

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

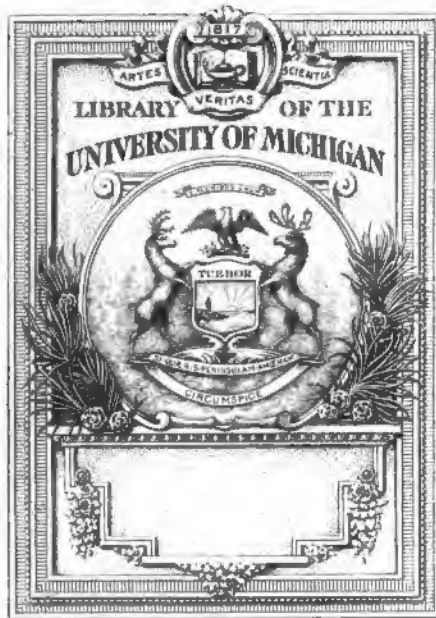
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

A 3 9015 00369 096 6

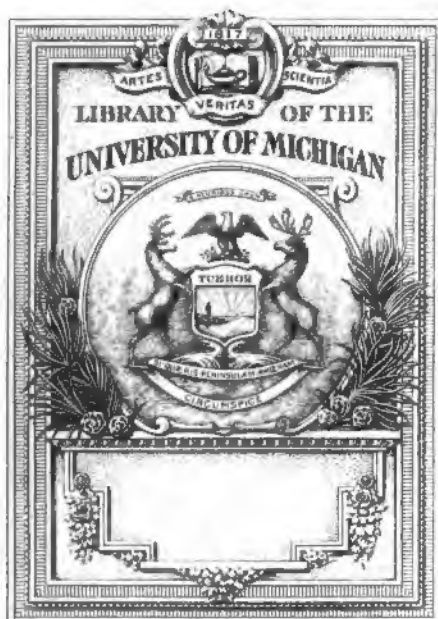
University of Michigan - BUHR

PN
651
-A7
F9
✓-3
2-

PN
6519
.A7
F9
v. 3
pt. 1

امثال العرب

ARABUM PROVERBIA

SENTENTIAEQUE PROVERBIALES

QUAE VOCALIBUS INSTRUXIT, LATINE VERTIT,

ET SUMTIBUS SUI EDIDIT

G. W. Freytag.

TOM. III

pars prior.

Insunt

- 1) **proverbia sententiaeque proverbiales**
- 2) **dies inter Arabes pugnatis celebres**
- 3) **facete ingenioseque dicta.**

Bonnae ad Rhenum,

MDCCCXLIII.

Venditur apud A. Marcum bibliop. Bonnens.

Bonnae, typis Fr. P. Lechneri.

Folklore.

Harr.

4-16-31

23977

Lectoribus libri benevolis

S. P. D.

Auctor.

Quod tertia proverbiorum Arabicorum pars serius, quam in votis erat, in lucem prolata est, id neque studio meo fatigato neque diligentiae diminutae, sed impedimentis tum e magnis impensis, quae mihi soli facienda erant, tum e difficultate atque mole laboris ortis tribuendum putetis. Quam moram quamquam aegre ferebam, magnum tamen solatium in eo videbam, quod sperabam fore, ut iterum iterumque perlectis proverbiiis in locos incurrerem, qui a me aut non bene intellecti (id quod in nova atque re tam difficili non poterat non accidere) aut non satis accurate ac dilucide explicati emendatione egerent et novis libris pertractatis in multas res inciderem, quae proverbiiis novam lucem adferrent. In illa autem priore re non parvo mihi adjumento erat amicus, clarissimus Fleischerus, professor Lipsiensis doctissimus, qui plurimum codicum usu observationibusque a Kunkelio doct. de proverbiiis et codice Parisiensi factis adjutus, pro singulari erga me amicitia multa de proverbiorum Arabicorum priore parte doctissime observata, est

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur¹⁾. Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians“ Londini 1830. edita, nec non prover-

---

1) Quod si factum est, ut Meidani proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidani opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur¹⁾. Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians“ Londini 1830. edita, nec non prover-

---

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur ¹⁾). Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians“ ²⁾ Londini 1830. edita, nec non prover-

---

1) Quod si factum est, ut Meidani proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidani opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur¹⁾. Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians²⁾“ Londini 1830. edita, nec non prover-

---

1) Quod si factum est, ut Meidani proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidani opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratham moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidania collecta proverbia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur¹⁾. Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians²⁾“ Londini 1830. edita, nec non prover-

---

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23, 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

bia a Damasceno quodam dictata et a Rostgaard ex-
plicata, quae Kallius sub titulo Arabum philoso-
phia popularis ³⁾ Hafniae 1764. edidit, quae cum
nostris conjungendi consilium ceperam, libri mole nimi-
um crescente et sumtibus nimium auctis omittere coa-
ctus sum. Quorum autem si singula quaedam in hocce
libro invenitis, eam certam ob causam adlata esse pu-
tetis.

Majorem proverbiorum partem e manuscriptis de-
sumsi, minorem e librorum, qui e codicibus manuscriptis
editi sunt, fonte hausi. Quorum potissimam partem,
paucis observationibus adjectis, breviter recensere in ani-
mo est.

1) Opus inscriptum المستقصى في الأمثال, „Liber
brevis de proverbiiis“ auctorem Samachscharium habet.
De opere plura adnotata occurrent in dissertationis par-
te, in qua de iis sermo erit, qui proverbia collegerunt
Nr. 24. Codex, ejus usum amicitiae benignitatieque
clar. Weyersi debeo, in bibliotheca Lugdunensi asserva-
tur. Qui quum a viro quodam Mohammede ben-Djemal-
Aldin Alanzari negligenter exaratus sit (finitus est oc-
tavo mensis Schawwali anni 1034), multis vitiis scatet.

---

3) Proverbia a Damasceno dictata maximam partem in Syria esse
usitata, non est cur non putemus. Eadem proverbia in codice
Paris. (fond St. Germain Nr. 674.) nec non in codice musei
Britannici Nr. 3035. leguntur. Prior codex, ejus apographum
amicitiae Schmoldersi nostri debeo, in disponendis proverbiiis cum
libro Rostgaardi valde consentit; codex autem alter, ejus apo-
graphum singulari erga nos benignitate clar. Sprengerus mihi
transmittendum curavit, ordine proverbiorum mirum in modum
discrepat.

Proverbia ex isto opere translata litteris Sam. designata sunt.

2) Opus inscriptum **غاية الكمال في سواير الامثال**, „Extremum perfectionis in proverbiiis vulgatis“ auctore **Scharaf-Aldino Ismaile Almaahrri**. Quod quum sit maximi pretii opus, in quo proverbia stricte sic dicta collecta sint, valde dolebam, quum codicem e bibliotheca Lugdun. a clar. Weyerso benigne mihi communicatum nonnisi totius operis priorem partem, litteram I, amplecti viderem. De ipso opere in parte, ubi de operibus, in quibus proverbia collecta sunt, agitur, nonnulla inveniuntur

3) Duo codices in bibliotheca Guelpherbytana Nr. 60 et 61 insigniti et summa cum benevolentia in usum mihi concessi, quorum forma secunda (quart.) est. Prior 240 folia, posterior 125 continet. Uterque codex in charta Europaea calami Arabici ope exaratus est; quo autem tempore finitus sit, definire non ausus sim. Scriptura non pulchra quidem, sed bona est; at vero tam magna, ut in qualibet pagina decem tantum lineae, saepissime ad finem spatii non perductae, reperiantur. Cujus rei quum probabilis causa desit, scriptor lucri causa opus fecisse videtur. Eandem quoque ob causam negligentiam in scribendo non omnino a se removit. Christianum eum fuisse, ex verbis, quae lectionibus finitis subscripta sunt ex. gr. **بلغت القراءة والحمد لله امين**, „Ad finem pervenit lectio et laus sit Deo Amen, Amen“ conjicere licet. Totum opus, in quo nonnisi vetera proverbia reperiuntur, in lectiones (قراءة) divisum est. Singulae lectionum partes capitum (باب) nomen acceperunt. E specimine, quod doctissimus Bertheau,

suadente clarissimo Ewalde, edidit, videre licet, auctorem in disponendis libri partibus argumenti rationem habuisse, ut lectionum inscriptio generale argumentum indicet. Lectio sexta ex. gr. inscripta est: في ذكر الامثال في مكارم الاخلاق, Proverbiorum memoratus, quibus virtutes in hominum natura describuntur.“ Habet autem sex capita, quorum primum est: في ذكر المثل في الحلم والصبر على, De proverbiiis, quibus mansuetudo et patientia in ira reprimenda describitur,“ In hoc capite non-nisi Meidanii proverbialia C. 1, 171; 6, 112; 23, 412; 24, 28; 1, 109 sunt: secundum caput: في الاغطاء على, De occultandis rebus ingratis et noxa ferenda.“ Proverbialia Meidanii C. 16, 1. 23, 18. 28, 121. 13, 40. continet; tertium caput في رتق الفتوق, De calamitatibus reparandis et inimicitia removenda; in quo Meidanii proverbialia C. 1, 9. 24, 106. 14, 22 sunt; quartum denique caput agit في العفو, De venia concedenda in potestate vindicandi data“ et Meidanii proverbialia C. 24, 132. C. 1, 27 complectitur. Ex hisce quum qualis et lectionum et capitum ambitus sit et quale argumentum, cognoscatur, caeteris abstinemus. Quaelibet autem lectio pro argumenti ratione aut majorem aut minorem capitum numerum continet. Quae argumenti ratio in disponendis proverbiiis etsi pluribus grata est, tamen incommodo non caret. Videre enim licet parvum tantum proverbiorum numerum in singulis capitibus explicatum esse, ut repetitis inscriptionibus multum spatii occupatum sit. Nec vero evitari potest, quin tum ob dubium eorum sensum tum ob varium adhibendi modum eadem proverbialia variis lo-

cis occurrant. Postrema posterioris voluminis est lectio vicesima, quae non dubito, quin toti operi finem imponat. Sic enim statuo tum argumenti, quod vicesimae lectioni est, ratione habita tum verborum causa, quae in fine capitis undecimi eadem manu subscripta leguntur: **Ab-** **solutus est proverbiorum liber ab Abu-Ohbaido Alkasim** **ben-Salam compositus et laus sit Deo!** „Quod si verum est, quinque priores operis lectiones desunt, ut opus, id quod initio tomi posterioris adscriptum legitur, multorum voluminum non fuerit. Quae autem in fine operis adscripta verba in causa fuisse videntur, cur operis auctor iste Abu-Ohbaid haberetur. Ex libri initio nil concludi potest, incipit enim versus finem lectionis quintae verbis: **قال الاصمعي وابو عبيدة وابن الكلبي:** **Alazmāih et Abu-Ohbaidah et Ebn-Alcalbi.**“ Doctissimus Bertheau in libello suo dixit: Num Abu-Obaid hujus collectionis auctor fuerit, dubium esse potest;“ sed libri subscriptionem falsam esse et Abu-Ohbaidum hujus collectionis auctorem non fuisse, dubio non caret; id quod paucis ostendere in animo mihi est:

Tribus potissimum argumentis haec mea sententia nititur; quorum primum est, quod Abu-Ohbaidi nomen nullibi tanquam auctoris nomen legatur, sed fontis nomen sit, e quo libri auctor hauserit. Sic ad proverbium, quod in Meidanii opere. C. 1, 32. legitur, sequentia adnotata sunt: **قال الاصمعي ومنه قولهم العصا من العصية قال ابو عبيد:** **هذا قال وانا احسبه العصية من العصا الا ان يراد ان الشئ للجليل** **انما يكون في بدته صغيرا كما قال (قيل) القرم من الافيل فيجوز** **حينئذ على هذا المعنى ان يقال العصا من العصية قال ابو عبيد** **العصية اسم فرس والعصا ايضا اسم فرس من نتاجها وهي**

Dixit Alazmäihus: hujusce generis proverbium est: العصا من العصية. Dixit Abu-Ohbaidus; sed ego puto proverbium esse العصا من العصية, nisi significare voluerunt, rem magnam initio suo parvam esse, quemadmodum dicitur: القرم من الافيل. Camelus admissarius ex anniculo. Tum, si talis sensus est, dicere licet: العصا من العصية. Dixit Abu-Ohbaidus: العصية equae nomen est et العصا etiam equi nomen est ex illa orti. Ille equus Kaziri ben-Sahd Lachmitae erat. Ad proverbium, quod in Meidanii opere C, 14, 22. invenitur, haec verba leguntur: اول من قاله اسن بن ابى الحجير الادى للحرت بن ابى شمر الملك وقد ذكر ابو عبيد خيرة معه ولم يذكر هذا المثل له est, اسن بن ابى الحجير الادى Primus verborum auctor quae Haritso ben-Abi-Schamir regi dixit. Abu-Ohbaidus res, quae uni viro cum altero contigerint, narrans proverbium viro non vendicavit. Hisce igitur in locis Abu-Ohbaidi tanquam totius operis auctoris mentio facta non est.

Tum libri auctor in verbis, quae in majore volumine fol. 114. v. ad proverbium Meidanii C. 25, 16. leguntur, a caeteris se distinguit verbis: قال المصنف الفرار. Dixit libri auctor: forma فرار pluralis formae جمع فرير est.

Denique in ipso opere plures auctores post Abu-Ohbaidi tempus viventes citati sunt, e quorum numero Ebu-Alsiccitum (mort. 244.), Abu-Hatimum (mort. 250.), Ebn-Kotaibahum (mort. 270.), Thsahlebahum (mort. 291.), Ebn-Sarradjum (mort. 316.), Ebn-Doraidum (mort. 317.), Ebn-Aldjinnium (mort. 392.) appellare liceat, nam Abu-Ohbaidus aut anno 222 aut 223 aut 224 diem supremum obiit.

Attamen vero in libro componendo, qui ex variis operibus exscriptus est, raro aliquid novi ex suo ingenio addentem auctorem, Abu-Ohbaidi opere potissimum usum esse apparet. Ex inscriptione, quae capiti quarto lectionis decimae nonae praemissa est, capitum inscriptiones ab auctore non inventas, sed ex aliis operibus derivatas esse, concludi potest; talis enim est: في فساد ذات البسين وتاريخ الشر في القوم ويروى تاريخ الشر في القوم „De corruptione concordiae et accenso malo (bello) in gente et refertur: „تاريخ الشر في القوم“, ut inde, illam inscriptionem in alio quodam opere existere et duplicem legendi modum admittere appareat. Proverbia ex hoc opere in nostrum translata, quae pauca sunt, litteris Aba-Ohb. postscriptis designavi.

4) Sequitur codex inscriptus: كتاب الامثال السائرة, Liber proverbiorum quae sunt omnia vulgata inter homines“ a beato Diezio blbliothecae Berolin. dono datus. Idem in bibliotheca regia Paris. (ancien fond Nr. 1624.) existit, cujus apographum amicitiae doct. Schmoldersi debeo. Ordo proverbiorum alphabeticus, sed minus accuratus est. Primae tantum litterae in disponendo rationem habuit auctor non curans, num prima proverbii vox verbum an nomen aut particula sit. Inde factum est, ut in singulis capitibus omnia sine ordine mixta sint et idem proverbium variis interdum locis recurrat. Littera * litteram و praecedit et inter litteras و et ى proverbialia voce لا incipientia locum tenent. Ordo utriusque codicis aliis in locis idem observatur, in aliis multum diversus, ut magnus proverbiorum numerus non eodem loco in utroque codice inveniat. Fit interdum,

ut in uno vel altero codice suo loco omissa proverbia in fine capitis suppleantur, nihilominus vero nonnulla proverbia tum in uno tum in altero desiderantur. Nonnulla autem ibi adnotata proverbia in Meidani opere reperiuntur. Sermo modo in uno modo in altero codice vulgarem usum magis sequitur. Quae ex uno vel altero codice in meum librum recepi, ea aut littera D. aut littera P. insignita sunt.

5) Codex Berolinensis Nr. 70. formae secundae minoris in charta xyloni non sine diligentia scriptus duos libellos complectitur. Prior تعليم المتعلم „Instructio discentis“ inscriptus est, posterior duodecim capita continet, in quibus singulis in usum linguam Arabicam discentium, voces Arabicas additis Persicis, significatione quodammodo cognatas voces in eodem capite conjungens, auctor explicavit. In priore autem libello in decem capita diviso plura praecepta adhortationesque novem capitibus deposita sunt, dum decimum caput proverbii aut, ut rectius dicam, sententiis proverbialibus, ordine alphabetico descriptis dicatum est. Proverbii ex isto libello desumptis litteram B. subscripsi. In additionibus codicem Berol. recentiore appellavi.

6) Codex Paris. Nr. 1170. (fond Asselin) inscriptus est: كتاب امثال من مصنفات الشيخ اصيلين الفرنسي كتاب „Liber proverbiorum, quem doctus Asselinus Franco-Gallus composuit.“ Libri apographum mihi roganti doctissimus Schmölderus confecit. Multae autem in isto libello sententiae congestae sunt, quarum, quum proverbii Hebraicis similes essent, admisi partem, plures quum nimis longae proverbiorum indole modoque destitutae viderentur, omisi. Sententiae vulgari sermone con-

scriptae admissae non sunt. Nullus vero in proverbiiis disponendis ordo observatus est, qua in re causam vides, cur eadem sententiae diversis locis saepius occurrant. Proverbiis et sententiis excerptis litteram A. subscripsi.

7) Codicem Arabicum Göttingensem clar. Wüstenfeldius benigne mihi indicavit. Niebuhrii ex Aegypto redeuntis donum est I. D. Michaeli oblatum et anno 1791 in bibliothecam universitatis translatum. Christianus quidam in usum discipuli, ut linguam Arabicam disceret, librum composuit. Niebuhrium illum discipulum fuisse, ex verbis Michaelis, quas initio libri sua manu adscripsit „donum Niebuhrii, liber ex quo in Aegypto Arabica didicit facilitatemque Arabice loquendi sibi comparavit“ cognoscere licet. Liber initio haec verba: **بسم الله الحي الازلي السرمدي وبه ثقني وعليه اعتمادي**, Nominis Dei vivi, aeterni et sempiterni, in quo fiduciam pono et quo nitor“ literis invicem perplexis habet, tum sequitur: **تبتدى بعون العناية الالهية بكتابة بعض الاشياء متخذة من اللغة العربية مجتمعة من احد الاخوة المسيحيين**, Incipimus cum auxilio divino scribere quasdam res desumptas ex lingua Arabica, collectas ab uno fratrum Christianorum,“ Totus liber in quatuor majores partes divisus est, quarum singulae pluribus minoribus constant. Majores voce **مقالة** sectio, minores voce **فصل** caput inscriptae sunt. Prima libri sectio litteras Arabicas et voces continet, secunda sermones inter diversas personas habitos, tertia fabulas, quarta denique inscripta est: **تتضمن احاديث وامثال مستعملة بين العرب لتعليم اللغة العربية**, Continet effata (sententias) et proverbialia usitata

inter Arabes ad discendam linguam Arabicam.“ Haec autem sectio in octo capita divisa est, quorum singula inscriptionibus secundum argumenti rationem; sed, ut mihi videtur, non bene inventis distincta sunt. Exempli gratia quintum caput **de sententiis et proverbiiis metricis modis compositis** in scriptum est. Pluribus in isto capite proverbiiis homoioteleuton est; sed ne omnibus quidam accuratum, ut in secundo observare licet: **العالم عرف الجاهل لانه** et tertio **من كتم سره بلغ مراده**. In hoc quoque videre licet auctorem linguae non rectam habuisse rationem, quippe qui uno loco verbum **صار** loco verbi **كان** posuerit. Octavum, quod est postremum libri caput, Salomonis proverbialia continere inscriptio declarat. Haec numero, quem auctor adscripsit, quinquaginta sunt; sed re vera nonnisi quadraginta octo, quippe quum duo separata inter se conjungenda sint. Quae quamquam origine non sunt Arabica, ea tamen, quum ostendere videntur, nonnulla Hebraica Arabes Christianos in usum suum vertisse et interdum mutasse, inter caetera fontem Hebraicum indicans recepi. Nonnullis hujus libri proverbiiis sermo vulgaris est. Eadem quoque proverbialia interdum duobus locis occurrunt. Num ex memoriae fonte auctor an ex libris proverbialia hauserit, non liquet. Multa proverbialia recentiora sunt, pauca inter proverbialia a Meidanio collecta reperiuntur ex. gr. Meid. C. 24, 367. Scriptura libri recentior; sed bona est.

Praeter hosce codices manuscriptos plura opera, ex. gr. **Hamasa** carmina, liber **Fakihat-Alcholafa** a me editus, **Firuzabadii Djeuhariique** lexica,

Calilah wa Dimnah opus inscriptum aliaque erant, e quibus proverbia in hunc librum transferrem. In tanta autem librorum varietate, e quibus proverbia sententiasque proverbiales hausi, non fieri potuit, quin vetera et recentiora miscerentur, quae vero maximam partem tum fontibus, e quibus profluxerunt, tum varia sua indole discerni posse puto. Tres enim priores libri, quos modo descripi, maxime veteribus proverbiiis colligendis dicati erant, caeteri quatuor recentioribus. Recentiora autem proverbia tum forma, quod saepissime homoioteleuto et verborum quodam lusu ornata sunt, tum sensu, quod potissimum sententias exponunt, a veteribus discrepant. Quas illustrandis proverbiiis inservientes adnotationes invenirem, eas paucioribus verbis utens apposui, raro de meo quid addidi; siquidem alia proverbia explicatione non egent, alia, quorum sensus latius patet, facile in errorem inducere possunt. Omnibus enim ab Arabibus inventis et adhibitis proverbiiis nonnisi historica quaedam intelligendi ratio, quam usus docet, esse potest, ut neminem nisi Arabes tanquam auctores nostros sequamur, necesse sit.

Quas autem a me de vulgaris sermonis usu in proverbiiis recentioribus factas observationes si non suo semper loco adnotavi, eas ea de causa omissas esse sciat, ne eadem res pluribus locis repetendae essent; rei enim convenientius atque legentibus utilius videbatur, si, quae variis locis dispersae legerentur, sub uno adpectu conjunctas et in ordinem quendam redactas in praefatione legentibus brevius ante oculos ponerem, ut quisque suo loco in proverbiiis legendis observationes factas adhiberet.

Quae igitur, ut ad rem ipsam veniam, ab usu librorum et grammatices in proverbii recentioribus vulgaris sermonis usui tribuenda recedant, ea duplicis generis aut ad vocum usum enunciandique modum aut ad grammaticam pertinent. Illa tum in litteris mutatis ut littera ذ pro ن (prov. 899.) littera ص pro س (prov. 1221.) littera ط pro ت (prov. 1716.) littera بلاش (prov. 2254.) ponatur, tum in vocibus contractis, ut اى شى pro ايش (prov. 1994.) لا شى pro لاش (prov. 2938.) dicatur, tum in contracta voce et abjecta Hamza, ut اعداء pro اعداء, غداء pro عشاء et عشاء pro عشاء (prov. 2340.) dicatur, tum in formarum usu, ut ex. gr. الحما tanquam pluralis (prov. 2018.) et صرف pro صرف (prov. 1668.) adhibeatur, videre licet.

Quae grammaticen spectant, ea aut verbis aut nominibus propria sunt. In verbis, quorum media radicalis و aut ى est, ista littera tum in futuro apocopato, tum in imperativo non abjicitur; dicitur enim تعطى pro تعطى (prov. 25.), احكى pro احكى (prov. 238.), تبك pro تبكى (prov. 25.), قم pro قوم (prov. 110.); تخنه pro تخونه (prov. 29.); بيعها pro بيعها (prov. 2875.), طر pro طير (prov. 215.), يصطد pro يصطان (prov. 64.). Forma quoque futuri apocopati pro plena invenitur. Sic تطلبوا pro تطلبون legimus (prov. 1374.). Rarius fieri solet, ut littera talis abiiciatur ex gr. تورث pro تورث (prov. 2610, 2615.). Interdum littera ب futuro anteponitur ex. gr. بيرقص (prov. 436.) et 1001. Interdum genus negligitur; sic enim يهيمه المطر pro تهيمه المطر (prov. 2255.) dictum est. In nominibus adjectivis, participiis littera ى in fine vocis non abjicitur. Sic dicitur مربى

pro راضى prov. 1119, غال pro غالى, 1118, prov. 1118, مربى pro راض prov. 2464. Rarius littera abjicitur, ut الحيط pro جوارها, 2615, prov. 2615, الملل pro الحائط, 2760, prov. 2760, جوارها prov. 1974 sit. Additur quoque littera حياتا pro حيات et عقارب pro عقارب, 2797. Si substantivum et cum eo conjunctum adjectivum articulis definienda sunt, substantivum articulo saepius caret. Sic dicitur التايب pro شاب التايب; الصديق الاول pro صديق الاول, 1956. 1974. Casus frequentissime negliguntur, dum forma nominativi loco accusativi ponitur. Sic صبي prov. 169, مطروحا pro مطروح, تمرأ pro تمر, 206 et اباه pro ابوه, 504 invenitur. Casus accusativi loco nominativi positum rarius invenimus ex. gr. المتهمون كثيرون pro المتهمين كثيرين, 31. et جيدان pro جيدين, 511. Conjunctio أن interdum omittitur prov. 1231 sq.

Secunda hujusce tomi sectio duabus partibus constat; una, quae dierum seu pugnarum inter Arabes celebrium (conf. Herbelot. T. 1. p. 132.) brevis enumeratio est; altera, qua Mohammedis aliorumque facete ingenioseque dicta continentur. Utraque autem pars proverbiorum Meidanii appendices, libri caput vicesimum nonum et tricesimum sunt. Meidanius in praefatione pro-verbis praemissa de illa priore sic exponit: وجعلت الباب التاسع والعشرين في أسماء أيام العرب دون الوقائع فن فيها كتبنا جمعت البدايع وانما عنيت باسمائها لكثرة ما يقع فيها Caput vicesimum nonum nomina dierum (pugnarum) apud Arabes celebrium exceptis singulis pro-verbis continet. Hisce de diebus libri compositi sunt, in quibus res admiratione dignae collectae sunt. Ego vero non-

nisi nominibus operam dedi ob multa, quae in illis occurrunt, errata.“ Inde conjicere licet, Meidanium nonnisi pugnas in quarum nominibus erratum sit gravioresque adtulisse; apud scriptores enim multo plurimum ex. gr. يوم الاصمغان, conf. Ebn-Kotaib. p. 132. يوم صيرة, يوم الرغام, و يوم الجونين, Abulf. hist. Anteis. p. 137. etc. mentio facta est. Grammaticus Abu-Ohbaidahus librum minorem composuit, in quo 75 dies descripsit, majorem, in quo 2200 dies enarravit. Praeterea in libro dies gentis Banu-Masen أيام بني مازن, caeteris neglectis, tractavit. Meidanius pugnas illas in duas partes aut ante Islamismum (a numero 1-132) aut post Islamismum (a numero 133-224) commissas dividens interdum erravit, diei enim يوم الحجاب appellato in numero ante Islamismum factarum locum concessit, licet Alhadjdjafus ille, qui isto die gentem Banu-Taghleb invasit, tempore Ahbd-Almalici ben-Merwan vixisse certum est. conf. Nr. 20. In enumerandis singulis quum ordo alphabeticus neglectus sit, auctor temporis quandam, sed non accuratam rationem habuisse videtur; diei enim ultimo يوم نهاوند appellato ante praecedentes ex. gr. يوم صفين (diem Ziffin) locus dandus fuisset. Illis Arabum diebus breves adnotationes addidi.

In posteriore autem sectionis hujus parte Mohammedis, tum ejus in imperio successorum, nec non aliorum celebrium virorum quaedam facete ingenioseque dicta collecta sunt. Quae in ista parte Meidanius sibi proposuerit, hisce in praefatione verbis declarat: وجعلت انباب الثلثين في نبذ من كلام النبي عليه السلام وكلام خلفائه الراشدين رضي الله عنهم اجمعين مما ينخرط في سلك المواظف Caput trioesimum dicavi nonnullis dictis prophetae ejusque suc-

cessorum proborum, quibus Deus omnibus faveat, ex eorum numero, quae seriei fili margaritarum ad adhortationes pertinenti adjunguntur“. Vox نَبَذَ, qua Meidanius usus est, quum de partibus rei abjectis neglectisque adhibeatur, auctorem quaedam ab aliis neglecta dicta in libro suo posteritati conservasse, a veritate alienum non videtur.

Tertiae hujusce tomi sectioni de Arabum proverbiiis a Meidanio collectis dissertatio inest, cujus quis sit finis et quam in scribendo viam rationemque ingressus sim, paucis ostendere liceat.

Quod in dissertatione, caeteris neglectis. nonnisi a Meidanio collecta proverbia in quaestionem vocaverim, si quis vitio mihi dederit, duas potissimum causas fuisse sciat, quarum una in eo posita est, quod illa a Meidanio collecta proverbia Arabum veterum et cogitandi et agendi rationem accuratius veriusque depingant, ita ut, ne tota Arabum depicta effigies turbaretur, caetera recentiora a quaestione excludenda essent. Quo antiquius est tempus, eo puriores Arabum mores erant, senioribus temporibus ob mutuum cum aliis nationibus commercium et cogitandi et agendi ratio paulatim mutata est. Altera autem causa in eo videre licet, quod hanc dissertationem certis temporis finibus circumscribere cuperem; nam recentiora proverbia etsi non omnino a veteribus discrepant, tamen ob mutatum et temporis et gentis statum diversa sunt.

In dissertatione ipsa primum ostendere mihi in animo erat, qualis sit proverbiorum Arabicorum propria conditio, quonam tempore ortae sint, quibusnam auctoribus singula adscribantur, tum qualis ex iis cognoscatur tam cogitandi quam agendi ratio, denique quonam modo et a quibusnam

inter Arabes proverbia conservata, collecta et explicata sint. In illa prima disquisitione de proverbiorum propria conditione, de personis rebusque, quae iis ansam dederint, de mutatione singulorum proverbiorum et multiplicatis eo, quod mutata erant, proverbiiis, de proverbiorum momento historico et tempore, de proverbiorum forma egi. Illa autem de primis proverbiorum auctoribus et de tempore quo orta sint, quaestio perdifficilis est, qua in re si non claram lucem semper adtulerim; sed nonnisi tenebras paulatim disperserim, ob rei difficultatem viri docti veniam dent.

Absolutis illis externam proverbiorum conditionem magis spectantibus rebus, ad proverbiorum sensum et modos, quibus in usum hominibus venerint, accedendum erat. Qua in parte ut qui esset sensus ususque tam modus quam ambitus appareret legentibus, operam dedi. Quae vero res quum ob immensam rerum molem difficile disponantur, tum ob verborum difficultatem atque ambiguitatem magnam scribenti parant molestiam. Variarum quoque et in intelligendis proverbis et in disponenda materia nobis sese viae ostendebant, quibus fere aequali jure incedi posset.

In tertia denique dissertationis parte praemissis generalibus observationibus de conservatis, collectis et explicatis proverbiiis, opera, in quibus ab Arabibus doctis collecta atque explicata sint, recensui. Hisce absolutis primum de tempore et vita Meidanii, tum de opere, in quo proverbia collegit et explicavit et denique de operis codicibus disserui.

Quarta denique hujusce tomi sectio e pluribus indicibus constat.

a) Index personarum et locorum. Personarum nominibus quasdam breves de tempore, quo vixerint, adnotationes adjunxi. Quae si quibusdam fortasse aut breviores aut non satis accuratae videntur, id codicum manuscriptorum penuriae reiue difficultati potius quam aliis causis tribuendum est. Quum enim difficile est e codicibus quandam de viris antiquo tempore viventibus aut minus notis lucem adferre, tum difficillimum, imo impossibile erit in librorum defectu. Quae adnotationes quamquam breviores sunt et minus accuratae, speramus tamen fore ut legentibus commode sint.

b) Index latinus de proverbiiis in hoc tertio tomo collectis. Quo indice quum proverbiorum usum legentibus faciliorem reddere cuperem, verborum, quibus totius proverbii sensus nititur, in conficiendo potissimam rationem habui.

c) Index Arabicus proverbiorum Meidani. Proverbia illa quamquam ordine alphabetico disposita erant, tamen, quum re vera in capitibus accuratiori ordine omnino destituta essent, singula quaesituro index necessarius erat. In quo conficiendo partium proverbii omnino necessariarum, ut mutationi minus obnoxiae essent minusque facile abjici possent, maxima ratio habenda erat. Proverbii autem stabiles partes verbum nomenque sunt. Neglectis igitur particulis verbum aut nomen, quod in proverbio primum locum teneret, in indicem recepi et capitis numerum nec non proverbii in ca-

pite numerum apposui. Indicem vero proverbiorum Meidanii latinum eam ob causam haud necessarium putavi, quod quisque in dissertatione nostra, argumenti ratione habita, proverbia singula facile invenire potest.

In quinta denique hujusce tomi sectione addenda quaedam ac corrigenda continentur, quibus tum operis nostri iterata pellectio, in qua Fleischeri mei doctissimis adnotationibus de multis proverbiiis adjutus sum, tum quorundam librorum usus ex. gr. codicum duorum Guelpherb. ansam dederunt. Viro autem illi non possum non habere gratiam maximam, semperque habebo. Quod vero a me admissum enunciandi modum, qui saepius codicis auctoritate nitebatur, pluribus locis ex. gr. in formis verborum correxerim, id non eam ob causam me semper fecisse putetis, quod apertum in eo errorem agnoverim; sed quod a lexiographorum modo, qui classicum enunciandi modum adnotarunt, abhorreret. In proverbiiis autem haud raro accidisse videtur, ut populus in enunciandis proverbiiis a classicorum scriptorum modo recederet.

Praefationi finem imposituro mihi superest, ut omnibus patronis fautoribusque, qui in opere edendo eo, ut id se emtuos esse declararent, maximo adjumento mihi erant, sinceras amplissimasque gratias referam, quorum enim si auxilio destitutus fuisset, non erat spes fore, ut inceptum opus ad finem perducerem. Quo autem major in impensis faciendis mihi obstabat difficultas, eo majorum gratiarum officio obstrictum me sentio, quas si singulis persolvere non potero, tamen, quoad vivam, omnibus animo conservaturum me esse promitto. Patronorum fautorumque nomina, terrarum rationem habiturus et or-

dinem alphabeticum sequens, modo quo anno 1838 ad me transmissa sunt, enumero.

America.

Eduard Salisbury Prof. Boston. 1.

Anglia.

Dr. Macbride Prof. ling. Arab. Oxford. 1.

Dr. Pusey Prof. Oxford. 2.

Dr. Reau Bibliothec. Oxford. 1.

Carl. Pav. Reichel Londini. 1.

Societas Asiatica Londini. 1.

Dania.

Bibliotheca Regia Hafniae 1.

Dr. Westergaard Hafniae 1.

Franco-Gallia.

Mac Goc. de Slane liber Baro etc. 1.

Italia.

Abb. Arri Turin. 1.

Germania.

Dr. Achterfeld Prof. Bonnens. 1.

Bibliotheca Universit. Berol. 1.

„ „ Bonn. 1.

„ „ Gripesvold. 1.

„ „ Lipsiae. 1.

„ „ Marpurg. 1.

„ Paul. Monasteri. 1.

Dr. Bopp. Prof. Berol. 1.

Dr. Fleischer Prof. Lips. 2.

Dr. Gildemeister Privat. doc. Bonn. 1.

Dr. Goldstücker Regiomont. 1.

Dr. Habicht Prof. Vratisl. 2

- Dr. Hengstenberg** Prof. Berol. 1.
Dr. Hitzig Prof. Zurich. 1.
Dr. Kosegarten Prof. Griepesvold. 1.
Dr. Lassen Prof. Bonn. 1.
Dr. Longard Confluent. 1.
Dr. Parthey Berol. 1.
Dr. Reinke Prof. Monaster. 1.
Dr. Rödiger Prof. Halens. 1.
Dr. Schleier Prof. Freiburg. 1.
Dr. Scholz Prof. Bonn. 1.
Dr. Stadler Prof. Monac. 1.
Dr. Stahelin Prof. Basil. 1.
Dr. Welcker Prof. Bonn. 1.

Hollandia.

- Illustr. Regis** minister rerum internarum. 2.
D. W. Cannemann juris Candid. Lugduni. 1.
P. Cool minist. sacri cultus Harlingae. 1.
Lintelo de Geer Studios. Ultraject. 1.
P. de Goeije minist. sacri cultus Dronrypi. 1.
Dr. E. H. de Hernerden minister. sacri cultus Beetster-
zwaagi. 1.
M. I. Hoogvliet Candid. sacri cult. Lugduni. 1.
F. W. I. Juynboll Prof. ling. Or. Franecker. 1.
L. G. C. Ledeboer Candid. sacri cult. Rotterdam. 1.
A. Rutgers Prof. ling. Orient. Lugduni. 1.
E. Stolle minister sacri cultus in oppido Maastricht. 1.
I. I. P. Valetton Candid. theol. Lugduni. 1.
F. I. Veth Candid. theol. Lugduni. 1.
L. I. van der Vlis Candid. theol. Lugduni. 1.
Dr. A. A. G. Vorstmann minist. sacri cultus Goudae. 1.

Goudae.

Dr. Weyers Prof. Lugdunens. 1.

L. Wroom minist. sacri cultus Almeloi. 1.

Russia.

Academia Imper. scientiarum. 2.

Universitas Imper. 2.

de Adelung a consil. de republica. 2.

de Dorn Prof. litteraturae Asiat. 1.

de Frähn a consiliis de republica. 1.

Rud. de Frähn interpres Alexandriae. 1.

de Gregoriew Orient. ling. Candid. 1.

de Kowalinski. Orient. ling. Cand. 1.

de Maison Prof. ling. Persicae. 1.

de Muchlinski ling. Arab. et Pers. docens. 1.

de Saweliew. 1.

de Senkowski a consiliis Prof. ling. Arab. et Turc. 1.

de Tscherniaew ling. Orient. magister. 1.

de Wolkow a consiliis aulae. Arab. ling. adjunctus. 1.

Suecia.

Bibliotheca Reg. Stockholmi. 1.

„ **Univers. Lundini. 1.**

„ **Upsalae. 1.**

Dr. Lindgren Ling. Orient. prof. adj. 1.

Dr. Schmidt ling. Orient. Cand. Stockholmi. 1.

Dr. Tornberg ling. Arab. docens Upsalae. 1.

Dr. Tullberg Upsalae. 1.

Proverbia sententiaeque proverbiales ex pluribus scriptoribus collecta et in ordinem alphabeti redacta.

---

١ بَيْنَهُمْ أَيْبَنَ

1. Inter eos nodi sunt. I. e. inimicitiae Dj.

٢ يَا أَبَا دَغَفَاءَ وَلَدَهَا فِقَارًا

2. O Abu-Daghfa! impera ei, ut vertebrae pariat!

Abu-Daghfa cognomen stulti est. Vertebrae in proverbio rem neque caput neque caudam habentem designant i. e. impera ei rem, quae perfici non potest. Proverbio metrum Ramal est. Kam.

٣ أَنِّي أَبُو عَمْرٍاءَ إِلَّا مَا أَنَاءَ

3. Abu-Ahmrah noluit nisi id quod contigit.

Abu-Ahmrah famis cognomen est. Viri quoque cognomen fuisse dicitur, quem, quotiescunque in gente degeret, fames calamitatesque sequerentur. Schar. Sam.

٤ أَنِّي أَنِّي أَلْبَاءَ

4. Pater meus colostrum noluit.

Verba ista puella dixisse narratur. Frater ejus, qui gentis princeps erat, sorori patris grandaevi curam mandaverat et ut colostrum ei daretur, imperaverat. Puella quum sibi colostrum sumsisset, pater macie adfectus est. Quam ob causam a fratre vituperata, proverbii verba, ut se excusaret, protulit. At vero pater ista audiens verba dixit: „Filiole mi! minime, id non dedit.“ Schar.

ه أَنَّى الْعَبْدُ أَنْ يَنَامَ حَتَّى يَحْلُمَ بِرَبِّتِهِ

5. Servus dormiens semper de domina somniare voluit.

De eo adhibetur, qui rem, qua indignus est, petit. Schar.

٦ أَنَّى أَبَدٌ عَلَى لُبَدٍ

6. Tempus vulturem Lobad appellatum superveniens occidit. Sam. Schar. Conf. Meid. C. 7, 47.

٧ إِذَا أَنَّى الْقَدَرِ عَمَى الْبَصَرِ

7. Quum fatum venit, oculus caecus est.

Contra dei decretum prudentia nil valet. Faki h. Alcohol. p. 59. edit. meae.

٨ لَا آتِيكَ الْوَهَّابُ بَيْنَ هَبِيرَةٍ

Non ad te veniam, donec Alwah ben-Hobairah redit.

I. e. Nunquam, nam ille vir nunquam reversus est. Kamt.

٩ يَأْتِيكَ مَا قَدَّرَ لَكَ

9. Contingent tibi res, quae a Deo tibi destinatae sunt. A. D.

١٠ مَا لَهُ أَثَرٌ وَلَا عَنِيْرٌ

10. Neque vestigium neque terra ei est. Sam.

١١ إِيَّاكَ وَالْمَأْثُورَ مِنَ الْكَلَامِ

11. Cave sermonem, qui continua testium serie traditur!

Legitur quoque: „اتق ماثور القول بعد اليوم: Cave sermonem, qui continua testium serie post hodiernum diem traditur.“ Verba haec Hodsaisfahus ben-Badr fratri suo Haml ben-Badr die, quo Kaisus cum sociis in balneo versantibus supervenerat, dixit monens, ne Kaisi misericordiam implorans se abjiceret, futurum enim esse, ut posteri verba debilitati tribuerent. Proverbium igitur monet, ne hominum vituperationem agendo mereamur. Schar. Sam.

١٢ لِأَجْلِ عَيْنٍ تُكْرَمُ أَلْفُ عَيْنٍ

12. Ob oculum mille oculi honorantur D.

١٣ مَنْ أَخَذَ حَقَّهُ لَمْ يَذْكُرْ فَضْلَهُ

13. Qui accipit quod ei debetur, merita sua gloriari non potest A.

١٤ أَخَذَ الشَّاشَ يَلْفُهُ كَفَّةٌ

14. Vittam cepit convolvendo eam colvolvens. D.

In codice Berol الشاس; sed de voce conferas: De Sacy Chrest. Ar. T. II. 113. 577. et lib. Mille noctes etc. T. II.

١٥ مَن أَخَذَ عَهْدًا مِنْ عَدُوِّهِ لَا يَلْتَقِي لِنَفْسِهِ نَجَاةً

15. Qui ab inimico securitatis promissum accipit, is e periculo non liberatur. A.

١٦ أَخَذَ فِي التَّرَهَاتِ الْبَسَابِيسِ

16. Viis parvis terrarum incultarum incessit.

I. e. Inania et incredibilia verba protulit. Schar.

١٧ أَخَذَ مِنْهُ بِالْمَخْنَقِ

17. Guttur ejus arripuit.

Summam diligentiam in re adhibuit. Dicitur quoque: Cod. Abu-Ohb. قد بلغ منه المخنق

١٨ أَخَذَهُ مَا قَدَّمَ وَمَا حَدَّثَ

18. Cepit eum id, quod antiquum et id quod recens erat.

In Samachscharii opere أخذ legitur. Legitur quoque: „Quod antiquum et recens et quod propinquum et remotum erat.“ De irato adhibetur, cujus ira moerorque modum excedit Schar.

١٩ إِذَا أَخَذْتَ عَمَلًا فَقَعَ فِيهِ فَإِنَّمَا خَبِثَتِ تَوَقُّيهِ

18. Quum opus aggredieris, in id incide, nam cautio in eo ejus frustratio est.

Loco verborum **فجده فيه** legitur quoque: „in eo diligentia utere“. Sam. Schar.

٢٠ أَخَذْنَا فِي التَّرَكِينِ

20. Incertam opinionem habere incepimus. Schar.

٢١ أَخَذْنَا فِي الدَّوْسِ

21. Incepimus polire.

I. e. Exornare et fraudem aequalem reddere. Schar.

٢٢ خُذِ الْفَالَ مِنْ فَمِ الْأَطْفَالِ

22. Ex ore infantium bonum omen cape! D.

In codice G. **فم** omissum est.

٢٣ خُذْ مَا رَأَيْتَ وَدَعْ شَيْئًا سَمِعْتَ بِهِ

23. Cape id, quod vidisti, et sine id, quod audivisti! D.

٢٤ خُذْ مَا صَفَا وَدَعْ مَا كَدَّرَ

24. Cape id quod purum est, et quod impurum est, omite! Sam. et in Merzukii commentario ad Hamas.

٢٥ خُذْ مِنْ جَمَاعَةٍ وَلَا تُعْطِ جَمَاعَةً

25. Ab agmine sume et ne agmini da! D.

٢٦ خُذْ مِنَ الْحِمَامِ قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَ مِنْكَ

26. A morte cape, antequam a te capit! B.

٢٧ خُذْ مِنَ الدَّهْرِ مَا صَفَا وَمِنَ الْعَيْشِ مَا كَفَا

27. A tempore id cape, quod purum est et a vita id, quod sufficit! D.

٢٨ خُذْ مِنْ نَفْسِكَ لِنَفْسِكَ وَقُسْ مِنْ يَوْمِكَ

بِأَمْسِكَ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ الْأَجَلُ وَتَعْجِزَ عَنِ الْعَمَلِ

28. A te ipso tibi ipsi sume et per hesternum diem hodiernum defini, priusquam vitae finis advenit et tu infirmior es, quam ut opus facere possis! A.

٢٩ خُذْ مِنِّي وَأَحْكِي عَنِّي

29. A me cape et de me narra! D.

٣٠ خُذُوا الْعِظَةَ عَنِّي وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِهَا خُذُوا

الدَّهَبَ مِنَ الْحَجَرِ وَاللُّؤْلُؤَ مِنَ الصَّدَفِ

وَالْكَلِمَةَ الطَّيِّبَةَ مِمَّنْ قَالَهَا وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِهَا

30. Admonitionem a me admittite et si eam in agendo non sequor; aurum e lapide, et unionem e concha sumite et verbum bonum a quolibet dicente, etsi ejus auctor non est. A.

٣١ الْآخِذُ وَاحِدٌ وَالْمُتَهَوِّمِينَ كَثِيرِينَ

31. Capiens unus est, suspecti multi sunt. G.

٣٢ اتَّخَذْتُ عِنْدَهُ يَدًا خَضْرَاءَ فَمَا نَلْتُ

منه عَرَقًا

32. Viridem manum apud eum paravi; sed remunerationem ab eo non accepi. Schar.

Viridis manus beneficium designat.

٣٣ اتَّخَذْتُ عِنْدَهُ يَدًا بَيْضَاءَ وَيَدًا غَرَاءَ

33. Paravi apud eum manum albam et manum candidam.

Duae mihi videntur hisce verbis inesse proverbiali modo loquendi rationes, quibus beneficia manifesta in alterum collata significantur. Schar.

٣٤ آخِرُ الْفَرْحِ أَوَّلُ الْغَمِّ

34. Postrema gaudii pars initium tristitiae est. D.

٣٥ مَنْ أَخَّرَ غَدَاهُ إِلَى عَشَاءٍ مَا شَتَمَتْ بِهِ أَعْدَاهُ

35. Qui cibum matutinum suum usque ad tempus cibi vespertini sui differt, de eo inimici non laetabuntur. G.

٣٦ أَخُوكَ مَنْ وَاسَاكَ فِي شِدَّةٍ

36. Frater tuus is est, qui in calamitate solatium tibi adfert. B. A. conf. Meid. 1, 362.

٣٧ لِأَخِيكَ عَلَيْكَ مِثْلُ الَّذِي لَكَ عَلَيْهِ

37. Fratri tuo idem praestare debes, quod tibi praestare debet. A.

٣٨ إِنَّ أَخَاكَ فِي الْأَشْيَاءِ ضَرْعُكَ

38. Frater tuus in rebus tibi similis est. Schar.

٣٩ إِخْوَانُ هَذَا الزَّمَانِ خَوَانٌ

39. Fratres hujusce temporis perfidi sunt. B.

٤٠ أَدَبُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ

40. Cultura in viro melior est, quam aurum, quod possidet. B.

٤١ أَدَبُ النَّفْسِ خَيْرٌ مِنْ أَدَبِ الدَّرْسِ

41. Cultura in animo insita melior est, quam cultura libris legendis parata. D.

٤٢ الْأَدَبُ خَيْرٌ مِيرَاثٍ

42. Cultura optima haereditas est.

Verba haecce Actsamo b. Zaifi tribuuntur. Sam. Schar. In codice A. additur: **وَحَسَنُ الْخَلْقِ خَيْرُ قَرِينٍ** „et corporis pulchritudo optima socia est.“

٤٣ الْأَدَبُ رَفِيقٌ

43. Cultura res est, quae nobis in rebus necessariis acquirendis auxilium praestat.

Verba Actsamus b. Zaifi dixisse narratur. Schar.

٤٤ الأَدَبُ يَزِينُ غَنَى الْغَنَى وَيَسْتَرْفِقُ الْفَقِيرَ

44. Cultura animi divitias divitis ornat et pauperis paupertatem occultat. A.

٤٥ الأَدَبُ مَالٌ وَاسْتِعْمَالُهُ كَمَالٌ

45. Animi cultura opes sunt et eam adhibere perfectio est. A.

٤٦ مَنْ أَدَّبَ وَلَدَهُ صَغِيرًا قَرَّتْ بِهِ عَيْنُهُ كَبِيرًا

46. Qui filium suum, dum parvus est, excolit, is per eum, dum magnus est, gaudio adficitur A.

٤٧ أَدِّبْ أَبْنَكَ فَيَسُرَّكَ وَيَمْلَأْ نَفْسَكَ تَنَعُّمًا

47. Si filium tuum instruis, te gaudio adficiet et animum tuum laetitia implebit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 29, 17.

٤٨ أَدِّبْ عِيَالَكَ تَنْفَعَهُمْ

48. Si familiam tuam excolis, ei proderis. A.

٤٩ التَّأْدِيبُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ

49. Eruditio aetate puerili sculpturae in lapide similis est.

I. e. Non deletur. Schar.

٥٠ التَّائِيْبُ يَكُوْنُ أَكْثَرَ مَنَّفَعَةً لِلْحَكِيْمِ مِنْ
مِائَةِ مِقْرَعَةٍ لِلْجَاهِلِ

50. Eruditio sapienti utilior est, quam centum flagelli ictus insipido. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 17, 10.

٥١ أَدَّى قَدْرًا مُسْتَعِيرُهَا

51. Ollam qui mutuo accepit, eam reddat!

Officio nobis imposito satisfaciendum est. Sam. Schar.

٥٢ إِذَا أُذِّنَ قُمْ صَلِّ

52. Quum ad preces publicas vocatur, surge, preces fac! D.

٥٣ الْأَذَانُ الَّتِي تَسْمَعُ التَّوْبِيخَاتِ تَمُكِّثُ بَيْنَ
الْحُكَمَاءِ

53. Aures, quae reprehensiones audiunt, inter sapientes manent. G.

Salomoni tribuitur. Prov. Salom. 15, 31.

٥٤ لَا تَتَّذِي مَا تُؤْذِي

54. Si noxam non infers, noxam non patieris. D.

٥٥ الْأَرْضُ وَاسِعَةٌ وَالرِّزْقُ مَبْسُوطٌ

55. Terra lata est et victus quotidianus expansus. G.

٥٦ الأَرْضُ الْوَاطِيَةُ تَشْرَبُ مَاءَهَا وَمَاءَ غَيْرِهَا

56. Terra mollis aquam suam et alius quoque aquam imbibit. G.

Vocabulum الواطيئة mihi pro الواطيئة esse videtur.

٥٧ أَسَدٌ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ وَالٍ ظَلُومٌ

57. Leo ossa frangens melior est, quam praefectus injustus. Schar.

In Merzukii commentario ad Hamas. legitur من سلطان غشوم. In libro Fakih. Alchol. p. 220. l. 4. infr. legimus: امام عادل خير من مطر وابل واسد حطوم خير من سلطان. „Praefectus justus melior est, quam pluvia larga et leo ossa frangens melior est, quam rex injustus“, quae verba imperatori Ahlio adscribuntur.

٥٨ الْأَسَدُ مَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنَ الْفَرِيَسَةِ

58. Leo nil nisi praedae captae partem edit. G.

٥٩ الْأَسَى مَا يُنْتَسَا

59. Tristitiam non obliviscuntur. G.

٦٠ أَصْلُ الْحَبَّةِ الْهَدِيَّةُ وَأَصْلُ الْبَغْضَةِ الْأَسِيَّةُ

60. Radix amoris donum est et radix odii tristitia. G.

٦١ مَنْ لَا لَهُ أَصْلٌ لَا يُعَابُ عَلَيْهِ

61. Cui radix (origo nobilis) non est, ob eam non vituperatur. D.

In codice Par. يعب legitur.

٣٦ الأصيل يجود

62. Nobili loco natus genere agit. D.

٣٦ الأصيل يعمل بأصله والردى ينضح بما فيه

63. Loco nobili natus origini suae convenienter agit; vilis vero id, quod in eo est, transmittit. G.

Homo cum utre comparatus est.

٦٤ استأصل الله شافته

64. Deus eum omnino deleat!

In hac proverbiali locutione voci شافة aut ulceris aut radicis significationem tribuerunt. Kam. Dj. conf. Faki. Alchob. p. 12.

٦٥ أف وتنف

65. Oh vilem rem!

Verbis hisce proverbiali modo ad despectum significandum utuntur; أف enim auris sordes et نف unguis sordes designat. Harir. p. 124.

٦٦ تأكيد المحبة في الحرمة

66. Confirmatio amoris in reverentia est. B.

٦٧ أكل ماله بأبدح دببده

67, Vano modo opes suas consumsit. Schar. Kam.

٢٨ أَنْتُمْ أَكَلْتُمُ الْفُسْتَقَ وَنَحْنُ نَنْتَقِلُ بِقُشُورِهِ

68. Vos pistacium edistis et nos ejus corticem auferimus. Sam.

٢٩ فَلَانٌ يَأْكُلُ التَّمْرَ وَأَنَا أُرْجِمُ بِاللَّوَا

69. Quidam dactylos edit; ego vero dactylorum ossibus petor. D.

٧٠ يَأْكُلُ الشَّصَّ فِي بَيْتِ اللَّصِّ

70. Fur in domo latronis edit. D.

٧١ يَأْكُلُ الْفِيلَ وَيَغْتَصُّ مِنْ بَقَّةٍ

71. Elephantem edit et per culicem in faucibus haerentem angitur. D.

٧٢ يَأْكُلْنِي سَبْعٌ وَلَا يَأْكُلْنِي كَلْبٌ

72. Vorat me leo et canis me non vorat. D.

٧٣ كُلُّ مَنْ أَكَلَ الْيَهُودِيَّ وَبَاتَ عِنْدَ النَّصْرَانِيِّ

73. Cibum Judaei ede et apud Christianum pernocta! G.

٧٤ أَكَلُ الْقَلِيلِ مِمَّا يَضُرُّ أَنْفَعُ مِنْ أَكْلِ الْكَثِيرِ

مِمَّا يَنْفَعُ

74. Parum cibi, qui nocet, edere, utilius est, quam multum ejus, qui prodest. B.

٧٥ الأكل قَصٌّ وَالشُّرْبُ مَصٌّ

- 75, Esus est resectio et potatio est suctus. D.

٧٦ الأكلُ وَالْهَرِيمَةُ مَا عَلَيْهِمَا عَرِيْمَةٌ

- 76, Esus et fuga certo animi proposito non fiunt. D.

٧٧ مَا كُهُ أَكْلٌ

77. Ei prudentia non est. Sam.

٧٨ أَكْلَةٌ فِي الصَّعِيدِ مَا هِيَ بِعِيدٍ

78. Comestio una in terrae superficie longe remota non est. D.

٧٩ أَكْلُ الدَّوَابِّ بِرَذَوْنَةٍ رَغَوْتُ

79. Voracissimum jumentum equa lactans est. Sam. Schar.

٨٠ أَكْلٌ مِنْ رَدَامَةٍ

80. Voracior quam Radamali.

Viri nomen est ad gentem Banu-Asad pertinentis, qui triginta ovium lac bibisse dicitur Sam. Schar.

٨١ أَكْلٌ مِنْ الْفَارِ

81. Voracior quam glis. Schar.

٨٢ أَلْفُ دِرْهَمٍ يُرْطِيلُ مَا يُوفِي دِرْهَمَ دِينَ

82. Mille drachmae, quae jussu sunt datae, unam drachmam religionis causa datam non aequant. D.

٨٣ أَلْفٌ ذَقْنٍ وَلَا ذَقْنِي

83. Mille menta et non mentum meum. D.

Simile est proverbium secundum apud Burckhardtium „Mille cervices (percutiant); sed non meam cervicem.“

٨٤ لَا أَلْفٌ لَهُ وَلَا أَلْفٌ عَلَيْهِ

84. Non mille pro eo et non mille contra eum. D.

De debito et credito verba intelligenda videntur.

٨٥ إِلَى الْأَفْهَاءِ تَقَعُ الطَّيْرُ

85. Ad socios suos aves decidunt.

Alazmäihus dixit, se proverbium non intellexisse, donec corvos ita in terram decedentes vidisset, ut species variae non miscerentur. Schar.

٨٦ إِذَا أَلِمَ بِالْأَلَمِ فَاِلْمَاعَاِلَةُ بِالْمُعَاِلَةِ

86. Quum dolore dolet (dolor percipitur), tum medicatio per medicationem est. D.

٨٧ اللَّهُ مَعَ الضَّعِيفِ حَتَّى يُعْجِبَ الْقَوِيَّ

87. Deus cum debili est, donec robustus admiratione adficiatur. G.

٨٨ اللَّهُ يُذِلُّ الزَّمَانَ الَّذِي أَعَاذَنَا إِلَيْكَ

88. Deus tempus humiliet, quod, ut ad te confugeremus, nos coegit!

٨٩ إِذَا اللَّهُ سَلَّمَكَ مَا يَقْدِرُ أَحَدٌ أَنْ يَكِلِمَكَ

89. Si Deus te incolumem servat, nemo te vulnerare potest. G.

٩٠ وَاللَّهِ إِنْ فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا لَتَكُونَنَّ بَلْدَةً مَا

بَيْنِي وَبَيْنَكَ

90. Quod si tu hoc vel illo modo agis, per Deum! separatio inter me et te erit!

In posteriore parte est proverbialis ratio. Vocabulum بلدة proprie de superciliorum intervallo usurpatur. Alomawi in codice Abu-Ohb.

٩١ اللَّهُمَّ ضَبْعًا وَذِيئًا

91. O Deus! hyaenam et lupum!

Alii hisce verbis male precari, pecori alii bene precari dixerunt. Sam. Schar.

٩٢ أُمُّ الْأَخْرَسِ تَعْرِفُ بِلُغَاتِ الْخُرْسَانِ

92. Mater muti voces mutorum noscit. D.

٩٣ لَأُمِّكَ الْخَلْفُ وَلِعَيْنِكَ الْعَبْرُ

Matri tuae rasio crinium et oculo tuo lacrymarum fervor sit!

Hisce verbis male precantur. Sam.

٩٤ أَمْتُ فِي حَجَرٍ لَا فِيكَ

94. Curvitas in lapide, non in te (sit)!

Hisce verbis bene precantur. Sam. Schar.

٩٥ أَمْرُ اللَّهِ يَطْرُقُ كُلَّ لَيْلَةٍ

95. Dei mandatum qualibet nocte advenit.

De rerum vicissitudinibus adhibetur. Schar.

٩٦ أَمْرٌ مَغْوِيَّتُهُنَّ يَتَّبَعْنَ

96. Mandatum ejus, quae ipsas in errorem inducit, sequuntur.

De eo adhibetur, qui amici fidum consilium non sequitur. Schar.

٩٧ الْأَمْرُ قَدْ يَعْرِى بِهِ الْأَمْرُ

97. Res jam per rem, ad quam refertur, cognoscitur.

Verbis hisce utuntur, dum res apparet, cujus adventum ex signis quibusdam cognoverant. Schar.

٩٨ الْأَمْرُ يَأْتِيكَ لَمْ يَخْطُرْ عَلَى بَالٍ

98. Res ad te pervenit; quae in mentem non inciderat.

Verbis hisce utuntur, dum res, sive bona sive mala sit, eis supervenit, quibus haud expectata erat. Schar.

٩٩ الْأَمْرُ يَبْدُو لَكَ فِي التَّدَبُّرِ

99. In meditando res tibi apparebit.

In re, quae dubia ac difficilis cuidam videbatur, verba adhibent. Schar.

١٠٠ ما لك في هذا الأمر آست مع آستك

100. Hac in re podex cum podice tuo tibi non est.
De eo adhibetur, cui adjutor in re non est. Sam.

١٠١ والأمر مبنى على السكون

101. Res super quiete aedificata est. D. (Versus pars.)

١٠٢ ما لك أمر ولا إمرة

102. Neque agnus neque agna ei est. I. e. nil possidet. Sam.

١٠٣ أمير بلا عدل كغيم بلا مطر

103. Princeps sine justitia sicut nubes sine pluvia est. Faki. Alchol. p. 224. 1. 2.

١٠٤ الأمير من لا يعرف الأمير

104. Princeps is est, qui principem non novit. B.

١٠٥ نعم الأمير إذا كان على باب فقير

105. Bonus est princeps, quum ad ejus portam pauper est! D.

١٠٦ أمرتهم أمرا بمنقطع اللوى وهل يستبان الرشيد

الآ ضحا الغد

106. Rem eos jussi in abrupto arenarum loco et rectum consilium non cognoscitur nisi meridie crastini diei.

Versus hic Doraidi b. Alzimmah, cui metrum Thawil est, ex Abu-Ohbaidi sententia proverbiali loquendi modo, bonum consilium non admissum esse, significat.

١٠٧ الأمل الطويل يسقم القلب ويضر الفكر

107. Longa spes animum aegrotum reddit et cogitationi nocet. A.

١٠٨ من أمن الزمان خانة ومن تعظم عليه أهانه

108. Qui temporis fidem habet, eum decipit et qui erga id superbum se gerit, eum deprimit. A.

١٠٩ من أمن عدوه على نفسه كمثل من أدخل

بيته في فم الأفاعي

109. Qui securum se esse putat ab inimico suo, is cum eo comparandus est, qui in viperae os manum immittit, A.

١١٠ من أمنك لا تخونه

110. Qui tibi fidem habet, in eum ne perfide agas! D.

Codex Gott. addit: ولو كنت خائين et si deceptor fuisses.

١١١ يأمن الخائف إذا وصل ما خافه

111. Timens securus est, quando id, quod metuit, advenit. A. B.

١١٢ لا تَأْمَنُ عَدُوًّا وَإِنْ كَانَ حَقِيرًا

112. Ne ab inimico, etsi despectus est, securus sis! B.

In codice loco vocis تَأْمَنُ legitur من, id quod vitiosum est.

١١٣ لا تَأْمَنُ قَارِئًا عَلَى صَحِيفَةٍ وَلَا أَمْرًا عَلَى عِطْرٍ

113. Ne legentis fidei folium aut mulieris fidei aroma committe! D.

١١٤ لا تَأْمَنُ مَنْ كَذَبَ لَكَ أَنْ يَكْذِبَ عَلَيْكَ

114. Qui, ut tibi prosit, mentitur, fieri potest, ut contra te mentiatur. A. D.

١١٥ الْأَمْنُ مَعَ الْفَقْرِ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ الْخَوْفِ

115. Securitas cum paupertate melior est quam opulentia cum timore. B.

١١٦ لا إِثْمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةٌ لَهُ

116. Cui sinceritas non est, ei religio non est. D.

١١٧ مَنْ أَنْسَ لَا يَسْتَوْحِشُ

117. Qui familiari consuetudine utitur, is se solitarium non putabit. D.

١١٨ الْأَنْسُ يُذْهِبُ الْمَهَابَةَ

118. Familiaris consuetudo verecundiam amovet.

Proverbii auctor Actsam b. Zaifi fuisse dicitur. Sam. Schar.

١١٩ الْإِنْسَانُ ابْنُ يَوْمِهِ فَلْيَنْتَبِهْ مِنْ نَوْمِهِ

119. Homo est filius diei sui; expergiscatur e somno suo! A.

I. e. Vita hominis diu non durat; ne igitur incurius sit.

١٢٠ الْإِنْسَانُ بِالتَّفَكِيرِ وَاللَّهُ بِالتَّدْبِيرِ

120. Homo cogitat et Deus res disponit. G.

١٢١ الْإِنْسَانُ عَبْدُ الزَّمَانِ وَالزَّمَانُ عَدُوُّ الْإِنْسَانِ

121. Homo temporis servus est et tempus inimicus hominis est. A.

١٢٢ الْإِنْسَانُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ

122. Homines servi benefactorum sunt. B.

Vox انسان aut plures homines designat aut عبد legendum est.

١٢٣ الْإِنْسَانُ الْغَضُوبُ يُنْشِئُ الْخُصُومَاتِ وَالطَّوِيلُ

الْأَنَاءُ يُلَاشِيهَا

123. Homo iracundus rixas excitat et qui multa patientia utitur, eas delet. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. C. 15, 18.

١٢٤ الْإِنْسَانُ مَا يَعْرِفُ أَيْ شَيْءٍ مُقَدَّرٌ عَلَيْهِ

124. Homo nescit, quaenam res ei a Deo destinata sit. G.

١٢٥ الانسان مُرَكَّبٌ مِنْ ماءٍ وَطِينٍ سَاعَةً يَتَعَكَّرُ
وسَاعَةً يَرُوقُ

125. Homo aqua lutoque compositus est, modo turbidus modo clarus est.

١٢٦ الانسان مِنْ حَيْثُ يَثْبُتُ لَا مِنْ حَيْثُ
يَنْبُتُ وَمِنْ حَيْثُ يُوجَدُ لَا مِنْ حَيْثُ يُوَلَدُ

126. Homo ex eo loco cognoscendus est, quo firmiter stat, non quo tanquam planta germinat et e loco, quo invenitur, non quo nascitur. A.

١٢٧ الانسان يَأْمَنُ لِقَبْرِهِ وَلَا يَأْمَنُ لِدَهْرِهِ

127. Homo sepulchri sui tutelae tradere se potest; sed non se tradere temporis sui tutelae. G.

١٢٨ مَنْ أُنْفٍ مِنْ عَمَلٍ نَفْسِهِ أَضْطَرَّ إِلَى عَمَلِ
غَيْرِهِ وَمَنْ اسْتَأْنَفَ مِنْ أَبَوَيْهِ فَقَدْ ائْتَفَى
مِنَ الرَّشْدِ وَمَنْ يَتَوَاضَعُ لِنَفْسِهِ يَرْتَفِعْ
عِنْدَ غَيْرِهِ

128. Qui suum opus facere fastidit, is ut aliorum opus faciat, cogetur, qui a suis parentibus abhorret, is a recta via recedit; qui se sibi ipsi humiliat, apud alios honoratus erit. A.

Plures in hisce verbis proverbiales loquendi modi conjuncti esse videntur.

١٢٩ بِالتَّائِي تُدْرِكُ الْفَرَصَ وَالْغَرَضَ

129. Cunctando stipendium et propositum assequeris. D.

Fortasse loco vocis الفرص legendum est „occasionses.“

١٣٠ أَهْلُ طُوسٍ بَقَرٌ

130. Incolae Thusi boves sunt.

Proverbium ex Ebn-Challikani opere Fase. VII, 108. a clar. Wüstenfeldio mihi indicatum est.

١٣١ أَهْلُ الْقُرَى مِنْ أَهْلِ الْبَلَا

131. Pagorum gens ad infortunii gentem pertinet. D.

١٣٢ أَهْلُ مَكَّةَ أَخْبَرُ بِشَعَابِهَا

132. Gens Meccae ejus vias optime noscit. Fakih. Alchol. p. 238. l. 4. infr.

١٣٣ لِأَهْلِ الْأَعْتِبَارِ يُضْرَبُ الْأَمْثَالُ

133. Iis, qui admonitionem admittunt, proverbia proferuntur. B.

١٣٤ آفة الحديث الكذب وآفة العلم النسيان
 وآفة الشجاعة البغى وآفة الجمال الخيلاء
 وآفة الظرف الصلف وآفة الجود السرف
 وآفة الحلم السخف

134. Corruptela narrationis mendacium est; corruptela scientiae oblivio; corruptela fortitudinis insolentia; corruptela pulchritudinis vana arrogantia; corruptela liberalitatis prodigientia; corruptela mansuetudinis exiguitas intelligentiae est. A.

Plures proverbiales locutiones in hisce verbis conjunctae sunt.

١٣٥ آفة الملوك سوء السيرة وآفة الوزراء خبث
 السرية وآفة للجند مخالفة التباعة وآفة
 الرعية مفارقة الطاعة وآفة الزعماء ضعف
 السياسة وآفة العلماء حب الرئاسة وآفة
 القضاة شدة الطمع وآفة المذنب حسن الظن

135. Corruptela regum est prava agendi ratio; corruptela Vezirorum turpitudine cogitationum; corruptela exercitus repugnantia in sequendo; corruptela ducum debilitas in regendo; corrupte-

la judicium vehementia cupiditatis et corruptela peccatoris bona opinio est. A.

Plures proverbiales sententiae conjunctae sunt.

١٣٦ أول صوك ونوك

136. Prima omnium rerum.

Dicitur: Non est in eo motus, ما به صوك ولا نوك, Fac id, priusquam alius se movet ad istam rem peragendam. Schar.

١٣٧ أول العلم الصمت ثم الاستماع ثم الخط ثم

العمل ثم نشره

137. Prima doctrinae pars silentium est, tum sequitur auditio, tum scriptio, tum opus, et denique eam vulgare A.

١٣٨ أول الغضب جنون وأخره ندم

138. Irae initium insania est, finis poenitentia. G.

١٣٩ أول الفرح آخر الضيق وأشد الأعداء اقرب

صديق

139. Initium lactitiae finis angustiae est et inimicus vehementissimus est amicus propinquissimus. A.

١٤٠ أول قرح الخيل المهار

140. Pulli fiunt quinquennes equi.

Primo aetatis anno equus مهر, secundo جذع, tertio قرح, quarto رابع, quinto قرح appellatur. Schar.

١٤١ مِنْ أَوَّلِ غَزَاتِهِ كَسَرَ عَصَاتِهِ

141. Statim ab initio incursionis suae baculus ejus fractus est. D.

١٤٢ أَوَّلُ الْفِكْرِ آخِرُ الْعَمَلِ

142. Primum cogita, post age! Fakih. Alchol. p. 119. 1, 17.

١٤٣ الْآنَ حِمَى الْوُطَيْسِ

143. Nunc fornax fervida est.

Die Honain, quo bellum grave esse videret, ista verba Mohammedem dixisse, narrant. Malum grave esse significaturi istis utuntur. Schar.

١٤٤ إِذَا أَيْسَ الْإِنْسَانِ طَالَ لِسَانُهُ كَسَنُورٍ مُجْلُوبٍ
يَصُولُ عَلَى كَلْبٍ

144. Quum homo desperat, ejus lingua longa est, sicut felis concitata contra canem insilit. D.

Conf. Saahdi Gulistan p. 1. ubi مغلوب victa legitur.

١٤٥ الْبِشْرُ أَبْقَى مِنَ الرِّشَاءِ

145. Puteus diutius durat, quam funis. Schar.

١٤٦ بَحْثُ الْعِلْمِ وَتَحْرِيرُ غَوَامِضِهِ كَالْجِهَادِ

146. Indagatio scientiæ et accurata rerum obscurarum in ea descriptio bello sacro pares habendæ sunt. B.

١٤٧ كَالْبَاحِثِ عَنْ حَتْفِهِ بِظُلْفِهِ

147. Sicut is, qui ungula sua mortem suam quaerit.

Hoc proverbium ab Haririo p. 1. loco ejus, quod Meid. C. 22, 132, legimus, adhibitum est.

١٤٨ مَنْ بَخَلَ بِمَالِهِ عَلَى نَفْسِهِ جَادَ بِهِ عَلَى زَوْجِ

عَرْسِهِ

148. Qui in opibus suis erga se avarus est, is erga conjugem suam iis liberalis erit. A.

١٤٩ الْبَخْلُ وَالْجَهْدُ مَعَ التَّوَاضُّعِ خَيْرٌ مِنَ الْعِلْمِ

وَالسَّخَاءُ مَعَ الْكِبَرِ

149. Avaritia et ignorantia cum submissione meliores sunt, quam doctrina et liberalitas cum superbia. A.

١٥٠ الْبَخِيلُ حَارِسُ نِعْمَتِهِ وَخَازِنُ وَرَثَتِهِ

150. Avarus opulentiae suae custos et haeredum suorum thesaurarius est. A.

١٥١ الْبَخِيلُ الَّذِي يَسْتَعْجِلُ الْفَقْرَ يَعِيشُ فِي الدُّنْيَا

غَيْرَ عَاشٍ الْفُقَرَاءُ وَجَاسِبٌ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَاتِ

الْأَغْنِيَاءِ

151. Avarus qui paupertatem celeriter advenire putat, in hoc mundo pauperum modo vitam degit et in altero mundo ob divitum bona opera computus cum eo initur. B.

١٥٢ أَخْلُ مِنْ أَبِي حَبَابٍ

152. Avarior quam Abu-Hobahib.

Dicitur quoque „أَخْلُ مِنْ حَبَابٍ“ Avarior quam Hobahib.“ Narrant, Hobahibum inter Arabes avaritia notum fuisse. Tanta eius avaritia erat, ut ignem accensum, si clarius luceret, exstingueret, ne quis hospes sibi inde ignem accenderet. Alii dicunt vocem حَبَابٍ scintillas significare, quae equorum ungulis e lapidibus elicerentur. Alii denique dicunt, vocabulo حَبَابٍ papilionem designari, qui noctu volans scintillae similis sit. Sam. Schar.

١٥٣ لَا بُدَّ لِلْبَطْنَةِ مِنْ خَمَصَةٍ

153. Ventris impletionem vacuitas ventris necessario sequitur.

Legitur quoque: ليس للبطنه خير من خمصه تتبعها „Non est ventris impletioni melior res, quam ventris vacuitas, quae eam sequitur“ et „ليس لشبعة خير من صفرة“ et „Non est satietati melior res, quam vacuitas ventris.“ Quem fastidium rei abundantis capit, is proverbio monetur, ut, donec desiderium redeat, re abstineat Sam.

١٥٤ لَا بُدَّ لِلْحَزِينَةِ مَا تَزْغَلُطُ

154. Tristis sine dubio laetitia exultabit. D.

In codice Par. تَزْغَلُطُ legitur.

١٥٥ لَا بُدَّ لِلزَّرْعِ مِنْ حِصَادٍ

155. Seges sine dubio demetitur. D.

١٥٦ لَا بُدَّ لِلصَّيَّادِ مِنْ صُحْبَةِ الْكَلْبِ

156. Venatori canis societas necessaria est. D.

١٥٧ لَا بُدَّ لِلْفَقِيهِ مِنْ سَفِيهِ

157. Jurisconsulto stultus necessarius est. D.

١٥٨ لَا بُدَّ مَا يَغْلَطُ السَّاقِي وَيَجِيئُنَا الدُّورُ

158. Necessario pocillator errabit et periodus ad nos veniet. D.

١٥٩ لَا بُدَّ مِنْ شِدَّةٍ وَلَا بُدَّ مِنْ رَخَاءٍ

159. Et adversitas et commoda vita non effugitur. D.

١٦٠ بَدْءُ الْحِكْمَةِ خَوْفُ الرَّبِّ

160. Timor domini (Dei) initium sapientiae est. G. Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. I, 7.

١٦١ أَبَدَحَ وَدَبِيحَ

161. Vanum.

Dicitur „Vanum adtulit.“ Unde voces ortae sint, ignorant. Schar. Kam. Conf. pro. 67.

١٦٢ الْبَدْرُ أَحْسَنُ أَشْرَاقًا مِنَ الظُّلَمِ

162. Luna plena pulchrior est, quum oritur, quam tenebrae. G.

١٦٣ بَادِرِ الْفُرْصَةَ قَبْلَ أَنْ تَعُودَ غُصَّةٌ

163. Occasionem arripe, priusquam angor redit!
Proverbium monet, ne occasionem praetermittamus S.

١٦٤ بَادِرْ بِزُنْدِكَ أُخْذَةَ النَّارِ

164. Festina ignitabulo tuo ignem capere! Kam.

١٦٥ بَادِرُوا بِتَعْلِيمِ الْأَطْفَالِ قَبْلَ تَرَائِمِ الْأَشْغَالِ

165. Festinate instruere infantes, priusquam occupationes nimis multae fiunt! A.

١٦٦ بَدَنٌ لَا يَشْتَكِي مِثْلَ مَالٍ لَا يَتَرَكَّى

156. Corpus non dolens opibus similis est, quarum tributum non solvitur. D.

١٦٧ كَمَا أَنَّ الْبَدَنَ إِذَا كَانَ سَقِيمًا لَا يَنْفَعُهُ

الطَّعَامُ كَذَلِكَ الْعَقْلُ إِذَا أَغْلَقَهُ حُبُّ الدُّنْيَا
لَا تَنْفَعُهُ الْمَوَاعِظُ

167. Ut corpori, si aegrotus est, cibis inutilis est, sic animo nostro, quem amor mundi clausit, admonitiones inutiles sunt. D.

Textum codicis Par. recepi. In codice Diez. loco vocis الطعام „cibus“ legitur الدواء „medicamentum“ loco

vocis تنفعه legitur اقلقه „turbavit;“ loco vocis تنفعه le-
gitur ينفعه

١٦٨ بَدَتِ السَّمَاءُ نَقِيَّةً

168. Coelum purum apparuit.

Dubium remotum fuit. Harir. p. 260.

١٦٩ بَدَوِي مَشْلُوحٌ رَأَى ثَمَرِ مَطْرُوحٍ

169. Arabs campester nudatus dactylum projectum
vidit. D.

١٧٠ مَنْ بَذَرَ حَبًّا فِي أَرْضٍ فَيَقْدِرُ بِذَرِّهِ يَكُونُ الثَّمَرُ

170. Qui grana in terram spargit, ei fructus e ra-
tione ejus, quod spargit, futurus est. A.

١٧١ أَبْذَى مِنْ مُطَلَّقَةٍ

171. Obscoenius loquens quam mulier repudio di-
missa.

Ira commota in maritum obscoena proferre solet. S a m.
Schar.

١٧٢ لَا يَرْ مَعَ شَحٍّ

172. Non est pietas (beneficentia) cum avaritia. D.

١٧٣ بِالْبِرِّ يُسْتَعْبَدُ الْحَرُّ

173. Beneficentia liber in servitutem redigitur. D.

١٧٤ أَبْرَ مِنْ الذَّنْبَةِ

174. Magis pia quam lupa.

Lupa a pullis se non separat, donec omnino adulti sunt. Schar.

١٧٥ بَرْدُ الرَّبِيعِ يَزِيدُ فِي وَرْدِهِ

175. Frigus veris rosas auget. D.

١٧٦ بَرِّدُوا أَبْدَانَكُمْ بِبَرْدِ الرَّبِيعِ

176. Frigore veris corpora vestra refrigerate! D.

١٧٧ أَبْرِدْ مِنَ الثَّلْجِ

177. Frigidior quam nix. Sam. Schar.

١٧٨ الْبَرْطِيلُ أَعْمَى قَلْبَ يُوْدَاسَ

178. Donum cor Judae occoecavit. G.

١٧٩ بَرَكَتُ الرَّأْسِ عَلَى الرَّأْسِ ذَوِي الْعَدْلِ

179. Benedictio capitis super capite eorum, qui justitiam exercent. G.

على Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 10, 6. على راس videtur pro الرأس

١٨٠ بَرَكَتُ الْعُمْرِ فِي حُسْنِ الْعَمَلِ

180. Felicitas vitae pulchra agendi ratione nititur. A.

١٨١ تَبَارَكَ فِي آخِرِ الْعُمْرِ مَا فَاتَكَ فِي أَوَّلِهِ

181. In posteriore vitae parte in iis rebus felix eris, quae in priore ejus parte te fefellerunt. A.

١٨٢ إِذَا أَبْرِمَ الْقَدَرَ حَسَنَ الظَّفَرِ

182. Quum decretum divinum stabilitum est, victoria pulchra est.

Quod si fatum contra inimicos nos adjuvat, victoria potimur. Schar.

١٨٣ لَا تَبْرِمُ أَمْرًا حَتَّى تَفْكُرَ فِيهِ

183. Ne rem apud animum constituas, priusquam de ea cogitas. D.

١٨٤ بَرْنِيَّةُ الْوَجْهِ لَا رَأْسَ وَلَا قَفَاءَ

184. Vas fictile quoad faciem, ut neque caput neque occiput sit. D.

١٨٥ أَبْرَقَ لَهُ بَرْقَةٌ حَتَّى يَعُومَ فِيهَا

185. Salivam ei ejice, ut in ea natet! D.

١٨٦ بَسْطُ مَا لَا يَجِبُ أَقْبَحُ مِنْ مَنَعِ مَا يَجِبُ

186. Porrigere id, quod necessarium non est, turpius est, quam recusare id, quod necessarium est. B.

١٨٧ التَّبَسُّمُ مِفْتَاحُ الْأَمَانِ وَمِصْبَاحُ الْإِحْسَانِ

187. Risus gratus clavis securitatis et beneficii lucerna est. B.

١٨٨ بَشَاشَةُ الْوَجْهِ عَطِيَّةٌ ثَانِيَّةٌ

188. Laetitia vultus alterum donum est. A.

١٨٩ بَشَرُ الْقَانِلِ بِقَتْلِهِ وَالزَّانِي بِفَقْرِهِ

189. Vocem eadem annuntia, et sceleris per-
petratam: C.

بَشِّرْ نَفْسَكَ بِتَضَرُّعٍ بَعْدَ أَصْرِ

190. Post patientiam animae tuae gratum victoriae
nuntium ser! A. B.

أَبَشِّرْ بِغُرُوبِ كَوَلْعِ الْخِثِّبِ

191. Laetus sis ob incursionem in hostium ditio-
nem factam ut lupus bibit!

Lupus modo canis inserta in vas lingua repetitis vi-
cibus bibit. Proverbium igitur in laeto nuntio de bono
continuo adhibetur. Schar.

أَبَشِّرْ بِمَا سُرَّكَ عَيْنِي تَخْتَلِجُ

192. Laetus sis ob rem, quae te gaudio adficit;
oculus meus commovetur.

Verba تَخْتَلِجُ عَيْنِي sunt pro تَخْتَلِجُ. Verbis
hisce bonum annunciat, quum ejus prima indicia adpa-
reant. Schar.

مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ شُغِلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ

193. Qui vitia sua videt, is nimis occupatus est,
quam ut aliorum vitiorum rationem habeat. A.

أَبْصِرْ وَسْمَ قَدْحِكَ

194. Vide signum sagittae tuae!

Sagitta significatur, qua in sortis ludo utuntur. Sig-
num considerandum est, ut cognoscatur, qua portione quis

in ludo potiatur. Tum in rem translatum proverbium significat, rem considerandam esse. Sam. Schar.

١٩٥ الذی ما یبصر من الغربال یكون أعمی

195. Qui per cribrum non cernit, is caecus est. G.

١٩٦ أَبْصَرَ مِنْ بَازٍ

196. Acutiore visu praeditus quam falco. Schar.

١٩٧ أَبْصَرَ مِنْ حَبِیْةٍ

197. Acutiore visu praeditus, quam serpens. Sch.

١٩٨ أَبْصَرَ مِنْ عُقَابٍ

198. Acutiore visu praeditus, quam aquila. Sch.
Conf. Meid. C. 2, 147. adnott.

١٩٩ أَبْصَرَ مِنْ نَسْرٍ

199. Acutiore visu praeditus, quam vultur. Sch.

٢٠٠ أَبْطَأَ مِنْ حَلِیْةٍ

200. Cunctantior quam ricinus parvus
Lentissime repit. Sam. Schar.

٢٠١ أَبْطَأَ مِنْ غُرَابٍ

201. Cunctantior quam corvus. Schar. Conf.
Meid 2, 168.

٢٠٢ الْبَطْرُ عِنْدَ الرَّخَاءِ حُمُقٌ

202. Protervia in bono vitae statu stultitia est. Sch.

٢.٣ البَطْلُ بِالْقَلْبِ لَا بِالْأَلْقَابِ

203. Strenuus animo est; non cognominibus. B.

٢.٤ بَطَالَةُ الطَّاحُونِ وَلَا بَطَالَتِكَ

204. Molae strenuitas et non tua strenuitas. D.

٢.٥ لَا تُبْطِلْ فِي قَلْبٍ شَرِبْتَ مِنْهُ

205. Ne contra puteum mendacia profer, e quo bibisti!

Ne ingratus sis contra benefactorem! Sam. Proverbium e proverbio, quod apud Meidanium C. 23, 270 legimus, ortum est. Conf. Burckh. prov. 151.

٢.٦ إِذَا بَعَثْتَ صَبِيًّا فِي حَاجَةٍ فَارْحُ وَرَأَاهُ

206. Quum puerum ob rem necessariam mittis, post eum i! D.

٢.٧ مَنْ بَعْدَ خَيْرَةٍ يَخْدُمُ غَيْرَهُ

207. Cujus bonum remotum est, is alii ministrat. D.

٢.٨ ابْعِدْ عَنِ الْجَاهِلِ إِنْ طَلَبْتَ الرَّاحَةَ فَإِنَّ

حَمْلَ الرَّمْلِ وَالْمِلْحِ وَالْحَدِيدِ أَسْهَدُ مِنَ الثَّوَى

مَعَ الرَّجُلِ الْجَاهِلِ

208. Si quietem petis, ab ignorante remotus sis; nam arenam, sal ferrumque portare facilius est, quam cum viro ignorante habitare. A.

٢٠٩ أَبْعَدَ اللَّهُ الْآخِرَ

209. Deus postremum removeat!

I. e. Deus inimicum perdat! Hisce verbis male pro-
cantur. Sam. Schar.

٢١٠ الْبَعْدُ جَفَاء

210. Longinquitas molestia est.

Hisce verbis amici in defectu epistolarum utuntur.

٢١١ بُعِدِي عَنْ حَبِيٍّ أَجْمَلٍ لِي وَأُحْسِنُ

211. Remotio ab amore meo (amato) pulchrior mihi
est. D.

٢١٢ بَعِيدٌ مِمَّنْ أَسْقَطَ حَقَّ نَفْسِهِ أَنْ يَقُومَ بِحَقِّ غَيْرِهِ

212. Qui jus suum abjicit, eum alius jus observa-
turum esse, sperare non licet. A.

٢١٣ رَبِّ بَعِيدٌ أَنْفَعُ مِنْ قَرِيبٍ

213. Interdum longe remotus utilior est, quam pro-
pinquus. D.

٢١٤ أَبْعَدُ خَيْرًا مِنْ قَتَادَةَ

214. Remotior a bono quam tragacantha.

Dixit poeta metro Thawil utens:

وَأَبْعَدُ خَيْرًا يُجْتَذَى مِنْ قَتَادَةَ أَطَافَ بِهَا وَهَنَا مِنَ اللَّيْلِ حَاطِبُ

Remotior a bono quod petitur, quam tragacantha, circum
quam ligna colligens media nocte vagatur. Sam. Schar.

٢١٥ أَبْعَدُ مِنْ مَنَاطِ الثُّرَيَّا

215. Remotior, quam distantia Plejadum. Schar.
Conf. Meid. 2, 146.

٢١٦ بَعْضُ الْقَوْلِ يَذْهَبُ فِي الرِّيَّاحِ

216. Quidam sermo in ventum abit. D.

٢١٧ بَعْضُ النَّاسِ كَالْغِذَاءِ نَافِعٌ وَبَعْضُهُمْ كَالسَّمِّ النَّافِعِ

217. Quidam homines ut alimentum utiles sunt et
quidam ut venenum in corpus penetrans et
occidens. D.

٢١٨ أَبْغَضُ حَقِّ أَخِيكَ

218. Jus fratris tui odio habe!

Ne amor rei, quam tu fratri debes, te impediat, quominus eam ei deneges. Legitur quoque اَشْنَأُ cum eadem significatione. conf. Meid. 13, 39. Schar.

٢١٩ أَبْغَضُ الْعُلَمَاءِ الَّذِي يُحِبُّ الذِّكْرَ وَأَنْ يُوَسِّعَ

لَهُ فِي الْمَجْلِسِ وَأَنْ يُدْعَى إِلَى طَعَامِ الْأَغْنِيَاءِ

219. Odiosissimus doctorum is est, qui gloriam amat, et ut multum loci in consessibus ipsi concedatur et ut ad cibum divitum invitetur, cupit. A.

٢٢٠ أَبْغَضُ مِنَ الْجَرَبَاءِ ذَاتِ الْهِنَاءِ

220. Ingratior quam scabiosi cameli, quibus pix oblita est.

Schar. Sam. conf. Meid. 2, 154.

٢٢١ أَبْغَضُ مِنَ الْقَدَحِ الْأَوَّلِ

221. Ingratior, quam sagitta prima (in ludo alearum).

Proverbium seriore aetate e versu poetae ortum est:

وَأَثْقَلُ مِنْ حَصِيرِ بَادِيَا وَأَبْغَضُ مِنْ قَدَحِ أَوَّلِ

Molestior quam oppidanus incolae deserti et ingrator, quam sagitta prima“. Schar. Metrum Motakarib est.

٢٢٢ بَغْلٌ مُدَارٌ تَعْبَانُ الْقَلْبِ مُغْبِرُ الْخَصَى

222. Mulus circumactus, animo fatigatus, in testiculis pulvere inquinatus. D.

٢٢٣ الْبَغْلُ لَا تُفْرِغُهُ الْجَلَاجِلُ

223. Mulum tintinnabula non terrent.

Ea scilicet, quae collo appensa sunt, quippe quibus ad-suefactus est. Schar. Verbis metrum Redjes est. In Meidanii opere C. 2, 209 proverbium paulo aliter legitur.

٢٢٤ وَسَوْفَ عَلَى الْبَاغِي تَدُورُ الدَّوَابِيرُ

224. Et contra injustum vicissitudines sunt. D. G.

Versus hemistichium metri Thawil est.

٢٢٥ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُدَارِيَ الزَّمَانَ مُدَارَاةَ السَّابِغِ

لِلْمَاءِ الْجَارِي

225. Prudentem decet tempori blandiri sicut natans aquae fluenti blanditur. A.

٢٢٦ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ فِي الدُّنْيَا كَالْمَرِيضِ
لَا بُدَّ لَهُ مِنْ قُوْتٍ وَلَا يُوَافِقُهُ كُلُّ طَعَامٍ

226. Prudens in hoc mundo aegroto similis esse oportet, cui alimenta necessaria sunt; sed cui non omnes cibi apti sunt. A.

٢٢٧ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ لَا يَرْفَعَ نَفْسَهُ فَوْقَ قُدْرِهِ
وَلَا يَضَعَهَا عَنْ دَرَجَتِهِ

227. Prudentem non decet se ipsum supra dignitatem suam extollere aut sub dignitatem suam se demittere A.

٢٢٨ لَا يَنْبَغِي لِلْحَاكِمِ أَنْ يَسْمَعَ شَكْوَةَ أَحَدٍ إِلَّا
وَحْضَةً مَعَهُ

228. Judicem non decet audire quaerimoniam ullius viri, nisi quum ejus adversarius adest. D. G. Eundem sensum codex A. verbis mutatis expressit.

٢٢٩ لَا يَبْقَى شَيْءٌ عَلَى حَالِهِ كَمْ خَطْبٌ طَالَ ثُمَّ زَالَ

229. Nulla res statu suo perseverat; quot negotia longa erant, tum cessarunt. A.

٢٣٠ أَبْقَى عَدُوًّا مِنْ آلِ ذَيْبٍ

230. Minus cursu fatigatus quam lupus.

Dixit poeta :

والله لو لا وجع في العرقوب لكنت أبقى عسلاً من الذئب

Per Deum! Si dolor in magno nervo non fuisset, profecto! cursu celeri minus fatigatus quam lupus fuisset. Sam. Schar. Metrum Sarih est. conf. lib. m. p. 246.

٢٣١ أبقى من حجر

231. Durabilior quam lapis. Schar. Conf. Meid. C. 2, 169.

٢٣٢ أبقى من الذهب

232. Durabilior quam aurum. Sam. Schar.

٢٣٣ ماكر تسعد

233. Si mane surgis, felix eris! A.

٢٣٤ أبكر من الخنزير

234. Ante porcum matutino tempore surgens. Sch.

٢٣٥ هذا بكل من البكل

235. Haec confusio ex numero confusionum est.

De re ingrata adhibetur.

٢٣٦ أبكم ما أنا أبكم لكن الحيأ غلب

236. Mutus, non ego mutus sum; sed pudor omnino me vincit. D.

٢٣٧ لَا يَبْكِي لَكَ إِلَّا شُفْرُكَ وَلَا يَحْكُ لَكَ إِلَّا ظَفْرُكَ

237. Ne ploret pro te nisi crepido palpebrae tuae
et ne fricet pro te nisi unguis tuus! D.
Tibi ipsi auxilium fer!

٢٣٨ لَا تَبْكِي عَلَى مَنْ مَاتَ

238. Ne eum, qui mortuus est, deplora!

٢٣٩ بَلَدٌ مَا تُعْرِفُ فِيهِ اكْشِفْ حَجْرَكَ وَارْكُدْ فِيهِ

239. In terra, in qua non nosceris, gremium tuum
detege et in ea quiesce! D.

In codice Paris. كَشَفْ in D. حَجْرَكَ legitur. conf. Burkh.
149. et Rostgard. prov. 85. Sensus est, in terra, ubi
aliis ignotus es, liber es, ut, quid velis, agere possis.

٢٤٠ قَدْ بَلَغَ السَّيْلُ الرَّوَابِي

240. Fluctus ad colles jam pervenerunt.

Simillimum est proverbium, quod Meid. 2, 9. legitur.

٢٤١ قَدْ بَلَغَ فَلَانٌ السَّكَاكَ

241. Quidam ad coelum septimum jam pervenit.

Potentia ejus magna evasit. Sam.

٢٤٢ مَنْ بَلَغَ غَايَةَ مَا يُحِبُّ وَقَعَ فِي غَايَةِ مَا يَكْرَهُ

242. Qui ad extremum ejus, quod cupit, pervenit,
in extremum ejus, a quo abhorret, incidit. A.

٢٤٣ يَبْلُغُ الْإِنْسَانُ بِالْصِّدْقِ مَنَازِلَ الْكِبَارِ

243. Per veritatem homo ad dignitatem magnorum
pervenit. A.

وَلَمْ تَبْلُغِ الْعُلْيَا بِغَيْرِ الْحَرَاهِمِ ٢٤٣

244. Sine drachmis ad summum non pervenimus. D.
Hemistichium metri Thawil est.

الْبَلَاغَةُ مَا فَهِمْتَهُ الْعَامَّةُ وَرَضِيَتْ بِهِ الْخَاصَّةُ ٢٤٤

245. Eloquentia eo consistit, quod vulgus sermonem
intelligit et procures eum gratum habent. D.

أَبْلَغُ الْعِظَاتِ النَّظَرُ إِلَى الْأَمْوَاتِ ٢٤٥

246. Efficacissima admonitio adspectus mortuorum
est. B.

أَبْلَغُ الْكَلَامِ مَا يَدْخُلُ أَوَّلُهُ عَلَى آخِرِهِ وَيُفْهَمُ ٢٤٦

بِاطْنُهُ مِنْ ظَاهِرِهِ

247. Dissertissimus sermo est, cujus prior pars, qua-
lis posterior sit, indicat et cujus interior sen-
sus ex exteriori cognoscitur. A.

أَبْلَغُ مِنْ سَحْبَانَ وَابِلٍ ٢٤٧

248. Facundior quam Sahban-Wajel.
Sam. Schar. conf. Meid. C. 7, 34.

أَبْلَغُ مِنْ قُدَّامَةِ ٢٤٨

249. Facundior quam Kodamah.

Vir, cui nomen Abu-lfaradj Kodamah b. Djahfar b. Kodahmah b. Sijad, scriba Bagdadensis, sacundia clarus erat. Tempus chalifae Almohtadir-billah ejusque filii Al-radhi-billah attigit. Multos libros composuit. Harir. p. 9.

٢٥٠ بَلَاءُ الْإِنْسَانِ مِنَ اللِّسَانِ

250. Hominis aerumna e lingua oritur. A. B. D.

٢٥١ الَّذِي بُلِيَ يَدَبِيرُ وَالَّذِي كُسِرَ يُجَبِّرُ

251. Qui calamitate adfligitur, consilio suo in rebus disponendis utitur, et qui frangitur, ossa sanare studet. G.

٢٥٢ إِذَا بُلِيتَ بِالشَّحَاذَةِ دُقَّ أَبْوَابُ الْكِبَارِ

252. Quum importune rogare cogeris, divitum portas pulsa! D.

Paulo aliter in Buckhardtii libro prov 19.

٢٥٣ إِذَا أَتَيْتَ أَوْ تَكَثَّرَتْ عَلَيْكَ الْبَنَاتُ فَعَلَيْكَ
بِالثَّبَاتِ

253. Quum infortunio adflictus es aut multae filiae tibi natae sunt, forti animo resiste! D.

٢٥٤ مَنْ يَبْنِدُقُ الْبَعْرَ فِي آسَتِ الْجَمَلِ

254. Quis globulorum formam stercore in podice cameli dat? D.

Praetuli legendi modum in codice Par.; in codice Diez. loco vocis الجمل legitur البقر boum.

٢٥٥ ابْنُ آدَمَ مَا تُشْبِعُ عَيْنَهُ سِوَى لَمَشَةِ تُرَابٍ

255. Hominis oculum nil satiat nisi tantum terrae,
quantum manu capi potest. C.

٢٥٦ هُوَ ابْنُ اُنْسِهِ

256. Is ejus intimus est. Sam.

٢٥٧ الابْنُ الْحَكِيمِ يَسِّرُ اَبَاهُ وَابْنُ الْجَاهِلِ يَحْزِنُ اُمَّهُ

257. Filius sapiens patri suo gaudium parat et filius
insipidus matrem suam contristat. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 10, 1.

٢٥٨ بُسِ الْكَلْبَ فِي فَمِهِ حَتَّى تَقْضِيَ حَاجَتَكَ مِنْهُ

258. Oscula canis ori infige, donec rem tibi ne-
cessariam ab eo assequaris. D.

٢٥٩ بَالَ بَيْنَهُمُ النَّعَالِبُ

259. Vulpes inter eos minxerunt.

Inimicitia inter eos orta est. Schar.

٢٦٠ بَلْ بَعْدَ الْجَمَاعِ وَلَوْ بِقَطْرَةٍ

260. Minge post coitum et si una gutta esset. B.

٢٦١ بَاتَ بَلِيلَةً بَنٍ مُنْذِرٍ

261. Pernoctavit nocte gravi (calamitosa). Kam.

٢٦٢ رُبَّمَا بَاتَ الْإِنْسَانُ مَسْرُورًا ضَاحِكًا وَالْمَوْتُ

وَاقِفٌ عَلَى بَابِ دَارِهِ

262. Interdum homo laetus ridensque pernoctat,
dum mors ad ejus portam stat. A.

٢٦٣ بات بلا عشاء وأصبح بلا دين

263. Pernoctavit sine cibo vespertino, et mane sine debito erat.

Fortasse voci بات modo vulgari imperativi significatio tribuenda est; sed tanquam praeterita enunciaui et verti verba.

٢٦٤ مَنْ لَا يَبِيتُ لَا يَصْطَادُ

264. Qui noctu non obit, praeda non potitur. D.

٢٦٥ بَيْتُ الظَّالِمِ خَرَابٌ

265. Domus injusti vastabitur. D.

In codice Gott. additum est: ولو كان بعد حين „et si post tempus esset.“

٢٦٦ بَيْضَةُ الْيَوْمِ خَيْرٌ مِنْ دَجَاجَةِ غَدًا

266. Ovum hodierni diei melius est, quam gallina crastini. D.

In codice Gott. loco vocis دجاجة legitur فرخة „pullus“.

٢٦٧ الْبَيْضَةُ مِنْ يَدِ الْفَلَّاحِ حُلْوَةٌ

267. Ovum e manu rustici dulce est. G.

٢٦٨ أَيْبُضٌ مِنْ دَجَاجَةٍ

268. Plura ova excernens quam gallina. S. Sch.

٢٦٩ بَاعَ فُلَانٌ عَلَى بَيْعِ فُلَانٍ

269. Quidam emit majus pretium offerens quam alter.

Proverbium in Samacharii opere sic explicatum est: **أى اشترى على شراء هو أن يشتري صاحبك سلعة** : **اشترى على**, Idem est quam **فتجى فتزید على ثمنها فتأخذها**, quod significat, unum mercem emisse, tum alterum aucto pretio eam sibi sumsisse, Proverbium significat, quendam adversarium vicisse, tum quoque significat, unum alteri parem esse, ut ejus locum tenere possit. Arabes dicere solent: **ما باع على بيعك أحد** : „Nemo tibi par est.“

٢٧٠ الذى باع صاحبه بأربعين وقد باعه رخيص

270. Qui socium suum pro quadraginta vendidit, is vili pretio eum vendidit. D.

٢٧١ لا تبیع رخيص ولا توصى حریص

271. Ne vendas rem vilis pretii et ne avido testamento rem manda! G.

٢٧٢ لا تبع يوم صالح يوم طالح

272. Ne diem bonum pro die malo vendas! D.

٢٧٣ لا یباع صديق الألوف بالألوف

273. Non venditur amicus valde familiaris pro milibus. D.

In hoc lusus verborum est et **الصديق** loco **صديق** est.

٢٧٤ كالبایع الكبة بالهبة

274. Ut is, qui magnum camelorum gregem pro vento vendit.

De eo , qui in mercatura jacturam facit, adhibetur. S.

٢٧٥ اتَّبِعِ الْحَقَّ وَلَا تُبَالِي

275. Veritatem (jus) sequere, et ne cura! G.

٢٧٦ اتَّبِعِ الْكَذَّابَ حَتَّى لِبَابِ الدَّارِ

276. Sequere mendacem usque ad portam domus. D.

٢٧٧ مَنْ اتَّبَعَ أَغْرَاضَهُ مَرَّقَتْ أَغْرَاضُهُ

277. Qui intentiones suas sequitur, ejus honor laeditur. D.

Lusus verborum inest.

٢٧٨ اتَّبِعْ مِنَ الظِّلِّ

278. Sequacior quam umbra. Sam. Schar.

٢٧٩ تَاجِرُ الْأَرْوَاحِ لَا يَكُونُ نَوَّاحٌ

279. Mercator animarum plangens non est. D.

٢٨٠ تَاجِرٌ وَمُنَاجِمٌ مَا يَكُونُ

280. Mercator et astrologus quidam est. D.

In Syria Egyptoque usu vulgari interdum litteram ب futuro praefigi, vir il. Caussin de Perceval in grammatica vulg. p. 27. adnotavit.

٢٨١ التَّاجِرُ مَجْدُهُ فِي كَيْسِهِ وَالْعَالِمُ مَجْدُهُ فِي كَرَارِيْسِهِ

281. Mercatoris gloria in crumena sua et docti gloria in libris suis est. B.

٢٨٢ التَّاجِرُ يَقْطَعُ سَلْسِلَ الْفَقْرِ

282. Mercatura catenam paupertatis rumpit. D.

٢٨٣ مَنْ تَرَكَ الْفَرَضَ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَمَنْ خَرَّبَ
الْأَرْضَ ظَلَمَ غَيْرَهُ

283. Qui id intermittit, quod a Deo imperatum est, in se injustus est et qui terram vastat, in alios injustus est. A.

٢٨٤ مَنْ تَرَكَ نَفْسَهُ بِمَنْزِلَةِ الْعَاقِلِ تَرَكَهُ اللَّهُ
وَالنَّاسُ بِمَنْزِلَةِ الْجَاهِلِ

284. Qui se ipsum in gradu prudentis relinquit, eum Deus hominesque in gradu ignorantis relinquant. D. e codicis Par. lectione.

In codice Gott. والناس omisum est.

٢٨٥ تَرَكَتُهُ قَدْ شَصَرَ بَصَرُهُ

285. Reliqui eum tempore, quo oculus jam obri-
guerat. Sam.

I. e. tempore, quo mortem obiit.

٢٨٦ تَرَكَنَاهُمْ فِي الْعَمَى

286. Morti propinquos eos reliquimus. Kam. Dj.

٢٨٧ لَا تَتْرُكْ قَلِيلَ مَا تَقْوَى عَلَيْهِ لِكَثِيرِ مَا لَا

تَقْوَى عَلَيْهِ

287. Ne paucum relinquo, quod potes, ob multum, quod non potes. A.

٢٨٨ تَرَكُ الْجَوَابَ لِلْجَاهِلِ جَوَابُ

288. Quod responsum ignoranti dare omittis, responsum est. D.

٢٨٩ تَرَكُ الْحَرَامَ خَيْرٌ مِنْ طَلَبِ الْحَلَالِ

289. Intermittere illicitum melius est, quam petere licitum. B.

٢٩٠ تَرَكُ الْحَسَدَ حِفْظُ الْجَسَدِ

290. Omittere invidiam custodia corporis est. D.

٢٩١ تَرَكَ مَا لَا يَصْلَحُ أَصْلَحُ

291. Omittere id, quod non convenit, convenientius est. D.

٢٩٢ التَّرْكُ حَدُّ الْإِهَانَةِ

292. Relictio terminus despectionis est. D.

٢٩٣ مَنْ أَتْعَبَ جَسَدَهُ أَرَأَى قَلْبَهُ

293. Qui corpus suum fatigat, cordi suo tranquillitatem comparat. G.

٢٩٤ أَتْعَبُ مِنْ تَوَلَّى

294. Magis fatigans quam asinae pullus.. Schar.
Conf. Meid. 3, 154, quod mihi rectius videtur.

٢٩٥ تَلَفَ الْإِنْسَانُ مِنْ طَرَفِ اللِّسَانِ

295. Interitus hominis ex extremitate linguae provenit. B.

٢٩٦ أَتَلَفَ مِنْ سَلَفٍ

296. Magis periens quam maiores. Sam. Schar.

٢٩٧ إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ

297. Quando prudentia perfecta est, sermo paucus est. A. D.

٢٩٨ لَا يَتِمُّ أَمْرُ الْمَلِكِ إِلَّا بِأَرْبَعَةِ الرِّأْيِ وَالْمَلِكِ

وَالْأَعْوَانِ وَكِتْمَانِ السِّرِّ كَمَا لَا يَتِمُّ أَمْرُ الزَّرْعِ

إِلَّا بِأَرْبَعَةِ الْأَرْضِ وَالْبَذْرِ وَالْمَاءِ وَالشَّمْسِ

298. Res regis nonnisi per quatuor res perfecta est: per prudentiam, imperium, auxiliares et per id, quod secreta celantur; sicut res satorum non succedit nisi per quatuor res: per terram, semen, aquam, solem. A.

٢٩٩ لَا يَتِمُّ الْمَعْرُوفُ إِلَّا بِثَلَاثَةِ تَعْجِيلِهِ وَتَصْغِيرِهِ

وَسِتْرِهِ لِأَنَّكَ إِذَا عَجَّلْتَهُ هَنَأْتَهُ وَإِذَا صَغَّرْتَهُ

كَبَّرْتَهُ وَإِذَا سَتَرْتَهُ أَظْهَرْتَهُ

299. Nonnisi tribus rebus beneficium completum fit: accelerando, levifaciendo et occultando, nam si id acceleras, efficis, ut bene proficiat et si

parvum id habes, magnum id reddes et si id occultas, manifestum id reddes. A.

٣٠٠ تَمَامُ الرَّيْبِ بِالصَّيْفِ

300. Perfectio veris aestate est.

Vocabulum الصيف de pluvia veris tempore et الصيف de pluvia aestatis tempore intelligendae sunt. Proverbium hortatur, ut rem necessariam perficiamus Cod. Abu-Ohbaid. Paulo aliter proverbium a Samachschario explicatum est. Meid. 3, 6.

٣٠١ تَمَامُ الْعَفْوِ أَنْ لَا يُذَكَّرَ الذَّنْبُ

301. Perfecta venia est, peccatum non recordari. D.

٣٠٢ مِنْ تَمَامِ النِّعَةِ طُولُ الْحَيَاةِ فِي الصِّحَّةِ

302. Ad omnino commodam vitam pertinet diu in sanitate vivere. D.

٣٠٣ أَنْتُمْ مِنْ قَمَرِ النَّيْمِ

303. Perfectior quam luna perfecta (plena). S. S ch.

٣٠٤ أَنْتُمْ مِثْلًا مَرَّةً وَكَيْسِيًّا أُخْرَى

304. Num te geris tanquam Tamimitam una vice et altera vice tanquam Kaisitam.

I. e. num diverso modo agis, ut modo gentis Tamim laudabilem agendi rationem sequaris, modo gentis Kais vituperio dignam imiteris. conf. Harir. 415.

٣٠٥ التَّمَرُ عَجَالَةٌ الرَّكَبِ وَالسَّوِيْقُ عَجَالَةُ الرَّكَبِ

305. Dactyli sunt commeatus itineris equiti et polenta est commeatus itineris equiti.

Proverbium contentum animum in paucis, si multa nobis desunt, commendat. Harir. 494.

٣٠٦ ثَمَرَةٌ وَزَقْبُور

306. Dactylus et vespa. Sam.

٣٠٧ التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

307. Poenitens peccati ei similis est, qui peccatum non commisit.

Verba Mohammedes dixisse fertur. Illis autem proverbii verbis addiderat: والمستغفر من الذنب وهو مقيم عليه „Et qui peccati veniam rogat, dum in eo perseverat, ei similis est, qui dominum suum (Deum) ludibrio habet. Schar. conf. Meid. 23, 632.

٣٠٨ اسْتَتَيْسَتْ الْعَنْزُ

308. Caprae hircis similes factae sunt.

De debili, qui robustus fit, adhibetur. Sam. Schar.

٣٠٩ مَنْ تَلَّ فِي وَلَايَتِهِ ذَلٌّ فِي عَوْلِهِ

309. Qui tempore praefecturae suae superbus est, is tempore, quo removetur, despectus est. D.

٣١٠ تَهْ عَلَى التَّاهِي حَتَّى يَتْرَكَ تَيْهَهُ

310. Erga superbum superbus sis, ut superbiam suam relinquat! B.

التيهه est pro التدهى

٣١١ مَنْ ثَبَّتَ ثَبَّتَ

311. Qui firmus est, crescit. D.

٣١٢ ثَبَاتُ الْإِيمَانِ الْوَرَعُ وَزَوَالُهُ الطَّمَعُ

312. Firmitas fidei (religionis) timor Dei est et ejus finis cupiditas. D. G.

٣١٣ ثَبَاتُ الْمُلُوكِ بِقَدْرِ هَيْبَةِ وَزَرَائِهِمْ

313. Regum firmitas reverentia consiliariorum nititur. A.

٣١٤ أَثَبَّتْ جَنَانًا مِنْ ابْنِ اللَّيْثِ الصَّفَّارِ

314. Firmiore animo praeditus quam Ebn-Allaits Alzaffar. Faki h. Alchol. p. 122. l. 4. c. Abulf. Ann. T. II, 256.

٣١٥ تَبَوَّرَ الْإِنْسَانُ فِي فُجُورِهِمْ

315. Interitus hominis in improbitate est. B.

٣١٦ تَرِيدٌ كَأَنَّهُ رِبْضَةُ أَرْنَبٍ

316. Pulmentum ac si leporis corpus sit. Kam.

٣١٧ أَيْنَ الثَّرِيَّا مِنَ الثَّرَى

317. Quam remotae sunt Plejades a terra!
Faki h. Alchol. p. 193. l. 22.

٣١٨ مَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ مَثْرَى

318. Conditio mutua nostra terra humida est.
I. e. amici sumus. Dj. conf. Meid.

٣١٩ الثَّعْلَبُ فِي إِقْبَالِ حَدِّهِ يَغْلِبُ الْأَسَدَ وَ
إِقْبَالَ حَدِّهِ

319. Vulpes favente fortuna vincit leonem favente
fortitudine sua. D.

٣٢٠ أَنْقَلُ مِنْ حَضَنٍ

320. Gravior quam mons Hadhan. Schar. Conf.
Meid. 4, 34.

٣٢١ أَنْقَلُ مِنْ لَيْلٍ عَلَى نَهَارٍ

321. Gravior (molestior) quam nox diei. Schar.

٣٢٢ أَنْقَلُ مِنْ مِجْدَى أَبْنِ رُكَانِهِ

322. Gravior quam lapis, quem Ebn-Rocanah sus-
tulit.

Vocabulo مِجْدَى lapis designatur, quem, ut vires ex-
periantur, robusti tollunt. Ebn-Rocanah nomen viri robus-
ti fuisse dicitur. Sam. Schar.

٣٢٣ تَكَلَّتْكَ الرَّعْبَلُ

323. Te orbata sit stupida (mater)! Sam.

In male precando adhibetur. Kam. conf. Meid. 4, 20.

٣٢٤ ثَلَاثُ تَنْضِي رَسُولُ يَبْطِي وَسَرَّاجٌ لَا يَبْضِي

وَالْإِنْتِظَارُ عَلَى الْمَائِدَةِ لِمَنْ يَجِي

324. Tres emaciant: Legatus cunctans, lucerna non lucens et exspectatio ad mensam ei, qui venturus est. B.

٣٢٥ ثَلَاثٌ مُهْلِكَاتٌ بُخْلٌ وَشَحٌّ وَعُجْبٌ

325. Tres res ad interitum ducunt: avaritia, aviditas et amor sui. A.

٣٢٦ ثَلَاثٌ لَا يَوْنَفُ مِنْ خِذْمَتِهِمُ الضَّيْفُ

وَالسُّلْطَانُ وَالْعَالِمُ

326. Tribus ministrare haud aegre fertur: hospiti, regi, docto. B.

٣٢٧ فَلَانٌ ثَالِثَةُ الْأَثَاثِ

327. Quidam tertia pars tripodis est.

In desertis tertia pars tripodis petrae pars est, ad quam duos lapides ponunt, ut tripodis loco inserviant. Tertia illa pars hominem gravem designat, ut non facile moveri possit. Harir. p. 73.

٣٢٨ ثَلَاثَةٌ إِذَا كَانُوا مَعَ الْقَاضِي فَلَيْسَ بِقَاضٍ إِذَا

كَرِهَ اللَّوَائِمَ وَأَحَبَّ الْحَامِدَ وَخَافَ الْعَرْلَ

328. Tres res si in iudice sunt, revera iudex non est: quod reprehensiones ei ingratae sunt, quod laudes amat, quod metuit, ne munere removeatur. A.

٣٢٩ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ تُسِرُّ الْعَيْنَ الْأَمْرَاءُ الْمَوَافِقَةُ وَالْوَلَدُ

الْأَدِيبُ وَالْأَخُ الْوَدُودُ

329. Trium rerum adspectus oculos exhilarat: uxor consentiens, filius bene instructus et frater amans. A.

٣٣٠ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ مِنْ طِبَاعِ الْجُهَّالِ الْغَضَبُ مِنْ

غَيْرِ شَيْءٍ وَالْإِعْطَاءُ مِنْ غَيْرِ حَقٍّ وَتَرْكُ التَّمْيِيزِ

بَيْنَ الصَّدِيقِ وَالْعَدُوِّ

330. Tres res naturae ignorantium propriae sunt: ira sine causa, dona dare sine meritis et non distinguere inter amicum et inimicum. A.

٣٣١ ثَلَاثَةُ تُخْلِفُ الْعَقْلَ سُرْعَةُ الْجَوَابِ وَطُولُ التَّمَيُّزِ

وَالِاسْتِغْرَاقُ فِي الضَّحِكِ

331. Tres res prudentiae repugnant: celeriter respondere, multum optare et vehementer ridere. A.

٣٣٢ ثَلَاثَةُ تَحْدُلُ عَلَى الْعُقُولِ الرَّسُولُ وَالْكِتَابُ وَالْهَدِيَّةُ

332. Tria ingenium probant: legatus, epistola, cta rei ratio. D.

In codice Par. legitur: والهدية لها امانة

٣٣٣ ثلاثة تُذهِبُ عَنَّا الحَزْنَ المَالُ والحُضْرَةُ والوَجْه

الحَسَن

333. Tria tristitiam a nobis depellunt: opes, color viridis et facies pulchra. D.

٣٣٤ ثلاثة تُطَيِّبُ العَيْشَ وَسَعَةُ المَنْزِلِ وكَثْرَةُ

الْخَدَمِ ومُوَافَقَةُ الأَهْلِ

334. Tria suavem reddunt vitam: habitaculi amplitudo, ministrorum multitudo et gentis consensus. D.

In lexicis وسعة non legitur; sed سعة.

٣٣٥ ثَلَاثَةٌ تُكَدِّرُ العَيْشَ الجَارُ السُّوءُ والوَلَدُ العَاقُ

والمَرْأَةُ السَّيِّئَةُ الخُلُقِ

335. Tria vitam tristem reddunt: pravus vicinus, filius immorrigerus et uxor pravae indolis. D.

In codice Par. والامراة الخايبة legitur.

٣٣٦ ثلاثة تُكْسِبُ المَقْتَ الكِبَرُ وَالظُّلْمُ والبُخْلُ

336. Tres res odium gignunt: superbia, injustitia, avaritia A.

٣٣٧ ثلاثة تُورِثُ المَحَبَّةَ الأدَبُ والتَّوَاضُّعُ والحِلْمُ

337. Tres res amorem producant: cultura animi, modestia et mansuetudo. A.

٣٣٨ ثَلَاثَةٌ جَمَعَتِ الرَّشْدَ كُلَّهُ مُشَاوَرَةُ النَّصِيحِ

وَمَدَارَةُ الْحَاسِدِ وَالتَّحَبُّبُ إِلَى النَّاسِ

338. Tres res rectam agendi rationem complectuntur: consilium rogare sincerum amicum, adulari invido et amorem hominum sibi comparare. A.

٣٣٩ ثَلَاثَةٌ عَنْ الْإِنْسَانِ عَنْ طَلَبِ الْمَعَالِي قِصَرُ

الْهَمَّةِ وَقِلَّةُ الْحِيلَةِ وَضَعْفُ الرَّأْيِ

339. Tres res hominem impediunt, quominus altos dignitatis gradus petat: propositum breve, parum prudentiae et consilium infirmum. A.

٣٤٠ ثَلَاثَةٌ لَا تُؤْمَنُ عَلَى ثَلَاثَةٍ شَابٌ عَلَى أَمْرَةٍ

وَأُمُّوَةٌ عَلَى سِرٍّ وَفَقِيرٌ عَلَى مَالٍ

340. Tres res fidei trium non committuntur: mulier juveni, secretum mulieri, opes pauperi. A.

٣٤١ ثَلَاثَةٌ لَا تُدْرَكُ بِثَلَاثَةِ الشَّبَابِ بِالْخِضَابِ

وَالصِّحَّةِ بِالْأَدْوِيَةِ وَالْمَالُ بِالْكِيمِيَا

341. Tres res ope trium rerum attingi non possunt: juvenus tinctura, sanitas medicamentis et opes arte alchymiae. A.

٣٤٢ ثلاثة لا تُعَانَدُ أَبَدًا السُّلْطَانُ وَالْوَلَدُ وَالْغَرِيمُ

342. Tribus nunquam repugnatur: regi, filio, creditor. D.

٣٤٣ ثَلَاثَةٌ لَا تَمَلُّ الْحَيَاةَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمَالَ

343. Trium rerum fastidio non capimur: vitae, incolumitatis, opum. A.

٣٤٤ ثَلَاثَةٌ لَا يَعْرِفُ مِنْ أَيْنَ هِيَ الرِّيحُ وَالضَّبَابُ

وَالهَبَاءُ

344. Tres sunt res, quae unde veniant, nemo scit: ventus et atomi in domo volitantes et nebula terram operiens. A.

٣٤٥ ثَلَاثَةٌ لَا يَعْرِفُونَ إِلَّا فِي ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ لَا

يَعْرِفُ الشَّجَاعُ إِلَّا عِنْدَ الْحَرْبِ وَالْحَكِيمُ إِلَّا

عِنْدَ الْغَضَبِ وَالصَّدِيقُ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ

345. Tres nonnisi in tribus locis cognoscuntur: fortis in bello, sapiens in ira et amicus tempore necessitatis. D.

In codice A. idem sed verbis mutatis. Loco vocis الحليم legitur الحليم mansuetus, quod praeferendum est.

٣٤٦ ثَلَاثَةٌ لَا يَنْفَعُونَ مِنْ ثَلَاثَةِ شَرِيفٍ مِنْ دَنِيٍّ

وَبَارٍ مِنْ فَاهِرٍ وَحَكِيمٍ مِنْ جَاهِلٍ

346. Tres e tribus commodum non percipiunt: nobilis e vili, probus ex improbo et sapiens ex ignorante. D.

٣٤٧ ثلاثة لا يشبعون من ثلاثة فرج من ذكر

وحطب من نار وارض من مطر

347. Tria tribus non satiantur: vulva pene, lignum igne, terra pluvia. D.

Verba مطر من ارض ex conjectura addidi. In codice Par. proverbium non legitur.

٣٤٨ ثلاثة ليس تخفى أبدا العشق والجبل

وركوب الجمل

348. Tria nunquam occulta sunt: amor, mons et camelo vehens. D.

٣٤٩ ثلاثة ليس لها أمانة العلوق والقحبة والحمامة

349. Tribus fides non est: sanguisugae, meretrici, columbae. D.

٣٥٠ ثلاثة ليس لها حيلة فقر يمازجه كسل وعداوة

يداخلها حسد ومرعز يقارنه هرة

350. Tribus rebus remedium non invenitur: paupertati cum segnitie consociatae, inimicitiae cum invidia mixtae, et morbo quocum alvi profluvium conjunctum est. A.

In altero codicis loco sic legitur: ثلاثة ليس فيها حيلة فقر يخالطه كسل ومرض يخالطه هرم وخصومة يداخلها Tribus rebus remedium non invenitur: paupertati cum segnitie consociatae, morbo cum decrepita aetate conjuncto et rixae invidiâ mixtae. A.

٣٥١ ثلاثة ليس لها وفاء الفرس والسلطان والنساء

351. In tribus fides non est: in equo, in rege et in mulieribus. D.

٣٥٢ ثلاثة ليس لهم أمان البحر والسلطان والزمان

352. Tria sunt, quae securitatem nobis non concedunt: mare, rex et tempus. D.

Paulo aliter in codice G. legitur.

٣٥٣ ثلاثة ليس للعبارة المشط والمسواك والجارية

353. Tria mutuo non dantur: pecten, dentifricium et puella.

٣٥٤ ثلاثة يستأنس بها الزمان المقبل والسلطان

العادل والصديق الصادق

354. Ad tres res nos adsuescimus: ad tempus fortunatum, ad imperatorem justum et amicum veracem. A.

٣٥٥ لولا ثلاثة أشياء ما وضع ابن آدم رأسه

لشيئ الخوف والموت والفقر

355. Nisi tres res fuissent, timor, mors et paupertas, homo nulli rei se ipsum submisisset. A.

٣٥٦ ثَلَمَةُ الْحِرْصِ لَا يَسُدُّهَا إِلَّا التُّرَابُ

356. Rupturam aviditatis non nisi terra (sepulchrum) sanat. B.

٣٥٧ ثَلَمَةُ الدِّينِ مَوْتُ الْعُلَمَاءِ

357. Doctorum mors est ruptura religionis. B.

٣٥٨ ثَمَرَةُ الْإِحْسَانِ كَثْرَةُ الْإِخْوَانِ

358. Amicorum multitudo beneficiorum fructus est. D.

٣٥٩ ثَمَرَةُ التَّوَاضُعِ الْمَحَبَّةُ

359. Amor est fructus modestiae. D.

٣٦٠ ثَمَرَةُ الْحِكْمَةِ الرَّاحَةُ وَثَمَرَةُ الْمَالِ التَّعَبُ

360. Fructus sapientiae quies et fructus divitiarum fatigatio est. A.

٣٦١ ثَمَرَةُ الْإِحْلَامِ السَّلَامَةُ

361. Fructus mansuetudinis integritas est. B.

٣٦٢ ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعَمَلُ

362. Opus est scientiae fructus. D.

٣٦٣ ثَمَرَةُ الْعَمَلِ الْأَجْرُ

363. Merces est fructus operis. D.

٣٦٣ ثَمَرَةُ الْفُجُورِ النَّدَامَةُ

364. Improbitalis fructus poenitentia est. B.

٣٦٥ ثَمَانِيَةٌ لَا تُشْبَعُ مِنْ ثَمَانِيَةِ الْعَالَمِ مِنَ الْعِلْمِ

وَالْغِنَى مِنَ الْمَالِ وَالْمَوْتُ مِنَ الْخَلْقِ وَالْإِنْسَانُ

مِنَ التَّمَنَّى وَالْفَكْرُ مِنَ الرُّوْيَةِ وَالْفَلَكَ مِنَ

الدُّورَانِ وَالسَّرَاجُ مِنَ الدُّهْنِ وَالنَّارُ مِنَ

الْحَطَبِ

365. Octo res octo rebus non satiantur: doctus scientiis, dives opibus, mors creaturis, homo desideriis, cogitatio consideratione, orbis coelestis circumvertendo, lucerna oleo, ignis ligno. A.

Singula in aliis locis repetuntur. conf. p. 347.

٣٦٦ ثَمَانِيَةٌ مِنْ خِلَالِ الْجُمَالِ الْغَضَبُ لَغَيْرِ مَعْنَى

وَالْإِعْطَاءُ فِي غَيْرِ حَقِّ وَأَتْعَابُ الْبَدَنِ فِي الْبَاطِلِ

وَقِلَّةُ مَعْرِفَةِ الصَّدِيقِ مِنَ الْعَدُوِّ وَوَضْعُ الشَّرِّ

فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ وَالثِّقَّةُ بِمَنْ لَا تُجَرِّبُهُ وَحُسْنُ

الظَّنَّ بِمَنْ لَا وَفَاءَ لَهُ وَكَثْرَةَ الْكَلَامِ مِنْ
غَيْرِ نَفْعٍ

366. Octo res insipidis propriae sunt: ira sine causa, dona dare sine meritis, corpus fatigare in re futili, haud bene distinguere amicum ab inimico, malum haud suo loco ponere, fiduciam ponere in eo, quem non expertus es, bonam opinionem de eo habere, cui fides non est, multa verba facere sine utilitate. A.

٣٦٧ لَا تَنَاءَ مَعَ كِبَرٍ وَلَا شَرَفٌ مَعَ سُوءِ آدَبٍ

367. Non est gloria cum superbia aut nobilitas cum pravis moribus. A.

٣٦٨ اِثْنَانِ مَرْحُومَانِ كَرِيمٍ سُلْطَ عَلَيْهِ لُئِيمٌ وَعَاقِلٌ

سُلْطَ عَلَيْهِ جَاهِلٌ

368. Duo misericordia digni sunt: generosus, qui in vilis potestatem venit et prudens, qui in insipidi potestatem venit. A:

٣٦٩ اِثْنَانِ مَا يُشْبَعَانِ طَالِبُ الْعِلْمِ وَطَالِبُ الْمَالِ

369. Duo non satiantur: scientiam quaerens et opes quaerens. G.

٣٧٠ اِثْنَيْنِ عَلَى قَلْبٍ وَاحِدٍ يَأْخُذُوا بِلَدٍ

370. Duo ejusdem animi oppidum capiunt.

Sic in utroque codice P. et D. contra regulas grammaticas ex vulgari idiomate legitur.

٣٧١ اثنَيْنِ فِي قَبْرٍ وَلَا اثنَيْنِ فِي بَيْتٍ

371. Duo in sepulcro uno et non duo in domo una D.

٣٧٢ تَهْلَانُ اَلْهَضَبَاتِ مَا يَتَحَلَّلُ

372. Mons Tsahlan colles habens non dissolvitur.
De gravi, qui auctoritate pollet, adhibetur. Sam.
Conf. Meid. 4, 24.

٣٧٣ ثَوْبُ السَّلَامَةِ لَا يَبْلَى

373. Vestis integritatis non atteritur. B.

٣٧٤ ثَوَابُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ مِنْ نَعِيمِ الدُّنْيَا

374. Praemium alterius vitae commodis hujus vitae praeferendum est. B.

٣٧٥ رَبُّ ثَوَابٍ يَسْتَغِيثُ مِنْ صَاحِبِهِ

375. Interdum remuneratio a parte auctoris sui opem petit. D.

٣٧٦ حَبَّةٌ مَصْقُولَةٌ وَالْجَيْبُ مَا فِيهِ فُولَةٌ

376. Tunica polita (elegans), dum faba una in gremio non est. D.

In codice G. „fabae cortex“ legitur. قشرة فولة

٣٧٧ جَبَّارٌ وَأَحْمَقٌ عَثَرَ وَتَوَحَّلَقَ

377. Superbus (gigas) et stultus caespitavit et volutus fuit. D.

٣٧٨ جَبَلَتِ الْقُلُوبَ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا
وَبَغِضَ مَنْ أَسَاءَ عَلَيْهَا

378. Animi a natura ita constituti sunt, ut, qui ipsis malefaciant, eos odio habeant. A.

٣٧٩ إِنَّ الْجَبَانَ حَتَفَهُ مِنْ فَوْقِهِ

379. Pavidio mors imminet. Ham. 93. l. 6.

٣٨٠ أَجَبْنُ مِنْ أُمِّ الْعَوَيْفِ

380. Pavidior quam locusta.

Mater Alohwaifi cognomen locustae est. Schar. In Samachscharii opere أم عريف legitur.

٣٨١ أَجَبْنُ مِنْ وَطَوَّاطِ

381. Pavidior quam vespertilio. Schar.

٣٨٢ مَنْ جَدَّ وَجَدَّ

382. Qui diligentia utitur, invenit. D.

Inest verborum lusus.

٣٨٣ الْجَدُّ عَزُوفٌ

383. Fortuna taedio capitur.

At vero in scholiis vox عزوف voce صبور patiens, constans explicata est. Fortasse غير صبور „inconstans“ legendum est. Sam.

٣٨٤ نَعَمْ الْجُدُودُ وَلَكِنْ بِئْسَ مَا خَلَفُوا

384. Boni sunt avi; sed malum est, quod post se reliquerunt. D.

٣٨٥ الْجَادَّةُ كَثِيرَةٌ وَالطَّرِيقُ وَاحِدَةٌ

385. Via major multiplex est; sed via, qua incendendum est, una B.

٣٨٦ كَالْجَادِيعِ مَارِنَ أَنْفِهِ بِكَفِّهِ

386. Sicut is, qui mollem nasi sui partem manu sua amputat.

Verba a nonnullis proverbii loco habentur, ita ut in eum adhibeantur, qui incuriâ noxam sibi intulerit. Alii proverbium esse negant. Harir. p. 10.

٣٨٧ جُرُّوا لَهُ الْخَطِيرَ مَا أَجَرَ لَكُمْ

387. Trahite ei capistrum, quamdiu vobis trahi potest.

I. e. Sequamini eum, ubi locus sequendi est et cavete, ubi locus non est. In cautione et petenda salute adhibetur. Cod. Abu-Ohb.

٣٨٨ أَجْرًا مِنَ السَّيْلِ

388. Audacius irruens, quam torrens.

Dicitur quoque „أجرى من السيل“ Magis currens quam torrens.“ Schar.

٣٨٩ أَجْرًا مِنَ اللَّيْلِ

389. Audacius irruens, quam nox.

Nocti tribuitur, id quod hominibus noctu audacius irruentibus tribuendum est. Dicitur quoque أجري من الليل „Magis currens, quam nox“ Schar. Sam.

٣٩٠ مَنْ يُجَرِّبُ زَادَ عِلْمُهُ وَمَنْ يَوْمِنَ يَزِدَادَ غَلَطًا

390. Qui experientia res probat, ejus scientia augetur et qui credit, ejus error augetur. D.

Repetitur postea proverbium verbis paulum mutatis.

٣٩١ جَرِبَةُ مِصْرِيَّةٌ لَا تَنْقَلِعُ وَلَا تَنْغَسِلُ

391. Scabies Aegyptiaca, non evellitur et non abluatur. D.

٣٩٢ تَجْرِبُ الْمَجْرَبِ تَضْيِيعُ

392. Experiri eum, qui experientia edoctus est, inutile habendum est. D.

Fortasse autem voci تجريب significatio experientia docendi tribuenda est.

٣٩٣ التَّجْرِبَةُ مِرَاةُ الْعَقْلِ

393. Experientia speculum ingenii est. Fakih. Alchol. p. 84. l. 8.

٣٩٤ مَا عَلَيْهَا جَرَبِصِيصَةٌ

394. Panniculus super ea non est. Sam.

De voce جربصيصة, quae in lexico meo جربصيصة et خربصيصة scripta est, non consentiunt. Alii dicunt inau-rem, alii rem esse parvam, splendidam in arena locustae oculi magnitudine.

٣٩٥ أَجْرَحْ وَكَبِّرِ الْجُرْحَ مَا بَعْدَ الْقِتَالَةِ إِلَّا الصُّلْحُ

395. Vulnera et magnum fac vulnus! Post pugnam nil nisi pax est. D.

٣٩٦ جُرْحُ الْكَلَامِ أَشَدُّ مِنْ جُرْحِ الْحَسَامِ

396. Vulnus sermone inflictum vehementius est, quam gladii vulnus. A.

٣٩٧ جُرْحُ اللِّسَانِ كَجُرْحِ الْيَدِ

397. Vulnus lingua inflictum simile vulneri manu factum est.

Hoc ex Amru-l'Kaisi verbis desumptum proverbium calumniarum dolorem ita magnum, ut cum vulnere compareretur, esse ostendit. Sam.

٣٩٨ جَرَاحَاتُ السِّنَانِ لَهَا الْتِيَامُ وَمَا جَرَحَ اللِّسَانُ

لَا يَلْتَامُ

398. Vulnera cuspidе facta sanantur; sed vulnus lingua inflictum non sanatur. D.

٣٩٩ جَرَاحَاتُ الصَّدِيقِ أَفْضَلُ مِنْ قُبَلَاتِ الْعَدُوِّ بِالْمَكْرِ

399. Vulnera ab inimico inflicta praeferenda sunt osculis ab inimico dolose datis. G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 27, 6.

٤٠٠ يَا جَرَادُ جَاءَ كُمْ السَّمَرَمَرُ

400. O locustae! gryllivora avis ad vos venit. D.
In cod. Par. non legitur.

٤٠١ لَا جَرَمَ بَعْدَ النَّدَامَةِ

401. Non est crimen post poenitentiam. D.

٤٠٢ جَرَى مَا جَرَى

402. Accidit id, quod accidit. D.

٤٠٣ جَرَى وَرَاءَهَا مَا لَحَقَهَا قَالَ مَتْرُوكَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

403. Cucurrit post eam; eam non assecutus est; dixit: relictæ in via Dei. D.

٤٠٤ مَنْ جَرَى فِي عِنَانٍ أَمَلَهُ قَدْ عَثَرَ فِي أَجَلِهِ

404. Qui in habenis spei suae currit, is in termino vitae suae pedem jam offendit. D.

Proverbium, quod in codice Par. non est, paulo aliter in codice Ber. legitur.

٤٠٥ أَجْرَى مِنَ السَّيْلِ تَحْتَ اللَّيْلِ

405. Magis currens quam torrens sub nocte.

Sic dicitur, quod noctis tempore ejus cursus sensibus non percipitur. Sam. Schar.

٤٠٦ أَجْرَى مِنْ فَرَسٍ

406. Magis currens quam equus. Sam. Schar.

٤٠٧ أَجْرَى مِنَ الْمَاءِ

407. Magis currens (fluens) quam aqua. Sam. Sch.

٤٠٨ فِي الْجَزِيرَةِ تَشْتَرِكُ الْعَشِيرَةُ

408. In insula gens consortium habet. D.

٤٠٩ الْجَزَعُ أَتَعَبٌ مِنَ الصَّبْرِ

409. Impatientia (moeror) magis fatigat quam patientia. A. D.

٤١٠ الْجَزَعُ عِنْدَ الْبَلَاءِ تَمَامُ الْحَنَةِ

410. Impatientia (tristitia) in infortunio calamitatis perfectio est. D.

٤١١ الْجَزَعُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ مُصِيبَةٌ أُخْرَى

411. Impatientia (tristitia) in calamitate altera calamitas est. A.

٤١٢ مَنْ جَسَرَ كَسَرَ أَيْسَرَ

412. Qui strenue audet, frangit, prospere perficit. D.

٤١٣ أَجْشَعُ مِنْ كَلْبٍ

413. Avidior quam canis. Schar.

٤١٤ لَا تَجْعَلْ حَاجَتِي مِنْكَ بِظَهْرٍ

414. Rem mihi necessariam in dorso tuo ne ponas! (ne negligas!) Sam.

٤١٥ لَا تَجْلِسْ فِي مَكَانٍ يَقُولُوا لَكَ قَوْمٌ مِنْهُ

415. Ne in loco sede, e quo te surgere jubent! G.

٤١٦ من جالَس الملوك بغير أدب جلسة فانه

خاطر بروحه وعرض للبلاء نفسه

416. Qui sine eruditione in regum consortio est, is periculo se exponit et in interitum se con-
jicit. Fakih. Alchol. p. 87, l. S. inf.

٤١٧ جليس الخير غنيمة

417. Conviva bonus praeda est. A.

٤١٨ مجلس العلم روضة الجنة

418. Consessus doctrinae hortus paradisi est. A.

٤١٩ مجلس الكرام حصون الكلام

419. Consessus nobilium arx sermonis est. A.

٤٢٠ اذا انجلا الغبار تنتظر تحتك فرس أم حمار

420. Quum pulvis removetur, videbis, num sub te
equus an asinus sit. D.

In codice تنتظر legitur, quae vox si recta est, in
proverbio videndi significationem habere debet.

٤٢١ جمرة الليل أصبحت رماد

421. Pruna noctis mane cinis est. G. D.

٤٢٢ اجمع جراميرك

422. Membra tua collige!

I. e. rem tuam dispersam collige! Sam. Schar.

٤٢٣ حَتَّى يَجْتَمِعَ مَعْرَى الْفِرَرِ

423. Donec caprae Alfrisii congregantur. Sam.
Conf. Meid. 23, 274.

٤٢٤ جَمِيعُ أَمْرِ الدُّنْيَا فِي أَرْبَعِ خِطَايَ الْعِلْمِ وَالْحِلْمِ

وَالْعَفَافِ وَالْعَدَالَةِ

424. Tota res hujus mundi quatuor proprietatibus
nititur, doctrina, mansuetudine, morum casti-
tate et justitia. A.

٤٢٥ جَمَلٌ تَرْكُمَانِي هَاجَ وَوَقَفَ

425. Camelus Turcomanicus, impetum fecit et ste-
tit. D.

٤٢٦ الْجَمَلُ لَوْ تَطَلَّعَ إِلَى حَدْبَتِهِ كَانَ وَقَعَ أَنْقَصَفَتْ

رَقَبَتُهُ

426. Camelus si gibbum suum respexisset, procidens
collum suum fregisset. D.

٤٢٧ جَمَالُ الْإِنْسَانِ فِي الْحِلْمِ

427. Hominis pulchritudo in mansuetudine cerni-
tur. A.

٤٢٨ جَمَالُ الْخُلُقِ أَهْيَ مِنْ جَمَالِ الْخَلْقِ

428. Pulchritudo indolis praestantior est quam for-
mae pulchritudo. B.

٤٢٩ جَمَالُ الرَّجُلِ فَصَاحَةُ لِسَانِهِ

429. Viri pulchritudo est linguae suae facundia. B.

٤٣٠ أَجْمَلُ مِنَ الْبَحْرِ

430. Pulchrior quam plena luna. Sam. Schar.

٤٣١ مَنْ أَجْمَلُ قِيلًا سَمِعَ جَمِيلًا

431. Qui pulchra verba proferi, pulchra verba audit. A.

٤٣٢ جَنَّةٌ حَفَّتْ بِالْمَكَارِمِ

432. Paradisus factis generosis circumdatus est. D.

٤٣٣ الْجَنَّةُ دَارُ الْأَسْخِيَاءِ

433. Paradisus generosorum domus est. B.

٤٣٤ الْجُنُونُ فُنُونٌ

434. Insania varia est. D. Conf. Meid. 6, 29. vers.

٤٣٥ الْمَجْنُونُ أَعْرَفُ بِشَأْنِ نَفْسِهِ مِنَ الْعَاقِلِ

بِشُؤْنِ النَّاسِ

435. Insanus suam conditionem melius novit, quam prudens hominum conditionem. Schar.

٤٣٦ الْمَجْنُونُ بِلَا دَقِّ يَبْرُقُصُ

436. Insanus sine tympano saltat. G. . . . .

٤٣٧ تَجَنَّبْ ثَلَاثَةً لِّتُخَلِّصَ مِنْ ثَلَاثَةٍ تَجَنَّبِ الْحَسَدَ
لِتُخَلِّصَ مِنَ الْحَزَنِ وَلَا تُجَالِسْ خَسِيسًا لِّتَسْلَمَ
مِنَ الْمَلَامَةِ وَلَا تَهْتَمَّ بِجَمْعِ أَمْوَالٍ لِّتَسْلَمَ مِنْ
مُعَادَاةِ النَّاسِ

437. Tres res evita, ut a tribus liber sis: Evita invidiam, ut a tristitia liber sis; ne cum ignobili sede, ut a vituperio liber sis; ne in colligendis opibus sollicitus esto, ut ab inimicitia hominum liber sis. A.

٤٣٨ جِنَازَةُ يَهُودِيٍّ سَكُوتٌ وَعَرَوْلَةٌ

438. Funus Judaei; silentium et celer incessus est. D.

٤٣٩ لِلْجِنَازَةِ حَافِلَةٌ وَالْمَيِّتِ كَلْبٌ

439. Exequiae funeris agmen sunt et mortuus canis est. D.

Vox حافلة idem quod حافلة designare videtur. In Burckhardtii libro prov. 46. loco hujusce vocis حامية legitur.

٤٤٠ الْجِنْسُ إِلَى الْجِنْسِ يَمِيلُ

440. Genus ad genus se inclinatur. A.

٤٤١ الْجِنْسُ مَعَ الْجِنْسِ

441. Genus cum genere. D.

٤٤٢ لَا تَجْنِي يَمِينُكَ عَلَى شِمَالِكَ

442. Ne dextera tua contra sinistram tuam injustitia utatur! D.

Verti quoque potest: non utitur. تَجْنِي pro تَجْنِي est vulgaris scribendi modus.

٤٤٣ هَذَا جَهْدِي يَا عَبْدِي

443. Hoc est studium meum, o serve mi! D.

٤٤٤ أَجْهَدُ جَهْدَكَ

444. Diligentiâ utere! Schar.

٤٤٥ أَجْهَدُ الْأَمْرَ

445. Res in terra elata fuit. Schar.

٤٤٦ الْإِجْتِهَادُ أَرْبَحُ بِضَاعَةً

446. Diligentia est merx, quae maximum lucrum nobis adfert.

Hortatur proverbium, ut in agendo diligentiam adhibeamus. Sam. Schar.

٤٤٧ جَوْهَرَةٌ فِي مَرْبَلَةٍ

447. Unio in fimeto. D.

٤٤٨ مَنْ جَهِلَ شَيْءٌ فَقَدْ عَادَاهُ

448. Qui rem ignorat, ei adversatur. D.

٤٤٩ مَنْ جَهِلَ قَدْرَ نَفْسِهِ كَانَ بِقَدْرِ غَيْرِهِ أَجْهَدُ

449. Qui valorem suum ignorat, aliorum valorem magis ignorat. D.

٢٥٠ جَهْلُ الشَّبَابِ مَعْدُورٌ وَعِلْمُهُمْ مُحَقَّقٌ

450. Ignorantia adolescentum excusata et eorum doctrina despecta est. D.

٢٥١ لَوْلَا جَهْلُ الْجَاهِلِ لَمْ يُعْرِفِ اللَّيِّبُ الْعَاقِلَ

451. Si ignorantia ignorantis non esset, cordatus, prudens notus non esset. D.

In codice G. voces جهل et اللبيب omissae sunt.

٢٥٢ الْجَهْلُ شَرُّ الْأَصْحَابِ

452. Ignorantia pessima socia est. A.

٢٥٣ الْجَهْلُ مَطِيَّةٌ مَنْ رَكَبَهَا ذَلٌّ وَمَنْ صَحَبَهَا ضَلٌّ

453. Ignorantia jumentum est, quo qui vehitur, vilis est; qua qui tanquam socia utitur, errat. A.

٢٥٤ لِلْجَاهِلِ لَا يُبْصِرُ مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ سِهَامُ الْقَدَرِ

454. Insipidus non videt, unde ad eum sagittae decretorum divinorum veniant. A.

٢٥٥ لِلْجَاهِلِ يُبْغِضُ مَنْ يُوَجِّهُ وَلَا يَذْهَبُ إِلَى الْحُكَمَاءِ

455. Insipidus reprehensorem odit et ad sapientes non accedit G.

Salomoni tribuitur. Conf. Salom. Prov. 15, 12.

٢٥٦ لِلْجَاهِلِ يَطْلُبُ الْمَالَ وَالْعَاقِلُ يَطْلُبُ الْكَمَالَ

456. Insipidus opes petit et prudens perfectionem G.

٢٥٧ الجاهل يعجل بكلامه والحكيم يتمهل ويتأخر

457. Insipidus in sermone suo festinat; sed sapiens cunctatur et retardat G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 29, 11.

٢٥٨ جئت الأقرع يوانسى كشف قرعته وفرغنى

458. Transii ad calvum, ut mecum consuetudinem iniret. Calvitiem suam retexit et timore me implevit D.

٢٥٩ من يجاوب كلاماً قبل أن يسمع فذاك احمق

ومستوجب الخزي

459. Qui responsum dat, antequam audit, is stultus est et ludibrium meretur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18, 13.

٢٦٠ الأجوبة اللينة تكسر الغضب

460. Responsa lenia iram frangunt G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 15, 1.

Sic in codice Gott. sed cum sequentibus verbis الكلمة والكلمة et verbum durum poenam (s. iram) excitat, in unum proverbium conjungendum est.

٢٦١ من جاد بماله فقد جاد بنفسه

461. Qui opibus suis liberalis est, is anima sua liberalis est D.

٤٦٢ مَنْ لَا يَجُودُ لَكَ مَا يَجُودُ لِغَيْرِكَ

462. Qui liberalis in te non est, is in alios liberalis non est. D.

٤٦٣ جُدْ بِالكَثِيرِ وَأَقْنَعْ بِالْقَلِيلِ

463. Liberalis sis multo et contentus sis paucis! D.

٤٦٤ جُدْ بِمَا تَجِدُ

464. Liberalis esto in iis rebus, quas invenis! A.

٤٦٥ أَنْتَ أَجَدْتَ طَبَخَهُ فَاحْسُ وَذُقْ

465. Tu id bene coxisti; sorbe igitur et gusta!

Verbis hisce is utitur, qui ob alterius calamitatem, quam ille sibi paravit, laetatur. Sch. Conf. Meid. 6, 82.

٤٦٦ لَا جُودَ إِلَّا مَوْجُودٌ

466. Non est liberalitas nisi in eo, quod exsistit. D.

٤٦٧ الْجَوَادُ بِعَرَقِهِ يَجْرِي

467. Equus generosus, non obstante sudore, currit. G.

٤٦٨ الْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ وَالْبَخِيلُ يُؤْكَلُ مَالُهُ

468. Generosus opes suas edit et avari opes eduntur. D.

٤٦٩ جُودَةُ الْكَلَامِ فِي الْإِخْتِصَارِ

469. Praestantia sermonis in brevitate est. A. B. D.

٤٧٠ جَارُ الْبَخِيلِ فِي الْمَفَازَةِ هَالِكٌ

470. Vicinus avari in deserto perit. D.

٤٧١ جَارَكَ الْفَقِيرُ يُفْقِرُكَ وَمَا يَسْتَعْنِي

471. Vicinus tuus pauper pauperem te reddet et dives non fiet. D.

٤٧٢ يَا جَارِي أَنْتَ فِي دَارِكَ وَأَنَا فِي دَارِي

472. O vicine mi! tu in domo tua es et ego in domo mea sum. D.

In codice G. in statu tuo, in statu meo, et في حالي, في حانك, legitur.

٤٧٣ يَا جَارَنَا أُخْرَى عَلَيْنَا نُرِيدُ أَنْ نَغْتَسِلَ

473. O vicine mi! Caca super nos, nos lavare volumus. D.

٤٧٤ جَوْزٌ مَعْدُودٌ فِي جِرَابٍ مَرْبُوطٍ

474. Nuces numeratae in sacco ligato. D.

٤٧٥ كَمَا جِيزَ الْمَلْحُ إِلَى بَارَقَ

475. Sicut is, qui ad montem Barak sal mittit.

Barak nomen montis in Arabia felici, sale abundantis est. Remis inutilem agit. Conf. Meid. 22, 100. Sch.

٤٧٦ لِلْجُوعِ يَرْضَى الْأَسَدُ بِالْجَيْفِ

476. Fames efficit, ut leo cadaveribus contentus sit. B.

٤٧٧ لَا يَجُوعُ الذِّئْبُ وَلَا يُغْنِي الْغَنَمُ

477. *Lupus non esurit et oves non perdit.*

I. e. *Dum lupus non esurit, oves non perdit. D.*

أَجْعُ كَلْبِكَ يَتَّبِعُكَ ٢٧٨

478. *Si canem tuum fame adfligis, te sequitur.*

De vili adhibetur, qui oppressus obsequium praestat.

Sam. Schar. conf. Meid. 6, 44. 12, 25.

جَوْلَةُ الْبَاطِلِ سَاعَةٌ ٢٧٩

479. *Impetus strenui momentum est. D.*

جَاءَ بِالْحَظِرِ الرَّطْبُ ٢٨٠

480. *Multa pecora (vel) multos homines adduxit
vel mendacium aliis ingratum et non proba-
tum protulit D.*

جَاءَ بِالْحَرْدِ يَبِيسَ ٢٨١

481. *Infortunium adduxit. Sam.*

جَاءَ بِالْهَارِيسَ ٢٨٢

482. *Infortunium adduxit. Sam.*

جَاءَ بِالْذَرَبِيَّا ٢٨٣

483. *Infortunium adduxit. Sam.*

جَاءَ بِالسِّلْتِمِ ٢٨٤

484. *Infortunium adduxit. Sam.*

جَاءَ بِالطَّلَاطِلِ ٢٨٥

485. Morbum incurabilem (infortunium) adduxit. S.
Dicitur quoque بالطلاطة.

٤٨٦ جاء بالعنقير

486. Infortunium adduxit. S a m.

٤٨٧ جاء بالفلق

487. Infortunium adduxit S a m.

٤٨٨ جاء بالفليقة

488. Infortunium adduxit. S a m.

٤٨٩ جاء بالقنطر

489. Infortunium adduxit. S a m.

٤٩٠ جاء بالنيطل

490 Infortunium adduxit. S a m.

٤٩١ جاء بأم حبوكري

491. Infortunium magnum adduxit. S a m.

٤٩٢ جاء برغيف صار حريف

492. Adtulit libum, socius factus est. D.

٤٩٣ جاء بعد الهياط والمياط

493. Venit post tumultum et increpationem.

Dicitur quoque بعد الهيط والميط S a m.

٤٩٤ جاء بعابرة العين

494. Rem oculum laedentem adduxit. Sam. Conf.
Meid. 5, 139.

٤٩٥ جاء يَدْخُلُ خَرَجَ

495. Venit, ut intraret; sed exivit. D.

٤٩٦ جاء يَكْخُلُهُ عَمَاءُ

496. Venit, ut ejus oculis collyrium illineret; sed eum obcaecavit. D.

٤٩٧ جاءكَ السَّعْدُ مِثْلَ الرَّعْدِ

497. Fortuna ad te sicut tonitru venit. D.

٤٩٨ إِذَا جَاءَ مُوسَى بَطْلَ السِّحْرِ وَالسَّاحِرِ

498. Quum Moses venit, incantatio et incantatores irriti sunt. D.

In codice G. post موسى addita sunt verba et والقى
“et projecit baculum”.

٤٩٩ جَاءَنَا يَجْدٌ نَحْلُنَا إِنَّمَا النَّخْلُ لِمَنْ أَبْرَهُ

499. Venit ad nos amputans (spinas) palmarum nostrarum; palmae non nisi ei sunt, qui eas fecundavit.

Haec verba dixit vir e gente Ahdi b. Alnidjar Medinae, quum virum e gente Tobbah in palmam adscendentem occidisset. Factum est tempore Ohaihahi ante Mohammedem (Cit. Alaghani).

٥٠٠ إِذَا جَاءَ النَّصُّ بَطْلَ الْقِيَّاسِ

500. Quum res omnino evidens est, ratiocinatio irrita est. D.

هـ.١ إذا جاء الورد راح البرد

501. Quum rosa venit, frigus abit. D.

هـ.٢ مَنْ جَاءَ مَا أَبْطَى

502. Qui venit, non cunctatur. D.

هـ.٣ جَاءَتْ جَنَادِعُهُ

503. Venerunt ejus scarabaei nigri.

Cod. Abu-Ohb. I. e. vicissitudines Fortunae et calamitatis initia. In Djeuharii opere رايت جنادع الشر legitur. Conf. lex. m. s. v. جندع.

هـ.٤ مَنْ جَاءَهُ شَيْءٌ فَرَدَّهُ الْعَنُوءُ أَبَوْهُ مَعَ جَدِّهِ

504. Qui rem ad ipsum venientem rejicit, ejus patri simul et avo maledicite! D.

هـ.٥ مَنْ جَاءَنَا فَهُوَ حَبِيبٌ لَنَا وَمَنْ صَدَّدَ عَنَّا فَهُوَ
لَنَا صَاحِبٌ

505. Qui ad nos venit, is amatus nobis est et qui a nobis se avertit, is socius nobis est. D.

هـ.٦ لَا يَجِيءُ مِنْ خَلَّةٍ عَصِيْدَةٌ

506. Ex aceto pulmentum non paratur. D.

هـ.٧ مَا يَجِيءُ مِنَ الْمَلِيحِ إِلَّا مَلِيحٌ

507. Ex pulchro nonnisi pulcher provenit. G.

٥٠٨ الَّذِي مَا يَجِي بِعَصَاةِ مُوسَى يَجِي بِعَصَاةِ فِرْعَوْنَ

508. Qui Mosis baculum non adfert, is Pharaonis baculum adfert. G.

٥٠٩ جِي مِنْ حَيْثُ وَلَيْسَ

509. Adduc id e loco, ubi est et non est. i. e. omnimodo.

Vulgus proverbio utitur. Cod. Abu-Ohb.

٥١٠ جِئْنَا نَعْرِى الْقَوْمَ رَجَعْنَا الْعَرَايَا

510. Venimus, ut gentem denudaremus; sed nudi rediimus. D.

٥١١ جِيْدَيْنِ مَا يَخْتَلِفُوْا

511. Duo praestantes non dissentiunt. D.

٥١٢ حِيْفَةٌ لَا تُعَكِّرُ بَحْرًا

512. Cadaver mare turbidum non reddit. D.

٥١٣ مَنْ حَبَّ قَرْدَ عَبْدِهِ وَرَاحَ مَعَهُ إِلَى بَلَدِهِ

513. Qui simium amat, ei servit et cum eo in ejus terram abit. D.

In Rostgardii libro Nr. 476 sic legitur: **مَنْ حَبَّ** „Qui servum amat, adoratur eum et sequitur eum in regionem ejus.“ Est formula, qua excusant nimium amorem erga personas minus pulchras.

٥١٤ مَنْ حَبَّ نَفْسَهُ بَغَضَتْهُ النَّاسُ

514. Qui se ipsum amat, eum homines odio habent. D.

٥٥ مَن حَبَّكَ سَبَّكَ

515. Qui te amat, te objurgat. D.

٥٦ حَبَّنِي بِالْغَضَبِ

516. Amavit me cum ira.

Sic in codice Par. In codice Diez. بالغضب cum violentia“ legitur.

٥٧ مَن أَحَبَّ أَنْ يُقَوَّى عَلَى الْحِكْمَةِ فَلَا يَمْلِكُ نَفْسَهُ

لِلنِّسَاءِ

517. Qui in sapientia confirmari vult, ne mulieribus se ipsum submittat. D.

٥٨ مَن أَحَبَّ شَيْءً فَقَدْ عَمِلَهُ وَأَكْثَرَ ذِكْرَهُ

518. Qui rem amat, is eam peragit ejusque multam mentionem facit. D.

Idem proyerbium paulo aliter Meid. 24, 52, legitur.

٥٩ مَن أَحَبَّ أَخْخَانَ الْخَيْلِ أَفْلَحَ وَمَن أَحَبَّ أَخْخَانَ

النِّسَاءِ لَمْ يَفْلَحْ

519. Qui femora equorum amat, prosper est et qui femora mulierum amat, prosper non est. D.

In codice Par. duo proverbia sunt.

٥٠ مَن أَحَبَّكَ أَطْعَمَكَ وَمَن بَغَضَكَ أَحْرَمَكَ

520. Qui te amat, cibum tibi dat et qui te odio habet, tibi eum denegat. D.

٥٢٠ مَنْ أَحَبَّكَ فَهَكَ وَمَنْ بَغَضَكَ أَغْرَاكَ

521. Qui te amat, is tibi interdicit et qui odio te habet, is te instigat. D.

Sic in codice Par., in quo proverbium in duas partes separatum est. In codice Diez. ,in errorem inducit“ legitur.

٥٢١ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يَفْعَلَ أَخُوكَ بِكَ فَافْعَلْ بِهِ

522. Quemadmodum cupis, ut frater tuus erga te agat, eodem modo erga eum age! A.

٥٢٢ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يَقْبَلَ النَّاسُ أَمْرَكَ يَنْبَغِي لَكَ

أَنْ تَقْبَلَ أَمْرَ النَّاسِ

523. Ut cupis homines rem tuam admittere, sic te decet hominum rem admittere A.

In apographo امر العقل est, pro quo ex conjectura امر الناس scripsi.

٥٢٣ حُبُّ الدُّنْيَا وَالْمَالِ رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

524. Amor mundi divitiarumque cujuslibet peccati principium est. D.

٥٢٤ لَوْلَا حُبُّ الْوَطَنِ لَكَانَ خَرِبَ الْبَلَدُ السُّوءِ

525. Si amor patriae non esset, terra prava desolata esset. D.

٥٣٦ حَبًا وَكَرَامَةً

526. Hydriam ejusque operculum (tibi dabo).

I. e. Omnia tibi concedo. Confer. libr. meum Selecta ex historia Halebi p. 82.

٥٣٧ الْحُبُّ أَعْمَى

527. Amor caecus est. Schar.

Conf. Meid. 6, 22.

٥٣٨ لَا تَحَبَّةَ بَعْدَ بُوسٍ وَلَا عَطَرَ بَعْدَ عَرُوسٍ

528. Non est amor post miseriam et non aroma post Ahrusum. D.

De posteriore proverbii parte conf. Meid. 23, 269.

٥٣٩ تَحَبَّةٌ بِلَا حَيَّةٍ مَا تَسْوَى حَبَّةٌ

529. Amor sine re animata granum unum non valet D.

In codice Diez. loco vocis حَيَّةٍ legitur حَبَّةٌ.

٥٣٠ الْمَحَبَّةُ مُكِبَّةٌ وَالْعَاشِقُ أَعْمَى

530. Amor in terram prosternit et amans caecus est. D.

٥٣١ مَا عِنْدَ الْمُحِبِّوبِ إِلَّا الْهَاجِرُ

531. Apud amatum non nisi praestans res est. D.

٥٣٢ مَنْ حَبَسَ الدَّرَاهِمَ كَانَ لَهَا وَمَنْ أَنْفَقَهَا كَانَتْ لَهُ

532. Qui pecuniam apud se retinet, pecuniae submissus est et qui eum erogat, ei pecunia commodo est. A.

٥٣٣ لَا تَحْبِسِ الطَّائِفَ وَالْحَمَامَةَ جَمْلَةً

533. Ne pavonem columbamque simul incarcerationa! D.

٥٣٤ حَبْسُ الْمَوْجُودِ سُوُّ الظَّنِّ بِالْمَعْبُودِ

534. Retinere rem (ne alii ea utantur), quae reperitur, prava opinio de Deo est. D.

٥٣٥ بَعْدَ مَا حَبَلْتَ سَكَّرْتَ الْبَابَ

535. Posteaquam praegnans facta erat, portam clausit.

Hoc in proverbio voci سكر significatio hebraici *sagar* vel *sacar* tribuenda est.

٥٣٦ حَبْلٌ لَيْفٌ وَجَهَازٌ ضَعِيفٌ

536. Funis e fibris palmarum et apparatus infirmus D.

In codice Par. حبال legitur. conf. Meid. 6, 227.

٥٣٧ حَبْلُكَ عَلَى غَارِبِكَ

537. Funis tuus super dorso tuo.

A camelo desumptum voluntatem esse liberam significat, ut quo velit incedere possit. Kam. Har. p. 33.

٥٣٨ يَا حَابِلُ اذْكُرْ خَلًّا

538. O ligans, solvendi memor sis!

Initio operis de fine cogita! Kam. conf. يا رابط.

٥٣٩ اِذَا حَجَّ جَارُكَ غَيْرَ بَابٍ دَارِكَ

539. Quum vicinus tuus Meccam iter facit, portam domus tuae muta! D.

٥٤٠ إذا حج حاجتين بيعتها بالدين

540. Quum duabus vicibus Meccam iter facit, ob debitum eam (domum) vende!

Vox بها loco vocis بيعة esse et proverbium cum praecedente conjugendum videtur. D.

٥٤١ حتى يحج البرغوث

541. Donec pulex Meccam iter facit. D.

٥٤٢ الحاج أسمعت

542. Meccam proficiscenti rem narrasti.

Qui Meccam proficiscenti rem narravit, eam multis narravit, quippe quum ille in itinere multis occurrat, qui in omnes terrae regiones disperguntur. De secretis vulgatis adhibetur. Sam. Schar.

٥٤٣ والحاج والداج

543. Meccam proficiscens et mercaturae faciendae causa exiens.

Dicitur ما حج ولكنه داج, Meccam iter non fecit; sed mercaturae faciendae causa exiit. Alii dicunt, voce الداج jumentorum locatorem significari. Schar. Sed traditionis verba sunt: هولاء الداج وليسوا بالحاج

٥٤٤ حجة القحبة خراها

544. Argumentum contra feminam corruptum ventrem habentem ejus merda est. D.

٥٤٥ حداد حدييه

545. O impediens! eum impedi!

Arabes verbis de eo utuntur, qui cuidam supervenit et quem aegre ferunt. Sam.

٥٤٦ أَحَدٌ مِنْ ضُرْسٍ

546. Acutior quam dens molaris. Sam. Schar.

٥٤٧ يَحْدُثُ مِنْ بَعْدِ الْأُمُورِ أُمُورٌ

547. Post res proveniunt res. D.

٥٤٨ الْحَدِيثُ مِنْ فِضَّةٍ وَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ

548. Narratio argentea, silentium vero aureum est. D.

٥٤٩ نَعَمْ الْمَحْدِثُ الدِّفْتَرُ

549. Optimus narrator codex est. D.

٥٥٠ مُحَادَثَةُ الْإِخْوَانِ أَلَدٌ مِنْ مُغَازَلَةِ الْغِرْلَانِ وَأَبْهَجُ

مِنْ حَرَكَاتِ الرَّاحِ يَبِينُ الرِّجْحَانُ

550. Colloqui cum fratribus majorem voluptatem parat, quam joculari cum pulchris puellis et pulchrius est, quam motus manuum inter herbas odoratas. A.

٥٥١ إِحْدَى بَنَاتِ طَبَقٍ

551. Una filiorum temporis.

I. e. infortunium. Verba Lokmano Ahditae tribuuntur. Dj. Schar.

٥٥٢ إِحْدَرُ إِذَا أَحْمَرَتْ حَمَالِيْقُهُ

552. Cave quoniam ejus interiores ciliorum partes rubrae sunt!

Cave inimicum, quando iratus est. Sam. Schar.

٥٥٣ احذر تسلم

553. Si caves, incolumis eris.

Ut caveamus, proverbium nos hortatur. Schar.

٥٥٤ احذروا ممن لا يرجى خيره ولا يؤمن شره

554. Cavete eum, cujus bonum non speratur et a cujus noxa nemo securus est. D.

٥٥٥ احذر من عقق

555. Cautior quam pica. Sam. Schar.

٥٥٦ احذر من يد في رحم

556. Cautior quam manus in utero. Sam. Schar.

٥٥٧ الحر يؤذي والبرد يؤذي

557. Calor nocet et frigus nocet. B.

٥٥٨ الحر في كل زمان حر

558. Ingenuus omni tempore ingenuus est.

De viro dicitur, quem calamitates non mutant. Sch. conf. Me id. 8, 92.

٥٥٩ احر من المرجل

559. Calidior quam olla. Sam. Schar.

٥٦٠ أَحْرَبُ مِنَ النَّارِ

560. Calidior quam ignis. Schar.

٥٦١ الْحَرْبُ عَشْوَةٌ

561. Bellum est agendi ratio prudentia carens.

Honain b. Haschram Sahdita ista verba dixisse fertur. Sam. Schar.

٥٦٢ أَحْرَزُ ذَا وَأَبْتَغِي النَّوَافِلَا

562. Custodio hoc et dona desidero.

Versus est metrum Redjes habens. Loco vocis **أحرز** legitur **يا حرزتى** „Eheu, portio custodita!“ et **واحرزا** „O optima pars mea!“ Sensus est: rebus, quas volui, potius sum et plura peto. Proverbium in augendis opibus et quaestu adhibetur. Sam. Schar.

٥٦٣ أَحْرَسُ مِنْ خِنْزِيرٍ

563. Magis custodiens quam porcus. Sam. Schar.

٥٦٤ اَحْتَرَسُ مِنْ تَدْيِيرِكَ عَلَى عَدُوِّكَ كَاَحْتَرَسُ مِنْ

تَدْيِيرِهِ عَلَيْكَ

564. Cave prudentiam, qua contra inimicum uteris, sicut ei prudentia cavenda est, qua in rebus contra te utitur. A.

٥٦٥ اَحْتَرَسُ مِنْ عَدُوِّكَ مَرَّةً وَمِنْ صَدِيقِكَ أَلْفَ مَرَّةً

لَاَنَّ رُبَّمَا قُلُوبُ الصَّدِيقِ وَصَارَ أَوَّلَى بِالْمَضَرَّةِ

565. Ab inimico tuo semel cave; sed ab amico tuo millies, fieri enim potest, ut amicus tuus convertatur et ad noxam inferendam magis aptus fiat. G.

٥٦٦ الْحِرْصُ مِفْتَاحُ الْتَعَبِ وَمِطْيَةُ النَّصَبِ

566. Aviditas clavis fatigationis et jumentum molestiae est.

In codice Ber. post النصب vox مشقة legitur, quae superflua ex proverbio omisso originem duxisse videtur.

٥٦٧ الْحِرْصُ مِفْتَاحُ الذُّلِّ وَالْحِقْدُ مِفْتَاحُ الْعَدَاوَةِ وَاتِّبَاعُ

الشَّهْوَةِ مِفْتَاحُ النَّدَامَةِ وَالْقَنَاعَةُ مِفْتَاحُ الرَّاحَةِ

567. Aviditas clavis vilitatis, odium clavis inimicitiae, sequi cupiditatem clavis poenitentiae, paucis contentum esse, clavis tranquillitatis est. A.

٥٦٨ أَحْرَصُ مِنْ خَنْزِيرٍ

568. Avidior quam porcus. Schar.

٥٦٩ أَحْرَصُ مِنْ ذِئْبٍ

569. Avidior quam lupus. Sam. Schar.

٥٧٠ حِرْفَةُ الْمَرْءِ كَنْزُهُ

570. Ars viri thesaurus est. B.

٥٧١ مَنْ لَمْ يَحْتَرِفْ لَمْ يَعْتَلِفْ

571. Qui artem non exercet, is cibum non invenit. D.

٥٧٢ يَنَّمَا تَتَحَرَّكُ فَطِيمَةٌ يَفُوتُهَا سُوقُ الْغَوْلِ

572. Intereadum Fathimah se movet, forum filorum gossopinorum eam fugit. D.

٥٧٣ حَرَكَةُ الْإِدْبَارِ سَرِيعَةٌ

573. Motus infortunii (recessus) celer est. D.

٥٧٤ حَرَكَةُ الْإِقْبَالِ بَاطِلَةٌ

574. Motus fortunae (praecessus) tardus est. D.
Fortasse hoc cum praecedente conjungendum est.

٥٧٥ حَرَكَاتُ الْعُيُونِ تَدُلُّ عَلَى مَا فِي الْقُلُوبِ

575. Motus oculorum id, quod in animis est, ostendit. D.

٥٧٦ حَرِّكَ الْأَرْطَالَ وَلَا تَقْعُدْ بَطَّالًا

576. Move libras et ne sede otiosus! D.

٥٧٧ حَرِّكَ لَحْيَيْكَ تَطْرُبْ مَعِدَتَكَ

577. Move maxillas tuas, ut stomachus tuus laetus sit!

Idem significat, quod Meid. 3, 45. Sam.

٥٧٨ لَا تُحَرِّكِ النَّارَ بِالسِّكِّينِ

578. Ne ignem cultro moveas! D.

٥٧٩. مَنْ حَرَّمَ الْعَدْلَ فَلَا خَيْرَ لَهُ

579. Qui justitiam prohibet, ei bonum non est. A.

Enunciari quoque potest in passivo „Qui a justitia prohibetur.“

٥٨٠. حُرِّمَ الْوَفَاءُ عَلَى مَنْ لَا أَصْلَ لَهُ

580. Fides ei non est, cui nobilitas generis non est. A.

٥٨١. حَرَامٌ عَلَيْنَا وَإِنْ حَظِينَا بِمُقْبَلٍ

581. Illicitum nobis est et si fortuna favente potimur. D.

حظينا a radice حظ derivo.

٥٨٢. حِرْمَانُ الصَّبْرِ فِي الْمُصِيبَةِ أَشَدُّ مِنْ الْمُصِيبَةِ

582. Patientia carere in calamitate gravius est malum, quam calamitas. B.

٥٨٣. الْحَرَامِيَّةُ يَصِيحُوا عَلَى أَطْحَابِ الْبُيُوتِ

583. Impii (latrones) contra domorum possessores clamant. D.

٥٨٤. حَرَّقَ عَيْرٌ

584. Peditus asini.

De re nihili adhibetur. Sam.

٥٨٥. الْحَازِمُ مَنْ حَفَظَ مَا فِي يَدِهِ وَلَمْ يُؤَخِّرْ شُغْلَ

يَوْمِهِ لِغَدِهِ

585. Providus is est, qui id, quod possidet, servat

et rem hodie peragendam in crastinum diem
non differt. A.

٥٨٦ أَحْزَمُ الْفَرِيقَيْنِ الزَّكَيْنِ

586. Cautissimus utriusque agminis certo sciens est. Sch.
De voce الزكين dubito.

٥٨٧ أَحْزَمُ مِنْ سِنَانٍ

587. Cautior quam Sinanus. Sam. Schar. conf.
Meid. 6, 165.

٥٨٨ أَحْزَمُ مِنْ فَرَخِ الطَّائِرِ

588. Cautior quam pullus avis. Sam. Schar. conf.
Meid. 6, 165.

٥٨٩ أَحْزَمُ مِنْ قِرِّي

589. Cautior quam avis Kirilla. Sam. Schar. conf.
Meid. 6, 203.

٥٩٠ أَنْ حَزِنْتَ عَلَى مَا فَاتَ فَاحْزَنْ عَلَى مَا لَمْ يَأْتِ

590. Si tristis es ob res, quae effugit, tum tristis
esto ob rem, quae non accidit! Schar.

٥٩١ حُزْنُ الْمَرْءِ عَلَى مَا فَاتَ جَهْلٌ

591. Tristitia viri ob id, quod effugit, ignorantia
est. B.

٥٩٢ حَزِينَةٌ وَوَأَعِبَةٌ

592. Tristitia adfecta et memoria tenens. D.

٥٩٣ حَسْبُكَ أَنْ تُعَامِلَ فَقِيهَ الَّذِي لَهُ يَكْتُبُهُ وَالَّذِي عَلَيْهِ يَمَاحِيهِ

593. Tibi sufficit commercium habere cum jurisconsulto. Quod pro ipso est, scribit, quod contra ipsum est, delet. D.

٥٩٤ مَنْ لَمْ يَحْسِبِ الْعَوَاقِبَ مَا الدَّهْرُ لَهُ بِصَاحِبِ

494. Qui de rerum fine non cogitat, ei tempus (fortuna) socius non est. D.

In codice Par. legitur: ما له في الدهر بصاحب „ei in tempore socius non est.“

٥٩٥ يَبْتَخِشِبُ الْفِرَاءَ نَسِيحِ

595. Vestes pelliceas textas esse putat. D.

٥٩٦ يَبْتَخِشِبُ مِنَ الْأَقْرَعِ شَعْرًا وَمِنْ الْحَافِي نَعْلًا

596. Putat in calvo crines et in nudipede calceum esse. D.

٥٩٧ مَا أَحْسَدْنَاكُمْ عَلَى الشَّوَى وَالرَّقَاقِ تَحْسِدُونَا

أَنْتُمْ عَلَى النَّوْمِ فِي الرَّقَاقِ

597. Vobis carnes tostas et placentas non invidimus, vos autem nobis somnum in plateis invidetis. D.

In codice G. legimus لم أحسدك على السمان والرقاق تحسدني على النومات بالصقلاق

٥٩٨ لَا تَحْسَدْنِي عَلَى رِزْقِي لِئَلَّا يَضِيعَ رِزْقُكَ وَرِزْقِي

598. Ne mihi victum quotidianum invide, ne et tuus et meus victus quotidianus pereat. G.

٥٩٩ الْحَسَدُ حَسَكٌ مِّنْ تَعَلَّقَ بِهِ هَلَكَ

599. Invidia planta Hasac (tribulus) est, cui adhaeret, is perit. D.

٦٠٠ الْحَسَدُ كَصَدَاعِ الْحَدِيدِ لَا يَزَالُ بِهِ حَتَّى يَأْكُلَهُ

600. Invidia ferrugini ferri similis est, quae id perdere nunquam cessat. A.

٦٠١ الْحَسَدُ وَالنِّفَاقُ وَالْكَذِبُ أَثْنَايَ الدُّلِّ

601. Invidia, hypocrisis et mendacium tripodes vititatis sunt. B.

٦٠٢ الْحَاسِدُ مُغْتَاظٌ عَلَى مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

602. Invidus ei iratus est, cui crimen non est. B.

٦٠٣ الْحَاسِدُ يَفْرَحُ بِزَلَّتِكَ وَيَعْيَبُ صَوَابَكَ

603. Invidus ob lapsum tuum laetatur et rectum tuum vituperat. B.

٦٠٤ تَحْسَنَ مَا أَرْضَعْتَ إِن لَّمْ تَرُشِفِي

604. Profecto! pulchrum esset id, quod lactandum dedisti, si duobus labiis non sugeres.

De eo dicitur, quem beneficia in alios conferentem metuunt, ne malefaciendo beneficium corrumpat. Sam.

٦٠٥ مَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ رَاحَ وَاسْتَرَّاحَ

605. Cujus natura pulchra est, is quietem dat ei quietem percipit. D.

٦٠٦ مَنْ حَسَنَتِ سِيَاسَتُهُ دَامَتِ رِيَاسَتُهُ

606. Cujus regendi modus pulcher est, ejus imperium durabit. A.

٦٠٧ مَا أَحْسَنَ الْعِلْمَ لَوْلَا أَنَّهُ غَالِي وَلَيْسَ يُوجَدُ

الْعِلْمُ أَنْ يَنْبَاعَ بِالْمَالِ

607. Quam pulchra esset scientia, nisi cari pretii esset et scientia non invenitur, quae opibus vendatur. D.

٦٠٨ أَحْسِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحْسِنَ إِلَيْكَ

608. Benefac si optas, ut alii tibi benefaciant! G.

٦٠٩ أَحْسِنْ إِلَى مَنْ تَمْلِكُهُ يُحْسِنَ إِلَيْكَ مَنْ يَمْلِكُكَ

609. Si erga eum, qui in tua potestate est, pulchre agis, erga te is, in cujus potestate tu es, pulchre aget. A.

٦١٠ أَحْسِنْ لِمَنْ شِئْتَ كُنْتَ أَمِيرَهُ رَأْسَتْنِ عَنْ مَنْ

شِئْتَ تَكُنْ نَظِيرَهُ وَسَلْ مَنْ شِئْتَ تَكُنْ أُسِيرَهُ

610. Cui benefecisti, ejus princeps tu es; quo ca-

rere potes, ejus aequalis tu es; quem rogas,
ejus captivus tu es. A.

٦١١ يَحْسِنُ يَدٍ وَيَاسِي بِأُخْرَى

611. Una manu benefacit et altera manu malefacit. D.

يُيَسِّرُ mihi loco vocis يَاسِي

٦١٢ مَنْ اسْتَخْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ

612. Qui turpe pulchrum esse putat, id jam peregit. D.

٦١٣ حُسْنُ الْأَدَبِ يَسْتُرُ قُبْحَ النَّسَبِ

613. Morum pulchritudo generis turpitudinem tegit. B.

٦١٤ حُسْنُ الثَّنَاءِ عَلَى الْمَيِّتِ خَيْرٌ مِنْ سُوءِ الثَّنَاءِ

عَلَى الْحَيِّ

614. Pulchra laus mortuo tributa melior est, quam
prava laus vivo. Faki h. Alchol. p. 159. l. 12.

٦١٥ حُسْنُ الْخَلْقِ غَنِيمَةٌ

615. Pulchritudo formae praeda est. B.

٦١٦ حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ وَحُسْنُ التَّدْبِيرِ

نِصْفُ الْعَيْشِ وَحُسْنُ الْمَدَارَاةِ نِصْفُ الْعَقْلِ

616. Pulchritudo interrogandi dimidium doctrinae,
pulchra dispositio dimidium vitae et pulchre
modo lene tractare dimidium prudentiae est. A.

٦١٧ حُسْنُ الصُّورَةِ أَوَّلُ السَّعَادَةِ

617. Pulchritudo formae initium felicitatis est. D.

٦١٨ حُسْنُ الْمَرْءِ غَنِيْمَةٌ

618. Pulchritudo viri praeda est. B.

٦١٩ أَحْسَنُ الْعِلْمِ مَا كَانَ مَعَ الْعَمَلِ

619. Optima scientia ea est, quae cum opere conjuncta est. A.

٦٢٠ أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا صَدَقَ بِهِ قَائِلُهُ وَأَنْتَفَعَ بِهِ

سَامِعُهُ

620. Sermo pulcherrimus est, quo loquens verax est et ex quo audiens commodum capit. D.

٦٢١ الْإِحْسَانُ يَقْطَعُ اللِّسَانَ

621. Beneficium linguam amputat. A.

٦٢٢ لَا إِحْسَانَ إِلَّا بِالنِّمَامِ

622. Non est beneficium, nisi quum perfectum est. D.

٦٢٣ الْمُحْسِنُ مُعَانٌ

623. Benignus adjuvatur (a Deo) Meid. praef. conf. Meid. C. 6, 141.

٦٢٤ كَحَبْسِ الدِّيَكِ

624. Ut sorbitio galli.

De re pauca adhibetur Sam. In Meidanii opere de celeritate. Meid. 24, 238.

٦٢٥ حَصَلَ لَهَا زَوْجٌ قَالَتْ أَعْوَرُ

625. Conjugem obtigit, dixit ea: Monoculus. D.

٦٢٦ لَا يَحْصُلُ الْعِلْمُ إِلَّا بِخَمْسِ خِصَالٍ غَرِيبَةٍ

صَالِحَةٍ وَعِنَايَةٍ تَامَّةٍ وَكِفَايَةٍ قَائِمَةٍ وَقَرِيحَةٍ لَطِيفَةٍ

وَمُعَلِّمٍ مُرْشِدٍ

626. Doctrina nonnisi per quinque res acquiritur: Naturam bonam, studium perfectum, laborem constantem et praeceptorem bene ducentem. A.

٦٢٧ حُصُونُ الرِّجَالِ الْخَيْدُ وَالسِّلَاحُ

627. Arces virorum equi armaque sunt. D.

٦٢٨ مَنْ حَضَرَ طَعَامًا لَمْ يُدْعَى إِلَيْهِ اسْتَحَقَّ الطَّرْدَ

628. Qui apud cibum praesens est, ad quem invitatus non erat, is qui repellatur dignus est. D.

٦٢٩ أَحْضَرُ النَّاسِ جَوَابًا مَنْ لَمْ يَغْضَبْ

629. Qui non irascitur, in respondendo promptissimus hominum est. Schar.

٦٣٠ أَحْضَرُ عَطَبٍ عَدَمٌ أَدَبٌ

630. Qui eruditione caret, in iram vehementem maxime pronus est. Schar.

٦٣١ أَحْضَرُ مِنَ التُّرَابِ

631. Praesentior quam terra. Sam. Schar.

٦٣٢ حُطَّ رَأْسُكَ عِنْدَ رَأْسِي

632. Caput tuum apud caput meum demitte! D.

٦٣٣ حُطُّوا أَيْدِيكُمْ عَلَى الْخِطَّانِ وَقُولُوا حَكَمَ اللَّهُ وَكَانَ

633. Demittite manus vestras super muros et dicite:
Deus decrevit et factum est. D.

٦٣٤ حَطَبَ فِي قُطْرِ يَمِينِ صَاحِبِنَا

634. Lignatus est in ligno agollocho dexteræ socii
nostri. D.

٦٣٥ أَحْطَمُ مِنْ جَرَادٍ

635. Magis frangens quam locusta. Schar.

٦٣٦ حُطَّ فِي السَّحَابِ وَعَقِلَ فِي التُّرَابِ

636. Fortuna (sors) in nubibus et mens in terra. D.

٦٣٧ حَفَرَ لَهُ عَافُورُ شَرَّةً

637. Fossam mali sui ei fodit.

Legitur quoque عَافُورُ fossa, quam ad capien-
dum leonem fodiunt. In eum dicitur, qui socio
suo interitum parat. Schar.

٦٣٨ مَنْ حَفَرَ لِأَخِيهِ جُبًّا وَقَعَ فِيهِ مُنْكَبًّا

638. Qui fratri suo puteum profundum (ut in eum cadat) fodit, is pronus concidens in eum irruit. D.

In codice G. legimus من حفر حفرة يسقط بها „Qui foveam fodit, in eam incidit.“ In codice Asselini sic legitur: من حفر بئرا لاختيه وقع فيه „Qui fratri suo puteum fodit, is in eum incidit“ et in altero loco sic: من حفر بئرا لاختيه كان حتفه فيه „Qui fratri suo puteum fodit, ejus mors in eo erit. Conf. Meid. 24, 256 et Rost g. libr. prov. 411.

٦٣٩ حِفْظُكَ لِسِرِّكَ أَوْجِبُ بِهِ مِنْ حِفْظِ غَيْرِكَ لَهُ

639. Quod tu secretum tuum custodis, magis convenit, quam quod alius id custodit. D.

٦٤٠ حِفْظُ الصَّبِيِّ كَوَحْيٍ فِي الْحَجَرِ

640. Memoria pueri scripturae in lapide similis est.

Legitur quoque كُوشِمُ et كُوشَى „ut pictura.“ I. e. ut in lapide incisum non deletur, sic puer rerum non obliviscitur. S a m.

٦٤١ حِفْظُ اللِّسَانِ رَاحَةُ الْإِنْسَانِ

641. Custodia linguae est quies hominis. D.

٦٤٢ عَلَيْكَ بِالْحِفْظِ دُونَ الْجَمْعِ مِنَ الْكُتُبِ

642. Memoriae operam des non ex libris colligens! A.

٦٤٣ احْفَظْ رَأْسَكَ مِنْ عِشْرَةِ لِسَانِكَ

643. Custodi caput tuum a consortio linguae tuae! B.

٦٤٤ مَنْ يَحْفَظْ فَاهُ يَحْفَظْ مِنْ الضَّيْقِ نَفْسَهُ

644. Qui os suum custodit, is se contra calamitatem defendit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 21, 23.

٦٤٥ الْحَقُّ مَغْضَبَةٌ

645. Veritas est irae causa.

Verba haec ei dicuntur, qui, quod in re erga eum verax es, irascitur. Narrant Abu-Dsarrum dixisse : تركنى Veritas me reliquit et amicus mihi non est“ Schar.

٦٤٦ إِنَّ الْحَقَّ إِذَا قَامَ دَفَعَ الْبَاطِلَ

646. Veritas, quum stat, mendacium repellit. Sch.

٦٤٧ أَحَقُّ النَّاسِ بِالْمَلَامَةِ مَنْ مَدَحَ نَفْسَهُ عِنْدَ

قَوْمٍ عَرَفُوهُ

647. Vituperio dignissimus est is, qui apud homines eum noscentes se laudat. B.

٦٤٨ يَسْتَحِقُّ التَّفْضِيلَ عَلَى غَيْرِهِ مَنْ لَهُ عِلْمٌ وَشَرَفٌ

648. Cui doctrina et nobilitas est, is, qui aliis praeferatur, dignus est. A.

٦٤٩ اسْتَحَقَّ الْغُرُؤُ أَطْحَابَ الْبِرَّادِينَ

649. Incursio hostilis dominos equorum in posteriore sellae parte portavit.

I. e. eos abstulit sicut equo vehens post sellam res, quas portat. Proverbium in rerum angustiis (في ضيق) (المخارج) adhibetur. Sam. Schar.

٦٥٠ أَحَقُّدُ مِنْ جَمَلٍ

650. Odio plenior quam camelus.

Narrant camelum odium suum per plures annos servare Schar.

٦٥١ لَا تَحْقِرْ ضَعِيفًا فِي تَقَلُّبِهِ إِنَّ الْبَعُوضَةَ تُدَمِّمِي

مُقَلَّةَ الْأَسَدِ

651. Ne debilem in modo, quo se gerit, contemnas, nam culex interiorem oculi partem leonis vulnerat. D.

٦٥٢ مَا حَكَ ظَهْرِي غَيْرَ ظَفَرِي وَمَا سَعَتْ فِي أُمُورِي

غَيْرَ رِجْلِي

652. Non fricat dorsum meum nisi unguis meus, et non incedit in rebus meus nisi pes meus. D. Conf. Meid. 24, 39.

٦٥٣ مَا يَحْكُ رَأْسُكَ إِلَّا أَظْفَارُكَ

653. Nonnisi ungues tui dorsum tuum fricant. D.

In Rostgaardii libro: „Nonnisi unguis tuus cutem tuam fricat“ legitur.

٦٥٤ تَحَكَّكَتِ الْعَقْرَبُ بِالْأَفْعَى

654. Scorpio ad viperam se fricuit.

De viro dicitur, qui ei, cujus malum quod aliis infert, majus est, adversatur. I. e. ejus malo se opposuit Sam. Kam.

٦٥٥ ما فِيهِ حَاكَّةٌ وَلَا نَاكَّةٌ

655. Non est in eo fricans (i. e. dens molaris) et non secans (i. e. dens caninus). Sam.

٦٥٦ مَحَكُّ الْمَوَدَّةِ وَالْإِخَاءِ حَالُ الشَّدَّةِ لَا الرِّخَاءِ

656. Lapis Lydius amoris fraternitatisque status calamitatis est, non status commoditatis. B.

٦٥٧ حَاكِمُكَ خَصْمُكَ

657. Judex tuus est adversarius tuus.

Dicitur, si quis eodem tempore judex et adversarius est. Schar.

٦٥٨ الْحِكْمَةُ تُعْرَفُ عِنْدَ الْمُنْطَوِّ وَالشَّجَاعَةُ عِنْدَ

الْغَضَبِ وَالْعِفَّةُ عِنْدَ الشَّهْوَةِ

658. Sapientia in sermone, strenuitas in ira, morum castitas in cupiditatibus cognoscitur. A.

٦٥٩ الْحِكْمَةُ كَالْعُرُوسِ تُرِيدُ الْبَيْتَ خَالِيًا

659. Sapientia sponsae similis est, domum vacuum esse vult. A.

٦٦٠ الْحَكِيمُ مَنْ يَظْهَرُ فِعْلُهُ وَقَوْلُهُ وَفِكْرُهُ سَوَاءً

660. Sapiens est, cujus factum, verbum et cogitatio aequalia esse apparent. A.

٦٦١ الْحَكِيمُ يَسْتُرُ حِكْمَتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ ثِيَابٌ
وَالْجَاهِلُ تَبْدُو عَوْرَتَهُ مِنْ تَحْتِ الثِّيَابِ

661. Sapiens sapientiam suam tegit et si vestibus tectus non est; sed ignorantis pudendum apparet, et si vestibus indutus est. A.

٦٦٢ إِذَا حَلَّتِ الْمَقَادِيرُ بَطَلَتِ التَّدَايِيرُ

662. Quum res a Deo decretae adveniunt, res a nobis prudenter institutae irritae sunt. A.

٦٦٣ تَحَلَّلْ غِيْلُ

683. Exceptionem juramenti tui concede, o Ghile!

Abschamsus ben-Sahd b. Said Manat Haidjomanijjam, (s. Haidjomanam) Alahnbarii filiam accedens quum repelleretur, ejus patruus Alharitsus b. Cahb, qui amicum defendere vellet, in pede vulneratus est, ut claudicaret. Quam ob causam pretio sanguinis postulato Ghilanus b. Malic b. Ahmru quominus id solveretur, impedivit dicens:

لَا نَعْقِلُ الرَّجُلَ وَلَا نَدِيهَا
حَتَّى تُرَى دَاهِيَةٌ تُنْسِيهَا
أَوْ يَسْفِ فِي أَعْيُنِنَا سَافِيهَا

„Pedem non expiabimus et ejus pretium non solve-
mus, donec calamitas apparet, quae eum in oblivionem
adducit aut quidam in oculos nostros pulverem spargit.“
Metrum Sarih. est.

Hisce de verbis certior factus Abschamsus suis congregatis in gentem incursionem fecit. In Ghilani autem occisi oculos pulverem sparserunt, ista verba dicentes, quae in proverbii consuetudinem venerunt. Significant, minitantem victum esse. Sam.

٦٦٤ لَا حَلَانِكَ حَلَاءَ غَيْرِ مَرْدُودٍ

664. Contritione non prohibenda te conteram!

Verbs minitantis sunt. Sam.

٦٦٥ حَلَبُ الشَّهْبَا وَخُبْرُهَا النَّقَى وَرِجَالُهَا لِلْحَرْبِ مَا

تَلْتَقِي

665. Oppidum Haleb fulgens ejusque panis candidus est; et ejus viri ad bellum non concurrunt. D.

٦٦٦ أَحْلَبُ وَأَشْرَبُ

666. Mulge et hibe!

Sic nonnulli proverbium retulerunt. De re, quae prohibetur, id adhibent. Alii sic ليس كل أوان أحلب وأشرب „Non quodlibet tempus mulgendum et bibendum dat,“ id quod rectius putatur. Sensus hic est: Non omni tempore camelam invenio, quam mulgeam et cujus lac bibam. Non igitur me eam perdere decet. Schar. conf. Meid. 23, 103.

٦٦٧ هُوَ تَحْلُوسٌ عَلَى الدُّبْرِ

667. Is super podice strato tectus est.

De eo adhibetur, qui invitatus ad rem adigitur. Sensus est. Is rei adhaeret, quemadmodum stratum dorso. S.

٦٦٨ إِذَا حَلَقُوا ذَقْنِ جَارِكَ بَلَّ أَنْتَ ذَقْنَكَ

668. Quum vicini tui mentum radunt et tu mentum tuum madefac! D.

٦٦٩ مَنْ حَلَمَ سَادَ وَمَنْ سَكَتَ سَلِمَ

669. Qui mansuetus est, dominatur et qui tacet, salvus est. A.

In altero loco legitur: مَنْ لَمْ يَحْلَمْ نَدِمَ وَمَنْ سَكَتَ سَلِمَ „Qui mansuetus non est, poenitentiam aget et qui tacet, salvus erit.“ A.

٦٧٠ حِلْمُ الْإِنْسَانِ عَوْنُهُ

670. Mansuetudo auxilium hominis est. A.

٦٧١ حِلْمُ الرَّجُلِ فِي غَيْرِ وَقْتِهِ جَهْلٌ

671. Mansuetudo viri tempore non conveniente insipientia est. D.

٦٧٢ أَنْ لِيَذَى الْحِلْمُ قَبْلَ الْيَوْمِ مَا تُقَرَعُ الْعَصَا

672. Viro intelligenti ante hodiernum diem baculus non pulsabatur.

Hoc e versu Almotalammesi desumptum esse dicunt:

لِيَذَى الْحِلْمُ قَبْلَ الْيَوْمِ مَا يُقَرَعُ الْعَصَا وَمَا عَلِمَ الْإِنْسَانُ إِلَّا لِيَعْلَمَ

Intelligenti ante hunc diem baculus non pulsabatur et homo edoctus non est, nisi ut sciret.“ Metrum Thawil est. Sam. conf. Meid. 1, 146.

٦٧٣ أَحْلَمُ مِنْ سِنَانٍ

673. Mansuetior, quam Sinan. Schar.conf. Meid.
6, 165. adnott.

٦٧٤ أَحْلَمُ مِمَّنْ قُرِعَتْ لَهُ الْعَصَا

674. Intelligentior quam is cui baculus pulsatus est.
Schar. Meid. 1, 146.

٦٧٥ حَلَوُ اللَّسَانِ قَلِيلُ الْإِحْسَانِ

675. Dulcis liuguae parum benefaciens. D. G.

In Rostgaardii et Burchhardtii libro loco vocis قليل
legitur بعيد.

٦٧٦ حَلَاوَةُ الدُّنْيَا لِجَاهِلِهَا وَمَرَارَةُ الدُّنْيَا لِمَنْ عَقَلَ

676. Dulcedo mundi ejus ignoranti est et amaritudo
mundi prudenti est. G.

٦٧٧ حَلَى الرَّجُلِ الْأَدَبُ

677. Cultura animi ornamentum viri est. B.

٦٧٨ حَلَى النِّسَاءِ الذَّهَبُ

678. Aurum ornamentum mulierum est. B.

In codice Assel. verbis paulum mutatis hoc cum prae-
cedente conjunctum est.

٦٧٩ أَحْلَى مِنَ الثَّمَرِ الْجَنِيِّ

679. Dulcior quam dactylus recens.

Dixit poeta Alhothaiah:

وَأَحْلَى مِنَ الثَّمَرِ الْجَنِيِّ وَفِيهِمْ بَسَالَةٌ قَيْسٍ إِنْ أُرِيدَ بَسَالُهَا

„Dulcior quam dactylus decerptus et in iis est gentis Kaisi strenuitas, si ejus strenuitas postulatur.“ Metrum Thawil est.

٦٨٠ أَحْلَى مِنَ الْجَنَى

680. Dulcior quam recentes dactyli. Schar.

٦٨١ أَحْلَى مِنَ الشُّهْدِ

681. Dulcior quam favus mellis.

Dixit poeta Abu-l'Nedjm :

أَحْلَى مِنَ الشُّهْدِ وَمُرَّ حَنْظَلَةٍ فَهُوَ يَسِيلُ شَرِيهَ وَعَسَلَةٍ

Dulcior quam favus mellis et ejus colocynthis amara est. Fluit autem ejus colocynthis et mel.“ Metrum Redjes est.

٦٨٢ أَيُّشْ أَحْلَا مِنَ الْخَلَاوَةِ الصُّلْحِ بَعْدَ الْعَدَاوَةِ

682. Quam (ad verbum: quaenam res?) dulcior quam dulcedo est pax post inimicitiam! D.

٦٨٣ أَيُّشْ أَحْلَا مِنَ الْوَلَدِ وَلَدُ الْوَلَدِ

683. Quam dulcior quam filius est nepos! D.

Legitur quoque : ولد الولد الا ولد الولد :

٦٨٤ إِذَا حُمَّ الْقَدَرُ دُمَّ الْبَصَرُ

684. Quum res a Deo decreta est, oculus tegitur (ut res non cernat). Schar. conf. Meid. 1, 48.

٦٨٥ هُذِيكَ الْحَمَامَةُ طَارَتْ

685. Haec columba volavit. D.

٦٨٦ أَحْمَدُ اللَّهِ وَأَشْكُرُهُ وَهَذَا قَوْلٌ لَا تَذْكُرُهُ

686. Deum laudo eique gratias ago et hoc est verbum, cujus tu mentionem non facis. D.

٦٨٧ حُمْرَةٌ فِي الْوَجْهِ وَلَا مَغْصَةٌ فِي الْبَطْنِ

687. Rubedo in facie et non tormen in ventre. D.

٦٨٨ حِمَارٌ قَصَّارٌ إِنْ جَاعَ شَرِبَ وَإِنْ شَبِعَ شَغِبَ

688. Asinus fullonis, si esurit bibit et si satiatus est, malum infert. D.

٦٨٩ حِمَارٌ مَرْبُوطٌ فِي الشَّمْسِ

689. Asinus in sole ligatus. D.

٦٩٠ لِلْحِمَارِ يَرْتَبِطُ مِنْ رَسْنِهِ وَالْإِنْسَانُ مِنْ كَلَامِهِ

690. Asinus ad funem capistrī sui ligatur et homo ad sermonem suum. G.

٦٩١ مِنْ حَمِيرٍ لِلْحَجَّارَةِ الشَّقَاءِ وَالضَّرْبِ

691. Ad asinos lapidum (qui lapidibus portandis destinati sunt) miseria et percussio pertinet. D.

٦٩٢ كَأَحْمَرِ عَادٍ أَوْ كَلَيْبِ وَائِلِ

692. Ut Ahmar-Ahd aut Colaib-Wajil.

Hoc e versu Hodsailitae desumptum est:

مَنْ كَانَ يَرْجُو الصَّلَاحَ فِيهِ فَإِنَّهُ كَأَحْمَرِ عَادٍ أَوْ كَلَيْبِ لَوَائِلِ

Qui pacem in eo sperat, is ut Ahmar-Ahd aut Colaib genti Wajel est. Metr. Thawil est. p. 162.

Hoc proverbium de infelici, infausto adhibent conf.
Meid. 13, 114. 117. Sam.

٦٩٣ حُمُوضَاتُ الطَّعَامِ خَيْرٌ مِنْ حُمُوضَاتِ الْكَلَامِ

693. Acrimonia in cibo melior est, quam acrimonia
in sermone. A.

٦٩٤ الْحَمَقُ فِي الطَّوِيلِ صَغِيرُ الرَّاسِ وَالْكَذِبُ فِي

الْقَصِيرِ وَالظُّلْمُ وَالزِّنَاءُ فِي ذِي الشَّامَاتِ وَالْحِفْظُ فِي

الْعُمَيَّانِ وَسُوءُ الْخُلُقِ فِي الْعُرْجَانِ وَخِفَّةُ الرُّوحِ فِي

الْحَوْلَانِ وَقِلَّةُ الْعَقْلِ فِي الْخَصْيَانِ وَالْعَجَلَةُ فِي

الصَّبْيَانِ وَالْكَسَلُ فِي الْمَشَايِخِ وَالْمَكْرُ فِي النِّسَاءِ

وَالْمِرَاءُ فِي الْعُلَمَاءِ وَالذُّلُّ فِي الْأَيْتَامِ وَالْحَسَدُ فِي

الْجِيرَانِ وَالْإِسْرَافُ فِي الشَّبَابِ وَالْحِرْصُ فِي الشُّبُوحِ

694. Stupiditas in longo, cujus caput parvum est,
mendacium in brevi, injustitia et scortatus in
iis, qui naevos habent, memoria in caecis,
prava naturae indoles in claudis, levitas animi
in strabis, parum ingenii in eunuchis, festi-
nantia in pueris, segnitie in senibus, perfidia
in mulieribus, hypocrisis in doctis, despectus
in orphanis, invidia in vicinis, prodigentia in
juvenibus, aviditas in doctoribus conspicitur. A.

٦٩٥ الْحَمَاقَةُ فِي الطَّوِيلِ

695. Stupiditas in longo est. Fakih. Alchol. p. 170. l. 15.

٦٩٦ أَحْمَقِي وَتَيْسِي

696. Stupida sis et Tisi!

Verba haec mulieri contumeliae causa dicebantur. De eo quoque adhibentur, qui res nulli rei similes loquitur. Sam. Schar. conf. Meid. 3, 93.

٦٩٧ أَحْمَقُ تَاقٌ

697. Stupidus fatuus.

Dicitur quoque أحْمَقُ فَاكٌ et أَحْمَقُ فَاكٌ cum eadem significatione. Sam.

٦٩٨ أَحْمَقُ مِنَ الْخَبَّارِ

698. Stupidior quam otis.

Otidem tempore, quo plumas amittat, plures simul abjicere narrant, dum caeterae aves nonnisi unam post alteram abjiciant, otidem quoque, aliis avibus avolantibus ob periculum, suo loco remanere et ob tristitiam mori. In hisce rebus proverbii causam vident. Sam. Schar.

٦٩٩ أَحْمَقُ مِنَ الْرَّخْلِ

699. Stupidior quam agna ovis. Sam. Schar.

٧٠٠ أَحْمَقُ مِنَ الْقَابِضِ عَلَى الْمَاءِ

700. Stultior quam is, qui aquam manu capit.

In Corani Sur. 13, 15 legimus كَبَّاسُطٌ كَفِيهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاءَ

„Non aliter quam is qui manus ad aquam extendit, ut eam ad os adducat.“ Dixit poeta:

وَأَصْبَحْتُ مِنْ لَيْلَى الْغَدَاةِ كَقَابِضٍ عَلَى الْمَاءِ لَمْ تَرْجِعْ بِشَيْءٍ أَتَمِلُهُ

Matutino tempore quoad Laitam ei similis eram, qui aquam manu capit, dum ejus digiti nil reportant. Metrum Thawil est. Schar.

٧.١ أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ أَنْكَرَ مِنْ غَيْرِهِ مَا هُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ

701. Stultissimus hominum is est, qui aliorum conditionem ferre non potest, dum ipse eadem utitur. A.

٧.٢ أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ يُعِيرُ وَيَسْتَعِيرُ

702. Stultissimus hominum est, qui mutuo dat et mutuatur.

Sic in codice Par. In codice Diez. legitur من يعين „qui auxilium fert et auxilium rogat.“ ويستعين

٧.٣ أَحْمَقُ مَنْ أُمَّ طَرِيفَ

703. Stupidior quam hyaena. Sam.

٧.٤ أَحْمَقُ مَنْ أُمَّ عَامِرَ

704. Stupidior quam hyaena. conf. Meid. 6, 179. 24, 239. Sam. Schar.

٧.٥ أَحْمَقُ مِنْ حَمَامَةٍ

705. Stupidior quam columba. conf. Meid. 7, 116. S.

٧.٦ أَحْمَقُ مِنْ شَيْخٍ مَهُوٍ

706. Stultior quam senex gentis Mahw. conf.
Meid. 7, 98. Schar.

٧٠٧ أَحْمَقُ مِنْ طَرِيقٍ

707. Stupidior quam avis Thirrik.

Avis ista quoque كروان appellata, si hominem videt, corpus ad terram deprimit. Homines eam capturi dicunt: „In terram اطرق كرا ان النعام في القرى لن ترى: caput demitte, o Carawan, nam struthiocameli in vicis sunt et tu non conspiceris.“ Tum vestimento superinjecto sine molestia eam capiunt. Sam. Schar.

٧٠٨ أَحْمَقُ مِنْ عَدِيٍّ بَنِ جَنَابٍ

708. Stultior quam Ahdijj ben-Djanab. conf.
Meid. 21, 20. Schar.

٧٠٩ أَحْمَقُ مِنْ قَبَاعِ بَنِ ضَبَّةٍ

709. Stultior quam Kobah ben-Dhabbah.

Vir iste, cujus stultitia in proverbii consuetudinem venit, ante Mohammedis tempus vixisse traditur. Ab isto viro stultus quisque cognomen القباع accepit. S. Sch.

٧١٠ أَحْمَقُ مِنْ لَاطِمِ الْأَرْضِ بِحَدِّهِ

710. Stultior quam is, qui terrae genam suam infligit. Sam. Schar.

٧١١ أَحْمَقُ مِنْ مَاضِغِ آلْمَاءٍ

711. Stultior quam aquam manducans. Sam. S.

٧١٢ أَحْمَقُ مِنْ مَاطِغِ آلْمَاءٍ

712. Stultior quam aquam lambens. Sam. Schar.
conf. Meid. 6, 205.

٧١٣ أَحْمَقُ مِنْ مَالِكِ بْنِ زَيْدٍ مَنَاةَ

713. Stultior, quam Malic b. Said Manat. Sam.
Schar. conf. Meid. 1, 409. 12, 20. 23, 86.

٧١٤ أَحْمَقُ مِمَّنْ أَخَذَ الْمَاءَ بِاصْبِعِهِ

714. Stultior quam aquam digito capiens. Sam. S.

٧١٥ مَنْ حَمَلَ مَا لَا يُطِيقُ عَجَزَ وَمَنْ أُعْجِبَ بِنَفْسِهِ

هَلَكَ وَمَنْ تَكَبَّرَ عَلَى النَّاسِ ذَلَّ وَمَنْ لَمْ يُشَاوِرْ

نَدِمَ وَمَنْ جَالَسَ الْعُلَمَاءَ عَلِمَ وَمَنْ قَلَّ كَلَامُهُ

دَامَتْ عَافِيَتُهُ

715. Qui in se suscipit, quod portare non valet,
impar erit et qui admiratione sui impletur,
peribit et qui erga homines superbum se ge-
rit, despectus fit et qui alios non consulit, poe-
nitentiam aget et qui doctorum societatem co-
lit, doctus fit et cujus sermo paucus est, ejus
incolumitas diuturna est. A.

٧١٦ مَا يَحْمِلُ الْجَوْرَ إِلَّا الثَّوْرُ

716. Nonnisi taurus injuriam fert. D.

v١٧ ما يُحْمِلُ الْحَقْدَ مَنْ تَعْلُو لَهُ الرَّتَبُ وَلَا يَنَالُ

الْعَلَا مَنْ طَبَعَهُ الْغَضَبُ

717. Cujus gradus dignitatis alti sunt, invidiam non habe et cujus natura ira est, dignitatis gradu alto non potitur. D.

v١٨ لَا يُحْمِلُ اللَّهُ نَفْسًا غَيْرَ طَاقَتِهَا

718. Deus nemini plus, quam ferre potest, portandum imponit. D.

v١٩ لَا تُحْمِلْ نَفْسَكَ مَا لَا تُطِيقُ وَلَا تَعْمَلْ عَمَلًا لَا

يَنْفَعُكَ

719. Ne tibi rem, quam ferre non vales, imponas et ne opus facias, quod tibi inutile est. A.

v٢٠ احْتَمِلُوا لِمَنْ دَلَّ وَاَقْبِلُوا عُذْرَ مَنْ عَذَرَ الْيَكْمُ

720. Patienter eum ferte, qui indicat et ejus excusationem admittite, qui apud vos se excusat. A.

Videtur loco vocis دل indicat ذل despectus est legendum.

v٢١ الْحِمِيَّةُ أَشَدُّ مِنَ الْعِلَّةِ

721. Victus ratio tempore morbi durior est, quam morbus.

Sic dicitur, quod qui rebus abstinet tempore morbi, citius damnum ex eo capit, quod desiderio suo non sa-

tisfacit. Verba haec Abu-Korra Aldjajih أبو قرة الجايح dixisse fertur. Schar.

٧٢٢ حَامِيَ عَلَى الصَّدِيقِ وَلَوْ فِي الْحَرِيقِ

722. In honorando amico curam adhibe et si in incendio sit! D.

٧٢٣ أَحْمَى مِنْ جَمْرِ الْغَضَا

723. Calidior quam pruna arboris Ghadha. F a k i h. Alchol. p. 167. l. 4.

٧٢٤ يَحِنُّ الْكَرِيمُ إِلَى جَنَابِهِ كَمَا يَحِنُّ الْأَسَدُ إِلَى غَابِهِ

724. Generosus majestatis suae desiderio tenetur, quemadmodum leo saltuum suorum desiderio tenetur. D.

٧٢٥ أَحْنَى مِنْ الْوَالِدِ

725. Propensior in puerum quam pater. Schar. Samachscharius rectius „من الوالدة“ quam mater“ habet.

٧٢٦ الْحَاجَةُ خَيْرٌ مِنْ غِنَى مِنْ غَيْرِ حِلَّةٍ

726. Paupertas melior est, quam opulentia illicita. De re nocente adhibetur. Sam. Schar.

٧٢٧ الْحَاجَةُ عَلَى قَدْرِ الرَّسُولِ

727. Res necessaria e ratione legati est. D.

٧٢٨ أَحْوَجُ النَّاسِ لِلنَّاسِ وَهُوَ غَنَى عَنِ النَّاسِ

728. Qui hominibus maxime necessarius est, is hominibus maxime carere potest. D.

٧٣٩ مَنْ أَحْوَجَ النَّاسِ إِلَى سَبِّهِ سَبُّهُ بِالْحَقِّ وَالْبَاطِلِ

729. Qui homines cogit, ut eum probrosis verbis petant, eum tum vero tum falso petunt. D.

٧٣٠ لِحَوْرٍ بَعْدَ الْكَوْرِ

730. Detrimentum post augmentum.

Legitur quoque: "post existentiam." De rerum vicissitudine adhibetur. Sam. Schar.

٧٣١ حُطَّ الْحُزْنَ فِي الْخُرْجِ

731. Custodi tristitiam in hippopera! D.

٧٣٢ حَائِطٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَفِيعٍ

732. Murus melior est, quam mille intercessores. D.

٧٣٣ أَيُّشَ حَالِكَ الْيَوْمِ

733. Quomodo status tuus hodierno die est? D.

٧٣٤ أَيُّشَ حَالِكَ قَالَ أَنَا فِي بَيْتٍ وَحْدِي

734. Quomodo status tuus est? dixit: ego in domo mea solus sum. D.

٧٣٥ مَا لَهُ حَوْلٌ وَلَا مَعْقُولٌ

735. Neque potestas neque ingenium ei est. conf. Harir. p. 11. Schol.

٧٣٦ حَوْلٌ حَابِلَةٌ عَلَى نَابِلَةٍ

736. Convertit stamen telae super subtegmen i. e. superiorem rem fecit inferiorem. K a m.

٧٣٧ جِيلٌ بِنَظَرِهِ وَيَنْيِكُ بِعَيْنَيْهِ

737. Irruit visu suo et oculis suis futuit. D.

٧٣٨ حِيلَةُ الْمَقْلِ دَمْعَةُ عَيْنِهِ

738. Astutia egeni est lacryma oculi. D.

٧٣٩ حِيلَةٌ مِنْ لَا حِيلَةَ لَهُ الصَّبْرُ

739. Remedium ejus, cui remedium non est, patientia est.

Haec verba Actsamo ben-Zaifi tribuuntur. Cod. Abu-O h b.

٧٤٠ رَبِّ حِيلَةٍ خَيْرٌ مِنْ قَبِيلَةٍ

740. Astutia saepe melior (in adjuvando) est quam gens. D.

٧٤١ الْمُحْتَالَ يَمُوتُ قَبْلَ أَجَلِهِ

741. Qui alteri insidias struit, ante tempus suum morietur. Calil. p. 143.

٧٤٢ حَيْهَنْ حِمَارِي وَحِمَارِ صَاحِبِي

742. Age! asinus meus et asinus socii mei. S a m.

٧٤٣ حَيْهَنْ حِمَارِي وَحَدِي

743. Age! asinus nonnisi meus est.

Verbis hisce incitant et increpant. Proverbii causam hanc fuisse narrant. Mulier quaedam viro, qui asino vehabatur, socia erat, dum ipsa pedibus incedebat. Vir misericordia ductus mulieri asinum concessit, dum ipso pedibus incedebat. Post aliquod tempus mulier dixit: Age! asinus meus et asinus socii mei.“ Vir ista verba non curans nil respondit. Mulier ad homines veniens dixit: Age! asinus nonnisi meus.“ Homines mulieri, quam asino vehementem viderent, asinum adjudicarunt. De eo proverbium adhibetur, qui rei jus per injustitiam et insolentiam obtinet. Sam.

٧٤٤ حَيَاءُ الْإِنْسَانِ سِتْرُهُ

744. Pudor hominis velum est. A.

٧٤٥ لِلْحَيَاءِ يَمْنَعُ الرِّزْقَ

745. Pudor impedit, quominus homo res ad vitam necessarias assequatur. D.

٧٤٦ حَيَوَةُ الْبَشَرِ شِفَاءُ الْقَلْبِ وَالْحَسَدُ عُفُونَةُ الْعِظَامِ

746. Animi sanatio est vita hominis et invidia est putredo ossium. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 14, 30.

٧٤٧ حَيَوَانٌ أَكُولٌ وَقَعَ فِي أَطْيَبِ مَأْكُولٍ

747. Animal vorax in optimum cibum incidit. D.

٧٤٨ مَنْ أَسْتَحَى مِنَ النَّاسِ وَلَمْ يَسْتَحَى مِنْ

نَفْسِهِ فَلَا قَدَرَ لِنَفْسِهِ عِنْدَهُ

748. Cui pudor hominum est; sed sui ipsius non est, is se ipsum minimi habet. A.

٧٤٩ لَا تَسْتَحْيَ مِنْ بَذْلِ الْقَبِيلِ فَإِنَّ الْحَرَمَانَ أَقَلُّ مِنْهُ

749. Ne te pudeat verba facere, nam frustratio minor est, quam illa. B.

٧٥٠ حَرْنَا فِيكَ يَا أَقْرَعَ مِنْ أَيْنَ نَمَشُطُكَ

750. Obstupefacti sumus in te, o calve! ubi te peccantes incipiamus. D.

٧٥١ رَبَّمَا تَحْيِرٌ مِّنْ تَحْيِرٍ

751. Interdum obstupefactus haeret is, qui eligit. D,

٧٥٢ حَيْدَ مُفْلِسٍ عَلَى مُفْلِسٍ تَرَى الْعَجَبَ

752. Pauper contra pauperem versutiam adhibuit, mirum videbis. D.

٧٥٣ الْحَيْنَ مَجْلُوبٍ إِلَيْهِ الْحَايِنِ

753. Sultus ad interitum trahitur.

De eo adhibetur, qui a rebus ipsi perniciosis monitis non reducitur. Schar.

٧٥٤ أَخْبٌ مِّنْ تُعَالَةٍ

754. Magis decipiens quam vulpes. Sam. Schar.

٧٥٥ أَخْبٌ مِّنْ ذِئْبٍ

755. Magis decipiens quam lupo. conf. Meid.
'7, 127.

v٥٦ أَخْبُّ مِنْ ذِي ضَبِّ

756. Magis decipiens quam odium fovens. Schar. conf. Meid. 7, 127.

v٥٧ أَخْبْتُ مِنَ الذِّئْبِ

757. Malignior quam lupus. conf. Meid. 7, 125.

v٥٨ خَبَّرَ مَا جَاءَتْ بِهِ الْعَصَا

758. Nuntius est, quem equa Alahza adtulit.

Verba haec Ahmruus b. Ahdi Lachmita conspiciens equam Djasimahi, quae sola advenit, protulit. Magnam calamitatem esse significant. conf. Meid. 7, 9. Sam.

v٥٩ مَنْ يُخْبِرُكَ بِشَتْمِ أَحَدٍ فَهُوَ الشَّاتِمُ

759. Qui tibi cujusdam contumelias in te dictas nuntiat, is contumelias in te dicit. D.

v٦٠ الْخَبِرُ قُوتٌ مِنْ لَا يَمُوتُ

760. Panis nutrimentum ejus est, qui non moritur. G.

v٦١ كَوْلَا الْخَبِرُ لَمَّا عُبِدَ اللَّهُ

761. Si panis non fuisset, deus cultus non esset. D.

v٦٢ هُوَ يَخْبِطُ خَبْطَ عَشَوَاءَ

762. Is pede offendit (s. vehementer conculcat) modo noctu non cernentis camelae.

De eo adhibetur, qui semper suum consilium sequens

et proruens finis rationem non habet Schar. Dj. conf.
Meid. 7, 135. Harir. 207.

٧٦٣ أَخْتَلُ مِنْ تُعَالَةٍ

763. Magis decipiens quam vulpes. Schar. conf.
أَخْبَ.

٧٦٤ أَخْتَلُ مِنْ ذِئْبٍ

764. Magis decipiens quam lupus. Schar. conf.
أَخْبَ et Meid. 12, 114.

٧٦٥ لَحْدٌ قَدْ تَعَوَّدَ لِلطَّمِّ

765. Gena percutiendo jam adsuefacta est. D.
In altero codicis loco هذا لحد معود للطم legitur.

٧٦٦ أَخْدَعُ مِنْ يَلْمَعِ

766. Magis decipiens quam vapor meridiei tempore
in desertis.

Aquam eum esse putantes, ut versus illum iter di-
rigant, viatores decipiuntur. Conf. Meid. 23, 41.

٧٦٧ الْمَأْخُذُوعُ فِي جَنْبِ الْخَادِعِ سَعِيدٌ

767. Deceptus in latere deceptoris felix est. A.

٧٦٨ مَنْ خَدَمَ السُّلْطَانَ فَلْيَدْخُلْ عِنْدَهُ أَعْمَى

وَلْيَخْرُجْ أَعْرَسَ

768. Qui regis minister est, is ad eum caecus in-
tret, mutus exeat. A.

٧٦٩ خَادِمٌ كَنِيْسٌ لَا أَجْرَ وَلَا أَجْرَةَ

769. Famulus ecclesiae; nulla est merces. D.

٧٧٠ الْخَاذِلُ أَخُو الْقَاتِلِ

770. Alterum deserens frater occisoris est.

Proverbii verba e sermone Hasani ben-Tsabet, quo, quum Ohtsmanus occissus esset, Ahlium allocutus est, desumta sunt. Hasani verba haec sunt: **تَزْعُمُ أَنْكَ مَا قَتَلْتَهُ وَلَكِنْكَ خَذَلْتَهُ وَالْخَاذِلُ أَخُو الْقَاتِلِ وَالْمُسْكُوتُ أَخُو الرِّضَى** „Dicis, te eum non occidisse; sed eum deseruisti et alterum deserens frater occisoris est et silentium frater consensus. Schar.

٧٧١ أَخْذَلٌ مِنْ يَلْمَعِ

771. Magis spem fallens quam vapor meridiei tempore in desertis. Schar. Sam. conf. **أَخْذَعِ**.

٧٧٢ خَرِيرُ الْمَاءِ فِي الضَّبَّيَّةِ عِبَارَةٌ عَنِ الْعِمَارَةِ

772. Murmur aquae in praedio culturam indicat. D.

٧٧٣ خَرَّتْ بَيْنَهُمُ الضَّبَعُ

773. Hyaena inter eos cacavit.

Inimicitia inter eos orta est. Schar.

٧٧٤ بَعْدَ خَرَابِ الْبَصْرَةِ

774. Post vastationem urbis Bazrae. D.

٧٧٥ مِنْ خَرِبَتْ دِيَارُهُ كَيْفَ لَا يَحْزَنُ عَلَى الرِّوَايَا

775. Cujus domus (s. provincia) vastantur, quomodo ob angulos domus tristitia non adificitur. D.

٧٧٦ من لا يُخَرَّبُ لا يَبْنِي

776. Qui non destruit, non aedificat. D.

٧٧٧ قَدْ يَخْرُجُ مِنَ الصَّدَفِ غَيْرُ الدَّرِّ

777. Ex conchis aliae quoque res quam uniones prodeunt. D.

٧٧٨ لَا تَخْرُجُ النَّفْسُ مِنَ الْأَمَلِ حَتَّى تَدْخُلَ فِي الْأَجَلِ

778. Anima spem non relinquit, donec fato obit. D.

٧٧٩ أَخْرَجَ الْمُسْتَهْزِئُ فُتَخْرُجَ مَعَهُ الْخُصُومَةُ

779. Si derisorem expellis, simul cum eo rixam expellis. G. Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. 22, 10.

٧٨٠ مَا يُخْرَجُ الزَّيْتُ إِلَّا بِالْمُعْصَارِ

780. Oleum non nisi ope preli elicatur. G.

٧٨١ الْخَارِجُ عَنْ مِلَّتِهِ لِحَانٌ

781. Qui religionem suam relinquit, multum errat. D.

٧٨٢ خَرَّاجُ سُلْطَانِ الشَّيَاطِينِ عَلَى قُلُوبِ الْغَافِلِينَ

782. Tributum regis diabolorum animis inconsiderate agentium impositum est. D.

٧٨٣ أَخْرَسَ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ نَاطِقٍ

783. Mutus intelligens melior est quam insipidus loquens. D.

In codice Paris. sententia non legitur. In codice Diez. أَخْرَصَ est et in codice G. quatuor voces cum articulo sunt simulque أَخِيرٌ legitur.

٧٨٤ خَرَقَ الْعَادَاتِ لِلْسَادَاتِ

784. Asperitas in consuetudinibus dominis proprium est. D.

٧٨٥ أَخْرَقَ مِنْ أُمَّةٍ

785. Stupidior quam ancilla. Schar.

٧٨٦ أَخْرَقَ مِنْ صَبِيٍّ

786. Stupidior quam puer. Schar.

٧٨٧ خَرِيَّةٌ فِي فَرَوَةٍ

787. Merda in veste pellicea. D.

٧٨٨ إِنَّهُ لَخَازِقُ وَرَقَةٍ

788. Is folium transfigens est.

De eo dicitur, quem nemo aggredi audet vel de sorte et audace. Kam.

٧٨٩ أَخْسُ مِنَ الْكَلْبِ

789. Vilior quam canis. Fakih. Alchol. p. 236. l. 3.

٧٩٠ أَخْسَرُ مِنْ أَبِي غَبْشَانَ

790. Majorem jacturam faciens quam Abu-Ghob-schan. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 152.

٧٩١ أَخْسَرُ مِنَ الْقَابِضِ عَلَى الْمَاءِ

791. Majorem jacturam faciens quam aquam manu capiens. Conf. احمق et Meid. 23, 82.

٧٩٢ أَخْشَنُ مِنَ الشَّيْهِمِ

792. Asperior quam herinaceus. Sam. Schar.

٧٩٣ أَخْشَنُ مِنْ شَوْكٍ

793. Asperior quam spina. Sam. Schar.

٧٩٤ خَشْيَةُ الرَّبِّ تَزِيدُ أَيَّامًا وَسَنُ الْمُنَافِقِينَ تَتَنَاقَصُ

794. Timor domini (Dei) dies auget et anni hypocritarum diminuuntur. G. Salomoni tribuitur. Prov. Salom. 10, 27.

٧٩٥ خَشْيَةُ اللَّهِ رَأْسُ كُلِّ حِكْمَةٍ

795. Timor Dei caput omnis sapientiae est. A. Conf. Prov. Salm. 1, 6.

٧٩٦ خَصْلَتَانِ يَسُودُ بِهِمَا الْإِنْسَانُ بَحْدَ الْمَالِ وَالتَّجَاوُزِ

عَنِ النَّاسِ

796. Duae sunt res, per quas homo dominus est: opes dare et hominibus non egere. A.

٧٩٧ إِذَا خَاصَمْتَ فَاعْدِلْ

797. Quum litigas, moderate, juste age!

Proverbium, quod Kosso ben-Säihdah adscribitur, docet adjutores ejus, qui in litigando moderate et juste agat, multos esse. Schar.

٧٩٨ لَا تُخَاصِمَنَّ مَنْ إِذَا قَالَ فَعَلْ

798. Ne litiga cum eo, qui, quum loquitur, facit. D.

٧٩٩ خَطُّ الْأَعْوَجِ مِنَ الطُّورِ الْكَبِيرِ

799. Linea curva e magno monte. D.

٨٠٠ لَخَطَأٌ مَعَ الْجَمَاعَةِ خَيْرٌ مِنَ الصَّوَابِ مَعَ الْفِرْقَةِ

800. Error cum coetu melior est, quam rectum cum agmine separato. Schar.

Videtur in religione adhiberi.

٨٠١ رُبَّمَا أَخْطَأَ الْبَصِيرُ قَصْدَهُ وَأَصَابَ الْأَعْمَى رُشْدَهُ

801. Interdum videns scopum suum non attingit et caecus rectam viam suam invenit. A.

٨٠٢ مَنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَاقِبُ لَمْ تَنْفَعَهُ الْمُنَاسِبُ

802. Cui virtutes non sunt, ei majores inutiles sunt. B.

٨٠٣ لَا تُخْطِئْ يَا فَتَى عَجَلٌ وَنُوبٌ إِنَّ أَخْطَأْتَ

803. Ne pecces, o juvenis! celeriter poenitentiam age, si peccas! D. G.

٨٠٤ مَنْ خَطَبَ الْحَسَنَةَ يُعْطَى مَهْرَهَا

804. Qui pulchram in matrimonium petit, is ejus dotem dat. D

٨٠٥ لَا تُخَاطِبِ الْأَحْمَقَ وَلَا تُخَالِطَهُ فَإِنَّهُ مَا يَسْتَحْيِي

805. Ne loquere cum stulto et ne commercium cum eo habe, nam pudore non adficitur. D.

٨٠٦ لَيْسَ الْمَخَاطِرُ بِمَحْمُودٍ وَلَوْ سَلِمَ

806. Qui periculo se exponit, laudem non meretur, et si salvus evaserit. D.

٨٠٧ أَخْطَفُ مِنْ بَرْقٍ

807. Magis abripiens quam fulmen.

Quia oculorum lumen celeriter aufert. Sam. Sch.

٨٠٨ أَخْطَفُ مِنْ حَدَاةٍ

808. Magis abripiens quam milvus. Schar.

٨٠٩ أَخْطَفُ مِنْ عُقَابٍ

809. Magis abripiens quam aquila. Schar.

٨١٠ خَفِّفْ طَعَامَكَ تَأْمَنُ سَقَامَكَ

810. Si cibum tuum levem facis, a morbo securus eris. D.

٨١١ خَفِيفٌ نَظِيفٌ

811. Levis, mundus. D.

٨١٢ أَخَفُّ مِنَ النَّسِيمِ

812. Levior quam lenis ventus. Sam. Schar.

٨١٣ أَخَفُّ مِنَ الْهَبَاءِ

813. Levior quam atomi in aëre volitantes. Sch.

٨١٤ أَخَفُّ مِنْ رِيْشَةٍ

814. Levior quam pluma. Sam. Schar.

٨١٥ أَخَفُّ مِنْ سُرْفَةٍ

815. Levior quam teredo.

Vocabulum سُرْفَةٍ animalculum designat, quod araneae simile esse dicitur. Schar. Sam. conf. Meid. C. 14, 87.

٨١٦ أَخَفُّ مِنْ عُقَيْبٍ مَلَاعٍ

816. Levior (velocior) quam accipiter deserti.

Hic passeret tantum capit, non majores aves. S. Sch.

٨١٧ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنْ عَلا وَوِطِ كَنَفَكَ لِمَنْ دَنَا

817. Demitte alam tuam ei, qui altus est et ei, qui propinquus est, latus tuum lene redde! A.

٨١٨ هَيَّاهُتْ أَنْ يُخْفِيَ الظَّلَامُ الْمَشَاعِلَ

818. Multum abest, ut tenebrae lucernas occultent. D.

٨١٩ وَهَلْ يَخْفَى عِلْمُ النَّاسِ النَّجَارِ

819. Num hominum scientiae dies occultentur.

٨٢٠ أَخْفَى مِنَ الذَّرَّةِ

820. Occultior quam formica parva. Sam. Sch.

٨٢١ أَخْفَى مِنَ السِّحْرِ

821. Occultior quam incantatio. Sam. Schar.

٨٢٢ أَخْفَى مِنَ الْهَبَاءِ

822. Occultior quam pulveris atomi. Schar.

٨٢٣ لَا خَلَّ فِيهِ وَلَا خَمْرٌ

823. Non est acetum in eo et non vinum.

Omnino liber ab ista re est. conf. lex. meum et Meid. 24, 123.

٨٢٤ خَلِيلُ الْإِنْسَانِ ذَكِيلُ عَقْلِهِ

824. Argumentum, quo hominis ingenium probatur, ejus amicus est. A.

٨٢٥ أَنْتَ مُخْتَلٌ فَتَحْمِضُ

825. Tu plantam Chollah depasceris; accede jam ad plantam Hamdh!

Arabes dicunt, plantam Chollah panem camelorum esse, plantam Hamdh eorum fructum. I. e. tu quasi e plantis Chollah indigestione laboras; adhibe igitur medicinam plantae Hamdh. Ei verba dicuntur, qui minas profert. Sam. Schar.

٨٢٦ يَبِينُ لِلْجَلْبِ وَالْكَبِدِ

826. Inter carnem jecori adhaerentem et jecur.

In amico propinquo adhibetur. Sam.

٨٢٧ كَيْفَ الْخَلَّاصُ مَنْ حَصَلَ فِي الْأَقْفَاصِ

827. Quomodo liberari possunt, qui in caveis sunt. D.

In codice Paris. non legitur, لمن autem mihi rectius et clarius videretur.

٨٢٨ تَخَلَّصْتُ قَائِبَةً مِنْ قُوبٍ

828. Pullus avis ex ovo prodiit.

I. e. Socius a socio sese separavit. Kam. conf. Meid. 2, 48. 21, 30. 22, 169.

٨٢٩ يُخَالِطُ الْأَفْرَنَجَ وَيَلْعَبُ بِالشَّطْرَنْجِ

829. Commmercium cum Francis habet et latrunculis (Schachi ludo) ludit. D.

٨٣٠ لَا تُخَالِطُ صَاحِبَ زَعَامَةٍ وَلَا كَبِيرَ الْعِمَامَةِ

830. Ne rem habeas cum eo, qui potestate praeditus est neve cum eo, qui magna fascia vestitus est. D.

٨٣١ خَلَعَ الْعِذَارَ

831. Fraenum exuit. D.

٨٣٢ خَلَعَ رَسَنَهُ فَعَدَا عَلَى النَّاسِ بِشَرِّ

832. Exuit fraenum suum et homines malo invasit.
Lex. meum.

الْخَلْفُ نُلْتُ النِّفَاقَ

833. Promissis non satisfacere est tertia pars hypocrisis.

Proverbium hoc e Mohammedis verbis derivatum est:
من علامات المنافق أن يكذب إذا حدث ويخلف إذا وعد
Hypocrisis indicium est, quod narrans
mentitur, promissa dans iis non satisfacit et fidelis ab
aliis habitus perfidus est. Sam.

٨٣٤ لَيْسَ الْخُلْفُ مِثْلَ الرَّدِّ

834. Contrarium promissis facere, repulsae simile non est. B.

٨٣٥ خَلْفٌ لِعَدُوِّكَ لَا تَحْتَاجُ لَصَدِيقِكَ

835. Si retro relinquis inimicum tuum, amicus tibi necessarius non erit. D.

٨٣٦ خَالَفَ نَفْسَكَ تَسْتَرْحُ

836. Adversare animae tuae, ut tranquillus sis! A.

٨٣٧ خَلَقَ اللَّهُ لِلْحَرْبِ رِجَالًا

837. Ad bellum Deus viros creavit. D.

٨٣٨ مَا خُلِقَ الْفِرَاقُ إِلَّا لَتُعَذِّبَ الْعُشَّاقَ

838. Separatio nonnisi ad puniendos amantes instituta est. D.

Paulo aliter idem proverbium in codice B. legitur
ما خلق الفراق الا ليعذب به العشاق

٨٣٩ خُلِقَ الْقَلْبُ خَيْرَ مِنْ مِلاءِ الْكَيْسِ

839. Indoles bona animi melior, est quam crumena plena. A.

٨٤٠ أَخْلَقُ مِنَ الْبَرَّةِ

840. Usu magis attritus quam pallium.

Pallium sc. Mohammedis, quo in festis Mohammedanorum imperatores utebantur. conf. Abulf. Ann. T. 1, p. 180. Pallium illud, quod poeta Caahb ben-Sohair a Mohammede dono acceperat, ab imperatore Moahwijjah pretio quadraginta millium drachmarum emptum imperatoribus tam Omajjadis quam Abbasidis ornamento et regiae potestatis signo serviebat, donec a Tartaris ablatum est.

٨٤١ لَا يَخْلُو السَّيِّدُ مِنْ وَدُودٍ يَقْرَحُ أَوْ حَسُودٍ يَقَرِّحُ

841. Principi semper erit amans, qui laetitia adfectus aut invidus, qui dolore adflactus est. D.

٨٤٢ خَلَّى لِلْحِسَابِ لَيَّومٍ الْحِسَابِ

842. Relinque computum pro die extremi iudicii. D.

٨٤٣ خَلَّى أَصْبَعَكَ صَحِيحٍ وَلَا يَدْمُلُ وَلَا يَقْقِصُ

843. Relinque digitum tuum, dum sanus est, nam ulcera non habet et purulentus non est.

Verbum دمل a voce دمل ulcus derivatum videtur. D.

٨٤٤ مَنْ خَلَا مِنْ أُمُورِ الشَّرْعِ شَيْئًا أَحْجَذَ اللَّهُ إِلَيْهِ

844. Qui rerum a lege praescriptarum quandam relinquit, eum ad eam exequendam Deus cogit. D.

٨٤٥ الخلاء بلاء

845. In secessu vivere infortunium est.

Locmanus Ahdita virum mulieremque solos quum conspiceret, verba ista dixisse fertur. In codice Scharaf-Aldini apud proverbium آخر الداء الكى additum est: وزب و زب , et interdum clamori causa est, " داعية لواعية enim plorantem audiverat. conf. Meid. 10, 27.

٨٤٦ الخمر يظهريما في قلب الإنسان

846. Vinum id, quod in hominis animo est, ostendit. G.

٨٤٧ خمسة أشياء من خمسة أنفس مُحال الأولى

طلب التَّوَقِير من الجاهل والثَّانِيَّة طلب الهدية

من الفقير والثَّالِثَة طلب الوفاء من النساء

والرَّابِعة طلب الخير من العدو والخامسة طلب

النَّصِيحَة من الحَسود

847. Quinque res a quinque personis petere absurdum est: Prima est: petere reverentiam ab ignorante, secunda: donum a paupere, tertia: fidem a mulieribus, quarta: bonum ab inimico, quinta: sincerum monitum ab invido. A.

٨٤٨ من الذى لا يخاف أحدا هو الذى لا يخافه أحد

848. Qui unum non timet, eum nemo timet. A.

٨٤٩ لَا تَخَفْ أَحَدًا يَسُوءُكَ فِرَاقُهُ وَلَا تَحُلْ عَقْدًا

يُعِينُكَ إِيثَاقُهُ وَلَا تَفْتَحْ بَابًا يُعِينُكَ سَدُّهُ وَلَا

تَرْمِي سَهْمًا يُعْجِزُكَ رَدُّهُ وَلَا تُفْسِدْ أَمْرًا يُعِينُكَ

إِصْلَاحُهُ وَلَا تَغْلُقْ دَابًّا يُعْجِزُكَ افْتِتَاحُهُ

849. Nullum metuas, cujus separatio tibi displicet; ne nodum solvas, quem firmiter constringere sine molestia non potes; ne portam aperias, quam obstruere non vales; ne sagittam jacias, quam reducere non potes; ne rem corrumpas, quam reparare non potes; ne portam claudas, quam aperire non potes. A.

٨٥٠ خَوْفُ اللَّهِ يَجْلُو الْقَلْبَ

850. Timor Dei animum dulcem (gratum) reddit. A. Fortasse „polit“ legendum est.

٨٥١ مَنْ خَانَ هَانَ

851. Qui decipit, vilis est. Diez.

In codice Par. „Qui vilis est, decipit“ legitur.

٨٥٢ مَنْ خَانَ الْوَزِيرَ فَاتَهُ التَّدْبِيرُ

852. Erga quem Vezirus perfidus est, is res non bene disponet. A.

٨٥٣ مَنْ لَمْ يَخْنَعْ نِسَاوَهُ تَكَلَّمَ بِبِلَاءٍ فِيهِ

853. Quem mulieres suae non decipiunt, pleno ore loquitur. D.

٨٥٣ الخائِنُ خَائِفٌ

854. Perfidus timens est. D.

٨٥٥ أَخِيْبٌ مِّنْ نَّاتِجِ سَقْبٍ مِّنْ حَايِلٍ

855. Spe magis frustratus, quam is, cui foetus cameli mas nascitur e camela aliquamdiu non gravida.

Vir, cujus camela per aliquod tempus non peperit, sperat fore, ut foetum sexus feminei enitatur. Schar. Sed in codice Samachscharii tanquam duo proverbia scripta sunt اخيب من حائل et اخيب من ناتج سقب.

٨٥٦ خَيْرُ الْأَبْنِيَةِ مَا اتَّسَعَ طَعْنُهُ وَارْتَفَعَ سَقْفُهُ

وَطَالَ مَدْخَلُهُ وَبَعْدَ مُتَوَضَّأِهِ

856. Optima domus est, cujus impluvium largum, cujus tectum altum, cujus vestibulum longum et cujus latrina remota est. A.

٨٥٧ خَيْرُ أَخْلَاقِ اللَّئِيمِ أَنْ يَكْفَ شَرَّهُ

857. Optima indoles vilis est, quod malum solum retinet. D.

٨٥٨ خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ حَذَرَ إِخْوَانَهُ مِنَ الشَّرِّ وَهَدَاهُمْ

إِلَى الْخَيْرِ

858. Optimus frater est, qui malum fratres cavere jubet et eos ad bonum ducit. G.

٨٥٩ خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ سَتَرَ ذَنْبَكَ وَلَمْ يَقْرَعَكَ بِهِ

وَبَشَّتَ بِكَ النَّاسَ

859. Fratrum optimus est, qui peccatum tuum occultat et tibi id non objicit, dum alii ob malum tuum laetantur.

٨٦٠ خَيْرُ الْأَشْيَاءِ جَدِيدُهَا وَخَيْرُ الْإِخْوَانِ قَدِيمُهَا

860. Optima res est nova; sed optimus amicus est vetus. B.

In codice Diez. prior pars sola est omissa posteriore.

٨٦١ خَيْرُ الْأَصْحَابِ مَنْ دَلَّكَ عَلَى الْخَيْرِ

861. Optimus sociorum is est, qui bonum tibi indicat. D.

٨٦٢ خَيْرُ الْأَطْعِمَةِ مَا طَابَتْ رَاحَتُهُ وَحَسُنَ مَنَظَرُهُ

وَلَدَّ طَعْمُهُ وَجَادَ غِذَاؤُهُ وَخَيْرُ الْأَشْرِبَةِ مَا يَرُوقُ

الْعَيْنَ وَيُلَدِّ الْفَمَ وَيُسِرُّ الْقَلْبَ وَخَيْرُ الثِّيَابِ مَا

دَقَّ غَزْلُهُ وَرَقَّ نَسَاجُهُ وَلَانَ مَسَّهُ وَطَابَ لُبُّسُهُ

862. Optimus cibus est, cujus odor bonus, aspectus pulcher, sapor suavis et alimentum multum est; et optimus potus est, qui oculo placet, ori gratus est, animum exhilarat; et opti-

mum vestimentum est, cujus fila tenuia sunt, cujus textura tenera est, quod tactu molle et vestitu bonum est. A.

٨٦٣ خَيْرُ الْأَمْوَالِ مَا أَدَّخَرَ لِدَفْعِ الْبُوسِ وَوَقَّيْتُ بِنَفَائِسِهِ

النَّفُوسِ

863. Optimae opes eae sunt, quae asservatae sunt ad repellendum malum et quibus etiam pretiosis vita servatur. Fakih. Alchol. p. 160. l. 4.

٨٦٤ خَيْرُ الْأُمُورِ مَا سَرَّكَ فِي يَوْمَيْكَ وَأَسْعَدَكَ فِي دَارَيْكَ

864. Optima res est, quae duobus diebus tuis (sc. vitae et mortis) laetum te reddit et in duabus domibus tuis (sc. hujus et alterius mundi) te beat. A.

٨٦٥ خَيْرُ التِّجَارَةِ مَكْسَبٌ بِغَيْرِ خَسَارَةٍ

865. Optima mercatura est lucrum sine jactura. D.

٨٦٦ خَيْرُ الْجَلِيسِ كِتَابٌ نَفِيسٌ

866. Optimus conviva est liber pretiosus D.

٨٦٧ خَيْرُ الْوَيَاةِ لِحْظَةٌ

867. Optima visitatio est nictus oculi. D.

٨٦٨ خَيْرُ السَّلَاطِينِ مَنْ عَدَلَ فِي النَّاسِ

868. Optimus imperator is est, qui in homines justus est. D.

٨٦٩ خَيْرُ الْفَقْهِ مَا حَاضَرَتْ بِهِ

869. Optima jurisprudentia ea est, qua disceptas.
Cod. Ab. Ohbaid.

٨٧٠ خَيْرُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ

870. Optimus in gente est, qui ei ministrat. D.
In codice Gott. خِيَارٌ legitur.

٨٧١ خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَدَلَّ

871. Optimus sermo is est, qui paucus est et indicat. D.

٨٧٢ خَيْرُ الْكَلَامِ مَا كَانَ لَفْظُهُ فَحْلًا وَمَعْنَاهُ بَكْرًا

872. Optimus sermo est, cujus verba admissarius sunt et cujus sensus juvenea camela est. D.

٨٧٣ خَيْرُ الْكَلَامِ مَا يُونِسُ مَسْمُوعًا وَيُؤَيِّسُ مَصْنُوعًا

873. Optimus sermo est, qui eum proferenti animos conciliat et docturo desperationem adfert. D.

٨٧٤ خَيْرُ اللِّسَانِ الْمَخْزُونُ وَخَيْرُ الْكَلَامِ الْمَوْزُونُ

874. Optima lingua est, quae asservata est et optimus sermo, qui ponderatus est.

In utroque codice Diez. et Par. المَخْزُون. Legendum autem puto المَخْزُون; significatio enim tristitia affecti, quae vici propria est, sensui minus apta videtur.

٨٧٥ خَيْرُ اللَّعِبِ مَا يَرْضَى الصَّدُورُ

875. Optimus lusus est, qui animos contentos reddit. D.

٨٧٦ خَيْرُ الْمَالِ مَا أُتْفِقَ فِي الْفُقَرَاءِ

876. Optima opum pars ea est, quae in pauperum commodum erogata est. A.

٨٧٧ خَيْرُ الْمَالِ مَا وَقِيَ بِهِ الْعِرْضُ

877. Optimae opes sunt, quibus honor defenditur.

In libro Fakihat-Alcholafa p. 125. l. 7. legimus: „Optimae opes sunt, quibus vita defenditur.“

٨٧٨ خَيْرُ الْمُلُوكِ مَنْ كَفَّ وَكَفَّ وَعَفَا وَعَفَّ

878. Optimus rex est, qui sufficit et abstinet et condonat castusque est. A.

٨٧٩ خَيْرُ الْمُنَادِمَةِ قِلَّةُ الْخِلَافِ

879. Optimum consortium est paucitas repugnantiae. D. G.

٨٨٠ خَيْرُ النِّسَاءِ وَدُودٌ وَلُودٌ

880. Optima mulier ea est, quae amat et liberos gignit. A.

٨٨١ خَيْرُ الْوَعْظِ مَا رَدَعَ وَخَيْرُ الْمَالِ مَا نَفَعَ

881. Optima admonitio ea est, quae retinet et optimae opes sunt, quae prosunt. A.

٨٨٢ خَيْرُ الْمَوَاهِبِ الْعَقْلُ وَشَرُّ الْمَصَائِبِ الْجَهْلُ

882. Optimum donum ingenium est et pessimum infortunium ignorantia est. A.

٨٨٣ خَيْرُ عَمَلِكَ مَا اسْتَصْلَحْتَ بِهِ يَوْمَكَ وَشَرُّهُ مَا

اسْتَفْسَدْتَ بِهِ قَوْمَكَ

883. Optimum opus tuum id est, quo diem tuum corrigere vis et pessimum est, quo gentem tuam corrumpere vis. A.

٨٨٤ الَّذِي مَا لَا خَيْرَ مِنْ صَاحِبِهِ الْقَدِيمِ مَا لَا

خَيْرَ فِي صَاحِبِهِ الْجَدِيدِ

884. Cui bonum non est e vetere socio suo, ei bonum non est in novo socio suo. G.

٨٨٥ لَا خَيْرَ فِي جِسْمٍ لَا يُصِيبُهُ سَقَمٌ

885. Nil boni in corpore est, quod morbus non adficit. D.

In codice Par. لم legitur.

٨٨٦ لَا خَيْرَ فِي السَّرَفِ وَلَا سَرَفٍ فِي الْخَيْرِ

886. In eo, quod supra modum fit, bonum non est et in bono nil supra modum fit. B.

٨٨٧ لَا خَيْرَ فِي غِمْدٍ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نَصْلٌ

887. Nil boni in vagina est, in qua cuspis non est. D.

٨٨٨ لا خَيْرَ فِي لَذَّةٍ يُعْقِبُهَا نَدَمٌ

888. Nil boni in voluptate est, quam poenitentia sequitur. A,

٨٨٩ لا خَيْرَ فِي مُوَاجَهَةِ مَنْ لَا يَسْتُرُ عَيْبَكَ وَيُؤَدِّ غَيْبَكَ

889. Nil boni in fraternitate ejus est, qui vitia tua non occultat, et qui eum, qui te absentem traducit, non repellit. A.

٨٩٠ لا خَيْرَ فِي مُعِينٍ مُهِينٍ وَلَا فِي صَدِيقٍ ضَنِينٍ

890. Nil boni in adjutore despecto et in amico avaro est. A.

٨٩١ هُوَ مِنْ خَيْرِ قَوْسٍ سَهْمَا

891. Is optimus arcus quoad sagittam est.

I. e. Tibi contrarius erat, tum voluntati tuae satisfacit. Dicitur quoque خَيْرِ قَوْسٍ Kam.

٨٩٢ أَحْيَرُ أَمْ شَرٌّ

892. Utrum bonum an malum? Schar.

Verbis idem sensus est, quam proverbio, quod Meid. 12, 5 legimus.

٨٩٣ الْحَيَّرُ بِالْخَيْرِ وَالشَّرِّ بِالْوَيْلِ

893. Bonum cum bone (conjunctum est), malum cum infortunio. D.

٨٩٤ لا عَلَى الْخَيْطِ وَلَا عَلَى الْمَسْطَرَّةِ

894. Non ad filum et non ad canonem geometricum. D.

٨٩٥ إِنْ مَنْ يَخْلُ يَنْظُرُ

895. Qui opinatur, is observat.

I. e. qui eventum rei suae ante oculos sibi ponit, is dignus est, qui rerum ipsi salutarium rationem habeat. Actsamo ben-Zaifi haec verba tribuuntur. Schar.

٨٩٦ أَخِيْلٌ مِنْ دِيْك

896. Superbior quam gallus. Sam. Schar. conf. Meid. 11, 41.

٨٩٧ دَبَّتْ إِلَيْنَا عَقَارِبُهُمْ

897. Scorpiones eorum ad nos repserunt. Sam. conf. Meid C. 12, 3.

٨٩٨ الدُّبَّةُ شَقَّتْ كُسَّهَا مَا ضَرَّتْ إِلَّا نَفْسَهَا

898. Ursa vulvam suam laceravit; nonnisi sibi ipsi nocuit. D.

٨٩٩ الدِّبَّانُ يَعْتَرِفُ دَقْنَ بِيَّاعِ الدِّبْسِ

899. Muscae mentum ejus, qui mel vendit, noverunt. G.

In hocce proverbio voces دقن et الدبان rectius littera د scribendae sunt; sed vulgaris enunciandi modus est.

٩٠٠ أَدَبٌ مِنَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ الظُّلُمَةِ

900. Magis repens quam sol ad tenebras obscuritatis. Sam. Schar.

٩.١ أَدَبٌ مِنْ حَبَابِ الْمَاءِ

Magis repens quam bulla aquae. Sam. Sch.

٩.٢ أَدَبٌ مِنْ عَقْرَبٍ

902. Magis repens quam scorpio. Sam. Schar.

٩.٣ أَدَبٌ مِنْ قُرَادٍ

903. Magis repens quam ricinus. Sam. Schar.

٩.٤ إِذَا أُدْبِرَ الْبَاخِتُ لَا فَوْقَ وَلَا تَحْتَ

904. Quum fortuna retrocedit, neque supra neque infra est. D.

٩.٥ يُدَبِّرُ الْمُدَبِّرُونَ وَالْقَضَاءُ يَضْحَكُ

905. Prudentes res instituunt; at fatum ridet. D.

٩.٦ دَجَاجَةٌ لَهَا رِيْشٌ لَكِنْ مَا تَطِيرُ

906. Gallina quae pennis instructa est; sed non volat. D.

٩.٧ إِذَا دَخَلْتَ أَرْضَ الْحَصِيْبِ فَهَرُولٌ

907. Quum in regionem Alhozaib intras, celeriter incede!

Pulchritudine quum excellant mulieres illius regionis in terra Iemen sitae, auctor, ut celeriter transeatur, suadet. Kam.

٩.٨ إِذَا دَخَلْتَ الْمَوْعِظَةَ أُذُنَ الْجَاهِلِ مَرَقَتْ مِنْ

الْأُذُنِ الْآخَرَى

908. Si adhortatio in aurem insipidi intrat, per aurem alteram transit. A.

٩٠٩ أُتْخِلْ مَعَ الدَّجَاجِ وَاسْرَحْ مَعَ النَّعَاجِ

909. Cum gallinis intra et cum ovibus libere pastum incede! D.

٩١٠ لَا تَدْخُلْ بَيْتَ ظَنَّانٍ وَلَا تَأْكُلْ أَكْلَ مَنَانٍ

910. Ne suspicacis domum intra et ne cibum ejus, qui beneficia exprobrat, ede! D.

٩١١ لَا تَدْخُلْ بَيْنَ السَّمْعِ وَالْبَصَرِ

911. Ne inter auditum et visum intres! D.

٩١٢ لَا تَدْخُلْ فِي أَمْرٍ لَا تَكُونُ فِيهِ مَاهِرًا

912. Ne rem aggrediaris, cujus tu omnino peritus non es! A.

٩١٣ إِنْ الدَّاحِلَ الْبَحْرَ مَفْقُودَ الْخَارِجِ مِنْهُ مَوْلُودَ

913. Qui in mare intrat, amissus est et qui inde exit, recens natus. G.

٩١٤ مَا أَنَا مِنْ دَدٍ وَلَا الدَّدُ مِنِّي

914. Ego Dadam non specto et Dada me non spectat.

Verba ei dicuntur, quorum omnino non consentimus. Sam. Dad nomen mulieris est.

٩١٥ لَا تَرْدِ دَرَّةَ

915. Ne ejus (viri) lactis radii copiose effluant!

Hisce verbis tum in male precando, tum in bene precando utuntur. conf. lex. m.

٩١٦ الدُّرَّةُ عَلَى صِغَرِهَا خَيْرٌ مِنَ الصَّخْرَةِ عَلَى كِبَرِهَا

916. Unio, quamvis parvus est, melior est petrâ, quamvis magna est. A.

٩١٧ اَدْرِعُوا اللَّيْلَ

917. Noctem tanquam lorica induite!

Proverbio idem sensus est, qui proverbio, quod Meid. 3, 63 legitur et eidem Actsamo ben-Zaifi tribuitur. Schar.

٩١٨ دِرْهَمٌ زَعْدٌ فِي الْحَكِّ يُبَيِّنُ

918. Drachma adulterata in lapide Lydio cognoscitur. D.

٩١٩ دِرْهَمٌ يَنْفَعُ خَيْرٌ مِنْ دِينَارٍ يَصْرَعُ

919. Nummus argenteus, qui utilis est, melior est, quam nummus aureus, qui prosternit. A.

٩٢٠ دَرَاهِمُ يَلْمُ دَرَاهِمَ

920. Drachmae drachmas colligunt. D. Conf. Meid. 8, 24.

٩٢١ وَلَا يَدْرِي نَصِيرٌ مِّنْ دَحَاهَا وَمَنْ هُوَ سَاكِنٌ

الْعَرْشِ الرَّفِيعِ

921. Nozairus nescit, quis eam subegerit et quis super throno alto sedeat.

Proverbium ad Hamasam p. 65. adductum versus metri Wafir est.

٩٢٢ مَا أَدْرِى أَيْ الْأَوْرَمِ هُوَ

922. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٣ مَا أَدْرِى أَيْ الْبَرَنْسَا هُوَ

923. Nescio, quis homo sit.. Sam.

٩٢٤ مَا أَدْرِى أَيْ الطِّينِ هُوَ

924. Nescio, quaenam creatura sit. Sam.

٩٢٥ مَا أَدْرِى أَيْ الطَّمَشِ هُوَ

925. Nescio, cujusnam generis sit. Sam.

٩٢٦ مَا أَدْرِى أَيْ النَّحْطِ هُوَ

926. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٧ مَا أَدْرِى أَيْ الْوَرَى هُوَ

927. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٨ مَا أَدْرِى أَيْ تَرْخِمِ هُوَ

928. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٩ مَا أَدْرِى أَيْ خَابِطِ لَيْلِ هُوَ

929. Nescio, quis noctu sine directione proficiscens sit (quis homo sit) Dj.

٩٣٠ مَا أَدْرِى أَيْ خَلْقِ اللَّهِ هُوَ

930. Nescio, quaenam creatura Dei sit. Sam.

٩٣١ ما أدري أي دَهْدَاء الله هو

931. Nescio, quaenam creatura Dei sit. Sam.

٩٣٢ ما أدري أي طَرْفِيه أطول

932. Nescio, quaenam duarum ejus extremitatum longior sit.

I. e. Nescio quaenam generis pars num matris an patris nobilior sit. Aliis extremitates duae penis et lingua sunt. Sam.

٩٣٣ أنا أدري بِشَمْسِ بِلَادِي

933.. Ego solem terrae meae optime novi. D.

Loco vocis أدري dicunt quoque أخبر et أعرِف. Clar. Wustensfeldius notam marginalem mihi indicavit, in quo dictum est, proverbium e sequente versu derivatum esse: اسأيل عن أرض الفت ربوعها وفيها حبيب نلت منه مرادي فقبل متى تظلم جلاها بوجهه فقلت أنا أدري بشمس بلادِي De terra quum quaererem, ad cujus habitacula adsuefactus eram et in qua amicus erat, qui voluntati meae satisfecerat, dictum est: quando obscura est, ex ejus facie lucem accipiet; sed dixi: ego terrae meae solem optime novi. Metrum Thawil est.

٩٣٤ داري أمورك خَلِيلِي ثُمَّ دَارِيهَا وَإِذَا نَظَرْتُ

غُيُوبَ النَّاسِ غَطَّيْهَا

934. Leniter tracta res tuas, o amice mi, tum eas leniter tracta et si vitia hominum vides, ea tege! G.

٩٣٥ دَعَا دَعْوَةً كَوَكْبِيَّةً

925. Invocarunt (Deum) invocatione oppidi Caucabijjah.

I. e. quae impleta est. Narrant, incolas illius oppidi contra praefectum, qui eos injuria afflixisset, Deum invocasse et praefectum statim post invocationem mortem obiisse. Kam.

٩٣٦ لَا يُدْعَى الْحَكِيمُ حَكِيمًا حَتَّى يَغْلِبَ جَمِيعَ

شَهَوَاتِهِ

936. Sapiens suo nomine dignus non est, donec omnes suas cupiditates vincat. G.

٩٣٧ إِذَا ادَّعَيْتَ الْبَاطِلَ أَجَحَّ بِكَ

937 Quum vanum tibi vindicas, id te vincet.

Legitur quoque: „Quum vanum vis.“ Proverbium significat, virum, qui rem, cui par non sit, suscipiat, ignominia adfici. Sam. Schar.

٩٣٨ الدَّعْوَةُ إِلَى ضِيَاةِ الْبَقُولِ بِالْحُبَّةِ أَفْضَلُ مِنْ

الدَّعْوَةُ إِلَى ضِيَاةِ الْحُجُولِ بِالْبَغْضَةِ

938. Invitare cum amore ad cibum hospitem oleum melius est, quam invitare cum odio ad cibum hospitem vitulorum. G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 15, 17.

٩٣٩ الدَّعْوَى لِمَنْ صَدَقَ لَا لِمَنْ سَبَقَ

939. Affirmatio rei ei est, qui verax est, non ei, qui praecessit. D. Fakih. Alchol. p. 99. l. 2 infr.

٩٣٠ أَدْفًا مِنْ شَجَرَةٍ

940. Calidior quam arbor.

Arbor ramis foliisque tanquam veste calida tecta esse videtur.

٩٤١ ادْفَعُوا الشَّرَّ بِالْخَيْرِ يَغْلِبُهُ فَمَنْ دَفَعَ الشَّرَّ بِالْشَّرِّ رَجَعَ عَلَيْهِ

941. Malum per bonum repellite, nam hoc illud vincet; sed qui malum per malum repellit, contra eum redibit. A.

٩٤٢ دَفَنُ الْبَنَاتِ مِنَ الْمَكْرَمَاتِ

942. Filias sepelire quaedam actio generosa est. D. Conf. Meid. 3, 61.

٩٤٣ دَقَّ حَاجِرٌ عَلَى حَاجِرٍ قَالَ أَيُّشَ أَنْتَ قَالَ أَنَا أَنْتَ

943. Contritus fuit lapis super lapide; dixit: Quae-
nam res tu es? respondit: ego idem sum qui
tu. D.

٩٤٤ مَنْ دَقَّ الطَّبْلَ عَلَى بَابِ اصْطَبْلَ

944. Quis ante portam stabuli tympanum pulsatur?
Tympana enim ante portas principum pulsabantur.

٩٤٥ دَقَّةُ الْمُعَلِّمِ بِأَلْفٍ

945. Subtilitas ingenii magistri tanquam mille est. D.

Sed in codice G. رقة العلم „subtilitas scientiae“ est.

٩٤٦ أدق من الحقيق

946. Tenuior quam farina. Schar.

٩٤٧ أدق من الشعير

947. Tenuior quam crinis. Sam. Schar.

٩٤٨ أدق من الكحل

948. Tenuior quam stibium. Schar. Sam.

٩٤٩ أدق من الهباء

949. Tenuior quam pulveris atomi. Sam. Schar.

٩٥٠ أدق من حدّ الجلم

950. Tenuior quam acies forficis. Sam. Schar.

٩٥١ أدق من حدّ السيف

951. Tenuior quam acies gladii. Sam. Schar.

٩٥٢ أدق من حدّ الشفرة

952. Tenuior quam acies scalpri sutorii. S. Sch.

٩٥٣ أدق من خيط

953. Tenuior quam filum. Sam. Schar. conf.

Meid. 8, 58.

٩٥٤ اَدَّلَ فَاَمَلَّ

954. Ob nimiam in alterius amore fiduciam audax erat et tum taedio adfecit. Dj.

٩٥٥ مَنْ تَدَلَّ عَبْدُهُ فِي صِغَرِهِ فَإِذَا كَبُرَ تَمَرَّدَ عَلَيْهِ

955. Qui erga servum suum, dum parvus est, nimis lenem se gerit, erga eum rebellabit, quum magnus est. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 29, 21.

٩٥٦ يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ الرَّجُلِ بِقَلَّةِ نَطْقِهِ وَمَقَالِهِ

وَعَلَى فَضْلِهِ بِكَثْرَةِ حِلْمِهِ وَاحْتِمَالِهِ

956. Viri prudentia in paucis sermone paucisque verbis, ejusque praestantia in multa ejus mansuetudine et patientia cernitur. A.

٩٥٧ يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ الرَّجُلِ بِقَوْلِهِ وَعَلَى أَصْلِهِ بِفِعْلِهِ

957. Qualis sit viri prudentia ex ejus verbis, e quonam genere ortus sit, ex ejus agendi ratione cognoscitur. A.

In altero loco eodem sensu legitur: دليل عقل الانسان قوله ودليل اصله فعله

٩٥٨ إِنَّ الدَّلِيلَ أَثَرُ الْفَوَارِسِ

958. Equitum vestigia indicia sunt. Schar.

De eo dicitur, cujus agendi ratio ipsi pernicioiosa, quid

cogitet, indicat. Kaisus ben- Sohair cognoscens vestigia equi Alhanfa, qui Hamalo erat, dixit:

هذا اثر الخنفا فاتبعوه ان الدليل اثر الفوارس

„Haec Alhanfae vestigia sunt; ea sequamini, nam equitum vestigia indicia sunt.“ Sam. Schar.

٩٥٩ مِنْ دَلَايِلِ الْعَجْزِ كَثْرَةُ الْإِحَالَةِ عَلَى الْمَقَادِيرِ

959. Debilitatis indicium est, multa absurde loqui contra Dei decreta. D.

٩٦٠ دَلَكْتُ بِرَاحِ

960. Sol occidit.

De re gravi adhibetur. Proverbium ab eo desumptum est, quod proelii pulvere sol obscuratur. Sam.

٩٦١ دِينَارُ الشَّحِيحِ حَجَرٌ

961. Avari nummus aureus lapis est.

٩٦٢ لَا دُنْيَا فَالِحَةٌ وَلَا آخِرَةٌ صَالِحَةٌ

962. Non est mundus hic felix et non alter bonus.

٩٦٣ الدُّنْيَا دَارُ فِتْنَةٍ وَزَوَالٍ وَبَيْتُ هُمُومٍ وَأَكْدَارٍ

963. Mundus est domus interitus et finis nec non habitaculum curarum et rerum turbidarum. A.

٩٦٤ الدُّنْيَا عَسَلٌ مَشُوبٌ بِسَمٍّ وَفَرَحٌ مَوْصُولٌ بِغَمٍّ

964. Mundus mel est veneno mixtum et gaudium cum tristitia conjunctum. A.

٩٦٥ الدُّنْيَا قَحْبَةٌ فِيَوْمٍ عِنْدَ عَطَارٍ وَيَوْمٍ عِنْدَ بَيْطَارٍ

965. Mundus meretrix est; uno die apud aromata vendentem, altero apud veterinarium. D.

الدُّنْيَا كَسَرَابٍ بَقِيْعَةٌ يَحْسِبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا

966. Mundus vapor meridiano in terrae tractu similis est, quem sitibundus aquam esse putat; sed perveniens nullam rem esse videt. A.

الدُّنْيَا لَمْ تَتْرُكِ الْمَاشِيَ مَاشِيً وَلَا الرَّكِبَ رَاكِبًا

967. Mundus neque pedibus incedentem neque equitem suo statu reliquit. G.

الدُّنْيَا مَمْلُوءَةٌ عَبْرًا مَشْحُونَةٌ غَيْرًا

968. Mundus lacrymis repletus et odio impletus est. B.

الدُّنْيَا أَدْنَى مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

969. Propinquior quam vena colli. Sam. Schar.

الدُّنْيَا أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ

970. Propinquior quam corrigia soleae suae. Schar.

الدُّنْيَا أَدْنَى مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

971. Tempus lente procedens mutat.

I. e. sine strepitu agens omnia mutat. Dixit Ebn-Mokbil:

لَنْ يَنْقُصَ الدَّهْرُ مِنِّي مَرَّةً لِيَلْتَنِي فَالدَّهْرُ أَمْرٌ بِالْأَقْوَامِ دُو غَيْرِ

„Quod si tempus una vice me adfligit me consumens (mirum non est); nam tempus lente abducit gentes omnia mutans.“ Metrum Basith. Conf. Meid. 8, 56.

٩٧٢ الدَّهْرُ لَهُ تَقَلُّبَاتٌ

972. Tempori vicissitudines sunt. G.

٩٧٣ الدَّهْرُ مَبْسُورٌ وَمَعْسُورٌ

973. Tempus fortunatum et adversum est. D.

٩٧٤ الدَّهْرُ يَوْمَيْنِ يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ

974. Tempus duobus diebus constat, unus pro te est, alter contra te. D.

٩٧٥ مَا الدَّهْرُ إِلَّا هَكَذَا فَاصْطَبِرْ لَهُ

975. Tempus ita constitutum est; patienter igitur id fer! D.

٩٧٦ يَا مَنْ لَهُ الدَّهْرُ كُلُّهُ مَا لَنَا فِي الدَّهْرِ يَوْمٌ

976. O tu, cui tempus totum est, nobis in tempore dies non est. D.

٩٧٧ قَلْبٌ يَدُهُنَّ مِنْ قَرْصَةٍ فَارِغَةٍ

977. Quidam ex ampulla, quae oleo caret, ungit. D.

٩٧٨ فِي النَّفْسِ فِي الْحَرَضِ

978. Animae morbus in ariditate positus est. D.

٩٧٩ لَا دَاءَ أَدَوَا مِنْ الْجَهْلِ وَلَا مَرَضَ أَضْنَى مِنْ

قَلَّةِ الْعَقْلِ

979. Nullus morbus gravior quam ignorantia est et nulla aegrotatio major quam parum prudentiae. A.

٩٨٠ دَارَتْ عَلَى الظَّالِمِينَ الدَّوَايِرُ

980. Vicissitudines temporis injustos adtingunt. D.

٩٨١ يَحْدُورُ الْقَمْحُ وَيَجِيءُ فِي عَيْنِ الرَّحَا

981. Triticum circumvertitur et in molam venit. D.

٩٨٢ مَا بِالْدارِ أَرْمٌ

982. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٣ مَا بِالْدارِ دَارِيٌّ

983. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٤ مَا بِالْدارِ دُورِيٌّ

984. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٥ مَا بِالْدارِ صَافِرٌ

985. In domo sibilans (ullus) non est. Sam.

٩٨٦ مَا بِالْدارِ طُورِيٌّ

986. In domo sibilans (ullus) non est. Sam.

٩٨٧ ما بالدار عاين⁹

987. In domo oculo adspiciens (ullus) non est. Sam

٩٨٨ ما بالدار نافخ ضربة

988. In domo torrem adflans (ullus) non est. Sam.

٩٨٩ دولة الأرذل آفة الرجال

989. Vilium imperium virorum noxa est. A. B.

٩٩٠ دولة الجاهل عبرة العاقل

990. Insipidi imperium lacryma prudentis est. D.

٩٩١ دولة الجاهل كالغريب الذي يحن إلى النقلة

ودركة العاقل كالنسب المتمكن الوصلة

991. Imperium insipidi peregrino similis est, qui desiderio in alium locum proficiscendi adfectus est et imperium prudentis cognato similis est, qui conjunctionis potestatem habet. A.

٩٩٢ دولة الجاهل من الممكنات ودولة العاقل من الواجبات

992. Imperium insipidi res possibilis est et imperium prudentis res necessaria est. A.

٩٩٣ دولة الملوك في العدل

993. Regum imperium iustitia nititur. A.

٩٩٤ من دام كسيلة خاب أملة

994. Cujus segnities durat, ejus spes frustratur. A.

٩٩٥ ما يَدُومُ وَلَا يَبْقَى إِلَّا آلَهُ

995. Nil praeter Deum manet et restat. G.

٩٩٦ نَمَّ عَلَى كَظْمِ الْغَيْظِ تَحْمَدُ عَوَاقِبُهُ

996 Si iram tuam semper cohibes, ejus finis laudabitur. D.

٩٩٧ دَوَامُ الشُّرْفَةِ رُوبَةُ الْإِخْوَانِ

997. Celsitudinis perpetuitas in adpectu fratrum est. B.

٩٩٨ دَوَاءُ الْإِحْزَانِ رُوبَةُ الْإِخْوَانِ

998. Tristitiae remedium fratrum adpectus est. A.

٩٩٩ دَوَاءُ الْغَضَبِ الصَّمْتُ

999. Silentium remedium irae est. A.

١٠٠٠ دَوَاءُ الْقَلْبِ الرَّحْمَا بِالْقَضَاءِ

1000. Animi medicina in eo est, quod fato contenti sumus. A.

١٠٠١ دِيكَ الْفَصِيحِ مِنَ الْبَيْضَةِ يَصْبِيحُ

1001. Gallus disertus ab ovo clamat. D.

١٠٠٢ دِيكَ شَهْرٍ يَجْلِبُ دَجَاحَةً سَنَةً

1002. Gallus mensis gallinam anni protrahit. D.

Loco vocis يَجْلِبُ in codice Par. يَغْلِبُ vincit legitur.

١٠٠٣ دَيْنُ الرَّجُلِ حَوْنُهُ

1003. Debitum viri est ejus tristitia.

١٠٠٣ الدِّينُ سَوَادُ الْخَدَّيْنِ

1004. Debitum est nigredo genarum G.

١٠٠٤ الدِّينُ هُمْ بِاللَّيْلِ مَذَلَّةٌ بِالنَّهَارِ

1005. Debitum noctu sollicitudo est, die vilitas. D.

١٠٠٥ هَذَا دِينٌ مَا هُوَ تَيْنٌ

1006. Haec res est religio, non ficus. D.

١٠٠٦ الْمَدْيُونُ يَتَعَلَّقُ بِحَبَالِ الْعَرْمَطِ

1007. Obaeratus algae, funibus inhaeret. G.

العرمض idem est quod العرمط.

١٠٠٧ أَبُكَ أُمٌّ بِالذِّئْبِ

1008. Num pro te an pro lupo?

Verba heroi et poetae Taabbata-Scharran cognominato adscribuntur. Hic enim cum Schanfara et triginta viris e gente Fahm incursionem in gentem Banu-Asad facturus exierat. Ibi quum haedum vociferantem, quem gens ad capiendum lupum in fovea adligavisset, invenerent, ad foveam expectabant, donec lupus incidisset. Advenit autem juvenis lupum sagittis in fovea petiturus et ab illis, in foveam quum incidisset, sagittis lapidibusque occisus est, dum Taabbata-Scharran ista verba proferbat. Occisi juvenis pater, Afthaschus, quamquam fugientes hostes acriter persequabatur, vindictae desiderio satisfacere non potuit. Schar.

١٠٠٨ الذِّبَّانُ تَعْرِفُ وَجْهَ اللَّبَّانِ

1009. Muscae faciem ejus, qui lac vendit, noverunt.

Cl. De Slane Diwan Amru-l'Kaisi p. 103.
adnott. conf. prov. 899.

١٠٠٩ ذَبَايِحُ الْمُنَافِقِينَ رَذَالَةٌ عِنْدَ الرَّبِّ وَنَذُورُ الصَّدِيقِينَ
مَرْضِيَّةٌ لَهُ

1010. Sacrificia hypocritarum apud Deum vilia sunt et vota proborum ei grata. G. Salomoni adscribitur. conf. Prov. Salom. 15, 8.

١٠١٠ إِذَا ادَّخَرْتَ فَلَا يَكُونَنَّ كَنْزُكَ إِلَّا فَعْلُكَ

1011. Quum opes colligis, nonnisi agendi ratio sit thesaurus tuus!

Proverbium, quod Kosso ben-Saihdah adscribitur, nos monet, ut bene agendi rationi operam demus, quemadmodum poeta dixit:

الْخَيْرُ أَبْقَى وَإِنْ طَالَ الزَّمَانُ بِهِ وَالشَّرُّ أَخْبَثُ مَا أَوْعَيْتَ مِنْ زَادٍ

Bonum diutissime restat, et si ante multum temporis actum est et pravum turpissimus commeatus est, quem collegisti. Schar.

١٠١٢ إِدْخَارُ الرِّجَالِ أَوَّلَى مِنْ إِدْخَارِ الْمَالِ فَإِنْ كَلَّ دِرْهَمٌ
يَغْنَى عَنْهُ غَيْرُهُ وَمَا كُلُّ رَجُلٍ يَرْجَى خَيْرُهُ

1012. Viros sibi comparare in temporis futuri usum, convenientius est, quam opes colligere; nam cujuslibet nummi vicem alter explet; sed non a quolibet viro bonum sperari potest. A.

١٠١٣ مَنْ ذَكَرَنِي مَا حَقَّرَنِي

1013. Qui mei mentionem facit, me non contemnit D.

١٠١٤ مَنْ يَذْكُرُنِي بِعُظْمِهِ كُنْتُ عِنْدَهُ عَظِيمٌ

1014. Qui in magnitudine (superbia) sua mei mentionem facit, in ejus oculis ego magnus sum. G. Fortasse legendum *بعظمة* tanquam excellentis.

١٠١٥ اذْكُرِ الذِّئْبَ وَحَضِرْ لَهُ الْقَضِيبَ

1015. Lupum recordare et secantem gladium (baculum?) ei para! D.

Loco vocis *حضر* in codice G. *هي* para legitur.

١٠١٦ اذْكُرْ مَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ زَوَالَهَا وَمَعَ كُلِّ بَلِيَّةٍ كَشْفَهَا

وَأَنَّ ذَلِكَ أَبْقَى لِلنِّعْمَةِ وَأَهْوَنُ لِلنِّقْمَةِ

1016. In omni vita commoda eam cessuram esse cogita et in omni infortunio id abiturum esse. Haec erit causa, ut vita commoda diutius maneat et vindicta levior sit. A.

١٠١٧ اذْكُرِ النِّعْمَةَ الْقَدِيمَةَ عَلَيْكَ وَأَنْسِ النِّعْمَةَ

الْجَدِيدَةَ مِنْكَ

1017. Veteris beneficii, quod in te collatum est, memor sis et novi beneficii, quod a te prodiit, obliviscaris! A.

١٠١٨ ذِكْرُ الشَّبَابِ حَسْرَةٌ

1018. Iuventutis recordatio suspirium est. A. B.

١٠١٩ ذِكْرُ عَيُوبِ الْأَصْدِقَاءِ قَبِيحٌ

1019. Commemoratio vitiorum in amicis turpis est. D,

١٠٢٠ ذِكْرُ الْمَوْتِ جَلَاءُ الْقُلُوبِ

1020. Recordatio mortis animorum politio est. A.

١٠٢١ مَذَاكِرَةُ الْأَدْبَاءِ أَمْتَعُ مِنْ خَسِيمِ السَّحَرِ الْمُتَعَطِّرِ
بِزَهْرِ السَّمَرِ

1021. Confabulari cum viris litteris elegantioribus ornatis praestantius est, quam aura lenis Aurorae floris spinae Aegyptiacae odore imbuta. A.

١٠٢٢ ذَلَّ مَنْ أَسْنَدَ أَمْرَهُ إِلَى أَمْرَاءِ

1022. Vilis est, qui in re sua muliere nititur. D.

١٠٢٣ ذَلَّ مَنْ لَا سَيْفَ لَهُ

1023. Vilis is est, cui gladius non est. D.

١٠٢٤ لَقَدْ ذَلَّ مَنْ بَالَتْ عَلَيْهِ الثَّعَالِبُ

1024. Vilis is est, super quem vulpes minxerunt. D.

Hoc e proverbio vetere ortum est. Conf. Meid. 9, 57.

١٠٢٥ لَنْ يَخِذَّ إِلَّا صَاحِبُ الدُّنْيَا وَلَنْ يَحْزَنَ إِلَّا طَالِبُهَا

1025. Nemo vilis erit praeter eum, qui in rebus

mundanis summam curam impendit et nemo tristis erit, praeter eum, qui res mundanas petit. A.

١٠٢٦ ذُلُّ الْمَرْءِ فِي الطَّمَعِ

1026. Viri vilitas in cupiditate est. A. B.

١٠٢٧ الذِّلَّةُ مَعَ الْفَضْلِ خَيْرٌ مِنَ الْعِزَّةِ مَعَ الْجَهْلِ

1027. Vilitas cum meritis melior est, quam potentia cum ignorantia. B.

١٠٢٨ الذِّلَّةُ مَعَ الْقِلَّةِ

1028. Vilitas cum paucitate est. B. Schar.

Paucitatem in hoc proverbio paupertatem significare, dicunt.

١٠٢٩ ذَلِيلُ الْفَقْرِ عَزِيزٌ عِنْدَ اللَّهِ

1029. Vilis ob paupertatem honoratus apud Deum est. B.

١٠٣٠ كَمَ مِنْ ذَلِيلٍ أَعَزَّهُ عَقْلُهُ وَكَمَ مِنْ عَزِيزٍ أَذَلَّهُ جَهْلُهُ

1030. Quot contemti prudentia sua honorem sibi compararunt et quot honorati ignorantia sua contemti facti sunt. A.

١٠٣١ أَذَلُّ مِنَ الْفَرْدِ

1031. Vilior quam simia.

Dixit poeta Alfarasdak appellatus:

قَمَتَى ابْنُ رَاعِي الشَّوْلِ عَرْضَى وَدُونَهُ شَنَاخِيْبُ صَعْبَاتٍ تَشُقُّ عَلَى الْعَبْدِ
شَنَاخِيْبُ لَوْ أَنَّ النَّمِيْرِي رَامَهَا رَأَى نَفْسَهُ فِيهَا أَذَلُّ مِنَ الْقِرْدِ

„Filius pascentis camelas lacte destitutas dignitatem me-
am optat; sed ut ad eam perveniat, montium cacumina
conscendenda sunt, id quod servo nimis difficile est, ca-
cumina talia, ut, si Nomairita ea petiturus esset, se ip-
sum simia viliores in iis conspiceret. Sam. Schar.
Metrum Thawil est.

١٠٣٢ أَذَلُّ مِنَ الْقَشْعَةِ

1032. Vilior quam planta Kaschah. Sam. Schar.

Planta est, quae in arboribus crescens radicibus in
terra caret.

١٠٣٣ أَذَلُّ مِنْ فَقْعٍ بِقَاعٍ

1033. Vilior quam tuber terrae album in campo.
conf. Meid. 9, 53.

١٠٣٤ أَذَلُّ مِنْ هَرْمَةٍ

1034. Vilior quam planta foetida arida.

Planta ista, quum viridis est, ضَرِيْعَةٌ appellatur. S. Sch.

١٠٣٥ ذَلَاقَةُ اللِّسَانِ رَأْسُ الْمَالِ

1035. Prompta lingua opum fundamentum est. A. B. D.

١٠٣٦ إِيَّاكَ مِنَ الذِّمِّيِّ إِذَا أُسْلِمَ

1036. Cave tributarium, quum religioni Mohammedicae se addicit. D.

Tributarius aut Judaeus aut Christianus est.

١٣٧ ذَنْبٌ وَاحِدٌ كَثِيرٌ وَأَلْفٌ طَاعَةٌ قَلِيلٌ

1037. Unum crimen multum est et mille obsequia pauca sunt. A. B.

١٣٨ ذَنْبِي ذَنْبٌ صَخْرَةٌ

1038. Crimen meum crimen Zahrae est.

Narrant Lokmanum Ahditam, qui cum Lokaimo praedatum exisset et nil praedae reportasset, Zahrae filiae quod ex praeda, quae Lokaimi esset, cibum parasset, iratum colaphos duxisse, ut morerefur. Alii narrant, virum quendam, qui zelotypia tanta laboraret, ut uxori in summo montis fastigio habitaculum pararet, nihilominus tamen deceptum esse. Qui vir, dejecta a summo monte uxore, iratus Zahram obviam venientem, cui nil culpa esset, colaphis inflictis, quod e mulierum numero esset, occidit. Proverbium in eum quadrat, qui innocens malo adfligitur. Schar. conf. Meid. 24, 13.

١٣٩ ذَنْبُ الْكَلْبِ لَا يَتَقَوَّمُ وَلَوْ اُنْدَقَّ فِي الْقَالِبِ

1039. Canis cauda recta non fit, et si in forma conteritur. D. conf. Burckh. 285. et Rostg. prov. 166.

١٤٠ اِذَا اَذْنَبْتَ فَاعْتَذِرْ وَاِذَا اُعْتَذَرَ اِلَيْكَ فَاعْتَفِرْ

1040. Si peccatum commisisti, te excusa et si alius apud te se excusat, condona! A.

١٠٤١ ذَهَبَ ابْنُ فَسْوَةَ فِي بَنَاتِ طَمَارٍ

1041. Abiit Ebn-Faswah in infortunius?

De rebus vanis adhibetur. Ebn-Alahrabi ad Hamas. p. ٣.v. l. 20. Ebn.-Faswah nomen poetae est. K.

١٠٤٢ ذَهَبَ لِلْحِمَارِ يَطْلُبُ صَاحِبَهُ عَادَ مَسْلُوبَ الْأَذَانِ

1042. Asinus abiit socium suum quaerens. Ereptis auribus rediit. D.

In codice مشلوب legitur conf. Meid. 9, 76.

١٠٤٣ ذَهَبَ اللَّذَاتُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثِ شَمِّ الصَّبِيَّانِ

وَمَلَاوَةِ الْإِخْوَانِ وَخَلْوَةِ النِّسْوَانِ

1043. Voluptates non remanent nisi in tribus rebus: olfacere pueros, amicis occurrere, in secessu versari cum mulieribus. A.

De prima parte olfacere pueros dubito.

١٠٤٤ إِذَا ذَهَبَ الْوَفَاءُ نَزَلَ الْبَلَاءُ وَإِذَا مَاتَ الْأَعْتَصَامُ

عَاشَ الْإِنْتِقَامُ وَإِذَا ظَهَرَتِ الْخِيَانَاتُ مُحِقَتِ الْبَرَكَاتُ

1044. Si fides abit, infortunium advenit; si cautio peccatorum cessat, vindicta vivit; si fraudes apparent, abundantia perit. A.

١٠٤٥ مَنْ ذَهَبَ مَالُهُ أَهَانُوهُ أَصْحَابُهُ وَأَقْرَبَاؤُهُ

1045. Cujus opes pereunt, eum socii et propinqui levipendunt. D.

١٠٤٦ ذَهَبْتَ طَوِيلًا وَعَدِمْتَ مَعْقُولًا

1046. In longum abiisti et ingenio privatus es. D.

١٠٤٧ ذَهَبْتَ فِي الْهَيْبِ

1047. In vanum abiisti.

In eum dicitur, qui interrogatus rectum non respondet. conf. Meid. C. 9, 39.

١٠٤٨ ذَهَبُوا أَخَوَلَّ أَخَوَلَّ

1048. Omnino dispersi abierunt.

Ita dispersi, ut scintillis percussi ferri candentis similes essent. Sam.

١٠٤٩ اذْهَبْ عِنْدَ الَّذِي يُبْكِيكَ وَلَا تَمْضِ لِعِنْدِ

الَّذِي يُضْحِكُكَ

1049. Ad eum i, qui ploratum tuum excitat neque eum accede, qui risum tuum movet. G.

Cohaerere videtur cum proverbio, quod Meid. C. 1, 116. legitur.

١٠٥٠ أَذْهَلْ خَلِيٌّ عَنِ فِرَاشِي مَسْجِدُهُ

1050. Effecit cultus Dei, ut amicus meus lectum meum negligeret.

Verba mulier dixisse fertur, quam maritus ob Dei cultum, cui omnino deditus esset, negligeret. Sam. Sch. Versus metri Redjes est.

١٠٥١ إِذَا ذَابَ التَّلَحُّ بِانِ الْخَرَّ

1051. Quum nix liquefit, merda apparet. D.

١٠٥٢ الذَّوْدُ إِلَى الذَّوْدِ أَبْدَى

1052. Parvum agmen cum parvo agmine conjunctum magnum camelorum agmen fit. K a m.

١٠٥٣ مَنْ ذَاقَ الصَّيْفَ عَرَفَ الْحَرَّ

1053. Qui aestatem gustavit, calorem novit. G.

١٠٥٤ مَنْ ذَاقَ الضِّيقَ يَعْرِفُ الْهَمَّ

1054. Qui angustias gustavit, moerorem novit. G.

١٠٥٥ مَنْ ذَاقَ الْغِنَا مِنْ بَعْدِ فَقْرٍ يَمُوتُ وَقَلْبُهُ مِنْ

الْفَقْرِ خَائِفٌ

1055. Qui opulentiam post paupertatem gustavit, ejus cor dum moritur paupertatem metuit D.

١٠٥٦ مَا ذُقْتُ شَهَاجًا

1056. Pelliculam uvae non gustavi (i. e. nil) S a m.

١٠٥٧ مَا ذُقْتُ لَمَاقًا

1057. Nil gustavi.

De potu adhiberi, dixit Alazmāihus.

١٠٥٨ مَا ذُقْتُ لَمَاكًا

1058. Non gustavi id, quod extrema oris parte editur (exiguum quid) S a m. conf. لِمَاج.

١٠٥٩ مَا ذُقْتُ مَا يُذَاقُ

1059. Non gustavi id, quod gustatur. S a m.

١٠٤٠ ما ذُقْتُ مَضَاضًا

1060. Non gustavi rem, quae in ore circumvertitur. S a m.

١٠٦١ ما ذُقْتُ مَضَاغًا

1061. Non gustavi rem, quae manducatur. S a m.

١٠٦٢ مَنْ لَمْ يَذُقْ لَحْمًا أُعْجِبَتْهُ الرِّبَّةُ

1062. Qui carnem non gustavit, ei pulmo placet. D.

١٠٦٣ ذُقْ عَقَقْ

1063. Gusta, o inobediens!

I. e. Gusta inobedientiae retributionem! Narrant, patrem filio suo, qui inobsequens fuisset, ista verba dixisse, quum et ei filius obsequium non praestaret. S a m.

١٠٦٤ رَأْسُ الْحِكْمَةِ طَاعَةُ اللَّهِ

1064. Caput sapientiae est obedientia Dei. A.

١٠٦٥ رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ

1065. Caput sapientiae est timor Dei. A. D.

١٠٦٦ رَأْسُ الدِّينِ صِحَّةُ الْيَقِينِ

1066. Integritas certae cognitionis caput religionis est. D.

١٠٦٧ رَأْسُ الْعَقْلِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ

1067. Prudentiae caput est hominibus amorem ostendere post fidem in Deo. D.

١٦٨. رَأْسُ الْعِلْمِ الرِّفْقُ وَآفَتُهُ الْخَرْقُ

1068. Doctrinae caput benignitas est et ejus noxa asperitas est. A.

١٦٩. رَأْسٌ مَقْنَعٌ وَأَسْتُ عَارِيَّةٌ

1069. Caput calantica lectum et podex nudus. D.

١٧٠. فِي رَأْسِ الْيَتِيمِ يَتَعَلَّمُ الْحَجَامُ

1070. In capite orphani caput radens artem discit. D.

١٧١. مَنْ رَأَى الْعِبْرَةَ فِي غَيْرِهِ فَلْيَعْتَبِرْ

1071. Qui in aliis exemplum videt, is exemplum sibi capiat. D.

١٧٢. إِذَا رَأَيْتَ الرِّيحَ عَاصِفًا فَتَطَامَنَّ

1072. Quum ventum vehementem esse vides, quietus sis!

Proverbium nos monet, ut vehementiae, cui viribus nostris resistere non valeamus, quietum animum opponamus. Dixit Abu-l'Thamhan:

بَنِي إِذَا مَا سَلَكَ الصَّيِّمَ قَاهِرٌ مَقْبِيَّتٌ قَبَّعُ الدُّلِّ أَوْفَى وَأَحْرَزُ
وَلَا تُخْخَمُ مِنْ بَعْضِ الْأُمُورِ تَعَزُّزًا فَقَدْ يُورَثُ الدُّلُّ الطَّوِيلُ التَّعَزُّزُ

O filiole mi! quum violenter agens et exosus tibi injuriam ferendam imponit, quodammodo te submittere majorem securitatem adfert; et ne quasdam res peragere

recuses ob superbiam; superbia enim diuturnam vilitatem adfert. Metrum Thawil est.

١٠٧٣ إذا رَأَيْتَ زَادَكَ يُوَكِّلُ فَاعْزِمِ عَلَيْهِ

1073. Quum proventum tuum edi vides, ei operam da! D.

١٠٧٤ إذا رَأَيْتَ عُرْيَانَ فَلَا تَسْأَلْ عَنْ ثِيَابِهِ

1074. Quum nudum conspicias, ne de ejus vestibus interroga! D.

١٠٧٥ إذا رَأَيْتَ نَعْلَ بُسَّةٍ وَإِذَا رَأَيْتَ سِمَارَ دُسَّةٍ

1075. Si calceum vides, osculare eum et si clavum ferreum vides, calca eum! D.

Vox سمار, nisi vitium est, est pro مسمار. In codice Paris. بسمار دوسه et بوسه legitur.

١٠٧٦ رَأَيْتُ جَنَادِحَ الشَّرِّ

1076. Initia mali vidi. Dj.

١٠٧٧ مَا رَأَيْتُ سَمِينًا عَاقِلًا

1077. Pinguem et simul prudentem non vidi. A.

١٠٧٨ رَأَيْتُهُ بِهَذَا الْبَلَدِ عَنَبَرِيًّا

1078. Vidi eum esse in hac terra Ahnbaritam.

I. e. eum hujusce regionis viarumque maxime gnarum esse; gens enim Banu-l'Ahnbar viarum maxime gnara erat. Sam. Merzuk, ad Hamas.

١٠٧٩ مَا رَأَيْتَكَ يَا نَوْمٌ حَتَّى أَحْمَرَّتِ الْعُيُودُ

1079. O somne! te non vidi, donec oculi rubri erant. D.

In codice Par. „o lux“ legitur.

١٠٨٠ إِذَا رَأَيْتُمُ الْعَالِمَ يُحِبُّ الْأَغْنِيَاءَ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ
صَاحِبُ الدُّنْيَا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ يَطُوفُ أَبْوَابَ
السَّلَاطِينِ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لِيَصَّ

1080. Si doctum videtis, qui divites amat, eum rebus mundanis deditum esse scitote, sin vero eum ad regum portas circumvagantem videtis, eum latronem esse scitote. A.

١٠٨١ أَرَاهُ عَبْرَ عَيْنِهِ

1081. Ostendat ei (Deus) rem, quae fletum parit!

I. e. in calamitatem eum dejiciat! conf. lex. m. s. عبر et Sam.

١٠٨٢ أَنِّي لَا أَرَى ضَيْعَةً لَا يُصْلِحُهَا إِلَّا ضَاجِعَةٌ

1082. Ego video negotium, quod nil nisi dormitatio reparat. Schar.

Scholion proverbium sic explicat: رفضت على راع أبله فجهد بالطاقة في جمعها فغلبته فاستغاث حينئذ بالنوم وجعل رعى الأبلر ضيعته لأنها صناعته وحرقته يضرب فيمن يهجر عن Cameli nolente pastore in prato dispersi erant. Quos quum pastor congregare tentaret, non potuit. Somnum igitur in auxilium vocavit. Camelos pascere negotium suum appellavit, quod opus

suum et ars eo consistebat. De eo adhibetur, qui rem perficere non potest, ut eam relinquendam esse putet.“

١٠٨٣. الذی یراه الحاضر ما یراه الغایب

1083. Quod praesens videt, id absens non videt.

١٠٨٤. لا یرى شیء أعز من الدنیا ولا طالب أغشم

من الموت ولا غافل أغفل من الإنسان

1084. Nulla res videtur honoratior esse, quam mundus, nullus quaerens iniquior, quam mors, et nullus socors secordior, quam homo. A.

١٠٨٥. لا رأى لمن لا یطیع

1085. Qui non obedit ei consilium non est. D.

١٠٨٦. الرأى یخطأ مرة ویصیب أخرى

1086. Consilium modo errat, modo rectum attingit. D.

١٠٨٧. رویة الحبیب جلاء العین

1087. Conspectus amati collyrium oculi est. A.

١٠٨٨. لأن یربى فلان أحب إلى من أن یربى فلان

1088. Quod quidam mihi dominus est, gratius mihi est, quam quod quidam mihi dominus est.

Sic quoque dicitur: لأن یربى رجل من قریش أحب Quod vir e gente Koraish mihi dominus est, gratius habeo, quam quod vir e

gente Hawaken mihi dominus est. Proverbii sensus est:
inter dominos electio est. Sam.

١٠٨٩ الرَّبُّ يُقِيمُ مِنَ الْمَرْبَلَةِ وَيَضَعُ فِي الْمَرْبَلَةِ

1089. Dominus (Deus) a simeto erigit et in gradu
dignitatis deponit. G.

١٠٩٠ رَبُّكَ وَصَاحِبُكَ لَا تَكْذِبُ عَلَيْهِ

1090. Contra dominum tuum sociumque tuum ne
mentiaris! D.

١٠٩١ إِذَا لَمْ تَرْبَحْ مِنْ تِجَارَةٍ فَاعِدِدْ إِلَى غَيْرِهَا

1091. Quum e mercatura lucrum non facis, ad alte-
ram te converte! D.

١٠٩٢ يَا رَابِطًا اذْكُرْ حَلًّا

1092. O ligans! solvendi memor sis! D. Conf.
يا حابِل

١٠٩٣ اِرْبَعْ عَلَى ظَلْعِكَ

1093. Contine te, quum claudicas!

Ne tibi majus, quam portare vales, onus impone!
Sam. Schar. conf. Meid. 10, 34.

١٠٩٤ لَا يَرْبَعُ عَلَى ظَلْعِكَ مَنْ لَا يَحْتَمِلُهُ أَمْرُكَ

1094. Quem res tua tristitia non adficit, is clau-
dicationem tuam patienter non fert.

In Samachscharii opere امرى; sed in Kamuso امرك
rectius legitur. Sensus est: Res tuas ei committe, qui
tibi favet.

١٠٩٥ أَرْبَعَةٌ إِذَا أَفْسَدَهُمُ الْبَطَرُ لَا تُزِدُّهُمْ التَّكْرَمَةَ إِلَّا

فَسَادًا الْوَلَدَ وَالزَّوْجَةَ وَالْخَادِمَ وَاللَّيْمَ

1095 Si quatuor petulantia corrumpit, honor illatus eos magis corrumpet: filium, uxorem, ministrum, vilem. A.

١٠٩٦ أَرْبَعَةٌ أَشْيَاءُ إِذَا ظَفَرَتْ بِهَا لَا يَضُرُّكَ مَا فَاتَكَ

بِهَا حُسْنُ خُلُقٍ وَصِدْقُ حَدِيثٍ وَعَفَافُ

نَفْسٍ وَحِفْظُ أَمَانَةٍ

1096. Quatuor res si habes, tibi non nocebit id, quod earum causa te fugit: pulchritudo in dolis, veracitas in narrando, castitas animae, et fidem datam in deposito servare. A.

١٠٩٧ أَرْبَعَةٌ أَشْيَاءُ تُورِثُ السُّبُورَ فِي الدُّنْيَا دَارٌ وَسَيِّعَةٌ

وَزَوْجَةٌ مُطِيعَةٌ وَجَوَارٌ سَرِيعَةٌ وَفَرَسٌ مُرْتَبَطٌ

1097. Quatuor res gaudio adficiunt in mundo: domus ampla, uxor obediens, servae ceterae et equus paratus. A.

١٠٩٨ أَرْبَعَةٌ أَشْيَاءُ لَا يُسْتَقَلُّ قَلِيلُهَا النَّارُ وَالْمَرَضُ

وَالْعَدُوُّ وَالذَّيْنُ

1098. In quatuor rebus nil paucum censen.

dum est paucum: in igne, morbo, inimico,
debito. Calil. p. 205.

١٩٩ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ مِنْ أَعْظَمِ الْبَلَاءِ كَثَرَةُ الْعِيَالِ مَعَ

قَلَّةِ الْمَالِ وَالْجَارُ السَّيِّئُ الْجَوَارُ وَالْأَمْرَةُ الَّتِي

لَيْسَ لَهَا وَقَارٌ وَصَحْبَةُ الْفُجَّارِ

1099. Quatuor res maximis malis annumerandae
sunt: magna familia cum parvis opibus, pra-
vus vicinus, uxor levis et improborum so-
cietas. A.

١١٠٠ أَرْبَعَةُ أَيَّامٍ لِأَرْبَعَةِ أَعْمَالٍ يَوْمُ الْغَيْمِ لِلصَّيْدِ وَيَوْمُ

الرَّيْحِ لِلنَّوْمِ وَيَوْمُ الْمَطَرِ لِلْمُنَادِمَةِ وَيَوْمُ الصَّخْوِ

لِلْكَسْبِ

1100. Quatuor dies quatuor operibus faciendis apti
sunt: dies nubilus venando, dies ventosus
somno, dies pluviosus convivio, dies sére-
nus lucro faciendo. A.

١١٠١ أَرْبَعَةٌ تَتَوَقَّعُ إِلَى أَرْبَعَةِ الْعَقْلِ إِلَى الرِّيَاسَةِ وَالرَّأْيِ

إِلَى الْكِبَاسَةِ وَالْعِلْمِ إِلَى التَّصَدِيقِ وَالْحِلْمِ إِلَى

التَّوْفِيقِ

1101. Quatuor res quatuor alios desiderant: pru-
dentia dominium, consilium prudentiam, sci-

entia pro verace haberi, et mansuetudo (intelligentia) a Deo secundari. A.

أَرْبَعَةٌ تُغَذِّي مَنْ غَيْرَ أَكْلٍ وَلَا شَرَبٍ النَّظَرُ إِلَى ١١٠٢

كُلِّ شَيْءٍ حَسَنٍ وَشَمِّ الطَّيِّبِ وَالنَّوْمُ بَعْدَ الْغَدَاءِ

وافتراش الفرش الوطية واربعة تُضَرُّ الْبَصَرُ

وَتَعُودُ عَلَى النَّفْسِ بِالضَّرْرِ النَّظَرُ إِلَى عَيْنِ الشَّمْسِ

وَوَجْهَ الْعَدُوِّ وَالْجَرْحَى وَالْقَتْلَى

1102. Quatuor sunt res, quae absque cibo potu-
que nutriunt: adspicere rem pulchram, ol-
facere odores, dormire post cibum sumtum,
incubare tapetibus mollibus; quatuor autem
sunt, quorum adspectus nocet et animae no-
xam infert: adspicere solem ipsum, faciem
inimici, vulneratos et occisos. A.

أَرْبَعَةٌ خُلِقُوا لِلْفَسَادِ الْفَارُ وَالْجَرَادُ وَالْعَرَبُ وَالْكَرَادُ ١١٠٣

1103. Quatuor, ut corrumpant creati sunt: glires
locustae, Arabes Curdique.

Vox الكراد videtur pro الاكراد.

أَرْبَعَةٌ فِي أَرْبَعَةِ الْحُسْنِ فِي الْأَنْفِ وَالْحَلَاوَةِ فِي ١١٠٤

الْعَيْنِ وَالْمَلَاخَةِ فِي الْفَمِ وَالظُّرْفِ فِي اللِّسَانِ

1104. Quatuor in quatuor rebus sunt: pulchritudo

in naso, dulcedo in oculo, facetiae in ore,
elegantia in lingua. A.

١١.٥ أَرْبَعَةٌ لَا بُدَّ مِنْ مُدَارَاتِهَا الْمَلِكُ وَالْأَمْرَاءُ وَالصَّبِيُّ

وَالْمَرِيضُ

1105. Quatuor personas necessario adulari debemus: regem, mulierem, puerum, aegrotum.

١١.٦ أَرْبَعَةٌ لَا بَقَاءَ لَهَا مَالٌ يَجْمَعُ مِنْ حَرَامٍ وَحَالٌ

تَعَهَّدَ مِنَ الْأَيَّامِ وَرَأَى يُعْرَى مِنَ الْعَقْدِ وَبَكَدُ

تَخْلُو مِنَ الْعَدْلِ

1106. Quatuor res non durant: Opes, quae illicito modo collectae sunt, status qui diebus proprius conspicitur, consilium quod prudentia caret et regio in qua iustitia non est. A.

١١.٧ أَرْبَعَةٌ لَا تُقَابِلُ بِالْعُنْفِ فِي أَرْبَعَةِ أَحْوَالِ الْمَلِكِ

فِي حَالِ غَضَبِهِ وَالسَّيْلِ فِي حَالِ صَدْمَتِهِ وَالْفِيلِ فِي

حَالِ غُلْمَتِهِ وَالْعَامَّةِ فِي حَالِ هَيْجِهَا

1107. Quatuor sunt, quibus in quatuor statibus cum violentia occurri non debet: regi in statu irae, torrenti in statu, quo vehementer irrui, elephanti in statu libidinis et plebi in statu, quo irrui. A.

١١٨ أربعة لا تُقَدِّمُ عليها حتَّى تَسْأَلَ عنها الخبير
السُّوق لا تُقَدِّمُ عليه حتَّى تَعْلَمَ النّافِق فيه
والكاسِد والامِراة لا تَخْطُبُها حتَّى تَسْأَلَ عن
مَنْصِبِها وَخُلُقِها والطَّرِيق لا تَسْلُكُها حتَّى تَسْأَلَ
عن أَمْنِها وَخَوْفِها والبَلَد لا تَسْتَوِطِنُها حتَّى
تَسْأَلَ عَنْ سِيَرَةِ سُلْطَانِها وَأَخْلَاقِ أَهْلِها

1108. Ad quatuor res ne audacter accede, donec gnarum de iis interrogavisti. Ad forum ne venias, donec res vendibiles et haud vendibiles novisti; ne mulierem in matrimonium petas, donec quae ejus origo ac indoles sit, interrogavisti; ne in regio tibi domicilium constituas, donec, quaenam regis agendi ratio et incolarum naturae sint, cognovisti. A.

١١٩ أَرْبَعَةٌ لَا رَدَّ لَهَا الْقَوْلُ الْحَكِيُّ وَالسَّهْمُ وَالْقَدَرُ

الْجَارِي وَالزَّمَنُ الْمَاضِي

1109. Quatuor res reduci non possunt: verbum enunciatum, sagitta, decretum divinum emissum et tempus praeteritum. A.

١١١٠ أربعة لا يَطْمَعُ فيها العاقل غلبة القضاء ونصيحة

الأعداء وتغيير الحق وإرضاء الخلق

1110. Quatuor sunt res, quas prudens non cupit: de fato victoriam reportare, inimicorum consilium sincerum, veritatem mutare et homines contentos reddere. A.

١١١١ أربعة لا يوثق بها زهد الخصى وتوبة الجندي

ونسك النساء وتقوى الأحداث

1111. In quatuor rebus fiducia non ponitur: in abstinentia eunuchi, in poenitentia militis, in mulierum statu religioso et in timore Dei in adolescentibus. A.

١١١٢ أربعة مذهبة لكل هم وحزن الماء والقهوة

والبستان والوجه الحسن

1112. Quatuor res omnem sollicitudinem et tristitiam depellunt: aqua, vinum (s. potus Kaffe), hortus et facies pulchra. A.

١١١٣ أربعة ينبغي أن يكونوا من أوثق ثقات الملك

وأنصح نصحاياه الوزير والطبيب والطباغ

والساق

1113. Quatuor homines tales esse oportet, ut rex in iis maximam fiduciam ponat et ut sint ejus maxime sinceri amici: consiliarius, medicus, coquus et pocillator. A.

١١١٤ بَعْدَ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَخَذَ الْبَدَوِيُّ نَارَهُ

1114. Post quadraginta annos Arabs campester vindictam suam sumsit. D.

١١١٥ رَبَّيْتُهُ جَرَوْا فَلَمَّا صَارَ كَلْبًا عَضَّنِي

1115. Quum catulus esset, eum educavi et quum canis factus esset, me momordit. D.

١١١٦ مَنْ يُرَبِّي وَلَدَ الْحَيَّةِ لَا يَرَى مِنْهَا إِلَّا الْعَضَّ

1116. Qui serpentis foetum educat, is ex eo nil nisi morsum videbit. D.

١١١٧ يُرَبِّي الْوَلَدَ عَلَى مَا كَانَ وَالِدُهُ

1117. Filius educatur modo, quo ejus pater educatus est. D.

١١١٨ الَّذِي مَا لَهُ مُرَبِّي الدَّهْرُ يُرَبِّيه-

1118. Cui educans non est, eum tempus educat. D.

١١١٩ الْمُرَبِّي غَالِي

1119. Educator carus pretii est. D.

١١٢٠ لَوْ لَا الْمُرَبِّي مَا عَرَفْتُ رَبِّي

1120. Si educans non fuisset, dominum meum non cognovissem. D.

١١٢١ رَتَبَةُ الْعِلْمِ أَعْلَى الرُّتَبِ

1121. Gradus doctrinae altissimus gradus est. D.

١١٢٢ أَرْتَعَنَ أَجَلِي أَنِّي شَيْتَ

1122. Pascere sine in loco Adjala, ubi vis! S c h.

Proverbio idem sensus est, quam C. 10, 67.

١١٢٣ هُوَ يَرْتَثِي

1123. Is confusus est.

De eo, qui non omnino verax est. S a m.

١١٢٤ قَبِيْهَاتٌ أَنْ يَرْجَعَ مَا فَاتَ

1124. Absit, ut id quod praeteriit, redeat! D.

In codice Par. ,,هيهات على ما فات Apage id, quod praeteriit.

١١٢٥ هُوَ رَجُلٌ لَا يَسْقُطُ مِنْ كَفِّهِ خَرْدَلَةٌ

1125. Is vir est, e cujus manu semen sinapi non decidit. B.

In eodem codice iterum occurrit.

١١٢٦ الرَّجُلُ الَّذِي يُرِيدُ يَسْتَغْنِي وَيَحْسِدُ لَا يَعْلَمُ

أَنْ لِلْحَاجَةِ تُدْرِكُهُ

1126. Vir, qui dives fieri vult et invidus est, nescit, penuriam eum assecuturam esse. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 28, 22.

١١٢٧ الرجل الصبور أفضل من الرجل الغني ومن

ملك نفسه أفضل من آخذ المدن

1127. Vir patiens praestantior est, quam vir dives et qui se ipsum regit, praestantior est quam is, qui urbes capit. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. 16, 32.

١١٢٨ من رجال الصعيد كل اثنين بواحد

1128. Ex viris Alzäihdi (Aegypti superioris) duo viri semper loco unius sunt. D.

١١٢٩ الرجال أربعة رجل يدري ويدري انه يتخبر

فذلكم العالم فاتبعوه ورجل يدري ولا يدري

انه يدري فذلكم النائم فابقضوه ورجل لا

يدري ويدري انه لا يدري فذلكم مستترشد

فعلّموه ورجل لا يدري ولا يدري انه لا

يدري فذلكم الجاهل فأرفضوه

1129. Virorum quatuor sunt species: Vir sciens, qui scit, se scire. Hic est doctus et a vobis sequendus; et vir sciens, qui nescit, se scire. Hic est dormiens, eum expergefaci-

te, et vir nesciens, qui scit, se nescire. Hic vos rectam viam interrogat et hunc docete. Denique vir, qui nescit et nescit, se nescire. Hic insipidus est. Eum igitur relinquit! A.

١١٣٠ كَوَلَّمْ أَرْجُو فَضْلَكَ كُنْتُ مِثْلَكَ

1130. Si beneficium tuum non sperassem, sicut tu fuisset. D.

١١٣١ لَا تَرْجُ خَيْرَ مَنْ لَا يَرْجُو خَيْرَكَ

1131. Ne ab eo bonum speres, qui bonum tuum non sperat. B.

In cod. A. legitur. لَا تَرْجُ مِنْ لَا يَرْجُو خَيْرَكَ وَلَا يَأْمَنُ. Ne in eo spem ponas, qui a te bonum non sperat et ne ab eo securus sis, qui a te securus non est. A.

١١٣٢ هَلْ يَرْجَى مَطَرٌ بِغَيْرِ سَحَابٍ

1132. Num sine nubibus pluvia speratur? D.

١١٣٣ لَا مَرْحَبًا بِالْوَاصِلِينَ وَلَا سَهْلًا بِالْقَادِمِينَ

1133. Gratulatio non est (sit) advenientibus et bene venisti non dicitur (dicatur) accedentibus. D.

١١٣٤ بِرَحْلِهَا بَاتَتْ

1134. Cum sella sua pernoctavit (camela).

Suffixum ad camelam referendum est. I. e. Novum non ducitur, quod ea sellâ instructa pernoctat. De eo adhibetur, qui clarus fit agendi ratione, quae antea ipsi

tributa non erat, camela enim sellâ instructa pernoctare non solet. Sam.

١١٣٥ رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا تَكَلَّمَ فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ وَسَلِمَ

1135. Misericors sit Deus erga virum, qui si loquitur, praeda potitur et si silet, salvus est! B.

١١٣٦ رَحِمَ اللَّهُ مَنْ عَمِلَ شَيْئًا وَاتَّقَنَهُ وَلَوْ كَانَ سُخْرَةً

1136. Deus erga eum misericors sit, qui opus, quod tractat, bene instituit et si ridiculum esset. D.

١١٣٧ مَنْ رَحِمَ رَحِمَ آجِلًا وَمَنْ ظَلَمَ ظَلِمَ عَاجِلًا

1137. Qui misericors est, in altero mundo misericordiam inveniet et qui injuste agit, is in hoc mundo injuria adfligetur. A.

١١٣٨ مَنْ يَرْحَمِ مِسْكِينًا يُقْرِضَ اللَّهُ وَسَيُكَافِيهِ عَلَى

قَدْرٍ عَظِيمَةٍ

1138. Qui erga pauperem misericors est, Deo mutuo dat et is e ratione doni ei pensabit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom 19, 17.

١١٣٩ مَنْ لَمْ يَرْحَمْ لَمْ يَرْحَمْ

1139. Qui misericors non est, in eum misericordia non exercetur. A.

١١٤٠ أَرْحَمْ مَنْ دُونَكَ يَرْحَمْكَ مَنْ قَوْكَ

1140. Si erga inferiorem misericors es, erga te is, qui te superior est, misericors erit. A.

١١٤١ اَرْحَمُوا ثَلَاثًا عَزِيزَ قَوْمٍ ذَلَّ وَغَنَى قَوْمٍ افْتَقَرُوا وَعَالَمًا

يلعب به الجاهل

1141. Erga tres misericordes estote: erga honoratum, qui contemptus factus est, erga divitem, qui pauper evasit et erga doctum, quocum ignorans ludit! A.

١١٤٢ بِالرَّحْمَةِ وَالْأَمَانَةِ تَتَنَقَّى الْخَطَايَا وَخَشْيَةِ الرَّبِّ

يَجَنِّمُ كُلَّ إِنْسَانٍ عَنِ الشَّرِّ

1142. Per misericordiam et sinceritatem peccata delentur et per timorem Dei quilibet homo a malo avertitur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 16, 6.

١١٤٣ هُوَ رَخِيُّ اللَّبِّ

1143. Is levis antilenae est.

De divite adhibetur. Dicitur quoque هو في لب رخى Sam.

١١٤٤ رُدِّيْ جِوَالِكَ الْحَقِّكَ الشَّرُّ بِأَهْلِكَ فَمِنْ أَنْاسٍ

مَا أَنْتِ

1144. Repelle camelos tuos; malum (bellum) effecit, ut ad gentem tuam revertereris; nam tu es e numero hominum.

Verba sunt quae Alharitso ben-Ohbad tribuuntur. De sensu dubito. conf. Hamas. 252, l. 3.

١١٤٥ رَزْ حَلِيبُ كُلَّمَا بَرَدَ يَطِيبُ

1145. Oryza cum lacte quotiescunque frigida est, bona est. D.

١١٤٦ رِزْقُ نَاسٍ عَلَى نَاسٍ وَرِزْقُ الْبَكْلِ عَلَى آلِهِ

1146. Victus quotidianus hominum hominibus impositus est, omnium autem victus quotidianus Deo. G.

١١٤٧ رِزْقُكَ يَطْلُبُكَ فَاسْتَرَحْ

1147. Res tibi ad vitam necessariae te petunt, tranquillus igitur sis! B.

١١٤٨ أَرْزَنُ مِنْ أَبَانَ

1148. Gravior pondere quam Aban.

Aban nomen montis est. Sam. Schar.

١١٤٩ لَا تُرْسِلْ بِهَيْمَتِكَ لِلْمَرْجِ الَّذِي لَيْسَ فِيهِ سِيَّاحٌ

1149. Ne bestiam tuam in pratum mitte, cui sepes non est. D.

١١٥٠ لَا تُرْسِلْ كَلْبَكَ بِأَرْضِ الْتَى لَيْسَ فِيهَا صَيْدٌ

1150. Ne canem tuum in terram mittas, ubi praeda (fera) non est. D.

١١٥١ لَا تُرْسِلْ كَلَامًا يُعْجِزُكَ رَدُّهُ

1151. Ne verbum dimitte, quod revocare non potes. D.

١١٥٢ رَسُولُ الْمَوْتِ الْوَلَادَةُ

1152. Nativitas legatus mortis est. A.

١١٥٣ الرِّسُولُ مُبَلِّغٌ غَيْرُ مَلُومٍ

1153. Legatus nuntium perfert, vituperatione dignus non est.

Verborum auctor Actsam b. Zaifi fuisse dicitur. Sch.

١١٥٤ بِالرَّسُولِ يُعْرَفُ قَدْرُ الْمُرْسَلِ

1154. Per legatum missum cognoscitur, quid eum mittens valeat. A.

١١٥٥ رَضِيَ بِحِطَّةِ الْخَسَفِ

1155. Contentus est conditione vili.

Proverbium Arabibus non genuinis proprium erat.
Conf. Harir. ٣٨.

١١٥٦ مَنْ رَضِيَ بِالْقَدَرِ اسْتَخَفَّ بِالْعِبَرِ

1156. Qui id gratum habet, quod Deus decrevit, is exempla (res calamitosas) levipendit. A.

١١٥٧ رَضِينَا بِالْهَمِّ وَالْهَمُّ مَا رَضِيَ بِنَا

1157. Curis contenti eramus ; sed curae nobis contentae non erant. D.

١١٥٨ مَنْ لَا يَرْضَى بِحُكْمِ مُوسَى رَضِيَ بِحُكْمِ فِرْعَوْنَ

1158. Qui Mosis imperio contentus non est, is Pharaonis imperio contentus esse debet. D.

١١٥٩ أَتَرْضَى يَا خَالَهٖ بِالْمِلْحِ وَالنُّخَالَةِ

1159. Num contenta es, o matertera, sale furfuri
busque? D.

١١٦٠ مَا لَا تَرْضَاهُ لِنَفْسِكَ فَلَا تَصْنَعُهُ لِغَيْرِكَ

1160. Quod tibi factum non placet, id ne aliis
facias! Calil. p. 269.

١١٦١ رِضَاءُ الْمَرْءِ بِالْقَضَاءِ مُنْتَهَى الرِّضَى

1161. Quod vir decreto divino contentus est, ex-
tremum animi contenti est. D.

١١٦٢ الرِّضَاءُ بِالْكَفَافِ خَيْرٌ مِنَ السَّعْيِ عَلَى الْإِسْرَافِ

1162. Contentum esse victu sufficiente melius est,
quam quaestum facere, dum prodigus es. A.

١١٦٣ أَرْضَى فَإِنَّ خَيْرَكَ فِي الرِّطِيطِ

1163. Stulte age, nam bonum tuum in stultitia
est.

In stultum enim ob misericordiam beneficia conferun-
tur. Kam.

١١٦٤ رَعْنَاءُ وَأَسْمَاهَا سِتُّ الْمَلِاحِ

1164. Fatua, dum ejus nomen domina pulchrarum
est. D.

١١٦٥ رُعُونَاتُ النَّفْسِ تَتْعِبُهَا

1165. Laxitates (fatuitates) animae eam fatigant. A.

١١٦٦ رَاعِ أَبَاكَ يَرَاعِ ابْنُكَ

1166. Si patrem tuum curas, filius tuus te curabit. A.

١١٦٧ لِلرَّعِيَّةِ الْمَنَامُ وَعَلَى الْمَلِكِ الْقِيَامُ

1167. Subditis somnus est, dum surgere (stare) regis officium est. A.

١١٦٨ مَنْ رَغِبَ عَنِ الْإِخْوَانِ خَسِرَ لَذَّةَ الزَّمَانِ

1168. Qui a fratribus alienus est, is voluptatibus temporis privatur. A.

١١٦٩ رَفَعَ عَقِيرَتَهُ

1169. Altum clamorem sustulit.

Proverbialis hujus locutionis originem ducunt a viro, cujus unus pes amputatus fuit, ut illo sublato propter vehementes dolores clamaret. Tum de omni clamante adhibita esse verba dicunt Harir. p. 133.

١١٧٠ تَرَفَّعَ الرَّحْمَةُ عَنْ مَنْ أَضَاعَ مَالَهُ فِي لَذَائِهِ

1170. Misericordia removetur ab eo, qui opes suas in voluptatibus suis perdit. A.

١١٧١ تَرَفَّعَ الرَّحْمَةُ عَنْ مَنْ كَذَبَ طَبِيبَهُ فِيمَا يَصِفُ

لَهُ مِنْ دَائِهِ

1171. Misericordia removetur ab eo, qui medico suo in describendo morbo, quo laborat, mentitur. A.

١١٧٢ مَنْ تَرَفَّعَ بِعِلْمِهِ وَضَعَ بِعَمَلِهِ

1172 Qui per scientiam suam effertur, is per opera sua deprimitur.

تروج In codice Diez. loco vocis ترفع legitur

١١٧٣ إِذَا ارْتَفَعَ التَّكْلِيفُ سَقَطَ شُرُوطُ الْأَدَبِ

1173. Quum officium nobis praestandum elatum est, conditiones eruditionis cadunt. D.

١١٧٤ ارْتِفَاعُ الْجَاهِلِ كَارْتِفَاعِ الْمَصْلُوبِ

1174. Elatio ignorantis (ignominia est) sicut elatio cruci affixi. A.

١١٧٥ رِفْقُ الْإِنْسَانِ دَلِيلُ عَقْلِهِ

1175. Lenitas homininis prudentiae indicium est. A.

١١٧٦ الرِّفْقُ لَوْ كَانَ خَلْقًا لَمَا رَأَى النَّاسُ أَحْسَنَ مِنْهُ

1176. Benignitas si creatura esset, pulchriorem rem homines non viderent. B.

١١٧٧ الرِّفْقُ مِفْتَاحُ الرِّزْقِ

1177. Comitas clavis rerum ad vitam necessariorum est. A.

١١٧٨ الرِّفْقُ يُلِينُ الْقَلْبَ الصَّعْبَ وَالْحَرَقُ يُقْسِي

الْقَلْبَ اللَّيِّنَ

1178. Lenitas cor asperum lenit et asperitas cor lene durum reddit. A.

١١٧٩ رَفِيقٌ عَدُوٌّ

1179. Socius, inimicus. D.

١١٨٠ لَا تُرَافِقِ الْوَلَدَ وَلَا تَمْشِ مَعَهُ فَإِنْ وَقَعَ حِمْلُكَ

يَضْحَكُ عَلَيْكَ وَإِنْ وَقَعَ حِمْلُهُ يَبْكِي عَلَيْكَ

1180. Ne filii socius sis et ne cum eo eas, nam si tuum onus cadit, te deridebit et si ejus onus cadit, de te flebit. G.

١١٨١ رَفَاهِيَّةُ الْعَيْشِ فِي الْأَمَنِ

1181. Bona vitae conditio securitate nititur. A.

١١٨٢ أَرْقٌ مِنَ الْمَاءِ

1182. Tenuior quam aqua. Sam. Schar.

١١٨٣ أَرْقٌ مِنَ الْهَوَاءِ

1183. Tenuior quam aura. Sam. Schar.

١١٨٤ أَرْقٌ مِنْ دَمْعِ الْغَمَامِ

1184. Tenuior quam lachryma nubis. Sam. Sch.

١١٨٥ رَاقِبِ النُّجُومِ تَنَالِ الْعُلُومِ

1185. Observa sidera et scientiam tibi compara-
bis. D.

١١٨٦ مِنْ يَرْقُدُ يَحْلُمُ

1186. Qui dormit, somniat.

Abu-Mohammed Alahrabi ad Hamas. p. 289. l. 10.

أَرْقُصُ لِلْقُرْدِ فِي زَمَانِهِ ١١٨٧

1187. Salta simiae tempore suo!

Ebn-Challik. fasc. 9. 99. Vulgare est proverbium.
conf. Meid. 12, 181 et Burckh. prov. 87.

الْأَرْتَقَاءُ صَعْبٌ وَالْإِنْحِطَاطُ هَيْئٌ كَالْحَجَرِ الثَّقِيلِ ١١٨٨
رَفْعُهُ عَسِيرٌ وَحِطُّهُ يَسِيرٌ

1188. Adscensus difficilis et dejectus facilis est,
sicut gravem lapidem tollere difficile est;
dejicere autem facile. A.

مَنْ رَكَبَ الْحَقَّ غَلَبَ الْخَلْقَ ١١٨٩

1189. Qui jure tanquam jumento utitur, is homi-
nes vincit. A.

لَا تَرْكَبْ فَرَسَ غَيْرِكَ ١١٩٠

1190. Ne equo alius vehere!

مَنْ لَمْ يَرْكَبِ الْأَهْوَالَ لَمْ يَنْدِلِ الْأَمْوَالَ ١١٩١

1191. Qui pericula non obit, opibus non politur. D.
Conf. Meid. 24, 609. Calil. p. 24.

إِنَّكَ لَا تَرْكُضُ مَرْكُضًا ١١٩٢

1192. Tu cursu magno non curris.

Verba haec Hodsaiyahus b. Badr Kaiso b. Sohair die,
quo equorum cursu inter se certabant, dixit, quum equum

suum Kaisi equum cursu superare videret. conf. Meid. 10, 11. Sam. Schar.

رَمَحَ الْجَبَانَ أَطْوَلَ ١١٩٣

1193. Timidi lancea longior est.

Vetus est proverbium, quod Alharits ben-Ohbad dixisse fertur. Hama s. p. 254.

الرَّمْدُ خَيْرٌ مِنَ الْأَعْمَى ١١٩٤

1194. Lippus melior est, quam caecus. D.

رَمَضَانَ كَرِيمَ ١١٩٥

1195. Mensis Ramadhan nobilis est. D.

رُمِيَ بِحَاجَرٍ الْأَرْضَ ١١٩٦

1196. Lapide terrae petitus est.

I. e. calamitate adflictus est. Kam. conf. Meid. 10, 6.

لَا يَرْمِي بِهِ الرَّجْوَانُ ١١٩٧

1197. Ad duo putei latera non jacitur. Sam.

Despectus non est. conf. Meid. 6, 125. In Kamusi opere legitur رمى به الرجوان Projectus est ad duo latera putei. A situla proverbium desumptum est.

لَا تَرْمِي حَجَرًا بِالْمِقْلَاعِ ١١٩٨

1198. Ne funda lapidem jace! D. G.

لَا تَرْمِي سَهْمًا فِي صُورَةٍ مِنْ حَدِيدٍ ١١٩٩

1199. Ne in figuram ferro confectam sagittam jacias! D.

١٢.٠ لَا تَرْمِ سِهَامَكَ يَعْصُرُ عَلَيْكَ رَدَّهُ

1200. Ne sagittas tuas jacias, nam eas reducere tibi difficile est. G.

Rectius ردها scribitur.

١٢.١ أَرْمَى مِنْ بَنِي نَعْلٍ

1201. Melior jaculator quam gens Banu-Tsoahl.

Fakih. Alchol. p. 248. infr.

١٢.٢ أَرْمَى مِنْ قَطْرَةٍ

1202. Melior jaculator quam Kathrah.

Viri nomen est artis jaculandi periti. Sed de enunciandi modo dubito. Schar.

١٢.٣ لَا تَرْهَبْ إِلَّا رَبَّكَ وَلَا تَخَافَنَّ إِلَّا ذَنْبَكَ

1203. Nonnisi dominum tuum venerare et nonnisi peccatum tuum time! D.

١٢.٤ عِنْدَ الرَّحْنِ تُعَرَّفُ السَّوَابِقُ

1204. Pignore posito equi praecurrentes cognoscuntur. D.

١٢.٥ رَاحَ الْعَيْدُ وَفَلَقَهُ وَكُلُّ مَنْ أَدَا إِلَى خُلُقِهِ

1205. Festum ejusque inquietudo abiit et quilibet nostrum ad naturam suam rediit. D.

١٢.٦ رَاحَ إِلَى الْقَصْدِ وَجَاءَ عَطْشَانٌ

1206. Ad furfures abiit et sitibundus venit. D.

In utroque codice القصل legitur; sed loco furfurum potius lacus aut talis significatio convenire videtur.

١٢٠٧ رَاحَ إِلَى الْمَاءِ وَجَاءَ فَارِغٌ

1207. Ad aquam ivit et vacuus venit. D.

١٢٠٨ رَاحَ خَرًا وَجَاءَ نُشَادِرٌ

1208. Merda abiit et sal ammoniacum venit. D.

١٢٠٩ رَاحَ ذَلِكَ الزَّمَانُ وَنَاسُهُ وَجَاءَ هَذَا الزَّمَانُ وَفَاسُهُ

وَكُلٌّ مِنْ تَكَلَّمَ الْحَقُّ كَسَرُوا رَأْسَهُ

1209. Tempus illud abiit cum hominibus suis et hoc tempus venit ejusque securis et omnis veritatem loquentis caput fregerunt. D.

In codice G. يضربوه يكسروا et بفاسه legitur.

١٢١٠ رَاحَ قِطٌّ وَجَاءَ كَلْبٌ

1210. Felis abiit et canis venit. D.

١٢١١ رَاحَ مِثْلُ الضَّرَاطِ عَلَى الْبَلَاطِ

1211. Ut crepitus ventris super terrae superficie abiit. D.

١٢١٢ أُسْتَرَاخَ مَنْ وَضَعَ الْمَكَارِمَ

1212. Quietem invenit is, qui actiones generosas deponit. Hamas. p. 65. l. 14.

١٢١٣ أُسْتَرَاخَتْ الْعَرَاةُ مِنْ شَرَايَةِ الصَّابُونِ

1213. Nudis saponem emere necessarium non est. G.

١٣١٣ رَاحَةُ الثَّوْبِ طَيِّبَةٌ

1214. Quies vestis plicatura est. D.

١٣١٥ رَاحَةُ الْجَسَدِ فِي قِلَّةِ الطَّعَامِ وَرَاحَةُ الرُّوحِ فِي قِلَّةِ

الْأَثَامِ وَرَاحَةُ الْقَلْبِ فِي قِلَّةِ الْإِهْتِمَامِ وَرَاحَةُ

اللِّسَانِ فِي قِلَّةِ الْكَلَامِ

1215. Corporis quies in cibo paucis consistit et
cordis quies in paucis peccatis et animi quies
in pauca sollicitudine et linguae quies in
paucis sermone.

Altero codicis loco, omisa secunda parte راحة الروح
etc. loco vocis الانتقام legitur الاهتنام vindicta.

١٣١٦ لَا رَاحَةَ إِلَّا فِي الْخَلْوَةِ وَلَا أَنْسَ إِلَّا مَعَ الْوَحْشَةِ

1216. Non nisi in loco, ubi soli sumus, quies est,
et non est societas humana nisi cum solitu-
dine. A.

١٣١٧ رَوْحَةٌ وَتَخْفِيفَةٌ

1217. Quies et levamen. D.

١٣١٨ رَوَائِحُ الْجَنَّةِ فِي الشَّبَابِ

1218. Paradisi odores in adolescentia sunt. D.

١٢١٩ . اِذَا ارَادَ اللّٰهُ اَنْ يَّسْلُبَ نِعْمَتَهٗ مِنْ عَبْدٍ

فَاَوَّلُ مَا يَسْلُبُهٗ عَقْلُهٗ

1219. Si Deus homini beneficium suum eripere vult, ingenium ei eripere incipit. A.

١٢٢٠ . رَبَّمَا ارَادَ الْاَحْمَقُ نَفْعَكَ ضَرَّكَ

1220. Saepe stultus commodum tuum volens tibi nocet. D.

١٢٢١ مَنْ ارَادَ الْجَنَّةَ وَالنَّعِيمَ يَحْتَبِرْ عَلَى سَكِّ الْمُسْلِمِينَ

1221. Qui paradisum et gratiam sibi comparare vult, is Mohammedanorum percussione patienter fert.

Vox صد loco vocis صد posita esse videtur. D.

١٢٢٢ مَنْ ارَادَ الْعَصِيْدَةَ عَلَيْهِ بِالْمَاءِ وَالْدَّقِيْقِ

1222. Qui pulmentum spissum vult, is aquam farinamque sumat!

١٢٢٣ مَنْ ارَادَ الْمَلِيْحَ يَبِيْعْ دَارَهٗ

1223. Qui pulchram vult, domum suam vendere debet. D.

١٢٢٤ مَنْ ارَادَ اَنْ يَكُوْنَ سَلِيْمًا فِي الدُّنْيَا فَلْيَجْتَنِبْ

خَمْسًا لَا يَشْهَدُ وَلَا يُؤْمِرُ بِالنَّاسِ وَلَا يَحْدِثُ

وَلَا يَقْبَلُ هَدِيَّةً وَلَا يَأْكُلُ لَاحِدَ شَيْءٍ

1224. Qui salvus in mundo esse vult, is quinque res evitet: ne testimonium dicat; ne nutu homines indicet; ne narret; ne donum accipiat et ne edat rem, quae alteri est. A.

١٢٢٥ إذا أَرَادَكَ قَضَا مُرَادَكَ

1225. Si te vult, voluntati tuae satisfaciet. G.

١٢٢٦ إذا أَرَدْتَ النَّصِيحَةَ فَتَأَقَّبْ لِلظَّنِّ إِذَا بَالَغْتَ

فِي النَّصِيحِ فَتَأَقَّبْ لِلتُّهْمَةِ

1226. Quum monitum sincerum vis, ad suspicionem paratus sis; quum summo studio alterum mones, fieri potest, ut in suspicionem venias.

I. e. Quem sincere et cum studio monemus, saepe nos suspectos habet. Haecce verba Actsamo b. Zaifi. adscribuntur. Schar.

١٢٢٧ إذا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ عَقْلَ الرَّجُلِ فَحَدِّثْهُ فِي

خِلَالِ كَلَامِكَ بِمَا لَا يَكُونُ فَإِنْ أَنْكَرَهُ فَهُوَ عَاقِلٌ

وَأَنْ صَدَّقَهُ فَهُوَ جَاهِلٌ

1227. Si prudentiam viri cognoscere vis, inter ea, quae ei dicis, rem non existentem narra. Si eam abnegat, prudens est, sin vero eam veram esse putat, insipidus est. A.

١٢٢٨ إذا أردت أن تَقْشَعَ الدُّنْيَا من بَعْدِكَ فَأَقْشَعْهَا من

بَعْدِ غَيْرِكَ

1228. Quum mundum post te dispellere vis, post
alium quam te eum dispelle!

١٢٢٩ إذا أردت أن تَنْكُسِرَ بِحِينِ فَعَامِلِ الْفَلَاحِينَ

1229. Quum calamitate frangi vis, cum rusticis
commercium habe! D.

١٢٣٠ إذا أردت أن يَكُونَ عَدُوَّكَ لَكَ صَدِيقٌ فَأَفْعَلْ

مَعَهُ خَيْرًا

1230. Si vis, ut inimicus tuus tibi amicus fiat, bene
erga eum agas! A.

١٢٣١ إذا أردت تَأْخُذَ بِنْتًا سَلِّ عَنْ خَصَائِلِ أُمِّهَا

1231. Quum puellam in matrimonium ducere vis,
indolem matris ejus sciscitare! D.

١٢٣٢ إذا أردت تُخَيِّرُهُ خَيْرَهُ

1232. Quum efficere vis, ut dubius haereat, eligen-
di potestatem ei concede! D.

In codice D. تَحْطُرُهُ prosternere eum legitur.

١٢٣٣ إذا أردت تَفْتَضِحَ فَمُرَّ عَلَى مَنْ لَا يَمْتَثِلُ أَمْرَكَ

1233. Quum ignominia adfici vis, ei impera, qui
mandato tuo obsequium non praestat. D.

١٢٣٤ إذا أردت تهتك رجل سلط عليه امرأة

1234 Quum virum ignominia adficere vis, ei mulierem praefice! D.

١٢٣٥ يُريد أن يأخذها بين الصحوّة والسكرة

1235. Vult eam (rem) capere inter statum sobrii et ebrii.

De eo adhibetur, qui rem petit, dum ignorantem se esse simulat rei, cujus gnarus est. Sam.

١٢٣٦ تُريد العنب وإلا تُقاتل النّاطور

1236. Uvas vis et si non (eas accipis), contra vineae custodem pugnas. D.

١٢٣٧ راق اللَّيْلُ وظهر سهيل

1237. Clara fuit nox et stella Sohail apparuit. D.

١٢٣٨ رَوَّ تَحْزَمُ فَإِذَا رَوَّاتٍ فَأَعْزَمُ

1238. Considera ut prudenter agas et si considerasti, consilium firmum cape!

Alter Almobarredi legendi modus est. فإذا استوضحت „et quum clare vidisti“ Sam. et Merzuk. ad Hamas.

١٢٣٩ أروى من النقاّة

1239. Magis potu satiatum quam rana. Sam. Sch.

١٢٤٠ رِيحُ السُّلْطَانِ عَلَى قَوْمٍ سَمُومٍ وَعَلَى قَوْمٍ نَسِيمٍ

1240. Ventus regis quibusdam est ventus fervidus et quibusdam Zephyrus. D.

١٢٤١ انَّ الرِّيحَ إِذَا قَبَّتْ خَارِجَ الْبَيْتِ اسْتَتَرْتُ
مِنْهَا وَإِذَا كَانَتْ فِي الْبَيْتِ لَمْ يَكُنْ فِي الْإِسْتِتَارِ
مِنْهَا سَبِيلِي .

1241. Si ventus extra domum flat, tegumentis contra eum me defendo; sed si in domo est, contra eum me defendere non possum.

Proverbium vulgo usitatum, quod in interna conditi-
one, quae corrupta est, usurpatur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٤٢ رِيحَتُهُ وَلَا عَدَمُهُ

1242. Ventus ejus et non defectus ejus. D.

١٢٤٣ تَرَاخُمُ الْأَيْدَى عَلَى الطَّعَامِ بَرَكَهٖ

1243. In eo, quod manus in cibo capiendo se in-
vicem comprimunt (ob multitudinem), be-
nedictio est. A.

١٢٤٤ مَنْ زَرَعَ الْإِحْزَانَ حَصَدَ الْحَنَانَ

1244. Qui tristitiam serit, is calamitates demetet. D.

Vox الحن ob homoioteleuton loco vocis الحنان posita
esse videtur.

١٢٤٥ مَنْ زَرَعَ الْعُدْوَانَ حَصَدَ الْخُسْرَانَ

1245. Qui inimicitiam serit, jacturam demetet. A.

١٢٤٦ الَّذِي يَزْرَعُ فِي شُبَّاطٍ مَا يَحْصُدُ إِلَّا الضَّرَاطَ

1246. Qui mense Februario serit, nil nisi crepitum ventris metit. D.

١٢٤٧ مَنْ يَزْرَعُ الْإِثْمَ يَحْصُدُ الشُّرُورَ

1247. Qui crimen serit, mala metet. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 22, 8.

١٢٤٨ اَزْرَعْ لِكِي تَحْصُدَ

1248. Sere ut metas! G.

١٢٤٩ زَرَعَ رَقِيقٌ وَجَاهٌ غَرِيقٌ

1249. Satum tenue et dignitas submersa. D.

١٢٥٠ اِذَا تَزَعَزَعَ الْوَالِدُ تَزَعَزَعَ الْوَلَدُ

1250. Quum pater commovetur, puer commovetur. D.

١٢٥١ زَكَاةُ الْعِلْمِ تَعْلِيمُهُ

1251. Scientiae tributum est eam docere. D.

١٢٥٢ مَنْ يُزَكِّي الْمُنَافِقَ وَيَقْضِي عَلَى الصَّدِيقِ

كَلَاهُمَا مَزْدُولَانِ عِنْدَ الرَّبِّ

1252. Qui hypocritam innocentem esse declarat et qui contra justum sententiam fert, Deo despectus est. G.

Vox مزدولان mihi pro مذلولان dictum videtur. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 17, 15.

١٢٥٣ زَلَّةُ الرَّحْلِ عَظْمٌ يُجْبَرُ

1253. Lapsus pedis os est, quod consolidatur. D.

١٢٥٤ زَلَّةُ اللِّسَانِ لَا تَبْقَى وَلَا تَذِرُ

1254. Lapsus linguae non manet et non vulnerat. Diez.

Loco vocis تذر in codice Paris. nocet legitur. Fortasse proverbium cum praecedente conjungendum et aliter enunciandum est.

١٢٥٥ زَلَّةُ الْعَالِمِ كَأَنَّكَ سَارِ السَّفِينَةِ تُغْرَقُ وَتَغْرَقُ مَعَهَا

خَلْقٌ كَثِيرٌ

1255. Error docti fractae navi similis est, quae submergitur et quacum multi homines submerguntur. D. Conf. Meid. 1. 173.

١٢٥٦ زَلَّةُ الْعَالِمِ لَا تُقَالُ

1256. Lapsus docti non condonatur. D. Conf. Meid. 11, 52.

١٢٥٧ زَلَّةٌ فِي تَمُوزَ

1257. Lapsus in loco lubrico mense aestatis. D.

١٢٥٨ زَمَانُنَا كُلُّهُ وَاهْلُهُ كَمَا تَرَى

1258. Totum tempus nostrum et gens ejus est, quemadmodum vides. G.

١٢٥٩ الزَّمَانُ يَسْلُبُ مَا أُعْطِيَ وَيُفَرِّقُ مَا جَمَعَ

1259. Tempus eripit, quod dedit et dispergit quod collegit. A.

١٢٦٠ زَنْبُورَيْنِ عَلَى خَرِيَّةٍ

1260. Duo crabrones ad unam merdam. D.

١٢٦١ الزَّناءُ يُورِثُ الْفَقْرَ

1261. Scortatio paupertatem adducit. B.

١٢٦٢ أَزْنِي مِنْ قَهْرَسٍ

1262. Magis scortans quam felis. S. Schar. Conf. Meid. 11, 42.

١٢٦٣ مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا مَلَكَهَا وَمَنْ رَغِبَ فِي

الدُّنْيَا عَبَّدَهَا

1263. Qui in mundo (rebus mundanis) abstemius est, eum regit et qui mundum (res mundanas) cupit, ei servit. G.

١٢٦٤ زُهْدُ الْعَامِي مَضَلَّةٌ

1264. Devotio caeci error est. B.

١٢٦٥ زَهَادَةُ النِّسَاءِ جُلُوسُهُنَّ فِي الْبَيْتِ

1265. Devotio feminarum eo consistit, quod domi manent. B.

١٢٦٦ أَزْهَدُ مِنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ آدَمَ

1266. Devotior quam Ibrahim b. Adham. Conf. Harir. 309.

١٢٦٧ زَهَتْ بِكَ زِنَادِي

1267. Ignitabulum meum per te ignem emisit.

Per te auctus sum. Sam.

١٣٦٨ أَزْهَى مِنْ وَاشِمَةِ آسَتِهَا

1268. Superbior quam ea, quae anum suum pingit.
Sam. Schar. Conf. Meid. 7, 99.

١٣٦٩ تَزَوَّجَ التَّوَانِي بِالْكَسَلِ فَأَوْلَدَ الزَّوْجَانِ الْفَقْرَ وَالْحِرْمَانَ

1269. Cunctatio cum segnitie conjugium inierat.
Conjuges paupertatem frustrationemque genuerunt. Fak. Alchol. 193.

١٣٧٠ لَوْ تَزَوَّجَ السَّيْفُ مَا قَطَعَ

1270. Si gladius matrimonium iniisset, non secuisset. D.

١٣٧١ زَوْجُكَ عَلَى مَا عَوَّدْتِيهِ وَأَبْنُكَ عَلَى مَا رَبَّيْتِيهِ

1271. Maritus tuus modo se geret, ad quem eum adsuefecisti et filius tuus modo quo eum educasti. G.

١٣٧٢ التَّزْوِيجُ نَقْلُ شَهْرٍ وَشَوْكُ دَهْرٍ

1272. In matrimonio est conditum mensis et spina aevi. A.

١٣٧٣ زَوِّدْ نَفْسَكَ الْخَيْرَاتِ بِالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ

1273. Animam tuam commeatu bono proborum operum instrue! D.

١٣٧٤ زُرِ الْمَرْءَ عَلَى قَدْرِ أَكْرَامِهِ لَكَ

1274. Visita virum ratione ejus, quo te honorat. A. B.

١٢٧٥ زَايِرُ السُّلْطَانِ كَزَايِرِ الْأَسَدِ

1275. Imperatorem visitans ei similis est, qui leonem visitat. D.

Sed videtur inesse lusus verborum, nam زَايِر rugitus leonis est.

١٢٧٦ يَا زَايِرًا عِنْدَ الْمَسَاءِ إِمَّا لِلْمَبِيتِ أَوْ لِلْعَشَاءِ

1276. O visitans tempore vespertino! utrum ad pernoctandum an ad cibum vespertinum sumendum? D.

١٢٧٧ الزَايِرُ فِي قَبْضِ الْمَرْورِ

1277. Visitans in possessione visitati est. D.

١٢٧٨ زِيَارَةُ الْحَبِيبِ تُطَرِّى الْمَحَبَّةَ

1278. Visitatio amati amorem renovat. B.

١٢٧٩ زِيَارَةُ الضَّعْفَاءِ مِنَ التَّوَاضُّعِ

1279. Visitatio debilium humilitatis species est. A. B.

١٢٨٠ الْمَرْورَةُ عَلَى الْحَكِيمِ

1280. Visitatae curandae officium medico est. D.

١٢٨١ مَنْ زَيْدٌ فِي عَقْلِهِ نَقْصٌ مِنْ خَطِّهِ

1281. Cujus prudentia augetur, ejus scriptura diminuitur. A.

١٢٨٢ مَنْ زَادَتْ شَهْوَتُهُ نَقَصَتْ مَرْوَتُهُ

1282. Cujus cupiditas augetur; ejus virtus diminuitur. A.

١٢٨٣ زِدِ الْبِلَّةَ طِينِ

1283. Humore lutum auge! D.

١٢٨٤ زَادُ اثْنَيْنِ يَكْفِي ثَلَاثَةَ

1284. Dubrum comineatus tribus sufficit. D.

١٢٨٥ زِيَادَةُ الْأَعْدَاءِ أَشَدُّ مِنَ الْمَرَضِ

1285. Idimicorum incrementum durius quam morbus est. G.

١٢٨٦ زِيَادَةُ الْخَيْرِ مَا فِيهِ نَدَامَةٌ

1286. In boni augmento poenitentia non est. D

١٢٨٧ زِيَادَةٌ فِي الْحَدِّ نَقْصَانٌ فِي الْحُدُودِ

1287. Augmentum in uno termino detrimentum in caeteris terminis est. D. G.

١٢٨٨ لَا يَزَالُ الْإِنْسَانُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ عَقْلِهِ مَا لَمْ

يَقْلُ شِعْرًا أَوْ يُصَنِّفَ كِتَابًا

1288. Non cessat esse homo in amplitudine ingenii sui, quamdiu carmen non dixit aut librum non composuit. A.

١٢٨٩ لَا يَزَالُ الرَّجُلُ مُهَابًا مَا دَامَ سَاكِنًا فَإِذَا تَكَلَّمَ

وَالَمَتْ مُهَابَتُهُ أَوْ سَقَطَتْ وَتَبَتَتْ

1289. Quamdiu vir in silentio perseverat, venerabilis esse non cessat, sed si locutus est, ejus reverentia cessat aut ejus dignitas diminuitur. A

١٢٩٠ زِينَةُ الْبَاطِنِ خَيْرٌ مِنْ زِينَةِ الظَّاهِرِ

1290. Ornamentum interioris melius est quam exterioris ornamentum. A. B.

١٢٩١ مَنْ سَأَلَ صَاحِبَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ فَقَدْ اسْتَوْجِبَ الْحَرَمَانَ

1291. Qui a socio suo plus, quam praestare potest, petit, is repulsam meretur. S a m.

In Abu-Ohbaidi codice legimus, hoc apud vulgum in usu esse.

١٢٩٢ إِذَا سُئِلَ عَنِ الشَّيْءِ قُلْ بَيْنَ الْمِخْخَةِ وَالْجَفَاءِ

1292. Quando de re interrogatur, dicit: Inter eam, quae medullam habet et macilentam.

De re quae in medio est inter duas res. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٩٣ سَأَلْتُهَا عَنْ بَعْلِهَا قَالَتْ هَرَبَ

1293. Interrogavi eam de marito suo, dixit: fugit.

Cum hisce verbis in codice Par. conjuncta sunt sequentia: لا فارس البيدا ولا وجه العرب: „non eques deserti et non facies Arabum.“

١٢٩٤ الْمَسْئَلَةُ أضعَفُ الْمَكْسَبَةِ

1294. Mendicatio maxime infirmus quaestus est. Sch.

Verborum auctor Actsam ben-Zaifi fuisse dicitur. Conf. Meid. 24, 129.

١٢٩٥ الْمَسْئُولُ حَسَرَ حَتَّى يَعِدَ .

1295. Interrogatus suspiria ducit, donec promittit. B.

١٢٩٦ لَا تَسْبَحْ فِي الْمَاءِ الْبَارِدِ فَتَهْلِكَ

1296. Ne in aqua frigida nates, nam peribis. D.

١٢٩٧ لَا يَسْبَحُ وَلَا يَعْبُرُ الْجَرَابَ

1297. Marsupium neque laudat neque opprobrio adficit. D.

١٢٩٨ السَّبْعُ سَبْعٌ وَإِنْ كَلَّتْ مَخَالِبُهُ وَالْكَلْبُ كَلْبٌ

وَلَوْ كَانَ مَرِيًّا بَيْنَ السَّبَاعِ

1298. Leo leo est et si ejus ungues obtusi sunt et canis canis est, etsi inter leones nutritus est. A.

١٢٩٩ سَبْعَةٌ لَا تَحْسُنُ بِكَ أَنْ تَهْلِكُنْ زَوْجَتَكَ مَا

وَأَفَقَّتَكَ وَمَعِيشَتَكَ مَا كَفَّتَكَ وَحِلْيَتَكَ مَا جَمَلَّتَكَ

وَصَاحِبَكَ مَا أَنْصَفَكَ وَجَلِيسَكَ مَا فَهِمَ عَنْكَ

وَوَلَدَكَ مَا لَمْ يَعْقِلْ وَضَيْفَكَ مَا لَمْ يَتَّقِلْ عَلَيْكَ

1299. Septem res te non decet negligere: uxorem tuam, quamdiu tecum consentit; victum tuum, quamdiu tibi sufficit; ornamentum

tuum, quamdiu te ornat; et socium tuum, quamdiu justus in te est et convivam tuum, quamdiu te intelligit et filium tuum, quamdiu prudens non est et hospitem tuum, quamdiu tibi molestus non est. A.

١٣٠٠ سَبَقَكَ بِهَا عَكَاشَةٌ

1300. Ohcaschus in eo te praecessit.

Mohammedes dixerat: nonnulli e gente mea paradisum intrabunt plenae lunae similes. Tum Ohcaschus ben-Mohzin dixit: Invoca Deum, ut ego ex eorum numero sim. Mohammedes viri precibus annuit, sed quum alter idem rogasset, renuens ista verba protulit, quae in proverbii consuetudinem venientia significant, unum alterum in re petenda praecessisse. S a m.

١٣٠١ مَنْ سَابَقَ الدَّهْرَ عَثَرَ

1301, Qui cum tempore cursu certat, pedem offendit. D.

١٣٠٢ سِتٌّ وَجَارِيَتَيْنِ عَلَى قَلَى يَبْضَتَيْنِ

1302. Domina et duae servae, in sartagine duo ova.

significationem vocis قلى habere videtur. D.

١٣٠٣ سِتِّي فِي لَدَّتِهَا وَأَنَا أَقَاسِي فِي شِدَّتِهَا

1303. Domina mea in voluptate sua et ego ejus calamitatem (vehementiam) perfero. D.

١٣٠٤ سِتَّةٌ إِذَا مَا أَهَيْنُوا فَلَا يَلُومُوا إِلَّا أَنْفُسَهُمْ

الْمُسْتَخَفُّ بِالْأُسْلُطَانِ وَالْمَتَأَمِّرُ عَلَى صَاحِبِ

الْبَيْتَ فِي بَيْتِهِ وَالِدَاخِلَ بَيْنَ اثْنَيْنِ لَمْ
يُدْخِلْهُ فِي حَدِيثَيْهِمَا وَالْوَاصِلَ إِلَى مَائِدَةٍ لَمْ
يُدْعَ إِلَيْهَا وَالْجَالِسَ فِي مَجْلَسٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ
بِأَهْلِ الْمَقْبَلِ حَدِيثُهُ عَلَى مَنْ لَا يَسْمَعُهُ

1304. Sex personae nonnisi in se vituperii culpam videant, quotiescunque despectae sunt: Is, qui imperatorem levipendit; qui in domus principem in ipsa ejus domo imperium sibi arrogat; qui se duobus immiscet; qui eum sermonis participem non fecerunt; qui ad mensam haud invitatus accedit; qui in consessu sedet, qui ipso dignus non est; qui verba ad ipsum non audientem dirigit. A.

١٣٠٥ سِتَّةُ خِصَالٍ يُعْرَفُ بِهَا الْجَاهِلُ الثِّقَّةُ بِكُلِّ أَحَدٍ
وَالْكَلَامُ فِي غَيْرِ نَفْعٍ وَالْغَضَبُ مِنْ غَيْرِ سَبَبٍ
وَالْعَطِيَّةُ فِي غَيْرِ نَفْعٍ مَوْضِعُهَا وَأَفْشَاءُ السِّرِّ إِلَى
كُلِّ أَحَدٍ وَعَدَمُ التَّمْيِيزِ بَيْنَ الْعَدُوِّ وَالصَّدِيقِ

1305. Sex rebus insipidus cognoscitur: Fiducia in unoquoque posita; sermone inutili; ira sine causa; dono haud recto loco dato; secreto

cum quolibet communicato, eoque quod inimicum ab amico non discernit. A.

١٣٠٦ سِتَّةٌ لَا يُفَارِقُهُمْ أَحْزَنُ فَقِيرٍ غَرِيبٍ (قَرِيبٍ أ.)

عَهْدٍ بَغْنِيٍّ وَمُكْثَرٍ يَخَافُ عَلَى مَالِهِ التَّلَفَ

وَمَرِيضٍ لَا طَبِيبَ لَهُ وَمُحِبٍّ لِمَرْأَتِهِ وَهِيَ خَائِنَةٌ

وَالْحَسُودُ وَالْحَقُودُ

1306. Sex homines tristitia non relinquet: pauperem, qui paulo ante dives fuerat; locupletem, qui timet divitias interituras esse; aegrotus, cui medicus non est; uxoris suae amantem, dum ipsa perfida est; invidum et odio plenum. A.

١٣٠٧ اسْتُرْ عِبَادَتَكَ كَمَا تَسْتُرُ فَوَاحِشَكَ

1307. Probitatem tuam occulta, sicut improbitatem tuam occultas. D.

١٣٠٨ اسْتُرْ مِنَ اللَّيْلِ

1308. Magis tegens quam nox. Sam. Sch. Conf. Meid. 7. 115.

١٣٠٩ اسْتُ الْمَرْأَةُ أَحَقُّ بِالْجَمْرِ

1309. Anus mulieris thuribulo dignior est.

Proverbii auctorem Alahnafum ben-Kais fuisse dicunt, qui verba mulieri thuribulum ipsi adferenti dixerit. Schar. conf. Meid. 12, 18.

١٣١٠ ما لك است وفم

1310 Podex et os tibi non est.

I. e. Radix et surculus. Poetae Djerir appellato
 verba adscribuntur sequentia: ما لك است في العلى ولا فم
 „Podex tibi in celsitudine non est et non os.“ Sam.

١٣١١ بآست بني فلان

1311. In podice filiorum cujusdam.

Qui alios despicit, hisce verbis utitur. Sam.

١٣١٢ الساجون قبور الأحياء وشماتة الأعداء وتجربة

الأصدقاء

1312. Carceres amatorum sepulchra, inimicorum
 gaudium et amicorum probatio sunt. B.

١٣١٣ قبل السحاب أصابني الوكف

1313. Ante nubem stillicidium me attigit. D.

١٣١٤ لا تسخر في شئ فيجربوك

1314. Ne rem ludibrio habe, nam te experientur. D.
 conf. Meid. 23, 405.

١٣١٥ السخي قريب من الله وقريب من السماء

وبعيد من جهنم

1315. Liberalis Deo propinquus, coelo propin-
 quus et ab igne inferno remotus est. G.

١٣١٦ أَسْخَى مِنْ دِيكَ

1316. Liberalior quam gallus,

Sic dicitur, quod gallinis grana concedit. Schar.

١٣١٧ أَسْخَى مِنْ لَافِظَةٍ

1317. Liberalior quam columba.

Sic dicitur, quia ex ingluvie in pulli rostrum grana egerit; sed in voce لَافِظَةٍ explicanda lexicographi non non consentiunt. Conf. lexic. meum.

١٣١٨ سَدَّ الْأَطْوَاقَ الْخَمْسَ لِيُضَيَّ الْبَيْتَ وَالسَّاكِينَ فِيهِ

1318. Quinque fenestras obstruxit, ut domui ejusque habitatori lucem adferret. D.

In codice G. الخمس الطوق omissa voce legitur.

١٣١٩ مَنْ يَسُدُّ أُذُنَيْهِ عَنْ صَرَخِ الْمُسْكِينِ فَهُوَ يَصْرُخُ

وَلَا يَسْمَعُ لَهُ

1319. Qui aures suas claudit, ne pauperis clamorem audiat, ejus clamor non audietur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 21, 13.

١٣٢٠ إِنْ سَرَّكَ أَنْ لَا تَبْنَسَ فَغَرِّ وَأَجْلِسْ

1320. Si te laetitia adficit, quod miser non es, in depressas altasque terras iter fac!

Proverbium nos hortatur, ut ad opes acquirendas terram peragremus. Sam. Schar:

١٣٢١ سِرُّ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ

1321. Arcanum Dei in ejus creaturis est. D.

١٣٢١ سِرُّ اَتْنَيْنِ شَاعَ يَيْنَ اَلْقَيْنِ

1322. Secretum inter duos inter duo millia divulgatum est. D.

Loco vocis شاع in codice G. يوجد „invenitur“ legitur.

١٣٢٢ سِرُّ يَيْنِ اَلْمُلُوكِ اَيْشَ وَصَلَهُ لِلدُّيُوكِ

1323. Secretum inter reges quomodo ad gallos perveniet. G.

١٣٢٣ سِرُّكُ اَسِيرُكَ اِنْ صُنَّتْهُ وَاَنْتَ اَسِيرُهُ اِنْ اُظْهَرْتَهُ

1324. Secretum tuum captivus tuus est, si id custodis; sed si id divulgas, tu ejus captivus es, D.

In altero loco idem proverbium hisce verbis legitur:
سِرُّكَ اَسِيرُكَ فَاِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ اَسِيرًا لَهُ

١٣٢٤ سِرُّكَ دَمُكَ لَا تُرْقِهَا

1325. Secretum tuum est sanguis tuus, ne eum effunde! D.

١٣٢٥ سِرُّكَ مِنْ دَمِكَ رُبَّمَا كَشَفْتَهُ فَيَكُونُ سَبَبَ مَوْتِكَ

1326. Secretum tuum est pars sanguinis tui, Si id detexeris, mortis tuae causa erit. D. Conf. Meid. 12, 70.

١٣٢٦ وَسُرُورُ اِنَاسٍ عِنْدَ اِنَاسٍ مَأْتَمٌ

1327. Aliorum gaudia aliis causae luctus sunt. D.
In codicibus D. P. مائم legitur, id quod correxi.

١٣٢٨ السُّرُورُ شَيَانٌ رَفَعَ وَدُودٌ وَوَضَعَ حَسُودٌ

1328. Gaudium duplex est; quod amans tollitur et invidus deprimitur. A.

١٣٢٩ سُرُورُكَ بِالدُّنْيَا غُرُورٌ

1329. Laetitia ob mundum hunc deceptio est. D.

١٣٣٠ أَسْرٌ مِنْ سَلْعَةِ النَّالِقِ

1330. Majore laetitia adficiens quam hora occursus (amicae) Sam. Schar.

١٣٣١ أَسْرٌ مِنْ جَرَادٍ

1331. Plura ova excernens quam locusta. Sam. Sch.

١٣٣٢ السِّرَاجُ دُهْنُهُ قُوَّةٌ لَهُ وَإِذَا غَرَّقَتْهُ فِيهِ طُفَى

1332. Lucernae nutrimentum oleum est, sed si eam eo submergis, exstinguitur. G.

١٣٣٣ سُرْعَةُ الْإِنْتِقَامِ لَيْسَتْ مِنْ دَعَاوَةِ الْكِرَامِ

1333. Celeritas vindictae res non est, quam generosi de se praedicant. B.

١٣٣٤ سُرْعَةُ الْغَضَبِ مِنْ أَخْلَاقِ السِّبَاعِ وَالصَّبْيَانِ

1334. Celeriter irasci naturae ferarum et puerorum est. A.

١٣٣٥ أَسْرَعُ مِنَ الشَّفَرَةِ إِلَى سَنَامِ الْبَعِيرِ

1335. Celerior quam culter magnus versus gibbum cameli (in dissecando) Sam. Schar.

١٣٣٦ أَسْرَعُ مِنْ طَرَفِ الْمَوْقِ

1336. Celerior quam nictus anguli oculi Schar.

١٣٣٧ أَسْرَعُ مِنْ عَصَا الْأَعْرَجِ

1337. Celerior quam baculus claudi naturá. S. Sch.

١٣٣٨ أَسْرَعُ مِنْ لَحْسَةِ الْكَلْبِ أَنْفَهُ

1338. Celerius quam quod canis nasum suum lambit. Sch.

١٣٣٩ أَسْرَعُ مِنْ لَمَعِ الْأَصَمِّ

1339. Celerius quam quod surdus innuit.

Dixit Bischr ben-Abi-Hasem:

أَشَارَ بِهِمْ لَمَعِ الْأَصَمِّ فَأَقْبَلُوا عَرَانِيْنَ لَا يَأْتِيهِ لِلنَّصْرِ مُجْلِبٌ

Innuit eis modo, quo surdus innuit et advenerunt principes gentis, dum ad auxilium ei non venit clamorem tollens. Sam. Schar.

١٣٤٠ أَسْرَعُ مِنْ لَمَعِ وَمِیْضِ الْبَرْقِ

1340. Celerior quam fulminis splendor rutilans. Sam. Schar. Conf. Meid. 12. 142.

١٣٤١ أَسْرَعُ مِنْ مَا وَلَا

1341. Celerior quam vox ما (non, quid) et لا (non) enunciativa. Sam. Schar.

In Haririi opere p. 437 legitur اسرع من ما ولا.

١٣٤٢ اسرع من مَرِّ الخَيْلِ

1342. Celerior quam transitus equorum (currentium). Sam. Schar. Conf. Meid. 12. 113.

١٣٤٣ اسرع من مَرِّ القَطَا الجُونِ

1343. Celerior quam transitus avium Katha rubrarum (volantium). Sam. Schar.

١٣٤٤ مَنْ أُسْرِفَ فِي حُبِّ الدُّنْيَا مَاتَ فَقِيرًا وَمَنْ

قَنَعَ عَاشَ غَنِيًّا

1344. Qui prodigus est in amore hujus mundi, pauper morietur et qui paucis contentus est, dives vivet. A.

١٣٤٥ مِنْ الشَّرَفِ أَنْ يَشْتَرِيَ كُلَّ مَا يَشْتَهِي

1345. Prodigientiae est emere omne quod cupitur. D.

١٣٤٦ الاسراف في الشرف من طباع السفلة

1346. Prodigientia in nobilitate naturis infimatum propria est. A.

١٣٤٧ إِذَا سَرَقْتَ فَاسْرِقْ دُرَّةً وَإِذَا زَفَيْتَ فَارِنْ بِحَرَّةٍ

1347. Quum furaris, unionem furare, et quum scor-taris, cum ingenua scortare! D,

١٣٤٨ يَسْرِقُ الْكُحْلَ مِنَ الْعَيْنِ

1348. Stibium ex oculo furatur. D.

١٣٤٩ الَّذِي يَسْرِقُ بَيْضَةً يَسْرِقُ جَمَلًا

1349. Qui ovum furatur, camelum furabitur. D.

Simile est Gallorum proverbio: qui vole un oeuf, vole un boeuf. D.

١٣٥٠ أَسْرَقُ مِنَ الْعَقَّعِقِ

1350. Furacior quam pica. Sam. Schar.

١٣٥١ أَسْرَقُ مِنْ جُرْدٍ

1351. Furacior quam mus surdus. Dj.

١٣٥٢ أُسْرِى عَلَيْهِ بَلِيلٌ

1352. Pro eo iter nocturnum factum est.

Proverbium de re adhibetur, quae jam antea bene instructa erat. Vulgus autem dicit: امر عمل بليل Res, quae noctu acta est. Schar.

١٣٥٣ أُسْرِى مِنْ السَّرَى

1353. Magis noctu factum quam iter nocturnum
Harir. 579.

١٣٥٤ مَنْ سَعِدَ سَعِدَ بِالدُّعَاءِ وَمَنْ شَقِيَ شَقِيَ
بِالدُّعَاءِ

1354. Qui felicitate utitur, per invocationem Dei

felix est et qui miser est, per invocationem
Dei miser est. D.

١٣٥٥ يَسْعَدُ الرَّجُلُ بِمُصَاحَبَةِ السَّعِيدِ

1355. Vir societate viri felicis felix fit. A. B.

١٣٥٦ مِنْ لَا يُسْعِدُهُ رَبُّهُ يَا شَقَّاهُ وَيَا تَعَبَ قَلْبِهِ

1356. Quem dominus suus (Deus) non beat, o
quam miser est et o quam fatigatus ejus
animus est! G.

١٣٥٧ السَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ بِغَيْرِهِ وَالشَّقِيُّ مَنْ وَعِظَ

بِهِ غَيْرُهُ

1357. Felix est, qui per alium monetur, infelix per
quem alius monetur. A.

١٣٥٨ سَعَادَةٌ عَلَى قَلَّةٍ دِينٍ

1358. Felicitas ratione paucitatis debiti est. D.

١٣٥٩ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ خَصْمُهُ عَاقِلًا

1359. Fortunae viri tribuendum est, quod ejus ini-
micus prudens est. D.

١٣٦٠ السَّعَادَةُ كُلُّهَا فِي سِتَّةِ أَشْيَاءَ حُسْنُ الصُّورَةِ

وِطْحَةُ الْجَسَدِ وَطُولُ الْعُمُرِ وَسَعَةُ ذَاتِ الْيَدِ

وَطَيْبُ الذِّكْرِ وَالتَّمَكُّنُ مِنَ الصَّدِيقِ وَالْعَدُوِّ

1360. Beatitudo tota sex rebus nititur: forma pulchra, sano corpore, vita longa, largis opibus, bona fama et potestate, quam in amicum et inimicum habemus. A.

١٣٦١ أَسْعَدُ اللّٰهَ أَمْ جُدَّام

1361. Num Sahd-Allah an Djodsam est?

Verba haec viro dicuntur, qui bonum a malo discernere non potest. conf. Meid. 23, 280. Schar.

١٣٦٢ الْأَسْعَارُ بِيَدِ اللّٰهِ

1362. Pretia annonae in manu Dei sunt. D.

١٣٦٣ سَعَى بِقَدَمِهِ إِلَى إِرَاقَةٍ دَمِهِ

1363. Pedibus suis ad sanguinem suum effundendum tetendit. D.

١٣٦٤ مَنْ سَعَى رَعَى

1364. Qui operam dat, pascit. D.

١٣٦٥ أَسْعَ جَدٍّ أَوْ دَع

1365. I cum fortuna aut sine!

I. e. Nisi fortuna te adjuvat, molestia, quam in quaerendo toleras, inutilis est. Dixit poeta:

تَقَلَّبْتُ إِنْ كَانَ التَّقَلُّبُ نَافِعِي وَبِالْجَدِّ يَسْعَى الْمَرْءُ لَا بِالتَّقَلُّبِ

Versatus sum in negotio, si mihi hoc prodesset, sed per fortunam vir it, et non per agendum. Metr. Thawil. conf. Meid. 12, 56.

١٣٦٦ سَفَرُ الْكِلَابِ لَا زَادَ وَلَا مَاءَ

1366. Iter canum sine com meatu et sine aqua. D.

١٣٦٧ فِي الْأَسْفَارِ يَبْدُو الْأَخْتِيَارُ

1367. In itineribus apparet (incipit) electio. D.

١٣٦٨ سَفِينَةُ نُوحٍ

1368. Noae navis. D.

١٣٦٩ إِنَّ السَّفِينَةَ وَاهِيَةٌ الرَّأْيِ وَإِنْ كَانَ قَوِيَّ الْبَدَنِ

1369. Stultus infirmo consilio est et si robusto corpore praeditus est. Schar.

١٣٧٠ إِنَّ السَّفِينَةَ إِذَا لَمْ يَنْدَ مَأْمُورٌ

1370. Stultus, quum ei non interdicitur, jussus est.

Proverbium eum vituperat, qui stultum negligit et a prava agendi ratione interdicto non retinet. Schar. conf. Meid. 12, 48.

١٣٧١ سَقَطَتْ بِهِ النَّصِيحَةُ عَلَى ظَنِّهِ

1371. Monitum sincerum (quod dedit) in suspicionem (aliorum) eum conjecit. Schar. conf. Meid. 3, 23.

١٣٧٢ سَابِقِ الْقَوْمِ آخِرُهُمْ شَرِبًا

1372. Qui genti bibendum dat, postremum bibit. D

١٣٧٣ يُسْقِيكَ مِنْ شَهْدِ اللِّسَانِ حَلَاوَةً وَيُرْوِغُ فِيكَ

كَمَا يُرْوِغُ الثَّعْلَبُ

1373. E favo linguae dulce tibi bibendum dat et modo vulpis erga te versute agit. G.

١٣٧٤ تَسْقُونَا خُمُورًا وَتَطْلُبُونَا مِنَّا عُقُولَ

1374. Vinum nobis bibendum datis et a nobis prudentiam postulatis. D.

١٣٧٥ لَوْ سَكَتَ مَنْ لَا يَعْلَمُ لَنَسَقَطَ الْاِخْتِلَافُ

1375. Si tacuisset qui nescit, dissensio cessasset. D.

In codice B. eadem sententia sequentibus verbis expressa est: لو سكت ما لا يعلم لارتفع الاختلاف.

١٣٧٦ سُكُوتُ اللِّسَانِ سَلَامَةٌ الْاِنْسَانِ

1376. Linguae silentium hominis incolumitas est. A.

١٣٧٧ السُّكُوتُ أَخُو الرِّضَا

1377. Silentium frater consensus est. Sam. Sch.

Hocce proverbium diverso modo enunciatur. In codice D. السكوت من الرضا, in libro Fakihat Alcholafa p. 93. l. 21 السكوت كالرضا et p. 94. l. 14. السكوت السكوت legitur.

١٣٧٨ مَعَ السُّكُوتِ السَّلَامَةُ وَمَعَ الْكَلَامِ النَّدَامَةُ

1378. Cum silentio salus est et cum sermone poenitentia. A.

١٣٧٩ سُكْرُ الشَّبَابِ أَشَدُّ مِنْ سُكْرِ الشَّرَابِ

1379. Adolescentiae ebrietas vehementior est, quam ebrietas vini. D.

١٣٨٠ سَكْرٌ بِابِكَ تَأْمَنُ جَارُكَ

1380. Si portam tuam claudis, a vicino tuo securus eris. D.

In Rostgardii libro sic legitur : سَكْرٌ بِابِكَ وَلَا تَتَّهِمُ جَارَكَ
„Claude portam tuam et ne vicinum tuum suspectum habeas.“

١٣٨١ أَيْنَ سُكَّانُ الْقُصُورِ أَصْحَاؤُا سُكَّانِ الْقُبُورِ

1381. Ubi incolae palatiorum sunt? Incolae sepulchrorum facti sunt. G.

١٣٨٢ مَنْ سَلَّ سَيْفَ الْبَغْيِ قُتِلَ فِيهِ

1382. Qui injustitiae (vis iniquae) ense stringit, is in ea occidetur. D.

١٣٨٣ يَسْلُ سِنَانَ الْكَلْبِ وَهُوَ يَنْبَحُ

1383. Dentes canis extrahit, dum is latrat. D.

١٣٨٤ مَنْ سَلَبَ نِعْمَةً غَيْرَهُ سَلَبَ غَيْرَهُ نِعْمَتَهُ

1384. Qui aliorum commoditatem spoliat, ejus commoditatem alii spoliant. D.

١٣٨٥ سِلَاحُ الضَّعَفَاءِ الشَّكَايَةُ

1385. Quaerimoniae arma debilium sunt. A. D.

١٣٨٦ رَبِّ سِلَاحٍ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ دَعْنِي

1386. Saepe arma domino suo dicunt: Sine nos! D.

١٣٨٧ السِّلَاحُ زِينَةٌ وَعُدَّةٌ

1387. Arma sunt ornamentum et apparatus. D.

١٣٨٨ سَلَّطَ اللَّهُ الدَّبَّ عَلَى الْخَنَزِيرِ

1388. Deus praeficiat ursum porco! D.

١٣٨٩ سُلْطَانٌ بِلَا عَدْلٍ كَنَهْرٍ بِلَا مَاءٍ

1389. Rex sine justitia fluvio similis est, qui aqua caret. D.

١٣٩٠ إِنَّ السُّلْطَانَ لِلْأَنَامِ بِمَنْزِلَةِ الْحَمَامِ الْبَعِيدِ عَنْهُ

يَطْلُبُ قُرْبَهُ وَالَّذَا خَلَّ فِيهِ يَشْكُو كُرْبَهُ

1390. Rex hominibus comparandus est balneo, ad quod omnis remotus accedere cupit, dum in id intrans molestias ejus queritur. Fakih. Alchol. p, 183. l. 6.

١٣٩١ لَا سُلْطَانٌ بِلَا رِجَالٍ وَلَا رِجَالٌ إِلَّا بِأَمْوَالٍ وَلَا مَالٌ

إِلَّا بِحَبَايَةِ وَلَا حَبَايَةُ إِلَّا بِعِمَارَةٍ وَلَا عِمَارَةٌ إِلَّا

بِعَدْلٍ فَالْعَدْلُ أَسَاسٌ لِسَائِرِ الْأَسَاسَاتِ

1391. Rex non est nisi per viros; viri non sunt nisi per opes; opes non sunt nisi per tribu-

tum collectum; tributum collectum non est nisi per terrae culturam; terrae cultura non est nisi per justitiam; justitia igitur omnium fundamentorum fundamentum est. A. conf. Fakih. Alch. p. 216. l. 13.

١٣٩٢ لَيْسَ لِسُلْطَانِ الْعِلْمِ زَوَالٌ وَلَا لِبُرْهَانِهِ اخْتِلَالٌ

1392. Imperio scientiae finis non est neque ejus argumento infirmitas. A.

١٣٩٣ سَلَاطِينُ تَنْزِلُ عَنْ كَرَاسِيهَا

1393. Imperatores a thronis suis descendunt. D.

١٣٩٤ مَنْ سَلَكَ الْجِدَارَ أَمِنَ مِنَ الْعِثَارِ

1394. Qui in pariete incedit, a caespitando securus est. D.

١٣٩٥ لَا تَسْلُكْ عُيَّانَ فِي الْأَسْوَاقِ

1395. Ne in foris nudus incedas! D.

١٣٩٦ كُوِّ سَلِمَ أَبُو الْحُسَيْنِ مِنَ الْعَوَائِيَةِ لَدَخَلَ الْبَلَدَ

1396. Si Abu-l'Hosainus a mulieribus salvus fuisset, oppidum (terram) intrasset. D.

١٣٩٧ مَا سَلِمَتِ الْجِلَّةُ فَالَسَّخْلُ هَدْرٌ

1397. Quamdiu camela annosa integra est, foetus ovis vilis est.

Quodsi parvam jacturam facimus, ex eo solatium capiendum est, quod major pars nobis superest. Sam.

١٣٩٨ لَنْ تَسْلَمَ مِنَ النَّاسِ حَتَّى يَسْلَمُوا مِنْكَ

1398. Tu ab hominum noxa liber non eris, donec a tua noxa liberi sint. B.

١٣٩٩ سَلَّمَ الرِّيحَ لِأَبِي زَوْبَعَةَ

1399. Ventum turboni tradidit. D.

١٤٠٠ مَنْ سَلَّمَ نَفْسَهُ لِعَدُوِّهِ كَانَ الْهَلَاكُ لَهُ مُسْتَوْجِبًا

1400. Qui inimico suo se ipsum tradit, is necessario peribit. A.

١٤٠١ قَبْلَ مَا يُسَلَّمُ اُنْدَعَا بِالشَّرَفِ

1401. Antequam salutatur, cum nobilitate adnuens respondit. D.

١٤٠٢ لَا تُسَلِّمْ عَلَى الْمَالِكِ فَإِنْ أَجَابَكَ شَقَّ عَلَيْهِ

وَإِنْ لَمْ يُجِيبْكَ شَقَّ عَلَيْكَ

1402. Ne regi salutem dic, nam si tibi salutem reddit, ei molestum est, et si tibi non reddit, tibi molestum est. D.

١٤٠٣ مَنْ سَالَمَ النَّاسَ رَجَحَ السَّلَامَةَ وَمَنْ تَعَدَّى

عَلَيْهِمْ اكْتَسَبَ النَّدَامَةَ

1403. Qui cum hominibus pacem colit, incolunitatem lucratur et qui contra eos inimicitiam gerit, poenitentiam acquirat. A.

١٤٠٤ أَنْتَ سَالِمٌ مَا سَكَتْتَ إِذَا تَكَلَّمْتَ فَلَكَ أَوْ عَلَيْكَ

1404. Quamdiu taces, salvus es, sed quum loqueris, aut pro te aut contra te erit. A.

١٤٠٥ سَلَامُ اللَّهِ عَلَى قَلْبِ خَلِيلِ اللَّهِ

1405. Pax Dei super corde amici Dei (sit)! D.

١٤٠٦ سَلَامٌ يَجْرُ كَلَامٌ وَكَلَامٌ يَجْرُ بِطَيْخٍ

1406. Salus dicta sermonem adducit et sermo melonem adducit. D.

١٤٠٧ سَلَامَةُ الْإِنْسَانِ فِي حِفْظِ اللِّسَانِ

1407. Viri incolumitas linguae custodia nititur.

١٤٠٨ السَّلَامَةُ غَنِيْمَةٌ

1408. Incolumitas praeda est. B. G. conf. Meid. 12, 174.

١٤٠٩ السَّلَامَةُ فِي الْعَزَلَةِ وَالصَّحَّةُ فِي الْحِمِيَّةِ

1409. Incolumitas in recessu a muneribus publicis et sanitas in victus ratione consistit. A.

١٤١٠ السَّلَامَةُ فِي الْوَحْدَةِ

1410. Incolumitas in vita solitaria est. D.

١٤١١ بِالسَّلَامَةِ وَبِزَيْدٍ يَوْمَ

1411. Cum incolumitate et cum addito die. D.

١٤١٢ مَنْ لَا يُسَامِحُ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ يَمُوتُ وَمَالُهُ فِي

الدَّهْرِ صَاحِبٌ

1412. Qui in multis rebus liberalis non est, moritur, dum ei in tempore socius non est. D.

١٤١٣ مَا سَمِعْتُ مِنْكَ فِي الْإِسْلَامِ فَهَتْ قَبْلَهَا

1413. Non audivi ex te tempore Islamismi caespitationem ante eam.

Verba haec Abu-Ohbaidahus ben-Aldjarrah Ohmaro dixit, quum ille dixisset: أبسط يدك أبايعك. „Extende manum tuam, ut obsequium tibi fidemque sanciam!“ Samachscharius dixit, verba de duobus amicis adhiberi, quorum unus exiguum quid mali commiserit.

١٤١٤ الَّذِي مَا يَسْمَعُ كَلَامَ كَبِيرَةٍ يَكُونُ لَهُمُ تَدْبِيرَةٌ

1414. Qui sermonem ejus non audit, qui aetate provectus est, sollicitudo moderatio ejus erit. D.

١٤١٥ أَنْ مَنْ يَسْمَعُ يَجِبُ

1415. Qui audit, respondit.

In eum dicitur, qui boni consilii rationem non habet et non audit. Hic igitur non respondit, quomodo autem is, qui non audit, respondere potest. Schar.

١٤١٦ الْإِسْتِمَاعُ أَسْلَمُ مِنَ الْقَوْلِ

1416. Audire tutius est quam loqui. A.

١٤١٧ أَسْمَعُ مِنْ كَلْبٍ

1417. Auditu magis valens quam canis. Sam. Sch.

١٤١٨ الْمُسْتَمِعُ شَرِيكَ الْمُتَكَلِّمِ فِي الْإِسْتِمَاعِ سَلَامَةٌ وَتَعَلُّمٌ

1418. Audiens socius loquentis est et in audiendo salus et instructio est. A.

١٤١٩ أَسْمَنُ مِنْ دُبٍّ

1419. Pinguior quam ursus. Sam. Schar.

١٤٢٠ إِذَا سَمَوْكَ سَيِّدٌ فَلَا تَرِيدُ

1420. Quum dominum te appellant, ne plus petas! D.

١٤٢١ اِسْمُ الرَّبِّ بُرْجٌ حَصِينٌ يَلْتَجِى بِهِ (الصديق)

وَيَسْتَعْلَى

1421. Nomen Dei turris munita est, ad quam (justus) confugit et elatus est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18, 10.

Vocem الصديق ex conjectura addidi.

١٤٢٢ بَعْدَ سَنَةٍ وَشَهْرَيْنِ جَاءَ صَبِيٌّ بِلَا عَيْنَيْنِ

1422. Post annum et duos menses puer duobus oculis carens venit. D.

١٤٢٣ أَسْهَرُ مِنْ ظَالِعِ الْكِلَابِ

1423. Vigilantior quam canis claudicans, conf. Fakih. Alchol. p. 102. l. 14.

١٤٢٤ سَهُمُ الْكَلْبِ مِنَ الرَّفِيسَةِ

1424. Sors canis id est, quod pedibus percutitur. D.

١٤٢٥ سَهُمٌ عَلَيْكَ وَسَهُمٌ لَكَ

1425. Sors contra te est et sors pro te est. D.

١٤٢٦ مَنْ سَاءَ خَلْقُهُ عَذَبَ نَفْسُهُ

1426. Cujus forma prava est, ejus animus dulcis est. A.

١٤٢٧ مَنْ سَاءَتْ سِيرَتُهُ لَمْ يَأْمَنْ أَبَدًا وَمَنْ حَسَنَتْ

سِيرَتُهُ لَمْ يَخَفْ أَحَدًا

1427. Cujus agendi ratio prava est, nunquam securus est et cujus agendi ratio pulchra est, neminem metuit. A.

١٤٢٨ سُوءُ الْأَدَبِ يَهْدِمُ مَا بَنَى الْأَسْلَافُ

1428. Pravi mores id quod majores aedificarunt, destruunt. A.

١٤٢٩ سُوءُ الْخَلْقِ وَحَشَةٌ لَا خِلَاصَ فِيهَا

1429. Pravitas naturae est consortii defectus, in quo liberatio non est. A.

١٤٣٠ سُوءُ الظَّنِّ مِنَ الْحَرَمِ

1430. Prava opinio pars providentiae est. A.

١٤٣١ سُوءُ قَوْلِهِ وَبَوْلُهُ سَحَابَةُ الصَّيْفِ اثْبَتَتْ مِنْ قَوْلِهِ

1431. Pravitas dicti ejus et ùrinae ejus (eadem est);
nubes aestatis constantior est, quam dictum
ejus. D.

١٤٣٢ يا مَنْ أَسَاءَ فِيهَا مَضَى كُنْ مُحْسِنًا فِيهَا بَقِيَ

1432. O tu, qui malefecisti in eo quod praeteriit,
in eo quod restat, bene agas! D.

١٤٣٣ أَسَوُا النَّاسَ عَيْشًا مَنْ لَمْ يَعْشَ فِي كَنْفِهِ غَيْرُهُ

1433. Pessime vivit is, in cujus tutela alius non vi-
vit. D.

١٤٣٤ يَسُودُ الْإِنْسَانُ قَوْمَهُ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ

1434. Beneficiis collatis homo in gentem suam do-
minatur. A.

١٤٣٥ سَوَدَ وَجْهَهُ وَشَىءَ مَا نَالَهُ

1435. Faciem suam denigravit et nil cepit. D.

١٤٣٦ سَوَادٌ فَوْقَ سَوَادٍ يُعْمَى الْفَوَادُ

1436. Opes multae super opibus multis cor caecum
reddunt D.

١٤٣٧ سَيِّدُ الْإِدَامِ لِحُومِ الْأَغْنَامِ

1437. Caro pecorum est domina opsonii. B.

١٤٣٨ سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ

1438. Princeps gentis est ejus minister. D!

Paulo aliter in Hamas. p. ١٣٣ l. 19. legitur: سَيِّدُ
القَوْمِ أَشْقَاهُمْ Gentis princeps ejus miserrimus est.

١٤٣٩ السَّيِّدُ مَنْ أُورِيَ نَارَهُ وَحُمِيَ ذِمَارُهُ وَعَوَّرَ جَارُهُ

وَأَذْرَكَ نَارَهُ وَنَفَى عَارَهُ

1439. Dominus is est, cujus ignis accensus, dignitas defensa, vicinus honoratus, vindicta sumpta et dedecus remotum est. A.

١٤٤٠ سَاعَةٌ بَعْمَرِ الْوَرْدِ يَسْوَى الشَّقِيقِ

1440. Hora in vita rosae florem anemone aequat. D.
Ante vocem الشَّقِيقِ anemone, vox سنة annum omissa videtur.

١٤٤١ سَاعَةٌ لِقَلْبِكَ وَسَاعَةٌ لِرَبِّكَ

1441. Hora (una) animo tuo et hora altera domino tuo. D.

١٤٤٢ سُوقُ الْمُعْتَرِّينَ لِلْبِلَادِ الْوَحْمَةِ

1442. Forum pauperum terris insalubribus. D.

١٤٤٣ سُوقُنَا سُوقُ الْجَنَّةِ لَا يَبْعُ وَلَا شَرَّ

1443. Forum nostrum est forum paradisi, in quo neque venditio neque emptio est. D.

١٤٤٤ سَوَاءٌ عَلَيْكَ هُوَ وَالْقَفْرُ

1444. Is et desertum tibi aequalia sunt.

De avaro adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٤٤٥ سَوَاءٌ هُوَ وَالْعُدْمُ

1445. Is et defectus aequales sunt.

De avaro adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٤٤٦ لَا تُسَيِّبُ بِهَيْمَتِكَ فِي مَرَجٍ مَا لَهُ سِيَّاحٌ

1446. Ne animal tuum in prato libere dimittas, cui sepes non est. D.

١٤٤٧ قَدْ سِيرَ بِهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي

1447. Abreptus est nesciens.

De calamitate adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٤٤٨ لَا سَيْفٌ كَالْحَقِّ وَلَا عَدْلٌ كَالصِّدْقِ

1448. Gladius non est ut jus et justitia ut veritas.

I. e. optimus gladius est jus et optima justitia est veritas.

١٤٤٩ وَالسَّيْفُ أَهْوَلُ مَا يُرَى مَسْلُولا

1449. Ensis majorem terrorem incutit, quum evaginatus conspicitur. D.

Versus dimidium metri Camil est.

١٤٥٠ لَا لِلْسَّيْفِ وَلَا لِلضَّيْفِ

1450. Non gladio et non hospiti D.

١٤٥١ وَلِلْسُّيُوفِ كَمَا لِلرِّجَالِ آجَالٌ

1451. Et gladiis sicut viris termini vitae sunt. D.

١٤٥٢ سَأَلَ بِهِ السَّيْلُ لَمْ يَدْرِ

1452. Eum nescientem fluctus aquae abripuit. D.
conf. Meid. 12, 162.

١٤٥٣ سَالُ قَضِيبِ بِمَاءِ وَحَدِيدٍ

1453. Fluvius Kadhib aquam et ferrum abstulit.

Quum Ahmruus ben-Hind post patris sui Almondsiri ben-Amri-l'Kais mortem imperio potitus esset, fratres suos ex eadem matre natos Almondsirum, Malicum et Kabusum rebus praefecit, fratrem autem ex patre suo genitum Ahmruum ben-Omamah removit. Hic in regionem Jemamah se transferens et ab ejus rege auxilium petens gentem Morad auxilio accepit. Quae quum ad fluvium Kadhib castra posuisset, unus alterum culpans dixit: Opes vestras, domos vestras familiasque reliquistis hunc infelicem sequentes. Hobairahus autem ben-Ahbd-Jaghuts ibi aegrotum se esse simulavit. Misit igitur Ahmruus ben-Omamah medicum, qui eum visitaret. Hic eum in hypochondrio ussit, ex quo facto cognomen مكشوح accepit. Eadem autem nocte dum Ahmruus securus erat, hostis eum subito opprimere voluit. Ejus autem uxor Ghassanitica equorum strepitu audito eum ab hostibus jam cinctum commonefecit et ista verba dixit. Sunt qui eam sic dixisse narrent: لقد سأل قضيب: „Fluvius Kadhib ferro jam fluxit et gens Morad accedens advenit.“ Ille autem gladio stricto in fugam eos conjecit. In terram suam illi rediere. Mulieris autem verba significant, malum imminere. S a m.

١٤٥٤ أَشَامُ مِنَ الشَّقَاءِ عَلَى نَفْسِهَا

1454. Infaustior quam equa rufa sibi ipsi.

Equam istam Lakithe ben-Sorarah fuisse dicunt, qua die Djabalah veheretur. Alii dicunt, equam istam calcitrantem pulli sui ventrem lacerasse. Alii dicunt,

quendam ad gentem Locais pertinentem istam equam sternacem incitasse, ut saltu locum abruptum superaret. Equam autem ob saltum nimis brevem collum sibi fregisse, dum ea vehens salvus evaderet. Dixit Bischr ben-Abi-Hasem :

فَأَصْبَحَ كَالشَّقْرَاءِ لَمْ يَعُدْ شَرُّهَا سَنَابِكُ رَجُلَيْهَا وَعَرَضُهَا أَوْفَرُ

Equae Alschakra (rufae) similis fuit, cujus matum ipsius ungulas non transiit, dum ejus honor perfectus erat. „Metrum Thawil est.

Alii denique dicunt, equam fuisse Tsauri ben-Hodbah, cujus frater a gente Banu-Chamis occisus fesset. Quae quum ipsi duplex sanguinis pretium recusaret, se in illam incursionem facturum esse juravit, quamdiu equae suae ungulae essent. Gento autem multis cladibus afflicta equae nomen in proverbii consuetudinem cessit. Sam. Schar. conf. Meid. 22, 47.

١٢٥٥ شَابُ التَّائِبِ حَبِيبُ اللَّهِ

1455. Adolescens resipiscens Dei amicus est. D.

١٢٥٦ شَابٌ بِلَا تَوْبَةٍ كَبَيْتٌ بِلَا سَقْفٍ

1456. Adolescens sine poenitentia sicut domus sine tecto est. D.

In libro Fakih. Alchol. inscripto p. 224 legitur شَابٌ Adolescens sine poenitentia est sicut fenestella non penetrans sine lucerna.“

١٢٥٧ الشَّبَابُ رَضِيعُ الْجُنُونِ وَالشَّيْبُ قَرِينُ السُّكُونِ

1457. Adolescentia collactanea insaniae et senectus socia quietis est. A.

١٢٥٩ مَنْ لَيْسَ تُشْبِعُهُ الْهَرِيسَةُ فَكَيْفَ تُشْبِعُهُ الْقَلِيَّةُ

1458. Quem spissum pulmentum non satiat, quomodo cibus frixus eum satiabit. D.

١٢٥٩ وَشَبَّعُ الْفَتَى لَوْمٌ إِذَا جَاعَ صَاحِبُهُ

1459. Satietas viri, quando ejus socius esurit, vituperio digna est.

Verba e versu Bischri ben-Almoghira desumta sunt :

وَكُلُّهُمْ قَدْ نَالَ شَبْعًا لِبَطْنِهِ وَشَبَّعُ الْفَتَى لَوْمٌ إِذَا جَاعَ صَاحِبُهُ

Quilibet eorum ventri suo tantum cepit, quantum satietati sufficit; sed satietas viri, quando ejus socius esurit, vituperio digna est. Metrum Thawil est.

١٢٦٠ أَشْبَقُ مِنْ هِرَّةٍ

1460. Libidinosior quam felis. Schar.

١٢٦١ هَذَا الشَّبَلُ مِنْ ذَاكَ الْأَسَدِ

1461. Hic catulus leonis ex illo leone. G.

١٢٦٢ أَشْبَهَ أَمْرَاءَ بَعْضُ بَنِي

1462 Viro quaedam utensilia sua similia sunt. Sch.

Verba haec Sohailus ben-Ahmru filio suo male ipsi respondenti dixisse fertur significaturus, eum matri suae, quae stupida esset, similem esse. Alii verborum auctorem Dstul-Azbahum Ahdwanitam fuisse dicunt, quae protulerit, quum filias suas, ante aliquod tempus viris in matrimonium datas, de statu interrogasset. Quartam enim earum et paupertatem et pravam ejus agendi rationem

descripisse, ut audiens pater ista proverbii verba proferret. Sam. Schar. conf. Meid. 12, 11.

١٤٦٣ إذا أَشْتَبَهَ عَلَيْكَ أَصْلُهُ فَاسْتَدِدَّ عَلَيْهِ بِفَعْلِهِ

1463. [Quum ejus origo tibi ignota est, in ejus agendi ratione indicium invenies. D.

١٤٦٤ أَشْبَهُ النَّاسِ بِالْبَهَائِمِ مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ بَطْنَهُ

1464. Bestiis simillimus homo is est, qui ventris sui summam curam agit. A.

١٤٦٥ أَشْبَهُ مِنْ الْبَيْضَةِ بِالْبَيْضَةِ

1465. Similior quam ovum ovo. Sam. Schar.

١٤٦٦ أَشْبَهُ مِنْ الذُّبَابِ بِالذُّبَابِ

1466. Similior quam musca muscae. Sam. Sch.

١٤٦٧ أَشْبَهُ مِنَ الْغُرَابِ بِالْغُرَابِ

1467. Similior quam corvus corvo. Sam. Schar.

١٤٦٨ أَشْبَهُ مِنَ الْقَتَّةِ بِالْقَتَّةِ

1468. Similior quam medica herba medicae herbae. Schar.

١٤٦٩ أَشْبَهُ مِنَ الْقُدَّةِ بِالْقُدَّةِ

1469. Similior quam ala sagittae alae sagittae. Sam. Schar.

١٤٧٠ الشِّتَاءُ شِدَّةٌ وَلَوْ كَانَ رَخَاءً

1470. Hiems dura est et si commoditas vitae est. D.G.

In Rostgaardii libro legitur الشدة و لو كان رخاء
„Angustia angustia est quamvis abundant opes (quod
dicunt aegroti adflicti, licet prospera utuntur fortuna).

١٤٧١ أَشْجَعُ مِنْ كَيْتٍ بِخَفَّانٍ

1471. Strenuior quam leo in loco Chaffan. Sam-
Schar. Conf. Meid. 5, 186. 13, 121.

١٤٧٢ أَشْجَعُ مِنْ كَلْبٍ

1472. Strenuior quam canis. Sam. Schar.

١٤٧٣ شَاحِيحٌ غَنِيٌّ أَفْقَرُ مِنْ فَقِيرٍ سَاحِيٍّ

1473. Avarus dives pauperior est quam pauper
liberalis. A. D.

١٤٧٤ أَشَحُّ مِنْ صَبِيٍّ

1474. Avarior quam puer. Schar. Conf. Meid.
2, 178. 24, 425.

١٤٧٥ الشَّحَاذَةُ حُلْوَةٌ

1475. Mendicitas dulcis est. G.

الشحاذة est pro الشحادة

١٤٧٦ شَحَاذَةٌ وَأَسْمُهَا سَيْتُ النَّعَامِ

1476. Mendica et ejus nomen est domina peco-
rum. D.

النعام mihi pro الانعام esse videtur.

١٤٧٧ لَا شَاحِمٌ وَلَا نَفَّشٌ

1477. Neque adeps neque lana est.

De capris in res transfertur, quae ab utraque parte vitiosae sunt. Sam.

شَخْصٌ بِلاَ أَدَبٍ كَتَجَسَّدِ بِلاَ رُوحٍ ١٤٧٨

1478. Persona sine cultura sicut corpus sine anima est. D. G.

كُلَّمَا أَشْتَدَّ الظَّلَامُ حَسُنَ ضَوْؤُ الْمِصْبَاحِ ١٤٧٩

1479. Quotiescunque tenebrae magnae sunt, lucernae splendor pulcher est. B.

أَشْتَدَّتْ يَدُهُ ١٤٨٠

1480. Manus ejus robusta est. Schar.

Ejus res prospera est.

الشَّدُّ بَعْدَ الضَّرَاطِ ١٤٨١

1481. Cursus post crepitum ventris.

Hoc ab eo desumptum videtur, quod jumentum flagello incitatum interdum crepitum ventris emittit et tum currit, ut sensus esse videatur, bonam rem pravam sequi vel virum rem quandam facere, postquam re praecedente coactus sit. Ebn-Challik. Fasc. VIII, 42. A. cl. Wüstenfeldio mihi indicatum est proverbium.

الشَّدُّ مَعَ الْقَدِّ خَيْرٌ مِنَ الْجُلُوسِ مَعَ الضِّدِّ ١٤٨٢

1482. Vinciri loro melius est quam cum adversario sedere. B.

الشِّدَّةُ مِنْ فَمِ الْقَرْبَةِ وَالْعَافِيَةُ مِنْ خَرْمِ الْإِبْرَةِ ١٤٨٣

1483. Calamitas ex ore utris et incolumitas ex perforatione acus. G.

١٤٨٤ عِنْدَ الشِّدَّةِ يَعْرِفُ الصَّدِيقُ

1484. In calamitate amicus cognoscitur. D.

١٤٨٥ شَدِيدٌ عَلَى الْإِنْسَانِ مَا لَا يَتَعَوَّدُ

1485. Homini difficile est id, cui adsuefactus non est. D.

In codice Par. يعود legitur.

١٤٨٦ عِنْدَ الشَّدَايِدِ تَذْهَبُ الْأَحْقَادُ

1486. In calamitatibus invidia disparet.

E versu desumptum esse videtur, dixit enim poeta:

تَحَلَّتْ لَهُ نَفْسِي النَّصِيحَةَ أَنَّهُ عِنْدَ الشَّدَايِدِ تَذْهَبُ الْأَحْقَادُ

,Anima mea ei bonum consilium largita est; nam in calamitatibus invidia disparet. Metrum Wafir est conf. Meid. 3, 29.

١٤٨٧ أَشَدُّ إِقْدَامًا مِنَ الْأَسَدِ

1487. Fortitudine majore praeditus, quam leo. Sch.

١٤٨٨ أَشَدُّ الْحَسَرَاتِ النَّحْمُ عَلَى مَا فَاتَ

1488. Vehementissima suspiria poenitentia ob res praeteritas parit. A.

١٤٨٩ أَشَدُّ حُمرةً مِنَ الصَّرْبَةِ

1489. Intentiore rubedine quam gummi rubrum. Sam. Schar. Conf. Meid. 1, 128.

١٤٩٠ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ الْقَرَفِ

1490. Intentioniore rubedine quam corium rubrum.

Schar. In Samachscharii opere قرف من est.

١٤٩١ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ الْمُصْعَةِ

1191. Intentioniore rubedine quam fructus rubi. S. Sch.

١٤٩٢ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ النُّكَّةِ

1492. Interiore rubedine quam fructus plantae Thartsuts appellatae.

Planta Thartsuts est planta rubra ad radicem plantae crescens et ad speciem فطر pertinens. Sam. Sch. conf. Meid. 22, 78.

١٤٩٣ أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ حَنَكِ الْغَرَابِ

1493. Intentioniore nigredine quam corvi rostrum.

Legitur quoque من حلك الغراب „quam corvi nigredo.“ Sam. Schar.

١٤٩٤ أَشَدُّ عَصَبِيَّةً مِنَ الْجَحَافِ

1494. Fortius honorem suum defendens quam Al-djahhaf.

Proverbio eadem causa erat, quae proverbio, quod apud Meidanum. C. 20, 95. legitur.

١٤٩٥ مِنْ أَشَدِّ النَّوَازِلِ دَوْلَةُ الْأَرَاذِلِ

1495. Vehementissimis calamitatibus vilium imperium accensendum est. A.

١٤٩٦ شِدْقُكَ وَالْأَرْمَانَةُ كَتِفُكَ

1496. Chalinus tuus et si non, malum Punicum scapulae tuae. D.

١٤٩٧ شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ إِذَا حَضَرَ أَتَى وَمَدَحَ وَإِذَا

غَابَ عَابَ وَقَدَحَ

1497. Pessimus amicus is est, qui, dum praesens est, laudat et adtollit; absens vero vitio vertit et calumniat. A.

١٤٩٨ شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ ظَاهِرُهُ مُوَافِقٌ وَبَاطِنُهُ مُنَافِقٌ

1498. Pessimus amicus est, cujus externum consentit et cujus internum hypocritam agit. A.

١٤٩٩ شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ يَزِينُ أَخَاهُ بِالْمِيزَانِ الْخَفِيفِ

وَيَقْوِمُهُ بِالنَّمَنِ اللَّطِيفِ

1499. Pessimus frater est, qui fratrem (amicum) suum levi bilance ponderat et parvi pretii eum aestimat. A.

١٥٠٠ شَرُّ السَّلَاطِينِ مَنْ خَافَهُ الْبَرِيُّ

1500. Pessimus imperator is est, quem insons metuit. D.

١٥٠١ شَرُّ الْغَرِيبَةِ يُعْلَنُ وَخَيْرُهَا يُدْفَنُ

1501. Pravum peregrinae publice ostenditur ejusque bonum occultatur. D. Sam.

١٥٠٢ شَرُّ الْفَقْرِ الْخُضُوعُ وَخَيْرُ الْغِنَا الْقَنُوعُ

1502. Pessima paupertas est humilitas et optima opulencia est contentus animus.

In codice loco vocis الخضوع legitur القنوع

١٥٠٣ شَرُّ النَّاسِ الْعَالِمُ لَا يَنْفَعُ بَعْلِمِهِ

1503. Pessimus hominum est doctus, qui doctrina sua utilis non est. D.

١٥٠٤ شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَتَّقِيهِ النَّاسُ

1504. Pessimus hominum is est, quem homines cavent. A.

١٥٠٥ شَرٌّ فِي الْجَوَالِقِ

1505. Malum in sacco.

Quum cameli, super quibus Kazirus in oppidum reginae Sabae viros armatos introduceret, per portam intrarent, portae custos, stimulo, quem manu tenebat, saccum, in quo vir inclusus erat, transfodit, ita ut vir, cuius ventrem attingeret, crepitum emitteret. Quem audiens custos ista proverbii verba protulit conf. Meid. 7, 9.

١٥٠٦ الشَّرُّ شَرُّ الْحِرْصِ أَبُوهُ وَالْبَغْيُ ابْنُهُ وَالطَّمَعُ

شَقِيقُهُ وَالْحَذُّ رَفِيقُهُ

1506. Malum est aviditas, cujus mater cupido, filia injustitia, cupiditas soror germana, vilitas socia est. A.

١٥٠٧ شَرَّارُ الْأُمَرَاءِ أَبْعَدُهُمْ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَشَرَّارُ الْعُلَمَاءِ

أَقْرَبُهُمْ مِنَ الْأُمَرَاءِ

1507. Pessimi principes ii sunt, qui remotissimi a doctis sunt et pessimi docti, qui propinquissimi principibus sunt. A.

١٥٠٨ اشْرَبْ تَنْقَعْ

1508. Bihe, sitim sedabis!

De cautione adhibetur. Sam. Schar. conf. 13, 108.

١٥٠٩ إِنَّهُ لَشَرَّابٌ بِأَنْقَعِ

1509. Is aquas stagnantes bibit.

I. e. Multas res expertus est aut multum solers et gnarus est, vias enim in desertis qui perfecte novit, ad aquas stagnantes viatores ducere potest. Kam.

١٥١٠ مَشْرَبُ الْعَذْبِ مُزْدَحَمٌ

1510. Locus, ubi aqua dulcis bibitur, ob multitudinem accedentium angustus est. B.

١٥١١ الشَّرَاحُ مِنَ النَّجَاحِ

1511. Explicatio est modus quidam perficiendi.

I. e. quod si homini roganti non satisfacimus, sed statum explicamus, quodammodo rogantem contentum reddimus, ut illa explicatio modus perficiendi sit. Dixit poeta:

أَتَقْضِي حَاجَتِي فَأَحْطُ رَجُلِي وَإِلَّا فَالشَّرَاحُ مِنَ النَّجَاحِ

Num desiderio meo satisfacis, ut sellam meam deponam?
Sin aliter; tum explicatio modus quidam perficiendi est.
Metrum Wafir est. conf. Meid. 12, 7. 25, 31.

١٥١٢ شَرَطُ الْأَلْفَةِ تَرَكُ الْكُلْفَةِ

1512. Familiaritatis conditio est omissio molestiae.
A. D.

١٥١٣ شَرَطُ الْمُرَافَقَةِ مُوَافَقَةُ

1513. Societatis conditio consensus est. G.

١٥١٤ لَا تَشْرَعُ فِيْهَا لَا يَعْْنِيْكَ

1514. Ne rem, quae te non spectat, aggrediaris! D.

١٥١٥ شَرَعُكَ مَا بَلَغَكَ الْمَحَلَّ

1515. Commeatus tibi sufficit, cujus ope ad locum pervenis.

In eum dicitur, qui paucis contentus est. Kam.

١٥١٦ شَرَفُ الْبِلَادِ بِسَوَاقِنِهَا لَا بِأَمَاكِنِهَا

1516. Nobilitas terrarum in incolis non in locis est. B.

١٥١٧ الشَّرَفُ الظَّاهِرُ الرِّيشُ الْفَاخِرُ

1517. Nobilitas apparens est vestis splendida se jactans. D.

١٥١٨ الشَّرَفُ بِالْعَقْلِ وَالْأَدَبِ لَا بِالْأَصْلِ وَالْحَسَبِ
وَالنَّسَبِ

1518. Nobilitas ingenio et animi cultura, non origine, majorum gloria et genere est. A.

In codice D. الشرف بالفصل لا بالأصل والحسب. Nobilitas meritis comparatur non origine et genere.

١٥١٩ الشرف بالهيم العالية لا بالأمور البالية

1519. Nobilitas mente alta, non rebus vetustis comparatur. D.

١٥٢٠ الشرف تغافل

1520. Nobilitas negligentia est.

I. e. Nobilis nobilitatem suam ostendere negligit. Verba haec Actsamus ben-Zaifi dixit.

١٥٢١ قد يشرف الوضيع بالمال

1521. Despectus opibus honoratus fit. D.

١٥٢٢ يا شريكى بآرك الله فيك قال نصف الدعوة لك

1522. O socie mi! Deus tibi benedicat! Dixit: Dimidium invocationis tibi sit! D.

١٥٢٣ من شره وقع فيما كره

1523. Qui avidus est, in id, quod aversatur, incidit. A.

١٥٢٤ إنما اشتريت الغنم حذار العاذية

1524. Oves emi cavens, ne pascendo procul evagarentur.

Narrant virum habuisse camelos, qui procul evagan-

tes noctu domum non reverterentur. Hanc ob causam oves emit, qui eodem vitio laborabant. Proverbium igitur in eum dicitur, qui in molestiam, quam evitare vult, incidit. Schar.

١٥٢٥ لَا تَشْتَرِ عَدَاوَةً وَاحِدٍ بِصَدَاقَةِ أَلْفٍ

1525. Ne unius inimicitiam pro amicitia mille hominum emas! B. D.

١٥٢٦ مَنْ يَشْتَرِي الْخُبْزَ بِالْذِّينِ أَرْحَمُوهُ وَمَنْ يَشْتَرِي

اللَّحْمَ بِالْذِّينِ أَرْحَمُوهُ

1526. Qui panem debito emit, ejus miseremini et qui carnem debito emit, eum lapidate (v. calumniis petite)! G.

١٥٢٧ شَيْطَانُ الْإِنْسِ غَلَبَ شَيْطَانَ الْجِنِّ

1527. Satanas hominum satanam daemonum vicit! D.

١٥٢٨ أَشْعَثُ مِنْ نَابٍ جَائِعٍ

1528. Magis dirumpens, quam dens esurientis.

Activi significatio voci أشعث hoc in proverbio tribuenda videtur. Sam. Schar.

١٥٢٩ شَعْرَةٌ بَيْنَ عَاقِلٍ وَمُجَنُّونَ مَا تَنْقَطِعُ

1529. Pilus unus inter prudentem et dementem non abrumpitur. D.

١٥٣٠ شَعْرَةٌ مِنْ خَنْزِيرٍ مَكْسَبٌ

1530. Pilus unus porci lucrum est. D.

١٥٣١ شَغَفُ الْمَرْءِ بِالْمَعَانِي أَشَدُّ مِنْ شَغَفِهِ بِالْغَوَايِ

1531. Amor, quo vir venustis sensibus deditus est, vehementior est, quam quo pulchris puellis deditus est. B.

١٥٣٢ مَنْ اشْتَغَلَ مَا لَا يَعْْنِيهِ فَاتَهُ مَا يُغْنِيهِ

1532. Qui rebus ipsum non spectantibus occupatus est, eum res, quae ipsum contentum reddunt, fugiunt. D.

١٥٣٣ مَنْ يُشْفِقُ عَلَى عَصَاةٍ يُبْغِضُ وَلَدَهُ وَمَنْ يُحِبُّ
أَبْنَهُ يُوَدِّدُهُ بِإِهْتِمَامٍ

1533. Qui erga baculum suum benignus (ei parens) est, filium suum odit et qui filium suum amat, cum cura eam educat. G.

Salomoni tribuitur. Conf Prof. Salom. 13, 24.

١٥٣٤ شَفَاءُ الْقُلُوبِ لِقَاءُ الْمَحْبُوبِ

1534. Medicina animorum est occursus amati. D.

١٥٣٥ لَا أَنْشَقَّ الظَّرْفُ وَلَا سَالَ اللَّبَنُ

1535. Vas ne rumpatur et lac ne fluat! D.

١٥٣٦ أَنْ الشَّقَاءُ عَلَى الْأَشْقَيْنِ مَصْبُوبٌ

1536. Miseria super miseros effusa est.

Hemistichium metri Basith est. De misero continuis malis afflicto adhibetur.

١٥٣٧ ان الشَّقَى بِكُلِّ حَبْلٍ يُخْنَقُ

1537. Miser omni fune strangulatur. Sam. Hemistichium metri Camil est.

١٥٣٨ انَّ الشَّقَى تَرَى لَا اَعْلَامًا

1538. Misero signa esse vides.

Indicia, quibus miser cognoscitur, apparent. Hemistichium metri Camil est. Sam.

١٥٣٩ اَشْقَى مِنْ وَاَفِدِ الْبَرَّاجِمِ

1539. Infelicior quam adveniens e gente Albaradjim. Conf. Meid. 1, 6. 13, 141.

١٥٤٠ مَنْ شَكَرَ دَامَتْ نِعْمَتُهُ وَمَنْ صَبَرَ حَقَّتْ طُوبَاتُهُ

1540. Qui gratias agit, ejus beneficium durat et qui patiens est, ejus societas conveniens est. A.

١٥٤١ اَشْكُرُ الْاِحْسَانَ تَسْتَحِقُّ اِحْسَانًا

1541. Pro beneficio gratias age, ut beneficii dignus sis. A.

١٥٤٢ لَا تَشْكُرْ فَتَى حَتَّى تُجَرِّبَهُ وَلَا تَذُمَّ فَتَى إِلَّا

مِنْ بَعْدِ تَجَرِّيبِ اَنَّ الرِّجَالَ صَنَادِيقُ مُقَفَّلَةٍ

وَلَا مَفَاتِيحُهَا إِلَّا التَّجَرِّيبُ

1542. Ne virum laudes, donec eum experiris et ne virum vituperes, nisi postquam eum ex-

pertus es, nam viri comparandi sunt cistis clausis, quarum clavis nil nisi experientia est.

In hoc proverbio ut nec non sequentibus voci شكر laudandi significatio tribuenda est.

١٥٤٣ لا تَشْكُرْ تَحْتَاجُ تَذَمُّه

1543. Ne eum lauda quem vituperes necesse est. D.

١٥٤٤ مَا تَشْكُرُ الْعَرُوسُ إِلَّا أُمُّهَا وَالْمَاشِطَةُ

1544. Sponsam nemo laudat, nisi ejus mater et femina comens. D.

١٥٤٥ الشُّكْرُ تَمِيمَةُ التِّمَامِ النِّعْمَةِ

1545. Gratiarum actio est amuletum, quo beneficia congregantur. B.

١٥٤٦ الشَّكْوَةُ لِغَيْرِ اللَّهِ مَذَلَّةٌ

1546. Querela cum alio quam Deo vilitas est. G.

Duobus codicis locis invenitur proverbium.

١٥٤٧ شَمِّنِي وَلَا تَدْعَكْنِي

1547. Olfac me et ne me frica! D.

١٥٤٨ شَمَّةٌ مِنَ الْمَعْرِفَةِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعَمَلِ

1548. Olfactus (parva pars) cognitionis melior est quam multum operis. A.

١٥٤٩ أَشَمُّ مِنْ كَلْبٍ

1549. Odoratu magis valens quam canis. S. Sch.

١٥٥٠ أَشْمَرٌ مِنْ هِقْلٍ

1550. Odoratu magis valens quam struthiocamelus mas. Sam. Schar. Conf. Meid. 13, 130.

١٥٥١ يَا شَامِتَةً لَا تَشْمِتِي الْيَوْمَ لِي وَغَدًا لَكَ

1551. O ob meam calamitatem laeta, ne laeta sis! Hodie mihi, cras tibi. D.

١٥٥٢ أَشْمَسُ مِنْ عَرُوسٍ

1552. Splendidior quam sponsa. Schar.

١٥٥٣ شَمْعَةٌ مَا لَهَا وَجْهٌ مَعْلُومٌ

1553. Candela cui modus certus non est. D.

١٥٥٤ الْمَشْنُوقُ يَبْخَافُ مِنْ جَرَّةِ الْحَبْلِ

1554. Strangulatus lignum funis in laqueo metuit. G.

١٥٥٥ شَهَابُ الدِّينِ أَضْرَطَ مِنْ أَخِيهِ

1555. Schehab-Aldinus saepius pedit quam ejus frater. D.

Proverbio metrum Wafir est.

١٥٥٦ أَشْهَدُ أَنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَأَشْهَدُ أَنْ عَبَّاسًا جَبَانٌ

1556. Testificor Dei promissum verum esse et testificor, Abbasum esse timidum.

Versus metri Wafir est, quem femina dixit. Abbasus ben-Mohammed fratris mortem vindicare nolebat. Conf. Hamas. p. 25. l. 4.

١٥٥٧ شَاهِدُ الْكَلْبِ ذَنْبَهُ

1557. Testis canis cauda est. D.

١٥٥٨ شَهَادَةٌ بِشَهَادَةٍ

1558. Testimonium pro testimonio. D.

١٥٥٩ شَهْرٌ مَا لَكَ فِيهِ رَاتِبٌ لَا تُعَدُّ لَهُ أَيَّامٌ

1559. Mensis dies non numerantur, in quo stipendium tibi non est. D. Conf. M. 13, 172.

In Rostgaardii libro prov. 223 الشهر et loco vocis رَاتِبٌ legitur عُلُوفَةٌ conf. Burckhardt. 349.

١٥٦٠ أَنَّهُ لَا شَهْرٌ مِنْ فَارِسٍ الْأَبْلَقِ

1560. Is notior est quam equus equi variegati.

Alazmäih. Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium esse vulgo usitatum, vulgum autem dicere من فرس ابلق quam equus variegatus.“

١٥٦١ شَهْوَةُ الْعَاقِلِ مِنْ وَرَاءَ فِكْرَتِهِ وَفِكْرَةُ الْأَحْمِقِ

مِنْ وَرَاءَ شَهْوَتِهِ

1561. Cupido prudentis post cogitationem et cogitatio stupidi post cupidinem est. A.

١٥٦٢ رَبُّ شَهْوَةٍ سَاعَةً تُورِثُ حُزْنَ طَوِيلًا

1562. Cupido unius horae longam saepe tristitiam producit. A. B.

١٥٦٣ لَيْسَ فِي الشَّهَوَاتِ خُصُومَةٌ

1563. In cupiditatibus rixa non est. D.

١٥٦٤ أَشْهَى مِنْ الْقَنْدِ

1564. Magis cupitus quam saccharum. Sam. Sch.

١٥٦٥ أَشْهَى مِنْ كَلْبَةٍ مُجْعَلَةٍ

1565. Cupidior quam canicula libidinosa. S. Sch.]

١٥٦٦ لَا تُشَاوِرْ مَشْغُولًا وَإِنْ كَانَ حَازِمًا فَلَا يَصْرِفْ

ذِهْنَهُ إِلَيْكَ وَلَا حَايِعًا وَإِنْ كَانَ فَهِيمًا فَلَا

يَصْفُو ذِهْنَهُ وَلَا مَدْعُورًا وَإِنْ كَانَ نَاصِحًا فَيَمْنَعُهُ

الْخَوْفُ مِنَ الرَّوِيَّةِ فِي أَمْرِكَ وَلَا مَهْمُومًا وَإِنْ

كَانَ ذَا رَأْيٍ فَإِنَّهُ مَشْغُولٌ بِهَمِّهِ عَنْكَ وَلَا بِخِيَلِهِ

وَإِنْ كَانَ فَطِنًا فَيُحَمِّلُكَ عَلَى التَّقْصِيرِ بِدَنَاتِهِ

وَلَا حَرِيصًا وَإِنْ كَانَ حَازِقًا فَيَغْرُكَ بِمَا يَرْجَى

1566. Ne consulas occupatum et si providus est, nam ingenium suum in te non convertet aut famelicum, et si intelligens est, nam ejus ingenium turbatum erit aut territum et si sincerus amicus est, nam metus a considerata re tua eum retinebit, aut moestum, etsi prudens est, nam suo moerore nimis occupatus est aut avarum, etsi per-

spicax est, nam' per vilitatem suam te impellet, ut minus faciās, quam debes aut avidum, etsi ingeniosus est, nam rerum vanarum spe te decipiet. A.

In postrema parte plura ex conjectura correxi.

١٥٦٧ وفي الإشارات ما يُغني عن الكلام

1567. In signis datis sermone carere possumus. D.

١٥٦٨ المُستشار مُؤتمن

1568. Qui consulitur, ei fides habetur. Meïdani praefat.

١٥٦٩ المشاورة تُخلص الرأى من السقط كما تُخلص

النار الذهب من الغش

1569. Ut ignis aurum a sordibus liberat, sic consultatio consilium a vitiis. A.

١٥٧٠ الشوط بطين

1570. Cursus (terminus) longius remotus est.

I. e. in re amplitudo est. Narrant, Solaimanum ben-Zorad die pugnae, qui dies cameli cognominatur, ad Ahlium venisse. Ad quem quum Ahlius verba sequentia يابن صراد تهنات وترحلت وتاخرت وتربصت فكيف رأيت O Ebn-Zorade! Incertus in consilio capiendi fuisti et longe remotus fuisti et occasionem captasti. Et quemadmodum vidisti, Deus ita egit, ut te carere possim, illum respondisse: يا امير المؤمنين الشوط بطين وقد نفى من الامور ما تعرف به صديقك عن عدوك O princeps fidelium! Cursus longe remotus est et jam

remotae sunt res, quibus amicum tuum ab inimico tuo discerneres.“ Schar.

١٥٧١ مِنْ الشَّوْكَةِ وَرْدَةٌ وَمِنْ الْوَرْدَةِ شَوْكَةٌ

1571. E spina rosa et e rosa spina. D.

١٥٧٢ أَنْتَ شَوْكَةٌ النَّاصِحَةُ

1572. Tu Schaula fidelis es.

Hoc in fidelem stupidum dicitur, cujus fidelitas ipsi detrimento est. conf. Meid. 5, 129. 25, 131.

١٥٧٣ هُوَ شَوَى فِي الْحَرِيقِ سَمَكْتُهُ

1573. Is in incendio piscem suum assavit.

Proverbium Bagdadi incolis proprium in eo adhibetur, quod quis mentem suam celat, ut agendi occasione utatur. A furibus originem duxit, qui si incendium conspiciunt, propius accedunt, ut furandi occasione fruantur; sed detecti istis excusandi causa verbis utuntur. H. 417.

١٥٧٤ شَاةٌ أَشْعَبَ

1574. Ovis Aschahbi.

Aschahbus aviditate notus interrogatus erat, num se avidiorem vidisset. Respondit se habuisse ovem, quae dum in tecto esset, Irin in coelo medicam herbam esse putans et aviditate incitata, assilierit et cervice fracta decidens perierit. Conf. Harir. 287.

١٥٧٥ إِنْ شِئْتَ فَارْجِعْ فِي فَوْقِ

1575. Si vis, in crenam redi!

I. e. Redi ad statum pristinum amicitiae. Tsahlabus hunc versum recitavit:

قَدْ أَنْتِ قَائِلَةٌ خَيْرًا وَتَارِكَةٌ شَرًّا وَرَاجِعَةٌ إِنْ شِئْتَ فِي فَوْي

Num tu bonum dicis et malum relinquis et redis, si vis, in crenam? Metrum Basith est. Schar.

١٥٧٦ مَنْ يَشَاءُ أَنْ يَعِيشَ سَالِمًا فَلْيَتَفَرَّدْ عَنِ النَّاسِ صَامِتًا

1576. Qui incolumis vivere vult, ab hominibus silens se separet. D.

١٥٧٧ أَيْ شَيْءٍ يَعْمَلُ الْحَاسِدُ مَعَ الرَّازِقِ

1577. Quamnam rem invidus beneficienti facit? D.

١٥٧٨ عِنْدَكَ شَيْءٌ وَالْأَلَّا لَا

1578. Apud te res est et si non, non. D.

١٥٧٩ لَا شَيْءٌ أَقْبَحُ لِلْعَاقِلِ مِنْ مَدْحِ نَفْسِهِ لِأَنَّهُ مَعَ

الصِّدْقِ يُسَامُ وَمَعَ الْكَذِبِ يُلَامُ

1579. Nulla res prudenti turpior est, quam propria laus, nam si verax est, fastidium ejus audiendi habent, sin mendax, eum vituperant. A.

١٥٨٠ لَا شَيْءٌ أَنْفَعُ لِلْإِنْسَانِ مِنْ حِفْظِ اللِّسَانِ

1580. Nulla res homini utilior est, quam linguae custodia. A.

١٥٨١ بَلَا شَيْءٍ مَا شَيْءٍ وَلَوْ كَانَ اخُوكَ الْبَاشِي

1581. Pretio non dato nulla res est et si frater tuus praefectus esset. D.

١٥٨٢ يَلِاش مَا يَطْرُقُ الْحَدَادُ رَأْسَ اصْبِعِكَ

1582. Nullo pretio dato faber ferrarius digiti tui summam partem non percutit. D. G.

١٥٨٣ هَذَا شَيْءٌ يَشُقُّ الْأَرْضَ شَقًّا

1583. Haec est res, quae terram findit. D.

١٥٨٤ هُوَ فِي شَيْءٍ لَا يَطِيرُ غُرَابُهُ

1584. Is in re est, cujus corvus non avolat. D.

Vita bona commodaque utitur, corvus enim e terra, quae pabulo abundat, non avolat. Sam. conf. Meid. 27, 68.

١٥٨٥ شَيْئَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي بَيْتِ الْغِنَاءِ وَالرِّئَاءِ

1585. Duae res in domo conjunctae non sunt: Opulentia et scortatus. A.

١٥٨٦ شَيْئَانِ لَا يَنْقَطِعَانِ أَبَدًا الْمَصَائِبُ وَالْحَوَائِجُ

1586. Duae res nunquam abrumpuntur: Calamitates et necessitates. B.

١٥٨٧ مَنْ شَابَ رَأْسُهُ أَخْلَقَ لِبَاسُهُ

1587. Cujus caput incanuit, ejus vestimentum tritum est. A.

١٥٨٨ شَابَتْ وَمَا تَابَتْ

1588. Vetula illa evasit et non resipuit. D.

١٥٨٩ حَتَّى يَشِيبَ الْغُرَابُ

1589. Donec corvus canescit. S a m.

١٥٩٠ شَيْبُكَ فَأَعْيِكَ

1590. Canities tua est nuntia mortis tuae. A.

١٥٩١ لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ الْعُمَرِ

1591. Senectus vitae pars habenda non est. B.

١٥٩٢ شَيْخُ التَّايِبِ عَتِيقُ آلِهِ

1592. Senex resipiscens Dei manumissus est. D.

١٥٩٣ الشَّيْخُ أَقْوَى عَصَبًا مِنَ الصَّبِيِّ

1593. Senex firmiores nervos habet quam puer. S.

١٥٩٤ شَاعَ وَذَاعَ وَمَلَأَ السَّمَاعَ

1594. Divulgatus est et palam factus est et aures implevit. D.

١٥٩٥ شِلْ سِمَاطَكَ مِنْ قُدَّامِهِ

1595. Tolle stratum tuum (mensam tuam) e conspectu ejus. D.

١٥٩٦ شَيْنُ الْعِلْمِ الصَّلَفُ

1596. Falsa gloriatio dedecus doctrinae est. A.

١٥٩٧ صَبَّ لَهُ بِرَايِدِ رَزَّةٍ

1597. Effunde ei plus oryzae! D.

١٥٩٨ صَبَّ فِي قُنْدِيلِهِ زَيْتٌ

1598. Effunde (vel. effusum est) in lucernam ejus oleum! D.

١٥٩٩ أَصْبَحَ قَلْبِي صَرْدًا

1599. Cor meum frigidum est.

In solatio de re, qua nos caremus, adhibetur. Ad hoc proverbium explicandum fabulam retulerunt. Nar- rant lacertam ranae caudam, qua praedita fuerit, abripu- isse. Rei causam talem fuisse. Lacertam cum rana, utra sitim diutius tolerare posset, certamen iniisse. Tem- pore sitis quum utraque exiisset, lacertam percussisse ranam et ranam clamasse: „O lacerta! يا ضب وردا وردا ad aquam veni, ad aquam vem!“ lacertam autem re- sponsisse:

أَصْبَحَ قَلْبِي صَرْدًا لَا يَشْتَهِي أَنْ يَرِدَا

„Cor meum est frigidum, ad aquam accedere non cupit.“

Die autem secundo clamanti ranae iisdem verbis lacertam respondisse et sequentia addidisse:

أَلَا عَرَارًا عَرْدًا وَصَلِيَانًا زَرْدًا وَعَنْكَثًا مُلْتَبِدًا

„O bupthalmum durum et plantam Zilijjan et plantam Ahncats *) perplexam!

Tertio autem die quum rana eadem verba protulisset, lacertam non respondisse fabulantur et tum ranae ad aquam festinantis caudam lacertam, quae secuta esset, arripuisse. Alcomaitus ben-Tsahlebah rei in versu men- tionem fecit dicens:

---

*) Vox عَنْكَث plantae nomen est. Kam.

عَلَى أَخْذِهَا يَوْمَ غَيْبِ الْوُرُودِ وَعِنْدَ الْحُكُومَةِ أَذْنَابُهَا

Quum illa die, quo ipsa, die intermisso, ad aquam accederet et apud judicium caudam ejus arriperet. Metrum Motakarib est. Sam. Schar.

١٦٠٠ صَبَاحُكَ تَعْلَبَا وَمَسَاكَ ذَنْبَا

1606. Tempus matutinum tuum est vulpes et vespertinum lupus. D.

١٦٠١ الصُّبْحَةُ مَبْخَرَةٌ مَجْفَرَةٌ

1601. Somnus matutino tempore est res foetorem oris producens et Venerem impediens. Sch.

١٦٠٢ مَنْ صَبَرَ عَلَى تَعَبِ الْعِلْمِ تَمَتَّعَ بِرَاحَةِ الْأَدَبِ

1602. Qui fatigationem scientiae patienter fert, is tranquillitate culturae animi delectatur. B.

١٦٠٣ مَنْ صَبَرَ عَلَى جَارِهِ وَرَّثَهُ اللَّهُ دِيَارَهُ

1603. Qui vicinum suum patienter fert, eum Deus haeredem domorum ejus constituit. D.

١٦٠٤ مَنْ صَبَرَ عَلَى مَوَدَّةِ الْكَاذِبِ فَهُوَ مِثْلُهُ

1604. Qui amorem mendacis patienter fert, is ei similis est. B.

١٦٠٥ مَنْ صَبَرَ عَنْ شَهْوَتِهِ بِالْغَى فِي الْمَرْوَةِ

1605. Qui cupiditatibus suis constanter resistit, is virtuti operam dat. A.

١٦٠٦ مَنْ صَبَرَ غَنِمَ وَمَنْ تَفَكَّرَ عِلِمَ

1606. Qui patiens est, rebus potitur et qui multum cogitat, scit. A.

١٦٠٧ مَنْ صَبَرَ قَدَرَ وَمَنْ لَجَّ كَفَرَ

1607. Qui patiens est, valet, et qui pertinax est, impius est. G.

In altero codicis loco in eodem proverbio loco vocis قدر legitur نال cap. it.

١٦٠٨ مَنْ صَبَرَ وَأَسْتَنَّا نَالَ مَا يَتَمَنَّا

1608. Qui cum patientia expectat, is rebus desideratis potietur. G.

١٦٠٩ مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى حُسْنِ التَّعَلُّمِ فَلْيَصْبِرْ عَلَى

قُبْحِ الْجَهْلِ

1609. Qui patienter non fert, quod pulchro modo docetur, is turpem ignorantiam patienter ferre debet. B.

١٦١٠ مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَلِمَةٍ يَسْمَعِ كَلِمَاتٍ

1610. Qui unum verbum patienter non fert, plura verba audiet. D.

١٦١١ أَصْبِرْ عَلَى جَارِكَ الْمَيْشُومِ إِمَّا يَرْحَلْ إِمَّا يَمُوتْ

1611. Patienter fer vicinum tuum infelicem, (molestum)! Aut itinere abibit aut morietur. G.

١٦١٢ أَصْبِرِي بِأَلَمِ مَا تُحْتَنِنُهُ

1612. Perfer, o femina, dolorem, dum circumcideris!

Apud Arabes feminae quoque circumciduntur. Proverbium igitur nos monet, ut patientia utamur in re, quae evitari non potest Sam. Schar.

١٦١٣ صَبْرُكَ يُورِثُ الظَّفَرَ

1613. Patientia tua victoriam producit. A.

١٦١٤ الصَّبْرُ حِيلَةٌ مَنْ لَا حِيلَةَ لَهُ

1614. Patientia est remedium ejus, cui contra malum remedium non est. A.

١٦١٥ الصَّبْرُ سَلَامَةٌ وَالْعَجَلَةُ نَدَامَةٌ

1615. Patientia est salus, et festinatio est poenitentia. G. Conf. prov. في العجلة

١٦١٦ الصَّبْرُ عَلَى الْغُصَّةِ يُودِي الْفُرْصَةَ

1616. Patientia in ferendis molestiis occasionem adducit. A.

١٦١٧ الصَّبْرُ عِنْدَ الْمَصَائِبِ مِنْ أَعْظَمِ الْمَوَاهِبِ

1617. Patientia in calamitatibus donis (Dei) maximis accensenda est. A.

١٦١٨ الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ وَالْيَقِينُ مِفْتَاحُ الصَّبْرِ

وَالذَّنْبُ مِفْتَاحُ التَّوْبَةِ وَالتَّوْبَةُ مِفْتَاحُ الْغُفْرَةِ

والتَّوَّاضِعُ مِفْتَاحُ الرَّاحَةِ وَالْقَنَاعَةُ مِفْتَاحُ الرِّضَا
وَالرِّضَا مِفْتَاحُ الْمَحَبَّةِ.

1618. Patientia clavis laetitiae, certitudo clavis patientiae, crimen clavis poenitentiae, poenitentia clavis veniae, modestia clavis tranquillitatis, contentus animus clavis favoris, et favor clavis amoris est. A.

١٦١٩ مَا بَعْدَ الصَّبْرِ غَيْرُ الْقَبْرِ

1619. Post patientiam nil nisi sepulcrum est. G.

١٦٢٠ الصَّابِرُ يُدَبِّرُ بِكَثْرَةِ الْفِطْنَةِ وَاللَّجُوجُ يَرْفَعُ جَهْلَهُ

1620. Patiens multa cum intelligentia res instruit; sed pertinax in litigando ignorantiam suam extollit.

١٦٢١ أَصْبِرْ عَلَى الْخُذْلِ مِنْ وَتِدٍ

1621. Patientior in vilitate ferenda quam paxillus.
conf. Meid. 11, 51. Sam. Schar.

١٦٢٢ أَصْبِرْ عَلَى السُّوَّافِ مِنْ ثَالِثَةِ الْأَثَافِ

1622. Patientius ferens pecorum interitum, quam tertia pars tripodis.

Arabes in deserto ad montis partem duos lapides ponere solebant, ut tripodis loco, in quo ollam ponerent, inservirent. Illa montis pars tertia tripodis pars est. Conf. Meid. 14, 111. 27. 68. Sam. Schar.

١٦٢٣ اَصْبَعُ قَطَعَهَا الشَّرْعُ مَا تَرَجَّعَ

1623. Digitus, quem lex amputavit, non redit. D.

Sed in codice Par. loco vocis ترجع legitur توجع „dolore afficit.“

١٦٢٤ اَصَابِعُكَ فِي اَيْدِيكَ مَا هُمْ سَوَاءٌ

1624. Digiti in manibus tuis non sunt aequales. D.

In Rostgaardii libro سواد legitur.

١٦٢٥ صَبِيٌّ عَاقِلٌ اَفْضَلُ مِنْ شَيْخٍ جَاهِلٍ

1625. Puer prudens praestantior est quam senex insipidus. G.

١٦٢٦ الصَّبِيُّ صَبِيٌّ وَلَوْ خَاطَبَ النَّبِيَّ

1626. Puer puer est et si prophetam allocutus esset. G.

١٦٢٧ طَحَّةُ الْاِنْسَانِ فِي الصَّوْمِ

1627. Hominis sanitas abstinentia nititur. A.

١٦٢٨ طَحَّةُ الْجَسَدِ اَوْفَرُ الْقِسْمِ

1628. Corporis sanitas est maxime abundans portio. D.

١٦٢٩ طَحَّةُ الْجَسَدِ مِنْ قَلَّةِ الْحَسَدِ

1629. Sanitatis corporis causa in pauca invidia est. D.

١٦٣٠ طَحَّةُ الْجَسَدِ خَيْرٌ مِنْ شَرْبِ الدَّوَاءِ وَتَرْكُ

الذَّنْبِ خَيْرٌ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ

1630. Sanitas corporis melior est, quam medica-
menta bibere et peccata omittere melius est,
quam veniam petere. A.

١٦٣١ أَصَحُّ رِعَايَةٍ مِنْ كَلْبٍ

1631. Melius custodiens quam canis. Schar.

١٦٣٢ أَصَحُّ مِنَ الْخَوْتَعَةِ

1632. Integrrior quam Chautah.

De viro probo adhibetur. Kam.

١٦٣٣ لَا تَصْحَبِ الشَّرِيرَ فَإِنَّ طَبْعَكَ يَسْرِقُ مِنْ

طَبْعِهِ شَرًّا وَأَنْتَ لَا تَعْلَمُ

1633. Ne improbi socius sis, nam natura tua, te ne-
sciente, ejus naturam imitabitur. A.

١٦٣٤ لَا تَصْحَبْ مِنَ الْإِخْوَانِ إِلَّا كُلَّ صَادِقٍ لِسَانٍ

1634. Nonnisi cum iis fratribus societatem cole, quo-
rum lingua verax est. G.

١٦٣٥ مَنْ صَاحَبَ الْعُلَمَاءَ وَقُرِئَ مِنْ عَاشِرِ السُّفَهَاءِ حَقَّرَ

1635. Qui societatem init cum doctis, honoratus
erit et qui consortium habet cum stultis, is
despectus erit. A.

١٦٣٦ صَاحِبِ الْاِخْيَارِ تَأْمَنُ مِنَ الْأَشْرَارِ

1636. Si bonorum socius es, ab improbis securus eris. A. D.

١٦٣٧ صَاحِبُ الْبَطْنِ لَمْ يَزَلْ غَضَبَانِ

1637. Is qui nonnisi ventri operam navat, iratus esse non cessat. D.

١٦٣٨ صَاحِبُ الْبَيْتِ أَدْرَى بِالَّذِي فِيهِ

1638. Possessor domus optime scit eum, qui in ea est. D.

١٦٣٩ صَاحِبُ الصَّنْعَةِ خَيْرٌ مِنْ صَاحِبِ الْقَلْعَةِ

1639. Artis possessor melior est quam arcis possessor. D. G.

١٦٤٠ صَاحِبُ أَمْوَالٍ لَمْ يَزَلْ تَعَبَانِ

1640. Opum possessor molestia gravatus semper est. D.

١٦٤١ صَاحِبُ سُلْطَانٍ كَرَائِبِ أَسَدٍ يَخَافُهُ النَّاسُ

وَهُوَ لِمَرْكَبِهِ أَخَوْفُ

1641. Socius regis ei similis est, qui leone vehitur. Homines eum metuunt; sed ipse jumentum, quo vehitur, magis metuit. B.

١٦٤٢ صَاحِبُكَ إِذَا كَانَ عَسَلًا فَلَا تَلْحَسُهُ كُلُّهُ

1642 Si socius tuus mel est, ne id totum lambas ! D.

١٦٤٣ صُحْبَةُ الْجَاهِلِ تَمْرِضُ الْقَلْبَ

1643. Societas insipidi animum aegrotum reddit. D.

١٦٤٤ صُحْبَةُ الْعَاقِلِ زِيَادَةٌ فِي الْمَعْرِفَةِ وَصُحْبَةُ الْجَاهِلِ

خَسَارَةٌ فِي الْمَعْرِفَةِ

1644. Consortium prudentis augmentum in cognitionibus et consortium ignorantis jactura in cognitionibus est. A.

١٦٤٥ الصَّاحِبَةُ مَعَ الْأَحْمَقِ نَقْصَانٌ فِي الدُّنْيَا وَحَسْرَةٌ

فِي الْآخِرَةِ

1645. Societas cum stulto est detrimentum in hoc mundo et suspirium in altero mundo. B.

١٦٤٦ أَنْتَ كَصَاحِبَةِ النَّعَامَةِ

1646. Tu feminae similis est, quae struthiocamelam posidebat.

In eum dicitur, qui in homine fiducia non digno fiduciam ponit. S a m. Alludere videtur ad Meid. C. 24, 314.

١٦٤٧ مُصَاحِبَةُ السُّلْطَانِ خَطَرَةٌ وَإِنْ صَوِّحِبُوا بِالسَّلَامَةِ

وَالثِّقَةِ وَالْمَوَدَّةِ وَحُسْنِ الصَّاحِبَةِ

1647. Societas regis periculosa est et si conjuncta est cum integritate, fiducia, amore et bona conditione Calil. p. 117.

١٦٤٨ صُدُورُ الْأَحْرَارِ قُبُورُ الْأَسْرَارِ

1648. Pectora ingenuorum sepulcra secretorum sunt. D.

١٦٤٩ الْمَصْدُورُ أَنْفَتْ

1649. Pectoris morbo laborans multum sputum ejicit.

Verba in excusandis viri querelis ob tristitiam suam adhibetur. Sam. Schar. conf. Meid. 22, 444.

١٦٥٠ مَنْ صَدَقَ فِي مَقَالِهِ زَادَ فِي جَمَالِهِ

1650. Qui in sermone verax est, ejus pulchritudo augetur A.

١٦٥١ لَا تَتَصَدَّقُوا إِلَّا بِمَا تَكْرَهُوا

1651. Ne eleemosynis date alias res, nisi eas quas inviti datis (i. e. bonas res). D.

١٦٥٢ صِدْقُ الرِّجَالِ أَوْضَحُ دَلَالٍ فَضْلِهِ

1652. Veracitas virorum manifestissimum indicium meriti est. B.

١٦٥٣ صِدْقُ الْمَرْءِ نَجَاتُهُ

1653. Veracitas viri effugium est. A. B.

١٦٥٤ الصِّدْقُ فِي أَقْوَالِنَا أَقْوَى لَنَا وَالْكَذِبُ فِي أَعْمَالِنَا

أَفْعَى لَنَا

1654. Veritas in verbis nostris firmior nobis est et mendacium in factis nostris vipera nobis est.

Verbis lusus inest. D.

١٦٥٥ صَدَقَةٌ قَلِيلَةٌ تَدْفَعُ بَلَايَا كَثِيرَةً صَاحِبُهَا لَا يَعْلَمُ

وَلَا يَحْذَرُ

1655. Eleemosyna pauca calamitates multas repellit, dum is, qui dat, id nescit. G.

١٦٥٦ الصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلَاءَ وَتَقَرِّبُ الْعَبْدَ إِلَى اللَّهِ

1656. Eleemosyna infortunium repellit et servum ad Deum adducit. G.

١٦٥٧ صَدِيقٌ بِلَا عَيْبٍ قَلِيلٌ وَقُوعُهُ

1657. Amicus sine vitio raro invenitur. D.

١٦٥٨ صَدِيقٌ مَا لَهُ صَدِيقٌ مَا لَهُ

1658. Amicus opum ejus revera amicus ejus non est. D.

١٦٥٩ صَدِيقُكَ وَصَدِيقُ أَبِيكَ لَا تَهْمَلْهُ

1659. Amicum tuum et amicum patris tui ne negligas! G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 27, 10. Cum hoc conjungenda sunt verba, quae in codice Gott. tanquam novum proverbium leguntur لَا تَدْخُلَنَّ مَنْزِلَ أَخِيكَ et ne in domum fratris tui die calamitatis tuae intres!

1723. Unus venatur et alter pisces edit. D.

١٧٢٤ إذا صار لك ما تريد أرضى بما صار

1724. Quum id, quod vis, fit, eo, quod factum est, contentus esto. G.

١٧٢٥ يصير أمر الصبور إلى مراده

1725. Patiens in re voluntati suae satisfaciet. A.

١٧٢٦ هل يصير الحوت على وجه الماء

1726. Num magnus piscis super aquae superficie provenit? D.

١٧٢٧ ذاك ضب أنا حرشته

1727. Illa lacerta est, quam ego venatus sum.

Rei praefui, ut mihi omnino nota esset. Sam.

١٧٢٨ ضحك البوز على الدرّج

1728. Risus falconum de attagine. D.

الدرّج. الكوز legitur البوز loco vocis Paris. codice In
الدرّاج pro videtur

١٧٢٩ ضحك بلا سبب من قلة الألب

1729. Risus sine causa indicium levis educationis est. D.

عجب. causa legitur سبب loco vocis G. codice In
admirationis.

١٧٣٠ يضّرّني ولا ينفعك

1730. Mihi nocet et tibi non prodest. D.

١٧٣١ ضَرُّ أَيُّوب

1731. Calamitas Jobi. D.

١٧٣٢ ضَرُّ الْجَهْلِ أَعْمُ مِنْ ضَرِّ الشَّرِّ لِأَنَّ قَانُونَ الشَّرِّ

مَعْلُومٌ وَقَانُونَ الْجَهْلِ غَيْرُ مَعْلُومٍ

1732. Noxa ignorantiae generalior est, quam noxa mali, quia regula mali nota est et regula ignorantiae ignota. A.

١٧٣٣ الضَّرُورَاتُ تُبَيِّحُ الْمَحْظُورَاتِ

1733. Necessitates res illicitas licitas reddunt. D.

١٧٣٤ إِذَا ضَرَبْتَ فَأَوْجِعْ وَإِذَا أَطْعَمْتَ فَاشْبِعْ

1734. Quum percutis, dolorem fac et quum cibum das, satia! G. conf. Meid. 1, 103.

١٧٣٥ إِذَا ضَرَبْتَ فَلَا تُحِطِّطْ

1735. Quum percutis, studium in percutiendo adhibe! D. conf. Meid. 1, 108. 468.

١٧٣٦ قَدْ يَضْرِبُهُمَا الْهَرَمُ أَسْفَا عَلَى شَبَابِهِ

1736. Jam percutit utrumque senectute decrepitus tristitiâ ob suam juventutem. Sam.

١٧٣٧ قَدْ يَضْرِبُ الدُّبُرُ الدَّامِيَ بِأَحْلَاسٍ

١٦٦٠ الصَّدِيقُ الْأَصِيلُ أَوْثَقُ وَالصَّاحِبُ الْقَدِيمُ أَشْفَقُ

1660. Firmus amicus fiducia dignior et vetus socius misericordior est. A.

١٦٦١ الصَّدِيقُ مِنَ الصِّدْقِ

1661. Amicus a sinceritate nomen accepit. D.

١٦٦٢ الصَّدِيقُ يَشْتَكِي أَوَّلًا عَلَى ذَاتِهِ

1662. Justus primum de se queritur G.

Salomoni tribuitur. Fortasse ex Prov. Salom. 18, 17. desumptum est.

١٦٦٣ صَدَاقَةٌ فِي الْآبَاءِ قَرَابَةٌ فِي الْأَبْنَاءِ

1663. Amicitia inter patres est propinquitas inter filios. Conf. Faki h. Alchol. p. 13. l. 9.

١٦٦٤ إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةٌ الْأَحْمَقُ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ

فَيَضُرُّكَ وَإِيَّاكَ وَمُصَادَقَةٌ الْكَذَّابُ فَإِنَّهُ يَقْرُبُ

عَلَيْكَ الْبَعِيدُ وَيُبْعِدُ عَنْكَ الْقَرِيبُ

1664. Cave amicitiam stupidi, nam tibi nocet, dum tibi prodesse cupit et cave amicitiam mendacis, efficit enim, ut res longe remotae tibi propinquae et tibi propinquae longe remotae esse videantur. A.

١٦٦٥ صَرِيرُ الْأَقْلَامِ كَصَرِيرِ الْحِسَابِ

1665. Stridor calamorum ut stridor computus est. D.

لَا صَرْخَةُ الْحَبْلِ ١٦٦٦

1666. Ei gravidæ clamor e. t.

Vehementem clamorem in periculo, qualis gravidæ clamor est, tollit. Merzuki comment. in Ham. p. ١٨٨

مُصَارَعَةُ الْجَاهِلِ مُوَاصَلَةُ الْعَاقِلِ ١٦٦٧

1667. Lucta cum ignorante conjunctio cum prudente est. D.

أَصْرَفُ مَا فِي الْجَيْبِ يُثْنِيكَ مَا فِي الْعَيْبِ ١٦٦٨

1668. Si erogas id, quod in sinu habes, id quod te latet, ad te veniet. G.

اصرف significationem vocis صرف habet.

أَصْعَبُ عَلَى الْإِنْسَانِ مَعْرِفَةُ نَفْسِهِ ١٦٦٩

1669. Homini difficillimum est se ipsum nosse. G. D.

In codice Berol. معرفة عيبه „vitia sua nosse“ legitur.

لَا تَصْعَدُ لِقْلَةَ الْجَبَلِ وَأَنْتَ مُزِينٌ لِّثَلَا تَقْع ١٦٧٠

1670. Ne in montis cacumen adscende, dum ornatus es, timens ne cadas. D.

صِغَارُ الْأُمُورِ تُهَيِّجُ الْكِبَارَ ١٦٧١

1671. Parvae res magnas excitant. D.

وَكَمْ صَغِيرٌ صَادَقَتْهُ عِنَايَةٌ ١٦٧٢

1672. Quot parvis molestia (cura) occurrit! D.

١٦٧٣ صَغَرَ اللَّهُ الشَّيْطَانَ بِتَكْبَرِهِ

1673. Deus Satanam per superbiam, qua impletus est, parvum reddat ! D.

١٦٧٤ اسْتَصْغَرَ مَا فَعَلْتَ مِنَ الْمَعْرُوفِ وَإِنْ كَانَ كَبِيرًا

وَأَسْتَعْظَمَ مَا أَتَاكَ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ صَغِيرًا

1674. Quod ipse in alios contulisti beneficium, parvum esse puta, etsi magnum est et quod in te collatum est, magnum esse puta, etsi parvum est. A.

١٦٧٥ أَصْغَرَ مِنْ بَلْبَلٍ

1675. Minor corpore quam luscinia. Sam. Sch.

١٦٧٦ مِّنْ أَصْفَرٍ لَّوْنُهُ مِنَ النَّصِيحَةِ أَسْوَدَ وَجْهِهِ مِنَ

الْفَضِيحَةِ

1676. Cujus color flavus ob sincerum monitum est, ejus facies nigra fit ob ignominiam. A.

١٦٧٧ صَفَعُ بِلَا نَفْعٍ لِّكِنَّهُ صَاخِرَى

1677. Percussio sine utilitate; sed id saxum meum est.

Sed in codice Par. صخرى noxa loco vocis saxum meum legitur. D.

١٦٧٨ أَصْفَقُ مِنْ ظُفْرِ

1678. Durior quam unguis. Sam. Schar.

١٦٧٩ أَصْفَقُ مِنْ وَجْهِ

1679. Impudentior quam facies. Sam. Schar.

١٦٨٠ عِنْدَ صَفْوِ اللَّيَالِي يَحْدُثُ الْكَدَرُ

1680. In claritate noctium impurum provenit. D.

١٦٨١ أَصْفَى مِنْ مَاءِ الْوَقِيعَةِ

1681. Purior quam aqua in scrobe montis. Kam. Turc.

١٦٨٢ أَصْفَى مِنْ قَمَرِ الشِّتَاءِ

1682. Purior quam luna hiemis tempore. D.

١٦٨٣ الصَّقْرُ لَيْسَ بِصَايِدٍ فِي وَكْرِهِ

1683. Accipiter in nido suo non venatur G.

١٦٨٤ ضَالِبِي أَشَدُّ مِنْ نَافِضِكَ

1684. Febris mea cum tremore conjuncta vehementior est quam febris tua.

Verba haec dicuntur, quum apud querentem alter quidam majus malum queritur. Sam,

١٦٨٥ صَلَاحَتِي وَلَبِغَتُ لَكَ وَالذَّهْرُ وَفَّقَ بَيْنَنَا

1685. Idoneum fuit mihi et tibi convenit et tempus inter nos conciliavit. D.

١٦٨٦ لَا يَصْلَحُ لِلصَّدْرِ إِلَّا وَاسِعُ الصَّدْرِ

1686. Supremo loco non convenit nisi is, qui amplum pectus habet. D.

١٦٨٧ من لا يصلح تركه أصلح

1687. Qui non convenit, eum relinquere magis convenit. D.

١٦٨٨ يصلح يبان العطار ما أفسد الدهن

1688. Facundia ejus, qui aromata vendit, id reparat, quod oleum corrumpit. D.

١٦٨٩ من لم يصلحه الخير أصلحه الشر

1689. Quem bonum non reparat, eum malum reparare debet. D.

١٦٩٠ الصلح سيد الأحكام

1690. Pax est domina imperiorum. B.

١٦٩١ صلاح الإنسان في حفظ اللسان

1691. Bona hominis conditio linguae custodiâ nititur. B.

١٦٩٢ صلاح البدن في السكوت

1692. Corporis incolumitas silentio nititur. B.

١٦٩٣ لا صلاح الخاصة مع فساد العامة

1693. Bona conditio proceribus esse non potest, dum vulgus corruptus est. D.

١٦٩٤ صَلَاحَاتُ الْمُقْسِطِينَ تَسُرُّ الْمَدِينَةَ وَفِي هَلَاكِ

الْمُنَافِقِينَ ابْتِهَاجُهَا

1694. Justorum proba opera oppidum gaudio implent; sed hypocritarum interitus ei laetitiae est.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 11, 10.

١٦٩٥ إِصْلَاحُ الرَّعِيَّةِ أَحْسَنُ مِنْ كَثَرَةِ الْجُنُودِ

1695. Conditionem subditorum meliorem reddere exercituum multitudini praestat. D.

١٦٩٦ مَنْ لَهُ مَصْلَاحَةٌ عِنْدَ الْكَلْبِ يَقُولُ لَهُ مَرْحَبًا

فِي الْحَاجِّ كَلْبِ

1696. Cui apud canem negotium est, ei dicit: Bene venisti inter peregrinos sacros, o canis! G.

١٦٩٧ صَلَفٌ تَحْتَ الرَّاعِدَةِ

1697. Paucitas pluviae sub nube tonante.

De homine multiloquo, in quo nil boni est, adhibetur. Kam. Dj. Harir. p. ٤٩٥.

١٦٩٨ صَلَاةُ الدَّبِّ وَالْغُورَةِ صَلَاةٌ لَا تَكُونُ مَقْبُولَةً

1698. Preces ursi et daemonis preces sunt, quae non admittuntur. D.

١٦٩٩ صَمِتُ الْجَاهِلِ سِتْرٌ وَكَلَامُ الْعَالِمِ فَخْرٌ

1699. Silentium ignorantis velum est et sermo docti gloria. A.

In codicibus A. B. صمت الجاهل ستره Silentium ignorantis velum est legitur.

١٧٠٠ الصمت خير لمن لا يحسن الكلام

1700. Silentium ei, qui non bene loquitur, praefendum est. D.

١٧٠١ الصمت يورث أهله محبة

1701. Silentium hominibus amorem comparat. G.

١٧٠٢ بيني وبينه ما صنع الحداد

1702. Inter me eumque id est, quod faber ferrarius fecit (i. e. gladius) D.

١٧٠٣ ما صنع الله فهو خير

1703. Quod Deus fecit, id bonum est. D.

١٧٠٤ ما أصنع بشمس لا تدفئني

1704. Quatenus solis utilitas mihi est, qui me non calefacit. D.

١٧٠٥ اصنع الخير الى من هو أهله والى من ليس

من أهله فإن أصبت أهله فهو أهله وإن لم

تصب أهله فأنت أهله

1705. Bonum ei fac, qui eo dignus est et qui eo dignus non est. Si talem invenis, eo dignus est, sin vero non invenis, tu eo dignus es. A.

١٧٠٥ اصْنَعِ الْخَيْرَ عِنْدَ امْكَانِهِ يَبْقَ لَكَ حَمْدُهُ بَعْدَ

زَوَالِ زَمَانِهِ

1706. Bonum si peragis tempore, quo peragi potest, ejus laus cessante tempore tibi manebit. A.

١٧٠٧ اصْنَعِ الْمَعْرُوفَ وَلَوْ اِلَى كَلْبٍ

1707. Beneficium confer et si in canem conferendum sit!

Omnimodo et in quemlibet beneficos nos esse pro verbum jubet. S a m. S c h.

١٨٠٨ اصْنَعْ صِنْعَةً مِّنْ طَبٍّ لِّمَنٍ حَبٍّ

1708. Fac id modo, quo agit solers erga eum, quem amat. Conf. Meid. 14, 19.

١٧١٩ صِنْعَةٌ بِلَا اُسْتَادٍ يُدْرِكُهَا الْفَسَادُ

1709. Artem sine magistro corruptio attingit. G.

١٧١٠ صِنْعَةٌ فِي الْيَدِ اَمِّنٌ مِّنَ الْفَقْرِ

1710. Ars in manu a paupertate securum reddit. D.

١٧١١ اِذَا اَصَابَتْ الطِّبَاءُ الْمَاءَ فَلَا عِبَابَ وَإِنْ لَمْ

تُصِبْهُ فَلَا اَبَابَ

١٧٩٩ مَنْ طَلَبَ رَاحَةَ نَفْسِهِ اجْتَنَبَ الْآثَامَ وَمَنْ

طَلَبَ رَاحَةَ بَنِيهِ رَحِمَ الْآيَتَامَ .

1799. Qui animae suae tranquillitatem petit, is peccata evitat et qui liberorum suorum tranquillitatem petit, erga orphanos misericors est. A.

١٨٠٠ مَنْ طَلَبَ عَظِيمًا خَاطَرَ بِعَظِيمٍ

1800. Qui magnum petit, magno se periculo exponit. D.

١٨٠١ مَنْ طَلَبَ فَوْقَ قَدْرِهِ اسْتَوْجَبَ الْحَرَمَانَ

1801. Qui plus petit quam valet, repulsa dignus est. D.

١٨٠٢ إِذَا طَلَبْتَ الْغَنَاءَ أَطْلَبْهُ بِالْقَنَاعَةِ

1802. Quum contentum animum petis, in eo quod paucis contentus es, eum pete! A.

١٨٠٣ إِنْ طَلَبْتَ السَّلَامَةَ فَلَا تُعَادِيَ الْأَشْرَارَ وَإِنْ

طَلَبْتَ مِنْ صَدِيقِكَ الْكَرَامَةَ فَلَا تُؤَدِعْهُ الْأَسْرَارَ

1803. Si incolumis esse vis, ne pravos infesta et si ab amico honorem petis, ne cum eo secretum communica! A.

١٨٠٤ يَطْلُبُ سَلْتَهُ بِلَا عَنَبٍ

1804. Petit canistrum suum sine uvis. D.

١٨٠٥ فلان يَطْلُب بِرَبْعٍ مِنْ حَيْثُ يُخَسِّرُ النَّاسَ

1805. Quidam lucrum petit in eo, quo homines damno adficit. D.

١٨٠٦ يَطْلُبُكَ رِزْقُكَ كَمَا تَطْلُبُهُ

1806. Res ad vitam necessariae te petunt, sicut eas petis. A. B.

١٨٠٧ لَا تَطْلُبُ سُرْعَةَ الْعَمَلِ وَأَطْلُبُ تَجْوِيدَهُ فَإِنَّ

النَّاسَ لَا يَسْأَلُونَ فِي كَمِّ فَرِغٍ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ

وَأَمَّا يَسْأَلُونَ عَنْ جُودَةِ صَنْعَتِهِ

1807. Ne operam des, ut opus celeriter perficias, sed operam des, ut id bene perficias; homines enim non interrogabunt, quanto tempore id perfeceris; sed nonnisi interrogabunt, num id bene perfeceris. A.

١٨٠٨ لَمْ يَطْلُبِ الْعِلْمَ مَنْ لَا يُطِيلُ دَرَسَهُ وَلَا يَكْدُ نَفْسَهُ

1808. Qui studiis non diu operam dat et se ipsum non fatigat, is doctrinam non petiit. A.

١٨٠٩ أَطْلُبِ الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ

1809. Doctrinam quaere a cunია usque ad sepulcrum. G.

١٨١٠ أَطْلُبْ ذَاكَ وَخَلَاكَ ذَمَّ

1810. Pete hoc et vituperio liber eris! S a m. S ch.
conf. Meid. 20, 65.

١٨١١ أَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصِّينِ

1811. Doctrinam petite et si in regno Sinense. A.

١٨١٢ لَا تَطْلُبُوا عَالِمًا عَامِلًا فَإِنَّكُمْ تَبْقَوُا بِلا عَالِمٍ وَلَا

تَطْلُبُوا طَعَامًا بِلا شُبْهَةٍ فَتَبْقَوُا بِغَيْرِ زَادٍ وَلَا تَطْلُبُوا

صَدِيقًا بِلا عَيْبٍ فَتَبْقَوُا بِلا صَدِيقٍ

1812. Ne quaerite doctum, qui opus facit, talem enim doctum non invenietis; ne cibum quaerite, in quo dubium non est, nam sine com-
meatu manebitis; ne amicum sine vitio quaerite, nam amicum non habebitis. A.

١٨١٣ طَلَبُ الْأَدَبِ خَيْرٌ مِنْ طَلَبِ الذَّهَبِ

1813. Quod animum excolere studemus, melius est, quam quod auro studemus. A. B.

١٨١٤ طَلَبُ الثَّنَاءِ بِالْجَهْلِ مِنْ عَادَةِ الْمُجَانِّ

1814. Laudem petere per negligentiam, mos eorum est, qui non curant quid faciant. B.

١٨١٥ طَلَبُ الْجَنَّةِ بِلا عَمَلٍ ذَنْبٌ مِنَ الذُّنُوبِ

1815. Paradisum petere sine opere crimen est. B.

١٨٦ طَلَبَ الْهَيْتِ يُضِيعَ الْحَقَّ الْمُبِينِ

1816. Vile qui quaerit, veritatem manifestam perdit. D.

١٨٧ كَالطَّالِبِ الْقَرْنِ جَدَعَتْ أُذُنَهُ جَاءَ يَطْلُبُ
زِيَادَةَ أَتْلَفَ مَا عِنْدَهُ

1817. Ut cornua quaerens, cujus aures amputatae sunt, venit augmentum petens, tum perdidit ea, quae possidebat. D. conf. Meid. 9, 76.

١٨٨ طَلَعَ النُّورُ مِنَ التَّنُّورِ

1818. Apparuit lux e fornace. D.

١٨٩ إِذَا طَلَعَ السَّمَاءُ بَرَدَ مَاءُ الْحَرَقَاءِ

1819. Quum pisces in coelo oriuntur, aqua stupidae frigida est.

Stupida femina, ut aqua aestatis tempore frigida sit, non curat. Hiemis autem tempore, quo pisces in coelo oriuntur, sine feminae cura frigida est. Schar.

١٩٠ إِذَا طَلَعَ السَّمَاءُ ذَهَبَتِ الْعِكَاءُ

1820. Quum pisces in coelo oriuntur, uteres, in quo butyrum reconditur, evanescent.

Isto enim hiemis tempore camelae lacte carent. Sch.

١٩١ إِذَا طَلَعَ الْقَمَرُ طَابَ السَّهَرُ

1821. Quum luna oritur, vigilia bona est

In utroque codice السهر legitur; sed legendum esse puto nocturna confabulatio.

١٨٢٢ - إِذَا طَلَعْتَ ذَقْنُ ابْنِكَ أَحْلَقُ أَنْتَ ذَقْنَكَ

1822. Quum barba filii tui apparet, barbam tuam tonde! D.

١٨٢٣ اَطْلَعْ بِمِجْمَرَةٍ وَاعْبُرْ بِمِرْوَحَةٍ

1823. Adveni cum thuribulo et transi cum flabello. D.

١٨٢٤ يَا لَيْتَ بَعْدَ هَذَا الطَّلَقِ الشَّدِيدِ غُلَامٌ

1824. O utinam post hunc vehementem cursum puer esset!

Sed fieri potest, ut in hoc الطلاق vocis „repudii“ significationem habeat. Vertendum tum esset: post hoc grave repudium.

١٨٢٥ طَلَّقَهَا وَأَخَذَ أُخْتَهَا قَالَتْ هِيَ بِالْوَيْلِ وَأُخْتُهَا بِالْعَمَا

1825. Dimisit eam ejusque sororem in matrimonium duxit. Dixit: ea in miseria et ejus soror in caecitate est. D.

Conf. Rostgaard. prov. 255.

١٨٢٦ طَلَّقَهَا وَأَخَذَ أُخْتَهَا قَالَتْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى النِّزَاجِ

1826. Repudio eam dimisit ejusque sororem in matrimonium duxit. Dixit: Maledictio dei contra conjugem sit! D.

١٨٢٧ مَنْ أَطْلَقَ فَاظِرَةً تَعَبَ (ا. اتعب) خَاظِرَةً

1827. Qui oculum suum libere dimittit, ejus animus fatigatur. D.

١٨٢٨ مَنْ أَطْلَقَ يَدَاهُ بِالْعَطَاءِ أَشْرَفَ وَجْهَهُ بِالضِّيَاءِ

1828. Cujus manus dona large dant, ejus facies splendore lucet. A.

١٨٢٩ مَنْ طَمِعَ ذَلَّ

1829. Qui cupit, despectus est. D.

١٨٣٠ لَا تَطْمَعُ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ

1830. Ne desiderio cujuslibet rei, quam audis, implearis! D.

١٨٣١ لَا تَطْمَعَنَّ رَنَوَ الْمَاءِ وَلَا نَقُوعَهُ

1831. Ne cupias turbidam aquam aut insipidiam!

Interdicitur nobis vilium societas. De vocis نقوع significatione lexicographi non consentiunt. Sam.

١٨٣٢ الطَّمَعُ وَالشَّرُّ وَكَثْرَةُ الْحَوَائِجِ تُذْهِبُ الْعِلْمَ مِنْ

قُلُوبِ الْعُلَمَاءِ بَعْدَ أَنْ حَفِظُوهُ

1832. Cupido, aviditas et multitudo necessitatum scientiam ex animis doctorum depellit, posteaquam eam memoriâ tenuere. A.

١٨٣٣ الطَّامِعُ لَمْ يَزَلْ فِي وَثَاقِ الدُّلِّ

1833. Cupidus in vinculo vilitatis esse non cessat. A.

١٨٣٤ طَنْبُورٌ بِلَا وَتَرٍ

1834. Cithara sine chorda. D.

١٨٣٥ طَاعَةُ الْعَدُوِّ الْهَلَاكُ

1835. Inimico obsequium prestare interitus est. A.

١٨٣٦ مَنْ أَطَاعَ طَرْفَهُ وَجَبَ حَتْفُهُ

1836. Qui oculo suo obedit, ejus mors necessaria est. D.

١٨٣٧ مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ أَعْطَاهُ عَدُوَّهُ مَنَاهُ

1837. Qui cupidini suae obedit, is inimicum suum optatorum participem reddit. D.

١٨٣٨ مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ هَلَكَ

1838. Qui cupidini suae obedit, is peribit. A.

١٨٣٩ أَطَعُ أَخَاكَ وَإِنْ عَصَاكَ وَصِلُهُ وَإِنْ جَفَاكَ

1839. Obedi fratri tuo et si tibi inobediens est, et in ejus amicitia persevera et si tibi injuriam infert. A.

١٨٤٠ إِذَا لَمْ تَسْتَطِعْ شَيْئًا فَدَعُهُ لِيَبْلُغَ قَدْرُ بَاعِكَ

مَا تُطِيقُ

1840. Quum rem perficere non potes, sine eam, ut potestas tua ad eam rem perveniat, quam potes.

Abu-Mohammed Alahrabi. Hamas. p. 673.
Versus metri Wafir est.

١٨٤١ أَطَوِّعُ مِنْ آتَمِ الْإِبْلِيسِ

1841. Obedientior quam Adamus (homo) diabolo. D.

١٨٤٢ طَاقَةُ يَجِيئُكَ مِنْهَا الْهَوَى سُدَّهَا

1842. Fenestrum, per quod ad te cupido venit, claude! D.

١٨٤٣ طَالَ حُزْنٌ مِنْ طَالَ رَجَاءٌ

1843. Cujus spes longa est, ejus tristitia longa est. A.

١٨٤٤ طَالَ عُمُرٌ مِنْ قَصُرٍ تَعَبَةٍ

1844. Cujus fatigatio brevis est, ejus vita longa est. A.

١٨٤٥ مَنْ طَالَ أَمَلُهُ سَاءَ عَمَلُهُ

1845. Cujus spes longa est, ejus opus pravum est. A.

١٨٤٦ مَنْ طَالَ حَسَدُهُ دَامَ مَكَدُهُ

1846. Cujus invidia longa est, ejus molestia diuturna est. A.

١٨٤٧ مَنْ طَالَ صَبْرُهُ نَجَحَ أَمْرُهُ وَمَنْ عَجَلَ عَثَرَ

1847. Qui patientia utitur, ejus res prospera est et qui festinat, caespitat. A.

١٨٤٨ مَنْ طَالَ عُدْوَانُهُ زَالَ سُلْطَانُهُ

1848. Cujus injustitia longa est, ejus imperium cessat. D.

١٨٤٩ إِذَا طَالَتِ اللَّحْيَةُ تَكْوَسَجِ الْعَقْلُ

1849. Quum barba longa est, mens rara barba praedita est. D.

١٨٥٠ مَن طَالَتْ عِلَّتُهُ كَانَ الْقَبْرُ مَآوَاهُ

1850. Cujus morbus diuturnus est, ejus habitaculum sepulcrum erit. G.

١٨٥١ مَن طَالَتْ غُفْلَتُهُ زَالَتْ دَوْلَتُهُ

1851. Cujus socordia diuturna est, ejus imperium cessat. A.

١٨٥٢ لَا تُطِيلِ الصِّيَامَ وَلَا تُفْطِرْ عَلَى الْعِظَامِ

1852. Ne jejunium longum facias et ne in ossibus jejunium solvas! D.

١٨٥٣ طُولُ الْعُمْرِ مَعَ الطَّاعَةِ مِنْ خَلْعِ الْأَنْبِيَاءِ

1853. Longitudo vitae cum obedientia (erga Deum) vestis est, qua prophetae ornati sunt. B.

١٨٥٤ طُولُ اللِّسَانِ هَلَاكُ الْإِنْسَانِ

1854. Linguae longitudo hominis interitus est. A.

١٨٥٥ عَلَى طُولِ كِسَاءِكَ مَدَّ رِجْلَكَ

1855. Secundum longitudinem tegumenti tui pedem tuum extende! D.

١٨٥٦ الطُّوْلُ طُولُ النَّخْلَةِ وَالْعَقْلُ عَقْلُ السَّخْلَةِ

1856. Longitudo est palmae longitudo et prudentia est agni prudentia. D.

١٨٥٧ أَطْوَلُ مِنْ شَعْرِ الْكُمَيْتِ

1857. Longior quam poesis Alcomaiti.

Tres sunt poetae Alcomaiti cognomen gerentes. Alcomait ben-Mahruf, qui paganismi et Islamismi tempore vixit. Habuit avum Alcomait ben-Tsahlebah appellatum tempore ante Mohammedem. Noster vero filius Saidi ben-Chonais ben-Mochaled ben-Wohaib pater Almostahilli est Asadita Cufensis tempore post Mohammedem vivens. Conf. Hariz. 51.

١٨٥٨ طَابَ وَقْتُ مَنْ وَتَقَ بِاللَّهِ

1858. Qui in Deo fiduciam ponit, ejus tempus bonum est. A.

١٨٥٩ مَنْ طَابَ رِجْهَ زَادَ عَقْلَهُ

1859. Cujus ventus bonus est, ejus prudentia augetur. D.

١٨٦٠ لَا يَطِيبُ حُضُورُ الْإِخْوَانِ إِلَّا مَعَ الْإِخْوَانِ

1860. Praesentia fratrum nonnisi cum fratribus bona est. D.

١٨٦١ مَا أَطْيَبَ الْعَرَسَ لَوْلَا النِّفَقَةُ

1861. Quam bonae essent nuptiae, nisi expensa esset! D.

١٨٦٢ طُوبَى لِمَنِ رَزَقَ الْعَافِيَةُ

1862. Beatus est, qui a Deo sanitatem accepit. A.

١٨٦٣ طوبى لمن شغله عيبه عن عيوب غيره

1863. Beatus est is, quem sua vitia occupant, ut vitia aliorum non videat. B.

١٨٦٤ طوبى لمن عرف الناس ولم يعرفوه

1864. Beatus est is, qui homines novit et quem non noverunt. B.

١٨٦٥ طوبى لمن عمل بعلمه

1865. Beatus est, qui per scientiam suam opus agit! B.

١٨٦٦ أطيب من الأمن

1866. Melior quam securitas. Schar.

١٨٦٧ طارت الطيور بأزاقهم

1867. Avolarunt aves cum portionibus eorum. D.

١٨٦٨ لا تطير السنونيات في زمان القيظ

1868. Ne hirundines aestatis tempore ad volatum dimitte! D.

١٨٦٩ لا تطير الطير بأرض مغبرة

1869. Ne in terra, ubi pulvis excitatus est, aves ad volatum mitte! D.

١٨٧٠ لأطيرن نعرتك

1870. Profecto efficiam, ut musca tua avolet!

I. e. Superbiam tuam deprimam. Sic dicunt, quod asinus, quando musca eum pungit, se regi non patitur. Sam.

١٨٧١ أَطَيْشٌ مِنْ بَرَّغُوثٍ

1871. Levior (inconstantior) quam pulex. S. Sch.

١٨٧٢ أَطَيْشٌ مِنْ طَامِيرٍ

1872. Levior (inconstantior) quam saliens (i. e. pulex) Harir. 460.

١٨٧٣ مَا بِهِ ظَبْطَابُ

1873. Pustulam in palpebra non habet.

Vitiis omnino liber est. Sam.

١٨٧٤ الظَّفَرُ يَعْشَقُ الصَّبْرَ كَمَا يَعْشَقُ الْحَدِيدُ

الْمَغْنَاطِيسُ

1874. Victoria patientiam amat, quemadmodum ferrum magnetem amat. A.

١٨٧٥ ظَلَلْتُ الْيَوْمَ تَلْهِيكَ الْجَرَادَتَانِ

1875. Te hodie duae cantatrices Aldjeradah cognominatae delectantur.

De eo, qui lusui et voluptatibus deditus est, adhibetur. conf. Meid. 3, 49. 23, 517.

١٨٧٦ ضِلَّ السُّلْطَانُ كَظَلِّ اللَّهِ

1876. Regis umbra ut Dei umbra est. D.

١٨٧٧ ظِلُّ الظَّالِمِ قَصِيرٌ

1877. Injusti umbra brevis est. D.

In codice Berol. legitur **ظل عمر الظالم قصير**, Umbra vitae injusti brevis est“ et sic in codice A.

١٨٧٨ ظِلُّ الظَّالِمِ يَقُودُهُ إِلَى الْهَلَاكِ

1878. Umbra injusti eum ad interitum ducit. B. D.

Sed rectius **ظلم الظالم**, „injustitia injusti“ videtur, quemadmodum postea e loco codicis A. adtuli.

١٨٧٩ ظِلُّ الْأَعْوَجِ أَعْوَجُ

1879. Umbra curvi curva est. D.

١٨٨٠ ظَلَمَ ظَلَمَ الْخَيْفَقَانِ

1880. Injustitia Alchaifakani injustus erat. S a m.

١٨٨١ مَنْ ظَلَمَ يَتِيمًا ظَلَمَ أَوْلَادَهُ

1881. Qui erga orphanum injustus est, erga suos liberos injustus est. A.

١٨٨٢ ظَلَمَ الْإِنْسَانَ يَصْرَعُهُ

1882. Injustitia hominis ipsum prosternit. A.

١٨٨٣ ظَلَمَ الظَّالِمِ يَقُودُهُ إِلَى الْهَلَاكِ

1883. Injustitia injustum ad interitum ducit. A.

١٨٨٤ ظَلَمٌ وَلَا كَظَلَمَ الْخَيْفَقَانِ

1884. Injustitia est; sed non ut Alchaifakani injustitia.

Alchaifakan Sajjari nomen erat. Qui quum Ohwai-
fum fratrem Auhfi ben-Alhalil occidisset, fuga salutem
petens secum duos camelos commeatumque ducenti oc-
currit. Re narrata unum ejus camelum et commeatus
mediam partem dono accepit; nihilominus tamen bene-
factorem occidens alterum quoque camelum ejusque com-
meatum abstulit. Sam.

الظلم أدعى شئاً إلى تغيير النعمة وتحويل النعمة ١٨٨٥

1885. Injustitia inter omnes res ea est, quae condi-
tionis mutationem et celerem vindictam ma-
xime adducit. A.

الظلم مشوم وصاحبه ملوم ١٨٨٦

1886. Injustitia infausta est et qui eam exercet, vi-
tuperatur. A.

الظالم ميت ولو كان في منزلة الأحياء ١٨٨٧

1887. Injustus mortuus est, et si in vivorum ha-
bitaculo est. D.

In codice Gott. additum legimus: والمحسن حي ولو
benefactor autem vivus est, et si
ad mortuorum habitacula translatus est.

ظلمة الظالم تظلم الإيمان ١٨٨٨

1888. Injusti obscuritas religionem obscuram red-
dit. D.

ظلمة المظلوم لا تضيع ١٨٨٩

1889. Injustitia, qua quis oppressus est, non perit. A.

١٨٩٠ أَظْلَمُ النَّاسِ لِنَفْسِهِ مَنْ تَوَاضَعَ لِمَنْ يَكْرَهُهُ
وَمَدَحَ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ

1890. Qui se ei submittit, quem non probat, eum-
que laudat, quem non novit, hominum in-
justissimus erga se est. A.

١٨٩١ ظِمَاءُ الْمَالِ أَشَدُّ مِنْ ظِمَاءِ الْمَاءِ

1891. Sitis divitiarum vehementior est quam sitis
aquae. A. B.

١٨٩٢ مَنْ ظَنَّ أَنَّ الْعِلْمَ غَايَةٌ فَقَدْ بَخَسَهُ حَقُّهُ

1892. Qui putat scientiam finem habere, eum stul-
titia sua detrimento adfecit. D.

١٨٩٣ مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدِّقْ ظَنَّهُ

1893. Qui bonam de te opinionem concipit, fac,
ut ejus opinio vera sit. D.

١٨٩٤ أَظُنُّهُ قَفْلًا عَلَى خَرَبَةٍ

1894. Puto id esse claustrum super pudendo.

Verba haec Ferasdakus poeta dixisse fertur, quum
feminam pulchro velo tectam vidisset. Sed quum re-
tecto velo feminam pulcherrimam esse cognovisset, ver-
sum sequentem recitavit:

قَدْ كُنْتُ أَحْسِبُ أَنَّ الشَّمْسَ وَاحِدَةً حَتَّى رَأَيْتُ لَهَا شَبَّهًا مِنَ الْبَشَرِ

Unum tantum solem esse putabam, donec ei similem ex
hominum genere conspicerem“ Metrum Basith est. Sch.

١٨٩٥ ظَنُّ الْعَاقِلِ كِبَانَةٌ

1895. Opinio intelligentis ars hariolandi est. D.

١٨٩٦ ظَنُّ الْعَاقِلِ وَلَا يَقِينُ الْجَاهِلِ

1896. Opinio prudentis et non certitudo ignorantis. conf. Meid. C. 17, 19.

١٨٩٧ قَدْ ظَهَرَ نَجِيبُ الْقَوْمِ :

1897. Terra putei gentis jam apparuit. conf. Meid. 2, 32.

١٨٩٨ يَظْهَرُ مِنْ صَالِحِ الصَّالِحِ وَإِنْ جَهْدَ فِي كِتْمَانِهِ

مِثْلُ مَا يَسْتَطِيعُ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ وَإِنْ كَانَ مَكْتُومًا

1898. Probitas prohi apparet, etsi eam occultare studet sicut odor musci diffunditur, etsi absconditus est. A.

١٨٩٩ مَنْ أَظْهَرَ غَضَبَهُ قَلَّ كَيْدُهُ

1899. Qui iram suam ostendit, ejus astutia pauca est. D.

١٩٠٠ مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَسْقَطَ قَدْرَهُ

1900. Qui paupertatem suam manifestat, is dignitatem suam diminuit. D.

١٩٠١ أَظْهَرَ لِعَدُوِّكَ الصَّدَاقَةَ إِذَا رَجَوْتَ نَفْعَهُ وَأَضْمَرَ

لِصَدِيقِكَ الْعَدَاوَةَ إِذَا خَشِيتَ ضَرَّهُ

1901. Inimico tuo amicitiam palam ostende, quum ab eo commodum speras et amico tuo animo occulta inimicitiam, quum ejus noxam times A.

١٩.٢ لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتِ بِأَخِيكَ

1902. Ne ob fratris tui infortunium gaudium manifestes! D.

١٩.٣ اسْتَظْهِرْ عَلَى مَنْ دُونَكَ بِالْفَضْلِ وَعَلَى نَظَرَايِكَ

بِالْإِنْصَافِ وَعَلَى مَنْ فَوْقَكَ بِالتَّدْبِيرِ

1903. Qui sub te est, eum meritis vince, qui tibi aequalis est, justitia, qui supra te est, prudentia in rebus instituendis. A.

١٩.٤ ظَاهِرُ الْعِتَابِ خَيْرٌ مِنْ بَاطِنِ الْحَقْدِ

1904. Reprehensio aperta melior est quam odium occultum. A.

١٩.٥ عَبْدُ الشَّهْوَةِ أَذَلُّ مِنْ عَبْدِ الرِّزْقِ

1905. Servus cupiditatis vilior est quam servus stipendii ad vitam necessariū. B.

١٩.٦ رَبُّ عَبْدٍ أَنْفَعُ مِنْ شَرِيفٍ

1906. Interdum servus utilior est, quam nobilis. D.

١٩.٧ لَا عَبْدٌ مَشُومٌ وَلَا مُخَالَفٌ

1907. Servus neque infaustus neque adversans est. D.

١٩٠٨ هُوَ عَبْدُ الْعَصَا

1908. Is servus baculi est.

Baculo verberatur. Sam.

١٩٠٩ الْعَبْدُ إِنْ جَاعَ سَرَقَ وَإِنْ شَبِعَ فَسَقَ

1909. Si servus esurit, furatur, sin satiatus est, scortatur. D.

١٩١٠ الْعَبْدُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ

1910. Servus servus benefaciendi est. D.

١٩١١ الْعَبْدُ مِنْ طَيِّبَةِ مَوْلَاهُ

1911. Servus e natura (luto) domini sui est. D.

١٩١٢ الْعَبْدُ وَمَا مَلَكَ لِسَيِّدِهِ

1912. Servus et id quod possidet, domino suo est. D.

١٩١٣ الْعِبَادَةُ تُمِيتُ الشَّهْوَةَ

1913. Cultus Dei cupiditatem delet. G.

١٩١٤ إِذَا عَبَرْتَ بِلَادَ الْعُورَانِ فَأَعِوْرَ عَيْنِكَ

1914. Quum monoculorum terram transgrederis, uno oculo te priva! D.

١٩١٥ الَّذِي يَعْبرُ بَيْنَ الْبَصَلَةِ وَقِشْرَتِهَا مَا يَنْوِبُهُ إِلَّا

صِنْتِهَا

1915. Qui inter cepam ejusque pellem transit, eum
nil nisi foetor ejus attinget. D.

١٩١٦ يَعْْبِرُ عَلَى الْإِنْسَانِ اللِّسَانُ

1916. Quis homo sit, lingua declarat. D.

١٩١٧ اَعْتَبِرْ بِمَنْ مَضَى قَبْلَكَ فَلَا تَصِيرَ عِبْرَةً لِمَنْ
يَجِيءُ بَعْدَكَ

1917. Exemplum cape de iis, qui ante te fuerunt,
tum non fies exemplum iis, qui post te ve-
nient. A.

١٩١٨ اَعْبِيطْ أَمْ عَارِضْ

1918. Num integer an fatigatus?

Vocabulum عبيط camelum significat, qui, quamvis
sine vitio est, mactatur. Proverbii verba interrogans de
re bona et prava adhibet. Sam. Schar.

١٩١٩ الْعِتَابُ لِلْأَحْمَقِ مِثْلُ الْغِنَاءِ عِنْدَ رَأْسِ الْمَيِّتِ

1919. Objurgatio, qua stultus docetur, similis est
cantui apud mortui caput. D.

١٩٢٠ مَا (أ. من) لَا لَهُ غَتِيقٌ مَا لَهُ جَدِيدٌ

1920. Cui vetus non est, ei novum non est. D.

١٩٢١ أُعْتِيَ مِنَ الذَّئْبِ

1921. Improbior quam lupus. Sam. Schar.

١٩٢٢ عَثَرِ بِأَشْرَسِ الدَّهْرِ

1922. In tempus gravissimum incidit. Kam.

١٩٢٣ عُثْمَانِي فِي الصَّنْدُوقِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ مَشْنُوقٍ

1823. Quarta pars drachmae (Ohtsmani) in cista melior est, quam mille desiderata (Ohtsmania) D.

Si lectio recta est voci مشنوق desiderati significatio tribuenda erit.

١٩٢٤ عَجِبْتُ لِمَنْ أَتَقَنَّ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ وَعَجِبْتُ

لِمَنْ أَتَقَنَّ بِالْقَدَرِ كَيْفَ يَحْزَنُ

1924. Miror, quod, qui certo moriturum se esse sciat, laetus sit et miror, quod, qui Deum res decernere certo sciat, tristis sit. A.

١٩٢٥ أَعْجَبُ مِنْ أُمِّ مَاطِلِ

1925. Majore admiratione dignus, quam mater Mathili.

Scharaf-Aldinus narravit, se patrum patris sui dicentem audivisse: „Tu majore admiratione dignus es, quam mater Mathili“ et virum, ut rem explicaret, rogasse. Tum illum dixisse: Ego tibi nil nisi bonum pulchrumque dico, responsum autem tuum asperum ac laedens semper est. Ad haec Ohtsmanum sic respondisse: ان مثلك مثل امر ماطل فرکت زوجها فقتلت نفسها comparandus es, quae maritum suum odit, tum se occidit.“ Schar.

١٩٢٦ عَجَابُ الْإِنْسَانِ بِنَفْسِهِ دَكِيلٌ عَلَى ضَعْفِ عَقْلِهِ

1926. Admiratio sui ipsius in homine indicium parvae prudentiae est. A.

١٩٢٧ لَنْ يَعْجَزَ الْقَوْمُ إِذَا تَعَاوَنُوا

1927. Debilis non erit gens, quando sibi invicem auxilium fert. Sam.

١٩٢٨ الْعَجْزُ آخِرُ حِيلَةِ الْإِنْسَانِ

1928. Debilitas est postremum hominis remedium. B.

١٩٢٩ الْعَجْزُ شَيْءَانِ التَّقْصِيرُ فِي طَلَبِ الشَّيْءِ وَقَدْ

أَمَكْنَ وَالْجِدُّ فِي طَلَبِهِ وَقَدْ فَاتَ

1929. Debilitas duplex est; aut minus facere quam debemus in quaerenda re, quam consequi possumus aut in quaerendo diligentiam adhibere tempore, quo res praeteriit. A.

١٩٣٠ الْعَجْزُ نَائِمٌ وَالْحَزْمُ يَقْظَانُ

1930. Debilitas dormit, firmum autem consilium vigilat. A.

١٩٣١ أَنَّ الْعَجْزَ وَالْتَّوَانِي تَرَاوَجَا فَأَنْتَجَا الْفَقْرَ

1931. Debilitas et pigritia matrimonium inierunt et paupertatem procrearunt. Sam. Schar. conf. Meid. 24, 308.

١٩٣٢ العَاجِزُ مَنْ عَجَزَ عَنْ سِيَّاسَةِ نَفْسِهِ وَالْعَاقِلُ مَنْ

أَعْتَبَرَ يَوْمَهُ بِأَمْسِهِ

1932. Debilis est, qui se ipsum dirigere non potest et prudens est, qui ex hesterno die hodie-
no admonitionem admittit.

Legendum videtur في يومه.

١٩٣٣ لَقَدْ عَجِلْتُ بِأَمِّكَ الْجَوَلِ

1933. In matre tua Alahdjula properavit.

Samachscharius hoc scholion addidit: أى عجل بها I. e. الزواج بمعنى ما أعجل ما تزوجت يضرب في ذم العجلة. Matrimonium cum ea properavit i. e. quam celeriter nupta est. Adhibetur in vituperanda festinatione conf. Meid. 18; 118.

١٩٣٤ فِي الْعَجَلَةِ تَكُونُ النَّدَامَةُ وَفِي التَّوَانِي السَّلَامَةُ

1934. In festinatione poenitentia est et in cup-
tatione salus (integritas) D.

In codice Par. tanquam duo proverbia verba sepa-
rata sunt.

١٩٣٥ الْأَسْتَعْجَالُ يُورِثُ الْأَسْتِخْجَالَ

1935. Nimium festinare velle pudorem parat. G.

١٩٣٦ مُعَاجَلَةُ الْمَوْجُودِ خَيْرٌ مِنْ أَنْتِظَارِ الْمَفْقُودِ

1936. Rem, quae adest, bene tractare melius est,
quam rem desideratam expectare. D.

١٩٣٧ عَدُّوا مَوْجَاتِ الْبَحْرِ الْجَايَاتِ أَكْثَرَ مِنَ الرَّاكِبَاتِ

1937. Numerate undas maris! Advenientes plures sunt quam abeuntes. D.

١٩٣٨ لَا يُعَدُّ مِنْ أَهْلِ الْوَطَنِ مَنْ بَعْدَ عَنْ الْوَطَنِ

1938. Inter incolas non numeratur, qui a patria absens est. D.

١٩٣٩ لَا تَعُدَّ نَفْسَكَ مِنَ النَّاسِ مَا دَامَ الْغَضَبُ

مُسْتَحْوِذاً

1939. Ne ex hominum numero te esse putes, quamdiu ira te subigit. D.

١٩٤٠ مَا عَدَلَ السُّلْطَانُ الَّذِي ظَلَمَ وَزِيرُهُ وَلَا صَلَحَ

مَنْ فَسَدَ مُشِيرُهُ

1940. Rex justus non est, cujus consiliarius injustus est et probus non est, cujus consiliator improbus est. A.

١٩٤١ مَنْ عَدَلَ زَيْدٌ فِي قَدْرِهِ وَمَنْ ظَلَمَ نَقَصَ فِي عَمْرِهِ

1941. Qui justus est, ejus potentia augetur et qui injustus est, ejus vita deminuitur. A.

١٩٤٢ إِنْ عَدَلْتُ عَلَى نَفْسِكَ عَدَلَ عَلَيْكَ مَنْ قَوْفَكَ

1942. Si erga te justus es, is qui super te est, justus erga te erit.

Verborum auctor Ebn-Saihdahus esse dicitur. Sam.

١٩٤٣ عَدْلُ السُّلْطَانِ خَيْرٌ مِنْ خِصْبِ الرِّمَانِ

1943. Regis justitia melior est quam copia proven-
tus temporis. D. Conf. Fakih. Alcohol.
p. 142. l. 8.

١٩٤٤ عَدْلٌ قَائِمٌ خَيْرٌ مِنْ عَطَاءٍ دَائِمٍ

1944. Justitia recta melior est quam donum con-
tinuum. A.

١٩٤٥ الْعَدْلُ سَوْءٌ لَا يَغْرِقُهُ الْمَاءُ وَلَا تُحْرِقُهُ النَّارُ وَلَا

تَهْدِمُهُ مَبْنِئَاتُ

1945. Justitia murus est, quem aqua non submer-
git, ignis non comburit et machina bellica
non destruit. A.

١٩٤٦ الْعَدْلُ يَرْفَعُ الْأُمَّةَ وَالْخَطِيئَةُ تُشْقِي الْقَبَائِلَ

1946. Injustitia gentem extollit et peccatum tribus
infelices reddit, G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 14, 34.

١٩٤٧ الْعَدْلُ فِي الرِّعْيَةِ خَيْرٌ مِنْ كَثْرَةِ الْجُنُودِ

1947. Justitia erga subditos melior est quam mul-
titude exercituum. A.

١٩٤٨ لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ سُرْعَةُ الْعَدْلِ

1948. Celeritas reprehensionis justitiae non est. D.

١٩٤٩ أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ عَقْلَهُ مِنْ قَهْوَاهُ وَمَنَعَ

نَفْسَهُ مِمَّا يَكُونُ سَبَبًا لِبَلَوَاهُ

1949. Justissimus hominum est, qui erga prudentiam in cupiditate sua juste agit et qui se ipsum ab iis rebus cohibet, quae ipsi calamitati sunt. A.

١٩٥٠ عَلَيْكَ بِالْإِعْتِدَالِ فَإِنَّ الزِّيَادَةَ عَيْبٌ وَالنَقْصَانُ عَجْزٌ

1950. Moderationi operam des, nimium enim est vitium, defectus vero debilitas, A.

١٩٥١ لَا تَعْدِمُ أَدَمَاءَ مَنْ أَمْنَاهَا حَنَّةٌ

1951. Fuscae puellae matris suae amor non deest. Sam.

١٩٥٢ لَا تَعْدِمُ الْخَرَقَاءَ عِلَّةٌ

1952. Stultae excusatio non deest. Sam. Kam.

١٩٥٣ عَدِيمٌ وَرَوَعَ فِي قَفَّةٍ تَيْنِ

1953. Destitutus et incidit in ficorum canistrum.

Codex G. سَلَّةٌ تَيْنِ, hadet.

١٩٥٤ عَدِّي عَلَى عَدُوِّكَ جَوْعَانٌ وَلَا تُعَدِّي عَلَيْهِ عَرِيْلَانٌ

1954. Para contra inimicum tuum famelicum et ne para contra eum nudum! D.

Verbum عَدِي in عَدَى, quemadmodum interdum fieri solet, mutatum est; nam femininum esse non puto.

١٩٥٥ عَدُوُّ أَبِيكَ غَيْرُهُ مَا يُصَادِقُكَ

1955. Inimicus patris tui, quoad vivit, amicus tibi non erit. D.

١٩٥٦ عَدُوُّ الْعَتِيقِ مَا يَجِيءُ مِنْهُ صَدِيقٌ

1956. Ex inimico vetere amicus non fit. D.

١٩٥٧ عَدُوُّ الْمَرْءِ مَنْ يَعْمَلُ بِعَمَلِهِ

1957. Inimicus viri is est, qui ejus opus tractat. D.

١٩٥٨ عَدُوٌّ بِلَا ضَرَرٍ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ بِلَا مَنَفَعَةٍ

1958. Inimicus sine noxa melior est quam amicus sine utilitate. D.

١٩٥٩ عَدُوٌّ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ جَاهِلٍ

1959. Inimicus prudens melior est quam amicus insipidus. D.

Codex A. loco vocis خير habet ايسر et altero loco خير est. „facilius perferri potest“; sed in tertio loco خير est. In libro Fakih. Alchol. p. 189. l. 21. legitur: معاداة العاقل: „Inimicitia prudentis melior est quam amicitia insipidi“ conf. Burckh. 415.

١٩٦٠ عَدُوُّكَ بَيْنَ جَنْبَيْكَ

1960. Inimicus tuus inter latera tua est. D.

١٩٦١ عَدُوُّكَ وَحَاسِدُكَ لَا تُظْهِرْ لَهُمْ عَدَاوَتَكَ

1961. Inimico tuo et invidio tuo ne inimicitiam tuam ostende! D.

١٩٦٢ العدو الضاحك كالحنظلة الخضراء أوراقها القاتل

مذاقها

1962. Inimicus ridens similis est colocynthidi viridibus foliis, cujus gustus occidit. D.

١٩٦٣ عداوة الطبع وإن ضعفت كانت شراً

1963. Inimicitia a natura insita, - etsi debilis est, tamen malum est. A.

١٩٦٤ من عذب لسانه كثر إخوانه

1964. Cujus lingua dulcis est, ejus fratres multi sunt. A. D.

١٩٦٥ لأعذبنك عذاب سبعة

1965. Equidem te puniam modo, quo Sabah puniebatur!

Sed vox سبعة diverso modo explicatur. conf. Kamus. sub. سبع i. e. vehementer te puniam.

١٩٦٦ إذا عذر الإنسان نفسه على فعله لا ينبغي

أن يلوم غيره على مثله

1966. Quod si homo de facinore se ipsum excusat, ob isti simile alium vituperare eum non decet. A.

١٩٦٧ من تعذر عليه الرزق فعليه بعمان

1967. Cui difficile est quotidiana alimenta acquirere, is Ohmanum accedat !

Ohman oppidum est in Arabia felici, cujus situs in Hariri scholiis p. 430 describitur.

١٩٦٨ عَذْرَةٌ أَكْبَرُ مِنْ ذَنْبٍ

1968. Ejus excusatio gravior est, quam ejus crimen. D.

١٩٦٩ الْعُذْرُ الْجَمِيلُ خَيْرٌ مِنَ الْمَطْلِ الطَّوِيلِ

1969. Excusatio pulchra melior est quam mora longa. D.

١٩٧٠ الْعُذْرُ عِنْدَ خِيَارِ النَّاسِ مَقْبُولٌ

1970. Excusatio apud bonos homines admissa est. D.

١٩٧١ مُعْتَذِرٌ بِغَيْرِ ذَنْبٍ يَجْلِبُ الذَّنْبَ لِنَفْسِهِ

1971. Qui sine crimine se excusat, crimen ad se attrahit. G.

١٩٧٢ الْعَرَبُ لَهَا بَدَوَاتٌ

1972. Arabibus diversa consilia sunt. D.

١٩٧٣ عَرَسُ أُخْتِي سَعَادَةٌ لِبَخْتِي

1973. Nuptiae sororis meae felicitas fortunae meae sunt. D.

١٩٧٤ عَرُوسَةُ الرَّعْنَا تَحْسِبُ اللَّدَائِي جَوَارَهَا

**1974. Sponsa stulta putat, ad convivium vocatas
esse suas puellas. D.**

جوارِیہا est pro جوارِہا Vox

۱۹۷۵ عَرْضِ سَابِرِی

1975. Oblatione (ad vendendum) panni Sabiritici.

Djeuharius (sub عرض) explicandi gratia addidit: „quod est پانه ثوب جيد يشتري باول عرض ولا يبالغ فيه pannus pretiosus, qui statim quum offertur, emitur, ut diligentia adhibenda non sit.“ Videtur igitur de re adhiberi quae oblata statim accipitur et non rejicitur.

۱۹۷۶ مَن لَّمْ يَتَعَرَّضْ لِلْمُنَافِ سَلِمَ

1976. Qui periculis se non exponit, salvus est. D.

١٩٧٧ عَرَفَ الْكَلْبُ يَيْتَ الْعَمِيَا

1977. Canis domum caecae novit.

Proverbium quod in libro Fakihat Alcholafa p. 66.
l. 3 infr. occurrit.

١٩٧٨   مَنْ عَرَفَ اللَّهَ جَدَّ جَلَالُهُ قَدْ مَقَّالُهُ

**1978. Qui Deum novit, cujus majestas elevetur,
ejus sermo paucus est. D.**

۱۹۷۹ مِّنْ يَعْرِفَ رَأْسَ مَالِهِ بِأَمٍّ وَآثَرًا

1979. Qui summam suam ad mercaturam destina-
tam novit, is vendit emitque. D.

١٩٨٠ مَنِ عُرِفَ بِالْحِكْمَةِ لَاحَظَتْهُ الْعُيُونُ بِالْوَقَارِ

1980. Cujus sapientia cognita est, eum oculi cum gravitate adspiciunt. B.

١٩٨١ مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ لَمْ يُصَدَّقْ صِدْقُهُ

1981. Cujus mendacia nota sunt, ejus veris verbis fides non habetur. B.

١٩٨٢ لَا يَعْرِفُ الشَّوْقُ إِلَّا مَنْ يَكْتَابُهُ

1982. Amorem non novit, nisi qui eum tolerat. A.

Sed fortasse aut الشوك spinae legendum aut voci الشوق illa significatio tribuenda est.

١٩٨٣ يَعْرِفُ الْعَاقِلُ بِثَلَاثِ خِصَالٍ أَنْ يَكُونَ مُقْبِلًا

عَلَى شَأْنِهِ مَالِكًا لِلْسَانِ وَمَدَارِيًّا لِأَهْلِ زَمَانِهِ

1983. Prudens tribus rebus cognoscitur; eo, quod ad suam rem intentus est, quod suam linguam cohibet, quod homines temporis sui benigne tractat. A.

١٩٨٤ لَا يَعْرِفُ الْأَخُ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ

1984. Frater (amicus) non cognoscitur, nisi quum nobis necessarius est. D.

١٩٨٥ مَنْ يَعْرِفُ الْمَعْرُوفَ لَا يَتَّعِبُ وَلَا يَتَّعِبُ النَّاسَ

1985. Qui bonum novit, is non fatigatur et homines non fatigat. D.

١٩٨٦ مَنْ يَعْرِفُ نَفْسَهُ يَجِيرُ خُضُوعًا لَهَا

1986. Qui animam suam novit, ei obsequens fit. D.

١٩٨٧ مَنْ لَا يَعْرِفُ الْبِنَاءَ يَتَعَجَّبُ عَلَى قُبَّةِ الْحَمَامِ

1987. Qui aedificandi artem non novit, ob columbarum fornicem admiratione adficitur. D.

١٩٨٨ مَنْ لَا يَعْرِفُ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ الْحَقِّ بِالْبَهَائِمِ

1988. Qui bonum a malo discernere non potest, eum bestiis adnumeres! B.

In codice D. الشر من omissum est. In codice G. شبهه الحق legitur.

١٩٨٩ مَنْ لَا يَعْرِفُكَ يُجْهِلُكَ

1989. Qui te non novit, ignorantem te esse dicet. D.

١٩٩٠ تَعْرِفُ امْرَأَتَهُ

1990. Agnum ejus novis.

De opibus adhibetur, quarum multitudinem, incrementum aut jacturam novis. Cod. Abu-Ohbaid.

١٩٩١ مَنْ لَا تَعْرِفُ نَسَبَهُ لَا حِظَّ أَدَبِهِ

1991. Cujus genus non novisti, ejus culturam animi observa! D.

١٩٩٢ الْعَارِفُ تُغْنِيهِ الْإِشَارَةُ

1992. Scienti nutus sufficit. G.

١٩٩٣ لِلْعَارِفِ لِسَانٌ عَقُولٌ وَقَلْبٌ مَعْقُولٌ

1993. Gnaro lingua prudens et cor prudens est. D.

١٩٩٤ أَيْشُ مَعْرِفَةِ الْحِمَارِ بِقَرَضِ النَّجْبِيلِ

1994. Quomodo asini sciunt modum amomi discindendi (aut decorticandi)?

In codice Par. loco vocis بقرط legitur بقرض.

١٩٩٥ الْمَعْرُوفُ أَوْتَقَ الْحُصُونِ

1995. Beneficium castellum firmissimum est. Sch.

١٩٩٦ إِنْ الْمَعْرُوفُ إِذَا تُخِضَ كَدَّرَ

1996. Beneficium, quando commovetur, turbidum est. Schar.

Beneficium cum lacte videtur comparari. Proverbium docet, beneficia exprobrando impura fieri.

١٩٩٧ إِنْ الْعُرُوقَ عَلَيْهَا تَنْبَتُ الشَّجَرُ

1997. Super radicibus arbores crescunt. S. Sch.

In codice Diez. sic legitur وعلى العروق تنبت الشجر. Illud hemistichium metri Basith est.

١٩٩٨ عَارِكٌ بِجَدٍّ أَوْدَعُ

1998. Conflige adjuvante fortuna aut sine confligere!

Si fortuna non adjuvat, nil possumus. Abu-Ohbâidi cod.

١٩٩٩ مَنْ تَعَرَّى مِنْ لِبَاسِ التَّقْوَى لَمْ يَسْتَرْبِشْ

مِنْ الدُّنْيَا

1999. Qui vestimento timoris Dei nudatus est, is nulla re hujus mundi tegitur. B.

٢٠٠٠ عَزَّ مَنْ صَدَقَ ذَلَّ مَنْ كَذَبَ

2000. Qui verax est, honoratus est, qui mentitur, vilis est. G.

٢٠٠١ مَا عَزَّ مَنْ ذَلَّ جِيرَانُهُ وَلَا سَعَدَ مَنْ شَقِيَ إِخْوَانُهُ

2001. Honoratus non est is, cujus vicini despecti sunt et felix non est is, cujus fratres infelices sunt, A.

٢٠٠٢ عِزُّ الْخَيْلِ مَرَابُطُهَا

2002. Stabula sunt dignitates equorum. D.

٢٠٠٣ عِزُّ الدُّنْيَا بِالْأَعْمَالِ وَعِزُّ الْآخِرَةِ بِالْأَفْعَالِ

2003. Dignitas hujus mundi ditionibus, dignitas alterius mundi actionibus nititur.

Lusus quidam verborum in voce أعمال esse videtur, quae aut ab عمل opus aut ab عمل ditio derivari potest. Sed in codice G. بالمال opibus et loco vocis بالافعال legitur بأعمال „operibus.“

٢٠٠٤ عِزُّ الْعِلْمِ أَفْضَلُ خَلْفِ وَالْعَمَلُ بِهِ أَكْمَلُ شَرَفِ

2004. Dignitas scientiae praestantissima remuneratio est eamque in agendo adhibere perfectissima nobilitas. B.

٢٠٠٥ عِزُّ الْمَجَالَسَةِ فِي سُرْعَةِ الْقِيَامِ وَصِحَّةِ الْكَلَامِ

2005. Dignitas consessus celeritate surgendi et integritate sermonis nititur. B.

٢٠٠٦ عِزُّ الْمَرْءِ مِنْ دُونِهِ ذُلٌّ وَذُلُّهُ مِنْ فَوْقِهِ عِزٌّ

2006. Honor viri ab eo profectus, qui sub eo dignitate est, despectus est et despectus ab eo profectus, qui super eo est, honor est habendus. B.

٢٠٠٧ عِزُّ شَيْءٍ لَا يُوْجَدُ

2007. Dignitas rei non invenitur. D.

٢٠٠٨ لَيْسَ الْعِزُّ فِي لِبْسِ الْقَوَّةِ

2008. In vestimentis sericis dignitas non est. D.

٢٠٠٩ عِزُّوْزٌ وَلَهَا دَرٌّ جَمٌّ

2609. Angusta papillarum foramina habens, cui larga lactis copia est.

In avarum, qui larga dona dat, transfertur. Sam.

٢٠١٠ الْعَزِيزُ الْعَاقِلُ يَتْرَكُ مَا يُحِبُّ لِيَتَغْنَى عَنِ الْعِلَاجِ

بِمَا يَكْرَهُ

2010. Honoratus prudens id, quod amat, relinquit, ne res ipsi ingratas ei tractare opus sit. B.

٢٠١١ أَعَزُّ مِنَ الْفَحْلِ الْحَامِلُ

2011. Rarior quam admissarius praegnans.

Res omnino fieri nequit. Schar.

٢٠١٢ أَعَزُّ مِنْ بَيْضِ الْأَنْوَقِ

2012. Rarior inventu quam ovum avis Anuk. Kam.
conf. Meid. 8, 2.

٢٠١٣ العزلة عن العامة مروة كاملة

2013. Recessus a plebe est virtus perfecta. D.

٢٠١٤ إذا عرمت فتوكل

2014. Quum consilium capis, in Deo fiduciam
pone! D.

٢٠١٥ العزيمة حزم والاختلاط ضعف

2015. Firmum animi propositum est firmitas et
incertitudo in consilio est debilitas.

Proverbium Actsamo ben-Zaifi tribuitur. Cod. Abu-
Ohbaid.

٢٠١٦ استعسب فلان استعسب الكلب

2016. Quidam modo canis initus appetens est.

De eo dicitur, qui coitus multum appetens est. Sam.
Schar.

٢٠١٧ عسر الأمر مقدم اليسر

2017. Difficultas rei anterior pars felicitatis est. A.

٢٠١٨ من عاشر الحكماء يكون حكيماً ومن عاشر

الحمقاء يكون شبيهاً بهم

2018. Qui sapientum consortio utitur, sapiens fit

et qui stultorum consortio utitur, iis similis fit. G.

Salomoni tribuitur conf. Prov. Salom. 13, 20.
Pluralis الحما aliter non reperitur.

٢٠١٩ مَنْ عَاشَرَ الْأَرْوَاحَ لَا يَكُونُ نَوَاحَ

2019. Qui animarum consortio utitur, non planget. G.

٢٠٢٠ مَنْ عَاشَرَ الْعُلَمَاءَ وَقَرَّ وَمَنْ خَالَطَ الْأَنْدَالَ حَقَّرَ

2020. Qui cum doctis consortium habet, honoratus est et qui vilibus se immiscet, contemptus est. G.

٢٠٢١ عَاشَرَ أَرْبَابَ التَّهْمِ تَتَّهَمُ

2021. Si cum suspectis societatem inis, suspectus eris. D.

٢٠٢٢ عَاشَرَ الْمُفْلِحِ تَفْلِحُ

2022. Societatem ini cum fortunato, fortunatus eris! D.

٢٠٢٣ عَاشَرِينَا وَأَخْبَرِينَا

2023. Consortio nostro utere et nos proba!

Narrant puellam duos amatores habuisse, quorum alter pulcher, sed haud generosus, alter facie deformis, sed generosus esset. Priorem ei dixisse: عَاشَرِينَا وَانْظُرْ, Consortio nostro utere et nos contemplare! posteriorem autem proverbii verba dixisse. Ista verba de eo adhibentur, qui haud pulcher, sed generosus est. Sam.

٢٠٢٤ وَايُّ عُشُقٍ كَانَ بِاخْتِيَارٍ

2024. Quinam amor eligendo erat? D.

٢٠٢٥ مَا الْعُشُقُ إِلَّا شُغْلُ قَلْبٍ فارِغٍ

2025. Amor nil est nisi occupatio cordis otiosi. D.

٢٠٢٦ عَاشِقٌ بِدَرِيٍّ وَالْمَحْبُوبُ لَا يَدْرِي

2026. Amans plenae lunae similis et amatus hescit.

In codice D. بِدَرِيٍّ, in codice Par. clara non est lectio. Vix autem dubito, quin بِدَرِيٍّ scit legatur.

٢٠٢٧ عَاشِقٌ مُغْلِسُ السَّكِّ لَا دَوَاءَ

2027. Amanti pauperi typus monetalis medicamentum est. D.

٢٠٢٨ قَبْلَ مَا يَتَعَشَّى فَيْكَ أَتَغَدَّا فِيهِ

2028. Antequam in te cibum vespertinum sumit, in eo cibum matutinum sume! D.

Si lectio recta est. vox أَتَغَدَّا notionem imperativi habere videtur.

٢٠٢٩ عَصْفُورٌ فِي الْكَفِّ خَيْرٌ مِنْ كُرْكِيِّ طَائِرٍ

2029. Passer in manu melior est quam grus volans. D.

In codice A. sic legitur كُرْكِيٍّ فِي الْهَوَاءِ

٢٠٣٠ الْعَصْفُورُ وَخَبِطَةُ

2030. Passer ejusque filum. D.

٢٠٣١ العُصْفُورُ يَتَقَلَّى وَالصَّيَّادُ يَتَقَلَّى

2031. Passer pediculorum causa se perscrutatur et venator odio exardet. D, G.

Hoc proverbium et in Rostgaardii et Burchhardtii libro legitur; sed uterque voci يتقلى diversam significationem tribuit; ille vertens torretur i. e. adurit cupiditate illum visco suo vel laqueo capiendi, dum explicandi gratia addit: dicitur de duobus hominibus, quorum alter genio indulget alter vero maxime sollicitus est de aliquo negotio, quod ab illo priori pendet. Burckhardtius vero prov. 76. sic vocem explicavit: يتقلى „properly signifying to fry a piece of meat in te pan;“ here means „to turn the ends of the net-strings in the sportsman's hand, as meat is turned with a spoon in the frying-pan.“ Ego vero neque uni neque alteri assentiri possum, neque enim video, cur a significatione vocis usitata recedendum sit. Proverbii sensus, ni fallor, est, dum homo aut negotio aut voluptati incurius indulget, ab inimico interitus ei paratur.

٢٠٣٢ الْعَصَا لَا يُشَقُّ غُبَارَهَا

2032. Equi Alahzae pulvis non diffinditur.

Alahzae nomen equi, qui Djadsimaho esset, fuisse dicitur. Verba Kazirus fugae consilium Djadsimaho dans dixit. Conf. Meid. 7, 9. Proverbium in viro, qui virtute praestat, adhibetur. Sam. Schar.

٢٠٣٣ لَيْسَ فِي الْعَصَا سَيْرٌ

2033. In baculo lorum non est.

De eo, qui, quod vult, perficere nequit adhibetur seriore tempore ortum. Schar.

٢٠٣٤ مَا عِنْدَ الْعَطَّارِ إِلَّا الصَّبْرُ

2034. Non est apud aromatum venditorem nisi myrrha. D.

٢٠٣٥ أَعْطَشُ مِنَ الْحَوْتِ

2035. Sitibundior quam piscis magnus. Sam. Sch. conf. Meid. 10, 182.

٢٠٣٦ أَعْطَشُ مِنَ الرَّمْلِ

2036. Sitibundior quam arena. Sam. Schar.

٢٠٣٧ أُعْطِيَ كُرَاعًا فَطَلَبَ ذِرَاعًا

2037. Partem tenuiorem tibiae accepit, tum partem crassiorem petiit.

De viro plura, quam accepit, postulante adhibetur. Proverbii verba primum dixisse fertur serva Malici et Ohcaili Omm-Ahmrin appellata. Ahmrus ben-Ahdi, filius sororis Djadsimahi, per aliquod tempus amissus a Malico et Ohcailo inventus erat. Cui quum cibus oblatus esset, plus cibi postulavit. Quae res in causa erat, cur serva ista verba proferret. Malicus et Ohcailus autem, qui sororis filium ad Djadsimahum adduxissent, continuorum compotum locum apud eum obtinuerunt. Conf. Meid. 22, 1. 37.

٢٠٣٨ مَا أُعْطِيَ الْبَغِيُّ شَيْئًا لِأَحَدٍ إِلَّا أَخَذَهُ مِنْهُ

مُضَاعَفًا

2038. Si injustus alti rem dat, duplicem ab eo sumit. A.

٢٠٣٩ يُعْطَى الْجَوَزَ لِمَنْ لَا لَهُ سِنَان

2039. Nucem ei dat, cui dentes non sunt. D.

٢٠٤٠ إِنْ تُعْطِ الْعَبْدَ كَرَاعًا يَطْلُبُ ذِرَاعًا

2040. Si servo tenuiorem tibiae partem das, crassio-
riorem petit. Schar. conf. اعطى.

٢٠٤١ لَا تُعْطَى الْخَنَازِيرُ تَوْفِيرًا وَمَجْدًا

2041. Ne suibus gravitatem (honorem) et laudem
des!

٢٠٤٢ لَا تُعْطَى نَفْسُكَ لِلْخَطِيئَةِ وَلَا تُسَلِّمُهَا لِلْأَشْرَارِ

2042. Ne animam tuam peccato da, neque malis
trade! D.

٢٠٤٣ لَا تُعْطِينَ الصَّبِيَّ وَاحِدَ يَطْلُبُ اثْنَيْنِ

2043. Ne unum puero des, nam duo petet! D.

٢٠٤٤ أُعْطِ أَخَاكَ مِنْ عَقَنَقَلِ الضَّبِّ

2044. Fratri tuo partem ventriculi lacertae da! D.
conf. Meid. 46, 9.

٢٠٤٥ أَعْطِينِي قَفَّتِي مَا خَاجَتْنِي يَعْثَبُ

2045. Da mihi cophinum meum; uvae mihi neces-
sariae non sunt. D.

٢٠٤٦ مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَايِبِ ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِكِبَرِهَا

2046. Qui parvas calamitates magnas esse dicit,
eum Deus magnis adfligit. D.

٢٠٤٧ أعظم بركة من نخلة مريم

2047. Major benedictione quam palma Mariae.

Explicandi causa haec addita sunt: قيل كانت نخلة
Dicitur palma fuisse, quae optimos dactylos fer-
ret. Sam. Schar.

٢٠٤٨ أعظم في نفسه من آبن مزيقيا

2048. Major in animo suo quam Ebn-Mosaikija.

Vir iste Ahmru ben-Ahmir tempore antiquo Sail Al-
Ahrim dicto vivens ita cognominabatur, quod quovis die
novam vestem induerët, vespera veterem discindens. Poeta
Hasan ben-Tsabit dixit:

أنا آبن مزيقيا عمرو وجدى أبوه عامر ماء السماء

„Ego sum filius Mosaikijae Ahmru et avi mei pater
erat Ahmir Maossema. Metrum Wafir est: Dixit Ahbd.-
Allah ben-Mohammed ben-Abi-Ohjainah ben-Almohalleb

أنا آبن مزيقيا عمرو ائيه تناهى المجد والحسب واللباب

يمزى كلما أمسى ثيابا عليه وتستجد له ثياب

Ego sum filius Mosaikijae Ahmru, ad quem laus honor-
que purus pervenit, qui qualibet vespera vestes, quibus
tectus erat, discindebat et novae ei vestes conficiebantur.
Metrum Wafir est. conf. Abulf. hist. Anteis. p. 116.

٢٠٤٩ العفاف زينة الفقر والشكر زينة الغناء

2049. Morum castitas paupertatis ornamentum est
et gratiarum actio opulentiae ornamentum. A.

٢٠٥٠ لَا عِفَّةَ لِمَنْ لَا عِصْمَةَ لَهُ وَلَا مُرُوَّةَ لِمَنْ لَا
لَا صِدْقَةَ لَهُ

2050. Morum castitas ei non est, cui abstinentia a
rebus illicitis non est et viri virtus ei non
est, cui veracitas non est. A.

In hac sententia voci صدقة eandem significationem
tribuendam esse putavi, quam voci صدق. Fortasse signi-
ficatio eleemosynarum conveniret.

٢٠٥١ لَا عِفَّةَ مَعَ شُحٍّ

2051. Morum castitas cum avaritia non est. D.

٢٠٥٢ الْعَفْوُ يَفْسِدُ مِنَ اللَّئِيمِ بِقَدَرِ مَا يُصْلِحُ مِنَ الْكَرِيمِ

2052. Condonatio in vili tantum corrumpit, quan-
tum in generoso concinnat. A.

٢٠٥٣ الْعَافِيَةُ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبٍ كَثِيرٍ

2053. Sanitas melior est quam aurum multum. G.

٢٠٥٤ لَنْ الْعِقَابَ الْوَلَقَى

2054. Poena est velox cursus.

De celeri vindicta adhibetur. Sam. Schar.

٢٠٥٥ عَقِيبَ كُلِّ يَوْمٍ لَيْلٌ

2055. Post quemlibet diem nox est. A.

٢٠٥٦ عَاقِبَةُ الظَّالِمِ خَيِّبَةٌ

2056. Finis injusti frustratio est. D.

٢٠٥٧ عَاقِبَةُ الظُّلْمِ وَخِيَمَةٌ

2057. Finis injustitiae noxius est. A.

٢٠٥٨ عُقُوبَةُ الظَّالِمِ سُرْعَةُ الْمَوْتِ

2058. Injusti poena celeris mors est. A.

٢٠٥٩ عَقْدَةٌ تَنْحَلُّ بِاللِّسَانِ لَا تُؤَخِّرُ حَلَّهَا إِلَى الْأَسْنَانِ

2059. Si nodus lingua dissolvi potest, ne id facere differas, ut dentes eum solvant. conf. Fakih. Alchol. p. 62. l. 7.

٢٠٦٠ عِنْدَ الْعُقْدَةِ يَخْرَأُ النَّجَّارُ

2060. Apud nodum (in ligno) faber lignarius cacat. D.

٢٠٦١ إِعْقِلْ لِسَانَكَ إِلَّا فِي أَرْبَعٍ حَقٌّ تَوْصِيحُهُ وَبَاطِلُ

تَدَحُّضُهُ وَنِعْمَةٌ تَشْكُرُهُ وَحِكْمَةٌ تَظْهَرُهُ

2061. Linguam tuam in omnibus, exceptis quatuor rebus, liges; in vero, quod manifestas; in falso, quod refutas; in beneficio dum gratias agis et in sapientia, quam ostendis. A.

٢٠٦٢ عَقْلُ الْمَرْأَةِ فِي جَمَالِهَا وَجَمَالُ الرَّجُلِ فِي عَقْلِهِ

2062. Prudentia feminae in pulchritudine et pulchritudo viri in prudentia est. D.

٢٠٦٣ لا يعقل بالتدبير ولا ورع فكيف عن الحرام

ولا حسن كحسن الخلق

2063. Non est prudentia ut bona rerum administratio et non timor Dei ut abstinencia a rebus illicitis et non est pulchritudo ut pulchritudo indolis. D.

In codice Par. tanquam tria proverbia scripta sunt. Separare quoque licet singulas sententias.

٢٠٦٤ العقل أحسن حلية والعلم أفضل قنية

2064. Ingenium ornamentum pulcherrimum et doctrina optima res est, quae comparatur. A.

٢٠٦٥ العقل بغير أدب شين والأدب بغير عقل حين

2065. Prudentia sine cultura dedecus; cultura vero sine prudentia calamitas. A.

٢٠٦٦ العقل بلا أدب فقد والأدب بلا عقل حيف

2066. Ingenium sine cultura est rem perdere et cultura sine ingenio injustitia est. A.

٢٠٦٧ العقل شيان الحلم عند الغضب والعفو عند

القدرة

2067. Prudentia in duabus rebus apparet; in mansuetudine, quum irati sumus et in venia, quum puniendi potestatem habemus. A.

٢٠٦٨ العَقْلُ صَفَاءُ النَّفْسِ وَالْجَهْلُ كَدْرُهَا

2068. Prudentia puritas animae est et ignorantia ejus impuritas. D.

٢٠٦٩ العَقْلُ كَالسَّيْفِ وَالتَّجَرِبَةُ كَالْمِسْنِ

2069. Ingenium gladio simile est et experientia coti. A.

٢٠٧٠ العَقْلُ وَالْأَدَبُ كَالرُّوحِ وَالْجَسَدِ

2070. Ingenium et cultura animi ut anima et corpus sunt. A.

٢٠٧١ العَقْلُ وَزِيرُ رُشْدٍ وَظَهِيرُ سَعْدٍ مَنْ أَطَاعَهُ أَنْجَاهُ

وَمَنْ عَصَاهُ أَرْدَاهُ

2071. Ingenium recte agendi rationis consiliarius et felicitatis adjutor est. Cui qui obedit, eum e periculis liberat, cui qui inobsequens est, eum in interitum conjicit. A.

٢٠٧٢ العَقْلُ وَزِيرُ فَاصِحٍ وَالْمَالُ ضَيْفٌ رَاحِلٌ

2072. Prudentia consiliarius fidelis et opulentia hospes abiens est. G.

٢٠٧٣ العَقْلُ وَسِيلَةُ السَّعَادَةِ

2073. Ingenium res est, qua felices fieri possumus. A.

٢٠٧٤ بِالْعَقْلِ تُدْرِكُ ذِرْوَةَ الْأُمُورِ

2074. Ope prudentiae rerum fastigium attingitur. A.

٢٠٧٥ بِالْعَقْلِ يُصْلَحُ كُلُّ أَمْرٍ وَبِالْحُكْمِ يُقْطَعُ كُلُّ شَرٍّ

2075. Prudentia quaelibet res recta redditur et sapientia quodlibet malum abrumpitur. A.

٢٠٧٦ عَاقِلٌ بِلا أَدَبٍ كَشَجَاعٌ بِلا سِلَاحٍ

2076. Ingeniosus sine cultura strenuo sine armis similis est. A.

٢٠٧٧ الْعَاقِلُ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا مَثَلًا وَالْأَحْمَقُ

إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا يَمِينًا

2077. Prudens si verbum profert, proverbio id confirmat, stupidus vero, si verbum profert, juramento. A.

٢٠٧٨ الْعَاقِلُ الْمَحْرُومُ خَيْرٌ مِنَ الْجَاهِلِ الْمَرْزُوقِ

2078. Prudens qui nil accepit melior est, quam insipidus, qui dona accepit. D.

٢٠٧٩ الْعَاقِلُ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا لِحَاجَتِهِ أَوْ لِحِجَّتِهِ

2079. Prudens non loquitur nisi necessitate adductus aut ad se defendendum. B.

٢٠٨٠ الْعَاقِلُ لَا يَرْجُو مَا يُعَنَفُ عَلَى رَجَائِهِ وَلَا

يَسْأَلُ مَا يَخَافُ مِنْهُ وَلَا يُضْمِرُ إِلَّا مَا يَتَّقُ

بِالْفُحْرَةِ عَلَيْهِ

2080. Prudens non sperat rem, propter quam sperans duré vituperaturet non rogat petendo rem, quam mesuit et sibi non proponit rem, cujus perficiendae fiduciam in se non habet. A.

٢٠٨١ العاقل لا يشرب السم أنكأ على ما عنده من

الترياق

2081. Prudens venenum non bibit, confidens quod theriacam (antidotum) possideat. B.

٢٠٨٢ العاقل من راقب حوادث الزمان

2082. Prudens est, qui temporis casus observat. A.

٢٠٨٣ العاقل من يستدل بأساير الوجوه على

أسرار القلوب

2083. Prudens est, qui ex lineis faciei secreta animi cognoscit. B.

٢٠٨٤ العاقل يبلغ بحيلته ما ليس يبلغ بجنده

2084. Prudens per prudentiam suam res consequitur, quas per exercitum suum consequi non potest. A.

٢٠٨٥ العاقل يتحفظ من شئئين مكر أعداياه وحسد

أَصْدِقَائِهِ وَيَرْقُدُ فِي شَيْئَيْنِ اسْتِشَارَةُ النِّسْوَانِ

وإِمَارَةُ الصَّبْيَانِ

2085. Prudens duas res cavet; dolum inimicorum suorum et invidiam amicorum et duas res facere omittit; mulieres in consilium adhibere et pueris imperium tradere. A.

٢٠٨٦ العَاقِلُ يَرْغَبُ فِي الْأَدَبِ وَالْجَاهِلُ يَهْرَبُ مِنْهُ

2086. Prudens, ut animum excolat, optat, et insipidus hoc fugit. B.

٢٠٨٧ العَاقِلُ يَرَى بِأَوَّلِ رَأْيِهِ آخِرَ الْأُمُورِ وَيَكْشِفُ
مِنْ مُبْهَمَاتِهِ ظُلْمَ السُّتُورِ

2087. Prudens prima sua prudentia finem rerum videt et obscuritates tegumentorum a rebus incognitis detegit. A.

٢٠٨٨ العَاقِلُ يَضِلُّ عَقْلُهُ بِمُصَاحَبَةِ الْجَاهِلِ

2088. Prudentis ingenium ignorantis consortio in errorem ducitur. A.

٢٠٨٩ العَاقِلُ يَطْلُبُ الْكَمَالَ وَالْجَاهِلُ يَطْلُبُ أَلْمَالَ

2089. Prudens perfectionem petit, insipidus divitias. A.

٢٠٩٠ العاقلُ يَسْتَنْبِطُ دَفَائِنَ الصُّدُورِ وَيَسْتَخْرِجُ
وَدَائِعَ الْغُيُوبِ

2090. Prudens thesauros occultos animorum elicit
et arcanorum deposita educit. A.

٢٠٩١ لَيْسَ الْعَاقِلُ الَّذِي يَحْتَالُ فِي الْأَمْرِ وَبَعْدَ ذَلِكَ
يَقَعُ فِيهِ

2091. Prudens non est, qui, postquam in re ver-
sute egit, in eam incidit. D.

In codice Par. المعادل et tum يقعد sedit legitur.

٢٠٩٢ لَيْسَ الْعَاقِلُ مَنْ تَخَلَّصَ مِنْ مَكْرُوهٍ وَقَعَ فِيهِ
بَدِ الْعَاقِلِ مَنْ لَا يُوقِعُ نَفْسَهُ فِي أَمْرٍ يَحْتَاجُ إِلَى
الْخِلَاصِ مِنْهُ

2092. Prudens non est, qui re ingrata, in quam in-
cidit, se liberat; prudens potius is appel-
landus est, qui cavet, ne in rem incidat, qua
liberari necesse est. A.

٢٠٩٣ عُقُولُ كُلِّ قَوْمٍ عَلَى قَدْرِ زَمَانِهِمْ

2093. Cujuslibet gentis ingenia e tempore, quo vi-
vit, pendent. D.

٢٠٩٤ أَعْقَلُ النَّاسِ أَعَذَّرَهُمُ لِلنَّاسِ

2094. Prudentissimus hominum est, qui apud homines maxime excusatus est. D. .

٢٠٩٥ أَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ أَعْتَبَرَ بِمَا رَأَى وَاتَّعَظَ بِمَا سَمِعَ

2095. Prudentissimus hominum est, qui eo, quod videt, docetur et eo, quod audit, monetur. A.

٢٠٩٦ أَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ الْعَوَاقِبَ

2096. Prudentissimus hominum est, qui rerum eventus videt. G.

٢٠٩٧ أَعْكَرَتَيْنِ بِضَفِيرٍ

2097. Num lora dupliciter contorso (percutis?)

Accusativus عكرتين e verbo تعكر pendet. Significatio vocis عكرتين eadem est, quam عركتين. Ei, qui res alteri ingratas repetit, ista verba dicuntur. Sam. Schar.

٢٠٩٨ عِلَّةُ الْمَوْتِ مَا لَهَا دَوَاءٌ

2098. Morbo lethali remedium non est. D.

٢٠٩٩ قَدْ عَلِقَ بِدَلْوِكَ دَلْوُ آخَرٍ

2099. Situlae tuae situla altera adhaeret. D.

٢١٠٠ عِنْدَ الْعَلِيقِ ذَقِيقٌ

2100. Apud hordeum farina est. D.

٢١.١ لَوْ عَلِمَ الْجَاهِلُ حَقَّهُ لَمْ يَكُنْ جَاهِلًا

2101. Si ignorans ignorantiam suam novisset, ignorans non fuisset. D.

٢١.٢ مَنْ عَلِمَ بِالصَّمْتِ فَضْلُهُ فَقَدْ ظَهَرَ لِلنَّاسِ عَقْلُهُ

2102. Cujus praestantia e silentio cognoscitur, ejus prudentia hominibus apparet. A.

٢١.٣ اَعْلَمَ اَنْ سَبَبَ هَلَاكِ الْمُلُوكِ وَفَسَادِ الْمَمَالِكِ

اَطْرَاحُ دَوَى الْفَضَائِلِ وَاضْطِنَاعُ دَوَى الْوَسَائِلِ

وَالِاسْتِخْفَافُ بِعِظَةِ النَّاصِحِ وَالِاغْتِرَارُ بِتَرْكِيَةِ

الْمَادِحِ

2103. Seito causam interitus regum et regnorum corruptionis in eo esse, quod viri praestantes rejiciuntur et gratiosi apud regem adhibentur et admonitiones amicorum sincerorum levipenduntur et quod ipsi laude laudatorum decipiuntur. A.

٢١.٤ لَا يَعْلَمُ مَا فِي الْأَخْفَافِ إِلَّا اللَّهُ وَالِاسْكَافُ

2104. Quid in ocreis sit, nemo nisi Deus sutorque scit. D.

٢١.٥ لَا نَعْلَمُ الدَّبَّ رَمَى الْحَجَرِ

2105. Ne ursum lapides jacere doceat! D.

٢١٠٦ تَعَلَّمْ يَا فَتَى فَالْجَهْدُ عَارٌ وَلَا يَرْضَى بِهِ إِلَّا الْحِمَارُ

2106. Disce, o adolescens, nam ignorantia dedecus est et nemo nisi asinus eo contentus est. D.

٢١٠٧ تَعَلَّمْ يَا فَتَى لِتَكُونَ أَمِيرًا وَلَا تَكُونَ جَاهِلًا

فَتَصِيرَ حَقِيرًا

2107. Disce, o adolescens, ut princeps sis neque ignorans sis, ut despectus fias! D.

٢١٠٨ مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصِّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ

2108. Qui, dum parvus est, non docetur, is quum grandaevus est, alios non praecedet. A. B.

In altero codicis A. loco pro لم يتقدم legitur هانذا despectus erit.

٢١٠٩ عِلْمٌ بِلَا عَمَلٍ كَشَجَرَةٍ بِلَا ثَمَرٍ

2109. Scientia sine opere sicut arbor sine fructibus est. D.

٢١١٠ عِلْمٌ لَا يُصْلِحُكَ ضَلَالٌ وَمَالٌ لَا يَنْفَعُكَ وَبَالٌ

2110. Scientia, quae te non corrigit, error est et opes, quae tibi non prosunt, noxa sunt. A.

٢١١١ لَا عِلْمَ إِلَّا بِمَا كَانَ مَكْتُومًا فِي الصَّخْرِ مَتَى

شَتَّ أَظْهَرَتْهُ

2111. Non est scientia nisi ejus, quod in pectore

absconditum, quando vis, in publicum a te
emittitur. D.

٢١١٢ العِلْمُ أَنْيْسٌ فِي الْوَحْدَةِ وَصَاحِبٌ فِي الْخَلْوَةِ
وَدَلِيلٌ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَوَزِيرٌ عِنْدَ الْأَخْلَاءِ
وَقَرِيبٌ عِنْدَ الْغُرَبَاءِ

2112. Doctrina est familiaris in vita solitaria, socia
in solitudine, et viae ductrix in rebus laetis
ac tristibus et praefecta apud amicos et cog-
nata apud peregrinos. A.

٢١١٣ الْعِلْمُ بِالشَّيْءِ وَلَا الْجَهْلُ بِهِ

2113. Scientia est res (cui operam dare debetis) et
non ignorantia. D.

٢١١٤ الْعِلْمُ تَاجٌ لِلْفَتَى وَالْعَقْلُ طَوْقٌ مِنْ ذَهَبٍ
وَالصِّدْقُ نُورٌ وَاضِحٌ وَالْكَذِبُ نَارٌ تَلْتَهِبُ

2114. Doctrina est corona juveni et ingenium est
torques aurea et veritas lux clara et men-
dacium ignis ardens. G.

٢١١٥ الْعِلْمُ جَبَلٌ صَعْبٌ الْمَصْعَدُ لَكِنَّهُ سَهْلٌ الْمُنْحَدَرُ

2115. Scientia mons difficilis adscensu; sed facilis
descensu est. A.

٢١١٦ الْعِلْمُ جَلَاءٌ لِلْقُلُوبِ وَنُورٌ لِلْأَبْصَارِ وَشِفَاءٌ

لِلنُّفُوسِ وَمُرْشِدٍ لِلْعُقُولِ وَقُوَّةٍ لِلْأَبْدَانِ وَمِيزَانٍ

لِلطَّبَاعِ وَهَادٍ لِلأَرْوَاحِ

2116. Scientia est politio ingenio, lux oculis, medicina animis, dirigens ingeniis, robur corporibus, bilanx naturis, ductrix animis. A.

٢١١٧ الْعِلْمُ خَزَائِنُ مَفَاتِيحِهَا السُّؤَالُ فَاسْئَلُوا فَانْه

يُوجَرُ أَرْبَعَةُ السَّائِلِ وَالْعَالِمِ وَالْمُسْتَمِعِ وَالْمُحِبِّ لَهُمْ

2117. Scientia thesaurus est, cujus clavis interrogatio est; interrogate igitur, nam quatuor personae rependuntur: quaerens, sciens, audiens et eos (doctos) amans. A.

٢١١٨ الْعِلْمُ خَلِيلُ الْإِنْسَانِ وَالْحِلْمُ وَزِيرُهُ وَالْعَقْلُ دَلِيلُهُ

وَالْعَمَلُ قَائِدُهُ وَالرِّفْقُ وَالِدُهُ وَالصَّبْرُ أَمِيرُ جُنُودِهِ

2118. Doctrina amica hominis, mansuetudo ejus consiliatrix, prudentia ejus viae dux, opus ejus ductrix, benignitas ejus mater, patientia imperatrix exercituum ejus. A.

٢١١٩ الْعِلْمُ رُوحٌ وَالْعَمَلُ بَدَنٌ وَالْعِلْمُ أَصْلُ وَالْمَعْلَمُ

وَالِدٌ وَالْعَمَلُ مَوْلُودٌ

2119. Scientia est anima, opus est corpus, doctrina

est radix, docens est pater et opus est
natus. A.

٢١٢٠ العِلْمُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْرِ فِي الْحَجَرِ

2120. Doctrina tenera aetate comparata sculpturae
in lapide similis est. G. conf. التناذيب, التعليم.

٢١٢١ العِلْمُ كَالشَّجَرَةِ وَالْعَمَلُ فِيهِ كَالثَّمَرَةِ

2121. Doctrina arbori similis est et opus in ea
fructui. conf. Calil. p. 49.

٢١٢٢ العِلْمُ لَا يَتِمُّ إِلَّا بِالْعَمَلِ

2122. Doctrina nonnisi opere perfecta est. conf.
Calil. p. 48.

٢١٢٣ العِلْمُ مُرْشِدٌ وَتَرْكُ ادِّعَائِهِ يَنْفِي الْحَسَدَ

2123. Doctrina bene dirigit et si eam tibi vindli-
care intermittis, invidia depellitur. Schar.

٢١٢٤ العِلْمُ وَالْأَدَبُ خَيْرٌ مِنَ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ

2124. Doctrina et animi cultura meliores sunt quam
argentum aurumque. A.

٢١٢٥ العِلْمُ وَسِيلَةٌ كُلُّ فَضِيلَةٍ وَذَرِيعَةٌ إِلَى كُلِّ شَرِيعَةٍ

2125. Doctrina res est, cujus ope ad omnem prae-
stantiam pervenire possumus et causa, qua
ad rectam viam adducimur. A.

٢١٢٦ العِلْمُ وَالْعَمَلُ قَرِينَانِ كَمُقَارَنَةِ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ

لَا يَنْفَعُ أَحَدُهُمَا إِلَّا بِالْآخَرِ

2126. Doctrina opusque duo socii sunt consociati ut animus corpusque, quorum unus non nisi alterius ope utilis est. A.

٢١٢٧ لَوْ لَا الْعِلْمُ كَانَ النَّاسُ كُلُّهُمْ بِهَائِمَ

2127. Nisi scientia esset, omnes homines bestiae essent. D.

٢١٢٨ الْعُلُومُ أَقْفَالُ وَالسُّؤَالَاتُ مَفَاتِيحُهَا

2128. Scientiae sunt claustra, quorum claves quae-
stiones sunt. D.

٢١٢٩ الْعُلُومُ تَدُورُ عَلَى أَرْبَعَةٍ النَّحْوِ لِتَقْوِيمِ اللِّسَانِ

وَالطِّبِّ لِتَقْوِيمِ الْأَبْدَانِ وَالْحِكَايَاتِ لِتَقْوِيمِ الْمُرَوَّاتِ

وَحَسَنِ التَّدْيِيرِ لِتَقْوِيمِ الْمَعِيشَاتِ

2129. Scientiae quatuor partes complectuntur: gram-
maticam, quae linguam conformare debet,
medicinam, ut corpora conserventur, narra-
tiones ut virtutes virorum provocentur et
pulchram rerum dispositionem, ut res ad
vitam necessarias comparentur. A.

٢١٣٠. الْعُلُومُ ثَلَاثَةٌ عِلْمُ الدِّينِ لِلْمَعَادِ وَعِلْمُ الطِّبِّ

لِلْمَعَاشِ وَعِلْمُ النَّحْوِ لِللِّسَانِ

2130. Scientia triplex est: scientia religionis ob vitam futuram; scientia medicinae ob vitam et scientia grammaticae ob sermonem. A.

٢١٣١. عَالِمٌ بِلَا عَمَلٍ كَسَحَابَةٍ بِلَا مَطَرٍ

2131. Doctus sine opere est ut nubes sine pluvia. D.
In codice G. كسحاب est.

٢١٣٢. عَالِمٌ بِلَا وَرَعٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرٍ

2132. Doctus sine timore Dei sicut arbor sine fructu est. conf. Fakih. Alchol. p. 224.

٢١٣٣. عَالِمٌ مُعَانِدٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ مُسَاعِدٍ

2133. Doctus adversans melior est quam ignorans auxilians. B.

٢١٣٤. الْعَالِمُ إِذَا لَمْ يَعْمَلْ بِعِلْمِهِ زَلَّتْ مَوْعِظَتُهُ مِنْ

الْقُلُوبِ كَمَا يَنْزِلُ الْقَطَرُ عَنِ الصَّفَا

2134. Docti, qui doctrinam suam in agendo non adhibet, adhortatio ex animis delabitur, sicut gutta a petra delabitur. A.

٢١٣٥. الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْخَيْرِ

2135. Doctus et is, qui discit, in bono consortes sunt. A.

٢١٣٦ الْعَالِمُ يَعْرِفُ لِلْجَاهِلِ لَأَنَّهُ كَانَ قَبْلَ عِلْمِهِ جَاهِلًا

وَالْجَاهِلُ لَا يَعْرِفُ الْعَالِمَ إِذْ لَمْ يَكُنْ قَبْلَ

جَهْلِهِ عَالِمًا

2136. Doctus ignorantem novit, quia ante doctrinam suam ignorans fuit et ignorans doctum non novit, quia ante ignorantiam suam doctus non fuit.

Codex G. eundem sensum verbis mutatis expressit.

٢١٣٧ مَا عِنْدَ الْعَالِمِ إِلَّا الْأَجْرُ

2137. Nonnisi apud doctum merces est. D.

٢١٣٨ الْعُلَمَاءُ إِذَا عَمِلُوا عَمِلُوا وَإِذَا عَمِلُوا شَغِلُوا وَإِذَا

شَغِلُوا فَقِدُوا وَإِذَا فَقَدُوا طَلَبُوا وَإِذَا طَلَبُوا هَرَبُوا

2138. Docti quum sciunt, opus faciunt et quum opus faciunt, occupati sunt et quum occupati sunt, desiderantur et quum desiderantur, quaeruntur et quum quaeruntur fugiunt. A.

٢١٣٩ عَلَامَةُ الْعَقْلِ أَنَّ لَا يَشْكُو مِنَ الْمَصَائِبِ

2139. Prudentis signum est, quod de infortuniis non queritur. A.

٢١٤٠ مِنْ عَلَامَاتِ السَّيِّدِ بَابٌ بِلَا حِجَابٍ وَمَا يَدَّةٌ بِلَا

حِشْمَةٍ وَعَطَاءٌ بِلَا سُؤَالٍ وَتَفَقُّدٌ ذَوِي الْحَاجَاتِ

وَعَفْوٌ عَنِ الْجَرَائِمِ

2140. Indicium domini est porta sine velo et mensa sine molestia, quae verbis creatur et dona data sine precibus et absentia egenorum et venia peccatorum. A.

٢١٤١ مِنْ عَلَامَاتِ الْعَاقِلِ أَنْ لَا يُكَذِّبَ بِمَا لَا يَسْتَطِيعُ

تَكْذِيبَ

2141. Indicium prudentis est non abnegare id, quod abnegare non potest. A.

٢١٤٢ أَعْلَمُ مِنْ هَاجِرٍ

2143. Docilior quam simia. Kam.

٢١٤٣ تَعْلِيمُ الْجَاهِلِ زِيَادَةٌ لَهُ فِي الْجَهْلِ وَتَعْلِيمُ الْأَبْلَدِ

إِبْطَالُ الْعُمْرِ

2143. Quum insipidum docemus, ejus ignorantiam augemus et quum socordem docemus, vitam nostram irritam facimus. A.

٢١٤٤ التَّعْلِيمُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ

2144. Doceri tenera aetate sculpturae in lapide simile est. A.

Conf. التاديب et العلم.

٢١٤٥ عَلَانِيَةُ الْعَاقِلِ سِرٌّ وَسِرُّ الْجَاهِلِ عَلَانِيَةٌ

2145. Res publica prudentis secretum est et secretum insipidi res publica est. A.

٢١٤٦ مَنْ عَكَتْ هِمَّتُهُ طَالَ قَهْمُهُ

2146. Qui altiora petit, ejus cura diuturna est. A.

٢١٤٧ أَعْلَى اللَّهِ كَعْبُهُ

2147. Deus ejus talum tollat!

I. e. Ejus dignitatem fortunamque augeat! Hisce verbis bene precantur. Sam. Schar.

٢١٤٨ تَعْلَى الْوَهَادَ عَلَى الْقَنْنِ

2148. Efficis, ut loca depressa super montium cacumina elata sint.

Elatum esse vilem super nobilem proverbium significat. Harir.

٢١٤٩ نَعِمَ وَتَعَلَّيْتُ

2149. Certe et plus feci, quam quod fides postulat.

Narrant quendam ad uxorem, cujus maritum absentem putaret, noctu ivisse et maritum, qui interim redisset, in parte tentorii anteriore cubantem pede tetigisse, quod amatam ibi esse putaret. Qui quum gladio arrepto surgeret, virum, qui in clientela Moahwijahi ben-Sinan esset, clamasse: هَلْ أَوْفَيْتَ „num fidem servasti?“ et virum, qui illum moerore adflictum putaret, proverbii verbis respondisse. Proverbium de viro adhibetur, qui

opus ut finiat, rogatus dicit: Certo et plus feci, quam debeo.

٢١٥٠ بَعْدَ الْعَوَالِي رَكَبْنَا الْحَمِيرَ

2150. Post altas res asinis vecti sumus. D.

٢١٥١ أَعْلَاهَا ذَا فُوقَ

2151. Supremus ejus (gentis) quoad sagittam est.

I. e. inter gentem potentia et dignitate longe praestat. Schar.

٢١٥٢ عَمَّ ثَوْبَاءُ النَّاعِسِ

2152. Communis est oscitatio somnolenti.

Oscitatio ab uno ad alterum transit, ut multis communis fiat. De re nova dicitur, quae in omnes terras transgreditur. Sam.

٢١٥٣ عَمَّكَ خَالُكَ رَحٌ فِي حَالِكَ

2153. Patruus tuus avunculus tuus est; i in statu tuo! D.

٢١٥٤ عَمَّكَ خُرْجُكَ

2154. Patruus tuus est saccus cibi tui.

Narrant virum cum patruo iter facientem nil commatus secum portasse, et quum fame premeretur, patruum rogasse, ut ipsi cibum communicaret. Patruum ista proverbii verba dixisse. Cod. Abu-Ohbaid.

٢١٥٥ عَمِّي خُذْنِي مَعَكَ أَضُرُّكَ وَلَا أَنْفَعُكَ

2155. O patruus mihi tecum me sume! Tibi nocebo et tibi non prodero!

٢١٥٦ الْعِمَارَةُ تَصْلَحُ لِلْإِمَارَةِ

2156. Cultura principatui convenit. D.

٢١٥٧ أَعْمَرُ مِنْ حَيَّةٍ

2157. Diutius vivens quam serpens.

Serpens non mori dicitur, donec occidatur. Decrepi-
tus et tum parvus fit. Dixit poeta :

أَمَّا لَكَ عَمْرٌو إِنَّمَا أَنْتَ حَيَّةٌ مَتَى هِيَ لَمْ تُقْتَلْ تَعِشْ آخِرَ الدَّهْرِ

Num quid tibi est, o Ahmrue, tu serpens es, qui, nisi
occideretur, usque ad temporis finem viveret. Metrum
Thawil est. Schar.

٢١٥٨ أَعْمَرُ مِنْ كَبَدٍ

2158. Diutius vivens quam Lobad.

Lobad nomen postremi vulturis Lokamāni Ahditae
erat. Conf. Meid. 7, 47. 22, 233. Schar.

٢١٥٩ مَنْ عَمِلَ مَا يُحِبُّ لَقِيَ مَا يَكْرَهُ

2159. Qui id facit, quod ipsi placet, ei quod ipsi
displicet, occurrit. A.

٢١٦٠ عَمِلْنَا مَا عَلَيْنَا بَقِيَ مَا عَلَيْكُمْ

2160. Quod nostrum erat, fecimus, quod vobis
faciendum est, remanet. D.

٢١٦١ عَمِلُوا الدُّنْيَا دَبْسٌ وَطَاحِينَةٌ

2161. Mundum mel farinamque fecerunt, D

٢١٦٢ يَعْمَلُ النَّهَامَ فِي سَاعَةِ فِتْنَةٍ أَشْهَرُ

2162. Susurro per horae spatium tumultus mensium producit. A. B.

٢١٦٣ لَا تَعْمَلْ شَيْءًا حَتَّى تَحْسِبَ عُقْبَاهُ

2163. Ne rem fac, antequam de ejus fine cogitas! G.

٢١٦٤ لَا تُعَامِلْ مَنْ تَوَدُّهُ وَيَنْقَطِعَ عَنْكَ وَدُّهُ

2164. Ne cum eo, quem amas, commercium habe, nam amor ejus erga te cessabit! D.

٢١٦٥ مَنْ اسْتَعْمَلَ الْعَدْلَ حَصَّنَ مُلْكَهُ وَمَنْ ظَلَمَ

عَجَلَ هَلْكُهُ

2165. Qui juste agit, regnum suum munit et qui injuste agit, interitum suum celeriter adducit. A.

٢١٦٦ مَنْ يَسْتَعْمِلِ الْبَاحِلَ يُقْلِقُ بَيْتَهُ وَمَنْ يَقِمْتَ

أَخَذَ الْهَدَايَا بَحِيَ

2166. Qui avaritiam adhibet, efficit, ut domus vacillet et qui dona accipere recusat, vivet G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 15, 27.

٢١٦٧ عَمَلٌ قَلِيلٌ فِي عِلْمٍ كَثِيرٍ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مِنْهُ فِي الْجَهْلِ

2167. Parvum opus cum cognitione multa factum melius est, quam multa opera cum ignorantia. A.

٢١٦٨ المعاملة نصف الدين

2168. *Commercium dimidium debiti (vel religionis) est. D.*

٢١٦٩ عَمِيًّا تَكْحَلُ مَجْنُونَةٌ وَتَقُولُ لَهَا حَوَاجِيكَ سُودٌ

مَقْرُونَةٌ

2169. *Caeca stultam collyrio ornat et ei dicit: Cilia tua sunt nigra conjuncta. D. conf. Burckh. prov. 420.*

٢١٧٠ عِنْدَ عَمِيَّانِ الْقُلُوبُ تَنْفَقُ السَّلْعُ

2170. *In caecitate animorum merces erogantur. D.*

٢١٧١ عَمِيَّانِ الْقُلُوبُ مَا لَهَا طَبِيبٌ

2171. *Caecitati animorum medicus non est. D.*

٢١٧٢ أَعْمَى وَعَبْرَتْ فِي عَيْنِهِ قِشَّةٌ

2172. *Caecus et transiit in ejus oculo tanquam simia. D.*

٢١٧٣ الْأَعْمَى مَيِّتٌ وَإِنْ لَمْ يَقْبَرِ

2173. *Caecus mortuus est et si non sepelitur. A.*

٢١٧٤ الْعَيْنَيْنِ خَيْرٌ مِنَ الْعَاهِرِ

2174. *Ad Venerem impotens melior est quam inotichus.*

Proverbium significat, rei defectum praefendum esse rei possessioni, qua abutimur. Sam. Behar.

٢١٧٥ عَنَوَةٌ وَلَوْ طَارَتْ

2175. Capra est et si volaret. D.

٢١٧٦ لَا تَعْنِفْ طَالِبًا لِرِزْقِهِ

2176. Ne dure tractes eum, qui res ipsi ad vitam necessarias quaerit. D.

٢١٧٧ فِي عُنُقِ الْحَسَنَاتِ يُسْتَحْسَنُ الْعِقْدُ

2177. In collo pulchrarum monile colli pulchrum putatur. B.

٢١٧٨ مِنَ الْعَنْكَبُوتِ مَنْ بَطْنُ أُمِّهِ نَسَاجُ

2178. Aranea ab ortus initio textrix est. D.

٢١٧٩ عَادَةُ الْكُفْرَانِ تَقْطَعُ الْإِحْسَانَ

2179. Consuetudo ingratitude beneficia abrumpit.

٢١٨٠ الَّذِي فِيهِ عَادَةٌ مَا يُغَيِّرُهَا سِوَى الْكُفَنِ

2180. In quo habitus (consuetudo) est, nil eum mutabit, nisi involucrum lineum cadaverale.

Usque ad mortem manebit.

٢١٨١ عَوْدٌ عَادَةٌ وَلَا تَقْطَعُ عَادَةٌ

2181. Adduc in consuetudinem et ne consuetudinem abrumpe! D.

De beneficiis videtur usurpatum.

٢١٨٢ عَوْدَتْ كَنْدَةٌ عَادَةٌ فَاصْبِرْ لَهَا

2182. Gentem Cendah ad consuetudinem adsuefecisti; cum patientia igitur illam (consuetudinem) fer!

Proverbium ex poetae Alahschae versu desumptum est:

فَوَدَّتْ كُنْدَةَ خَادَةَ قَاصِبِرْ لَهَا تُغْفِرُ بِجَاهِلِهَا وَرَوَّ بِجَاهِلِهَا

Gentem Cendah ad consuetudinem adsuefecisti, cum patientia igitur illam fer! Ignoranti ejus veniam da ejusque situlas imple! Metrum Wafir est.

Proverbium monet, ne quis bonam agendi rationem, ad quam homines adsuefecerit, abrumpat. Sam.

٢١٨٣ الذِي تَعُوذُ عَمَلُ الْبِرِّ هَيِّنٌ عَلَيْهِ عَمَلُهُ وَإِنْ

أَضَرَّ بِهِ

2183. Qui pia opera peragere consuevit, ei agendi ratio facilis est, et si ei noxia est. Calil. p. 153.

٢١٨٤ مَنْ اِعْتَادَ الْبَطَالَهَ لَمْ يَفْلَحْ

2184. Qui joco otioque adsuescitur, prosper non est. D.

٢١٨٥ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ اِمْرَةِ الصَّبِيَّانِ وَرِيَّاسَةِ النِّسْوَانِ

2185. Deus nos conservet a puerorum principatu et mulierum praefectura! A.

٢١٨٦ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ حِسَابِ يُزَيْدٍ

2186. Deus a computo, qui auget, nos conservet. D.

In altero loco codicis Par. sic legitur: **يَعِينُنَا اللَّهُ** „Deum rogamus, ut a computo, qui errorem auget, nos servet. D.

٢١٨٧ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ زَلَّةِ الْعَاقِلِ

2187. Deus a lapsu prudentis nos conservet! D.

٢١٨٨ عَوْرَةٌ بِمَكْحَلَتَيْنِ قَرَعَةٌ بِمَشْطَيْنِ

2188. Pudendum cum duobus loculis, in quibus stibium est, calvities cum duobus pectinibus. D.

٢١٨٩ عُوْكِي إِلَى بَيْتِكَ إِذَا أُعْيَاكَ بَيْتُ جَارِكَ

2189. Confuge ad domum tuam, si ad domum vicinæ tuæ pervenire non potes! Kam.

٢١٩٠ مَنْ عَوَّلَ عَلَى الْقَضَاءِ حَصَلَ عَلَى الرَّجَاءِ

2190. Qui in fato fiduciam ponit, ejus spes contingit. A.

٢١٩١ نِعَمَ الْعَوْنُ الْمُرُوَّةُ وَالْمَالُ

2191. Optimum auxilium strenuitas opesque sunt. D.

٢١٩٢ مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا سَلَّطَ عَلَيْهِ

2192. Qui injuste opem fert, is imperio subjicitur. D.

٢١٩٣ اسْتَعِينُوا عَلَى قَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ بِالْإِبْرَامِ

2193. Si rem necessariam perficere vultis, firmum animum in auxilium vocate!

٢١٩٤ الْعَيُّ أَنْ تَكَلَّمَ يَفُوقُ مَا تَسُدُّ بِهِ حَاجَتَكَ

2194. Difficultas in loquendo frangit id, quo rem tibi necessariam reparas.

٢١٩٥ أَعَيْتَكَ حُمْرَ الْوَجْهِشِ أَنْ تَصْطَادَهَا فَعَيَاتُ

رُحْكَ لِلْحِمَارِ الْآهِلِ

2195. Asinos silvestres quum venari non posses, hastam tuam ad venandum asinum domesticum praeparasti.

Versus metri Camil ab Abu-Mohammede Alahrabi ad Hamas. p. ٣٩٨ adnotatus, qui proverbii loco inserviret ad significandum hominem, qui impar rei majoris momenti perficiendae ad minorem se adcinxerit.

٢١٩٦ إِنْ أَعَيْتَكَ الْأُمُورَ مِنْ رُوسِهَا فَاتِّهَا مِنْ أَدْنَابِهَا

2196. Si res, dum a capite venis, attingere nequis, a caudae parte eas aggredere! D.

٢١٩٧ الْخَبِيءُ مِنَ أَيْمٍ

2197. Majore cum difficultate loquens quam serpens. Serpens omnino mutus est. Schar.

٢١٩٨ مَنْ عَابَ سَفَلَةً فَقَدْ رَفَعَهُ

2198. Qui infimam plebem vituperat, eum elevavit. D.

٢١٩٩ مَنْ عَابَ شَرِيفًا فَقَدْ وَضَعَ نَفْسَهُ

2199. Qui nobilem vituperat, se ipsum depressit. D.

٢٢٠٠ عَيَّبَ الدَّسْتُ إِلَى الْمَغْرَفَةِ قَالَ أَنَا أَسْوَدُ

وَأَنْتِ مُقَرَّفَةٌ

2200. Manus haustum vituperans dixit: ego niger sum et tu e viliori stirpe oriunda es! Conf. Burckh. pr. 435.

٢٢٠١ مَنْ عَيَّبَ ابْتَلَا

2201. Qui vitio vertit, in calamitatem incidit. D.

٢٢٠٢ عَيَّبٌ فِي الرَّأْسِ وَلَا عَيَّبٌ فِي الذَّنَبِ

2202. Vitium in capite et non vitium in cauda. D.

٢٢٠٣ عَيَّبُ الْكَلَامِ تَطْوِيلُهُ

2203. Vitium sermonis longitudo est. A. D.

٢٢٠٤ يَا عَايِبَ الشَّيْبِ لَا بَلَغْتَهُ

2204. O tu, qui senectutem vituperas, ne ad eam pervenias! D.

٢٢٠٥ هُمْ عَيْبَتُهُ

2205. Ii ejus cophinus sunt.

I. e. ejus intimi, quibus secreta sua tradit, sicut in cophino vestimenta reconduantur. Sam.

٢٢٠٦ الْعِيدُ لِمَنْ لَبَسَ جَدِيدَ

2206. Festum ei est, qui novas vestes induit. D.

٢٢٠٧ لَا تُعَيِّرْ أَخَاكَ يُصَافِيهِ اللَّهُ يُبْلِيكَ

2207. Ne fratrem tuum contumeliis adficias ! Eum Deus incolumem servabit, te adfliget. D.

٢٢٠٨ وَكَيْفَ يُعَيِّرُ الْأَعْوَرُ مَنْ هُوَ أَعْوَرُ

2208. Quomodo luscus luscum vituperat ?

٢٢٠٩ مَنْ عَاشَ بِالْمَدَاوَةِ مَاتَ سَقِيمًا

2209. Qui medicando vivit, aegrotus moritur.

Vox بالمدواة in duobus codicibus D. et P. legitur. Scriptam eam esse puto pro بالمدواة et in codice Gott. بالمدواة legitur.

٢٢١٠ مَنْ عَاشَ بِالْمَكْرِ مَاتَ بِالْفَقْرِ

2210. Qui dolo vivit, aegrotus moritur. D.

٢٢١١ مَنْ عَاشَ بَعْدَ عَدُوِّهِ يَوْمًا فَقَدْ بَلَغَ الْمَنَا

2211. Qui post inimicum suum unum diem vivit, is votis suis potitus est. D.

٢٢١٢ مَنْ عَاشَ غَيْرَ مِلَّتِهِ مَاتَ بِعِلَّتِهِ

2212. Qui in alia quam sua religione vivit, is per morbum suum moritur. D.

In codice Par. loco vocis عاش legitur عاشر. In Rostgaardii libro legitur:

مَنْ عَاشَ غَيْرَ مِلَّتِهِ مَاتَ بِغَيْرِ عِلَّتِهِ

“Qui societatem init cum hominibus alterius religionis, moritur alio morbo quam suo“, ut عاش legerit. Addit au-

tem explicandi causa: Dicitur, cum quis ad eos, quos non noverat, probe se recepit ac deinde ab iis multa mala patitur.

٢٢١٣ لَا عَاشَ بَلَيْفَ لَا حَرَاتٍ وَلَا دَرَّاسَ

2213. Ne vivat Bolaikus neque arans neque via incedens. D.

Bolaik nomen equi velocis, sed vituperati est. K a m.

٢٢١٤ لَا عَاشَ مَالِي بَعْدَ خَالِي

2214. Ne vivant opes meae post statum meum! D.

٢٢١٥ عِشْ قَنَعًا تَكُنْ مَلِكًا

2215. Si paucis contentus vivis, rex eris. A.

٢٢١٦ عِشْ يَا جُحَيْشٍ حَتَّى يَجْبِعَكَ أَيَّامُ الرَّبِيعِ

2216. Vive, o pulle asini, donec veris dies ad te veniunt! D. Conf. Burckh. p. 425.

٢٢١٧ عِشْ يَا كَدِيشٍ حَتَّى يَجْبِعَكَ الْحَشِيشُ

2217. Vive, o eque onerarie, donec ad te foenum venit!

Amborum proverbiorum sensus est: Patientia utaris o stulta, in rebus angustis!

٢٢١٨ لَا عِشْ لَخَافٍ

2218. Vita non fruitur qui timet. Conf. Meid. 23, 447.

٢٢١٩ الْعِيشُ السَّعَةِ

2219. Vita est commoditas vitae.

I. e. Nonnisi comoda vita re vera vita putanda est. Páuper est mortuus putandus. Sam. Schar.

٣٣٠ العيش بالهين خير من الأكل باليدين

2220. Vita sine molestia melior est, quam edere duabus manibus.

Verba Lokmano Ahditae tribuuntur, quum mulier, quae antea denegans, postea timore perculsa cibum potumque obtulisset. Conf. Meid. 10, 27. Eodem tempore dixit: ,رب ما لا يعنيك سيعنك“ Schar.

٣٣١ لا عياط إلا من شدة

2221. Non est vociferatio nisi ob calamitatem D.

٣٣٢ العيال سوس المال

2222. Domestici sunt tinea opum. Schar.

٣٣٣ بعين ترائي يا جميل أراك

2223. Oculo, quo me vides, o pulcher, te video. D.

٣٣٤ رب عيني إذا رأت زنت

2224. Saepe oculus, quum videt, scortatur. D.

٣٣٥ عينا الرب في كل مكان يرتقبان الصالحين
والطالحين

2225. Oculi Dei in quolibet loco probos improbosque observant. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 15, 3.

٢٢٢٥ العَيْنُ الَّتِي مَا نَظَرَتْ وَشَهِدَتْ حَلَّ قَلْعَهَا

2226. Oculus, qui non videns testimonium perhibet, eum erui licet. G.

٢٢٢٦ العَيْنُ تَعْرِفُ الْعَيْنَ

2227. Oculus oculum novit.

Conf. Fakih. Alch. p. 172 l. 5.

٢٢٢٧ العَيْنُ مَا تَعْلُو عَلَى الْحَاجِبِ

2228. Oculus super supercilio elatus non est. G.

٢٢٢٨ عَيْنُكَ فِي الطَّبَقِ وَأُذُنُكَ لِمَنْ زَعَقَ

2229. Oculus tuus in scutella est et auris tua ei, qui clamat. D.

٢٢٢٩ عَيْنُكَ مِيزَانُكَ

2230. Oculus tuus trutina tua est. D.

٢٢٣٠ عَيْنُهُ تَشْفِي الْجَرَبَ

2231. Oculus ejus scabiem sanat.

I. e. oculus ejus comparandus est medicamento, quod ex siccata cameli urina paratur et contra scabiem adhibetur. De prudente adhibetur, cujus consilium novam reparat. Sam.

٢٢٣١ عَيْنُهُ صَيَّابَةٌ وَذَقْنُهُ خَيَّابَةٌ

2232. Ejus oculus scopum attingit et ejus mentum fallens est. D.

٢٢٣٣ عَيْنُهُ فَرَّارَةٌ

2233. Oculus ejus est locus, e quo ejus conditio cognoscitur.

A camelo desumptum significat, non opus esse eum interrogare, quum ex adspectu rem cognoscas. Cod. Abu-Ohbaïd.

٢٢٣٤ عَيْنِي مِنِّي وَإِنْ قُلِعَتْ

2234. Oculus meus pars mei est et si evellitur. D.

٢٢٣٥ الْعَيَّانُ لَا يَحْتَاجُ إِلَى الْبَيَانِ

2235. Contemplatio, quae oculis fit, demonstratione non eget. B.

٢٢٣٦ غَدَرَكَ مَنْ دَلَّكَ عَلَى الْإِسَاءَةِ

2236. Perfide erga te egit, qui malefaciendi indicium tibi fecit. A.

٢٢٣٧ أَغْدَرُ مِنْ أُمِّ أَبْرَاصٍ

2237. Perfidior quam mater murium (i. e. talpa).

Hujusce proverbii causam in eo vident, quod ob terram a talpa emotam incedens, qui solum aequabile esse putet, pedem offendat. Dixit Ahmir b. Malic Djahfarita Kaiso ben-Sohair:

مَا أُمُّ أَتْرَاصٍ بِأَرْضٍ مَضَلَّةٍ بِأَغْدَرٍ مِنْ قَيْسٍ إِذَا اللَّيْلُ أَظْلَمَا

Non est mater murium (talpa) in terra, qua facile ab-

erratur, perfidior quam Kaisus, quum nox obscura est.
Metrum Thavil est.

Mihi autem talpa eam ob causam perfida appellata videtur, quod emota terra viae vestigia delet, ut in desertis facile a via aberretur. Hanc quoque ob rem infortunio cognomen ادراس ام datum videtur, dicunt enim Arabes: وقع في ام ادراس incidit in talpam (infortunium). Schar.

٢٢٣٨ مَنْ تَغَدَّى بِسَوْءِ السَّيِّرَةِ تَعَشَّى بِزَوَالِ الْقُدْرَةِ

2238. Qui cum prava agendi ratione prandit, is cum potentiae defectu cibum vespertinum sumet. D.

٢٢٣٩ غَرَّنِي سُهَيْلٌ وَالْقَمَرِيُّ

2239. Canopus et turtur me decepit. D.

٢٢٤٠ لَا يَغُرُّكَ طَحُّوْ كَانُونٍ وَلَا غَيْمٌ شُبَّاطِ

2240. Neque serenitas mensis Canun neque nubes mensis Schubath te decipiat! D.

٢٢٤١ مَنْ اغْتَرَّ بِكَلَامِ عَدُوِّهِ فَهُوَ عَدُوٌّ نَفْسِهِ

2241. Qui se decipi sinit sermone inimici sui, is sui ipsius inimicus est. D.

٢٢٤٢ لَا تَغْتَرَّ بِالْأَمَلِ وَلَا تُكْثِرِ الْعَمَلَ

2242. Ne spe decipiaris neque multum opus facias!

٢٢٤٣ لَا تَغْتَرَّ بِصَوَابِ الْجَاهِلِ فَإِنَّهُ خُرْلَةٌ الْعَاقِلِ

2243. Ne recto insipidi decipiaris, nam fractura dorsi prudentis est. D.

٢٢٤٤ لا تَغْتَرَّ بِقَوْلِ الْجَاهِلِ لَكَ أَنَّ فِي يَدِكَ لَوْلَةً

وانت تعلم انها بَعْرَةٌ

2244. Ne dicipearis, si insipidus tibi dicit: in manu tua unio est, dum stercus id esse scis. B.

٢٢٤٥ الْغَرَّةُ ثَمَرَةُ الْجَهْلِ وَالتَّجَرُّبَةُ مِرْآةُ الْعَقْلِ

2245. Socordia fructus ignorantiae et experientia speculum ingenii est. A.

٢٢٤٦ التَّغْرِيرُ مِفْتَاحُ الْهُوسِ

2246. Socordiae se tradere, clavis infortunii est.

Actsamus ben-Zaifā ista verba dixisse fertur. Sch.

٢٢٤٧ يَا لَيْتَ لِي عَلَى الْغُرَابِ دَيْنٌ

2247. Utinam mihi debitum esset, quod corvus praestare deberet. D.

٢٢٤٨ غُرْبَةٌ وَكُرْبَةٌ

2248. Peregrinatio et moeror. D.

In Rostgardii libro „الغربة كربة Peregrinatio moeror est“, legitur.

٢٢٤٩ الْغَرِيبُ فِي الْغُرْبَةِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2249. Peregrinus in terra peregrina similis est dimicanti in via Dei (religione). D.

٢٢٥٠ اغتربوا ولا تَضُؤوا

2250. Peregrinas in matrimonium ducite, ne tenui corpore praeditos filios habeatis!

Dixit poeta:

فَتَى لَمْ تَلِدْهُ بِنْتُ عِمِّ قَرِيبَةٍ قَيْضَى وَقَدْ يَضُؤى رَدِيدُ الْأَقَارِبِ
هُوَ ابْنُ غَرِيبَاتِ النَّسَاءِ وَإِنَّهَا ذُووُ الشَّانِ أَبْنَاءُ النَّسَاءِ الْغَرَايِبِ

Vir, quem non peperit filia patruī propinqua, ut tenui corpore is esset, nam tenui corpore est pravus (filius) propinquarum. Is filius peregrinarum mulierum est; non-nisi filii peregrinarum valentes sunt. Metrum Thawil est.

In codice *لن تلد*, quod et sensui et metro contrarium est, legitur. Conf. Meid. C. 25, 72. Schar.

٢٢٥١ اغتَزَرَ فِي رِكَابٍ لَا تُؤَدِّيهِ إِلَّا إِلَى هَلَكٍ

2251. Pedem in stapede jumentī posuit, quod ad mortem eum ducit. D.

٢٢٥٢ مَنْ غَرَسَ الصَّبْرَ اجْتَنَى الظَّفَرِ وَمَنْ غَرَسَ الْعِلْمَ

اجْتَنَى النَّبَاهَةَ وَمَنْ غَرَسَ الْوَقَارَ اجْتَنَى الْمَهَابَةَ

وَمَنْ غَرَسَ الْمَدَارَةَ (أ. المَدَارَةُ) اجْتَنَى السَّلَامَةَ

وَمَنْ غَرَسَ الْكِبَرَ اجْتَنَى الْمَقْتِ وَمَنْ غَرَسَ

الْإِحْسَانَ اجْتَنَى الْمَحَبَّةَ وَمَنْ غَرَسَ الْفِكْرَةَ اجْتَنَى

الْحِكْمَةُ وَمَنْ غَرَسَ الْكَرَمَ اجْتَنَى الْأَلْفَةَ وَمَنْ
غَرَسَ الْحِرْصَ اجْتَنَى الدُّخْلَ وَمَنْ غَرَسَ الطَّمَعَ
اجْتَنَى الْخُرَى وَمَنْ غَرَسَ الْحَسَدَ اجْتَنَى الْكَمَدَ

2252. Qui patientiam plantat, victoriam, qui doctrinam plantat, gloriam, qui gravitatem plantat, verecundiam, qui blanditias plantat, securitatem, qui superbiam plantat, odium, qui beneficentiam plantat, amorem, qui cogitationem plantat, sapientiam, qui liberalitatem plantat, familiaritatem, qui aviditatem plantat, despectum, qui cupidinem plantat, ignominiam, qui invidiam plantat, tristitiam colliget. A.

٢٢٥٣ إذا غَرِقَ مَرْكَبُكَ زِدْهُ رَفْسَةً

2253. Quum vehiculum tuum (navis) submergitur, ejus percussione (sc. remis) auge! D.

٢٢٥٤ الْغَرِيقُ يَتَعَلَّقُ بِحَبَالِ الْعَرْمَطِ

2254. Submersurus funibus algae se adhaeret. D.

العَرْمَضُ hoc in proverbio pro العَرْمَطِ est.

٢٢٥٥ الْمَغْرُوقُ مَا تُهِمُّهُ الْمَطَرُ

2255. Pluvia submersum non sollicitat.

D. يَهْمُهُ est pro تَهْمُهُ

٢٢٥٦ اَنَا مِنْ غَزِيَّةَ

2256. Ego e gente Ghasijjah sum.

Verba haec is dicit, cujus sincerum consilium alter non admittit. Chaledus ben-Zafwan Tamunita Sofjanum ben-Moahwajah dehortatus erat a debellando Bahilita, qui Bazrae a Merwano ben-Mohammed missus praefecturam tenebat. Consilio non admissio fugatus est, dum ejus filius Moahwajah ben-Sofjan occidebatur. Tum ei Chaledus dixit: „Ego e gente Ghasijjah sum“ et interrogatus, quid verba significarent, respondit, se Doraidi ben-Alzimmah verba spectare dicentis:

أَمَرْتَهُمْ أَمْرِي بِمَنْعَرَجِ اللَّوِيِّ. فَلَمَّ يَسْتَبِينُوا الرُّشْدَ إِلَّا فَضَى الْغَدِ
فَلَمَّا عَصَوْنِي كُنْتُ مِنْهُمْ وَقَدْ رَأَى غَوَايَتَهُمْ وَأَنَّنِي غَيْرَ مُهْتَدٍ
وَمَا أَنَا إِلَّا مِنْ غَزِيَّةَ إِنْ غَوَتْ غَوَيْتُ وَإِنْ تَرَشَّدَ غَزِيَّةَ ارْشُدِ

Rem meam iis mandavi in loco inclinato arenarum; sed rectum non cognoverunt nisi versus meridiem diei sequentis. Et quam mihi obsequium non praestassent, ex ipsorum numero eram et eorum error jam apparuit et quod ego non bene directus eram. Ego enim e gente Ghasijjah sum, si illa errat, ego erro; sin vero bene dirigitur gens Ghasijjah, ego bene dirigor. Metrum Thawil est. Schar.

٢٢٥٧ سَأَغْسِلُ عَنْيَ هَذَا الْعَارَ بِالسَّيْفِ

2257. A me hoc dedecus gladio removebo. D.

٢٢٥٨ غَشَّكَ مِنْ أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ

2258. Qui vanis rebus contentum te reddit, te decipit. D.

Loco vocis **ارضاك** in codice A. **اسخطك** „ad iram te excitat“ legitur.

٢٢٥٩ كَمْ غَضِنَ أَخْضَرَ أَصْبَحَ جَمْرًا

2259. Quot rami virides mane prunae sunt! G.

٢٢٦٠ الْغَضِنُ اللَّيْنُ مَا يَنْكَسِرُ

2260. Ramus mollis non frangitur. G.

٢٢٦١ غَضَبُكَ عَنِ الْحَقِّ مَقْبَحَةٌ

2261. Ira tua sine jure res turpis est. A. D.

٢٢٦٢ الْغَضَبُ عِنْدَ الْمُنَاطَرَةِ مَنْسَأَةٌ لِلْحَاجَةِ

2262. Ira in disputatione (disquisitione) efficit, ut argumentorum obliviscamur. B.

٢٢٦٣ الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ وَالْحِلْمُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ

2263. Ira cujuslibet mali, mansuetudo cujuslibet boni clavis est. A.

٢٢٦٤ عِنْدَ الْغَضَبِ تَعْمَى الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

2264. In ira animi oculique caeci sunt. A.

٢٢٦٥ مَنْ أَغْضَبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ حَبِيبُهُ

2265. Qui hunc mundum ad iram provocat, ejusque amatus alter mundus est? B.

٢٣٦٦ مَنْ اسْتَغْضِبَ وَلَا يَغْضَبْ فَهُوَ حِمَارٌ

2266. Qui ad iram excitatur et non irascitur, asinus est. D.

٢٣٦٧ يُغَطِّي عَيْنَ الشَّمْسِ بِالْغُرْبَالِ

2267. Solis faciem cribro tegit. D.

٢٣٦٨ الْمَتَّغَطِّي بِالْأَيَّامِ عُرْيَانٌ

2268. Qui diebus se tegit, nudus est. D.

٢٣٦٩ مَا أَغْفَلَهُ عَنْكَ شَيْئًا

2269. Quam socors est; ne dubites!

Samachscharius verba عَنْكَ شَيْئًا a praecedentibus in explicando ita separavit, ut ei, quem alloquatur, loquens dicat: „Dubiura omnino abjice!“
De viro summopere socorde verba adhibentur. S a m.

٢٣٧٠ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ لِشَهَوَتِهِ قَدْ غَلَبَ

2270. Cujus cupido cupiditates suas vincit, revera vicit. D.

٢٣٧١ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ لِعَقْلِهِ هَلَكَ

2271. Cujus cupido prudentiam vincit, perit. D.

٢٣٧٢ مَا يَغْلِبُكَ إِلَّا مَنْ يَقُولُ لَكَ أُعْطِنِي مَتَاعِي

2272. Te non vincit, nisi qui tibi dicit: Suppellectilem meam mihi da! D.

٢٣٧٣ غَلَبَةُ الْمُقَاوِمِينَ غَلَبَةُ النَّارِ وَالْمَاءِ وَالرِّجَالِ

2273. Victoria adversariorum victoria ignis, aquae et virorum est. D.

٢٢٧٣ غُلَامٌ بِلاَ حِمَكِيَّةٍ نُسْتُورُهُ مَعَد

2274. Juvenis (miles) sine stipendio adversaria sua secum habet. D.

٢٢٧٤ غُلَامٌ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ شَيْخٍ جَاهِلٍ

2275. Adolescens prudens melior est quam senex insipidus. A.

٢٢٧٥ مَنْ لَا لَهُ غُلَامٌ فَهُوَ غُلَامٌ نَفْسِهِ

2276. Cui servus non est, is sui ipsius servus est. D.

٢٢٧٦ أَغْلَمٌ مِنْ سَجَاحٍ

2277. Libidinosior quam Sadjahi.

Prophetissae nomen est filiae Almondsiri, quae pseudoprophetae Mosailemaho se tradidit, Conf. Meid. 11, 28. Har. 445.

٢٢٧٨ غَلَاةٌ وَكَيْلٌ سُوءٌ

2278. Caritas pretii prava curatrix est. D.

٢٢٧٩ غَالِي السُّوقِ وَلَا رَخِيصِ الْبَيْتِ

2279. Carus pretii in foro et non vilis pretii in domo. D.

٢٢٨٠ عَمْرَةُ الْمَوْتِ أَهْوَنُ مِنْ مُجَالَسَةِ مَنْ لَا يَهْوَاهُ قَلْبُكَ

2280. Gurgites mortis leviores sunt, quam consesus eorum, quos cor tuum non amat. A. B.

٢٢٨١ غَنِمَ مَنْ سَلِمَ

2281. Qui salvus est, praeda potitus est. A.

٢٢٨٢ اَغْتَنِمَ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسِ شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ

طَحَنَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَغَنَّاكَ

قَبْلَ فَقْرِكَ وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ

2282. Utendum esse puta quinque rebus ante quinque res: juventute tua ante decrepitam aetatem; sanitate tua ante morbum; otio tuo ante occupationem; divitiis tuis ante paupertatem et vita tua ante mortem. D.

٢٢٨٣ اَغْنَى الصَّبَاحُ عَنِ الْمَصْبَاحِ

2283. Tempori matutino lucerna opus non est. D.

٢٢٨٤ مَنْ اسْتَغْنَى بِعَقْلِهِ ذَلَّ

2284. Qui prudentia sua contentus est, vilis est.

Conf. Meid, 24, 462. Fortasse ذَلَّ labitur legendum est. D.

٢٢٨٥ مَنْ اسْتَغْنَى كَرَّمَ عَلَى أَهْلِهِ

2285. Dives genti suae honoratus est.

٢٢٨٦ اسْتَغْنَتْ الْمَرْأَةُ عَنِ التَّنْقِيحِ

2286. *Palmarum spinæ nodis privari non opus est.*

Sic dicitur, quod nodos omnino non habent. Loco vocis الشوكة legitur السلاة cum eadem significatione. De eo adhibetur, qui rem, quae recta est, mutando rectam reddere vult. Sam. Schar.

٢٢٨٧ غنى النفس أفضل من غنى المال

2287. *Divitiae animae praestantiores sunt quam divitiae opum. D.*

٢٢٨٨ لا غنا كغنا النفس

2288. *Nullae divitiae divitiis animae comparandae sunt. D.*

٢٢٨٩ الغنى طويل الخيل مياس

2289. *Opulentia longam laciniam habet modo superbo incedens.*

Opulentia apparet, non occultatur, Schar.

٢٢٩٠ غنى بلا سخاوة كشجرة بلا ثمر

2290. *Opulens sine liberalitate instar arboris sine fructu est, D.*

In libro Fakih. Alchol. p. 24. legitur غنى بلا سخا Dives sine liberalitate instar claustrum sine clavi est.

٢٢٩١ أغنى الغنى العقل وأفقر الفقر الحمق وأوحش الوحشة

العجب وأكرم الحسب حسن الخلق

2291. Optima opulentia est prudentia, pessima paupertas est stupiditas, pessima solitudo est amor sui et nobilissimum genus est pulchritudo naturae. A.

٢٢٩٢ غَاظَ بَنَ بَاطِ

2292. Inanis filius inanis.

De re omnino falso et errore adhibetur. Verba vobis باطل بن باطل explicantur. Abu-Mohammedes Alahrabi proverbium ad Hamas p. f. ٢. l. 7. adnotavit.

٢٢٩٣ عِنْدَ الْغُولَةِ دَعْوَةٌ يَا إِلَهَ شَيْءٍ يَكْفَاهُ

2293. Apud daemonem est Dei invocatio: o Deus! res ei sufficit. D.

٢٢٩٤ غَايَةٌ كُلِّ مُتَحَرِّكِ السُّكُونِ

2294. Finis cujuslibet se moventis quies est. D.

٢٢٩٥ غَابَ حَظٌّ مِّنْ غَابَ نَفْسُهُ

2295. Qui ipse absens est, ejus portio absens est. A.

٢٢٩٦ غَابَ حَوْلَيْنِ وَرَجَعَ بِخَفَيْنِ

2296. Per biennium absens erat et duas ocreas reportavit. D. Conf. Meid. 19, 71.

٢٢٩٧ مِّنْ غَابَ خَابَ وَأَكَلَ نَصِيبَهُ الْأَصْحَابُ

2297. Qui absens est, jacturam facit ejusque portionem socii edunt. D. Conf. Meid. 24, 594. et Burckh. 637.

٢٢٩٨ مَنْ غَابَ عَنِ الْعَيْنِ غَابَ عَنِ الْخَاطِرِ

2298. Qui ab oculo remotus est, ab animo remotus est. D.

٢٢٩٩ الْغَيْثُ مُصْلِحٌ مَا خَبَلْ

2299. Pluvia id, quod vitiavit, reparat.

De viro adhibetur, cujus bona plura sunt, quam mala. Alazmāihus proverbium sic retulit, alii aliter. conf. Meid. 14, 36. 18, 59.

٢٣٠٠ غَيْرٌ يَأْكُلُ الدَّجَاجَ وَأَنَا أَقْعُ فِي السِّيَاجِ

2300. Alii gallinas edunt et ego in sepem incido. D.

٢٣٠١ هَذِهِ غَيْرَتُكَ فِي الدُّنْيَا فَكَيْفَ فِي الْآخِرَةِ

2301. Hic est commeatus tuus in hoc mundo; at quomodo in altero? D.

٢٣٠٢ غَيْظُ الْبَخِيلِ عَلَى مَنْ يَجُودُ أَتَجَبُّ عِنْدَ

الْعُقْلَاءِ مِنْ بُخْلِهِ

2302. Ira avari contra eum, qui liberalis est, prudentibus majori admiratione digna est, quam ejus avaritia. B.

٢٣٠٣ فَارَةٌ فِي كُوَارَةٍ

2303. Glis in alveari apum. D.

٢٣٠٤ لَا تَفْتَحِ الْأَطْوَاقَ قِبَالَ قَوْسِ الْمَلَائِكَةِ

2304. Ne fenestras ex adverso arcus coelestis aperias! D.

٢٣٠٥ لَا تَفْتَحْ أَبَا يَتَعَبُكَ سَدُّهُ

2305. Ne portam aperias, cujus obstructio te fatigat. D.

Codex Par. cum hoc alteram sententiam conjunxit :
 „Ne sermonem proferas, quam revocare non potes.“

٢٣٠٦ قَتَلَ ذَوَابَّتَهُ

2306. Torsit crinem ejus in fronte propendulum.

A consilio suo eum removit. Kam. conf. Meid. 20, 7.

٢٣٠٧ فِتْنَةُ الْعَالَمِ أَنْ يَكُونَ الْكَلَامُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ

الِاسْتِمَاعِ

2307. Infortunium docti eo consistit, quod loqui ei gratius est, quam audire. A.

٢٣٠٨ الْفِتْنَةُ أَشْرُ مِنَ الْقَتْلِ

2308. Seditio peior est quam caedes. G.

٢٣٠٩ لَا فَتَى مَكَانَ عَجُوزٍ

2309. Juvenis non est loco anus. D.

٢٣١٠ فَاجِرَةٌ أَقْرَانُهَا سِتٌّ جِيرَانُهَا

2310. Improba inter compares suas, domina inter vicinas suas. D.

٢٣١١ فَحَلُّ الشُّوءِ يَبْدَأُ بِأُمِّهِ

2311. Admissarius pravus matre sua incipit. D.

٢٣١٢ فَخَرُّ الْمَرْءِ بِفَضْلِهِ أَوْلَى مِنْ فَخْرِهِ بِأَصْلِهِ

2312. Gloria viri ob merita sua dignior est, quam gloria ob originem. A. B.

٢٣١٣ لَا فَخْرٌ بِالْمَالِ وَالنَّسَبِ بَدْلُ فَخْرٍ بِالْعِلْمِ وَالْأَدَبِ

2313. Gloriandi causa non est in divitiis et genere; sed in scientia moribusque. D.

٢٣١٤ لَا تَفْتَخِرْ بِمَا فِي الْغَدِ فَإِنَّكَ مَا تَعْلَمُ مَا يَنْتَجِهُ

الْيَوْمِ الْوَارِدِ

2314. Ne re crastini diei gloriare, nam nescis, quid dies veniens adlaturus sit! G.

Salomoni adscribitur. Conf. Prov. Salom. C. 27, 1.

٢٣١٥ فَرٌّ مِنَ الدَّبِّ وَقَعَ فِي الْجُبِّ

2315. Lupum fugit, in foveam incidit. D.

٢٣١٦ الْفَرَارُ فِي الْوَقْتِ ظَفَرٌ

2316. Fuga tempore suo victoria est. D.

٢٣١٧ مَا فَرَحْنَا بِإِبْلِيسَ كَيْفَ بِأَوْلَادِهِ

2317. Satanas gaudium nobis non adtulit; quomodo ejus liberi id facient? D.

٢٣١٨ لَا تَفْرَحْ بِأَوَّلِ مَا تَرَاهُ فَأَوَّلُ طَالِعِ فَجَرٍ كَذُوبٌ

2318. Ne ob primum, quod vides, laetus sis; Aurora enim mentiens primum oritur. A.

٢٣١٩ لَا تَفْرَحْ بِمَا حَوَّيْتُ

2319. Ne ob id, quod congregasti, laetus sis! D.

٢٣٢٠ الْفَرَحَةُ لِاثْنَيْنِ وَالْحِكْمَةُ لِأَلْفَيْنِ

2320. Gaudium duobus est et sapientia duobus millibus. D.

Sed in codice Par. loco vocis والحكمة legitur الحكمة „et fricatio“.

٢٣٢١ فَرَّخَانُ فِي نَقَابٍ

2321. Duo pulli in ventre.

I. e. duae res similes. Kam.

٢٣٢٢ الْفَارِسُ مَا يَتَفَرَّسُ حَتَّى يَتَهَرَّسَ

2322. Eques artis equestris peritum se non ostendit, donec vehementer contunditur. D.

٢٣٢٣ الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ

2323. Occasio sicut nubes transit. B.

٢٣٢٤ أَفْرَطَ فَأَسْقَطَ

2324. Modum excessit et tum errorem commisit.

Hocce proverbium verbis Mohammedis comparandum est: من كثر كلامه كثر سقطه ومن كثر سقطه كثر كذبه ومن كثر كذبه كثر ذنوبه ومن كثر ذنوبه كانت النار أولى به

„Cujus verba multa sunt, ejus errores multi sunt; cujus errores multi sunt, ejus mendacia multa sunt; cujus mendacia multa sunt, ejus peccata multa sunt; cujus peccata multa sunt, is igne inferno dignus est.“ Alii verba haec Ohmaro tribuerunt. Schar.

٢٣٢٥ رَبِّ فَارِقِ خَيْرٍ مِنْ حُبِّ

2325. Fieri potest, ut timor melior sit, quam amor. Sam.

٢٣٢٦ لَا فَارِقَ بَيْنَ إِنْسَانٍ يُقَادُ وَبَهِيمَةٍ تُقَادُ

2326. Discrimen non est inter hominem, qui ducitur et bestiam, quae ducitur. D.

In codice Par. et bestiam quae duci se patitur“ legitur.

٢٣٢٧ لَا فِرَاقَ إِلَّا بِمَلِيحٍ

2327. Non est separatio nisi per pulchrum. D.

٢٣٢٨ تَفَرَّقَ اللَّيْلُ عَنْ صُبْحِهِ

2328. Nox, ut Aurora appareret, recessit.

Proverbium est, quod in re clara et manifesta adhibetur. Harir. p. 56. conf. Meid. 21, 34.

٢٣٢٩ إِذَا فَرَعَ الْفَوَادُ ذَهَبَ الرُّقَادُ

2329. Quum animus metuit, somnus abit. Sam.

٢٣٣٠ فَسَدَتْ نِعْمَةٌ مِنْ كَفَرَهَا

2330. Beneficium, quod in ingratum convertitur, corrumpitur. A.

٢٣٣١ إذا أَفْسَدْتَ أَوَّلَ كُلِّ أَمْرٍ أَبَتِ عَجَازُهُ إِلَّا التَّوَّاءَ

2331. Cujuslibet rei finis, cujus initium corrumpis, nonnisi inflexus erit.

Versus metri Wafir, quem proverbii loco Mohammed Alahrabi in comentario ad Hamasam citavit p. ٧٣ l. 11.

٢٣٣٢ فَسَادُ الْعَامَّةِ مِنْ فَسَادِ الْخَاصَّةِ

2332. Corruptio plebis e corruptione procerum oritur. D.

٢٣٣٣ أَفْسَدُ مِنَ الْقَمَلِ

2333. Magis perdens quam insectum Kommal appellatum.

De voce قمل non consentiunt. Est res in segetes, priusquam spicae apparent, incidens, qua corrumpitur. Alii الذبابة locustae, alii الذر formicae, alii الحمنان ricinos esse dicunt. Sam. Schar.

٢٣٣٤ فَشَرُّ إِنَّمَا الدُّنْيَا فُشَارٌ

2334. Delira, mundus nil nisi delirium est! D.

٢٣٣٥ فَشَتْ عَلَيْهِ الضَّيْعَةُ

2335. Interitus (negotium) contra eum divulgatus est.

De eo, qui rem ipsum non spectantem tractat, adhibetur. Hamas. p. 33.

٢٣٣٦ مَنْ أَفْشَى سِرَّهُ أَفْسَدَ أَمْرَهُ

2336. Qui secretum suum divulgat, rem suam corrumpit. A.

٢٣٣٧ افشاء السِّر الى النساءِ فعَلُ الاحْمَقِ

2337. Qui secretum mulieribus divulgat, stulti modo agit. Fakih. Alchol. p. 44. l. 5. infr.

٢٣٣٨ اَفْصَى عَنْهُ الشِّتَاءُ

2338. Hiems ab eo recessit.

Penuria liberatus fuit. De eo, qui post molestias toleratas desiderio potitur, proverbium adhibent. Schar.

٢٣٣٩ بَيْنَ الْفِضَّةِ وَالْقَسْدِيرِ فَرْقٌ كَبِيرٌ

2339. Inter argentum stannumque magnum discrimen est.

In codice Par. sic legitur: بين الذهب والقصدير „Inter aurum et stannum multum discriminis est.“

٢٣٤٠ مَنْ فَضَّلَ مِنْ عَشَاءٍ إِلَى غَدَاةٍ مَا يَشْتَمُ بِهِ أَعْدَاءَهُ

2340. Qui a cibo vespertino suo usque ad cibum matutinum suum beneficium se gerit, ob ejus calamitatem inimici non gaudebunt. D.

Hoc in proverbio verbum فضل significationem „beneficium se gessit“ habere videtur. أعداءه est pro عداؤه et عشاءه pro غداؤه.

٢٣٤١ الْفَضُولُ لَا بُدَّ لَهُ مِنَ الْكُدُورِ

2341. In superfluo necessario impuritas est. G.

٢٣٤٢ إِيَّاكَ وَفُضُولُ الْكَلَامِ فَإِنَّهَا تَظْهَرُ مِنْ عَيُوبِكَ مَا

بَطْنٍ وَجَحْرُكَ مِنْ عَدُوِّكَ مَا سَكُنَ

2342. Cave sermonem superfluum, nam occulta vitia tua ostendit et in inimico tuo ea, quae quiescunt, movet. A.

٢٣٤٣ أَفْضَلُ الْعَقْلِ بِالْمَالِ

2343. Quam praeclarae opes ingenii sunt! G.

٢٣٤٤ أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ أَمِيرِ جَابِرٍ

2344. Optimum bellum sacrum est, verum dicere principi injusto. Fakih. Alchol. p. 180. l. 10. infr.

٢٣٤٥ أَفْضَلُ السُّلْطَانِ مَنْ أَمِنَهُ الْبَرِيُّ وَخَافَهُ الْمَجْرِمُ

وَشَرُّ السُّلْطَانِ مَنْ خَافَهُ الْبَرِيُّ وَأَمِنَهُ الْمَجْرِمُ

2345. Praestantissimus imperator est, a quo insons securus est et quem peccator metuit et pessimus imperator est, quem insons metuit et a quo peccator securus est. A.

٢٣٤٦ أَفْضَلُ الْعَقْلِ مَعْرِفَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ

2346. Praestantissima hominis prudentia est se ipsum nosse. A.

٢٣٤٧ أَفْضَلُ الْمُلُوكِ مَنْ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَقُّ بِهِ مِنْ

أَحَدٍ وَلَا يَطْمَعُ الْقَوِيُّ فِي حَيْفِهِ وَلَا يَبْتَئِسُ
الضَّعِيفُ مِنْ عَدْلِهِ

2347. Praestantissimus rex est, quo unus altero dignior non est, dum neque robustus injuriam ei inferre cupit neque debilis justitiae ab eo exercendae spem abjicit. A.

٢٣٤٨ أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ كَانَ بِعَيْبِهِ بَصِيرًا وَعَنْ عَيْبِ
غَيْرِهِ ضَرِيرًا

2348. Optimus homo est, qui vitia sua videt et aliorum vitia non videt. A.

٢٣٤٩ أَفْضَلُ النَّاسِ مَوْقِرٌ زَاهِدٌ

2349. Praestantissimus homo est, qui honoratus est et a rebus illicitis abstinet. G.

٢٣٥٠ الْفُطُورُ عَلَى بَاكِرٍ يَشْرَحُ الْخَاطِرَ

2350. Jejunium solvere matutino tempore animum dilatat. D.

٢٣٥١ لَا فَاطِمَةُ فِي الْمَعْلَمَةِ وَلَا مُحَمَّدٌ فِي الْكُتَّابِ

2351, Non est Fathimah in schola et non Mohammedes in schola. D.

٢٣٥٢ إِذَا فَعَلْتَ مَعْرُوفًا فَاسْتُرْهُ وَإِذَا أُولِيْتَهُ فَاشْكُرْهُ

وَلَا تَفْعَلْ مَا يَسُوهُكَ عَاجِلُهُ وَيَضُرُّكَ آجِلُهُ

2352. Si beneficium confers, id occulta, et si beneficium accipis, pro eo gratias age! ne id facias, quod in hoc mundo tibi displicet et in altero mundo tibi nocet. A.

٢٣٥٣ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ لَا تَكُنْ مُعْتَرِضًا

2353. Deus id, quod vult, facit, ne igitur impediens sis! G.

٢٣٥٤ مَنْ يَفْعَلُ الْخَيْرَ كُتِبَ مِنْ أَهْلِهِ

2354. Qui bonum facit, bonis adnumeratur. D.

٢٣٥٥ مَنْ يَفْعَلُ الْخَيْرَ لَا يَعْدَمُ جَوَابُهُ

2355. Qui bonum facit, is retributione destitutus non erit. D.

In cod. Gott. ثوابه legitur.

٢٣٥٦ لَا أَفْعَلُ إِلَّا زَمَ الْجَذَعِ

2356. Tempore non faciam.

I. e. nunquam faciam. hoc in proverbio temporis cognomen est. Conf. اودى الازلم الجذع Sam.

٢٣٥٧ لَا أَفْعَلُ إِلَّا سَمَرَ وَالْقَمَرِ

2357. Non faciam quamdiu nocturna confabulatio et luna existit.

Eodem modo dicitur: لا اكلمه et لا اتيك Conf. Meid. 23, 346. Sam.

٢٣٥٨ لَا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْأَجْدَانِ

2358. Non faciam, quamdiu duo nova diversa sunt.

Duo nova diem noctemque designant. Sam.

٢٣٥٩ لا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الصَّرْفَانِ

2359. Non faciam, quamdiu duo rubra diversa sunt.

Duo rubra (ob auroram et solem occidentem) diem noctemque designant. Sam.

٢٣٦٠ لا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْفَتَيَانِ

2360. Non faciam, quamdiu duo juvenes diversi sunt.

Duo juvenes dies et nox sunt. Sam.

٢٣٦١ لا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْمَلَوَانِ

2361. Non faciam, quamdiu duo tempora diversa sunt.

Duo tempora diem noctemque designant. Sam.

٢٣٦٢ لا أَفْعَلُ مَا أَطَّتِ الْإِبِلُ

2362. Non faciam quamdiu cameli vocem edunt. S.

٢٣٦٣ لا أَفْعَلُ مَا أَنَّ فِي السَّمَاءِ نُجُومٌ

2363. Non faciam quamdiu in coelo stellae sunt.
Conf. Meid. 23, 345. Sam.

٢٣٦٤ لا أَفْعَلُ مَا بَاضَ الْحَمَامُ وَفَرَخَ

2364. Non faciam, quamdiu columbae ova ponunt et pullos excludunt. Sam.

٢٣٦٥ لا أَفْعَلُ مَا حَدَا اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

2365. Non faciam quamdiu nox diesque sequuntur. Sam.

٢٣٦٦ لَا أَفْعَلُ مَا حَمَلَتْ عَيْنِي الْمَاءُ

2366. Non faciam quamdiu oculus meus aquam portat.

Legitur quoque ما وسقت „quamdiu congestam portat.“

٢٣٦٧ لَا أَفْعَلُ مَا حَنَّتِ النَّيْبُ

2367. Non faciam, quamdiu camelae annosae gemunt.

Ob amorem in pullum camelae annosae id maxime faciunt. S a m.

٢٣٦٨ لَا أَفْعَلُ مَا دَامَ لِلزَّيْتِ عَصِرُ

2368. Non faciam, quamdiu oleo exprimens est. S.

٢٣٦٩ لَا أَفْعَلُ مَا دَعَا اللَّهَ دَاعٍ

2369. Non faciam, quamdiu homo Deum invocat.

٢٣٧٠ لَا أَفْعَلُ مَا دَرَّ شَارِقُ

2370. Non faciam quamdiu sol oriens radios dispergit. S a m.

٢٣٧١ لَا أَفْعَلُ مَا طَافَ حَوْلَ الْأَرْضِ حَافٍ وَنَاعِلُ

2371. Non faciam quamdiu super terra nudipes et calceatus incedit. S a m.

٢٣٧٢ لَا أَفْعَلُ مَا عَزَدَ رَاكِبٌ

2372. Non faciam quamdiu eques init.

De voce **عَرِدَ** dubito et nescio, num significatio primae conjugationis huic proverbio conveniat. Sam.

٢٣٧٣ لا أَفْعَلُ حَبِيرَةَ بْنِ سَعْدٍ

2373. Non faciam, quamdiu Hobairah ben-Sahd absens est.

Nunquam iste vir rediit. Conf. Meid. 23, 273. S.

٢٣٧٤ مَا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْعَصْرَانِ

2374. Non faciam, quamdiu duo tempora diversa sunt.

Duo tempora diem noctemque designant. Sam.

٢٣٧٥ مَا أَفْعَلُ مِعْرَى الْفِرِّزِ

2375. Non faciam quamdiu caprae Alfisri dispersae sunt. Conf. Meid. 23. 274. Sam.

٢٣٧٦ مِنْ الْأَفَايِ كُلَّمَا طَالَ عُمُرُهُ كَثُرَ شَرُّهُ

2376. Viperis proprium est, multum malum inferre, si diu vivunt.

Longa enim vita et venenum earum et noxa augetur. D.

٢٣٧٧ مَا يَفْقَى الْبَيْضَ وَلَا يَنْضِجُ الْكُرَاعَ -

2377. Neque rumpit ova neque bene coquit crura. Sam.

٢٣٧٨ لَا فَقْرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا مَالَ أَفْوَدَ مِنَ الْعَقْلِ وَلَا

وَحِدَّةٌ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ وَلَا مُظَاهَرَةٌ أَوْثَقُ مِنَ

الْمُشَاوَرَةِ

2378. Paupertas nulla durior est, quam ignorantia, opulentia nulla constantior quam prudentia, nulla vita solitaria tristior quam admiratio sui et nullum auxilium melius quam consultatio amicorum. A.

٢٣٧٩ لَا فَقْرٌ أَفْقَرُ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا وَحْدَةٌ أَوْحَشُ مِنَ

الْعُجْبِ وَلَا صَاحِبٌ أَكْبَسُ مِنَ الشُّورَى

2379. Paupertas nulla pauperior est quam ignorantia et nulla vita solitaria tristior quam admiratio sui et nullus socius astutior quam consilium. A.

٢٣٨٠ لَا فَقْرٌ لِلْعَاقِلِ وَلَا حُرْمَةٌ لِلْفَاسِقِ

2380. Prudenti paupertas, improbo reverentia non est. A.

٢٣٨١ الْفَقْرُ بِغَيْرِ دَيْنٍ غَنَى

2381. Paupertas sine debito opulentia est. G.

٢٣٨٢ الْفَقْرُ خَيْرٌ مِنَ الْغَنَى الْحَرَامِ

2382. Paupertas melior est quam divitiae illicitae. G.

٢٣٨٣ الْفَقْرُ مَعَ الْأَمْنِ خَيْرٌ مِنَ الْغَنَاءِ مَعَ الْخَوْفِ

2383. Paupertas cum securitate melior est quam opulentia cum metu. D.

٢٣٨٤ الْفَقْرُ مِنَ اللَّهِ وَلَيْسَ الْوَسَخُ مِنْهُ

2384. Paupertas a Deo mittitur; sed non sordes. B.

٢٣٨٥ فَقِيرٌ بِلَا أَدَبٍ كَطَائِيخٍ بِلَا حَطَبٍ

2385. Pauper sine animi cultura est instar coqui sine ligno. Fakihi. Alchol. p. 224.

٢٣٨٦ فَقِيرٌ بِلَا صَبْرٍ كَقَنْدِيلٍ بِلَا زَيْتٍ

2386. Pauper sine patientia instar lucernae sine oleo est. D.

٢٣٨٧ فَقِيرٌ صَادِقٌ خَيْرٌ مِنْ غَنِيِّ كَاذِبٍ

2387. Pauper verax melior est, quam dives mendax. D.

٢٣٨٨ فَقِيرٌ وَأَيُّهُ كَبِيرٌ

2388. Pauper et ejus veretrum magnum est. D.

In Rostgaardii libro legitur فقير ونقيير وزبه كبير et explicandi gratia addit: Dicitur in eos, qui, utut pauperes sunt, sumtus tamen magnos faciunt et genio indulgent aequae ac si essent maxime divites.

٢٣٨٩ كَمُ مِنْ فَقِيرٍ غَنِيَ النَّفْسِ وَكَمُ مِنْ غَنِيِّ

فَقِيرٍ النَّفْسِ

2389. Quot pauperes divites animo sunt et quot divites pauperes animo sunt. A.

٢٣٩٠. الْفَقِيرُ يَكُونُ مَبْغُوضًا عِنْدَ صَاحِبِهِ وَأَصْدِقَائِهِ

الْأَغْنِيَاءُ كَثِيرُونَ

2390. Pauper socio suo exosus est, sed divitum amici multi sunt, G.

Salomoni adscribitur. Conf. Prov. Salom. 14, 20.

٢٣٩١. أَفْقَرُ مِنْ وَدٍّ

2391. Pauperior quam paxillus.

Vocem ود pro وتد positum esse putant. Alii Wadd nomen pauperis fuisse dicunt. Sam. Schar.

٢٣٩٢. الْفِكْرُ نُورٌ وَالْغَفْلَةُ ظُلْمَةٌ

2392. Cogitatio lux est; socordia autem obscuritas. A.

٢٣٩٣. لَا تَفَكِّرْ فَإِنَّ لَهَا مُدَبِّرَ

2393. Non cogitat; nam ei moderator est. D.

٢٣٩٤. تَفَكَّرَ قَبْلَ أَنْ تَعْرِمَ وَتَبَيِّنَ قَبْلَ أَنْ تَهَاجِمَ

وَشَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تُقْحِمَ

2394. Cogita, priusquam firmum consilium capis, et bene considera, priusquam audacter aggredieris et consilium ini, priusquam audes! A.

٢٣٩٥. مَنْ تَفَكَّرَ أَعْتَبَرُ وَمَنْ أَعْتَبَرَ أَعْتَزَلَ وَمَنْ أَعْتَزَلَ سَلِمَ

2395. Qui de rebus cogitat, exemplum ab iis su-

mit, et qui exemplum sumit, ab hominibus
se separat et qui se separat, salvus est. A.

٢٣٩٦ بَقْلَسْ كَرْفَسْ وَلَا تُهَيِّنِ النَّفْسَ

2396. Pro obolo gossipium; ne igitur animam parvi
habeas!

In Rostgaardii libro sic: بَقْلَسْ كَرْفَسْ وَلَا أَهْيِنِكَ يَا نَفْسَ
„Obolo apium (comparare potes); neque despiciam te,
o anima! I. e. Non esse precarium sumendum, quod
parvi emere possimus.

٢٣٩٧ بَقْلَسْ كَبْرِيتْ لَا تَتَفَخْ وَلَا تَتَعَبْ

2397. Pro obolo sulphur (comparari potest); ne
igitur fles neque te fatiges!

Et hoc in Rostgaardii libro paulo vitiosum legitur.

٢٣٩٨ أَفْلَسَ الْجَنْدِيُّ فَتَشَّ الدَّفَاتِرَ الْعِتَاقَ

2398. Miles pauper evasit; ratocinia vetera perscru-
tatus est. D.

Rostgaardius, in cujus libro paulo aliter legitur, ex-
plicandi causa addit: Dicitur in eos, qui oblitterata de-
bita repetunt.

٢٣٩٩ أَفْلَسَ مِنْ ضَارِبٍ لِحْفِ آسْتِهِ

2399. Pauperior quam is, qui podicem suum per-
cutit.

I. e. Qui tantum non possidet, ut istam corporis par-
tem tegere possit. Kam.

٢٤٠٠ أَفْلَسَ مِنْ طَنْبُورٍ عَلَيْهِ وَتَرٌ

2400. Pauperior quam cithara nervo instructa. D.

٢٤.١ المفلِس ما له صاحب

2401. Pauperi socius non est. G.

٢٤.٢ يَفْنَى ما في القُدُور وَيَبْقَى ما في الصُّدُور

2402. Quod in ollis est, perit et quod in animis est, manet. D.

٢٤.٣ الَّذِي مَا يَفْهَمُ بِالتَّلْوِيحِ مَا يَفْهَمُ بِالتَّصْرِيحِ

2403. Qui per metonymiam non intelligit, is aperte exponendo non intelliget. D.

٢٤.٤ مَنْ فَاتَهُ الْأَدَبُ لَمْ يَنْفَعَهُ الْحَسَبُ

2404. Qui animi cultura destitutus est, ei nobilitas generis nil prodest. D.

٢٤.٥ تَفَاوَدَ بِالْخَيْرِ تَنَالَهُ

2405. Si bono operam das, id assequeris. D.

٢٤.٦ مَنْ لَمْ يَسْتَفِدْ بِالْأَدَبِ مَالًا اسْتَفَادَ بِهِ جَمَالًا

2406. Qui exculto animo divitias non acquirit, is pulchritudine per eum ornatur. B.

٢٤.٧ فَاَرَمِنْ سَلِمَ مِنْ شَرِّ نَفْسِهِ

2407. Qui a malo sui ipsius securus est, is victoria potitus est. B.

٢٤.٨ قَبَّحَ اللَّهُ مَعْرَى خَيْرِهَا خُطَّةً

2408. Deus capras perdat, quarum optima Choththah est!

Proverbium de hominibus pravis adhibetur, quorum cuidam levissimum meritum adscribitur. conf. Kam. sub. خط et Meid. 23, 32. Sam.

٢٤٠٩ قَبِيحٌ تَعْرِفُ

2409. Turpiter age, cognosceris! D.

٢٤١٠ مَا أَقْبَحَ الْخُضُوعُ عِنْدَ الْحَاجَةِ وَالتَّكَبُّرُ عِنْدَ

الْأَسْتِغْنَاءِ عَنْهَا

2410. Quam turpis est submissio tempore necessitatis et superbia necessitate cessante! D.

٢٤١١ أَقْبَحُ مِنْ زَوَالِ النِّعْمَةِ

2411. Foedior, quam commoda vita cessans. Hamas. p. 819. l. 8.

٢٤١٢ أَقْبَحُ مِنْ قُرْدَةٍ

2412. Foedior quam simia femina.

Proverbium Arabibus non genuinis adscribitur. conf. Harir. 446 et Meid. 21, 142.

٢٤١٣ كَالْقَابِضِ عَلَى الْمَاءِ بِيَدِهِ وَهُوَ يَرْقُمُ الْمَاءَ وَلَيْسَ

فِي يَدِهِ شَيْءٌ

2413. Ut is, qui aquam manu capit, nam aquam striis signat, dum nil aquae in manu habet. D.

Conf. Meid. 22, 82. Ex Djeuharii sententia verba :
 „Is aquam striis signat“ de homine ingenioso
 adhibentur.

٢٤١٤ فلان كالقايض على النار

2414. Quidam ei similis est, qui ignem manu capit. D.

٢٤١٥ لَا يَقْبَلُ الْحُمْرَ الْأَدَبَ وَلَا يَثْمِرُ الشَّوْكَ الْعِنَبَ

2415. Asinus culturam animi non admittit et rube-
 tum uvas non profert. A.

٢٤١٦ لَا تَقْبَلُ الْخَبَرَ مِنْ كِتَابٍ وَإِنْ أَتَى بِحَدِيثٍ عَجَابٍ

2416. Ne ex epistola nuntium admittas et si rem
 admirandam tibi adfert. A.

٢٤١٧ لَا قَبْلَنَ لَكَ

2417. Profecto! versus te me dirigam! D.

٢٤١٨ قَابِلُ بَعْضٍ أَخْلَاقِكَ بِبَعْضِ قَابِلِ غَضَبِكَ بِحِلْمِكَ

وَحَيْلُكَ بِعِلْمِكَ وَلِسَانُكَ بِذِكْرِكَ وَغَفْلَتُكَ بِحُضُورِكَ

2418. Compensa unam partem indolum tuarum
 altera: iram tuam mansuetudine tua, igno-
 rantiam tuam cognitione tua, linguam tuam
 recordatione tua, socordiam tuam praesen-
 tia tua. A.

٢٤١٩ مَنْ قَبَلَ السَّيِّئَةَ مِنْ عَدُوِّهِ بِالْحَسَنَةِ فَقَدْ

أَنْتَقَمَ مِنْهُ

2419. Qui pravum inimici sui factum benefacto pensat, is ab eo se vindicat. A.

٢٤٢٠ إِذَا أَقْبَلْتَ الدَّوْلَةَ خَدَمَتِ الشَّهَوَاتُ الْعُقُولَ

وَإِذَا أَدْبَرَتْ خَدَمَتِ الْعُقُولُ الشَّهَوَاتِ

2420. Quum imperium (tempus) fortunatum est, cupiditates prudentiae inserviunt; quum infelix est, prudentia cupiditatibus inservit. A.

٢٤٢١ إِذَا أَقْبَلَتْ بَاضَ الْحَمَامُ عَلَى الْوَتْدِ وَإِذَا حَمَلَتْ

شَخَّ الْحِمَارُ عَلَى الْأَسَدِ

2421. Quum irruis, columba super paxillo ova ponet et si tu impetum facis, asinus contra leonem urinam egeret. D.

٢٤٢٢ قَبُولُ الْعُذْرِ مِنْ قَحَاسِنِ الشَّيْمِ

2422. Excusationem admittere, pulchrae indolis signum est. D.

٢٤٢٣ مَقْبُولُ السُّلْطَانِ مَسْعُودٌ وَمَبْغُوضُ الْخَاقَانِ مَرْدُودٌ

2423. Quem imperator acceptum habet, is fortunatus est et quem imperator odio habet, rejectus est. D.

٢٤٢٤ قَتَلَنِي وَبَكَى ثُمَّ سَبَقَنِي وَأَشْتَكَى

2424. Me occidit et ploravit, tum me praecessit et questus est. D.

٢٤٢٥ يَقْتُلُ الْقَتِيلَ وَيَمْشِي فِي جِنَازَتِهِ

2425. Occisum necat et ejus feretrum sequitur. G.

٢٤٢٦ لَا تَقَاتِلْ مَنْ يَعْرِفُكَ يَعْرِفُ بِكَ مَنْ لَا يَعْرِفُكَ

2426. Ne cum eo, qui te novit, dimices, nam ei notus fies, qui te non novit. D.

٢٤٢٧ تَقَاتِلِ الرِّيحَ وَالْبَاحِرَ وَقَعِ الصُّلْحَ عَلَى مَرْكَبِ

الرَّائِسِ

2427. Certantibus ventis marique, pax in navi praefecti producit. D.

٢٤٢٨ الْقَتْلُ أَنْفَى لِلْقَتْلِ

2428. Caedes caedem maxime repellit. F a k. A L-
chol. p. 13.

٢٤٢٩ قَاتِلُ الْخَرِيسِ خَرِصٌ

2429. Avidi occisor aviditas est. B.

٢٤٣٠ يَا قَاتِلَ الرُّوحِ أَيُّنَ تَرُوحُ

2430. O animae occisor! quo is? D.

٢٤٣١ قَاحِبَةٌ وَشَاطِرَةٌ

2431. Meretrix et vafra. D.

٢٤٣٢ قَدَّه قَدَّ الْفَارَةَ وَصَوْتُهُ مَلَا الْحَارَةَ

2432. Statura ejus statura gliris est et vox ejus vicum implet. D.

٢٤٣٣ أَقَدُّ مِنْ شَفْرَةٍ

3433. Magis secans quam culter magnus.

Dixit poeta :

أَقَدُّ لِنُعْمَاكَ مِنْ شَفْرَةٍ وَأَقْطَعُ فِي كُفْرِهَا مِنْ جَلْمٍ

„Beneficium tuum magis dissecat, quam culter magnus et in ejus ingratitude magis amputans est quam forfex.“

Metrum Motakarib est. S a m. S c h a r.

٢٤٣٤ إِذَا مَا قَدَرْتُ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عِنْدَهُ

شُكْرًا لِقُدْرَتِكَ عَلَيْهِ

2434. Quum in inimicum tuum potestatem habes, fac ut venia, quam ei concedis, gratia tuae potestatis sit. D.

٢٤٣٥ مَا قَدَرْتُ عَلَى كَذَا حَتَّى تَعَطَّفَتْ أَرْعَاطُ

النَّبِيلِ عَلَى

2435. Hoc non possum, donec radices sagittarum contra me inclinantur.

I, e. nunquam id possum. K a m.

٢٤٣٦ أَقْدَرُ بِذَرْعِكَ

2436. Defini brachio tuo !

I. e. Suscipe id, quod perficere potes. conf. Meid. C. 21, 7. Dixit poeta:

فَاعْمَلْ لِمَا تَعْلُو فَمَا لَكَ فِي الْيَدَى لَا تَسْتَطِيعُ مِنَ الْأُمُورِ يَدَانِ

„Id fac, cui par es ; nam tibi in rebus, quas perficere non potes, duae manus (potestas) non sunt“ Metrum Camil est.

Dixit Ahmru ben-Mahdi Carb:

إِذَا لَمْ تَسْتَطِيعْ شَيْئًا فَدَعُهُ وَجَاوِزُهُ إِلَى مَا تَسْتَطِيعُ

Quod si rem perficere non potes, sine eam et transi eam omittens, ad rem, cui par es. Metrum Wafir est.

٢٤٣٧ إِذَا لَمْ تَقْدِرْ عَلَى الْكُلِّ فَلَا تَتْرُكْ الْكُلَّ

2437. Quum tota re potiri non potes, ne totam rem relinque! D.

٢٤٣٨ قَدِرْ فِي الْعَمَلِ تَنْجُ مِنَ الزَّلَلِ

2438. Defini in agendo, ut lapsu liber sis! A.

٢٤٣٩ بِقَدْرِ الصُّعُودِ يَكُونُ الْهُبُوطُ فَإِيَّاكَ وَالرُّتْبَةَ الْعَالِيَةَ

2439. E ratione adscensus erit descensus; cave igitur excelsum dignitatis locum! A.

٢٤٤٠ عَلَى قَدْرِ جُرْمِ الْفِيلِ تُبْنَى قَوَائِمُهُ

2440. Secundum corporis molem pedes elephantis formati sunt. D.

٢٤٤١ الْمَقْدَرُ كَالْيَدِ

2441. Res a Deo decreta futura est. D.

٢٤٤٢ قَدِمَ الْخُرُوجَ قَبْلَ الْوُلُوجِ

2442. Exitum ante introitum praecedere fac! D.

٢٤٤٣ مَنْ قَدَّمَ هَدِيَّةً قُضِيَتْ حَاجَتُهُ

2443. Qui donum praemittit, ejus desiderium impletur. D.

٢٤٤٤ يَقْدِمُ رَجُلًا وَلَا يُؤَخِّرُ أُخْرَى

2444. Unum pedem praemittit, alterum retrahit. D.

٢٤٤٥ مَنْ لَا يَقْدِمُ تَوْبَتَهُ قَبْلَ الْمَوْتِ فَقَدْ شَقِيَ

2445. Qui ante mortem poenitentiam non agit, is miser est. D.

٢٤٤٦ الْقَادِمُ يَنْزَارُ

2446. Adveniens (ex itinere) visitatur. D.

٢٤٤٧ عَلَى قَدُومِكَ يَا سَادَتِي خُرِبَ الْبِلَادُ

2447. In adventu tuo, o domina mea, terrae vastatae sunt. D.

٢٤٤٨ الْإِقْدَامُ عَلَى الْكِرَامِ مَذْمُومٌ

2448. Audacia contra generosos vituperio digna est. D.

٢٤٤٩ مَا لَهُ أَقْدُّ وَلَا مَرِيْشُ

2449. Neque alis carens (sagitta) neque alata ei est. S a m.

٢٤٥٠ لا تَقْرَبُ السُّلْطَانَ إِذَا غَضِبَ وَالْبَحْرَ إِذَا مَدَّ

3450. Ne regi irascenti et mari crescenti appropinques! D.

٢٤٥١ تَقَرَّبْ إِلَى اللَّهِ بِعَدَاوَةٍ نَفْسِكَ

2451. Deo per inimicitiam erga te ipsum appropinqua!

٢٤٥٢ إِذَا تَقَارَبَ الشَّيْءُ أَعْطِهِ حُكْمَهُ

2452. Quum res propinqua est, rationem suam eam sequi sine! D.

٢٤٥٣ قَرَبُ الْأَشْرَارِ مَضَرَّةٌ

2453. Pravorum propinquitas noxa est. D.

In codice D. „cor pravorum“ legitur. قلب الأشرار

٢٤٥٤ الْقَرِيبُ مَنْ تَقَرَّبَ لَا مَنْ تَنَسَّبَ

2454. 'Qui tanquam propinquum se gerit, is propinquus est, non qui dicit, se genere esse conjunctum. K a m.

٢٤٥٥ الْقَرِيبُ مَنْ يَقْرِبُ نَفْسَهُ

2455. Qui se ipsum adducit (offert), propinquus est.

Verba haec Hozain ben-Hodsaisah dixit. Schar.

٢٤٥٦ أَقْرَبُ الْأَشْيَاءِ الْأَجَلُ وَأَبْعَدُ الْأَشْيَاءِ الْأَمَلُ

2456. Propinquissima res mors et remotissima res spes est. A.

٢٤٥٧ اقْرَبُ الْأَشْيَاءِ صَرَعَةُ الظَّالِمِ وَأَنْفَذُ السِّهَامِ
دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ

2457. Propinquissima res est, quod injustus prosternitur et sagitta maxime penetrans est, quod injuria adflictus Deum invocat. A.

٢٤٥٨ الْقِرَادُ يَعْيشُ بِظَهْرِهِ عَامًا وَبِبَطْنِهِ عَامًا

2458. Ricinus in dorso suo annum et in ventre suo annum vivit.

Ad patientiam in fortuna adversa significandam adhibetur. Narrant ricinum, quum lutum, quo insit, muro impingatur, in isto statu per anni spatium super ventre jacentem permanere, tum se convertentem per anni spatium super dorso esse. Schar.

٢٤٥٩ قَرَعَ سِنَّ النَّادِمِ

2459. Poenitentis dentem fricuit.

Eum rei poenituit. Sam.

٢٤٦٠ مَنْ قَرَعَ بَابًا وَلَجَّ وَلَجٌ

2460. Qui portam pulsat et assiduus est, intrat.

Inest verborum lusus. B.

٢٤٦١ قَرَعَهُ بِمِشْطَيْنِ وَعَمِيَا بِمُكْحَلَتَيْنِ

2461. Calvitium habens cum duobus pectinibus

et caeca cum duobus oculis, in quibus stibium est. D.

Propter vocem عَمِي vocabulo قرعة istam significationem tribui. Hoc non admissio عَمِي scribendum est, ut verti possit: „calvities et caecitas.“

٢٤٦٢ لا اِقْتِرَافَ مَعَ الْاِعْتِرَافِ

2462. Crimen non commisimus, si id confitemur. B.

٢٤٦٣ يَا قَارِيَّ الْخَطِّ لَا تَرْكَنْ لِأَحَدٍ قَطَّ

2463. O tu, qui scripturam legis, ne in ullo unquam fiduciam ponas! D.

٢٤٦٤ الْقَسُّ رَاضِي عَلَى الْكَنِيسَةِ

2464. Presbyter ecclesia contentus est. D.

٢٤٦٥ لَا يُقَاسَى الْمَحِبُّ أَشَدَّ مِنْ قَسْوَةِ قَلْبِ الْحَبِيبِ

2465. Amans nullam rem ipsi molestiorem perfert, quam durum amati cor. A.

٢٤٦٦ قَسْوَةُ الْقَلْبِ مِنَ الشَّبَعِ

2466. Durities cordis e satietate oritur. A. B.

٢٤٦٧ قَشَرَ لَا عَصَاةَ

2467. Ei baculum decorticavit. D.

٢٤٦٨ اقْشَعِ الْعَنْزَةَ وَخُذْ مِنْ حَلِيبِهَا

2468. Capram mulge ejusque lac sume! D.

٢٤٦٩ بِمِقْشَعِ لِحَمَارَةٍ مَغْطِيَّةٍ بِمَنْدِيلٍ فَيُظَنُّ أَنَّهَا

أُمُّ نَاصِرِ الدِّينِ

2469. Asinam mantili tectam mulget eamque matrem Nazir-Aldini esse putat. D.

٢٤٧٠ الْقَصَابُ مَا لَهُ صَاحِبٌ

2470. Lanio socius non est. D.

٢٤٧١ مَنْ قَصَدَ الْبَحْرَ يَسْتَقِلُّ السَّوْاقِي

2471. Qui ad mare tendit, canales levipendit. G.

٢٤٧٢ قَصْدُ الْمَلِكِ إِذَا كَانَ صَالِحًا كَانَ أَمْرُهُ فِي جَمِيعِ

الْأَزْمَانِ نَاجِحًا

2472. Regis propositum si probum est, ejus res quolibet tempore bene se habent. Fakih. Alchol. p. 142. l. 9.

٢٤٧٣ الْقَصْدُ أَجْبَى لِلْمَسِيرِ

2473. Diligentia itineri prospera est.

Laudatio diligentiae in rebus peragendis. Dixit poeta Alahscha:

إِذَا حَاجَةٌ وَلْتَكْ لَا تَسْتَطِيعُهَا فَخُذْ طَرَفًا مِنْ غَيْرِهَا حِينَ تَسْبِقُ

فَدَلِيكَ أُخْرَى أَنْ تَنَالَ جَسِيمَهَا وَلِلْقَصْدِ أَجْبَى لِلْمَسِيرِ وَالْحَقُّ

Quum res necessaria te fugit, ut ea potiri non possis,

alius oram cape, quando praecedit; est enim te dignius, ut magnum ejus capias et diligentia itineri prosperior est et magis perducens“. Metrum Thawil est. Sam. Sch.

٢٤٧٤ الاقْتِصَادُ أَبْقَى لِلْجَمَامِ

2474. Modum rectum tenere, quietem conservat.

Haec verba Actsamo ben-Zaifi adscribuntur. Schar.

٢٤٧٥ مَنْ قَصَرَ عَنِ السِّيَاسَةِ صَغُرَ (عَنِ) الرِّيَاسَةِ

2475. Qui res recte disponere non valet, regere non potest. A.

٢٤٧٦ لَا تَقْصُرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ فَإِنَّهُمْ فَخْلُوقُونَ

لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ

2476. Ne filios vestros nonnisi tanta doctrina imbuatis, quanta vos ornati estis, ii enim alii tempori quam vestro nati sunt. A.

٢٤٧٧ مَا أَقْصَرَ اللَّيْلُ عَلَى الرَّاقِدِ

2477. Quam brevis est nox dormienti! D.

٢٤٧٨ مَنْ اقْتَصَرَ عَلَى الْحِلْمِ وَطَيْئَهُ أَقْدَامُ السَّفَلَةِ وَالْجُهَالِ

2478. Qui nonnisi mansuetudini operam dat, eum pedes plebis et insipidorum conculcant D.

Vocem وَطَيْئَهُ uterque codex habet cum Teschdidi signo litterae ي imposito.

٢٤٧٩ مَنْ اقْتَصَرَ عَلَى قَدْرِهِ كَانَ أَبْقَى لِحِمَالِ وَجْهِهِ

2479. Qui eo, quod valet, contentus est, ejus faciei pulchritudo diu manet. A.

٢٤٨٠ أَنْ الْقَصِيرَةَ قَدْ تُطِيلُ

2480. Brevis interdum longos parit.

Kamusi auctor haec verba tanquam proverbium adnotans Djeuharium, qui traditionis verba esse dixerit, vituperavit. Sed apud Djeuharium sub radice قصر sic legitur: الطويلة قد تقصر والقصيرة قد تطيل: „Longa interdum breves parit, dum brevis interdum longos producit.“

٢٤٨١ قَاغِرٌ جَايِرٌ كَمَلِجٌ عَلَى جَرْحٍ

2481. Judex injustus instar salis super vulnere est. Fakih. Alchol. p. 224.

٢٤٨٢ الْقَاضِي لَا يَسْمَعُ إِلَّا مِنْ فَمِ الْاِثْنَيْنِ

2482. Judex nonnisi ex ore duorum audit. D.

٢٤٨٣ قَضَاءُ الْحُقُوقِ مَشْفَقَةٌ وَتَرْكُهَا مَذَلَّةٌ

2483. Officia implere benignitas est et ea negligere vilitas. B.

٢٤٨٤ مَا أَنْقَضَتْ سَاعَةٌ مِنْ ذَهْرِكَ إِلَّا بِقِطْعَةٍ مِنْ عَمْرِكَ

2484. Quodlibet momentum temporis tui vitae tuae partem aufert. A.

٢٤٨٥ الْقِطُّ يَعْرِفُ خُنَاقَهُ

2485. Felis strangulatores suos novit. D.

٢٤٨٦ قَطْرَةٌ بِقَطْرَةٍ تَصِيرُ غَدِيرًا

2486. Gutta cum gutta conjuncta stagnum fit. D.

٢٤٨٧ الْقَطْرَةُ بِدَوَامِهَا تَحْتَفِرُ الصَّخْرَ

2487. Gutta semper decidens petram excavat. Sch.

In codice Gott. legitur: نقطة دايمة تتخرق في الحجر, Punctum continuo factum lapidem diffindit.

٢٤٨٨ اقْطَعْ رَأْسَ تَقْطَعُ خَبَرَ

2488. Si caput amputas, nuntium amputas. D.

٢٤٨٩ لَا تَقْطَعُ صَدِيقًا وَإِنْ كَفَرُوا لَا تَرْكُنْ إِلَى عَدُوِّ

وَأَنْ شَكَرَ

2489. Ne amicum abjicias et si ingratus est et ne inimico nitaris et si gratiam dicit. A.

٢٤٩٠ مَنْ لَا يَقْطَعُ عِرْقَ مَا يُسِيلُ دَمَ

2490. Qui venam non secat, non efficit, ut sanguis effluat. D.

٢٤٩١ انْقَطَعَ بِطَانُهُ

2491. Cingulum sellae ejus ruptum fuit.

Robur ejus disparuit. Schar.

٢٤٩٢ انْقَطَعَ قُوَى مِنْ قَاوِيَةٍ

2492. Ovum ruptum fuit, ut pullus prodiret.

Simili ratione dicitur تخلصت قاذبة من قوب conf. Harir. 101. Sam. Schar.

2493. Artuum amputatio facilior est, quam consortii abruptio. D.

٢٤٩٣ قَطِيعَةُ الْجَاهِلِ تَعْدِلُ صِلَةَ الْعَاقِلِ

2494. Ignorantis aversio prudentis conjunctionem aequat. A.

٢٤٩٥ مَنْ قَعَدَ عَنْ حِيلَتِهِ أضعَفَتْهُ الشَّدَايدُ وَمَنْ
فَلَمَ عَنْ عَدُوِّهِ أَيْقَظَتْهُ الْمَكَائِدُ

2495. Qui remedia sua non adhibet, eum calamitates debilitant et qui dormit inimici rationem non habens, eum doli expergefaciunt. A.
Posterior pars altero quoque loco legitur.

٢٤٩٦ مَقْعَدُ الْخَائِنِ

2496. Loco, ubi circumcidens sedet.

De maxime propinquo loco adhibetur, quia circumcidens in propinquo apud circumcidendum sedet. Harir. 428.

٢٤٩٧ قَدْ قَفَّ شَعْرُهُ

2497. Ejus pili jam erecti sunt.

Terrore impletus est. Sam.

٢٤٩٨ قَفَلَ الْقفلُ وَضَيَعَ الْمِفْتَاحُ

2498. Portam sera clausit et clavem perdidit. G.

٢٤٩٩ مَنْ قَتَلَ صَدِيقَهُ قَتَلَ صَدِيقَهُ

2499. Cujus sinceritas pauca est, ejus amici pauci sunt. A. D.

٢٥٠٠ مَنْ قَلَّ عَقْلُهُ كَثُرَ هَوَاهُ

2500. Qui parum prudentiae habet, ejus jocus multus est. D.

٢٥٠١ مَنْ قَلَّ كَلَامُهُ قَلَّتْ آثَامُهُ وَمَنْ كَثُرَ لَفْظُهُ

كَثُرَ غَلْطُهُ

2501. Cujus sermo paucus est, ejus delicta pauca sunt et cujus verba multa sunt, ejus errores multi sunt. A.

٢٥٠٢ إِذَا قَلَّتِ الْعُقُولُ كَثُرَ الْفُضُولُ

2502. Quum prudentia pauca est, superfluum multum est. D.

٢٥٠٣ مَنْ قَلَّتْ فِكْرَتُهُ كَثُرَتْ عَثْرَتُهُ

2503. Qui paucum cogitat, multum caespitat. A.

٢٥٠٤ قَلَّةُ مَعْرِفَةِ الرَّجُلِ بَعُيُوبِهِ أَكْبَرُ عَيْبِهِ

2504. Quod vir vitia sua minime novit, maximum ejus vitium est. A.

٢٥٠٥ الْقَلَّةُ دَوَاءٌ

2505. Paucitas (inopia) medicina est. G.

٢٥٠٦ قَلِيلُ الْعِلْمِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعَمَلِ

2506. Parum scientiae melius est quam multum operis. B.

٢٥٠٧ قَلِيلٌ مِنَ الْجُبْنِ وَلَا كَثِيرٌ مِنَ الرُّمَانِ

2507. Parum casei et non multum mali Punici. D.

٢٥٠٨ قَلِيلٌ مِنَ الْمَرَارَةِ يُفْسِدُ كَثِيرٌ مِنَ الْحَلَاوَةِ

2508. Paucum amari multum dulcis corrumpit. G.

٢٥٠٩ قَلِيلٌ يَجِيءُ إِلَيْكَ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ تَسْعَى إِلَيْهِ

2509. Parum quod ad te venit, melius est, quam multum, ad quod tu venis. D.

٢٥١٠ قَلِيلٌ يَغْنِي خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ يُطْفِئُ

2510. Parum quod contentum reddit (prodest), melius est, quam multum, quod exstinguit. A.

٢٥١١ الْقَلِيلُ مَعَ التَّذْيِيرِ خَيْرٌ مِنَ الْكَثِيرِ مَعَ التَّبْذِيرِ

2511. Paucum cum prudentia in administrando melius est, quam multum cum profusione. A.

٢٥١٢ الْقَلِيلُ مَعَ قَلَّةِ الْهَمِّ أَهْنَأُ مِنَ الْكَثِيرِ ذِي التَّبَعَةِ

2512. Parum cum paucis curis melius est, quam multum cum noxa conjunctum. A.

٢٥١٣ الْقَلِيلُ مِنَ الضَّارِّ خَيْرٌ مِنَ الْكَثِيرِ مِنَ النَّافِعِ

2513. Parum a damnum inferente melius est, quam multum ab eo, qui utilis est. D.

٢٥١٤ أَقَلُّ النَّاسِ رَاحَةُ الْحَقُودِ

2514. Invidus inter omnes homines minimam quietem capit. Conf. Meid. 6, 239.

٢٥١٥ أَقَلُّ مِنْ لَفْظٍ لَا

2515. Minor (paucior) quam vox لا (non) conf. Harir. p. 437.

٢٥١٦ قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فِيهِ وَلِسَانُ الْعَاقِلِ فِي قَلْبِهِ

2516. Cor stulti in ejus ore et lingua prudentis in ejus corde est. D. G. Conf. Jes. Sirac. C. 21, 28.

٢٥١٧ قَلْبُ الْكَذُوبِ أَكْذَبُ مِنْ لِسَانِهِ

2517. Cor mendacis magis mentitur quam ejus lingua. D. A.

٢٥١٨ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ دَلِيلُهُ

2518. Cor Mohammedano dux viae est. D.

٢٥١٩ قَلْبُهُ فَاضٍ وَرَبُّهُ رَاضٍ

2519. Cor ejus amplum et dominus ejus (Deus) contentus est. G.

٢٥٢٠ قَلْبُهُ كَحَجَرٍ صَوَّانٍ يَقْدَحُ النَّارَ وَهُوَ بَارِدٌ

2520. Ejus cor silici simile est, qui licet frigidus est, tamen ignem extundit. G.

٢٥٢١ قَلْبِي عَلَى آبِي وَقَلْبُ آبِي عَلَى الْحَجَرِ

2521. Cor meum filio et cor filii mei lapidibus
(deditum) est. D.

In codice Gott. *ابنى* loco vocis *وندى* legitur.

٢٥٢٢ القلب العليل يميل الى الأباطيل

2522. Cor aegrotum in res vanas inclinat. A.

٢٥٢٣ القلب على القلب ساء

2323. Cor super corde aequale est. D.

٢٥٢٤ القلب قد يتهم وإن صدق اللسان

2524. Cor interdum suspectum habetur et si lingua verax est.

Verborum auctor Actsamus ben-Zaifi fuisse dicitur. Sch.

٢٥٢٥ القلب يخلق كما يخلق الثوب

2525. Cor atteritur sicut vestis atteritur. A.

٢٥٢٦ من القلب الى القلب ساقية

2526. E corde ad cor canalis ducit. D. G.

٢٥٢٧ قلوب الأحرار قبور الأسرار

2527. Ingenuorum corda sunt secretorum sepulcra. D.

٢٥٢٨ لا تتقلب مع أسد ذى أربعة قوائم

2528. Ne cum leone quatuor pedes habente ver-
seris! D.

٢٥٢٩ انقلب القوس ركوة

2529. Arcus mutatus est in panniculum, qui lapidibus, quorum ope uvae exprimuntur, supponitur.

De re male oedente et in pejorem mutata. **Hamas.**

630. In Kamusi opere صارت legitur.

٢٥٣٠ قَلَايِدُ الْمَنِّ فِي أَعْنَاقِ الرِّجَالِ

2530. Torques donorum in collis virorum sunt.

Vocabulum المن pluralis esse videtur ab المنّة derivandus, cui donorum significationem hoc in proverbio tribuendam esse putavi. In codice Par. المسنن legitur. **D.**

٢٥٣١ اِقْلَعْ شَوْكَكَ بِيَدِكَ

2531. Manu tua spinam tuam evelle! **G.**

٢٥٣٢ بِالْأَقْلَامِ تُدَبِّرُ الْبُلْدَانَ

2532. Per calamos scriptorios terrae reguntur. **D.**

٢٥٣٣ فِي الْقَمَرِ ضِيَاءٌ وَأَمَّا الشَّمْسُ فَأَنْوَرُ مِنْهُ

2533. In luna lux est; sed sol majorem lucem adfert. **G.**

٢٥٣٤ هُوَ يُقَامِسُ حُونًا

2534. Is cum magno pisce submergendo certat.

Legitur quoque يماقس. Sensus est: Occurrit ipso validiori, potentiori. **Kam. s.** قِمَسَ.

٢٥٣٥ قَنْبَرٌ ذَكَرٌ لَا عُشٌّ وَلَا فَرْخٌ

2335. Alauda mas; neque nidus neque pulli. **D.**

٢٥٣٦ مَن قَنَعَ شَبَع

2536. Qui paucis contentus est, satiatur. D.

In codice G. sic legitur: مَن قَنَعَ شَبَع! وَمَن طَمَعَ لِّل
„Qui paucis contentus est, satiatur et qui cupidus est,
vilis est.“ In codice A. sic:

وَمَن قَنَعَ شَبَع وَمَن سَكَتَ سَلِمَ وَمَن اَعْتَزَلَ نَجَا
„Qui paucis contentus est, satiatur et qui tacet, salvus
est et qui ab hominibus se separat, e periculo liberatur.“

٢٥٣٧ مَن قَنَعَ لَّمْ يَهْتَمَّ

2537. Qui paucis contentus est, curis non premi-
tur. A.

٢٥٣٨ اَقْنَعْ بِمَا قَسَمَ اللّٰهُ لَكَ تَكُونُ غَنِيًّا

2538. Contentus esto eo, quod tibi Deus decrevit
et dives eris. D.

٢٥٣٩ الْقَنَاعَةُ رَأْسُ الْغِنَاءِ وَاسَاسُ الْبَقَاءِ

2539. Paucis contentum esse contenti animi prici-
pium et vitae longae fundamentum est. A.

٢٥٤٠ . الْقَنَاعَةُ كَنُوزٌ لَا يَفْنَى

2540. Contentus animus thesaurus est, qui non pe-
rit. A. G.

٢٥٤١ قُوَّةُ الْأَجْسَادِ الْمَطْعَمُ وَقُوَّةُ الْعُقُولِ الْحِكْمُ

2541. Corporum alimentum cibus et animorum
alimentum sapientia est. A.

٢٥٤٢ قُوْتُ الرُّوحِ رُوحُ الْأَزْهَارِ وَتَرْنَمُ الْأَوْتَارِ

2542. Spiritus alimentum florum odor est et chor-
darum sonus. B.

٢٥٤٣ مَنْ قَالَ أَنَا وَقَعَ فِي الْعَنَا

2543. Qui dicit: ego; in aerumnam incidit. D.

٢٥٤٤ مَنْ قَالَ بِلَا أَحْتِرَامٍ أُحِيبُ بِلَا احْتِشَامٍ

2544. Qui loquitur sine veneratione, is sine reve-
rentia responsum fert. A.

٢٥٤٥ مَنْ قَالَ كُلُّ النَّاسِ سَوَاءٌ مَا كَانَ لُجْنُونِهِ دَوَاءٌ

2545. Qui dicit, omnes homines aequales esse,
ejus insaniae remedium non est. D.

٢٥٤٦ مَنْ قَالَ لَا أَدْرِي وَهُوَ يَتَعَلَّمُ أَفْضَلُ مِنْ

يَدْرِي وَهُوَ يَتَعَظَّمُ

2546. Qui dicit: nescio et discere cupit, praestan-
tior est, quam is, qui scit et se magni
facit. A.

٢٥٤٧ مَنْ قَالَ مَا لَا يَنْبَغِي سَمِعَ مَا لَا يَشْتَهِي

2547. Qui dicit id, quod non decet, is audit id,
quod non cupit. A.

٢٥٤٨ مَنْ قَالَ نَارٌ مَا يَحْتَرِقُ لِسَانُهُ

2548. Qui dicit: Ignis; ejus lingua non combu-
ritur. D.

٢٥٤٩ لَوْ قَالَهَا تَيْسٌ مَا ذُبِحَ

2549. Si id hircus dixisset, mactatus non fuisset. D.

٢٥٥٠ قَالَتِ الْعَنْزَةُ وَهِيَ سَارِحَةٌ اللَّيْلَةَ مَا هِيَ

أُخْتُ الْبَارِحَةِ

2550. Dixit capra, dum libere pastum incedebat:
Nox hae soror praeteritae non est. D.

٢٥٥١ إِذَا قُلْتَ فَاقْصِدْ

2551. Quum loqueris, modum rectum tene!

Monet, ne nimium loquamur. Proverbii 'auctorem
Kossum ben-Säihdah esse dicunt. Schar.

٢٥٥٢ قَالُوا لِلْقُرْعَانِ لَا تَأْكُلُوا مَكْشُوفِينَ الرِّاسِ قَالُوا

أَقْوَى مِنَ الَّذِي جَرَى مَا بَقِيَ يَجْرِي

2552. Dixerunt iis, qui calvitie capitis praediti
erant: Ne capitibus detectis edite! Responde-
runt illi: Durius, quam id quod antea ac-
cidit, quod superest, accidet. G.

٢٥٥٣ قَالُوا لِلْقَطَاطِ خَرَائِمُ فِيهِ نَفْعٌ حَفَرُوا وَطَمَوْهُ

2553. Dixerunt felibus: In vestra merda utilitas
est: Fodite eamque operite! D.

٢٥٥٤ قَالُوا لِلْكِلَابِ احْرِثُوا قَالُوا مَا جَرَتْ عَادَةُ

2554. *Dixerunt canibus : Arate ! dixerunt : Consuetudo non est. D.*

٢٥٥٥ قَالُوا هَذَا الْأَمْرُ كَفَيْنَاهُ

2555. *Dixerunt : Huic rei pares nos sumus. D.*

٢٥٥٦ قِيلَ لِلْعَقْرَبَةِ لِمَ لَا تَمْشِينَ فِي الشِّتَاءِ قَالَتْ

مِنْ حُسْنِ فَعْلِي مَعَهُمْ فِي الصَّيْفِ

2557. *Scorpioni dicebatur : Quamnam ob causa in hiemis tempore tu non incedis ? Respondabat : Quod tempore aestatis erga eos pulchre ago. D.*

٢٥٥٧ يَقُولُ لَكَ يَا كَنَّةُ حَتَّى تَسْمَعِيَ يَا جَارَةَ

2557. *Dicit tibi : O nurus ! ut tu , o vicina ! audias. G.*

٢٥٥٨ لَا تَقُلْ بِغَيْرِ تَفْكِيرٍ وَلَا تَعْمَلْ بِغَيْرِ تَدْبِيرٍ

2558. *Ne sine cogitatione loquaris neque sine prudente institutione opus facias ! A.*

.. In codicis altero loco تفكر et تدبر legitur.

٢٥٥٩ لَا تَقُلْ فِي غَيْبَةِ أَخِيكَ مَا لَا تَقُولُهُ بِحَضْرَتِهِ

2559. *Ne absente fratre tuo id loquaris, quod praesente eo non loqueris. A.*

٢٥٦٠ لَا تَقُلْ فِي غَيْبَةِ الْمُلُوكِ مَا لَا تَقُولُ بِحَضْرَتِهِمْ

2560. Ne in absentia regum id dicas, quod iis praesentibus non dicis. B.

٢٥٦١ لَا تَقُلْ لَا بَعْدَ مَا قُلْتَ نَعَمْ

2561. Ne dicas: Non, postquam certe dixisti. D.

٢٥٦٢ لَا تَقُولِ لِلْجَرَى كَيْفَ جَرَى كُلِّ شَيْءٍ بِقَدْرِ وَقَضَاءِ

2562. Ne dicas rei contingentis: Quomodo contigit? Omnis res per fatum decretumque divinum est.

Vocem للذى جرى loco verborum للجرى positum esse puto, in codice Gott. enim legitur: لَا تَقُولِ للذى جرى كيف جرى لان هذا كله بعلمه تعالى

٢٥٦٣ لَا تَقُولِ لِلْمَغْنَى غَنَى

2563. Ne canenti dicas: Cane!

In codice Gott. hisce verbis praecedit: للمصلى صلى „preces facienti, preces fac!“

٢٥٦٤ قُلِ الْحَقَّ وَالْأَسْكُتَ

2564. Veritatem dic; sin aliter, tace! D.

٢٥٦٥ قُولُوا بِقَوْلِكُمْ وَلَا يَسْتَجْرِينَكُمْ الشَّيْطَانُ

2565. Dicite verbum verbum et ne Satanas vos procuratores suos constituat!

Hisce verbis Mohammedes virum vituperavit, qui eum laudans dixerat: انت افضل قريش قولا واعظمها فعلا „Tu inter gentem Koraisch sermone praestantissimus et factis maximus es“. Monet proverbium, ne in laude mo-

dum excedamus, ut loquendo Satanae quasi procuratores ad homines decipiendos simus. Sam.

٢٥٦٦ قَدْ قِيلَ أَنَّ الْإِنْسَانَ هُوَ ابْنُ نَقْصَانٍ

2566. Dictum est: Hominem filium defectus esse. G.

Sed fieri potest, ut قد قيل pars, sententiae non sit.

٢٥٦٧ مَا يُقَالُ لِكُلِّ الْوُجُوهِ مَرْحَبًا

2567. Non omni faciei dicitur: Bene venisti! D.

٢٥٦٨ قَوْلُ الْمَرْءِ يُخْبِرُ عَمَّا فِي قَلْبِهِ

2568. Viri verbum, quae in animo sunt, nuntiat. A. D.

٢٥٦٩ مَا قَوْلُ قَائِلٍ مَقْتُولٍ

2569. Quaenam verba dicentis sunt, qui morti dicatur?

Verba haec Ohbaid ben-Alabraz dixisse fertur, quum Alnohmanus die infausto eum occisurus rogaret, ut versus diceret. Citab Ala'ghani.

٢٥٧٠ قَوْلُهُ وَبَوْلُهُ سَوَاءٌ

2570. Ejus verbum ejusque urina aequalia sunt. D.

٢٥٧١ قَامَ عَلَى مَنْرَعَةٍ زَلَّخَ فَرَلَّ

2571. Super saxo ad puteum in lubrico loco stetit; lapsavit igitur.

Legitur quoque زلج, id quod fere idem designat. De viro proverbium adhibetur, qui rem periculosam suscipiens in interitum irruit. Sam.

٢٥٧٢ لَا يَقُومُ بَطْنُ نَفْسِهِ

2572. Venter ipsius non stat.

Tantum, ut se nutriat, ei non est. De vili, debili adhibetur. S a m.

٢٥٧٣ مَا تَقُومُ رَابِضَتُهُ

2573. Praeda ejus jactu occisa non stat!

De viro perito adhibetur. Dj.

٢٥٧٤ قِيمِ الْكَلْبِ وَأَتَعِدْ مَكَانَهُ

2574. Surgere fac canem ejusque loco sede! D.

٢٥٧٥ قَوْمٌ كَانَهُمْ أَغْنِيَاءُ وَلَا شَيْءٌ لَهُمْ وَقَوْمٌ كَانَهُمْ

مَسَاكِينُ وَلَهُمْ غَنَاءٌ كَثِيرٌ

2575. Gens, quae opulenta esse videtur, dum nil possidet et gens, quae pauper esse videtur, dum magnas divitias habet. G.

Salomoni tribuitur. c onf. Prov. Salom. 13, 7.

٢٥٧٦ الْقَائِمُ بِرَغِيفٍ وَالْقَاعِدُ بِرَغِيفٍ

2576. Stans cum libo et sedens cum libo. D.

Videtur decretum divinum spectare, ex quo cuilibet sive stet sive sedeat, res contingunt.

٢٥٧٧ قَائِمَةٌ تَنْمِي وَعَقْلٌ يَخْرَى

2577. Pes crescit et mens abjecta est. D.

٢٥٧٨ قَيْدٌ قُيُودَكَ بِالْقَيْدِ الْوَائِقَةِ

2578. Vincula tua firmiter constringe!

٢٥٧٩ قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ

2579. Scientiam per scripturam vincite! A. D.

٢٥٨٠ قَيِّدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ بِالشُّكْرِ

2580. Dei gratiam gratiis agendis vincite! D.

٢٥٨١ كَأْسُ الْمَوْتِ دَائِرٌ عَلَى الْجَمِيعِ مُغْنِي الْأُمَمِ

2581. Poculum mortis ad omnes pervenit, gentes perdens. G.

٢٥٨٢ - فِي كَأْسِ الْجَسَدِ لَا تَشْرَبِ الْخَمْرَ

2582. In poculo corporis vinum ne bibas. D.

Sed in codice D. الخمر, in codice Par. الخمر legitur.

٢٥٨٣ هَذَا يَكُتُّ النَّاسَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ إِلَّا حَضَائِدُ

الْبَسَنَتِهِمْ

2583. Non homines in faciem prosternit alia res, quam linguarum suarum messes. Conf. Harir. praef. 3. 4. †

٢٥٨٤ مَنْ كَبَّرَتْ هِمَّتُهُ كَثُرَتْ قِيَمَتُهُ

2584. Qui in proposito suo ad altiora tendit, ejus valor magnus est. A.

٢٥٨٥ أَكْبَرُ مِنْكَ يَوْمَ أَعْرَفَ مِنْكَ بِسَنَةِ

2585. Qui uno die major natu est, quam tu, is uno anno gnarior est, quam tu. D. G.

٢٥٨٦ مَنْ تَكَبَّرَ عَلَى النَّاسِ ذَلٌّ وَمَنْ سَفِهَ عَلَيْهِمْ شِتْمٌ

2586. Qui erga homines superbum se gerit, vilis est et qui erga eos imprudens est, contumelia adficitur. A.

٢٥٨٧ مَنْ تَكَبَّرَ فَقَدْ أَخْبَرَ عَنِ رَذَالَةِ نَفْسِهِ وَمَنْ

تَوَاضَعَ فَقَدْ أَظْهَرَ زَكَاةَ طَبْعِهِ

2587. Qui superbe se gerit, de animae suae vili conditione certiores nos facit et qui cum modestia agit, puritatem naturae suae nobis ostendit. A.

Vocem زَكَاةٍ ex conjectura scripsi; in codice كَرِهٍ legitur.

٢٥٨٨ كَمْ كَبِشَ عِنْدَ الرَّاعِي وَ(كَمْ) خُرُوفٍ عِنْدَ الشَّوَاءِ

2588. Quot arietes apud pastorem sunt et (quot) agni apud coquum sunt. D.

Addidi vocem كَمْ posteriorem ex conjectura.

٢٥٨٩ لَا تَكْتُمُهُ أَوْ تَكْتُمُ النُّجُومَ

2589. Eum non numerabis aut stellas numerabis.

I. e. Ut stellas numerare non potes, sic eum non numerabis.

٢٥٩٠ مَنْ كَتَمَ سِرَّهٗ أَحْكَمَ أَمْرَهُ

2590. Qui secretum suum celat, is rem suam confirmat. A.

٢٥٩١ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ بَلَغَ مَرَادَهُ

2591. Qui secretum suum celat, desiderio suo potitur. D. G.

٢٥٩٢ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ سِرَّهُ وَأَمِنْ شَرِّهِ وَمَنْ حَكَمَ لِسَانَهُ
شَانَهُ وَأَفْسَدَ شَانَهُ

2592. Qui secretum suum celat, gaudio adficitur et a malo ejus securus est et qui linguae suae potestatem concedit, is dedecore adfectus rem suam corrumpit. A.

٢٥٩٣ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ مَلَكَ نَفْسَهُ

2593. Qui secretum suum celat, se ipsum regnat. G.

٢٥٩٤ مَا كَتَمَهُ مِنْ عَدُوِّكَ فَلَا تَطْعَنْ عَلَيْهِ صَدِيقُكَ

2594. Quod ab inimico tuo occultas, de eo amicum tuum ne vituperes! B.

٢٥٩٥ أَكْتَمَ عَيْبَ أَخِيكَ بِمَا تَعْلَمُ مِنْ نَفْسِكَ

2595. Vitium fratris tui cela, quia tui ipsius conditionem novisti. A.

٢٥٩٦ مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ

2596. Cujus beneficium multum est, ejus fratres multi sunt. B.

٢٥٩٧ مَن كَثُرَ كَلَامُهُ زَلَّ

2597. Cujus sermo multus est, errat. D.

٢٥٩٨ مَن كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ آثَامُهُ

2598. Cujus verba multa sunt, ejus peccata multa sunt. A.

٢٥٩٩ مَن كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ مَلَامُهُ

2599. Cujus sermo multus est, ejus vituperium multum est. A. B.

٢٦٠٠ مَن كَثُرَ مِنْ شَيْءٍ عُرِفَ بِهِ

2600. Qui rem saepe facit, ea notus fit. D.

٢٦٠١ مَن كَثُرَ هَاجِرُهُ وَجَبَ هَاجِرُهُ

2601. Cujus sermo turpis frequens est, eum fugere debemus. A. B.

٢٦٠٢ إِذَا كَثُرَتِ الْأَيْدِي شَاطَ الْعَدَسُ

2602. Quum manus multae sunt, lentae aduruntur (in coquendo). D.

٢٦٠٣ إِذَا كَثُرَتِ الرُّهْبَانُ خُرِبَتِ الْكَنِيسَةُ

2603. Quum monachi multi sunt, ecclesia vastatur. D.

Paulo aliter in Rostgaardii libro :

٢٦٠٤ مَن كَثُرَتْ مَخَافَتُهُ قَلَّتْ آفَتُهُ

2604. Cujus metus multus est, ejus damnum parvum est. A.

٢٦٠٥ مَن أَكْثَرَ النَّوْمَ لَمْ يَجِدْ فِي عُمُرِهِ بَرَكَهَ

2605. Qui multum dormit, is in vitā sua abundantiam non consequitur. A.

٣٦.٦ مَنْ أَكْثَرَ الْعُدْوَانَ لَمْ يَأْمَنْ أَبَدًا وَمَنْ سَلَكَ الْعَدْلَ لَمْ يَخْشَ أَحَدًا

2606. Qui multam inimicitiam exercet, nunquam securus est et qui via iniustitiae incedit, neminem timet. A.

٣٦.٧ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ مُذَاكَرَةِ الْعُلَمَاءِ لَمْ يَنْسَ مَا تَعَلَّمَ وَاسْتَفَادَ مَا لَمْ يَتَعَلَّمْ

2607. Qui doctorum saepe meminit, eorum non obliviscitur, quae didicit et id acquirit, quod non didicit. D.

٣٦.٨ لَا تُكْثِرْ مِنْ عِشْرَةِ الْمُلُوكِ يَمْلُوكِ

2608. Ne mutuum consuetudinem cum regibus frequenter habes, nam tui fastidium habebunt. D.

٣٦.٩ كَثْرَةُ الْإِخْوَانِ مَعُونَةٌ عَلَى الرَّمْلِ

2609. Fratrum multitudo contra tempus auxilium est. D.

٣٦.١٠ كَثْرَةُ الْإِسْتِمَاعِ تُرِثُ الْإِنْتِفَاعَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ تُرِثُ الْمَلَالَ

2610. Multum audire commodum parat et multum interrogare, taedium parat. A.

videtur pro تورث, nam forma prima non bene admittitur.

٣٦١١ كَثْرَةُ الْأَيْدِي تَحْرِقُ الطَّعَامَاتِ

2611. Multae manus cibos comburunt (corrumpunt).
Sed de voce حرق dubito.

٣٦١٢ كَثْرَةُ التَّجَارِبِ زِيَادَةٌ فِي الْعَقْلِ

2612. Multitudo experientiarum prudentiam auget. G.

٣٦١٣ كَثْرَةُ الْجَرَادِ تُرْخِصُ اللَّحْمَ

2613. Multitudo locustarum efficit, ut caro vilis pretii sit. D.

٣٦١٤ كَثْرَةُ الرُّؤَسَاءِ تُغْرِقُ الْمَرَاكِبَ

2614. Multitudo principum naves submergit. conf. Meid. 24, 535.

٣٦١٥ كَثْرَةُ الزِّيَارَةِ تَرِثُ الْمَلَلَ

2615. Multa visitatio fastidium parit. A.

٣٦١٦ كَثْرَةُ الْقُرْبِ إِلَى النَّاسِ تَجْلِبُ الشُّوْءَ

2616. Multa hominum propinquitas malum adducit. D.

٣٦١٧ كَثْرَةُ الْكَلَامِ تُزِلُّ اللِّسَانَ وَتُمِلُّ الْإِخْوَانَ

2617. Sermonis multitudo efficit, ut lingua erret et fratres fastidium capiant. B.

٣١١٨ كَثْرَةُ النَّصِيحِ تَحْمِلُ عَلَى سُوءِ الظَّنِّ

2618. Multa monita malam opinionem excitant. A.

٣١١٩ كَثْرَةُ النَّوْمِ تَجْلِبُ الدَّمَارَ وَتَسْلُبُ الْأَعْمَارَ

2619. Multus somnus interitum adducit. et vitas rapit. A.

٣١٢٠ كَثْرَةُ الْوَقَعَاتِ تَعَلِّمُ الْطِفْلَ الْمَشْيَ

2620. Multitudine lapsus infans ambulare discit. G.

٣١٢١ إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةُ الضَّحِكِ فَإِنَّهَا تُمِيتُ الْقَلْبَ

وَتُورِثُ النِّسْيَانَ

2621. Cavete multum risum, is enim animum occidit et oblivionem producit. A.

٣١٢٢ مِنْ كَثْرَةِ لَحْظَاتِهِ دَامَتْ حَسَرَاتُهُ

2622. Ob multos ejus intuitus, suspiria ejus continua sunt. D.

٣١٢٣ كَثِيرٌ مِنَ الْأُمُورِ لَا يَصْلَحُ إِلَّا بِقَرَائِنِهَا لَا

يَصْلَحُ الْعِلْمُ بِغَيْرِ وَرَعٍ وَلَا الْحِفْظُ بِغَيْرِ فَهْمٍ وَلَا

الْجَمَالُ بِغَيْرِ حَلَاوَةٍ وَلَا الْحَسَبُ بِغَيْرِ أَدَبٍ وَلَا

السُّرُورُ بِغَيْرِ أَمْنٍ وَلَا الْغِنَاءُ بِغَيْرِ كِفَايَةٍ وَلَا

الْاجْتِهَادُ بِغَيْرِ تَوْفِيقٍ

2623. Multae res nonnisi rebus cum iis conjunctis bonae sunt; doctrina nonnisi cum timore Dei conjuncta, memoria cum ingenio, pulchritudo cum morum suavitate, nobilitas majorum cum bonis moribus, gaudium cum securitate, divitiae cum sufficientia, studium cum Dei auxilio. A.

٢٦٢٣ كَثِيرٌ مِنَ الْحَطَبِ يَكْفِيهِ قَلِيلٌ مِنَ النَّارِ

2624. Multo ligno parum ignis sufficit. D.

٢٦٢٤ إِنْ كَذَبَ الْغَنِيُّ قَالُوا صَدَقَ وَإِنْ رَقَصَ

قَالُوا مَلِيحٌ

2625. Si dives mentitur, dicunt: verum dixit et si saltat, dicunt: pulchrum est. G.

٢٦٢٥ الْكَذِبُ حَبْلٌ قَصِيرٌ

2626. Mendacii funis brevis est. G.

٢٦٢٦ الْكَذِبُ دَاءٌ وَالصِّدْقُ دَوَاءٌ

2627. Mendacium morbus et veritas remedium est. A.

In codice G. loco vocis دواء legitur شفاء.

٢٦٢٧ الْكَذِبُ دُلٌّ وَالصِّدْقُ عِزٌّ

2628. Mendacium vilitas et veritas honor est. A.

٢٦٢٨ الْكَذِبُ صِفَةُ الْمُنَافِقِينَ

2629. Mendacium qualitas hypocritarum est. G.

٣٦٣٠ الكَذِبُ لَا يُسْتَحْسَنُ إِلَّا مِنَ الشُّعْرَاءِ

2630. Mendacium pulchrum non putatur, nisi si a poetis provenit. B.

٣٦٣١ الكاذِبُ وَالْمَيِّتُ سَوَاءٌ لِأَنَّ فَضِيلَةَ الْحَيِّ النُّطْقِ

وَإِذَا لَمْ يُوثَّقْ بِكَلَامِهِ فَقَدْ بَطَلَتْ حَيَوَتُهُ

2631. Mentiens et mortuus aequales sunt, quia viventis praestantia loquela consistit. Si ejus sermoni fiducia haberi non potest, ejus vita irrita est. A.

٣٦٣٢ الْكَذِبُ مِنْ نَمِيَةٍ

2632. Magis mentiens quam palumbes torquatus. Schar.

Conf. Meid. 22, 217. Vocabulum نَمِيَةٍ in scholis voce فَاخْتَةٌ explicatur. Sam. Schar.

٣٦٣٣ مَنْ كَرَّمَ خُلُقَهُ وَجَبَ حَقُّهُ وَمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ

ضَاقَ رِزْقُهُ

2633. Cujus indoles generosa est, ejus jus necessarium est et cujus indoles prava est, ejus portio parva est. A.

٣٦٣٤ مَنْ كَرَّمَ الْكَرِيمَ الدَّفْعُ عَنِ الْحَرِيمِ

2634. Generosi est uxores defendere.

Verba haec Anfus ben-Haritzah protulit. Sam.

۲۶۳۵ اَكْرِمُوا الصَّغِيرَ

2635. Prostratum honorate!

Proverbium vulgo usitatum, ne contra infelicem potestate nostra usi vindictam sumamus, monet. Cod. Abu-Qhb.

۲۶۳۶ مَنْ أَكْرَمَ أَبَاهُ طَالَتْ أَيْامُهُ

2636. Qui patrem suum honorat, ejus dies multi sunt. D.

۲۶۳۷ لَا يَكْرُمُ الْمَرْءُ فِي مَنْزِلِهِ وَلَا يَهَانُ

2637. Vir in sua domo neque honoratur neque despicitur. D.

۲۶۳۸ الْكَرِيمُ إِذَا رَهَنَ لِسَانَهُ بِالْإِجَابِ فَكَهْ بِالْإِنْجَارِ

2638. Generosus si linguam promissis oppigneravit, perficienda re laetus est. B.

۲۶۳۹ الْكَرِيمُ طَرُوبٌ

2639. Generosus commotus est.

J. e. Alacritas eum movet, dum vilis naturam durities occupabit. Sam. Schar.

۲۶۴۰ الْكَرِيمُ هُوَ الَّذِي يُخْفِي كَرَمَهُ حَتَّى لَا تَعْلَمَ

شِمَالَهُ مَا تَنْفِقُ يَمِينُهُ

2640. Generosus est, qui generositatem suam oc-

cultat, ita ut ejus sinistra manus nesciat, quid
ejus dextera eroget. A.

٣٦٤١ أَنْ الْكَرِيمَةَ يَنْصُرُ الْكَرَمُ ابْنُهَا وَابْنُ اللَّيْمَةِ
لِلثَّامِ نَصُور

2641. Generosae filius generosis auxilium fert, et
filius vilis vilium adjutor est. Abu-Mo-
hammed. Alahrabi Ham. p. 664.

Versus metri Camel est.

٣٦٤٢ اِكْرَهُ لِنَفْسِكَ مَا كَرِهْتَ لِغَيْرِكَ

2642. Ne tibi permittas, quod aliis permittere non
vis. A.

٣٦٤٣ لَا كَسَبَ ثَوَابَهُ وَلَا خَلَاةُ لِصَاحِبِهِ

2643. Ne remuneratione sua potiatur neque socio
suo eam relinquat! D.

٣٦٤٤ اِكْتَسَبَ اَدَبًا تَكْتَسِبُ نَسَبًا

2644. Si animi culturam acquiris, gloriam acqui-
res. A.

٣٦٤٥ رَبَّمَا كَسَدَتْ اَلْيَوَاقِيتُ فِي بَعْضِ الْمَوَاقِيتِ

2645. Interdum hyacinthi quibusdam temporibus
emtores non inveniunt. D.

٣٦٤٦ كَسَرَ بَيْنَهُمْ رَمَحٌ

2646. Lancea inter eos fracta fuit.

I. e. Inimici facti sunt.

٣٦٤٧ أَنْكَسَرَتْ شَوْكَتُهُ

2647. Spina ejus fracta est.

Robur et potestas ejus evanuit. Schar.

٣٦٤٨ لَوْلَا الْكَاسُورَةُ مَا عَمِرَتِ الْفَاخُورَةُ

2648. Si olitores non fuissent, herba Majorana culta non esset. G.

٣٦٤٩ الْكَسَلُ وَكَثْرَةُ النَّوْمِ يَبْعِدَانِ مِنَ اللَّهِ

وَيُورِثَانِ الْفَقْرَ

2649. Pigritia et multus somnus a Deo removent et paupertatem adducunt. G.

٣٦٥٠ تَكَاسَلُ الْمَرْءِ فِي الصَّلَاةِ مِنْ ضَعْفِ الْإِيمَانِ

2650. Quum vir in precibus faciendis segnis est, hoc fidei infirmae indicium est. D.

٣٦٥١ مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ حَجَبَ عَنِ النَّاسِ عَيْبَتَهُ

وَمَنْ نَشَرَ صَبْرَهُ طَوَى عَنِ النَّاسِ أَمْرَهُ

2651. Quem pudor veste sua tegit, is vitia sua ab hominibus occultat et qui patientiam suam expandit, is rem suam ab hominibus complicat. A.

٣٦٥٢ لَا تَكْشِفْ سِرَّكَ لِلْقُرُودِ

2652. Ne similiis secretum tuum delegas! D.

٣٦٥٣ هَذَا الْكَعْكُ مَا هُوَ مِنْ ذَاكَ الْعَجِينِ

2653. Hic panis bis coctus ex illa farinae massa non est. D.

٣٦٥٤ مَنْ كَفَّ لِسَانَهُ عَنِ الْمَذَامِ كَفَّتْ عَنْهُ

الْسِّنَةُ الْآنَامِ

2654. Qui linguam suam a rebus vituperandis cohibet, ab eo hominum linguae cohibentur. A.

٣٦٥٥ كَفَّ الْغَضَبُ تَمَامَ حُسْنِ الْخَلْقِ

2655. Cohibere iram est perfectio pulchritudinis formae corporis. B.

٣٦٥٦ الْكَفُّ عَنِ الشَّهَوَاتِ غَنَى

2656. Cupiditatibus se abstinere opulentia est. G.

٣٦٥٧ مَنْ كَفَرَ النِّعْمَةَ اسْتَوْجَبَ السَّلْبَ وَحَرَّمَ الْمُرِيدَ

2657. Qui pro beneficio gratias non agit, meret, ut eo privetur et impedit; quominus augeatur. A.

٣٦٥٨ كَفَرَانُ النِّعْمَةِ مُزِيلُهَا

2658. Ingratitudo efficit, ut beneficium cesset. A.

٣٦٥٩ كَافِرِينَ وَمُرْزُقِينَ

2659. Increduli et res ad vitam necessariam accipientes! D.

٣٦٦ الذي كفل الغريب يبتلى بالشّر ومن يحذر

الفخاخ يكون مطمئناً

2660. Qui peregrini sponsor est, malo adficitur et qui laqueos cavet, tranquillus est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. prov. Sal. 11, 14.

٣٦٧ كَفَّنَ النِّعْمَةَ لَوْمٌ وَصَحِيَّةُ الْجَاهِلِ شُومٌ

2661. Occultare beneficium vilitas est, cum insipido consortium habere infelicitas. A.

٣٦٨ كَفَا أَدَبًا لِنَفْسِكَ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ

2662. Omnis res, quae tibi in alio ingrata est, te mores docere potest. B.

٣٦٩ كَفَى بِالشَّيْبِ دَاءًا

2663. Senectus morbus sufficiens est. A.

٣٧٠ كَفَى لِلْحَسُودِ حَسَدُهُ

2664. Invido invidia sua sufficit. A.

٣٧١ كَفَاكَ مِنْ غُيُوبِ الدُّنْيَا أَنْ لَا تَبْقَى

2665. Contra vitia hujusce mundi te defendit id, quod non durat. A. B.

٣٧٢ يَكْفِيكَ بِالْحَسَدِ أَنَّهُ يَغْتَمُّ عِنْدَ سُرُورِكَ

2666. Invidum ex eo cognoscere potes, quod in gaudio tuo moerore adficitur. D.

Vox الحاسد pro الحسد videtur.

٣٦٦٧ يَكْفِيكَ مَا بَلَغَكَ الْمَحَلَّ

2667. Tibi id sufficit, quod ad locum te perducit.

Dixit poeta :

مَنْ شَاءَ أَنْ يُكْثِرَ أَوْ يُقَلَّ يَكْفِيهِ مَا بَلَغَهُ الْمَحَلَّ

Qui aut divitis aut pauperis modo se gerit, ei id sufficit, quod ad locum ipsum perducit. Metrum Sarih est.

Duplex explicandi modus est. Aut sensus est: postquam satiatus es, hominibus omnia, quae possides, da, aut: paucis contentus esto! Cod. Abu-Ohbaid.

٣٦٦٨ كُلُّ أَحَدٍ يَجُرُّ النَّارَ إِلَى قَرْصِهِ

2668. Unus quisque ad panem suum ignem trahit. D.

٣٦٦٩ كُلُّ أَحَدٍ مُحْطَتُهُ فِي فَمِهِ حُلْوَةٌ

2669. In cujuslibet ore mucus nasi sui dulcis est. D.

Vocabulum مُحْطَةٌ videtur pro مخاطة

٣٦٧٠ كُلُّ أَخٍ مُفَارِقُهُ أَخُوهُ لَعَمْرُ أَبِيكَ إِلَّا الْفَرْقَدَانِ

2670. Ab omni fratre frater se separat, exceptis stellis duabus Farkadan.

Tempus omnes homines separat; illae autem stellae semper conjunctae sunt. Cod. Abu-Ohbaid.

٣٦٧١ كُلُّ أَمْرٍ فِي شَأْنِ نَفْسِهِ سَاعِي

2671. Omnis vir rei suae operam dat. D.

٢٦٧٢ . كُلُّ إِنْسَانٍ بِنَاسٍ (أ. يَأْنَسُ) إِلَى شَكْلِهِ وَكُلُّ

طَيْرٍ لَا يَأْلَفُ إِلَّا إِلَى جِنْسِهِ

2672. Quilibet homo cum eo, qui ipsi similis est, consuescit et quaelibet avis ad eas, quae ejusdem generis sunt, adsuescit. A.

٢٦٧٣ . كُلُّ إِنْسَانٍ يَنْسَبُ إِلَى مَا كَانَ يَفْعَلُهُ وَيُذَكِّرُ

بِمَا كَانَ يَعْمَلُهُ

2673. Cuilibet viro id, quod faciebat, tribuitur et e ratione ejus, quod agebat, hominis mentio fit. A.

٢٦٧٤ . كُلُّ جَدِيدٍ لَهُ لَذَّةٌ أَمَّا الْعَتِيقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

2674. Cuilibet novo voluptas est; sed vetus a nobis salutatum sit! D. G. conf. Meid 23, 582.

٢٦٧٥ . كُلُّ حَجَرَةٍ لَهُ أَجْرَةٌ

2675. Cuilibet lapidi pretium est. D.

٢٦٧٦ . كُلُّ حَرَكَةٍ وَفِيهَا بَرَكَةٌ

2676. In omni motu felicitas est. D.

٢٦٧٧ . كُلُّ دَاخِلٍ يَنْفَعُ

2677. Omnis intrans utilis est. D.

٢٦٧٨ . كُلُّ دَوَكَةٍ وَرِجَالُهَا

2678. Omnis dynastia et ejus viri. D. Conf. Me id.
23, 201.

٣٦٧٩ كل زمان له دولة ورجال

2679. Cuilibet tempori dynastia (v. vicissitudo) et
viri sunt. D. G.

٣٦٨٠ كل زمان يعطى حكمه

2680. Quodvis tempus imperium (judicium) suum
fert. G.

٣٦٨١ كل سبع في غايه زها

2681. Omnis fera in saltu suo agmen est. D.

٣٦٨٢ كل شاة بفعلها تطالب

2682. Omnis ovis ob actionem suam punitur. D.
Conf. Me id. 22, 15.

٣٦٨٣ كل شىء اذا كثر رخص الا العقل

2683. Omnis res, quum multa est, vilis pretii est,
excepto ingenio. D.

In codice A. additur. فانه اذا كثر خلا „nam id, si
multum est, magni pretii est.“

٣٦٨٤ كل شىء بدین حتى اللطم على الخدين

2684. Omnis res est debitum (v. ob debitum) et
ipsa genarum percussio. D.

٣٦٨٥ كل شىء لا بد له من انتهاء

2685. Cuilibet rei necessario finis erit. G.

٣٨٩ كل شيء لا يوافق الا حق فاعلم انه الصواب

2686. Omnis res, cui stupidus non adsentit, rectam eam esse scito! B.

٣٨٧ كل شيء يخميني الا الجريب فانه يرويني

2687. Omnis res mihi sorbendum dat, sed fluvius Aldjoraib potu me satiat.

Verba ista planitiei الرمة appellatae in regione Nedjd tribuuntur. Djoraib autem magni fluvii nomen est, qui in illam planitiem effunditur. Kam.

٣٨٨ كل شيء يميل الى شكله

2688. Omnis res ad rem ipsi similem inclinatur. A.

٣٨٩ كل شيء يتغير من ضده ويميل الى نده ولا

يألف الانسان الا نظيره

2689. Omnis res rem, quae ipsi contraria est, fugit et ad rem, quae similis est, inclinatur et homo non nisi ad eum adsuescit, qui ipsi similis est. A.

٣٩٠ كل صاحب علم يحتاج الى علم

2690. Cuilibet, qui scientiis operam dat, scientia (doctrina) necessaria est. A.

٣٩١ كل ضيعة ولها رب الى المدينة

2691. Omni praedio via ad oppidum ducens est. D.

كل طائر يصيد قدره ٣٦٩٢

2692. Omnis avis tantum, quantum ei sufficit, venatur. Sam.

كل طير يستلذ بصوته ٣٦٩٣

2693. Omnis avis sua voce laetatur. G.

كل طويذ الذقن قليل العقل ٣٦٩٤

2694. Quilibet longo mento praeditus parum ingenii habet. D.

كل عالم الذى لا يعمل بعلمه فهو واللص ٣٦٩٥

سواء وكل غنى ليس له راحة فهو والفقير

سواء وكل رجل ليس له عقل فهو والبهيمة

سواء وكل حره ليس لها حياء فهي

والامة سواء

2695. Quivis doctus, qui in agendo doctrinam suam non adhibet, latroni aequalis est et quivis dives, cui quies non est, pauperi aequalis est et quivis vir, cui prudentia non est, bruto aequalis est et quaevis femina nobilis, cui pudicitia non est, servae aequalis est. A.

كل عقدة ولها طعم ٣٦٩٦

2696. Omni succo spisso gustus est. D.

كُلُّ عَلِيلٍ بِعَقَاقِيرِ بِلَادِهِ يُدَاوَى ٣٦٩٧

2697. Omni aegroto in plantis aromaticis regionis
suae remedium adfertur. D.

كُلُّ عُودٍ فِيهِ دُخَانُهُ ٣٦٩٨

2698. In quolibet ligno fumus suus est. D. Conf.
Meid. 23, 203.

كُلُّ فُؤَلٍ لَاهِي فِي نَوَارِهِ ٣٦٩٩

2699. Omnis faba flore suo delectatur. D.

كُلُّ قَبْرِ مَشْغُولٍ بِبِلَادِهِ ٣٧٠٠

2700. Omne sepulcrum sua regione occupatum
est. D.

كُلُّ كَرَّةٍ مَا تَسْلَمُ الْجَرَّةُ ٣٧٠١

2701. Non omni vice hydria salva est. D. Conf.
Fakih. Alchol. p. 19. l. 5.

كُلُّ كَلَامٍ وَلَهُ جَوَابُ ٣٧٠٢

2702. Cuilibet sermoni responsum est. D.

كُلُّ مَا فَاتَنِي مِنَ الدُّنْيَا غَنِيمَةٌ ٣٧٠٣

2703. Omnis res mundi, quae me fugit, praeda
est. D.

كُلُّ مُبْتَدَأٍ لَهُ أَتْتَاهُ ٣٧٠٤

2704. Cuilibet initio finis est. D. G.

In altero loco codicis D. legitur: لكل ابتداء انتهاء

٢٧٠٥ كل مُجْتَهِد وَلَهُ نَصِيبٌ

2705. Cuilibet diligentiam adhibenti portio est. D.

٢٧٠٦ كل مُجِدِّ مَعَ النَّوَاكَةِ مُودٍ

2706. Omnis cum stultitia dona dans perit.

I. e. Stulto divitiae inutiles sunt. Laudatur igitur prudentia. S a m.

٢٧٠٧ كُلُّ مَحْنَةٍ إِلَى زَوَالٍ وَكُلُّ نِعْمَةٍ إِلَى انْتِقَالٍ

2707. Omnis calamitas cessatura est et omnis vitae commoditas ad alios perventura est. A.

٢٧٠٨ كُلُّ مَطَرَةٍ فِي نَيْسَانَ خَيْرٌ مِنَ السَّيِّئَةِ وَالْفَدَّانِ

2708. Omnis pluvia mense Nisan melior est, quam vomis et biga bouum arantium. D.

٢٧٠٩ كل من اتَّقَى اتَّقَى

2709. Omnis qui timet, occurrit. G.

٢٧١٠ كُلُّ مَنْ خَالَفَ بِمَا أَمَرَ اللَّهُ أَحْوَجَهُ اللَّهُ

2710. Omnis, qui in eo, quod Deus eum jussit, adversatur, eum Deus cogit. G.

٢٧١١ كل من في يده حَجَرٌ رَمَاهُ فِي بَيْتِ

2711. Omnis qui in manu sua lapidem habet, in puteum eum jacet. D.

٢٧١٢ كل مَنْ يَدَّعِي بِمَا لَيْسَ فِيهِ كَذَبَتْهُ شَوَاهِدُ

الْإِمْتِحَانُ

2612. Qui sibi arrogat id, quod non possidet, eum probandi testimonia mendacii arguunt. D.

٢٧١٣ كل مَنْ يَعْمَلُ شَيْءً قُدَّامَهُ يَمْشِي

2713. Omnis qui rem agit, ex adverso ejus incedit. D.

٢٧١٤ فَكُلُّ جَرِيحَةٍ لَهَا دَوَاءٌ وَسُوءُ الْخُلْفِ لَيْسَ لَهَا دَوَاءٌ

2714. Omni vulnere remedium est; sed pravitati naturae remedium non est. D.

٢٧١٥ فِي كُلِّ جَرَعَةٍ شُرْقَةٌ وَفِي كُلِّ أَكْلَةٍ غَضَّةٌ

2715. In quolibet haustu aquae praefocatio in gutture est et in quolibet esu angor. A.

٢٧١٦ فِي كُلِّ شَيْءٍ سَرَفٌ إِلَّا فِي الْمَعْرُوفِ

2716. In omni re nimium est nisi in virtute. D.

٢٧١٧ فِي كُلِّ قَلْبٍ شُغْلٌ

2717. In omni corde negotium est, quo occupatur. A.

٢٧١٨ لِكُلِّ بَاطِنٍ ظَاهِرٌ وَلِكُلِّ أَوَّلٍ آخِرٌ

2718. Omni interno externum est et omni primo postremum A.

٢٧١٩ لِكُلِّ بِنَاءٍ أُسٌّ وَلِكُلِّ تَرَابٍ غُرْسٌ

2719. Cuilibet aedificio fundamentum est et cuilibet terrae res plantata est. A.

٢٧٢٠ لِكُلِّ تَاجِرٍ بِضَاعَةٌ (وَبِضَاعَةُ) الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ

وَلِكُلِّ شَيْءٍ قِيَمٌ وَقِيَمُ الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ

2720. Cuilibet mercatori merx est; hominis merx autem ingenium est; cuilibet rei valor est; valor autem hominis ingenium est. A.

Vocem بِضَاعَةٌ inclusam ex conjectura addidi.

٢٧٢١ لِكُلِّ دَاخِلٍ دَهْشَةٌ فَدَوَاءُهَا التَّحِيَّةُ

2721. Omni intranti stupor est, cujus remedium salutatio est. D. conf. Meid. 23, 75.

٢٧٢٢ لِكُلِّ شَيْءٍ دَعَامَةٌ وَدَعَامَةُ الْإِنْسَانِ عَقْلُهُ فَبِقَدْرِ

عَقْلِهِ تَكُونُ مَرْتَبَتُهُ

2722. Cuilibet rei fulcimentum est et hominis fulcimentum ingenium est; tum e ratione ingenii gradus dignitatis ejus est. A.

٢٧٢٣ لِكُلِّ شَيْءٍ سَبَبٌ

2723. Cuilibet rei causa est. D.

٢٧٢٤ لِكُلِّ شَيْءٍ سِرٌّ وَسِرُّ الرَّاحِ السُّرُورُ

2724. Cuilibet rei secretum est et vini secretum gaudium est. D.

٢٧٢٥ لِكُلِّ شَيْءٍ طَرَفَانِ وَوَسَطٌ وَأَعْدَلُ الْأُمُورِ أَوْسَاطُهَا

2725. Cuilibet rei duae extremitates et medium sunt; justissima autem res media est. A.

٢٧٢٦ لِكُلِّ شَيْءٍ قُوتٌ وَأَبْنُ آدَمَ قُوتُ الْمَوْتِ

2726. Cuilibet rei est nutrimentum; mortis autem nutrimentum homo est. A.

٢٧٢٧ لِكُلِّ صَبَاحٍ صَبُوحٌ

2727. Cuilibet tempori matutino potus matutinus est. Sam.

٢٧٢٨ لِكُلِّ عَدَاوَةٍ مَصْلَحَةٌ إِلَّا لِعَدَاوَةِ الْحُسُودِ

2728. Cuilibet inimicitiae res est, qua deponi potest, sed inimicitiae invidi nulla talis res est. A.

٢٨٢٩ لِكُلِّ عَمُودٍ نَدَى

2729. Cuilibet columnae pluvia est.

Columna (palus) tentorii hoc in proverbio familiam designat. I. e. Cuilibet familiae res ad vitam sustinendam necessariae a Deo concessae sunt. Sam. Sed conf. Meid. 23, 123.

٢٧٣٠ لِكُلِّ عَمَلٍ ثَمَرَةٌ مِنَ الثَّوَابِ وَالْعِقَابِ

2730. Cuilibet operi fructus est aut praemii aut poenae. conf. Calil. p. 267.

لِكُلِّ عَمَلٍ رَجَالٌ ٢٧٣١

2731. Cuilibet operi viri sunt. Ebn-Challik.
praef.

لِكُلِّ قَدَرٍ قَدَرٌ ٢٧٣٢

2732. Cuilibet rei sordidae sordidus est.

I. e. Cuilibet rei pravae pravus est, qui eam sus-
cipit. Sam.

لِكُلِّ قَرِيبِي قَرِيبِي ٢٧٣٣

2733. Cuilibet propinquitati propinquitas est.

Vocabulum قَرِيبِي deminutivum vocis قَرِيبِي esse scho-
lion docet, tum poetae versum sequentem proverbio si-
mitem esse dicit:

فَلَا تُفْشِ سِرَّكَ إِلَّا إِلَيْكَ فَإِنَّ لِكُلِّ نَصِيحٍ نَصِيحًا

Ne secretum alii quam tibi ipsi divulga, nam cuilibet
amico amicus est. Metrum Motakarib est. Sam.

لِكُلِّ قَوْلٍ جَوَابٌ وَلِكُلِّ جَمِيلٍ ثَوَابٌ ٢٧٣٤

2734. Cuilibet verbo responsum est et cuilibet fa-
cto pulchro remuneratio. A.

لِكُلِّ قَوْمٍ يَوْمٌ ٢٧٣٥

2735. Cuilibet genti dies est. D.

لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ وَلِكُلِّ مَوْضِعٍ مَجَالٌ ٢٧٣٦

2736. Cuilibet loco sermo est et cuilibet loco cir-
cuitus. Calil. p. 143.

٢٧٣٧ لِكُلِّ نَاجِمٍ قَوْلٌ

2737. Cuilibet astrólogo verbum est. G.

Vox مناجم eandem significationem quam مناجم habere videtur.

٢٧٣٨ لِكُلِّ يَدٍ مَا صَرَبَتْ

2738. Cuilibet manui id est, quod acquisivit. S.

٢٧٣٩ لَا كُلُّ مَنْ عَلَيْهِ جِلْدُ النَّمِرِ شَجِيعٌ

2739. Non omnis cute pardī tectus strenuus est. D.

٢٧٤٠ لَهُ فِي كُلِّ قِدْرِ مَغْرَفَةٌ

2740. Ei in omni olla haustum est. D.

٢٧٤١ مَعَ كُلِّ خَيْرَةٍ عِبْرَةٌ

2741. Cum omni rerum notitia exemplum est. A.

٢٧٤٢ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَحْفَظُ الْأَحْمَقُ إِلَّا مِنْ نَفْسِهِ

2742. Ab omni re stultus se custodit nisi a se ipso. D.

٢٧٤٣ وَكُلُّ أَلْفٍ إِلَى أَلْفَةٍ لَقَا

2743. Omnis familiaris cum familiari suo se conjungit. D.

Inest lusus verborum.

٢٧٤٤ وَكُلُّ غَنِيٍّ فِي الْعُيُونِ جَلِيلٌ

2744. Omnis dives in oculis (aliorum) magnus est. D.

٢٧٤٥ وَكُلُّ يَدْعَى بِوَصَالِ كَيْلِي

2745. Quilibet se cum Laila conjunctum esse sibi arrogat. D.

٢٧٤٦ كَلْبٌ حَى خَيْرٌ مِنْ أَسَدٍ مَيِّتٍ

2746. Canis vivus melior est quam leo mortuus. D. G.

٢٧٤٧ وَكَلْبٌ غَيْرُكَ مَا يَتَّبَعُكَ

2747. Alius canis te non sequitur. D.

٢٧٤٨ الْكَلْبُ الَّذِى مَا يَمْضِى لِلصَّيْدِ إِلَّا بِشَبَاقِ

مَا يَجْلِبُ غَنِيْمَةً

2748. Canis, qui nonnisi cum rete venatum it, nil praedae capiet. D.

Rostgaardius hoc proverbium adtulit; sed in voce شباق, quae mihi pro شباك posita videtur, mecum non consentit.

٢٧٤٩ الْكَلْبُ جَابَهُ وَالْكَلْبُ أَكَلَهُ

2749. Canis id laceravit et canis id edit. D.

٢٧٥٠ كَلَّفَتْنِى الْأَبْلَقَ الْعُقُوقَ

2750. Variegatum praegnantem mihi imperasti.

I. e. rem impossibilem mihi imposuisti. Sam. conf. Meid. 16, 8.

٢٧٥١ مَنْ تَكَلَّفَ مَا لَا يَعْنيهِ وَاتَدَّ مَا يَعْنيهِ

2751. Qui in se suscipit id, quod ipsum non spectat, eum fugit id, quod ipsum spectat. A.

٢٧٥٢ كَلَامُ الْعَاقِلِ قُوَّةٌ وَكَلَامُ الْجَاهِلِ قُوَّةٌ

2752. Sermo prudentis alimentum et sermo insipidi exitium est. A.

٢٧٥٣ كَلَامُ الْإِنْسَانِ بَيَانُ فَضْلِهِ وَتَرْجُمَانُ عَقْلِهِ

2753. Hominis sermo meriti argumentum et ingenii interpretis est. A.

٢٧٥٤ كَلَامُ الْمُلُوكِ مُلُوكُ الْكَلَامِ

2754. Sermo regum est rex sermonis. D.

٢٧٥٥ الْكَلَامُ الْحَسَنُ مَصَايِدُ الْعُقُولِ

2755. Sermo pulcher rete est, quo animi capiuntur. D.

In codice A. legitur الكلام المرغوب مصايد القلوب

٢٧٥٦ الْكَلَامُ كَالْعَدُوِّ إِنْ أَقَلَّتْ مِنْهُ نَفْعٌ وَإِنْ كَثُرَتْ

(١. أَكْثَرَتْ) مِنْهُ صَدَعٌ

2756. Sermo inimico similis est; si paucum ejus profers, utilis est; sin multum, diffindit. A.

٢٧٥٧ الْكَلِمَةُ الْقَاسِيَةُ تُهَيِّجُ الرَّجْزَ

2757. Verbum durum poenam excitat. G.

Hoc Salomoni tribuitur.

إِذَا تَكَلَّمْتَ بِكَلِمَةٍ هَلَكَتْهَا وَإِنْ لَمْ تَتَكَلَّمْ
بِهَا أَحْيَيْتَهَا ٢٧٥٨

2758. Si verbum profers, id perdis; sin vero id non profers, id conservas.

فَتَكَلَّمْ بِاللَّيْلِ حَيْثُ لَيْسَ طَائِرٌ لَيْلٍ ٢٧٥٩

2759. Noctu loquere, ubi avis noctis non est! D.

لَا تَتَكَلَّمْ بِأَمَانِ الْحَيْطِ لَهُ أَدَانِ الْحَيْطِ مَا لَهُ ٢٧٦٠

أَدَانِ لَكِنْ وَرَاءَ إِنْسَانٍ

2760. Ne cum securitate loquere, nam parieti aures sunt; parieti aures non sunt; sed pone eum homo est. G. conf. Meid. 1, 227. Burckh. 92.

كَمَالُ الْعِلْمِ فِي الْحِلْمِ ٢٧٦١

2761. Perfectio doctrinae in mansuetudine est. A.

كَمَالُ الْجُودِ الْإِعْتِدَارُ مَعَهُ ٢٧٦٢

2762. Liberalitatis perfectio in eo cernitur, quod excusatio cum ea conjuncta est. A.

كُمُونُ الْعَدَاوَةِ فِي الْفُؤَادِ كَكُمُونِ الْجَمْرَةِ ٢٧٦٣

تَحْتَ الرَّمَادِ

tus est, ei crimen erit, tibi autem patientia necessaria. A.

٢٧٧٢ إِذَا كَانَ صَاحِبُكَ مَجْنُونًا فَكُنْ أَنْتَ عَاقِلًا

2772. Quum socius tuus insanus est, tu prudens esto! D.

٢٧٧٣ إِذَا كَانَ صَاحِبُكَ عَسَلًا لَا تَأْكُلْهُ كُلَّهُ

2773. Quum socius tuus mel est, ne totum id ede! D.

٢٧٧٤ لَوْ كَانَ الصَّبْرُ رَجُلًا لَكَانَ كَرِيمًا

2774. Si patientia vir fuisset, generosus fuisset. B.

٢٧٧٥ لَوْ كَانَ بِيَّ جِسْمِي بَرَصٌ مَا كَتَمْتُهُ

2775. Si in corpore meo lepra fuisset, eam non occultassem. D.

٢٧٧٦ لَوْ كَانَ صَدْرِي زَجَاجَةً أَكُلُ كُلَّ يَوْمٍ زَجَاجَةً

2776. Si pectus meum vitrum esset, quolibet die gallinam ederem. D.

Sic in codice B. et vox اكل scripta est.

٢٧٧٧ لَوْ كَانَ فِي الْبَقْلَةِ خَيْرٌ أَكَلَهَا الْكَلْبُ

2777. Si in olerum bonum fuisset, id canis vorasset. D.

٢٧٧٨ لَوْ كَانَ لَهُ نُحْلٌ

2778. Si ei collyrium esset!

Si ei multae opes essent. Sam.

٢٧٧٩ مَنْ كَانَ الطَّمَعُ لَهُ مُرَكَّبًا كَانَ الْفَقْرُ لَهُ صَاحِبًا

2779. Cui cupiditas jumentum est, ejus socia paupertas est. D.

٢٧٨٠ مَنْ كَانَ الْقَبْرُ دَهْرَهُ لَا يَكْثُرُ فِشَارُهُ

2780. Cujus domus sepulcrum est, ejus nugae multae ne sint! D.

٢٧٨١ مَنْ كَانَ (لَهُ) دُهْنٌ طَلَا آسْتَهُ

2781. Cui oleum est, is podicem suum illinit. D.
Vocem لَهُ addidi.

٢٧٨٢ مَنْ كَانَ صَمْتُهُ بِغَيْرِ فِكْرٍ فَقَدْ لَهِيَ

2782. Cujus silentium sine cogitatione est, eo luditur. A.

٢٧٨٣ مَنْ كَانَ هَمُّهُ مَا يَدْخُلُ بَطْنَهُ صَارَتْ قِيَمَتُهُ مَا

يَخْرُجُ مِنْهُ

2783. Cujus cura eo occupatur, quod in ventrem intrat, ejus valor id fit, quod ex eo exit. G. B.

٢٧٨٤ كَانَتْ حَلَبُ

2784. Fuit Aleppo. D.

٢٧٨٥ كَانَتْ كَأَمْسِ الدَّاهِبِ

2785. Erat ut hesternus dies, qui praeteriit.

De re adhibetur, cujus ne vestigium quidem superest. Sam.

٢٧٨٦ أَمَتَى كَانَتْ حَلِيمَةً حَكِيمَةً وَيُوسُفَ عَطَّارَ

2786. ' Quando Halima sapiens (medica) et Josephus aromata vendens erat?

De Halima conf. lexic. m.

٢٧٨٧ لَوْ كَانَتْ الشُّرْكَةُ مَلِيحَةً تَشَارَكُوا اثْنَانِ فِي أَمْرَةٍ

2787. Si communio pulchra esset, duo unam uxorem communem haberent. D.

٢٧٨٨ لَوْ كَانَتْ مَرْيَمُ الْعَجَّانَةَ لَا بُدَّ لِعَيْسَى مِنْ قُرْصٍ

2788. Si Maria mulier massam panis conficiens fuisset, Josephus panem accipere debuisset. D.

٢٧٨٩ لَا كُنْتُ وَلَا كَانَ وَلَا اسْتَمَرَ بِكَ الْمَكَانَ

2789. Ne sis et ne sit et ne in loco semper sis! D.

٢٧٩٠ لَوْ كُنْتُ رَجَحَانَ كَانَ الدُّبُولُ

2790. Si herba odorata esses, ea marcida esset. D.

٢٧٩١ لَوْ كُنْتُ شَمْسٌ مَا طَلَعْتُ عَلَى الْقَصَارِ

2791. Si sol esses, super fullone ortus non esses. D.

٢٧٩٢ بَعْدَ مَا كُنْتُ زَوْجِيهَا أَصْبَحَ أَرْقِصُ فِي عَرْسِهَا

2792. Posteaquam ejus maritus fui, in ejus nuptiis saltabam. D.

٢٧٩٣ وَكُنْتُ كَذَاتِ الْقَدْرِ لَمْ تَذِرْ إِذْ غَلَّتْ أَنْتِزِلُهَا

مَذْمُومَةٌ أَمْ تَذِييمُهَا

2793. Feminae similis eras, quae byturo in olla bulliente nesciebat, num eam removeret vituperata, an eam in igne sineret.

Versus metri Thawil, qui in homine inter duas res haerente et incerto adhiberi videtur. Hamas. 202. l. 7. infra.

٢٧٩٤ كُنْ شَكُورًا فِي النِّعْمَةِ وَصَبُورًا فِي الشِّدَّةِ

2794. In commoda vita gratus, in calamitate patiens esto! A.

٢٧٩٥ كُنْ عَصَامِيًّا وَلَا تَكُنْ عِظَامِيًّا

2795. Sis Ihzamo similis (virtute) neque ad magnos genere (sine virtute) referendus sis!

De Ihzamo conf. Meid. 25, 1. Kam. et Harir. 258.

٢٧٩٦ كُنْ عَلَى حَذَرٍ مِنَ الْكَرِيمِ إِذَا هُنْتَهُ وَمِنَ

الْأَحْمَقِ إِذَا مَا زَحْتَهُ وَمِنَ الْعَاقِلِ إِذَا أُغْضِبْتَهُ

وَمِنَ الْفَاجِرِ إِذَا عَاشَرْتَهُ

2796. Generosum (nobilem) cave, si eum levipendis, stultum, si cum eo jocularis, prudentem, si ejus iram accendis et improbum, si cum eo consortio junctus es! D.

٢٧٩٧ كُنْ عَنِ النَّاسِ جَانِبًا لِيَحْسِبُوكَ النَّاسُ رَاهِبًا

لَأنَّ أَغْلَبَ النَّاسِ حَيَاتًا وَعَقَارًا

2797. Ab hominibus remotus esto, ut te monachum esse putent, nam major hominum pars serpentes et scorpiones sunt. G.

٢٧٩٨ كُنْ فِي أَوَّلِ وَلَوْ بِحَلْقِ اللَّحَا

2798. Inter primos sis et si in barba radenda! D.

٢٧٩٩ كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ

2799. In mundo te ita geras, ut peregrino aut in via transeunti similis sis! A.

٢٨٠٠ كُنْ فِي طُفُولِيَّتِكَ مُتَضِعًا لِتَكُنْ فِي شَيْخُوخَتِكَ

مُرْتَفَعًا

2800. In infantia tua submissus esto, ut in senectute tua elatus sis!

In codice D. شَخُوخِيَّتِكَ, in Par. شَيْخُوخَتِكَ legitur. In codice G. في أيام شَيْخُوخَتِكَ et في زمان طُفُولِيَّتِكَ et pro لتكن est فتكون.

٢٨٠١ كُنْ لِمَنْ فَوْقَكَ مُوقِّرًا

2801. Qui supra te est, eum reverearis! A.

٢٨٠٢ كُنْ مُحِبًّا كَافِيًّا وَلَا تَكُنْ مُبْغِضًا شَافِيًّا

2802. Sis amans sufficiens neque sis odium fovens medicans! D.

٢٨٠٣ كُنْ مَعَ الْجَاهِلِ حَكِيمًا وَمَعَ الْأَحْمَقِ عَاقِلًا

2803. Cum ignorante sapiens et cum stupido prudens sis! D.

٢٨٠٤ كُنْ مَعَ الْعَوْسَجِ زَيْتًا

2804. Cum rhamno oleum esto! D.

Sed in codice. G. زيتونا olea arbor legitur, id quod mihi magis placet.

٢٨٠٥ لَا يَكُونُ الْحَكِيمُ حَكِيمًا حَتَّى يَغْلِبَ جَمِيعَ شَهَوَاتِهِ

2805. Sapiens re vera sapiens non est, donec omnes cupiditates suas vincit. D.

٢٨٠٦ لَوْ يَكُونُ فِي الْبُومِ خَيْرٌ مَا فَاتَهُ الصَّيَادُ

2806. Si in bubone bonum esset, venator eam non reliquisset. D.

٢٨٠٧ لَوْ يَكُونُ فِيهِ خَيْرٌ مَا رَمَاهُ الطَّيْرُ

2807. Si in eo bonum esset, aves id non abjicerent. D.

٢٨٠٨ مَنْ يَكُونُ الْغُرَابُ لَهُ دَلِيلًا يَمُرُّ بِهِ عَلَى

جَيْفِ الْكِلَابِ

2808. Cui corvus viae dux est, eum ad cadavera canum traducit. G.

٢٨٠٩ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَا تُرِيدُ فَأَرِدْ مَا يَكُونُ

2809. Quum non est id, quod vis, id cupe, quod est!

Adhortatur nos, ut rebus a Deo nobis concessis contenti simus. Sam. Schar. Abu-Ohbaidus انا ما يكنى
habet et vulgum proverbio uti dicit.

٢٨١٠ لِيَكُنْ مَدِيحُكَ مِنْ فَمِ صَدِيقِكَ وَقَرِيبِكَ لَا

مِنْ فَمِكَ

2810. Laus tua sit ex ore amici et propinqui tui, non ex ore tuo. G.

Salomoni tribuitur conf. Prov. Salom. 27, 2.

٢٨١١ فَلْتَكُنْ كَلِمَتُكَ نَعَمٌ أَوْ لَا لِتَكُونَ حَقًّا عِنْدَ

جَمِيعِ النَّاسِ

2811. Sermo tuus sit certe aut non, ut verus sis apud omnes homines. D.

De voce حَقًّا dubito. Fortasse est pro

٢٨١٢ لَا تَكُنْ أَشْعَبَ فَتَتَّعِبَ

2812. Ne Aschahbus sis, nam fatigatus eris!

De illo viro avidissimo conf. Meid. 15, 71.

٢٨١٣ لَا تَكُنْ رَطْبًا فَتُعْصَرُ وَلَا يَابِسًا فَتَكْسَرُ

2813. Ne humidus sis, nam succus tuus exprimetur, et ne aridus sis, nam frangeris! D.

٢٨١٤ لَا تَكُنْ عَسَلًا فَيَأْكُلُوكَ النَّاسُ وَلَا تَكُنْ صَبْرًا

فَيَبْصُقُوكَ

2814. Ne mel sis, ut homines te edant, neque myrrha, ut te expuant! G.

٢٨٦ لا تَكُنْ عَلَى الْإِسْلَةِ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الْإِحْسَانِ

2815. Ne in malefaciendo validior sis quam in benefaciendo! B.

٢٨٦ لا تَكُنْ فَرَسًا لِمُحِبِّكَ لِئَلَّا تَقَعَ وَلَا كَلْبًا

2816. Ne amato tuo equus sis, ne cadas et ne canis sis! D.

٢٨٧ لا تَكُنْ فِي زَمَانِ الْقَيْظِ نَمْلَةً

2817. Ne tempore aestatis formica sis! D.

٢٨٨ لا تَكُنْ كَثِيرَ الْقَلْقِ وَالْخَوْفِ لِئَلَّا تَقَعَ فِي يَدِ

أَعْدَائِكَ

2818. Ne multa inquietudine et timore adficiaris, ne in inimicorum tuorum potestatem cadas! D.

٢٨٩ لا تَكُنْ كَثِيرَ الْكَلَامِ فَيَحْقِرُوكَ مَعَارِفُوكَ

2819. Ne multiloquus sis, nam qui te noverunt, te despicient. D.

٢٩٠ لا تَكُنْ مِمَّنْ يَلْعَنُ إِبْلِيسَ فِي الْعَلَانِيَةِ

وَيُطِيعُهُ بِالسِّرِّ

2820. Ne ex eorum numero sis, qui diabolo publice maledicunt, dum in secreto ei obediunt. D. B.

٢٨٢١ لَوْ لَمْ تَكُونِ جُحْرِي سَمَيْتِكَ الضَّرَاطَةُ

2821. Quod si tu foramen meum non esses, multum pedentem te appellassem. D!

٢٨٢٢ الْكَائِنُ مَقْدُورٌ وَالْهَمُّ زِيَادَةٌ

2822. Quae sunt, ea a Deo decreta sunt; moeror igitur augmentum est. B.

٢٨٢٣ الْمَكَانُ ضَيِّقٌ وَالْحِمَارُ رَفَّاسٌ

2823. Locus angustus est et asinus calcitrat. D.

٢٨٢٤ كَادَ الْفَقْرُ يَكُونُ كَفْرًا

2824. Non multum abest, ut paupertas impietas sit. S a m.

Sic dicitur, quod paupertas difficile ferri potest. De re, quae alteri similis est, adhibetur.

٢٨٢٥ كَادَ الْمُتَنَعِّلُ يَكُونُ رَاكِبًا

2825. Non multum abest, ut, qui calceos habeat, eques sit.

Non magna inter utrumque differentia est. S a m.

٢٨٢٦ كَادَتِ الْقَمَرَاءُ تَكُونُ نَهَارًا

2826. Non multum abest, ut nox luna lucente dies sit.

Et hocce proverbium de re alteri simili, ut non multum inter utramque discriminis sit, adhibetur. S a m.

٢٨٢٧ يا كَايِلَ النَّيْتِ فِي الظُّلُمَاتِ اِنَّ اِلٰهًا نَاقِدٌ وَبَصِيرٌ

2827. O tu, qui oleum in tenebris mensuras, (scias) Deum bona a pravis discernere et videre. D.

٢٨٢٨ اللَّيْمُ اِذَا شَبِعَ بَغَى وَاِذَا اَسْتَغْنَى طَغَى

2828. Vilis quum satiat^{us} est, injustus est, quum dives est, injuriam infert. B.

٢٨٢٩ اَلْاَمُّ اَعْمَالِ الْمُقْتَدِرِينَ اِلِاتِّقَامِ

2829. Vilissima potentium actio vindicta est.

Verborum auctor Actsamus ben-Zaifi fuisse dicitur. Sam.

٢٨٣٠ لَبِثٌ يَلْحَقُ الدَّارِيُّونَ

2830. Paulisper exspecta, donec pecorum domini adveniant!

De cura, qua opes administrantur, adhibetur. Sam.

٢٨٣١ لَبِثٌ قَلِيلًا يَلْحَقِ الْخَلَائِبُ

2831. Paulisper exspecta, donec adjutores adveniant!

De eo dicitur, qui adjutores habet. Sam. Verbis metrum Redjes est.

٢٨٣٢ لَبِثٌ يَلْحَقِ الْهَيْجَا حَمْدٌ

2832. Exspecta, donec Hamal ad proelii campum veniat!

Hocce proverbium e versu poetae desumptum est:

لَيْتَ قَلِيلًا يُلْحِقَ الْهَيْجَا حَمْدًا أَحْسَنَ الْمَوْتِ إِذَا حَانَ الْأَجَلُ

Paulisper exspecta, donec Hamal ad proelii campum veniat! Quam pulchra est mors, quando ejus tempus destinatum adest! Metrum Redjes est.

Hamal ben-Sahdanah viri fortis nomen est, qui ad Mohammedem veniens provinciae praefecturam accepit. Sam.

مَنْ لَبَسَ ثِيَابَ الْكِبْرِ أَحَبَّتِ النَّاسُ ذِلَّتَهُ وَمَنْ ٢٨٣٣

رَكِبَ مَطِيَّةَ الظُّلْمِ كَرِهُوا دَوْلَتَهُ

2833. Qui vestes superbiae induit, eum vilem esse homines cupiunt et qui jumento justitiae vehitur, ejus imperium aegre ferunt. A.

٢٨٣٤ لَا تَلْبَسْ أَيْبَضَ بِاللَّيْلِ الْمُظْلَمِ

2834. Ne nocte obscura vestes albas indue! D.

٢٨٣٥ لِبَاسُ الظَّالِمِ فِي الدُّنْيَا مَلَامَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ نَدَامَةٌ

2835. Vestimentum injusti in hoc mundo vituperium, in altero mundo poenitentia est. A.

٢٨٣٦ لَا لِبَاسَ أَجْمَلٍ مِنَ السَّلَامَةِ

2836. Nullum vestimentum pulchrius quam integritas est. B,

٢٨٣٧ لَا لِبَاسَ أَجْمَلٍ مِنَ الْعَافِيَةِ

2837. Nullum vestimentum pulchrius quam incolunitas est. B.

٢٨٣٨ الْحَقُّوا حَفْصًا بِأَبِي حَفْصٍ

2838. Hafzum cum Abu-Hafzo conjungite!

Proverbii, quod Reiskius ex Ebn-Kotaibaho ad Abulfedae Annales T. I. adn. 175 adtulit, sensus esse videtur: Idem malum, quo unus adflictus est, alteri inferte vel eadem poena utrumque adfligite! Anno 66 Mochtarus, ut Hosaini caedem vindicaret, rebellans Cufam occupaverat. Ad quem quum Abu-Hafzi caput ab Abu-Amara Baghalita adlatum esset et Hafzus Ohmari filius, num caput nosset, interrogatus respondisset: esse Abu-Hafzi caput, ista verba protulit Mochtarus significaturus, Hafzum occidendum esse.

٢٨٣٩ لَحْمُ الْأَسْنَانِ مَا يُشْبِعُ الْفُرْسَانَ

2839. Caro cuspidum equites non satiat. D.

٢٨٤٠ الْحِمُّ مَا أُسْدِيَتْ

2840. Cujus stamina disposuisti, ei subtegmen intexe!

I. e. perfice id, quod incepisti. Conf. Har. 209.

٢٨٤١ اللَّحَى أَيْسَرُ مِنَ الْوَهَى

2841. Decorticatio levior est quam ruptura.

Verba haec Lokmanus Ahdita Hanio dixit: Conf. Meid. T. I. p. 531. Schar.

٢٨٤٢ لَذَّةُ الدُّنْيَا فِي خَمْسَةِ أَشْيَاءَ صِحَّةُ الْبَدَنِ وَالْإِيمَانِ

وَسَعَةُ الرِّزْقِ وَرَفِيقٌ شَفِيقٌ وَالْفَرَاغَةُ

2842. Voluptas mundi in quinque rebus consistit :
sanitate corporis, securitate, victus abundan-
tia, tenero amico otioque. A.

Vox Persicae originis est. الايمنى

٢٨٤٣ لَذَّةُ الْعَيْشِ بِالتَّنْقِلِ

2843. Vitae voluptas migrando nititur. G.

٢٨٤٤ لَذَّةُ الْعَيْشِ فِي ثَلَاثِ مُعَاوَرَةِ الشَّرَابِ وَمَذَاكِرَةِ

الآدَابِ وَمُنَادِمَةِ الْأَحْبَابِ

2844. Vitae voluptas in tribus rebus consistit:
assiduitate in bibendo, sermone de litteris
humanioribus et sodalitio amatorum. A.

٢٨٤٥ أَلَذُّ الْأَشْيَاءِ تَلَاوَةُ أَخْبَارِ الْحُكَمَاءِ

2845. Jucundissima res est legere nuntios (histori-
am) sapientum. D.

٢٨٤٦ أَلَذُّ مِنَ الْأَمْرِ

2846. Grator quam securitas.

Sine securitate vita jucunda esse non potest. Schar.

٢٨٤٧ مَنْ تَلَذَّذَ بِالْكَلَامِ تَنَغَّصَ بِالْجَوَابِ

2847. Qui ob sermonem laetatur, ob responsum
infelix est. D.

٢٨٤٨ الْبَرْقُ مَا دَامَ التَّنُورُ حَامِي

2848. Conglutina, quamdiu fornax calida est! D.

٢٨٤٩ مَنْ لَزِمَ الصَّمْتَ أَمِنَ مِنَ الْمَقْتِ

2849. Qui silentio deditus est, ab odio securus est. A.

٢٨٥٠ مَنْ لَزِمَ الْعَافِيَةَ سَلِمَ وَمَنْ قَبِلَ النَّصِيحَةَ غَنِمَ

2850. Qui incolumitati operam dat, salvus erit et qui consilium sincerum admittit, felix erit. A.

٢٨٥١ الزِّمِ الصَّمْتَ تُعَدِّ فِي نَفْسِكَ فَاضِلًا وَفِي جَهْلِكَ

عَاقِلًا وَفِي أَمْرِكَ حَكِيمًا وَفِي عَجْزِكَ حَلِيمًا

2851. Silentio si deditus es, in animo tuo excellens, in ignorantia prudens, in re tua sapiens, in impotentia tua mansuetus haberis. A.

٢٨٥٢ الزِّمِ غَرَزَ فُلَانٍ

2852. Cujusdam stapedi adhaere!

I. e. Cuidam obsequium praesta. Conf. Meid. 13, 24.

٢٨٥٣ الزُّمُوا النِّسَاءَ لِمَهْنَةٍ

2853. Efficite, ut mulieres semper in servitio sint!

Verba haec Hozainus ben-Hodsaifah dixisse narratur. Schar.

٢٨٥٤ مَنْ لَمْ يَلْزِمِ نَفْسَهُ حَقَّقَ لَا تَلْزِمُ نَفْسَكَ حَقَّقَهُ

2854. Qui sibi id, quod tibi debetur, peragendum non imponit, ne tibi id peragendum imponas, quod ei debetur A.

٢٨٥٥ مَنْ لَسَعَتَهُ الْحَيَّةُ حَذَرَ الرَّسَنِ

2855. Quem serpens momordit, is funem cavet.

I. e. Quod funem serpentem esse opinatur. Vulgi proverbium est. Conf. Meid. 24, 383.

In codice G. legimus: من لسعته حية يخاف من الحبل

٢٨٥٦ لِسَانُ أَخْرَسٍ خَيْرٌ مِنْ لِسَانٍ نَاطِقٍ بِالْكَذِبِ

2856. Lingua muta melior est quam lingua mendacium proferens. D. G.

٢٨٥٧ لِسَانُ التَّقْصِيرِ قَصِيرٌ

2857. Lingua neglecti officii (defectus) brevis est. D.

٢٨٥٨ لِسَانُ الْحَالِ أَفْصَحُ مِنْ لِسَانِ الْمَقَالِ

2858. Lingua status facundior est quam lingua sermonis. B. D.

٢٨٥٩ لِسَانُ الشَّمْعِ يَضْحَكُ عَنْ قَلِيلٍ يَهْلِكُ

2859. Lingua candelae ridet; brevi peribit. D.

٢٨٦٠ لِسَانُ الْعَاقِلِ فِي قَلْبِهِ وَقَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فِيهِ

2860. Lingua prudentis in corde est, et cor stulti in ore. A.

٢٨٦١ لِسَانُ يَسْبَحُ وَقَلْبُ يُقْبَحُ

2861. Lingua, quae laudat et cor, quod turpat. D.

٢٨٦٢ رَبُّ لِسَانٍ حَصَدَ رَأْسَ

2862. Saepe lingua caput demessuit. D.

٢٨٦٣ لِسَانُكَ سَبَّحَ إِنْ عَقَلْتَهُ حَرَسَكَ وَإِنْ أَطْلَقْتَهُ أَفْتَرَسَكَ

2863. Lingua tua leo est, quam si ligas, te custodit; sin eam libere dimittis, te lacerat. A.
Conf. Faki h. Alchol. p. 90. l. 7.

٢٨٦٤ اللِّسَانُ سَيْفٌ قَاطِعٌ حَدُّهُ وَالْكَلَامُ سَهْمٌ نَافِذٌ لَا
يُمْكِنُ رَدُّهُ

2864. Lingua gladius est, cujus acies secans est et verbum sagitta penetrans, quae retrudi non potest. A.

٢٨٦٥ اللِّسَانُ صَغِيرُ الْجُرْمِ كَبِيرُ الْجُرْمِ

2865. Lingua parvum ambitum habens magna peccata committit. B.

٢٨٦٦ اللِّسَانُ عَدُوُّ الْإِنْسَانِ

2866. Lingua hominis inimica est. G.

٢٨٦٧ الصِّقُّ الْحَسُّ بِالْأَسِّ

2867. Effice, ut malum radicibus (inimicorum) adhaereat!

Ita enim eorum rami intereunt, dum radix perit. Sch.

٢٨٦٨ بِاللَّطْفِ تُقْتَنَصُ الْأَسُودُ وَيَحْصُلُ كُلُّ مَقْصُودٍ

2868. Benignitate leones capiuntur et omne propositum contingit. A.

٢٨٦٩ الْعَبُّ وَحْدَكَ مَا تَغْتَاطُ

2869. Lude solus, non irasceris! D.

٢٨٧٠ مَنْ يَلْعَبُ مَعَ الْقِطِّ يَصْبِرُ عَلَى خَرَامِيشِهِ

2870. Qui cum feli ludit, ejus unguis patienter ferre debet. G.

In lexicis voci خراميش ista significatio tributa non est; sed conferas خرش.

٢٨٧١ لَعَقَ أَصْبَعَهُ

2871. Digitum suum linxit.

Mortuus est. S a m.

٢٨٧٢ لَعَنَ اللَّهُ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجَّلَاتِ

مِنَ النِّسَاءِ

2872. Deus viris maledicat, qui turpi virorum amoris addicti sunt et mulieribus, quae (in amore) tanquam viros se gerunt. D.

٢٨٧٣ لَعَنَ اللَّهُ الْكَاذِبَ وَلَوْ كَانَ مَارِحًا

2873. Deus mendaci maledicat et si jocans esset! D.

٢٨٧٤ لَعَنَ اللَّهُ عُشَا دَرَجَتٍ فِيهِ وَيَيْضَةُ تَفَلَّتْ عَنْكَ

2874. Deus nido maledicat, ad quem tu adscendisti et ovo, e quo tu prodiisti. Sam.

٢٨٧٥ الْقُطُّ وَطِيرٌ أَنْ كُنْتَ خَبِيرٌ

2875. Collige et vola, si gnarus es!

In codice D. loco vocis طير, quam e codice Par. assumsi, طب esse videtur.

٢٨٧٦ لُقْمَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ كَلِمَةٍ

2876. Buccella una melior est quam mille verba. D.

٢٨٧٧ لَقِيَ الشَّدَّةَ بِأَصْبَارِهَا

2877. Toti calamitati occurrit.

Alazmaih. Et dicitur بأصباره. Totum id cepit. Kam. Dj.

٢٨٧٨ لَقِيَ مِنْهُ أَدْنَى عَنَاقٍ

2878. Duas aures melis ab eo assecutus est.

I. e. Calamitate ab eo adflictus est. Sam. Conf. Meid. 5, 30.

٢٨٧٩ لَقِيَ يَوْمَ الْعَنَرِ

2879. Diei Ahnsae occurrit.

In calamitatem incidit. Sam. Kam. Conf. Meid. 13, 9.

٢٨٨٠ مَنْ لَقِينَا بِأَنْفٍ طَوِيلٍ لَقِينَاهُ بِخَرْطُومٍ فِيلٍ

2880. Qui cum longo naso nobis occurrit, ei cum rostro elephantis occurrimus. D.

٢٨٨١ لَقَيْتُهُ التَّقَاطَا •

2881. Subito incedens ei occurri. Sam.

٢٨٨٢ لَقَيْتُهُ صِرَاحًا

2882. Palam ei occurri. Sam.

٢٨٨٣ لَقَيْتُهُ عَنْ عَفْرِ

2883. Post mensem (aut circiter) ei occurri.

Samachscharius dixit, istum loquendi modum a dorcadibus desumptum esse, quae pullos, quos ablectent, brevi spatio intermisso lactent.

٢٨٨٤ لَقَيْتُهُ كَفَّةً كَفَّةً

2884. Coram ei occurri, aperte.

In Samachscharii opere verba sic explicantur: كَفَّةً كَفَّةً اصلهما كَفَّةً وكَفَّةً فسلك بهما طريق خمسة عشرة والمعنى كَفَّةً منى وكَفَّةً منه وذلك ان المتلقيين اذا تلاقيا فقد كف كل واحد منهما صاحبه عن مجاوزته الى غيره في دفعة التقايهما فهما مصدران وضعا موضع الحال كانك قلت لَقَيْتُهُ متكافيين مثل لَقَيْتُهُ قاييمين كَفَّةً كَفَّةً Voces, ويروى كَفَّةً لكَفَّةً وكَفَّةً على كَفَّةً وكَفَّةً عن كَفَّةً sunt pro كَفَّةً وكَفَّةً, ut omissa particula و similes sint vocibus كَفَّةً منى (quindecim), dum sensus est كَفَّةً منى, nam invicem occurrentium unus alterum impedit, quominus momento occursum ad alium transeat. Sunt autem duo nomina actionis, quae locum status (حال) tenent, quasi dixisses: لَقَيْتُهُ متكافيين, quemadmodum dicitur „occurri ei dum stabamus“. In proverbio sic quoque dici potest كَفَّةً كَفَّةً aut كَفَّةً على كَفَّةً aut كَفَّةً عن كَفَّةً.

٢٨٨٥ * أَلْقَى إِلَيْهِ يَدَيْهِ الْأَزْمُ الْجَذَعُ

2885. Extremas aurium partes amputatas habens, juvenis manus ei intulit.

I. e. Quum tempus manus ei inferret, perit. Sch.

٢٨٨٦ أَلْقَى عَلَى الرَّبِّ هَمَّكَ وَهُوَ يَعُولُكَ

2886. Deo curas tuas trade, nam te alit! G.

٢٨٨٧ لِقَاءُ الْأَدِيبِ كَلِقَاءِ الطَّيِّبِ يَدْحُ الْهَمِّ

مَوْلِيَا وَالْأَنْسُ مُسْتَوْلِيَا

2887. Quod occurrimus bonis moribus instructo, comparandum est cum occurso medici, nam moerorem tergum vertentem sinit et societatem contingentem. A.

٢٨٨٨ لِقَاءُ الْخَلِيلِ شِفَاءُ الْعَلِيلِ

2888. Aegroti medicina in occurso amici est. A.

٢٨٨٩ التَّلْمِيزُ الْعَاقِلُ شَرَفٌ لِمُعَلِّمِهِ

2889. Discipulus intelligens gloria magistri sui est. D.

In codicibus لعلمه legitur.

٢٨٩٠ لَوْ أَنَّ لُمَيَّا لَيْلَهُ كَنَهَارِهِ وَجَدَّكَ مَا بَعْنَا لُمَيَّا بِفَارِسٍ

2890. Si nox Lomajji instar diei ejus fuisset, per fortunam tuam! Lomajjum pro equite non vendidissemus.

Lomajj est nomen equitis gentis Kaisi. Proverbium significat, unam viri partem meliorem esse quam alteram. Abu-Mohammed Alahrabi in Hamas a. p. 49v.

٢٨٩١ نَعَمَ لَهُوَ الْمَرْأَةُ الْمَغُولُ

2891. Colus est optimus mulierum ludus. D.

٢٨٩٢ لَاحَتْ الشَّعْرَاتُ الْبَيْضُ وَأَبْيَضَتْ

2892. Crines albi apparuere et albi evaserunt. D.

٢٨٩٣ الْلُومُ يَهْدِمُ الشَّرَفَ وَيُهْدِفُ النَّفْسَ لِلتَّلَفِ

2893. Vilitas gloriam destruit animamque ad interitum ducit. A.

٢٨٩٤ لَوْنُ الْمَاءِ لَوْنُ إِنَاءِهِ

2894. Aquae color est color vasis lejus. Faki h. Alchol. p. 171. l. 11.

٢٨٩٥ الْكُلُّ بَعِيدُ الْمُسْتَمَرِّ

2895. In litigando vehemens et multum perseverans.

De viro adhibetur, qui noxa adfici non potest. Verborum auctor Alnohman ben-Almondsir faisse dicitur. Sch.

٢٨٩٦ لَيْتَ لَنَا مِنْ كُلِّ عَرَجَةٍ خُوصَةٌ

2896. Utinam nobis ex omni arbore spinosa folium esset!

I. e. utinam nobis e multo paucum esset. Legitur quoque: لَيْتَ حَظِّي مِنَ الْعُشْبِ خُوصَةٌ. „Utinam portio

mea ex herbis folium esset.“ Conf. Meid. 23, 60.
Haecce verba ei dicuntur, qui post multa promissa in
donando cunctatur.

٢٨٩٧ لَبِيتَنَا فِي بَرَّةٍ أَخْمَاسَ

2897. Utinam nos essemus in veste longitudine
quinque spithamarum.

Sic scholion sensum explicavit: I. e. Utinam nos
propinqui et uno loco congregati essemus. Conferas
opus Kamusi, cujus auctor unum factum eos peragere,
verba significare scripsit. Conf. Meid. 27, 11'4.

٢٨٩٨ لَيْسَ ابْنُ أُمِّكَ كَأَبْنِ عَلَّةٍ

2898. Non est filius matris tuae ut filius mulieris
cum altera communem habentis maritum.
Sam.

٢٨٩٩ لَيْسَ الْبُخْدُ مِنْ أَخْلَاقِي لَكِنْ لَيْسَ لِي مَا
أَجُودُ بِهِ

2899. Avaritia pars indolum mearum non est, sed
res mihi desunt, quibus liberalis sim. D.

Paulo aliter in codice Gott.

٢٩٠٠ لَيْسَ الْحَكِيمُ الَّذِي يَلْقُنُكَ الْحِكْمَةَ بِلِسَانِهِ إِنَّمَا
الْحَكِيمُ الَّذِي يَفْعَلُ الْحِكْمَةَ فَيُقْتَدَى بِهِ

2900. Sapiens non est, qui lingua sua sapientiam
te docet; nonnisi is sapiens est, qui sapien-
ter agit, ut alii eum imitentur. A.

٢٩٠١ لَيْسَ الْخَلْفُ مِثْلَ الرَّدِّ

2901. Contrarium promissis facere repulsae simile non est. B.

٢٩٠٢ لَيْسَ الشَّهْوَةُ مِنَ الرُّعُونَةِ

2902. Cupiditas pars laxitatis non est. A.

٢٩٠٣ لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ الْعُمَرِ

2903. Senectus pars vitae non est. A.

٢٩٠٤ لَيْسَ الْعَجَبُ مِنْ جَاهِلٍ صَحِبَ جَاهِلًا إِنَّمَا

الْعَجَبُ مِنْ عَاقِلٍ جَفَا عَاقِلًا

2904. Admiratione nos adficere non debet, quod ignorans cum ignorante societatem colit; admiratione potius dignum est, quod prudens prudentem injuria adficit. A.

٢٩٠٥ لَيْسَ الْعَاقِلُ الَّذِي يَحْتَالُ فِي الْأَمْرِ وَبَعْدَ

ذَلِكَ يَقَعُ فِيهِ

2905. Prudens non est, qui, postquam in re versute egit, in eam incidit. D.

٢٩٠٦ لَيْسَ الْهَبَا بِالْجَسِّ

2906. Non est inunctio in toto corpore inunctio in singulis

inunctio
Kam.

I. e. Qui totam rem perficere debet, ne eam absol-
visse putet parte ejus absoluta.

٢٩٠٧ لَيْسَ الْيَتِيمَ الَّذِي قَدْ مَاتَ وَالِدُهُ إِنَّمَا الْيَتِيمُ
الَّذِي نَقَصَ فِيهِ الْعَقْلُ وَالْأَدَبُ

2907. Re vera orphanus non est, cujus pater mor-
tuus est, is orphanus est, cujus ingenium et
animi cultura detrimentum ceperunt. A.

Paulo aliter in codicibus D. et G. legitur.

٢٩٠٨ لَيْسَ بَعْدَ الْوَرْدِ إِلَّا الصَّدْرُ

2908. Post accessum ad aquam nil nisi reditus ab
aqua est. S a m.

٢٩٠٩ لَيْسَ حِكْمَةٌ وَلَا فِطْنَةٌ وَلَا مَشُورَةٌ إِلَّا عِنْدَ الرَّبِّ

2909. Sapientia, intelligentia, consilium nonnisi
apud Deum est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 21, 30.

٢٩١٠ لَيْسَ ذُنَابَى الطَّيْرِ كَالْقَوَائِمِ وَلَا ذَرَى الْجِمَالِ

كَالْمَنَاسِمِ

2910. Pennae posteriores in ala avis non sunt ut
pennae anteriores et non sunt summi gibbi
in camelis ut eorum ungulae. S a m.

٢٩١١ لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضُ مِنْ ثَلَاثَةِ رُؤْيَا الْمُنْكَبِرِ وَرُؤْيَا

شَيْخٍ يَتَصَانِي وَأَمْرًا تَتَأَمَّرُ

2911. Nulla res odiosior est, quam tres sequentes: aspectus superbi, aspectus senis, qui puerili modo se gerit et mulier, quae imperium sibi arrogat. A.

٢٩١٢ لَيْسَ شَيْءٌ أَنْفَعُ لِلْإِنْسَانِ كَالدِّرْهِمِ وَالسَّيْفِ
لأنَّ الدِّرْهَمَ يَقْضِي لَهُ حَاجَاتِهِ وَالسَّيْفَ
يَحْمِيهِ مِنَ الْخَيْفِ

2912. Non sunt res homini utiliores, quam nummi et gladius, nummi enim ejus res necessarias perficiunt et gladius ab injuria eum defendit. A.

٢٩١٣ لَيْسَ شَيْءٌ يَبْقَى مَعَ بَقَاءِ الدَّهْرِ كَالذِّكْرِ
الْجَمِيلِ أَوِ الْقَبِيحِ

2913. Nulla res durat cum tempore durante praeter famam pulchram aut turpem. A,

٢٩١٤ لَيْسَ فِي الْبَيْتِ سِوَى الْبَيْتِ

2914. In domo praeter domum nil est. B.

٢٩١٥ لَيْسَ فِي الْجَنَّةِ نَعِيمٌ أَعْظَمُ مِنْ عِلْمِ أَهْلِهَا

أَنَّهَا لَا تَزُولُ

2915. In paradiso major voluptas non est, quam quod incolae ejus eam non cessaturam esse sciunt. A.

٢٩١٦ لَيْسَ فِي الْحُبِّ مَشُورَةٌ

2916. In amore consilium non est. D.

٢٩١٧ لَيْسَ فِي الدُّنْيَا خَيْرٌ مِنْ أَتْنَيْنِ رَغِيفٍ تُشْبِعُ

بِهِ كَبِدًا جَائِعَةً وَكَلِمَةً تَفَرِّجُ بِهَا عَنِ الْمَلْهُوفِ

2917. In mundo meliores non sunt res, quam hae duae: libum, quo esurientem stomachum satias et verbum, quo moerore adflicto solatium adfers. A.

٢٩١٨ لَيْسَ فِي الدَّارِ إِلَّا الدِّيَارُ

2918. Ullus in domo non est. D.

٢٩١٩ لَيْسَ فِي عَطَاءِ اللَّهِ شَيْءٌ هُوَ خَيْرٌ مِنَ الْحِكْمَةِ

2919. Inter dona Dei nulla res pretiosior est quam sapientia. A.

٢٩٢٠ لَيْسَ كُلُّ طَالِبٍ يُدْرِكُ وَلَا هَارِبٌ يَنْجُو

2920. Non quilibet quaerens attinget et non quilibet fugiens evadet. A.

٢٩٢١ لَيْسَ كُلُّ عَوْرَةٍ تُصَابُ

2921. Non omnis locus patens in confiniis attingitur.

L. e. Non omnis locus, qui custodibus privatus est, a nobis attingitur. Sam.

٢٩٢٢ لَيْسَ كُلُّ مَنْ طَلَبَ وَجَدَ وَلَا كُلُّ مَنْ تَوَقَّى نَجَّى

2922. Non quilibet quaerens invenit et non quilibet cavens salvus evadit. A.

٢٩٢٣ لَيْسَ لِلْأَحْسُودِ رَاحَةٌ فِي الدُّنْيَا

2923. Invido quies in mundo non est. A.

٢٩٢٤ لَيْسَ بِمُخَضُّوبِ الْبَنَانِ يَمِينِ

2924. Cujus digiti tincti sunt, ei fides non est.
In mulieribus parum fiduciae ponendum est. Sam.

٢٩٢٥ لَيْسَ لِصَاحِبِ الْعِلْمِ زَوَالٌ

2925. Doctus exsistere non cessat. A.

٢٩٢٦ لَيْسَ مِنْ عَادَةِ الْكِرَامِ إِسْرَاعُ الْإِنْتِقَامِ

2926. A generosorum consuetudine alienum est,
celeriter vindictam sumere. A.

In altero codicis loco سرعة legitur.

٢٩٢٧ لَيْسَ مِنَ الْقُوَّةِ التَّوَرُّطُ فِي الْهُوَّةِ

2927. Quod quis in barathrum se conjicit, fortitudinis signum non est. Sam.

٢٩٢٨ لَيْسَ مَنْ يَعْلَمُ كَمَنْ لَا يَعْلَمُ

2928. Qui scit, non est, sicut is, qui nescit. A.

٢٩٢٩ لَيْسَتْ الْبَرَكَاتُ مِنَ الْكَثْرَةِ وَإِنَّمَا الْكَثْرَةُ مِنَ الْبَرَكَاتِ

2929. Benedictio e copia non oritur; sed cōpia
ex benedictione. B.

٢٩٣٠. لَسْتُ إِلَى تَكْذَابِكَ وَتَأْتَامِكَ شَوْلَانِ الْبَرُوقِ

2930. Mendaciis tuis, dum linguam tuam moves, sicut camela praegnans caudam movet, non faveo. Conf. Meid. 23, 313. Schar.

٢٩٣١. لَسْتُ عَلَى أُمِّكَ بِالْدَّهْنَاءِ تَدُلُّ وَلَا عَلَى أَبِيكَ

فَارْحَدُ يَا رَجُلُ

2931. Tu non es apud matrem tuam in loco Al-dahna, ut lascivum te geras aut apud patrem tuum; igitur o vir!

De eo adhihetur, qui lascivum se gerit, ubi lasciviae locus non est. Schar. Conf. Meid. 23, 25.

٢٩٣٢. اللَّيْلُ أَخْفَى وَالنَّهَارُ أَضْحَى

2932. Nox multum abscondit et dies multum prodit. Sam. Schar. Conf. Meid. 23, 119.

٢٩٣٣. اللَّيْلُ دَاچُ وَالْكِبَاشُ تَنْتَطِحُ

2933. Nox obscura est et arietes cornibus se invicem petunt.

De re gravi et calamitate adhibetur. Dixit poeta:

اللَّيْلُ دَاچُ وَالْكِبَاشُ تَنْتَطِحُ نِطَاحَ أُسْدٍ مَا أَرَأَاهَا تَصْطَلِحُ

مِنْهُمْ مَجْرُوحٌ وَمِنْهَا مَنَّطِحٌ فَمَنْ نَجَا بِرَأْسِهِ فَقَدْ رَجَحَ

„Nox obscura est et arietes cornibus se invicem petunt modo leonum, pacem inter se facientes eos non video. Alii eorum sunt vulnerati alii cornibus petentes. Qui

autem caput suum periculo eripit, is lucrum fecit.“ Metrum Redjes est. Sam. Schar.

٢٩٣٤ اللَّيْلُ يَسْتُرُ كُلَّ وَبِيلٍ

2934. Nox omnem calamitatem occultat. G.

٢٩٣٥ لَيْلَةُ النَّابِغَةِ

2935. Nox Nabeghahi.

Nox gravis, calamitosa significatur. Proverbii causa in versu Nabeghahi est:

فَبِتُّ كَأَنِّي سَاوَرْتُيَ ضَيْلَةً مِنَ الرُّقْشِ فِي أَنْيَابِهَا السَّمُّ نَاقِعٌ

„Pernoctavi quasi in me insiliisset emaciatus punctis nigris albisque distinctus (serpens), in cujus dentibus venenum penetrans est.“ Metrum Thawil est.

Quo proverbio quum Alazmäihus apud Harun Alraschidum usus esset et Alraschidus versum illum tanquam proverbii fontem citasset, ille se sequentem versum in animo habuisse dixit:

كَلِّبْنِي لَهُمَّ يَا أَمِينَةً نَاصِبٍ وَتَيْلٍ أَقَاسِيهِ بَطِيءٍ الْكَوَائِبِ

„Rem mihi committe, o Amina, si adest moeror affligens et nox cum sideribus sero decedentibus, qua affligor.“ Metrum Thawil est. Conf. Harir. 286. 292.

٢٩٣٦ لِينُ الْكَلَامِ قَيْدُ الْقُلُوبِ

2936. Lenitas sermonis vinculum animorum est. A.

٢٩٣٧ لِينٌ قَوْلُكَ تُحِبُّ

2937. Si lenia verba profers, amatus eris. A.

٢٩٣٨ الماش خير من لاش

2938. Suppellex vilis melior est, quam nulla res. G.

٢٩٣٩ مَثَلُ الْقَلْبِ كَرِيشَةٍ فِي أَرْضٍ فَلَاةٍ تَقْلِبُهَا

الرياح كيف شاءت

2939. Cor comparandum est cum pluma in deserto, quam venti, quomodo volunt, vertunt. A.

٢٩٤٠ مَثَلُ الْعَالِمِ الَّذِي يَعْلَمُ النَّاسَ الْخَيْرَ وَيَنْسَى

نَفْسَهُ كَمَثَلِ السِّرَاجِ الَّذِي يُضِيءُ عَلَى النَّاسِ

وَهُوَ يَحْتَرِقُ

2940. Doctus, qui homines bonum docet et se ipsum obliviscitur, cum lucerna comparandus est, quae super hominibus lucet et ipsa comburitur. A.

٢٩٤١ الْأَمْثَالُ مَصَانِيحُ الْأَقْوَالِ

2941. Proverbia lucernae verborum sunt. B.

٢٩٤٢ الْجَانِينُ هُمْ أَوْلَادُ النَّاسِ

2942. Daemonibus obsessi filii hominum sunt. D.

٢٩٤٣ أَمْتَحِنِ الْإِنْسَانَ بِفِعْلِهِ لَا بِقَوْلِهِ

2943. Homo factis suis, non verbis suis probatur. A.

٢٩٤٤ أُمْتَحِنُوا النَّاسَ فِي وَقْتِ تَمَكُّنِهِمْ وَتَسَلُّطِهِمْ دُونَ

وَقْتِ ذِلَّتِهِمْ كَمَا الْكُورُ يُمْتَحَنُ بِهِ الذَّهَبُ

كَذَلِكَ التَّمَكُّنُ يُمْتَحَنُ بِهِ النَّاسُ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ

الْوَقْتِ يَظْهَرُ مِنَ الْخَيْرِ خَيْرُهُ وَمِنَ الشَّرِّ شَرُّهُ

2944. Homines tempore potestatis suae atque imperii probantur, non tempore vilitatis suae, nam ut fornace aurum probatur sic potestate homines probantur; isto enim tempore a bono bonum, a malo malum prodit. A.

٢٩٤٥ عِنْدَ الْإِمْتِحَانِ يُكْرَمُ الْكَرُّ أَوْ يُهَانَ

2945. In probando vir aut honoratur aut despicitur. D. G.

٢٩٤٦ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ يُوزَنُ بِدَمِ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

2946. Atramentum doctorum die resurrectionis cum sanguine martyrorum ponderatur. D.

٢٩٤٧ مَنْ مَدَحَ رَجُلًا بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَقَدْ بَالَغَ فِي هَجْيَانِهِ

2947. Qui virum laudat ob res, quas non possidet, operam dat, ut eum satyra perstringat. D.

٢٩٤٨ هَلْ يَمْدَحُ الْعَرُوسُ إِلَّا أُمَّهَا وَالْمَاشِطَةُ

2948. Num sponsam alia persona laudat quam mater et comitrix? D.

٢٩٤٩ المَدْحُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَيَاةٌ وَالْمَذْمَةُ فِي الْحَيَاةِ مَوْتٌ

2949. Laus post mortem vita est et vituperium in vita mors. A.

٢٩٥٠ هُوَ يَمْتَذِقُ

2950. Is aquâ mixtus est.

De mendace adhibetur.

٢٩٥١ الْمَرْءُ لَا يَدْرِي مَتَى يَمْتَحَنُ

2951. Vir nescit, quando calamitatibus tentabitur. G.

٢٩٥٢ الْمَرْءُ مِرَاةٌ أَخِيهِ

2952. Vir speculum fratris sui est.

I. e. Quod si res non probandas eum peragentem videt, certiores eum reddit. Sam. Schar.

٢٩٥٣ الْمَرْءُ مِنْ حَيْثُ يُوجَدُ لَا مِنْ حَيْثُ يُوَلَدُ

2953. Vir ex eo cognoscitur, ubi invenitur, non ex eo, ubi nascitur. Faki h. Alchol. p. 204. l. 9.

٢٩٥٤ الْمَرْءُ يَطِيرُ بِهَيْمَتِهِ كَمَا يَطِيرُ الطَّيْرُ بِجَنَاحِهِ

2954. Vir animi proposito volat sicut avis alis suis volat. Faki h. Alchol. p. 117. l. 19.

٢٩٥٥ إِنَّ الْمَرْءَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُصَدَّقَ فَمَا يُصَدَّقُ قَوْلُهُ

2955. Vir mentitur, ut ipsi fides habeatur; sed verbum ejus verax non habetur.

Proverbium mendacii noxam describit. Sam. Schar.

٢٩٥٦ لَا الْمَرْءُ فِي نَسَبِيٍّ وَلَا الْيَرْبُوعُ

2956. Neque viro neque muri mortis mora est. D.
Calamitates nemo cavere potest. Conf. Meid. 5, 150.

٢٩٥٧ امْرَأَةٌ يَلَا حَيَاءَ كَطَعَامٍ يَلَا مِلْحَ

2957. Mulier sine pudore instar cibi sine sale est.
Fakih. Alchol. p. 224.

٢٩٥٨ الْمَرْأَةُ مِنْ أُذُنِهَا تَسْمَنُ

2958. Mulier ab aure sua pinguis est. D.

٢٩٥٩ مَنْ مَارَسَ الْأُمُورَ رَكِبَ الْبُحُورَ

2959. Qui res tractat, maribus vehitur. D.

٢٩٦٠ الْمَزَاحُ لِقَاحُ الضَّغَايِنِ

2960. Jocus foecundatio odiorum est.

Qui joco cum altero agit, ejus odium interdum excitat. Schar.

٢٩٦١ آيَاتِي وَالْمَزَاحُ فَإِنَّهُ يَجْرُ الْقَبِيحَةُ وَيُورِثُ الضَّغِينَةَ

2961. Cave jocum, nam turpem agendi rationem adducit et odium parit.

Verba Ohmarus ben-Ahbd-Alahsis dixisse fertur.

٢٩٦٢ لَا تَمَازِحِ الشَّرِيفَ فَيَحْقِدُ عَلَيْكَ وَلَا الدَّنِيَّ

فَيَتَجَرَّأُ عَلَيْكَ

2962. Ne cum nobili jocare, nam te odio habebit
neque cum vili, nam audacem se erga te
geret. D.

Paulo aliter in codice. A.

٢٩٦٣ وَلْتَمَسَاكِينَ أَيْضًا بِالنَّدَى وَلَع

2963. Etiam pauperes liberalitatis cupidi sunt. D.

٢٩٦٤ أَمِشْ بِدَائِكَ مَا حَمَلَك

2964. Morbi tui molestias, quas tibi imponit, per-
fer!

Monet nos proverbium, ut, quamdiu perferri possint,
amici injurias perferamus. Schar.

٢٩٦٥ إِذَا لَمْ يَمِشِ الزَّمَانُ مَعَكَ عَلَى مَا تُرِيدُ فَامِشْ

مَعَهُ عَلَى مَا يُرِيدُ

2965. Quod si tempus tecum non incedit modo
quo vis, cum eo, modo quo vult, incède! A.

٢٩٦٦ لَا تَمِشْ بِرَجُلٍ مِّنْ أَبِي

2966. Ne pede ejus, qui non vult, incède!

Ne ab eo auxilium petas, qui auxilium tibi ferre ae-
gre fert. Sam.

٢٩٦٧ وَعَلَى مِصْرٍ رَاحَتْ الْأَرْوَاحُ

2967. Et super Aegypto venti flant. D.

٢٩٦٨ مَا مَضَتْ سَاعَةٌ مِّنْ أَمْسِكَ إِلَّا يَبْطِئُكَ مِنْ نَفْسِكَ

2968. Quodlibet momentum hesterni diei particulam animae tuae abstulit. A.

٢٩٦٩ أَمْضَى مِنْ الصَّصَامَةِ

2969. Penetrantior quam gladius Alzamzamah.

Gladius celeberrimus Ahmrui ben-Mahdi Carb erat. Ahmruius in illum gladium dixit :

سِنَانِي أَزْرَقٌ لَا عَيْبَ فِيهِ وَصَصَامِي يُصْتِمُ فِي الْعِظَامِ

„Cuspis mea est caerulea, nil vitii in ea est et gladius meus in ossa penetrat.“

Metrum Wafr est; sed in priore parte Asrakon enunciandum est, ut metrum perfectum sit. Ahbd-Allabus ben-Ahbbas Jemanensis dixit: لَكُمُ مِنَ السَّمَاءِ وَنَجْمُهَا مِنَ الْكَعْبَةِ وَرَكْنُهَا مِنَ السَّيْفِ صَصَامُهَا Vobis coeli sidus est, templi sacri angulus lapidis nigri et, gladius Zamzam. Sam. Schar. Conf. Meid. 24, 433.

٢٩٧٠ هُوَ أَمْضَى مِنْ خَارِقِ

2970. Is magis perforans quam hastae cuspis est. Dj.

٢٩٧١ مَطَرُ نَيْسَانَ فِي الْبَاحِرِ دَرًا وَفِي الْأَرْضِ بَرًّا

2971. Pluvia mensis Nisan in mari margaritas et in terra triticum producit.

Putant autem Arabes margaritas ex guttis pluviae decidentibus oriri.

٢٩٧٢ لَوْ تَطَرَّ غَيْبَتِ

2972. Si plueres, tu nubibus obductum esses. D.

٢٩٧٣ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظَلَمٌ

2973. Tardatio divitis in dando injuria est. Sam.

٢٩٧٤ مَطْلُ كَنْعَاسِ الْكَلْبِ

2974. Tardatio ut somnus canis.

I. e. longa. Sam.

٢٩٧٥ هُوَ مَاعِزٌ مَقْرُوظٌ

2975. Is pellis caprina concinnata est.

De viro experientia edocto adhibetur. Sam.

٢٩٧٦ أَنَّ الْمَعَا تَكْفِيهِ الْبَقْلَةُ وَتَرْوِيهِ الْمَذَقَةُ

2976. Visceribus olus sufficit et lac aqua mixtum ea irrigat.

In eum dicitur, qui sua sorte contentus non est. Sch.

٢٩٧٧ هُوَ فِي مِلَى رَأْسِهِ

2977. Is in re est, quae caput suum implet.

Eum res omnino occupat. Sam.

٢٩٧٨ لَا مَلِيحَةَ وَلَا وَحْشَةَ

2978. Neque pulchra neque consortii defectus. D.

٢٩٧٩ هُوَ يَمْتَلِخُ

2979. Is non omnino verax est. Sam.

٢٩٨٠ إِذَا مَلَكَ الْأَرْذَلُ هَلَكَ الْأَفْضَلُ

2980. Quum vilis regnat, praestantissimus perit. B.

٢٩٨١ مَنْ كَمَّ يَمْلِكُ لِسَانَهُ نَحِمَ

2981. Qui linguam suam non cohibet, poenitentiam aget. A.

٢٩٨٢ الْمَلِكُ يَبْقَى مَعَ الْكُفْرِ وَلَا يَبْقَى مَعَ الظُّلْمِ

2982. Regnum cum incredulitate manet; sed cum injustitia non manet. D.

٢٩٨٣ لَيْسَ لِلْمُلُوكِ أَخٌ وَلَا لِلْحَسُودِ رَاحَةٌ وَلَا

لِلكَذُوبِ مَرُوءَةٌ

2983. Regibus frater non est et invido quies non est et mendaci virtus non est.

In codice Par. loco vocis للملوك regibus ser-
vo legitur.

٢٩٨٤ مَنْ مَنَعَ الْمَالَ مِنْ سَبِيلِ حَمْدِهِ وَرَثَتُهُ مِنْ لَا يَحْمَدُهُ

2984. Qui opes non erogat, ut laude dignus sit, is eas haereditate ei relinquit, qui ipsum non laudat. D.

٢٩٨٥ مَنْ مَنَعَكَ الْخَيْرَ حَرَمَكَ وَمَنْ أَعَانَكَ عَلَى

الشَّرِّ ظَلَمَكَ

2985. Qui impedit, quominus bonum peragas, te privat et qui in male agendo te adjuvat, erga te injustus est. A.

٢٩٨٦ الْمَنَعُ أَوْجُو

2986. Recusatio (fuisset) brevior.

De hoc proverbio conf. Meid. T. 1. p. 529.

٢٩٨٧ الْمَنَعُ الْجَمِيلُ خَيْرٌ مِنَ الْوَعْدِ الطَّوِيلِ

2987. Pulchro modo recusare melius est, quam diu promittere. A.

٢٩٨٨ أَمْنَعُ مِنْ لِبْدَةِ الْأَسَدِ

2988. Magis defensus quam juba leonis. Dj.

٢٩٨٩ لَا يَمْنَعُ ذَنْبَ تَلْعَةٍ

2989. Non impedit (defendit) vallem rivi e monte defluentis.

De viro vili, abjecto adhibetur. Sam. Kam.

٢٩٩٠ لَا يَمْنَعُكَ سُوءُ حَالِ الْقَائِلِ مِنَ الْإِسْتِمَاعِ إِلَيْهِ

قَرَبَ فَمَرَّ كَرِيهٍ مَجَّ عِلْمًا زَكِيًّا

2990. Ne prava dicentis conditio te impediat, quominus ad ejus verba attendas, fieri enim potest, ut os ingratum probam scientiam proferat. A.

٢٩٩١ مَانِعُ الْحَقِّ فِي الشِّدَّةِ أَعْدَرُ مِنَ مَانِعِ الْفَضْلِ

فِي الرِّخَاءِ

2991. Qui alteri in statu penuriae ius denegat,

magis excusandus est, quam is qui beneficium denegat in statu fortunae secundae. A.

٢٩٩٢ الْمَنَايَا عَلَى الْبَلَايَا

2992. Mortes super calamitatibus.

In eos dicitur, quorum conditio vilis et quorum fortitudo vehemens est. Conf. Meid. 24, 286.

٢٩٩٣ مَهْدٌ لِنَفْسِكَ قَبْلَ عَثْرَةِ قَدَمِكَ وَكَثْرَةِ نَدَمِكَ

2993. Locum tibi para, antequam pes tuus caespitat et poenitentia tua magna est. A.

٢٩٩٤ مَاءٌ مَطَرٍ نَيْسَانَ يُحْيِي قَلْبَ الْإِنْسَانِ

2994. Aqua pluviae mensis Nisan hominis cor recreat. D.

٢٩٩٥ الْمَاءُ إِذَا طَالَ مَكُّهُ ظَهَرَ خَبْثُهُ

2995. Aquae, quum diu eodem loco manet, pravitas apparet D.

٢٩٩٦ الْمَاءُ أَهْوَنُ مَوْجُودٍ وَأَعَزُّ مَفْقُودٍ

2996. Aqua vilissima res est, quum adest et honoratissima, quum deest. B.

٢٩٩٧ الْمَاءُ حَيَاةُ الْأَنْفُسِ

2997. Aqua animarum vita est. G.

٢٩٩٨ الْمَاءُ فِي الْعَيْنِ دَلِيلٌ عَلَى النَّارِ فِي الْقَلْبِ

2998. Aqua in oculo indicium ignis in corde est. B.

٣٩٩٩ الماء لا تَفُوتُ به على العَطْشَانِ

3999. Ne cum aqua ad sitientem transi! G.

٣٠٠٠ الماء يَنْحِي كُرَّ غَمَّةٍ

3000. Aqua omnem moerorem removet. D.

٣٠٠١ إذا ماتَ العالمُ ماتَ العالمُ

3001. Quum doctus moritur, mundus moritur.

Lusus verborum inest. D.

٣٠٠٢ ما ماتَ مَنْ أَحْيَا عِلْمًا وما افْتَتَنَ مَنْ مَلَكَ فَهْمًا

3002. Mortuus non est, qui scientiam vivificat et in aerumnam non incidit, qui intelligentiam possidet. A.

٣٠٠٣ مَنْ ماتَ قَلَّ حُسَّادُهُ

3003. Qui moritur, ejus invidi pauci sunt. A.

٣٠٠٤ مَنْ ماتَ تَحْمُودًا كَانَ أَحْسَنَ حَالًا مِنْ عَاشَ

مَذْمُومًا

3004. Qui laude dignus moritur, ejus status pulchrior est, quam qui vituperatus vivit. A.

٣٠٠٥ يَمُوتُ الْفَلَّاحُ وَعَيْنُهُ فِي الزَّلَايَةِ

3005. Agricola moritur et ejus oculus in dulciolis est. D.

٣٠٦ ثُمِّيتَ أَصْلِي حَتَّى حَصَلْتُ فِي فَلَمَّا حَصَلْتُ فِي

بَطَلْتُ أَصْلِي

3006. Occidis radicem meam, donec mihi provenit et quum mihi provenisset, radicem meam irritam fecisti. D.

٣٠٧ مَوْتُ الْحِمَارِ عَرْسُ الْكَلْبِ

3007. Asini mors canis convivium nuptiale est, G.

٣٠٨ مَوْتُ الرُّوسَاءِ أَسْهَلُ مِنْ رِيَاسَةِ السُّفَلَاءِ

3008. Principum mors facilius ferri potest, quam infimorum regnum. A.

٣٠٩ مَوْتُ الصَّالِحِ رَاحَةٌ لِنَفْسِهِ وَمَوْتُ الطَّالِحِ

رَاحَةٌ لِلنَّاسِ

3009. Mors probo quietem parat et mors improbi hominibus. A.

٣١٠ الْمَوْتُ إِفْنَاءٌ مَنْ مَضَى وَيَغْنَى مَنْ بَقَا

3010. Mors est perditio eorum, qui praeteriere et perdet eos, qui restant. G.

٣١١ الْمَوْتُ الْفَادِحُ خَيْرٌ مِنَ الْعَيْ الْفَاضِحِ

3011. Mors dira melior est, quam difficultas in sermone, qua ignominia adficimur. S. S c h.

٣.١٢ المَوْتُ يُعْطِي رَاحَةً

3012. Mors quietem dat. D.

٣.١٣ المَوْتُ فِي الْعَرِّ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ فِي الْحَذَلِ

3013. Mors, dum honorati sumus, melior est, quam vita, dum contemti sumus. B.

٣.١٤ المَوْتُ وَالْحَيَاةُ مِنَ اللِّسَانِ وَالَّذِينَ يُحِبُّونَهُ

يَأْكُلُونَ ثَمَرَتَهُ

3014. Et mors et vita e lingua pendet et qui eam amant, ejus fructus edunt. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18. 21. Bectius esset لسانها et ثمرتها, nam vox لسان generis feminini est.

٣.١٥ لَوْ لَا الْمَوْتُ مَا خَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ

3015. Nisi mors fuisset, omnis validus, contumax oppressus non esset. B.

٣.١٦ مَنْ مَالَ إِلَى الْحَقِّ مَالَ إِلَى إِلَهٍ الْخَلْقِ

3016. Qui ad jus inclinatur, ad eum homines inclinant. A.

٣.١٧ الْمَالُ فِدَاءُ الْأَبْدَانِ وَالْأَبْدَانُ فِدَاءُ الْأَدْيَانِ

3017. Opes lytrum corporum et corpora lytrum religionum sunt. G.

٣٠١٨ المَالُ كَالْمَاءِ الَّذِي فِي بَيْتٍ سُدَّتْ مَسَارِيهُ

إِذَا لَمْ يَجِدْ مَخْرَجًا يَخْرُجُ مِنْهُ غَرِقَ بِهِ صَاحِبُهُ

3018. Opes aquis comparandae sunt in domo, cujus canales obstructi sunt, quae si exeundi locum non inveniunt, possessor submergitur. A.

٣٠١٩ المَالُ مَلَكٌ لِمَالِكِهِ

3019. Opes rex (possessor) eius sunt, qui eas possidet. A.

٣٠٢٠ المَالُ وَالْدُنْيَا تَزُولُ وَتَبْقَى الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةُ

3020. Opes mundusque pereunt; sed proba opera manent. G.

٣٠٢١ المَالُ يَفْنَى عَنْ قَرِيبٍ وَالْعِلْمُ لَيْسَ لَهُ زَوَالٌ

3021. Opes mox pereunt, sed doctrina nunquam cessat. A.

٣٠٢٢ المَالُ يَنْفَدُ وَالذِّكْرُ يَبْقَى

3022. Opes pereunt, bona fama durat. G. A.

٣٠٢٣ الْمَيْلُ إِلَى الْغَضَبِ مِنَ اخْتِلَاقِ الصَّبِيَّانِ وَالْجَرَعِ

عَلَى مَا ذَهَبَ مِنَ اخْتِلَاقِ النِّسْوَانِ

3023. Ad iram inclinare puerorum naturae, tristi-

tia adfici ob id, quod praeteriit, naturae mulierum est. A.

٣٠٢٤ ما انتبل نبله إلا بأخرة

3024. Nonnisi in fine paratus promptusque erat.

Proverbium in virum adhibent, qui antea socors occasione elapsa vitium corrigere vult. Quatuor vocis نبله enunciandae modi sunt, aut نبله aut نبلته aut نباله aut نبالته. Kam.

٣٠٢٥ اُجَحْ أُمْ خَيْبَةً

3025. Num felix successus an frustratio?

Proverbium sensu ei simile est, quod Meid. C. 12, 5. legitur.

٣٠٢٦ لَمْ يَنْجُ مَنْ أَلَمَّتْ غِنًى بِمَالِهِ وَلَا فَقِيرٌ لِأَقْلَالِهِ

3026. Dives opibus a morte non liberatur neque pauper paupertate. D.

٣٠٢٧ لَنْ تَنْجُوَ مِمَّا تَكْرَهُ حَتَّى تَصْبِرَ عَلَى كَثِيرٍ

ما لا تحب

3027. Tu ab eo, quod tibi ingratum est, non liberaris, donec multa, quae non amas, patienter fers. B.

In codice voces ما لا omissae sunt, quas ex conjectura addidi.

٣٠٢٨ مَنَجًا الذُّبَابُ

3028. Effugio muscae.

In vilem adhibetur, cujus vilitas eum defendit. Harir. 288.

٣٠٢٩ نَحِّ الْجُرْبَى عَنِ الْعَارَةِ

3029. Scabiosos camelos ab ulcerosis separa!

A pravo socio, cujus morbi pars in te transiit, te separa, ne toto morbo adficiaris. Sam.

٣٠٣٠ النَّحْوُ فِي الْكَلَامِ كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ

3030. Grammatica in sermone sali in cibo similis est. D.

٣٠٣١ النَّحْوُ نَصَابُ الْعِلْمِ وَنِظَامُهُ وَعَمُودُهُ وَقَوَامُهُ

وَوَشْيُ الْكَلَامِ وَحِيلَتُهُ وَجَمَالُهُ وَزِينَتُهُ

3031. Grammatica scientiae principium et res, qua nititur, columna et sustentaculum, tum sermonis pictura, remedium, pulchritudo et ornamentum est. A.

٣٠٣٢ مِنَ الْمُنْخُلِ يُمْسِكُ النُّخَالَهَ وَيَرْمِي الدَّقِيقَ

3032. Cribrum furfures retinet et farinam projicit. D.

٣٠٣٣ أُنْدُ مِنْ حِمَارِ الْوَحْشِ

3033. Fugacior quam onager. Sam.

In codice Schar. من حمار quam asinus legitur, quod non probo.

٣٠٣٤ النَّادِرُ كَالْمَعْدُومِ

3034. Rarus ut desideratus est. D.

٣٠٣٥ النّادر لا حُكْمَ لَهُ

3035. De raro non est iudicium. D.

٣٠٣٦ ما نَحِمَّ مَنْ سَكَتَ

3036. Silentii poenitiam nemo egit. A. D.

٣٠٣٧ نَدِمْتُ نَدَامَةً الْكُسَعِيَّ

3037. Alcosäihtae poenitentia adfectus sum. Schar.

I. e. maxima. Conf. Meid. 25, 102.

٣٠٣٨ ما نَدِمْتُ مَرَّةً عَلَى سُكُوتِي وَقَدْ نَدِمْتُ

مِرَارًا عَلَى كَلَامِي

3038. Nunquam silentii mei poenitentiam egi; sed saepius sermonis mei. A.

٣٠٣٩ لا تَنْدَمُ عَلَى مَا فَاتَ

3039. Ne rei, quae te fugit, poenitentiam agas! D.

٣٠٤٠ نَدِمِي عَلَى مَا لَمْ أَقُلْ أَخَفُّ مِنْهُ عَلَى مَا قُلْتُ

3040. Poenitentia mea ob id, quod non dixi, levior est, quam ob id, quod dixi. A.

٣٠٤١ النّدمُ عَلَى السُّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ النّدمِ عَلَى الْقَوْلِ

3041. Poenitentia de silentio melior est, quam poenitentia de sermone. G.

٣٠٤٢ النَّدَامَاتُ ثَلَاثَةٌ نَدَامَةٌ يَوْمٌ وَنَدَامَةٌ سَنَةٌ

ونَدَامَةٌ الْعُمْرُ فَمَا نَدَامَةٌ الْيَوْمِ وَهُوَ أَنْ يَخْرُجَ

الرَّجُلُ مِنْ مَنْزِلِهِ قَبْلَ الْغَدَاءِ وَنَدَامَةٌ السَّنَةِ

وَهُوَ تَرْكُ الرِّيَاحَةِ فِي وَقْتِهَا وَنَدَامَةٌ الْعُمْرِ وَهُوَ

أَنْ يَتَزَوَّجَ أَمْرًا غَيْرَ مُوَافِقَةٍ لَهُ

3042. Poenitentia triplex est, poenitentia diei, anni et vitae. Poenitentia diei eo consistit, quod vir mansionem suam relinquit, antequam cibum matutinum sumsit; poenitentia anni, quod tempore suo non serit, et poenitentia vitae, quod uxorem sibi non convenientem in matrimonium ducit. A.

٣٠٤٣ كُنْدَمَانِي جَذِيمَةً

3043. Ut Djadsimahi duo compotores.

Diuturnum consortium proverbium designat conf. Meid. C. 22, 37. Schol.

٣٠٤٤ لَا تَنْدِي صَفَاتُهُ وَلَا تَرَشِّحُ حَصَاتُهُ

3044. Petra ejus uvida non est et lapis ejus madidus non est.

In avarum dicitur, qui dona non dat. Harir. 201.

٣٠٤٥ مَنْ أَنْذَرَ فَقَدْ أَعَذَرَ وَمَنْ بَصَّرَ فَمَا قَصَّرَ

3045. Qui monuit, excusatione dignus est et qui

docuit, is minus non fecit, quam debuit. Fakih. Alchol. p. 174.

٣٠٤٦ نَزَاعُ النَّفْسِ أَهْوَنُ مِنْ نِزَاعِ الشَّوْقِ

3046. Animam suam e corpore extrahere, facilius est, quam amorem remove. D.

٣٠٤٧ إِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ يَطْلُ الْحَذَرُ

3047. Quum fatum advenit, cautio irrita est. A.

٣٠٤٨ إِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ عَمِيَ الْبَصَرُ

3048. Quum fatum advenit, oculus caecus est. A.

٣٠٤٩ مَا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ أَمْرٌ مِنْ كَائِسِ الْعَمَاءِ

3049. Nulla res, quae e coelo descendit, amarior est, quam poculum caecitatis. G.

٣٠٥٠ هُوَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ الْيَمَنِ

3050. Is apud me locum dexteræ occupat.

Is apud me in magno honore est. Sam.

٣٠٥١ نِسْيَانُ الْمَوْتِ مِنْ صَدَاءِ الْقَلْبِ

3051. Oblivio mortis est quaedam cordis rubigo. B.

In codice A. من omissum est.

٣٠٥٢ نَشِبَ الْحَدِيدَةُ وَالتَّوَى الْمِسْمَارُ

3052. Ferrum adhaesit et clavis inflexus fuit.

De re firmiter adhaerente, ut eam nemo a se remove possit, adhibetur. Sam.

٣٠٥٣ التَّشِيدُ مَعَ الْمَسْرَةِ

3053. Recitatio carminis cum laetitia est.

Alschanfara poeta ista verba dixit. Juraverat, centum se homines e gente Salaman occisurum esse. Quum nonaginta novem necasset, eum captivum fecerunt et, ut carmen recitaret, postularunt. Quapropter ista verba dixit. Scharaf-Ald. Conf. Hamas. ٢٢٢. l. 19. ubi على المسرة legitur.

٣٠٥٤ قَدْ نَصَبَ شَبَكَتَهُ

3054. Jam rete suum posuit.

Proverbium Arabibus non genuinis proprium in astutia de eo, qui dolum suum celat, adhibetur. Harir. 417.

٣٠٥٥ نَصِيْبُكَ يُصِيْبُكَ

3055. Portio tua ad te perveniet. D.

٣٠٥٦ مَنْ نَصَحَ جَاهِلًا فَقَدْ عَادَاهُ

3056. Qui ignorantem sincere monet, is ei inimicus est. D.

٣٠٥٧ مَنْ نَصَحَكَ أَحْسَنَ إِلَيْكَ وَمَنْ وَعَظَكَ

أَشْفَقَ عَلَيْكَ

3057. Qui sincerum consilium tibi dat, tibi benefacit et qui te monet, miseratione tui plenus est. A.

٣٠٥٨ نَصَحُ الْمَحِبِّ تَأْدِيبٌ وَنَصَحُ الْعَدُوِّ تَأْنِيبٌ

٣٠٧٢ النُّطْفُ بِغَيْرِ حِكْمَةٍ قَوْسٌ وَالصَّمْتُ بِغَيْرِ

فِكْرٍ خَرَسٌ

3072. Loquela sine sapientia est amentia et silentium sine cogitatione status muti est. A.

٣٠٧٣ نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَرَضَ عَيْنٍ

3073. Ex adverso ad eum oculos direxi. Sam.

٣٠٧٤ إِنْ نَظَرْتَ عُرْيَانَ لَا تَقُلْ لَهُ أَيْنَ ثِيَابُكَ

3074. Si nudum vides, ne ei dicas: ubi vestes tuae sunt?

٣٠٧٥ أَنْظِرِ الْعَوَاقِبَ تَسْلَمُ مِنَ النَّوَائِبِ

3075. Si rerum eventus observas, a calamitatibus securus eris. G.

٣٠٧٦ الَّذِي تَنْظُرُهُ قَبْلَهُ تَنْظُنُّ أَنَّهُ مُرَارٌ

3076. Quem concameratum opus esse vides, eum visitatum esse putas. D.

In codice Paris. loco vocis تنظره legitur تنشعه.

٣٠٧٧ النَّظَرُ فِي الْعَوَاقِبِ تَلْقِيحُ الْعُقُولِ

3077. Consideratio finis rerum mentes fecundat. Sam. Schar.

Hoc viro ابو حازم (Abu-Hasem) appellato tribuitur. Cod. Abu-Ohb.

3065. Erga te ipsum justus sis, priusquam alii a te justitiam postulant. A.

٣٠٦٥ ما أَنْصَفَكَ مَنْ كَلَّفَكَ

3066. Non juste erga te egit, qui rem molestam tibi imposuit. D.

٣٠٦٦ لَوْ تَنْصِفُ النَّاسَ لَأَسْتَرَّاحَ الْقَاضِي

3067. Si homines juste agerent, iudex quiete frueretur. G.

٣٠٦٧ مَنْ لَمْ يَنْصِفْ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يُخَلِّصْ مِنْ حَزْنِهِ

3068. Qui per se ipsum justus non est, a tristitia sua non liberatur. A.

٣٠٦٨ أَنْصَحَ أَخُوكَ ثُمَّ رَمَدَ

3069. Bene coxit frater tuus, tum in cinerem conjecit.

De eo dicitur, qui primum bene actam rem corrumpit. Schar.

٣٠٦٩ نَضْرَةُ الْوَجْهِ فِي الصِّدْقِ

3070. Pulchritudo faciei in veritate est. A. B.

٣٠٧٠ مَا بِهِ نَطِيش

3071. Motus in eo non est.

Vocabulum نطيش genti Hudsailitarum proprium esse dixit Samachscharius. Alii بطيش scribunt, id quod a بطش convaluit a febris derivant. Sam.

emisisse. Uxorem tum dixisse: **إذا ادعيت الباطل اتجح** „Quod si vanum tibi arrogas, te vincet.“ Proverbium significat, virum debilem cum robusto se comparare. S.

٣٠٨٤ نَعَمَ الْهَدِيَّةُ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحِكْمَةِ

3084. Quam praeclarum donum est verbum a sapiente prolatum! A.

٣٠٨٥ نِعْمَةُ الْجَاهِلِ كَرَوْضَةٍ عَلَى مَرْبَلَةٍ

3085. Pulchra conditio ignorantis instar horti super fimeto est. D.

٣٠٨٦ النِّعْمَةُ إِذَا سَمِعَتْ نِعْمَةَ الشُّكْرِ تَهَيَّئَتْ لِلْمَذِيدِ

3086. Beneficentia, quando gratiarum sonum audit, mendaci parata est. B.

٣٠٨٧ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ

وَالْفَرَاغُ

3087. Duo beneficia sunt, quibus multi homines decipiuntur, sanitas et otium. A.

٣٠٨٨ هُوَ كَالنَّعَامَةِ لَا يَحْمِلُ وَلَا يَطِيرُ

3088. Is struthiocamelo similis est, neque portans neque volans.

De eo, qui inter res incertus haerens ultro citroque it. Fakih. Alchol. p. 109. l. 25.

٣٠٨٩ نَعَيْتَ نَفْسَكَ حِينَ شَابَ رَأْسُكَ

3089. Mortem tibi annunties, quum caput tuum albicat! A. B.

٣٠٩٠ أَنْتَفَخَ سَاحِرُهُ

3090. Pulmo ejus inflatus fuit.

Terminum suum transgressus est. Et dicunt: انتفخت انتفخت, quod Djeuharius in timidum adhiberi adnotavit.

٣٠٩١ أَنْفَذَ رَمِيَّةً كَلِمَةً خُفِيَّةً

3091. Verbum occultum jactus maxime penetrans est. Schar.

٣٠٩٢ أَنْفَرُ مِنْ ظَبِيٍّ

3092. Fugacior quam dorcas.

Legitur quoque: من ظبي افلت „quam dorcas e laqueis evadens.“ Dixit poeta:

فَأَصْبَحْتُ ظَبِيًّا مَقْلَتًا مِنْ حِبَالَةِ صَحِيحٍ أَدِيمٍ بَعْدَ دَاهِ إِسَافٍ

Dorcas e laqueis evadens fui cute integra post morbum lethalem. Metrum Thawil est. Sam. Schar.

٣٠٩٣ أَنْفَرُ مِنْ نَعَامَةٍ

3093. Fugacior quam struthiocamela. Schar.

٣٠٩٤ مَا يَنْفَعُ الْكَبِدَ يَضُرُّ الطَّحَالَ

3094. Quod jecori utile est, spleni nocet. D.

٣٠٩٥ يَنْفَعُكَ مِنْ رَدَى حِذَارٍ

3095. A pravo cavere tibi non prodest. Sam. Conf. Meid. 23, 398.

٣٠٩٦ ما يَنْفَعُكَ إِلَّا مَا مَعَكَ

3096. Tibi non prodest nisi id, quod tecum est. G.

٣٠٩٧ لَا تَنْفَعُكَ حِيلَةٌ مَعَ غِيْلَةٍ

3097. Remedium cum fraude inutile tibi est. A.

٣٠٩٨ مَا تَنْفَعُ السُّيُوفُ بِلَا رِجَالٍ

3098. Gladii sine viris utiles non sunt. D.

٣٠٩٩ لَا يَنْتَفَعُ بِالْمَالِ السَّاكِنُ فِي قَرَارِ الْأَرْضِ وَلَا

بِالذَّهَبِ مَا لَمْ يُسْتَخْرَجْ وَلَا بِالْعِلْمِ مَا دَامَ

مَكْتُومًا

3099. Quamdiu opes in terrae fundo manent, aurum non producitur, doctrina occulta est, inutilia sunt. A.

٣١٠٠ مَنَفَعَةُ الْمَالِ يَزُولُ بِزَوَالِهِ وَمَنَفَعَةُ الْعِلْمِ بَاقِيَةٌ

عَلَى مَرِّ الدُّهُورِ وَالْعِلْمُ حَاكِمٌ وَالْمَالُ مَحْكُومٌ

عَلَيْهِ وَالْعِلْمُ يَزْكُو بِالْإِنْفَاقِ وَالْمَالُ يَنْقُصُ بِالْإِنْفَاقِ

3100. Opum utilitas iis cessantibus cessat et utilitas doctrinae tempore elabente manet et doctrina est domina et opes sub potestate retentae et

doctrina erogando augetur, dum opes erogando diminuuntur. A.

٣١.١ مَنَقَبَةُ الْمَرْءِ تَحْتَ لِسَانِهِ

3101. Viri virtus sub lingua est. A. B.

٣١.٢ أَنَّهُ لَنَقْدٍ أَبَدٍ

3102. Scrutator rerum et penetrans in res obscuras est. D.

٣١.٣ نَقْطَةُ دَمٍ تُفَرِّجُ هَمًّا

3103. Punctum sanguinis moerorem levat. D.

٣١.٤ مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ فَقَدْ نَقَلَ عَنْكَ

3104. Qui nuntium ad te defert, is de te quoque ad alios defert. D.

In codice A. plura addita sunt, sic enim legitur: مَنْ نَقَلَ لَكَ فَقَدْ نَقَلَ عَنْكَ وَمَنْ شَهِدَ لَكَ فَقَدْ شَهِدَ عَلَيْكَ وَمَنْ ثَجَّرَى لَكَ فَقَدْ ثَجَّرَى عَلَيْكَ. Qui ad te nuntium defert, idem ad alios de te defert; qui in tuum commodum testimonium dicit, idem contra te testimonium dicet; qui pro te audacem se gerit, idem contra te audacem se geret. Vox ثَجَّرَى est pro تَجَرَّأَ.

٣١.٥ نَقْلُ الشَّرِّ عَنْ شُرُورِهِ أَيْسَرُ مِنْ نَقْلِ الْمَحْرُورِ عَنْ حُرْنِهِ

3105. Malum a malis suis remove facilius est, quam tristem a tristitia sua abducere. D.

٣١٠٦ نَقْلُ الصَّخْرِ عَلَى الْعُنُقِ أَيْسَرُ مِنْ تَفْهِيمِ

مَنْ لَا يَفْهَمُ

3106. Transportare petram super humeris facilius est, quam intelligentem reddere eum, qui intelligens non est. A.

٣١٠٧ نَقْلُ الصَّخْرِ مِنْ قُلْدِ أَهْوَنُ مِنْ حَمْلِ الْمَنَنِ

3107. Transportare petram a collibus facilius est quam dedecora ferre. D.

٣١٠٨ أَنْكَحُ مِنْ خَوَاتٍ

3108. Cupidior initus quam Chawwatus.

Viri nomen est Chawwat ben-Hobair Alanzari; sed in scribendo nomine patris codices non consentiunt. In Scharaf-Aldini opere Hobair scriptum est. Conf. Meid. 13, 115. 19, 62. 25, 100. Sam. Schar.

٣١٠٩ لَا يُنْكِرُ وَلَا يَدِي حَقَّ

3109. Non abnegat et non persolvit debitum. D.

٣١١٠ النَّمَامُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

3110. Obtrectator paradisum non intrabit. D.

٣١١١ هُوَ مُنَامِسُهُ

3111. Is arcani ejus particeps est. Sam.

٣١١٢ مِنَ النَّمْلِ ضَعِيفٌ جَبَّارٌ

3112. Inter formicas est debilis, valida. D.

٣١١٣ وَهَذَا يَنْهَضُ الْبَازِي بِغَيْرِ الْجَنَاحِ

3113. Num vultur sine alis in aerem se extollit. D.

Hemistichium metri Thawil est.

٣١١٤ إِذَا نَهَيْتَ عَنِ الشَّيْءِ فَأَبْدَأْ بِنَفْسِكَ

3114. Quum rem interdicis, in te ipso incipe!

Dixit poeta:

لَا تَنْهَ عَنْ خُلْفٍ وَتَأْتِي مِثْلَهُ عَارٌ عَلَيْكَ إِذَا فَعَلْتَ عَظِيمٌ

„Ne agendi rationem interdicas, dum tu similem agendi rationem sequeris; magnum enim tibi dedecus erit, si facis.“ Metrum Camil est. Conf. Meid. 23, 416.

٣١١٥ إِذَا أَنْتَهَى الْأَمْرُ مَا لِيَزِيدَ إِلَّا عَمْرٌ

3115. Quum res ad finem pervenit, Saido nemo est nisi Ahmruus. D.

٣١١٦ نِهَآيَةُ الْهُومِ أَوَّيْلُ السُّرُورِ

3116. Curarum finis laetitiae initium est. D.

٣١١٧ نَارُ الْفُرْقَةِ أَحْرَمٌ مِّنْ قَارِ الْجَهَنَّمَ

3117. Ignis separationis ardentior est quam ignis inferni. A.

٣١١٨ النَّارُ فَكِهَةٌ الشِّتَاءِ

3118. Ignis fructus hiemis est. D.

٣١١٩ النَّارُ وَلَا الْعَارُ

3119. Ignis et nou dedecus. Sam. Schar.

٣١٢. فلان كنار الحباحب

3120. Quidam est instar ignis insecti volantis. D.

٣١٢١ نور الحقيقة أحسن من نور الحقيقة

3121. Flos veritatis pulchrior est, quam flos horti. D.

٣١٢٢ نور الصباح يغني عن المصباح

3122. Lux Aurorae efficit, ut lucerna carere possimus. B.

٣١٢٣ نور جميع أعمالك لتكن كلمتك حقانية

3123. Fac ut omnia facta tua luceant, ut verbum tuum vera charitas sit. D.

٣١٢٤ الناس أبناء الدنيا ولا يلام الرجل على حب أمه

3124. Homines filii hujusce mundi sunt et vir ob amorem in matrem non vituperatur. B.

٣١٢٥ الناس اثنان بالغ لا يكتفى وطالب لا يجد

3125. Homines duplicis generis sunt, unus qui ad scopum pervenit et satis non habet, alter qui petit et non invenit. D.

٣١٢٦ الناس أعداء ما جهلوا

3126. Homines inimici ejus sunt, quod ignorant. Schar.

٣١٢٧ النَّاسُ بَيْنَ حَازِفٍ وَقَازِفٍ

3127. Homines tum (fuste) percutientes tum (lapide) jacentes sunt. Schar.

De rebus duabus ingratis adhibetur. Sam. Schar.

٣١٢٨ النَّاسُ رَجُلَانِ مُحْتَرِسٌ وَمُحْتَرَسٌ مِنْهُ

3128. Homines duo viri sunt aut cavens aut talis, a quo alii cavent. Schar.

٣١٢٩ النَّاسُ فِي غَفْلَةٍ عَمَّا يَرَادُ بِهِمْ

3129. Homines negligunt, quod per ipsos intenditur. B.

٣١٣٠ النَّاسُ لِلنَّاسِ بِقَدْرِ الْحَاجَةِ

3130. Homines hominibus ratione necessitatis sunt. Schar.

٣١٣١ النَّاسُ مَعَ الْوَاقِفِ

3131. Homines cum eo sunt, qui stat. G.

٣١٣٢ النَّاسُ مِنْ خَوْفِ الذُّلِّ فِي ذُلٍّ

3132. Homines ob metum vilitatis viles sunt. D.

٣١٣٣ النَّاسُ قَوَسَى وَالزَّمَانُ أَهْوَسَ

3133. Homines vehementer edunt; sed tempus eos vehementius edit. Schar. Kam.

٣١٣٤ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّبِعُوا النَّاسَ

3134. O vos homines! sequamini homines!

٣١٣٥ وَلِلنَّاسِ فِيْمَا يَعْشُقُوْنَ مَذَاهِبَ

3135. Hominibus in eo, quod amant, viae (rationes) sunt. D.

٣١٣٦ هَذَا مِنِّي مَنَاطُ الثَّرِيَّا

3136. Hoc a me Plejadum distantia est.

Multum a me remotum est. Sam. Hamas. ١١.

٣١٣٧ أَبْعَدَ النَّوْقِ الْعُنُقِ

3137. Num post camelas capellae? Schar.

٣١٣٨ إِذَا فَاَمَ عَدُوُّكَ عِنْدَكَ غِطَّهُ وَلَوْ بِمِكَنَسَةٍ

3138. Quum inimicus tuus apud te dormit, eum tege et si scopis! D.

٣١٣٩ مَنَ فَاَمَ لَمْ يَشْعُرْ بِمَنَ يَسْهَرُ

3139. Qui dormit, is eum non noscit, qui vigilat. A.

٣١٤٠ نَامَتْ عَلَيْكَ سُرْبَةُ الْعَرَبِ

3140 Agmen Arabum contra te dormivit. D.

٣١٤١ نَمَّ آمِنًا تَكُنْ فِي أَمْهَدِ الْفِرَاشِ

3141. Si securus dormis, in strato mollissimo eris. A.

٣١٤٢ نَمَّ فِي بَطْنٍ سَبْعَ وَلَا تَنَامُ فِي بَطْنٍ أَبْنِ أَدَمَ

3142. In ventre ferae dormi et ne in ventre hominis dormi! D.

٣١٤٣ مَنْ لَمْ يَنَمْ كَأَنَّهُ زَيْدٌ فِي عُمُرِهِ لِأَنَّ النَّوْمَ أَخُو الْمَوْتِ

3143. Qui non dormit, ejus vita quasi augetur, quia somnus frater mortis habetur. A.

٣١٤٤ لَا تَنَامُ إِلَّا خَالِيَ الْبَالِ

3144. Ne dormi nisi animo curis vacuo! G.

٣١٤٥ لَا تَنَامُ بَيْنَ الْقُبُورِ وَلَا تَقْشَعُ مَنَامَاتٍ فَاسِدَةٍ

3145. Ne inter sepulcra dormias, ut somnia mala non videas. D.

٣١٤٦ لَا أَنَامُ حَتَّى يَنَامَ ظَالِعُ الْكِلَابِ

3146. Non dormio, donec claudicans canis dormit.

De sollicito adhibetur, qui curis plenus sero dormit.
Conf. Meid. 1. 88. D.

٣١٤٧ مَا نَالَ الْجَدَّ مَنْ فَاتَهُ الْجَدُّ

3147. Sorte bona is non potitur, cui studium non est. A.

٣١٤٨ لَنْ تَنَالَ مَا تُحِبُّ حَتَّى تَصْبِرَ عَلَى كَثِيرٍ
مِمَّا تَكْرَهُ

3148. Rebus, quas amas, non potieris, donec multa, quae tibi ingrata sunt, patienter fers.

٣١٤٩ لَنْ تَنَالَ مَا تُرِيدُ إِلَّا بِتَرْكِ مَا تَشْتَهِي وَلَنْ

تَبْلُغَ مَا تَبْلُغُ إِلَّا بِصَبْرِكَ عَلَى مَا تَكْرَهُ

3149. Rebus, quas vis, non potieris, nisi dum ea, quae cupis, relinquis et non pervenies ad finem tibi propositum, nisi dum res tibi ingratas patienter fers. A.

٣١٥٠ النُّوَى أَوَّلُ الشَّجَرَةِ

3150. Nucleus initium arboris est. G.

٣١٥١ هَاتِ شَيْءٌ وَخُذْ حِسَابَهُ

3151. Adfer rem et ejus computum accipe! D.

٣١٥٢ هَاتِ عُمْرُ خُذْ رِزْقَ

3152. Adfer vitam et res ad vitam necessarias accipe! D.

٣١٥٣ هَاتِ مَا عِنْدَكَ تُعْرِفْ بِهِ

3153. Adfer id, quod apud te est, ut eo cognoscaris! A.

٣١٥٤ يَهْبُ مَعَ كُلِّ رِيحٍ

3154. Cum omni vento flat. D.

٣١٥٥ إِذَا قَبِطَتْ حَوَارَانِ مِنْ أَرْضِ عَالِجٍ فَقُولَا لَهَا

لَيْسَ الطَّرِيفُ هُنَالِكَ

3155. Quum descendit Hauranum e terra Ahlidj, ei dicite, haec via non est!

Versus est metri Thawil, quem Abu-Mohammedes Alahrabi in commentario ad Hamasam p. 70. tanquam proverbium citavit. De errante adhibitus est.

٣١٥٦ مَتَى تَهَاجِرُ الدُّنْيَا وَتَتَوَى لَهَا بَغْضًا

3156. Quando mundum fugies et odium ei concipies? D.

Hemitichium metri Thawil est.

٣١٥٧ أَهْجَى مِنْ أَبْنِ الرُّومَى

3157. Excellentior in satyra quam poeta Ebn-Al-rumi. Conf. libr. meum: Darstellung d. Arab. Verskunst. p. 403.

٣١٥٨ مَنْ يَهْدِدُ عَرِيَّانَ بِحَبِيبَا

3158. Quis nudo veste serica terrorem incutit? D.

٣١٥٩ هَدَمُ الْأَرْكَانِ فَقْدُ الْإِخْوَانِ

3159. Destructio columnarum defectus fratrum est. D.

٣١٦٠ هَدِيَّةُ الْيَمَنِ الْقُرُودُ

3160. Donum regionis Jemen simiae sunt. D.

٣١٦١ أَهْدَى مِنْ يَدِ الْإِنْسَانِ إِلَى فِيهِ

3161. Melius ducens quam manus hominis ad os.

Dicitur quoque: „Melius .أهدى من الانسان الى فيه“

ducens quam homo ad os suum.“ Conf. Meid. 27, 171. Schar.

٣١٦٢ هَذَا بِذَاكَ وَلَا عَتَبَ الزَّمَانُ

3162. Hoc pro illo et objurgatio temporis non est. D.

٣١٦٣ هَذَا وَمَا وَكَيْفَ وَلَوْ

3163. Hoc et non et quomodo et si. D.

٣١٦٤ هَذِهِ مَا هِيَ رُمَانَةٌ هَذِهِ قُلُوبٌ مَلَانَةٌ

3164. Hoc non est malum Punicum, haec sunt corda plena. D.

٣١٦٥ هَرَبَ مِنَ الدَّبِّ وَقَعَ فِي الْجُبِّ

3165. Ursum fugit, in foveam incidit. D.

٣١٦٦ هَرَبَ مِنَ الْمَوْتِ حَصَلَ لَهُ مِنْ خَنْقَةٍ

3166. Mortem fugiens in eum incidit, qui eum strangulavit. D.

٣١٦٧ هَرَبْتَ مِنْ نَفْسِكَ أَنْفَعُ مِنْ هَرَبِكَ مِنَ الْأَسَدِ

3167. Quod te ipsum fugis, utilius est, quam quod leonem fugis. A. B.

٣١٦٨ يَا هَارِبَ مِنْ قَضَائِي مَا لَكَ رَبُّ سَوَائِي

3168. O tu, qui meum imperium fugis, tibi praeter me dominus non est. G.

٣١٦٩ إِذَا هَرَمَ الْبَارِي كَعَبْتُ بِهِ الْعَصَافِيرَ

3169. Quum accipiter decrepitus est, eo passeress ludunt. B.

٣١٧٠ اِهْتَرِمُوا ذِيْـبِحَتِكُمْ مَا دَامَ بِهَا طَرَقُ

3170. Hostiam vestram mactare properate, quam-
diu pinguis est!

Conf. Kam. Proverbium nos monet, ne agendi
occasionem praetermittamus Sam. Schar.

٣١٧١ مَا عَلَيْهَا قَلْبِسِيْسَة

3171. Super ea mundi quid non est.

Legitur quoque هلبسيس. Mulierem omni ornamento
carere significat. Sam.

٣١٧٢ هَلَكَ الْحَرِيصُ وَهَوَّ لَا يَعْلَمُ

3172. Avidus, dum nesciebat, periit. A. B.

٣١٧٣ لَمْ تَهْلِكْ مَنْ قَصَدَ وَلَمْ يَفْتَقِرْ مَنْ زَهَدَ

3173. Qui agit, non perit et qui rebus abstinet,
in paupertatem non redigitur. A.

٣١٧٤ هَلَكَ الْمَرْءُ فِي الْعُجْبِ

3174. Viri interitus in sui ipsius admiratione est.
A. B.

٣١٧٥ هَلَكَ النَّاسُ فِي خَصْلَتَيْنِ فُضُولُ الْمَالِ وَفُضُولُ

الْكَلَامِ

3175. Hominum interitus ob duas res est: ob ex-

uberationem opum et ob exuberationem sermonis. D.

٣١٧٦ مَهْلَكَةُ الْإِنْسَانِ حَدَّةٌ طَبَعُهُ

3176. Hominis exitium per vehementem impetum naturae suae adducitur. A.

٣١٧٧ لَا هَمَّ إِلَّا هَمُّ الدِّينِ وَلَا وَجَعٌ إِلَّا وَجَعُ

الْعَيْنِ وَلَا غَضَبٌ إِلَّا غَضَبُ الْوَالِدَيْنِ

3177. Non est cura nisi cura ob debitum et non est dolor nisi dolor oculi et non est ira nisi ira parentum. D.

٣١٧٨ هِمَّةُ الرِّجَالِ تَقْطَعُ الْجِبَالَ

3178. Virorum propositum montes transcendit. D.

٣١٧٩ هِمَّةُ الرَّجُلِ قِيَمَةٌ

3179. Ex proposito, quid valeat vir, cognoscitur. A. B.

٣١٨٠ بَعْدَ الْهَمِّ تَكُونُ الْهُمُومُ

3180. Post consilia capta sollicitudines sunt. D.

٣١٨١ هُمُومُ الْمَرْءِ بِقَدْرِ هِمِّهِ

3181. Viri sollicitudines e ratione propositorum sunt. A. B.

٣١٨٢ هَبَا لِكَلْبِ السُّوقِ مَا لَدَّ عَيْشِهِ يَقْرُقُ

عَظِيمَاتِ الضَّحَاءِ وَيَنَامُ

3182. Bene est cani fori! quam grata ejus vita est, nam ossicula prandii rodit et dormit. D.

Versus metri Thawil est.

٣١٨٣ هَذِهِ هَامَةُ الْيَوْمِ أَوْ غَدِ

3183. Haec est bubo hodierni diei aut crastini.

De eo adhibetur qui ob decrepitam aetatem morti propinquus est. Dixit Alachthal:

وَكَمْ مِنْ حَبِيرٍ مَدَّ رَأْيِي قَاتِلٍ مِنْ أَجْلِكَ هَذَا هَامَةُ الْيَوْمِ أَوْ غَدِ

„Et quot propinqui, quum me viderent, dicentes: tua causa est bubo hodierni diei aut crastini.“ Metrum Thawil est. Schar.

٣١٨٤ هَانَ عَلَى النَّظَارَةِ مَا يَمُرُّ بِظَهْرِ الْمَجْلُودِ

3184. Videntibus leve id est, quod dorso flagellati contingit.

Harir. 559. Simile proverbium Meid. Cap. 27, 61. legitur.

٣١٨٥ مَنْ أَهَانَ مَالَهُ أَكْرَمَ نَفْسَهُ

3185. Qui opes suas levipendit, is se ipsum honorat. D.

٣١٨٦ أَهْوَنُ الْجُنُونِ مَا يَقَعُ وَيَقُومُ

3186. Levissima insania est id, quod cadit et surgit. D.

٣١٨٧ أَنْتَ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنَ الطُّبُوعِ

3187. Te magis despicio, quam cameli pediculum.
Schar.

٣١٨٨ هَوَاءٌ كَرَّ نَفْسُ أَيُّنَ حَلَّ حَبِيبُهَا

3188. Amor cujuslibet animae ibi est, ubi ejus
amatus versatur. D.

Voci هواء amoris et non auræ significationem hoc
in proverbio tribuendum putavi.

٣١٨٩ مَنْ هَبَّ خَابَ وَكَلَّ نَصِيْبُهُ الْأَخَابَ

3189. Qui timet, jacturam facit et ejus portionem
socii edunt. D.

٣١٩٠ الْهَيْبَةُ خَيْبَةٌ

3190. Timor est frustratio Kam.

٣١٩١ الْهَيْبَاطُ وَالْمَيْبَاطُ

3191. Clamor et increpatio.

Dicitur هيباط و ميباط, "In calamitatem turbas-
que inciderunt." De verborum significatione non consen-
tunt. Alferra dixit, vocem هيباط significare camelorum
ad aquam adcedentium confluxum, ut unus alterum pre-
mat et ميباط idem esse in recedentibus camelis, Allihja-
nita dixit, هيباط esse procedere (اقبال) et ميباط recedere
(ادبار). Alii dicunt, هيباط significare homines ad pacem
componendam convenire, هيباط homines dispergi, ut pax non
componatur. Schar.

٣١٩٢ الْمُوتُورُ أَبَتْ

3192. Qui se vindicare nequit, multum divulgat.

Haec verba excusationi ei inserviunt, qui de curis, quibus premitur, apud alios queritur. Sam. Schar.

٣١٩٣ لَا تَتَّقِ إِلَى امْرَأَةٍ وَلَا تُحْمِلْ مَعِدَتَكَ فَوْقَ

طَاقَتِهَا وَاحْفَظْ لِسَانَكَ وَخُذْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

كَفَايَتَكَ

3193. Ne in muliere fiduciam ponas neque stomachum tuum pluribus, quam iis, quae ferre potest, onera! Linguam tuam custodi et cujuslibet rei tantum sume, quantum tibi sufficit! A.

٣١٩٤ لَا تَتَّقِ بِالْحَوَاكِي فَإِنَّهَا زَائِلٌ وَلَا تَعْتَمِدْ عَلَى

النِّعْمَةِ فَإِنَّهَا ضَيِّفٌ رَاحِلٌ

3194. Ne in imperio fiduciam pone, nam cessat neque commoda vita nitere, nam hospes abitura est! A.

٣١٩٥ لَا تَتَّقِ بِثَلَاثَةِ الْمَلِكِ وَالْفَرَسِ وَالْإِمْرَأَةِ فَإِنَّ

الْمَلِكُ مَلُولٌ وَالْفَرَسُ شَرُودٌ وَالْإِمْرَأَةُ خَتُونٌ

3195. In tribus fiduciam ne ponas: in rege, equo et muliere; rex enim fastidiosus, equus fugax et mulier perfida est! A.

٣١٩٦ لَا اتَّقِ بِسَيْلٍ تَلْعَنُكَ

3196. In fluxu rivi tui fiduciam non pono. Kam.

٣١٩٧ يَجِبُ أَنْ الْعَاقِلَ يَكُونَ عِنْدَ الرِّلَاتِ وَقُورًا

وَمِنَ الْمَعَاصِي نَفُورًا وَفِي الْمَكَارِهِ صَبُورًا وَفِي الرِّخَاءِ

شُكُورًا وَلَا يَحْجِيفُ عَلَى مَنْ يَبْغِضُهُ وَلَا يَأْتُمُّ

فِيمَنْ يُحِبُّهُ وَلَا يَنْتَقِمُ مِنْ يَظْلِمُهُ

3197. Necesse est, prudens sit in erroribus gravis, ab inobedientia abhorrens, in rebus ingratiss patiens, in vita commoda gratus. Injustus esse non debet in eum, qui eum odio habet et non peccare erga eum, qui eum, amat et vindictam non sumere ab eo, qui eum injuste tractat. A.

٣١٩٨ إِذَا وَجَدْتَ حَاجَتَكَ فِي السُّوقِ فَلَا تَطْلُبْهَا

مِنْ أَخِيكَ الْمَخْلُوقِ

3198. Quum in foro rem tibi necessariam non invenis, ne eam a fratre tuo creato petas! D.

٣١٩٩ إِنْ وَجَدْتَ لِشَفْرَةٍ مَحْزًا

3199. Si cultro magno secandi locum invenio. Sch.

٣٢٠٠ لَا تَجِدُ ذَا غَضَبٍ مَسْرُورًا وَلَا عَاقِلًا حَرِيصًا

وَلَا كَرِيمًا حَاسِدًا وَلَا قَنُوطًا غَنِيًّا

3200. Neque iratum laetitia adfectum invenies aut prudentem avidum aut generosum invidum aut desperantem divitem. A.

٣٢.١ إِذَا لَمْ تَجِدْ عِزًّا فَسَمِحْ

3201. Si potentiam non invenies, leniter agas!

Quod per vim perficere non potes, id leniter agendo tracta! Ham. ٤٩٩.

٣٢.٢ لَمْ يُوجَدْ بَيْنَ الْحَيَاتِ حَيَّةٌ صَالِحَةٌ

3202. Inter serpentes serpens probus inventus non est. G.

٣٢.٣ أَوْجَرُ مَا أَنَا مِنْ سَمَلَقَةٍ

3203. Nomen Samlakah ego timeo.

Samlakah viri cognomen erat, qui hoc cognomine ipsum appellari nolebat. Qui quum apud regem quendam isto nomine appellatus esset, iratus ista verba dixit significaturus, se istam rem timere. Alii dicunt, cognomen illud habuisse Ketadahum ben-Altuam. Qui quum apud regem Alnohmanum ben-Almondsir esset, Alnohmanum ben-Sihan regem de re certiore fecisse, ut rex eum isto cognomine appellari juberet. Vox سملق desertum amplum designat. Schar. Conf, Meid. 23, 10.

٣٢.٤ وَجَعُ سَاعَةٍ وَلَا كُلُّ سَاعَةٍ

3204. Dolor unius horae (momenti) et non cujuslibet horae (momenti). D.

٣٢.٥ وَجَعُ الَّذِي تُصَابِحُهُ وَلَا تُقَابِحُهُ

3205. Facies ejus, ad quem tu mane venis et eum opprobrio non adficias. D.

٣٢٠٦ وَجْهٌ بِلَا حَيَاءٍ عُدُو قُشْرِ لَيْطُهُ وَسِرَاجٌ فَنِي سَلِيطُهُ

3206. Facies sine pudore similis est ligno, cujus cortex detracta est et lucernae, cujus oleum absumtum est. B.

٣٢٠٧ وَجْهٌ بِلَا صَفَاءٍ عَدُو بِلَا خَفَاءٍ

3207. Facies sine puritate est inimica sine occultatione. D.

٣٢٠٨ وَجْهٌ تَاجَةٌ مَا يَقْضَى حَاجَتُهُ

3208. Facies coronae rem necessariam non perficit. D.

٣٢٠٩ وَجْهُهُ أَسْوَدٌ عِنْدَ الْعَبِيدِ وَعِنْدَ اللَّهِ

3209. Facies ejus nigra est apud servos Dei et apud Deum. G.

٣٢١٠ وَجَّهُوا أَمْوَالَكُمْ إِلَى مَنْ تُحِبُّ قُلُوبُكُمْ

3210. Opes vestras ad eum mittite, quem corda vestra amant! D.

٣٢١١ وَحَدَّكَ وَحَدَّكَ وَلَا قَرِينَ صَالِحَ

3211. Solus, solus sis! nam socius probus non est. D.

٣٢١٢ وَاحِدٌ بَاعَ ابْنَهُ مِنَ الْعَاذَةِ وَالْآخِرُ اشْتَرَا بِالْحَدِيثِ

3212. Unus filium suum ob paupertatem vendidit et alter debito emit. D.

٣٢١٣ واحد بعثوه يخطب تزوج وقعد

3213. Unus, quem ut in matrimonium peteret, miserunt, in matrimonium duxit et sedit. D.

٣٢١٤ واحد قلبه على ثمرة وآخر قلبه على جمرة

3214. Unius cor dactylo occupatur et alterius cor pruna. D.

٣٢١٥ واحد يحلب واحد يشد القرون

3215. Unus mulget, alter cornua ligat. D.

٣٢١٦ وحدة الإنسان خير من جليس سوء

3216. Solitudo hominis melior est, quam socius pravus.

In codice G. paulo aliter legitur.

٣٢١٧ وحشة الوحدة خير من مجالسة الثقيل

3217. Solitudinis sollicitudo melior est quam consortium molesti. B.

٣٢١٨ ما لو حشك من غاب ولا أنسك من حضر

3218. Qui absens est, te moerore non adficiat et qui praesens est, te laetum non reddiat. D.

٣٢١٩ أن الوحاً من طعام الحومة

3219. Cauti in cibo sumendo celeres sunt.

Proverbio celeritas laudatur. Sam. Schar.

٣٢٢. دَعِ الْمَقَادِيرَ تَجَرِّي فِي أَعْيُنِهَا وَلَا تَبْتَ إِلَّا خَالِي

إِلْبَالٍ مَا يَبِينُ غُمُضَةَ عَيْنٍ وَأَنْتَ رَاقِدُهَا يُغَيِّرُ

اللَّهُ مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ

3220. Sine res a Deo decretas cursum suum agere, et semper curis vacuus pernocta! Dum tu nictu oculi dormis, Deus rerum status mutat. D.

٣٢٣. دَعِ الْمَكَارِمَ لَا تَرْحَلْ لِْبُغْيَتِهَا وَأَقْعُدْ فَإِنَّكَ أَنْتَ

الطَّاعِمُ الْكَاسِي

3221. Sine actiones generosorum! Ne iter fac eas expetens et sede, dum tu cibum sumis et vestitus es!

Hic Alhothaiahi versus, cui metrum Basith est, ex Abu-Ohbaidahi sententia in proverbii consuetudinem venit. Legitur quoque: فَأَنْتَ لِعَمْرِي طَاعِمُ كَاسٍ. Nisi fallor, sensus est, omnes actiones generosas, praeter eas, quibus in cibum et vestitum sumtus fierent, relinquendas esse; nam similem sensum Ahbd-Alrahmanus ben-Hassan versibus sequentibus expressit:

إِنِّي وَجَدْتُ مِنَ الْمَكَارِمِ حَسْبَكَ أَنْ تَلْبَسُوا حُرَّ الثِّيَابِ وَتَشَبِعُوا

فَإِذَا تُذَوِّبَتْ الْمَكَارِمُ مَرَّةً فِي مَجْلِسٍ أَذْنُكُمْ بِهِ فَتَقْنَعُوا

„Inveni actiones generosorum vobis sufficientes in eo,

quod optimas vestes induitis et satiati estis. Quod si in consessu, in quo praesentes estis, actionum generosarum mentio fuit, veste vos operite!“

Metrum versus Camil est; sed in priore versu licentia est.

٣٢٢٢ يَدْعُ الْعَيْنُ وَيَتَّبِعُ الْآثَرَ

3222. Rem sinit et vestigium sequitur. Sam.

In codice Abu-Ohbaidi: تدع العين وتطلب الأثر legitur conf. Meid. 23, 289.

٣٢٢٣ الْوَدْعَةُ إِلَى الْوَدْعَةِ قَلَادَةٌ

3223. Concha alba cum concha alba conjuncta torques est. Sam. Schar.

٣٢٢٤ أَنْتَ فِي وَادٍ وَنَحْنُ فِي وَادٍ

3224. Tu in valle es et nos in valle sumus.

Proverbium vulgo proprium, quo diversa esse proposita significant. Harir. 380.

٣٢٢٥ دِيَّةُ الذَّنْبِ عِنْدَ الْعُقَلَاءِ حُسْنُ الْإِعْتِذَارِ

3225. Peccati lytrum apud prudentes pulchra excusatio est. D.

٣٢٢٦ دِيَّةُ الذَّنْبِ عِنْدَهَا الْإِعْتِذَارُ

3226. Peccati lytrum apud eam excusatio est. D.

٣٢٢٧ مَا بِهِ وَذِيَّةٌ

3227. In eo vitium non est.

Abu-Said grammaticus ما به وذى adnotavit. Sam

٣٢٢٨ مِنْ الْوَرْدَةِ تَخْرُجُ شَوْكَةٌ وَمِنْ الشَّوْكَةِ تَخْرُجُ وَرْدَةٌ

3228. E rosa spina prodit et e spina rosa. D.

٣٢٢٩ أَوْرَدَةٌ مِیَاةٌ طُسَیْمٌ

3229. Ad aquas Thosaim eum adduxit.

In vane et errore erat et nulla re potitus est. Kam.

٣٢٣٠ الْوَرَعُ سَيِّدُ الْأَعْمَالِ

3230. Abstinentia a rebus illicitis factorum domina est. B.

٣٢٣١ الْوَرَعُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا الْقَنَاعَةُ وَثَمَرُهَا الرِّاحَةُ

3231. Abstinentia a rebus illicitis arbor est, cujus radix contentus animus et fructus tranquillitas est. D. G.

٣٢٣٢ زِنِ الرِّجَالَ بِمَوَازِينِهِمْ

3232. Viros ponderibus suis pondera! A. B.

٣٢٣٣ وَزْنُ صَدَقَةِ الْمَنَّانِ أَكْثَرُ مِنْ أَجْرِهِ

3233. Onus eleemosynae ab eo datae, qui beneficia exprobrat, majus est quam ejus prae-mium. B.

٣٢٣٤ مِيزَانُ الْغِشِّ مَرْذُولٌ أَمَامَ الرَّبِّ

3234. Libra fraudis coram Deo reprobata est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 11, 1.

سَطَى تَجَرَّ قَرَّكَبَ قَهْجَر ٣٢٣٥

3235. In medio coelo esto, o via lactea, ut ad regionem Hadjar pervenias!

Tempore, quo via lactea in medio coelo est, dactyli maturescunt. Regio autem Hadjar palmis abundat. Proverbi igitur verba enuncians optat, ut abundantiae tempora adveniant. Schar.

سَعَةُ الصُّدُورِ أَفْضَلُ مِنْ سَعَةِ الدُّورِ ٣٢٣٦

3236. Amplitudo animorum praestantior est, quam amplitudo domorum. B.

أَنْتَ لَوَاسِعُ الْخَبْلِ ٣٢٣٧

3237. Is largum funem habet.

Animum angustum non habet. Sam. Schar.

أَوْسَعْتَ وَهَيْبًا فَارْقَعْد ٣٢٣٨

3238. Largam fecisti rupturam; eam igitur repara!
Ham. p. 628.

تَوَسَّعْنَا غَقَصَاءَ سَلْحًا وَلَا نَرَى لِعَقَصَاءَ دَرًا ٣٢٣٩

فَارْجِعَاهَا إِلَى عَمْرِ

4239. Capra cornibus inflexis multam mercedem nobis facit et non videmus eam lactis copiam habere. Reducite igitur eam ad Ahmrium.

Versum hunc, cui metro Thawil est, Abu-Mohammedes Alahrabi ad Ham. 4vv adnotavit. Rem inutilem esse significare videtur.

٣٣٤٠ اِتَّسَعَ الْخَرَقُ عَلَى الرَّاقِعِ

3240. Nimis larga erat ruptura reparanti.

De calamitate, quae nimis magna est, quam ut reparari possit, adhibetur. Sam. Schar. Harir. ٣٣٣.

٣٣٤١ وَأَسَاكَ مَنْ تَغَافَلَ عَنْكَ

3241. Qui te negligit, is tibi solatium adfert. A.

٣٣٤٢ الْوَشْوَشَةُ عَرَبِيَّةٌ

3242. Insusurratio malignitas est. D.

الوسوسة quemadmodum in codicibus legitur, pro الوشوشة esse videtur.

٣٣٤٣ وَصَلَ الْكَيْلُ إِلَى حَدِّهِ

3243. Mensuratio ad terminum suum pervenit. D. G.

٣٣٤٤ مَنْ وَاصَلَهُ الْحَبِيبُ هَانَ عَلَيْهِ الرَّقِيبُ

3244. Qui cum amico conjunctus est, custodem non magni facit. B.

٣٣٤٥ لَا تُوصِي يَتِيمًا عَلَى بَكَاءِهِ

3245. Ne orphano, ut ploratum intermittat, impera! D.

٣٣٤٦ وَضَحَ الصُّبْحُ لِدَيِّ عَيْنَيْنِ

3246. Aurora duos oculos habenti manifesta est.

De re omnino manifesta adhibetur.

٣٣٤٧ قَدْ وَضَعَ لِلْحِلْسِ عَلَى بَكْرِ عُلْطِ

3247. Stratum camelo juvenco habena haud instructo imposuit.

Rem difficilem suscepit. Sam.

٣٣٤٨ يَضَعُ الْهَنَاءَ مَوَاضِعَ النَّقَبِ

3248. Picem liquidam in locis scabiei ponit.

Rectam in agendo viam sequitur, ut rectum in loquendo attingat. Har. 422.

٣٣٤٩ مَنْ يَضَعُ يَدَهُ تَحْتَ رَأْسِهِ يَبْلَاقِيهَا

3249. Qui manum suam sub capite suo ponit, eam inveniet. G.

٣٣٥٠ ضَعِ الْفَأْسَ فِي الرَّأْسِ

3250. Securim ad caput pone!

I. e. Paratus esto, ut opus aggrediaris, quemadmodum is, qui ligna caedit, securim super capite tenet, ut magna vi in percutiendo utatur. Proverbium vulgo proprium est. Harir. 312.

٣٣٥١ ضَعِ عَلَى بَابِكَ اللَّجَامَ وَلَا تَخَافِ مِنْ أَعْدَائِكَ

3251. Ad portam tuam habenam pone et ne hostes tuos timeas!

Paratus sis ad invadendum et defendendum.

٣٣٥٢ مَنْ تَوَاضَعَ وَقَرَّ وَمَنْ تَعَظَّمَ حَقَّرَ

3252. Qui se humiliat, honoratur et qui se extollit, contemnitur. A.

٣٣٥٣ وَضَعُ الْمَعْرُوفِ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ ظُلْمٌ

3253. Beneficium alieno loco collocare injuria est. D.

In codice A. et B. loco vocis المعروف legitur الاحسان
„beneficentia;“ in altero codicis loco الشيء res legitur.

٣٢٥٣ تَوَاضَعُ الْمَرْءُ بِكُرْمِهِ

3254. Modestia virum honorat. D.

٣٢٥٤ التَّوَاضُّعُ زِيَادَةُ الشَّرَفِ وَبِهِ تَتِمُّ النِّعْمَةُ

3255. Modestia nobilitatis augmentum est, quo
beneficentia perfecta est. G.

٣٢٥٥ أَوْطَاءُ عَشْوَةٍ

3256. Effecit, ut prudentia in re tractanda non
uteretur.

In errorem eum coniecit, Sam. Schar. Conf.
Djeuh. s. v. عشوة

٣٢٥٦ إِذَا وَعَدْتَهُ بِالْكَفَنِ يَمُوتُ عَلَى بَابِ الدَّارِ

3257. Quum involucrum ei promittis, ad portam
domus (tuae) moritur. D.

٣٢٥٧ وَعْدُ الْكَرِيمِ دَيْنٌ

3258. Promissum generosi debitum est. D.

٣٢٥٨ وَعْدُ الْكَرِيمِ نَقْدٌ وَتَعْجِيلٌ

3259. Promissum generosi pecunia parata et festi-
natio in solvendo est. D.

٣٢٩ وَعْدُ اللَّئِيمِ مَطْلٌ وَتَعْلِيلٌ

3260. Promissum vilis mora in solvendo et prae-
textus est. D.

Hoc cum praecedente in unum conjungendum videtur.

وَعْدٌ بِلَا وَقَاءٍ عَدَاوَةٌ بِلَا سَبَبٍ ٣٣٦١

3261. Promissum, quod non servatur, inimicitia sine
causa est. D.

مَنْ وَعَدَكَ فَقَدْ أَبْقَظَكَ ٣٣٦٢

3262. Qui te monuit, te jam expergefecit. A.

مَنْ أَنْعَظَ وَأَسْتَبْقَظَ قَبْلَ أَنْ يُوقِظَ فَهُوَ مِنْ ٣٣٦٣

أَشْرَفِ النَّاسِ

3263. Qui admonitionem admittit et evigilat ante-
quam eum expergefaciunt, is nobilissimis ho-
minibus accensendus est. A.

أَوْقَدَ بِالْحَظَرِ الرُّطْبِ ٣٣٦٤

3264. Viridi ligno usus ignem accendit.

I. e. Calumniatus est. Kam.

مَنْ وَقَرَ أَبَاهُ طَالَتْ أَيَّامُهُ ٣٣٦٥

3265. Qui patrem suum veneratur, ejus vita lon-
ga est. D. G.

وَقَعَ فِي الْحَظَرِ الرُّطْبِ ٣٣٦٦

3266. Incidit in lignum viride.

I. e. Incidit in rem, cui par non erat. Kam.

٣٣٦٧ وَقَعَ فِي حِنْدِ الْأَحَامِسِ

3267. In gentem Hind fortem incidit.

Hind nomen gentis fuisse dicitur. Alii الاحامس dicunt. I. e. In fortes incidit, quibus oppressus est vel in calamitatem irruit. Conf. Meid. 23, 231. Sam.

٣٣٦٨ وَقَعَ فِي دَوَكَةٍ

3268. In rixam (malum) incidit. Sam.

٣٣٦٩ إِذَا وَقَعَ الْقَدَرُ بَطَلَ الْخَيْرُ

3269. Quum decretum divinum impletur, cautio irrita est. D.

٣٣٧٠ قَدْ وَقَعَ غُرَابُهُ

3270. Ejus corvus jam decidit.

De eo dicitur, qui tranquillus est, postquam ira efforbuerat. Conf. Meid. 22, 69.

٣٣٧١ وَقَعْتَ وَإِلَّا رَمَاكَ الْجَمَلُ

3271. Cadas, et si non, camelus te projiciat! D.

٣٣٧٢ قِفِ الْعَيْرَ عَلَى الرِّدْهَةِ وَلَا تَقُلْ لَهُ سَا

3272. Ad stagnum asinum stare fac et ne ei dicas: Sa!

Sa vox est, qua asinus ad potum vocatur. I. e. Puta eum recte agere, ne igitur eum prohibeas! Sed diverso modo proverbium legitur: إذا أدنيت للمار من الردهة فلا تقل تشو, Quando asinum ad stagnum adduxisti, ne ei dicas: bibe! et فلا تهتبه به, ne eum incre-

pa!“ et تَدْعُهُ بِهِ وَلَا تَدْعُهُ بِهِ „ne ei inclama!“ id quod idem
quam تَهْتِهْتِ esse videtur. Sam.

٣٢٧٣ وَقَفَّةٌ فِي الطَّرِيقِ نِصْفُ الرِّبَاةِ

3273. Rem legare in via (Meccae) est dimidia pars
visitationis sacrae. D.

٣٢٧٤ عَلَى فُلَانٍ وَاقِيَّةُ الْكَلَابِ

3274. Cuidam canum custodia mandata est.

De eo, qui ob vilitatem nil boni consequitur. Sam.

٣٢٧٥ اَتَّقِ تُوْقَةً

3275. Cave, tu custoditus eris!

I. e. Si caves, tu custoditus eris. Ut caveamus, pro-
verbium monet. Schar.

٣٢٧٦ اَتَّقُوا الزَّيْنَ فَإِنَّهُ يُذْهِبُ الْوَقَارَ وَيُورِثُ الْفَقْرَ

وَيَنْقُصُ الْعُمُرَ

3276. Scortatum cavete, nam gravitatem aufert et
paupertatem adducit et vitam diminuit! A.

٣٢٧٧ اَتَّقُوا صَوْلَةَ الْكَرِيمِ إِذَا جَاعَ وَاللَّيْمِ إِذَا شَبِعَ

3277. Cavete impetum vehementem generosi, quum
esurit et vilis, quum satiatus est. A.

٣٢٧٨ لَقَدْ اَتَقَيْتَهُمْ حَتَّى مَا أُسْمِيَ الْبَقْلَ بِأَسْمَائِهِ

3278. Eos cavi, ut olus suo nomine non appel-
larem. Conf. Meid. 23, 10.

٣٢٧٩ الاتَّقَاءُ فِي الْعَمَلِ أَشَدُّ مِنْ الْعَمَلِ

3279. Cautio in opere difficilior est quam opus.

Proverbii auctor Mohammedes ben-Wasih esse dicitur. Cavendum est, ne in agendo ostentationis amor animum nostrum occupet. Schar.

٣٢٨٠ إِلَى مَنْ أَكَلَهَا إِذْنٌ

3280. Cuinam ego eam committam?

De viro se defendente verba dicuntur. Virum, cui se defendenti dicerent: de te ipso pulchre loqueris, ista verba protulisse narrant. Suffixum هَا ad vocem نفس animam referendum est. Schar.

٣٢٨١ لَا تَلِدُ الْأَفْعَى إِلَّا الْأَفْعَى

3281. Vipera nil nisi viperam gignit. D. Conf. Meid, 23, 625.

٣٢٨٢ وَلَكِنْ غَيْرُكَ مَا يَنْفَعُكَ

3282. Alius filius tibi non prodest. D.

٣٢٨٣ وَلَكِنْ مَا لَنَا وَالْخَرَّاءُ فِي أَذْيَالِنَا

3283. Filius nobis non est et merda in laciniis nostris est. D.

٣٢٨٤ وَلَكِنْ عَلَى كَتِفِهِ وَهُوَ يَشْوِشُ عَلَيْهِ

3284. Filium suum in humero portat et ob eum conturbatus est. D.

De voce يشوش dubito.

٣٣٨٥ الولد ثمرة الفؤاد

3285. Filius fructus cordis est. D.

٣٣٨٦ نحن أولاد اليوم

3286. Nos hodierni diei filii sumus. D.

٣٣٨٧ ولي الشكك غيرك

3287. Orbitas aliam quam te adfligat! Sa m.

٣٣٨٨ ولي أذننا عن الفاحشة صمًا

3288. Averte aures, ut verba turpia non audiant! D.

٣٣٨٩ ول المال ربه

3289. Opibus dominum suum praefice!

Proverbium nos monet, ut quisque suarum opum curam ipse habeat neque alii eam tradat. Sa m. Cod. Abu-Ohb. Conf. Meid. 24, 88.

٣٣٩٠ من وال السلطان أخذ ماله ومن عاداه أخذ رأسه

3290. Qui imperatoris amicus est, ejus opes sumit; qui ejus inimicus est, ejus caput sumit. B.

٣٣٩١ والي ظلوم خير من فتنة تدوم

3291. Praefectus injustus melior est, quam bellum civile (turbae) quod durat. D.

٣٣٩٢ والي عادل خير من مطر وابل

3292. Praefectus justus melior est quam pluvia
larga. D.

٣٢٩٣ وَلَايَةُ الْأَحْمِقِ سَرِيعَةُ الزَّوَالِ

3293. Stulti dominium celeriter cessat. A.

٣٢٩٤ التَّوَانِي يُنْتِجُ الْهَلَكَةَ

3294. Cunctatio (in periculo) interitum producit.
Schar.

٣٢٩٥ أَبْعَدَ الْوَهْيِ تَرْقِعِينَ وَأَنْتِ مُبْصِرَةٌ

3295. Num post rupturam reparas (o femina) et
tu videns es?

Proverbium de viro adhibetur, qui data opera pec-
cat. Ahlius Mohammedanorum imperator ista verba ad-
hibuisse narratur. Sam. Schar. Conf. Meid. 18, 132.

٣٢٩٦ وَيْلٌ لِلرَّأْسِ مِنَ اللِّسَانِ

3296. Vae capiti a lingua! D.

٣٢٩٧ وَيْلٌ لِلْحَسُودِ مِنْ حَسَنِهِ

3297. Vae invido ob invidiam suam! A.

٣٢٩٨ وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ وَيُكَذِّبُ لِيُضْحِكَ النَّاسَ

3298. Vae ei, qui narrat et mentitur, ut hominum
risum moveat! A.

٣٢٩٩ وَيْلٌ لِمَنْ سَاءَ خَلْقُهُ وَقَبَحَ خَلْقُهُ

3299. Vae ei, cujus natura prava est et forma deformis est. A. B. D.

٣٣٠٠ وَيَدٌ لِمَنْ وَقَرَّ الْأَحْرَارُ

3300. Vae ei, qui ingenuos odio habet! A.

٣٣٠١ وَالْبِئْسَ حَرْ وَالرَّجَاءُ عَبْدٌ

3301. Desperatio est libera et spes serva est. A.

٣٣٠٢ وَالْبِئْسَ يُعِزُّ الْفَقِيرَ وَالطَّمَعُ يُذِلُّ الْأَمِيرَ

3302. Desperatio pauperem honoratum reddit et cupido principem vilem reddit. A.

٣٣٠٣ لَا تُؤَيِّسَنَّ الشَّرَّ بَيْنِي وَبَيْنَكَ

3303. Ne terram humidam inter me et te siccam reddas!

Ne amicitia inter nos cesset. Cod. Abu-Ohbaid. et Diw. Djerir.

٣٣٠٤ مِنْ أَيْنَ لِلْبَيْتَامَى الْكَعْكُ فِي أَيْدِيهِمْ

3304. Quomodo in orphanorum manibus panis bis coctus est? D.

٣٣٠٥ يَدُ الْحَرِّ مِيزَانٌ

3305. Ingenui manus bilanx est. D.

٣٣٠٦ يَدٌ تَشْجُ وَأُخْرَى مِنْكَ تَأْسُوْنِي

3306. Una manus vulnerat et altera tua manus me sanat.

Hoc e postae versu desumptum esse dicunt:

إِنِّي لَأَكْثَرُ مِمَّا سُنَّتَنِي عَجَبًا يَدٌ تَشْفِي وَأُخْرَى مِنْكَ تَأْسُونِي

„Ego magna ob id, quod mihi imperasti, admiratione adfectus sum. Manus una me vulnerat et altera tua manus me sanat.“ Metrum Basith est. De eo qui primum malefacit, tum benefacit adhibetur. Sam.

٣٣٠٧ يَدٌ مَا تَقْدِرُ تَعَضُّهَا بُوسَهَا

3307. Manum quam mordere non potes, osculare!
B. D. G.

٣٣٠٨ وَلَا يَدٌ إِلَّا وَبَدُ اللَّهِ فَوْقَهَا

3308. Non est manus, nisi super qua Dei manus est. D.

٣٣٠٩ مَا لِي بِهِ يَدَانِ

3309. Non sunt mihi in eo duae manus.
Nil valeo. Sam.

٣٣١٠ يَدُكَ فِي الْجِيفَةِ حَرَامٌ

3310. Manus tua in cadavere res illicita est. D.

٣٣١١ الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى

3311. Manus . superior (dans) melior est, quam manus inferior (accipiens). D.

٣٣١٢ يَوْمُ السُّرُورِ قَصِيرٌ

3312. Dies gaudii brevis est. D.

٣٣١٣ يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ

على المظلوم

3313. Dies injuste tractati contra injustum gravior est, quam dies injusti contra injuste tractatum. A.

٣٣١٤ يَوْمُ الْوَدَاعِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ النَّزَاعِ

3314. Dies valedictionis durior est, quam dies pugnae. B.

٣٣١٥ يَوْمٌ جَدِيدٌ وَرِزْقٌ جَدِيدٌ

3315. Dies novus et res ad vitam necessariae novae. D.

٣٣١٦ يَوْمٌ ذُكُورٌ أَكْبَرُ

3316. Dies quo stellae in coelo apparent.

Dies calamitosus. K a m.

٣٣١٧ يَوْمٌ مَا لَكَ فِيهِ جَامِكِيَّةٌ لَا تَحْسِبُهُ

3317. Dies, quo tibi stipendium non est, ne eum numera! D.

٣٣١٨ يَوْمٌ نَعَمْ وَيَوْمٌ بَؤْسٌ

3318. Dies fortunae secundae et dies infortunii. D.

٣٣١٩ يَوْمٌ وَاحِدٌ لِلْعَالَمِ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ كُلِّهَا لِلْجَاهِلِ

3319. Dies unus docti melior est, quam vita tōta ignorantis. D. G.

٣٣١٩ كُنَّا يَوْمٌ وَلِلْكَرْوَانِ يَوْمٌ

3320. Nobis dies et pernici dies est. D.

٣٣٢٠ الْيَوْمَ سَلَامٌ وَغَدًا كَلَامٌ

3321. Hodie salus et cras sermo. G.

II.

أَيَّامُ الْعَرَبِ

Dies inter Arabes pugnis celebres.

يَوْمُ النَّسَارِ

1. Dies Alnisar.

Isto die inter gentem Banu-Dhabbah et gentem Banu-Tamim pugnatum est. Nisar nomen montium parvorum (collum) est, apud quos pugna erat. Alii dicunt, Nisar aquae gentis Banu-Ahmir nomen esse. Sic in Kamuso legitur.

يَوْمُ الْجِفَارِ

2. Dies Aldjifar.

Aldjifar nomen aque gentis Banu-Tamim erat (sic in Kamuso), ad quam anno post diem Alnisar inter gentem Beor et gentem Banu-Tamim proelium commissum est. Dixit Bischr (بشّر) poeta:

يَوْمُ النَّسَارِ وَيَوْمُ الْجِفَارِ كَانَا عَذَابًا وَكَانَا غَرَامًا

„Dies Alnisar et dies Aldjifar erant poena et interitus.“
Metrum Motakarib est.

٣ يَوْمُ الْسِتَارِ

3. Dies Alsitar.

Alsitar nomen montis est, cujus in Amrul'-Kaisi carminibus mentio facta est. Pugnatum est isto die, quo eques gentis Becr Kais ben-Ahzim Ketadah ben-Moslimah Alhanafi occidebatur, inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Banu-Tamim. Dixit poeta:

قَتَلْنَا قَتَادَةَ يَوْمَ السِّتَارِ وَزَيْدًا أَسْرًا لَدَى مُعْنِقِ

„Occidimus Ketadahum die Alsitar et apud terram elatam asperamque Saidum captivum fecimus.“ Metrum Motakarib est.

٤ يَوْمُ الْفَجَارِ

4. Dies Alfidjar.

Quatuor dies sunt, quibus nomen illud impositum est, de quibus pluralis *أفجرة* adhibetur. Nomen inde ortum esse dicunt, quod, quum mense sacro pugnatum esset, dixissent: „فجرنا“, improbe egimus“. Primo eorum die inter gentem Cenamah et posticam partem gentis Hawasin (حجر حوازن) i. e. gentem Banu-Nazr ben-Moahwiah et gentem Banu-Djoscham ben-Becr pugnatum est, secundo inter gentem Koraisch et gentem Cenamah, tertio inter gentem Cenamah et gentem Nazr ben-Moahwiah. Hoc vero die non multum pugnatum est. Quarto denique die, qui omnium maximus erat, inter gentem Koraisch et Hawasin pugna erat. Inter hunc diem et tempus, quo Mohammedes legatum Dei se esse declaravit, viginti sex annorum spatium elapsum est. Mohammedes, qui proelio intererat, quatuordecim annos natus erat. Proelii causam

fuisse, quod Albarradhus ben-Kais Alcenani occidisset Ohrwahum Alrahhal ¹⁾).

هـ يَوْمَ نَحْلَةٍ

5. Dies Nachlah.

Dies hic diebus, qui Alfidjar cognominati sunt, adnumerandus est. Nachlah autem locus est inter Meccam et Althajif situs. Hujusce diei Chidaschus ben-Sohair sequente versu mentionem fecit:

يَا شِدَّةَ مَا شَدَدْنَا غَيْرَ كَاذِبَةٍ عَلَى سَخِيْنَةٍ لَوْلَا اللَّيْلُ وَالْحَرَمُ

„O impetum vehementem! quo contra Sachinah ²⁾ incurrimus, nisi nox et sacra ditio fuisset.“

Pugnabatur enim isto die, donec gens Koraisch in sacram urbis regionem vespérâ intraret. Metrum Basith est.

٦ يَوْمَ شَمْطَةٍ

6. Dies Schamthah.

Neque vocis enunciandae modum neque significationem Meidanius aut Kamusus definivit. Hic quoque dies, quo inter gentem Banu-Haschim et gentem Ahbd-Schams pugnabatur, diebus, quibus cognomen Alfidjar est, accenseri debet. Illius diei Chidaschus ben-Sohair sequentibus versibus mentionem fecit:

1) Kamusi auctor cum hoc non consentit. Dixit pugnatum esse istis diebus inter Koraischitas et cum istis conjunctos Cenanitas gentemque Kais Ghailan. Devictam esse Kuis Ghailan. Mohammedem viginti annorum aetatem isto tempore habuisse. Pugnatum igitur est aut anno 585 aut anno 591 post Chr.

2) Cibi sorbillis e farina parati nomen est, quo Koraischitae tempore duro uti solebant. Isto cognomine ludibrii causa appellabantur.

أَلَا أَبْلَغُ إِنْ عَرَضْتَ بِنَاهِشَامًا وَعَبْدَ آلِهِ أَبْلَغُ وَالْوَلِيدَا
بِأَنَّا يَوْمَ شَمِطَةٍ قَدْ أَقَمْنَا عُمُودَ الْمَاجِدِ إِنْ لَهُ عُمُودَا
جَلَبْنَا أَحْيَدَ سَاهِمَةٍ إِلَيْهِمْ عَوَابِسَ يَذْرَعْنَ النَّقْعَ قُودَا

„Perfer, si nostrorum tibi in mentem venit, Hischamo et Ahbd-Allaho, perfer et Alwalido nuntium, nos die Schamthah stetisse tanquam columnam gloriæ, gloriæ enim columna est. Nos equos itinere adfluctos adduximus ad eos, austeros, pulvere tanquam pallio obtectos, robusto collo praeditos.“ Metrum Wafir est. conf. Meid. 20, 94.

٧ يَوْمُ الْعَبْلَاءِ

7. Dies Alahbla.

Alahbla nomen petrae albae in latere loci Ohcaths sitae esse putant. Chidaschus hujusce diei sic mentionem fecit:

أَلَمْ يَبْلُغْكُمْ أَنَّا جَدَعْنَا لَدَى الْعَبْلَاءِ خَنْدِفَ بِالْقِيَادِ

„Nonne audivistis, nos apud Alahblam Chindifum cum habena amputasse.“ Metrum Wafir est.

٨ يَوْمُ عُكَاظِ

8. „Dies Ohcaths.“

Ohcaths nomen aquae in regione Meccae erat, ad quam quotannis per mensis spatium nundinae erant.¹⁾ Et hic dies illis, qui cognomen Alfidjar habent, adnumerandus est.

٩ يَوْمُ حَرِيرَةِ

9. Dies Horairah.

1) Paulo aliter Kamusi auctor. conf. lex. meum.

Horairah est locus petrosus ad latus australe Oh-cathsi (Kamusi auctor adnotavit, locum esse in propinquo Nachlae situm). Illius diei Chidaschus in versu sequente mentionem fecit:

وَقَدْ بَلَوْتُمْ فَاَبْلُوكُمْ بَلَاءَ هُمْ يَوْمَ الْحَرِيرَةِ ضَرْبًا غَيْرَ تَكْذِيبٍ

„Adflixistis, sed ego et vos eodem modo adfligam die Alhorairah ictibus duris.“ Metrum Basith est.

١. يَوْمَ ذِي قَارِ

10. Dies Dsu Kar. ¹⁾

Die isto celebri Arabes Persas prima vice magna strage adflixerunt. Persarum enim imperator Parwiz contra gentem Banu-Schaiban exercitum miserat, qui fugatus est.

Istum diem Bacirus ben Alazanim, unus e gente Kais ben-Tsahlabah, versibus celebravit dicens:

فَمَرَّ يَوْمَ ذِي قَارٍ وَقَدْ حَمَشَ آلُوْغًا خَلَطُوا لَهَا مَا جَحْفَلًا يَلْهَامَ
صَرَبُوا بَنِي الْأَحْرَارِ يَوْمَ لَقَوْهُمْ بِالْمَشْرِفِيِّ عَلَى صَمِيمِ الْهَامِ

„Ii die Dsu-Kar, et proelium vehemens erat, miscuerunt exercitum magnum cum exercitu; percusserunt generosos die, quo iis occurrerunt gladio Maschrafitico super os medium cranii.“ Metrum Camil est. c. p. 213. Locus Dsu-Kar inter Cufah et Waseth situs erat, alter huiusce nominis locus in regione oppidi Rei reperitur. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 88. et Geogr. Abulph. ٢١٢ ed. Par. Pugnatum est anno, quo Mohammedes quadraginta annos natus erat. Alii dicunt anno pugnae Bedrensis Abulf. hist. Anteis. p. 146.

---

1) Conf. Citab Alaghani.

١١ يَوْمُ جَبَلَةَ

11. Dies Djabalah.¹⁾

Djabalah nomen collis rubri inter aquas Schoraif et Scharaf, quarum prior genti Nomair, posterior genti Banu-Cilab erat. Iste locus quoque **جَبَلَة** appellatur. Pugna erat inter gentem Banu-Ahbs et Banu-Dsobjan, quae a Baghidho originem duxerunt. Hujusce diei in versibus sequentibus mentio facta est:

لَمْ أَرِ يَوْمًا مِثْلَ يَوْمِ جَبَلَةَ يَوْمَ أَتَيْنَا أَسَدَ وَحَنْظَلَةَ

وَالْغَطَفَانَ وَالْمُلُوكَ أَزْفَلَةَ نَضْرِبُهُمْ بِقُصَبٍ مُنْتَخِلَةَ

لَمْ تَعُدْ أَنْ أَفْرَشَ عَنْهَا الصَّقْلَةَ

„Non vidi diem instar diei Djebelak. Dies erat, quo gens Asad et Henthselah ad nos venerunt et Ghathafan et reges agminatim, quos percutimus gladiis secantibus, qui optimos eligunt, quos politores modo acuerant Metrum Redjes est. p. 231.

١٢ يَوْمُ الرَّحْرَحَانِ

12. Dies Alrahrahan.²⁾

Alrahrahan nomen terrae prope ad Ohcats sitae est. Ad istum locum duobus diebus pugnatum est, uno inter gentem Banu-Darim et Banu-Ahmir ben-Zahzaah, altero inter gentem Banu-Tamim et gentem Banu-Ahmir. Dixit Alnabeghah Aldjahdi:

1) Hoc die poeta Lebldus decem annos natus fuisse dicitur. Lebldus autem versus finem Moahwijjahi aetate 145 annorum diem obiisse dicitur. Conf. de hoc die Abulf. hist. Anteisl. p. 146.

2) Kamusi auctori mons est. De hoc die conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 144.

فَلَا سَأَلْتَ بِيَوْمِي رَحْرَحَانَ وَقَدْ ظَنَنْتَ قَوَازِنَ أَنَّ الْبَعْرَ قَدْ زَالَ

„Nonne interrogasti de duobus diebus Rahrahan et gens Hawasin jam putaverat, honorem desiisse.“ Metrum Basith est.

١٣ يَوْمُ الْفَلَجِ

13. Dies Alfaldj.

Alfaldj nomen vici gentis Banu-Ahmir ben-Zahzaah infra Alahkik versus Hadjar diei spatio in via Zanaah siti est. Duobus diebus ibi pugnatum est, uno gens Banu-Ahmir contra gentem Banu-Hanifah, altero gens Banu-Hanifah contra gentem Banu-Ahmir victoriam reportavit.

١٤ يَوْمُ النَّشَاشِ

14. Dies Alnaschasch.

Naschasch vallis est abundans plantis salsis et amaris (حمض) (in regione gentis Nomair Kam.). In ea post pugnam Alfaldj praelium inter gentem Banu-Ahmir et incolas regionis Aljemamah commissum est. Dixit poeta:

وَبِالنَّشَاشِ مَقْتَلَةٌ سَتَبْقَى عَلَى النَّشَاشِ مَا بَقِيَ اللَّيَالِي

فَأَذَلَّلْنَا أَلْيَمَامَةً بَعْدَ عِزِّ كَمَا ذَلَّتْ لِبَوَاطِئِهَا النَّعَالُ

„In valle Alnaschasch caedes erat, cujus memoria restabit, quamdiu noctes restant. Nam gentem regionis Jemamah vilem reddidimus, posteaquam potentia excellerat, quemadmodum soleae per conculcantem viles fiunt.“ Metrum Wafir est.

١٥ يَوْمُ أَلِّهَابَةِ

15. Dies Allihabah.

Allihabah regionis nomen est in valle Alschawadjin¹⁾, circa quam loca erant الطويل, لصف, وَّجَّ, الرماة, انقراء, appellata. Ibi inter gentem Banu-Cahb et gentem Ahbd-Schams pugnabatur. Dixit poeta:

مَنَعَ إِلَهَابَةُ حَمْضُهَا وَجَمِيلُهَا وَمَنَابِتُ الضَّمْرَانِ ضَرْبَةً أَسْفَعَ

„Impediverunt in regione Allihabah plantae Hamdh, Nadjil et loca ubi plantae Dhamran crescunt, percussione accipitris. Id est: Tam densae ibi sunt plantae, ut aves ab accipitre securae sint. Metrum Camil est. p. 212.

١٦ يَوْمَ خَزَازِي

16. Dies Chasasae.

Nomen montis est nec non خزاز appellati, apud quem inter gentem Banu-Rabiah ben-Nesar et Jemanenses pugnerat²⁾. Dixit poeta:

وَحْنٌ غَدَاةٌ أُوقِدَ فِي خَزَازِي هَدْيَتٌ كَتَلِيًّا مُتَجَبِّرَاتٍ

„Et nos matutino tempore, quo in loco Chasasa ignis accensus erat, ducebam agmina superbientia.“ Metrum Wafir est p. 204.³⁾

Metri causa كَتَايِبُ loco vocis كَتَايِبَا est. In codice meo et Berol متحيرات „stupefacta“ legitur. In hist. anteisl. p. 144. خزار impressum legimus. Colaib Wajel dux gentis Banu-Rabiah fuisse dicitur.

1) Nomen vallis magnae est in ditlone gentis Banu-Dhabbah. conf. Kam.

2) In isto monte die incursionis ignis accendebatur. Est mons inter Bazram et Meccam.

3) Observandum est, prius hemistichium legi in versu Moallak. Ahmrui ben-Celsum v. 68.

١٧ يَوْمُ الْكَلَابِ

17. Dies Alcolab.

Alcolab nomen aquae est in dextero latere loci Djabalah¹⁾ et montis Schamam, ad quam tempore Actsami ben-Zaifi proeliis duobus pugnatum est. Unus dies prior, alter posterior appellatur. Conf. de die priore Abulf. hist. Anteisl. p. 144. et Cit. Alaghani.

١٨ يَوْمُ الصَّفْقَةِ

18. Dies Alzafkah.

Dicunt, hunc diem primum eorum fuisse, qui nomen Alcolab habeant. Est dies arcis Almoschakkar (in regione Albahrain, qui inde nomen Alzafkah accepit, quod Cosrois praefectus gentem, quae in camelorum aromata portantium agmina irruperat, in arcem invitaverat et tum portam clauserat (اصفق) Duo inde orta sunt pro-
verbia, unum ليس بعد الاسار الا القتل „Non est post capti-
vitatem nisi caedes,“ alterum: ليس بعد السلب الا الاسار „Non est post direptionem nisi captivitas.“ Conf. Nr. 61.

١٩ يَوْمُ طَخْفَةِ

19. Dies Thichfah.

Thichfah seu Thachfah nomen loci²⁾ in ditione gentis Banu-Jarbuh siti est, quo gens Banu-Jarbuh contra Kabusum ben-Almondsir ben-Mäi-s'Sama feliciter pugnavit. Istum diem Schoraihus Jarbuihta versu sequente celebravit:

1) Plures loci nomen Djabalah gerunt. Est locus in regione Nedjd, (ة) vicus in regione Tehamah, (د) oppidum in littore maris Syriae, vicus in regione Bahrain et locus in regione Hidjas. Pugna erat in loco inter Bazram et Cufam.

2) In Kamusi opere legimus, nomen montis longi, rubri fuisse.

عَلَا جَدُّهُمْ جَدَّ الْمُلُوكِ فَاطْلَقُوا بِطَخْفَةِ ابْنَاءِ الْمُلُوكِ عَلَى الْحَكَمِ

„Superavit felicitas eorum felicitatem regum et die Thichfah filios regum contra Alhacamum dimiserunt.“

Metrum Thawil est p. 162.

٢٠ يَوْمُ الْوَقِيطِ

20. Dies Alwakith.

Proelium illud commissum est tempore Islamismi inter gentem Banu-Tamim et gentem Becr ben-Wajel. Hujusce diei Jasidus ben-Henthsehlah in versu sequente mentionem fecit:

وَجَاءَ مِنْ قَتْلِ الْوَقِيطِ مُقْلَصٌ أَقْبُ عَلَى فَأْسٍ اللَّجَامِ أَرْوَمُ

„Et liberavit eum a caede die Alwakith facta longos pedes habens (equus), medio corpore gracilis, toto ore fraeni ferrum mordens.“ Metrum Thawil est ¹⁾.

٢١ يَوْمُ الْمَرُوتِ

21. Dies Almarrut.

Almarrut vallis (in regione gentis Banu-Djoman ben-Ahbd-Alohssa sitae Kam.) nomen est, in qua inter gentem Tamim et Koschair proelium commissum est. Dixit poeta:

فَإِنْ تَكُ فَاَمَةً بِهَرَاةٍ تَرْقُو فَقَدْ أَزْقَيْتُ بِأَمْرُوتٍ فَاَمًا

„Si bubo in oppido Harath vociferatur; ego in loco

1) Kamusi auctor, diem istum, quo Alhacamus ben-Chaitsamah occideretur et Ahtsdjalus ben-Almamun et Almamunus ben-Schaiban captivi fierent, isto nomine ob summum moerorem, quo affligeret, appellatum esse.

Almarrut plures bubones, ut vociferarentur, coegi.“
Metrum Wafir est. p. 204.¹⁾).

٢٢ يَوْمُ الشَّقِيقَةِ

22. Dies Alschakikah.

Dies iste quoque nomen النقا يوم Dies Alnaka (collis arenae) et يوم الحسن Dies Alhasan habebat. Vocabulum شقيقة interstitium inter duos montes arenosos significat. Ebn-Alachdhar istius diei mentionem fecit dicens :

وَيَوْمُ شَقِيقَةِ الْحَسَنِ لَاقَتْ بَنُو شَيْبَانَ آجَالًا قَصَارًا

„Et die Schakikat-Alhasanain gens Banu-Schaiban breves vitae terminos invenerunt.“

Die autem isto, quo Abu-l'Zahba Bistham ben-Kais Schaibanita occidebatur, gens Banu-Schaiban victa est. Dicunt isto loco duos montes esse, quorum alter Alhasan, alter Alhosain nomen haberet, et hanc esse causam, cur poeta شقيقة الحسنين dixerit²⁾).

٢٣ يَوْمُ قِشَاوَةِ

23. Dies Koschawah.

Isto die gens Banu-Schaiban gentem Salith ben-Jar-buh vicit. Appellatur quoque نف السويقة Dies Nahf-Alsowaikah³⁾“ Istius diei Djerirus versu sequente mentionem fecit:

1) Arabes enim putarunt, ex capite occisi, cujus caedes vindicata non esset, bubonem prodire vociferantem: Bibendum mihi date! i. e. vindicate caedem meam.

2) Kamusi auctor dixit, Alhasan et Alhosain duorum montium vel collium arenarum nomina esse. Apud illum Alhasan appellatum Bisthamum sepultum esse.

3) Vocibus قشاوة et نف locus elatus in valle seu agger

بَيْتُ الْفَوَارِسِ يَوْمَ نَعْفِ سَوَيْكَةِ وَالْحَيْلِ عَادِيَةِ عَلَى بَسْطَامِ

„Vae equitibus die Nahf-Sowaikah, dum equites contra Bisthamum incurrebant.“ Metrum Camil est. p. 213.

٢٤ يَوْمَ إِرَابِ

24. Dies Irab.

Aliis Irab nomen aquae, aliis loci in ditione gentis Balahubar est. Gens Taghlab isto die gentem Jarbuh in fugam egit¹⁾).

٢٥ يَوْمَ ذِي ظُلُوحِ

25. Dies Dsu-Tholuh.²⁾

Dies quoque يوم الصمد Dies Alzamd appellatur. Alzamd autem nomen aquae est genti Aldhibab, quae aqua tempore Meidanii in latere regionis interdictae ad oppidum Aldharijjah³⁾ pertinentis erat (في شاكلة الحمى من الصرية) Die isto gens Banu-Jarbuh victoriam reportavit. Alfarasdakus istius diei mentionem fecit dicens:

هَلْ تَعْلَمُونَ غَدَاةَ نَطْرُدُ سَيِّكُم بِالصَّمْدِ بَيْنَ رَوِيَّةٍ وَطَحَالِ

„Num scitis tempus matutinum; quo feminae vestrae captivae propellebamus apud aquam Alzamd inter locum Roajjah et Thihal.“ Metrum Camel est.

longus significatur. Sowaikah autem nomen pluribus locis commune est.

1) In Kamusi opere legimus, vocem إِرَاب tribus vocalibus enunciari.

2) In codice Lugd. ذِي ظُلُوح legitur.

3) Aldharijjah est vicus (ة) inter Bazram et Meccam.

٢٦ يَوْمُ ذِي أَرَاطَى

26. Dies Dsi-Oratha.

Dicitur quoque يوم اراط „Dies Orath“ Die inter gentem Banu-Hanifah et ejus foederatos e gente Banu-Djahdah et gentem Banu-Tamim pugnatum est. Conf. Moall. Ahmrui ben-Celtsum Vers. 69.

٢٧ يَوْمُ ذِي بَهْدَى

27. Dies Dsu-Bahda.

Bahda vel Dsu-Bahda nomen loci est, quo pugna inter gentem Banu-Taghlab et gentem Banu-Sahd ben-Tamim erat. Gens Banu-Taghlab victa est.

٢٨ يَوْمُ ذِي نَجَبٍ

28. Dies Dsu-Nadjab.¹⁾

Die isto gens Banu-Tamim gentem Ahmir ben-Zah-zaah proelio profligavit.

٢٩ يَوْمُ آلِ لَوَى

29. Dies Alliwa.

Diem hunc diem Waridat²⁾ esse contendunt, quo gens Banu-Tsahlebah gentem Jarbuh vicit. Dixit Dje-rirus :

كَسَوْنَا فُتُوبَ السَّيْفِ هَامَةً عَارِضَ غَدَاةِ آلِ لَوَى وَالتَّحِيْلُ تَدْمَى كُلُّوْمَنَا

1) In Kamusi opere legimus, Dsu-Nadjab vallem gentis Moharib (محارب) esse.

2) واردات Waridat nomen proprium loci est; لوى Liwa vero appellativum, quo loca arenosa etc. designantur, esse videtur.

„Vestivimus aciem gladii capite Ahridhi tempore matutino diei Alliwa, dum equi nostris vulneribus sanguine infecti erant.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٠ يَوْمُ أَحْشَاشٍ

30. Dies Ahschasch ¹⁾

Pugnatum est inter gentem Banu-Schaiban et gentem Banu-Malic.

٣١ يَوْمُ عَاقِلٍ

31. Dies Ahkil.

Ahkil montis nomen est. Pugna erat inter gentem Banu-Djoscham et gentem Banu-Henthselah²⁾

٣٢ يَوْمُ الْهَيْمَاءِ

32. Dies Alhojaima.

Et legitur الْهَيْمِي. Nomen aquae est, ad quam gens Banu-Taim-Allat gentem Banu-Modjaschih in fugam coniecit.

٣٣ يَوْمُ سَفَارٍ

33. Dies Safari.

Est nomen putei³⁾. Erat ibi via exercituum (مَجَازُ الْجِيُوشِ). Inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Tamim ibi proelium commissum est. Dixit Farasdakus:

1) In Kamusi opere legimus أَحْشَاش loci nomen esse interragentis Banu-Asad in propinquo montis Thamijjan in deserto.

2) In codice Lugdun. dies hic adnotatus non est.

3) Puteum istum gentis Banu-Masin ben-Malic ante locum Dsu-Kar appellatum esse, Kamusi auctor adnotavit.

مَتَى مَا تَرَدَّ يَوْمًا سَفَارِ تَجْدُ بِهَا أَدْيِهِمْ يَرْمِي الْمُسْتَجِيرَ الْمَغَوْرًا

„Quando aliquo die ad puteum Safari devertis, ibi invenies numerum magnum¹⁾, qui aquam petentem, meridiei tempus intrantem sagittis petit.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٤ يَوْمُ الْبِشْرِ

34. Dies Albischr.

Bischr nomen montis (in Mesopotamia الجزيرة Kam.) est. Dies quoque appellatur: Dies Alhadjaf.

٣٥ يَوْمُ الْحَجَّافِ

35. Dies Alhadjdjaf²⁾.

Dixit Alachthal hujusce diei mentionem faciens:

لَقَدْ أَوْقَعَ الْحَجَّافُ بِالْبِشْرِ وَقَعَةً إِلَى اللَّهِ مِنْهَا الْمَشْتَكَى وَالْمَعُولُ

„Jam ad montem Bischr Alhadjdjafus proelium commisit, de quo querentes ad Deum confugiunt.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٦ يَوْمُ مُحَاشِنِ

36. Dies Mochaschin³⁾

1) أَدْيِهِمْ videtur despiciendi aut magnificiendi ergo dictum fuscus parvus.

2) Dubitari potest, num الْحَجَّافُ an الْجَحَافُ legatur. In codice Lugd. et moen الْحَجَّافُ, in codice Berol الْجَحَافُ et sic in Hamasa p. 61 scriptum est, sed nescio, an recte impressum sit. Alhadjdjafb. Hocaim Solamita isto die gentem Banu-Taghlebi invadit. (Citab Alagh.) Hic dies inter dies ante Islamismum locum obtinuit; at vero Alhadjdjaf tempore Ahbd-Almalici b. Merwan vixit.

3) In libro Citab. Alaghani legitur وَيُسَمَّى هَذَا الْيَوْمُ يَوْمُ الْبِشْرِ وَيَوْمُ عَاجَةِ الرُّهوبِ وَيَوْمُ مُحَاسِنِ وَيَوْمُ حَبْلِ إِلَى جَانِبِ الْبِشْرِ ; مُحَاشِنِ وَمُحَاشِنِ جَبَلٍ sed videtur legendum

Mochaschin nomen montis est. Hoc quoque die Hadjdjafus victoriam reportavit. Poeta Djerir istius diei mentionem fecit dicens:

لَوْ أَنَّ جَمْعَهُمْ غَدَاةَ مُخَاشِنٍ يَرْمِي بِهِ جَبَلٌ لَكَادَ يَزُولُ

„Si matutino tempore pugnae Mochaschin agmen eorum montem petiisset, is paene loco cessisset.“ Metrum Camil est. p. 213.

٣٧ يَوْمُ الْخَابُورِ

37. Dies Alchabur.

Chabur nomen loci in Syria siti est, apud quem proelio commisso Ohmairus ben-Alhobab occidebatur. Poeta Alnofaih ben-Salim id celebravit verbis sequentibus:

وَلَوْ قَعَةُ الْخَابُورِ إِنْ تَكُ خِلْتَهَا خِلَقْتُ فَإِنْ سَمِعَهَا لَمْ يَخْلِفْ

„Proelium Chaburi si putas id tritum esse (tibi dico), ejus famam tritam non esse.“ Metrum Camil est. p. 212.

٣٨ يَوْمُ دَرْنِي

38. Dies Dorna.

Dorna nomen loci est, apud quem gens Banu-Thohajjah gentem Taim-Allat proelio vicit. Dixit poeta:

حَدَّ أَهْلِي مَا بَيْنَ دُرْنِي قَبَادُولِي وَحَلَّتْ عُلُوِيَّةٌ بِالسَّخَالِ

„Gens mea inter Dornam et Badulam castra posuit et gens Ohlvijjah ad Alsichal castra posuit.“ Metrum Chaff est. p. 262.

٣٩ يَوْمُ الْعُظَايِ

39. Dies Alohtsala.

De nominis causa non consentiunt. Alii contendunt, nomen inde desumptum esse, quod una pars hominum altera quasi vecta esset, alii, quod ob principatum pugnantes quasi cohaesissent, alii denique, quod uno jumento plures vecti essent. Ultimum autem proelium erat, quod ante Islamismum inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Tamim commissum est. Dixit poeta :

فَإِنْ تَكُ فِي يَوْمِ الْعَظَايِ مَلَامَةٌ فَيَوْمُ الْغَبِيطِ كَانَ أُخْرَى وَالْوَمَا

„Quod si in die Alohtsala vituperii causa est ; at vero dies Alghabith majore ignominia adficit et majus vituperium meretur.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٤. يَوْمُ الْغَبِيطِ

40. Dies Alghabith. ¹⁾

Hic dies idem est, quam dies Ahschasch conf. 30 ²⁾. Victoriam reportavit gens Banu-Jarbuh., dura gens Modjaschih ³⁾ (مَجَاشِعْ) praesens non erat. Dixit Djerir :

وَلَا شَهِدَتْ يَوْمَ الْغَبِيطِ مَجَاشِعٌ وَلَا تَقْلَانُ الْحَيْدُ مِنْ قُلْتَى نَسْرِ

„Gens Modjaschih die Alghabith praesens non erat et

1) In Kamusi opere legimus, Alghabith nomen loci esse in regione gentis Jarbuh siti; sed statim post sequitur: وَغَبِيطُ الْمَدْرَةِ ع. Et Ghabith-Almadarah locus est, apud quem pugna erat.“

2) Legitur وهو يوم اعشاش يوم لبنى يربوع. Reiskius autem putavit, legendum esse ويوم, ut sensus sit. Die isto ut die Ahschah Banu-Jarbuh victoriam reportasse.

3) Modjaschih ben-Darim auctor gentis est ad tribum Tamim pertinentis.

non erat cursus equorum a duobus fastigiis montis Nasr.“ Metrum Thawil est. p. 161.

٤١ يَوْمُ الْغَبِيطَيْنِ

41. Dies Alghabithain.

Hoc quoque die gens Banu-Jarbuh victoriam reportavit et Wadiabus ben-Aus Hanium ben Kabizah Schai-banitam captivum fecit¹⁾.

٤٢ يَوْمُ ضَرِيَّةَ

42. Dies Dharijjah.

Dharijjah nomen vici esse dicunt in ditione gentis Cilab siti ad viam, quae ab urbe Bazra Meccam ducit. Ibi gens Banu-Sahd et gens Banu-Ahmru ben-Hentse-lah convenerant, ut proelium committerent; sed pax inter utramque partem composita est. Dixit poeta Fer-rasdak :

وَحْنُ كَفَفْنَا الْحَرْبَ يَوْمَ ضَرِيَّةَ وَحْنُ مَنَعَنَا يَوْمَ عَيْنَيْنِ مَنَقَرَا

„Nos die Dharijjah a proelio abstinuimus et nos die Aihnain²⁾ gentem Minkar impedivimus.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٤٣ يَوْمُ الْكُحَيْلِ

43. Dies Alcohail.

Hujusce proelii Nofaihus ben-Salim Hidjasita mentionem fecit dicens :

1) Silentio praetereundum non est, in codice Berol. voci نصر vocalem Dhamma superscriptam esse, ut verti possit; Et Wadiabus ben-Aus Hani ben-Kabizah Schaibanita captus est.

2) Conf. Nro. 50.

وَأَخِيْلُ يَوْمَ كَحَيْلِ رَجَلَةٍ إِذْ غَدَتْ مِنْ كُلِّ فَايَجَةٍ يَجِثِينَ رِعَالًا

„Et equites die Cohail Ridjlah ex omni loco amplo mane catervatim venerunt.“ Metrum Camil est. p. 213.

٤٤ يَوْمُ الْكَفَّافَةِ

44. Dies Alcofafah.

Alcofafah aquae nomen est, ad quam inter gentem Banu-Fesarah et gentem Ahmru ben-Tamim pugna erat. Hujusce pugnae Alhadirahus mentionem fecit dicens:

كَمَا حَبَسْنَا يَوْمَ الْكَفَّافَةِ خَيْلَنَا لِنُورِدَ أُخْرَى. أَخِيْلُ إِذْ كَرِهَ الْوَرْدَ

„Ut die Alcofafah equos nostros retinuimus, ut alios equos admitteremus, quum non amplius prodire vellent.“ Metrum Thawil est. p. 161. Pugnam, qua equi fatigati erant, cum aqua poeta comparavit.

٤٥ يَوْمُ الْقَرْنِ

45. Dies Alkarn.

Alkarn nomen montis est. Ibi pugna erat inter gentem Chatsahm et gentem Banu-Ahmir, qua illa fugata est.

٤٦ يَوْمُ بَسْيَانَ

46. Dies Bosjan.

Bosjan loci (montis Kam.) nomen est, ubi gens Fesarah conf. Meid. 13, 122. gentem Banu-Djoscham ben-Becr proelio vicit. Dixit poeta:

وَكَمْ غَادَرْتُ خَيْلِي بِبَسْيَانَ مِنْكُمْ أَرَامِلَ عَقْرَى أَوْ أُسِيرًا مُكْفَرًا

„Quot ex vobis caelibes saucios vel captivos compedibus vinctos in loco Bosjan equites mei reliquerunt.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٢٧ يَوْمُ الْوَقْبَى

47. Dies Alwakaba.

Alwakaba nomen campi est, in quo stagna et loti sunt¹⁾. Ibi duobus diebus inter gentem Masen et gentem Becr pugnatum est.

٢٨ يَوْمُ الصَّمْتَيْنِ

48. Dies Alzimmatan.

Cognomine الصمتان designantur Alzimmah Djoschamita Doraidi pater et Aldjahdus ben-Alschammach²⁾. Haec autem nomina conjuncta sunt, quod Alzimmahus, qui Aldjahdum occiderat, post aliquod tempus pro eo occidebatur. Quae res erat in causa, cur inter gentem Banu-Malic et gentem Jarbuh bellum accenderetur.

٢٩ يَوْمُ قَرَّاقِرْ

49. Dies Korakir.

Isto die gens Modjaschih³⁾ contra gentem Becr ben-Wajel victoriam reportavit.

٥٠ يَوْمُ بَلْقَاءَ

50. Dies Balka.

1) In Kamusi opere legimus, Alwakaba nomen aquae gentis Banu-Schaiban esse.

2) In Kamusi opere legimus cognomine الصمتان patrem Doraidi poetae ejusque fratrem Malic designari.

3) مجاشع بن دارم tribus auctor est, quae ad gentem Tamim pertinet.

Balka¹⁾ regionis nomen est. Hujus diei Djerirus in sequente versu mentionem fecit:

أَخِيْلَكَ أَمْ خَيْلِي يَبْلِقَاءُ أَحْرَزْتَ دَعَائِمَ عَرْشِ الْحَيِّ أَنْ يَتَضَعُصَعَا

„Num equites tui an equites mei in terra Balka columnas throni gentis custodiverunt, ne destrueretur?“ Metrum Thawil est. p. 162.

أَهْ يَوْمَ عَيْنَيْنِ

51. Dies Aihnain.

Dixit Abu-Ohbaidahus locum Aihnan in regione Hadjar²⁾ esse. Ibi inter gentem Minkar et gentem Ahbd-Alkais pugna erat. Conf. 41.

أَهْ يَوْمَ الْخَنُو

52. Dies Alhinw.

Istius diei, quo gens Becr gentem Taghleb vicit, mentionem fecit Alahscha versu sic incipiente:

بِعَيْنَيْكَ يَوْمَ الْخَنُو إِذْ صَبَّحْتَهُمْ

„Ante oculos tuos dies Alhinw etc.“ Metrum Thawil est. p. 162. Kamusi auctor dixit: حَنُو الْقَرَّاقِر „Hinw' ol'Karakir“ nomen loci esse. conf. Nr. 48.

أَهْ يَوْمَ السُّوْبَانِ

53. Dies Alsuban.

Alsuban regionis³⁾ nomen est, in qua proelium inter

1) In Kamusi opere legimus Balka regionis nomen in Syria sitae, nec non aquae gentis Banu-Becr nomen esse.

2) Kamusi auctor dixit, oppidi nomen esse in regione Bahrain siti.

3) In Kamuso legimus, Alsuban nomen vallia, montis aut terrae esse.

inter gentem Banu-Ahbs et gentem Banu-Henthselah erat. Hujusce diei mentionem faciens dixit Ausus :

كَانَهُمْ بَيْنَ الشَّيْطِ وَصَارَةَ وَجُرْتُمْ وَالسُّوبَانِ خَشْبٌ مُصَرَّعٌ

„Quasi ii inter Alschomaith et Zarah et Djortsom, et Alsuban ligna dura prostrata sint.“ Metrum Thawil est. p. 162.

هـ يَوْمُ الْفَسَادِ

54. Dies Alfesad (corruptionis).

Pugna erat inter gentem Alghauts et Djodailah, quae ad tribum Thai pertinent. Istius diei mentionem fecit Djabirus ben-Horaisch Thajjita dicens :

إِذْ لَا تَخَافُ حُدُوجُنَا قَدْفَ الثَّوَى قَبْلَ الْفَسَادِ أَقَامَةً وَتَدَبُّرًا

„Non timebant pilenta nostra (mulieres) absentiam longe remotam ante diem Alfesad manendo et meditando.“ Metrum Camil est. p. 212. Isti diei et زمان الفساد tempus corruptionis et عام الفساد „annus corruptionis“ nomen datum est.

هـ يَوْمُ فَيْفِ الرِّيحِ

55. Dies Faif-Alrih.

Faif-Alrih ¹⁾ nomen loci est, quo inter gentem Chotsohm et gentem Banu-Ahmir proelium commissum est. Ahbd ben-Ahmru istius diei mentionem fecit dicens :

طَلَّقْتُ إِنْ لَمْ تَسْأَلِي أَيَّ فَارِسٍ

1) In Kamusi opere legimus, فيوف الرِّيحِ nomen loci esse in deserto (الدهناء) siti. Quod vero Djeuharius فيف الرِّيحِ nomen loci esse dixerit, id errori tribuendum esse.

„Repudio dimittaris, si non interrogas, quinam eques . . . Prius hemistichium metri Thawil est, in cuius initio syllaba brevis abest. p. 162. 170. Versus in Hamasa reperitur.

٥٦ يَوْمُ أَوَارَةَ

56. Dies Owarah.

Owarah ¹⁾ nomen aquae est, ad quam inter regem Ahmru ben-Hind et gentem Banu-Tamim pugnabatur. Conf. Abulf. hist. Anteis. p. 144. et Citab Alaghani.

٥٧ يَوْمُ الْبَيْدَاءِ

57. Dies Albeida.

Dies iste antiquissimis Arabum diebus annummerandus est, multis quoque carminibus celebratus. Inter gentem Himjar et gentem Calb pugnabatur.

٥٨ يَوْمُ غَوْلٍ

58. Dies Ghaul.

Ghaul nomen loci est. Dies quoque ^{يوم حزيز غول} appellatur. Isto die gens Dhabbah gentem Cilab proelio vicit. Dixit Aus ben-Ghalfa :

وَقَدْ قَالَتْ أُمَامَةُ يَوْمَ غَوْلٍ تَقْطَعُ يَا ابْنَ غَلْفَاءِ أَجْبَالُ

„Dixit Omamah die Ghaul: O Ebn-Ghalfa! funes abscinduntur.“ Metrum Wafir est. p. 204.

٥٩ يَوْمُ السَّلَانِ

1) In Kamusi opere legimus Owarah nomen aquae aut montis in regione gentis Tamim esse.

59. Dies Alsollan.

Alsollan regio terrae Tehamah est terrae Jemen ad-
jacens¹⁾. Isto die gens Rabiah gentem Modshidj proelio
fugavit et Ahmir cognomen الماغب الاسنة accepit. Dixit
Sohairus ben-Hobab :

شَهِدْتُ الْمُوقِدِينَ عَلَى خَزَارٍ وَبِالسَّلَانِ جَمْعًا ذَا زُفَاءَ

„Adfui ignem accendentibus in monte Chasas et in re-
gione Alsollan magno agmini congregato.“ Metrum
Wafir est. p. 204.

٦٠ يَوْمٌ صَنِيعَاتٍ

60. Dies Zonaibiaht.

Zonaibiaht nomen aquae est, ad quam puer par-
vus, qui a Haritso ben-Ahmru genti Banu-Tamim ad
lactandum traditus erat, a serpente morsus est. Tum
temporis gens Banu-Tamim et gens Becr eodem loco
commorabatur. Alharitsus, cui utriusque gentis suspicio
incidisset, ad ipsum excusatum missos viros ad unum
omnes trucidavit. Isti diei cum die Alcolab dicto con-
junctio est. Conf. 17.

٦١ يَوْمٌ جَوِّ نِطَاعٍ

61. Dies Djaww-Nithah.

Alasharius Nathahi enunciavit. Est aquae nomen,
quae genti Banu-Tamim erat, ibique commorabatur. Erat
enim puteus dulcem aquam habens. Ibi erat pugna inter
gentem Banu-Sahd et Haudsah. Causa erat diei Almo-
schakkar.

---

1) In Kamusi opere legimus السلان vallis in ditione gentis Banu-
Ahmru ben-Tamim nomen esse.

٦٢ يَوْمُ الْمَشَقَرِ

62. Dies Almoschakkar¹⁾.

Almoschakkar arcis nomen est in regione Hadjar in terra Albahrain. Diei huic quoque nomen Dies Alzafkah est. Conf. 18. Conf. Meid. C. V, 177.

٦٣ يَوْمُ ذَرْحَرِ

63. Dies Dsorohroh.

Die hoc inter gentem Banu-Sahd et gentem Ghassan pugnabatur.

٦٤ يَوْمُ وَجْ

64. Dies Wadjdj.

Wadjdj nomen vallis in regione Althajif (non terrae) inter montem Almochtarik et montem Alozaihirain esse Kamusi auctor adnotavit. Proelium erat inter gentem Tsakif, quae ad Hawasin pertinebat et Chalidum ben-Haudsah.

٧٥ يَوْمُ الْبَسُوسِ

65. Dies Albasus.

Conf. Meid. prov. C. XIII, 114.

٦٦ يَوْمُ التَّحَالِفِ

66. Dies Altahalok²⁾.

Iste dies quoque يَوْمُ تَحْلَاقِ الْمَمِ. Dies rasurae comae, capita enim isto die raserunt, ut ipsis signum

---

1) Tempore Cosrois dies iste erat.

2) Conf. Hamas. 253.

cognoscendi esset¹⁾). Die isto proelium inter gentem Becr et gentem Taghleb commissum est et quidem tempore, quo Alharits b. Ohbad propter occisum Bodjairum se cum gente Becr b. Wajel conjunxerat. Hamas 452.

٦٧. يَوْمُ دَاخِسَ وَغَبْرَاءَ

67. Dies Dahis et Ghabra.

Dahis et Ghabra nomina equorum sunt, quorum causa inter gentem Ahbs et gentem Fesarah et Dsobjan diu pugnabatur. Isto die gens Ahbs victoriam reportavit. Conf. Meid. prov. C. XXI, 102.

٦٨. يَوْمُ الصَّلَيبِ

68. Dies Alzolaib.

Isto die inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Ahmru ben-Tamim pugnabatur²⁾).

٦٩. يَوْمُ ظَهْرٍ

69. Dies Thsahr.

Isto die inter gentem Ahmru ben-Tamim et gentem Banu-Hanifah proelium commissum est.

٧٠. يَوْمُ ذِي ذَرَارِيحَ

70. Dies Dsu-Dsararih.

Meidano Dsararih nelles designat³⁾). Discordia erat

1) Kamusi auctor Taghlebitas capita sua rasisse et praelio vicisse adnotavit.

2) Kamusi auctor Alzolaib nomen loci et montis esse adnotavit.

3) A singulari ذَرَّجَة derivanda vox. Sed in Kamusi opere legimus, ذُو ذَرَارِيحَ esse regulum in terra Jemen et principem gentis Tamim.

inter gentem Banu-Tamim et Jemanenses; sed pacem fecerunt.

٧١ يَوْمُ الدَّثِينَةِ

71. Dies Aldatsinah.

Aqua erat gentis Banu-Sajjar ben-Ahmru, cujus nomen tempore ante Mohammedem Aldafinah (الدَّفِينَة), ob malum omen, quod in nomine iis esse videbatur, mutatum est¹⁾. Proelium ibi erat, quo gens Banu-Masen gentem Solaim vicit.

٧٢ يَوْمُ ذَاتِ الرَّمَرَمِ

72. Dies Dsat Alramram.

Meidanio videtur الرَّمَرَمِ abbreviatum ex الرَّمَامِ, qua voce species arborum designatur. Isto die gens Banu-Ahmir gentem Banu-Ahbs fudit.

٧٣ يَوْمُ جَدُودِ

73. Dies Djadud²⁾.

Isto die Alhaufesan ben-Schoraik gentem Banu-Sahd vicit. Illum Kaisus ben-Ahzim hasta in ventre vulneravit, quo ex vulnere post mortuus est.

٧٤ يَوْمُ الْقَرَعَاءِ

74. Dies Alkarah.

1) De vocis enunciandae modo Aldotsainah aut Aldatsinah non consentiunt. In Kamusi opere legimus aut loci aut aquae nomen fuisse in ditione gentis Banu-Sajjar ben-Ahmru.

2) Djadud nomen loci esse in opere Kamusi legimus.

Regionis nomen, in qua genti Banu-Ghodanah putei erant ¹⁾). Ibi inter gentem Banu-Malec et gentem Banu-Jarbh pugnabatur.

٧٥ يَوْمَ مَلْهَمَ

75. Dies Malham.

Malham nomen loci palmis abundantis est. Proelium ibi erat inter gentem Banu-Tamim et gentem Banu-Hanifah commissum. conf. Kam.

٧٦ يَوْمَ قَحْقَحَ

76. Dies Kohkoh.

Kohkoh nomen terrae est, in qua Masuhd ben-Alkoraim ²⁾), eques gentis Becr ben-Wajel occisus est. Dixit poeta:

وَحَنُّ قَتَلْنَا ابْنَ الْقَرَّيْمِ بِقَحْقَحٍ صَرِيْعًا وَمَوْلَا الْمَجْبَةِ لِلْقَمْرِ

„Nos occidimus Ebn-Alkoraimum in loco Kohkoh, in os prostratum, dum ejus patrona via erat.“ Metrum Thawil est. De verbis المجبة ومولا dubito. Non inveni المجبة viri nomen esse, sin vero est, vertendum erat: ejusque clientem Almadjabbah.

٧٧ يَوْمَ مَنَعَجَ

77. Dies Manahdj.

Manahdj, aliis Manihdj ³⁾) nomen loci est, ubi gens Banu-Jarbh gentem Banu-Cilah proelio fudit.

1) Kamusi auctor, Alkarah stationis (منهل) nomen esse in via Meccam ducente inter Kadesiam et Alahkabah sitae.

2) In codice Lugd. المصريم legitur.

3) Kamusi auctor Djenharium vituperavit, quod vocem cum vocali Kesre enunciantam esse putaverit.

٧٨ يَوْمَ زُرُون

78. Dies Sarud.

Sarud nomen loci est, ubi inter gentem Banu-Taghleh et gentem Banu-Jarbuh proelium erat.

٧٩ يَوْمَ الْفِتْنَةِ

79. Dies Alfotah.

Gens Banu-Ahmir isto die in gentem Banu-Chaled ben-Djahfar incursionem faciens magna clade adflicta fugata est.

٨٠ يَوْمَ الرِّقْمِ

80. Dies Alrakam.

Alrakam aquae gentis Banu-Morraah nomen est, ad quam inter gentem Banu-Fesarah et gentem Banu-Ahmir proelium erat. Isto die equo Ahmiri ben-Althofail, Korsol appellato, nervi pedis incisi sunt.

٨١ يَوْمَ طَوْلَةِ

81. Dies Thowalah.

Thowolah aquae (vel putei Kam.) nomen est, ad quam inter gentem Banu-Ahmir et gentem Banu-Ghathfan pugnatum est.

٨٢ يَوْمَ خَوَّ

82. Dies Chaww.

Chaww nomen loci est. Isto die gens Asad victoriam reportavit et Ohtaibah ben-Alharits ben-Schehab, qui صيَّان الفوارس „venator equitum“ cognominabatur, a Dsuabo Asadita occisus est.

٨٣ يَوْمُ خَوْى

83. Dies Chowajj¹⁾.

Isto in proelio, inter gentem Tamim et gentem Becr ben-Wajel commisso, Jasidus ben-Alkoharijjah eques gentis Tamim cecidit.

٨٤ يَوْمُ بَعَاث

84. Dies Boahts²⁾

Proelium ante Islamismum inter gentem Aus et gentem Chesredj commissum est.

٨٥ يَوْمُ آلدَرْك

85. Dies Aldarc³⁾.

Pugnatum est inter gentem Aus et gentem Chesredj.

٨٦ يَوْمُ أَحْتَال

86. Dies Ahtsál.

In codice Berol. يوم نى أحْتَال legitur. In isto proelio, inter gentem Tamim et gentem Becr ben-Wajel commisso, Alhaufesan ben-Schoraic, قاتل الملوك occisor regum cognominatus, captivus factus est.

٨٧ يَوْمُ ثَبْرَة

87. Dies Tsabrah.

Tsabrah nomen loci⁴⁾ est, in quo pugna erat.

1) Forma nominis deminutivi est a خو derivati.

2) Conf. Citab. Alaghan.

3) Sed in Kamusi opere cum vocali Fatha litterae R a enunciatur Aldarac.

4) In Kamusi opere legimus, ثَبْرَة Tsabrah vallis in ditione gentis Dhabbah nomen esse.

٨٨ يَوْمُ الثَّانِيَةِ

88. Dies Altsanijjah¹⁾.

Die isto Mafrukus ben-Ahmru, princeps gentis Banu-Schaiban, a Kahnabo ben-Ihzmah occisus est. Dixit poeta:

وَقَاطَ أُسِيرٌ هَانِيٌّ وَكَانَ مَفَارِقُ مَفْرُوقٍ تَغَشَّيْنِ عِنْدَمَا

„Exspiravit captivus, servus et quasi vertex capitis Mafruki sanguine draconis tectus esset.“ Metrum Thawil est.

٨٩ يَوْمُ النَّبَاحِ

89. Dies Alnibah.

Alnibah nomen vici in deserto (البادية) est, quem Ahbd-Allahus ben-Ahmir ben-Corais restauravit. Ibi gens Tamim gentem Schaiban vicit.

٩٠ يَوْمُ حَلِيمَةِ

90. Dies Halimah.

Inter Ghassanitas et Lachmitas pugnatum est. Conf. Meid. prov. C. XXIV, 64. Conf. Abulf. hist. Ant. teisl. p. 144.

٩١ يَوْمُ الْوَتْدَةِ

91. Dies Alwatidah²⁾.

Dies iste pugnae quoque يوم الوتدات dies Alwatidat et ليلة الوتدة „Nox Alwatidah“ nomen gerit.

1) In Kamusi opere invenimus Altsanijjah nomen loci esse.

2) Alwatidat (الوتدات) nomen montium in ditione gentis Ahbd-Allah ben-Ghathfan sitorum esse, Kamusi auctor adnotavit.

Gens Banu-Tamim gentem Ahmir ben-Zahzaah proelio isto vicit.

٩٢ يَوْمُ النَّجِيرِ

92. Dies Alnodjair.

In codice Berolin. legimus, istum locum in regione Hadhramaut in extremis finibus regionis Jemen situm esse¹⁾. Gens Cendah isto die victa est.

٩٣ يَوْمُ الْهَرِيرِ

93. Dies Alharir.

Pugna erat inter gentem Becr et gentem Tamim, in qua Alharits ben-Albaibah (in cod. Berol. البياجه) Olmo-djaschiihta, princeps gentis Tamim, occisus est. Conf. Kam. et Hamas. 242. V. I.

٩٤ يَوْمُ هَرَامَيْتِ

94. Dies Haramit.

Haramit trium puteorum nomen est. Ibi inter gentem Aldhibab et gentem Djahfar ben-Cilab ob puteum, quem quidam isto loco effodere volebat, proelium commissum est.

٩٥ يَوْمُ الْأَكِيلِ

95. Dies Alalil.

Proelii nomen est, quod ad locum Zalah Alna-ahm²⁾ erat.

1) Kamusi auctor adtulit, النَّجِيرِ Alnodjairarcis nomen in propinquo Hadhramauti sitae nec non aquae e regione vici Zofainah sitae esse.

2) Locus iste in terra gentis Banu-Cilab vel gentis Ghathfan inter Alnohrah et Almoghitsah situs est. Kam.

٩٦ يَوْمُ الْأَمِيلِ

96. Dies Alamil.

Iste dies quoque **يوم الحسن**. Dies Alhasan et **يوم فلك الاميل**. Dies Falac Alamil appellabatur. Isto die Bistham ben-Kais occisus est. Conf. Nr. 22.

٩٧ يَوْمُ الْهَبَاءَةِ

97. Dies Alhibaah.

Gens Ahbs isto die gentem Fesarah et Dsobjan vicit.

٩٨ يَوْمُ الْخَوْعِ

98. Dies Alchauh.

Die isto Schaiban ben-Schehab, eques equi Maudun appellati, qui suae gentis princeps tum temporis erat, captivus factus est. Dixit poeta:

وَنَحْنُ غَدَاةَ بَطْنِ الْخَوْعِ أَبْنَا بِمَوْدُونِ وَفَارِسِهِ جِهَارًا

„Nos matutino tempore vallis Alchauh equum Maudun ejusque equitem palam reduximus.“ Metrum Wafir est. p. 204.

٩٩ يَوْمُ الصَّعَابِ

99. Dies Alziahb¹⁾.

Die isto Cenanaus ben-Dahr a Chalifaho ben-Michbath²⁾ occisus est. Dixit poeta:

1) In Kamusi opere legimus, Alziahb montis nomen esse inter regiones Bahrain et Jemamah siti.

2) De hoc nomine codices non consentiunt. Meus habet **مُخِيط**, Lugd. **مُحِيط**. Berol. **مُحِيط** vocalibus additis.

تَرَكْنَا أَبْنَ دَهْرٍ بِالصَّعَابِ كَأَنَّمَا سَقَّتْهُ السُّرَى كَأَنَّ الْكَرَى فَهُوَ نَاعِسٌ

„Reliquimus in loco Alziahb Ibn-Dahrum, quasi iter nocturnum poculo somnolentiae eum irrigasset, et erat somnolentus.“ Metrum Thawil est. p. 162.

١٠٠ يَوْمٌ كَنَفَى عُرُوشَ

100. Dies Canafai Ohrusch.

Vox عُرُوش pluralis vocis عرش est. Isto die Alchamchamus ben-Djaml Hadjibum ben-Sorarah captivum fecit.

١٠١ يَوْمٌ مُبَايَضَ

101. Dies Mobajidh.

Isto die Hamazizahus ben-Djendal Tharifum ben-Tamim occidit, Dixit poeta:

خَاضَ الْعَدَاةَ إِلَى طَرِيفٍ فِي أَلْوَا حَمِصِيصَةَ الْمِغْوَارِ فِي الْهَيْجَاهِ

„Ingressus est in hostes Tharifum petens in proelii campo Hamazizahus bellicosus in pugna.“ Metrum Camil est. p. 213.

١٠٢ يَوْمٌ تَرَجَ

102. Dies Tardj.

Tardj nomen loci leonibus abundantis est, in cujus propinquo pugnabatur.

١٠٣ يَوْمٌ نَجْرَانَ

103. Dies Nadjran¹⁾.

1) Nadjran pluribus locis commune nomen est. 1) Loci in Arabia felici siti, anno decimo expugnati nomen, quod accepit a Nadjrano ben-Saba 2) Loci in regione Bahrain siti 3) In regione Hauran apud Damascus 4) Loci inter Cufam et Wasethum siti. Kam. conf. Abulf. Geogr. p. 98. sq.

Isto die gens Tamim gentem Alharits ben-Cabb vicit. Post hunc diem in codicibus varius ordo est.

١٠٤ يَوْمَ وَارِدَات

104. Dies Waridat ¹⁾.

Dies pugnae inter gentem Becr et gentem Taghleb. Est pars belli Basus. Vicerunt Taghlebitae Abulf. hist. Anteis. p. 138. 4. conf. Nro. 29.

١٠٥ يَوْمَ بَنَاتِ قَيْن

105. Dies Benat-Kain.

Benat Kain nomen loci est, ubi tempore Ahbd-Almalici ben-Merwan pugna erat, Nonnisi in cod. Berol.

١٠٦ يَوْمَ ذِي الْأَثَلِ وَالْأَرْطَى

106. Dies Dsu-l'Atsl wa'lArtha.

Ibi gens Djosoham gentem Ahbs vicit. Nonnisi in codice Berol.

١٠٧ يَوْمَ الذَّنَائِبِ

107. Dies Aldsanajib.

Pugna erat inter gentem Becr et Taghleb. Est pars belli Basus et maxima pugna, in qua Taghlebitae vicerunt. Abulf. hist. Anteis. p. 138. Nonnisi in cod. Berol.

١٠٨ يَوْمَ الْجَبْرِ

108. Dies Aldjirah.

In meo et in codice Lugd. يوم الجيرة legitur; in co-

---

1) Waridat loci nomen est. Kam.

dice Berol. الحيرة Alhirah. Isto die inter gentem Lachm et Ahmruum ben-Hind pugnatum est.

١٠٩ يَوْمَ عَيْنِ أَبَاغ

109. Dies Aihn Abagh ¹⁾.

Gens Ghassan isto die gentem Lachm et Nesar proelio vicit.

١١٠ يَوْمَ قَارَةَ أَهْوَى

110. Dies Karah Ahwa.

Isto die gens Ahmir ben-Zahzaah victoriam reportavit.

١١١ يَوْمَ سَفَوَانَ

111. Dies Safawan ²⁾.

Isto die gens Djahdah et Koschair regem Alnohmanum ben-Almondsir et gentem Lachm vicit.

١١٢ يَوْمَ قَبَاءَ

112. Dies Koba.

In codice Lugd. يوم قباء legitur ³⁾. Pugna erat inter gentem Aus et gentem Chesredj.

---

1) عَيْنِ أَبَاغ, quod tribus vocalibus litterae I enunciatur, locus est in Syria aut inter Cufam et Rakkam situs. Kam. Fons Obagh in loco Dsat-Alchabar fuisse dicitur. Abulf. hist. Anteis. p. 144.

2) Safawan loci apud Bazram siti nomen est. Kam.

3) In aliis sine Hamza. Cum Hamza et sine Hamza loci nomen est in propinquo Medinae siti, nec non loci inter Meccam Bazramque siti. Sine Hamza oppidi nomen est in regione Farghanah. Abulf. Geogr. 81.

١١٣ يَوْمُ الْقَصْبِيَّةِ

113. Dies Alkozaibah.

Appellatur quoque يوم القصبية Dies Alkozabijjah¹⁾.
Isto die rex Ahmru ben-Hind gentem Tamim fugavit.

١١٤ يَوْمُ سَاهْبَلٍ

114. Dies Sahbal.

Isto die Harits ben-Cahb victoriam reportavit. Sah-
bal vallis nomen est. Kam.

١١٥ يَوْمُ حَارِثِ الْجَوْلَانِ

115. Dies Haritsi-Aldjaulan.

Aldjaulan locus in Syria est²⁾. Isto die gens Ghas-
san victoriam reportavit.

١١٦ يَوْمُ الْمُضَيِّحِ وَالصَّحْصَحَانِ

116. Dies Almodhajjih et Alzahzahan.

Isto die gens Kais (aliis gens Ahbs) de Jemanen-
sibus victoriam reportavit.

١١٧ يَوْمُ حَجْرٍ

117. Dies Hodjr.

Isto die gens Banu-Asad Hodjrum ben-Alharits gen-
tis Cendah regem occidit.

1) Alkozaibah loci in regione Jemamah in ditone Taimi, Ahdijji
et Tsauri filiorum Ahbd-Manati, nec non loci inter locos Jan-
boh et Chaibar, locique in regione Bahrain siti nomen est. Kam.

2) Kamusi auctor Aldjaulan montis in Syria siti nomen esse ad-
notavit.

١١٨ يَوْمُ الزَّوِيرِينَ

118. Dies Al-Sowairain.

Isto die gens Schaiban ben-Tamim victoriam reportavit. Meid. ¹⁾).

١١٩ يَوْمُ سِنْجَارَ

119. Dies Sindjar²⁾.

Isto die gens Taghleḥ gentem Kais vicit.

١٢٠ يَوْمُ دَارَةِ مَاسَلْ

120. Dies Darat Masal.

In isto proelio gens Dhabbah gentem Cilab vicit.

١٢١ يَوْمُ مَزَلَقْ

121. Dies Mosallak.

Gens Sahd, quae ad tribum Tamim pertinebat, gentem Ahmir ben-Zahzaah fugavit. In meo cod. non est. In Meidanii proverbii C. 6. 32. diei Masluk مَسْلُوكْ mentio facta est.

١٢٢ يَوْمُ قَادِمْ

122. Dies Kadim.

Gens Dhabbah gentem Cilab isto die vicit. In meo codice hic dies non est.

١٢٣ يَوْمُ الْفُرُوقِ

123. Dies Alfaruk.

1) Kamusi auctor, diem Alsowair (الزوير) notum esse, adnotavit.

2) Sindjar oppidi nomen est trium dierum spatio ab oppido Mosul remoti. Kam.

Isto . die gens Ahbs gentem Sahd, quae pars tribus Tamim erat, vicit.

١٢٤ يَوْمُ دَاب

124. Dies Dab.

Gens Ahbs gentem Sahd, quae pars tribus Tamim erat, fugavit.

١٢٥ يَوْمُ الرُّخَيْخِ

125. Dies Alsochaich.

Scribitur a Schoraicho الرجيج. Gens Tamim isto die Jemanenses vicit.

١٢٦ يَوْمُ دَارَةِ جُلْجُل

126. Dies Darah Djoldjol.

١٢٧ يَوْمُ بَلَدَح

127. Dies Baldah¹⁾.

Baldah aquae nomen in regione Nedjd est. Meid.

١٢٨ يَوْمُ تَعَشَار

128. Dies Tihschâr.

Tihschâr nomen loci est. K a m.

١٢٩ يَوْمُ الْحَفْرَةِ

129. Dies Alhofrah.

Schoraihus الجفرة scripsit.

---

1) In Kamusi opere legimus Baldah vallis nomen esse e regione (قبل) Meccae aut montis in via ad locum Djoddah ducente.

١٣٠ يَوْمُ الدَّهْنَاءِ

130. Dies Aldahna¹⁾.

١٣١ يَوْمُ ثَيْتَل

131. Dies Tsaital.

In meo codice ثَيْتَل, in codice Berol. scri-
ptum est.

١٣٢ يَوْمُ الْقَاعِ

132. Dies Alkah²⁾.

١٣٣ يَوْمُ أَفَاقِ

133. Dies Ofak.

Ofak nomen loci esse Kamusi auctor adnotavit.

---

1) Nomen deserti, tum nomen loci in regione Nedjd, gentis Tamim.
conf. Abulf. Geogr. 84.

2) Alkah nomen loci prope apud Sobalah (زباله) siti esse, nec
non isto die a Bisthamo ben-Kais Ausum ben-Hodjr captivum
factum esse, Kamusi auctor adnotavit.

Dies temporis Islamitici.

يوم العشيبة ١٣٤

134. Dies Alohschairah.

Interdum quoque العشيبة scribitur; sed alterum rectius habetur. Nomen loci est in valle Janboh (بطن ينبع) Prima incursio hostilis erat, quam Mohammedes fecit. conf. Abulf. geog. 88. sq.

يوم بدر ١٣٥

135. Dies Badr¹⁾.

Badr nomen putei esse dicitur, qui viro Badr appellato erat. Et masculini tanquam nomen viri aut aquae, et feminini genus tanquam putei voci tribuitur.

يوم أحد ١٣٦

136. Dies Ohod.

Conf. Abulf. Ann. T. I, p. 90. et Abulf. de vita Moham. C. XXXI.

يوم سريّة الرّجيع ١٣٧

137. Dies Sarijjah Alradjih.

Conf. Abulf. de vita Moham. XXXIII. Abulf. Ann. T. I. p. 98.

يوم بئر معونة ١٣٨

138. Dies Bir Mahwenah.

1) Hic dies quoque يوم الفرقان. Dies Alforkan (Corani) appellatur. Kam. conf. Abulf. De vita Mohammed. C. XXVII. ed. Gagner.

Conf. Abulf. de vita Moham. C. XXXIV. ed. Gagnier et Abulf. Ann. T. I. p. 100.

١٣٩ يَوْمُ النُّضِيرِ

139. Dies Alnodhair.

In codice Lugd. النفير legitur. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 102. et Abulfar. p. 163.

١٤٠ يَوْمُ ذَاتِ الرِّقْعِ

140. Dies Dsat-Alrikah.

Dies sic appellatus est, quod pedibus vulneratis pannos obvolverunt. Conf. Abulf. vit. Moham. C. XXXVI. ed. Gagnier. Abulf. Ann. T. I. p. 102.

١٤١ يَوْمُ الْحَنْدَقِ

141. Dies Alchandak.

Abulf. vit. Moh. C. XXXVIII. ed. Gagnier. Abulf. Ann. T. I. p. 104.

١٤٢ يَوْمُ بَنِي قَرِيظَةَ

142. Dies gentis Banu-Koraihsah.

Conf. l. cit. C. XXXIX. Abulf. Ann. T. I. p. 110.

١٤٣ يَوْمُ بَنِي الْمُصْطَلِقِ

143. Dies gentis Banu-l'Mozthalik; qui etiam appellatur.

١٤٤ يَوْمُ الْمَرِيسِيْعِ

144. Dies Almoraisih.

Conf. libr. citat. C. XLII. Conf. Abulf. Ann.
T. 1. p. 114.

١٤٥ يوم الحديبية

145. Dies Alhodaibijah.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 120 sqq.

١٤٦ يوم خيبر

146. Dies Chaibar

Conf. libr. cit. C. XLV. et Abulf. Ann. T. I.
p. 128.

١٤٧ يوم موتة

147. Dies Mutah.

Mutah nomen loci in orientale Syriae parte siti est,
ubi Djahfarus ben-Abi-Thaleb occidebatur. (Ibi enses
cudebantur Kam.). Conf. libr. cit. C. XLIX. et Abulf.
Ann. T. I. p. 142.

١٤٨ يوم الفتح

148. Dies Alfath (expugnationis).

Isto enim die Mecca expugnabatur. Iste dies appel-
latur quoque يوم الخدمة Dies Alchandamah, a viro
hujusce nominis in oppido Mecca. Conf. libr. cit. C. LI.
et Abulf. Ann. T. I. p. 142 sqq.

١٤٩ يوم حنين

149. Dies Honain ¹⁾.

Conf. Libr. cit. C. LIV.

1) Honain vallis nomen est trium dierum spatio a Mecca distantis.
conf. Abulf. Ann. T. 1. p. 123 et Hama p. 63.

١٥٠ يَوْمُ أَوْطَاسَ

150. Dies Authas.

Conf. Libr. cit. C. LV.

١٥١ يَوْمُ الطَّائِفِ

151. Dies Althajef.

Conf. Libr. cit. C. LVI.

١٥٢ يَوْمُ ذَاتِ السَّلَاسِلِ

152. Dies Dsat Alsalsasil.

Aquae nomen in ditione gentis Djodsam est.

١٥٣ يَوْمُ تَبُوكَ

153. Dies Tabuc.

Nomen inde accepisse dicitur, quod Mohammedes nonnullos e sociis suis vidisset scyphum in arenam immittentes, ut inde aquam elicerent et dixisset: مَا زَلْتُمْ تبوكونها بوكا. Mohammedis ista fuit expeditio postrema. Conf. Libr. cit. C. LVII. et Abulf. Ann. T. I. p. 174.

١٥٤ يَوْمُ الْأَبْوَاءِ

154. Dies Alabwa.

١٥٥ يَوْمُ قَيْنَقَاعَ

155. Dies Kainokah.

Banu-Kainokah tribus Judaeorum erat. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 86.

١٥٦ يَوْمُ دُومَةِ الْجَنْدَلِ

156. Dies Dumat-Aldjandal.

يَوْمُ السَّقِيفَةِ ١٥٧

157. Dies Alsakifah.

يَوْمُ بَرَاخَةَ ١٥٨

158. Dies Bosachah.

Nomen loci est, in quo Abu-Becrus gentem Asad et Ghathfan fugavit.

يَوْمُ الْيَمَامَةِ ١٥٩

159. Dies Aljamamah.

Isto die gens Hanifah victa est.

يَوْمُ التَّمْرِ ١٦٠

160. Dies Altamr.

Isto die gens Taghleb victa est.

يَوْمُ جَوَانِي ١٦١

161. Dies Djuatsa.

Nomen arcis in regione Bahrain est, ubi gens Asd (ازن) victa est.

يَوْمُ صَنْعَاءَ ١٦٢

162. Dies Zanah.

Die isto gens Sobaid et Modshidj fugata est.

يَوْمُ الْحَبِيرَةِ ١٦٣

163. Dies Hirae.

Isto die Chaledus gentem Banu-Bokailah xicit.

يَوْمُ الْيَرْمُوكِ ١٦٤

164. Dies Aljarmuc.

Jarmuc nomen loci in tractu Syriae est. Conf.
Abulf. Ann. T. I. p. 229.

يَوْمُ أَجْنَادَيْنِ ١٦٥

165. Dies Adjnadaïn,

Tempore Ohmari in Syria hoc proelium erat.

يَوْمُ مَرْجِ الصُّغْر ١٦٦

166. Dies Mardj Alzoffar.

يَوْمُ جَلُولَاءِ ١٦٧

167. Dies Djalula.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 234.

يَوْمُ الْمَدَائِنِ ١٦٨

168. Dies Almadajin.

يَوْمُ الْقَادِسِيَّةِ ١٦٩

169. Dies Alkadesia.

يَوْمُ نِهَافُودِ ١٧٠

170. Dies Nehawend.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 246. Istis quatuor
diebus Persae a Sahdo, Alnohmano ben-Moharren, Abu-
Ohbaidah et alijsque fugabantur. Conf. Abulf. Ann.
T. I. p. 230.

يَوْمُ اللَّيْسِ ١٧١

171. Dies Allais.

Isto die Persae victi sunt.

يَوْمُ قُشِّ النَّاطِفِ ١٧٢

172. Dies Koss Alnathif.

Isto die Persae fugati sunt.

يوم تستر lviii

173. Dies Tostar.

Isto die Abu-Musa Alaschahri victoriam reportavit.
Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 240.

يوم قديس lvi

174. Dies Kodais.

Isto die Persae victi sunt.

يوم ارمات واغوات lvi

175. Dies Armats et Aghwats.

Videntur duo dies esse, quibus Arabes Persas fugarunt.

يوم الرحف lv

176. Dies Alsahf.

Isto die Alahnaf ben-Kais victoriam reportavit.

يوم العريش lvi

177. Dies Alahrisch.

In Aegyptum proficiscens ibi Amruus ben-Alahn vicit.

يوم قبرس lviii

178. Dies Cypri.

Moahwijahus victoriam reportavit. Conf. Abulf.
Ann. T. I. p. 242.

يَوْمَ قَيْسَارِيَّة ١٧٩

179. Dies Caesareas.

Isto die Moahwijahus vicit.

يَوْمَ الْحَرَّة ١٨٠

180. Dies Alhirrah.

Die isto Jasidus incolae Medinae vicit.

يَوْمَ مَرْج عَذْرَى ١٨١

181. Dies Mardj Ahdsra.

Isto die Moahwijahus Hadjrum i. e. Ebn-Ahdium ejusque socios occidit.

يَوْمَ مَرْج رَاهِط ١٨٢

182. Dies Mardj Rahith.

Nomen loci in Syria siti est, ubi Merwanus ben-Al-hacim Aldhahhacum ben-Kais Alfihri vicit.

يَوْمَ الْبَشَر ١٨٣

183. Dies Albischr.

Isto die gens Kais gentem Taghleb vicit.

يَوْمَ الْبَلِيْع ١٨٤

184. Dies Albalich.

Die isto gens Kais cum gente Taghleb pugnavit.

يَوْمَ صَوْد ١٨٥

185. Dies Zauad.

Schoraihus Zauar scripsit. Est locus in pro-

pinquo Cufāe, ubi gens Modjaschih cum gente Jahrbuh pugnavit.

١٨٦ يَوْمُ الْحَشَّاشِ

186. Dies Alhaschschac.

١٨٧ يَوْمُ الثَّرَنَارِ

187. Dies Altsartsar.

Hisce duobus diebus gens Kais cum gente Taghleb pugnavit.

١٨٨ يَوْمُ الْبَحْرَيْنِ

188. Dies Albährain.

Isto die Ohmar ben-Ohbaid-Allah ben-Mahmar vicit Abu-Fodaicum rebellem.

١٨٩ يَوْمُ سُؤْلَافِ

189. Dies Sulaf.

١٩٠ يَوْمُ دُولَابِ

190. Dies Dulab.

١٩١ يَوْمُ دَجِيلِ

191. Dies Dodjail.

Hisce tribus diebus incolae Bazrae cum haereticis (الخوارج) pugnarunt.

١٩٢ يَوْمُ سِلَى وَسَلْبَرِي

192. Dies Silla et Sillira.

Pugnatum est inter Almohallebum et haereticos (الزُّرَّاءُ) appellatos.

١٩٣ يَوْمُ مَسْكِن

193. Dies Mascip.

Ahbd-Almalicus vicit Mozahbum ben-Alsobair. A bulf.
Geogr. p. 37. l. 18.

١٩٤ يَوْمُ خَازِر

194. Dies Chasir.

Isto die gens Iracae et Ibrahimus ben-Alaschtar vicit Ohbaid-Allahum ben-Sijad et Syriae gentem. Isto quoque die Ebn-Sijadus occisus est.

١٩٥ يَوْمُ جَبَانَةِ السَّبِيْع

195. Dies Djabbanat Alsobaih.

١٩٦ يَوْمُ شَعْبِ بَوَّان

196. Dies Schihb Bawvan.

Isto die Almohallebus haereticos الأزارقة appellatos vicit.

١٩٧ يَوْمُ الرَّبْدَةِ

197. Dies Alrabadseh.

Isto die Alchantafus ben-Alsedj cum gente Iracae, Hobaischum ben-Dilhah (ال. تَلْجَة) Alkaini cum gente Syriae vicit.

١٩٨ يَوْمُ تَلِّ مَحْرَى

198. Dies Tell-Mahra.

Pugnatum est inter gentem Kais et gentem Taghlab¹⁾.

1) Codex Lugd. مجرى habet.

١٩٩ يَوْمُ قَصْرِ قَرْيَبِي

199. Dies Kazr Karanba.

Iste locus in Chorasana, secundum alios apud Merw situs est. Ibi Ahbd-Allahus ben-Hasim gentem Tamim vicit.

٢٠٠ يَوْمُ الْخَنْدَقَيْنِ

200. Dies Alchandakain.

Isto die gens Rabiah fugata est.

٢٠١ يَوْمُ الْعَقْرِ

201. Dies Alahkr.

Locus apud Bahelum. Ibi Moslimahus ben-Ahbd-Almalic vicit Jasidum ben-Almohalleb. In isto proelio Jasidus occisus est.

٢٠٢ يَوْمُ قَنْدَايِيلَ

202. Dies Kandábil.

Isto die Helalus ben-Ahwas Masenita gentem Almohallebi vicit.

٢٠٣ يَوْمُ الْمَذَارِ

203. Dies Almadzar.

Isto die Mozihbus ben-Alsobair vicit Ahmarum ben-Schomaith Albadjali.

٢٠٤ يَوْمُ الْقَصْرِ

204. Dies Alkazr.

Isto die Almochtarus ejusque socii fugati sunt.

٢٠٥ يَوْمُ قَرْيَسِيَا

205. Dies Circesiae.

Isto die Ahbd-Almalicus ben-Merwan Sofarum ben-Alharits Cilabitam fugavit.

٢٠٦ يَوْمُ بَلَنْجَر

206. Dies Balandjar.

Pugnatum est inter Solaimanum, gentem Rabiah et Chesredj.

٢٠٧ يَوْمُ الْكُنَاسَةِ

207. Dies Alconasah.

Josephus ben-Ahmru Saidum ben-Ahli vicit.

٢٠٨ يَوْمُ قُدَيْد

208. Dies Kodaid.

Isto die Abu-Hamsah haereticus incolas Medinae fugavit.

٢٠٩ يَوْمُ وَادِي الْقَرْي

209. Dies Wadi-l'Kora.

Isto die Merwanus Alhimar haereticos fugavit.

٢١٠ يَوْمُ كَسْتَبِي

210. Dies Destebi.

Isto die haeretici Hauschabum ben-Rowaim et incolas oppidi Rei vicerunt.

٢١١ يَوْمُ الرَّاوِيَةِ

211. Dies Alsawijah.

٢١٢ يَوْمُ الدُّجَيْلِ

212. Dies Aldodjail.

٢١٣ يَوْمُ رَسْتَقَابَادَ

213. Dies Rostakabads.

٢١٤ يَوْمُ دَيْرِ الْجَمَلِجَمِ

214. Dies Dair-Aldjamadjim.

His quatuor diebus Alhedjdjadjus gentem Iracae vicit.

٢١٥ يَوْمُ الْاَهْوَاذِ

215. Dies Alahwas.

Ahhd-Alrahmanus ben-Alaschahts isto die victoriam reportavit.

٢١٦ يَوْمُ النَّجْرَا

216. Dies Alnadjra.

Isto die Jasidus ben-Alwalid vicit occiditque Alwalidum ben-Jasid.

٢١٧ يَوْمُ الزَّابِ

217. Dies Alsab.

Isto die Merwanus ben-Mohammed haereticos vicit.

٢١٨ يَوْمُ الْمَاجُورَانِ

218. Dies Almadjuran.

Isto die Almosawwadus Nazrum ben-Sajjar vicit¹⁾.

٢١٩ يَوْمُ حَرِجَّانَ

219. Dies Djoraidjan.

Isto die Kahthababus gentem Syriae et Tamimum ben-Nazr ben-Sajjar vicit.

---

1) Sed in cod. L. المسودة legitur, quod mihi Ahbbasidas designare videtur. conf. vocem المبيضة.

٢٢٠ يَوْمُ زَبْطَرَةَ

220. Dies Sibtharah.

Isto die Graeci tempore Almohthazemi victoriam reportarunt.

٢٢١ يَوْمُ فَجَجَ

221. Dies Fadjdj.

Isto die Ahbbasidae gentem Abu-Thaleb vicerunt.

٢٢٢ يَوْمُ جَوْخَى

222. Dies Djaucha.

٢٢٣ يَوْمُ الطَّفِّ

223. Dies Althaff.

٢٢٤ يَوْمُ الدَّارِ

224. Dies Aldar.

٢٢٥ يَوْمُ الْجَمَلِ

225. Dies Aldjamal.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 294. sq.

٢٢٦ يَوْمُ صِقِينِ

226. Dies Ziffin.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 304 sqq.

٢٢٧ يَوْمُ النَّهْرَوَانِ

227. Dies Alnahrawan.

٢٢٨ يَوْمُ نَهَاوَنْدِ

228. Dies Nahawend.

Conf. Abulfar. p. 179.

III.

Facete ingenioseque dicta.

1.

Mohammedes.

١ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

1. Mohammedanus is est, a cujus lingua et manu Mohammedani securi sunt.

٢ الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لَهَا بَعْدَ الْمَوْتِ

2. Prudens is est, qui animam suam subigit et statui post mortem operatur.

٣ كُلُّكُمْ رَاعٍ مَسْتَوٍ عَنْ رَعِيَّتِهِ

3. Omnes vos pastores estis, qui de pecoribus pascentibus suis (a Deo) interrogabuntur.

٤ أَوَّلُ مَا تَفْقِدُونَ مِنْ دِينِكُمْ الْأَمَانَةُ وَأَخْرَمَ تَفْقِدُونَ

الصَّلَاةُ

4. Res prima religionis vestrae, quam amittetis, fides (Rechtgläubigkeit) est, postrema autem res, quam amittetis, preces sunt.

٥ الرِّزْقُ أَشَدُّ طَلَبًا لِلْعَبْدِ مِنْ أَجَلِهِ

5. Res ad vitam necessariae servum Dei magis quaerunt quam vitae finis.

٦ وَالنَّظَرُ إِلَى الْخَضِرَةِ يَزِيدُ فِي الْبَصَرِ

6. Adspectus rerum viridium videndi facultatem auget.

Codex Lugd. addidit والمرأة الحسناء يزيد في البصر „et adspectus feminae pulchrae videndi facultatem auget.“
Codex Berol. habet والمرأة الحسناء كذلك Et adspectus feminae pulchrae eodem modo; sed dubitare licet, num verba Mohammedi tribuenda sint.

٧ الشُّومُ فِي الْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالْدارِ

7. Infelicitas in muliere, in equo et domo est.

٨ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ

وَالْفَرَاغُ

8. In duobus beneficiis multi homines decepti sunt: in sanitate et otio.

٩ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمُ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ

9. Virtute praediti in hoc mundo, etiam in altero mundo virtute praediti erunt.

١٠ السُّلْطَانُ ظَلٌّ لِلَّهِ فِي أَرْضِهِ يَأْوِي إِلَيْهِ كُلُّ مَظْلُومٍ

10. Rex umbra Dei est in terra ejus, ad quam quilibet injuria laesus se recipit.

١١ السَّعَادَةُ كَرَّ السَّعَادَةِ طُولُ الْعُمُرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى

11. Felicitas, summa felicitas est vita longa in obedientia erga Deum altissimum.

١٢ خَصْلَتَانِ لَا تَكُونَانِ فِي مُنَافِقٍ حُسْنُ سَمْتٍ

وَفَقْهٌ فِي الدِّينِ

12. Duae proprietates in hypocrita non reperiuntur: pulchritudo agendi rationis et intelligentiae in religione.

فقہ in cod. Lugd.; sed Reisk. in margine f. ⁹ adscripsit.

١٣ الشَّيْخُ شَابٌّ فِي حُبِّ اثْنَيْنِ فِي حُبِّ طَوْلِ

الْحَيَاةِ وَكَثْرَةِ الْمَالِ

13. Senex juvenis est in amore duarum rerum: in amore vitae longae et multarum opum.

١٤ فَضُوحُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ فَضُوحِ الْآخِرَةِ

14. Ignominia hujusce mundi levior est, quam ignominia alterius mundi.

١٥ كَانَتْ الْأَزْوَاجُ جُنُودًا مُجَنَّدَةً فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا

أَتَنَلَفَ وَمَا تَنَازَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ

15. Animae fuerunt exercitus collecti. Quae se invicem cognoverunt, eae societatem coluerunt, quae autem se non cognoverunt, eae dissenserunt.

١٦ الرُّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تَكْثُرُ أَلْهَمَ وَالْحُزْنَ

16. Desideria huius mundi quo quis impletus est, curas et tristitiam auget.

١٧ الْبَطَالَةُ تُقَسِّي الْقَلْبَ

17. Fortitudo cor indurat.

١٨ الزُّنَا يُورِثُ الْفَقْرَ

18. Scortatus paupertatem adducit.

١٩ رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ

19. Principium sapientiae timor Dei est.

٢٠ صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ الشُّوْءِ

20. Artificia virtutis a locis periculosis mali custodiunt.

٢١ صَلَاةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمُرِ

21. Coniunctio propinquitatis vitam auget.

٢٢ الرَّجُلُ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ

22. Vir in umbrā eleemosynarum suarum est, ut inter homines iudicium ferat.

In cod. Berol. يقضى على (damnet) legitur.

٢٣ العُلَمَاءُ أَمْنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

23. Sapientum fidei Deus creaturas suas commisit.

٢٤ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

24. Mohammedanorum ratio inter se aedificio similis est, cujus pars una alteram firmat.

٢٥ مَا وَفَى بِهِ الْمَرْءُ عِرْضَهُ كُتِبَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ

25. Res per quam vir honorem suum custodit, pro ea ei eleemosyna adscribitur.

٢٦ النَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

26. Homines sunt fodinae ut fodinae auri argentine.

٢٧ لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ وَعِمَادُ الدِّينِ الْفَقْهَ

27. Cuilibet rei columna est, religionis autem columna est intelligentia (s. scientia rerum divinarum).

٢٨ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ

28. Mohammedanus Mohammedani frater est; eum neque injuria adficit neque prodit (inimico).

٢٩ الْوَيْلُ كُلِّ الْوَيْلِ لِمَنْ تَرَكَ عِيَالَهُ بِخَيْرٍ وَقَدَّمَ

عَلَى رَبِّهِ بِشَرٍّ

29. Vae illi! vae illi, qui familiam suam e vita decedens in bono relinquit et ad dominum suum cum malo accedit.

٣٠. مَنْ سَرَتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

30. Quem benefactum suum gaudio implet et cui malefactum suum displicet, is credens in Deum (Mohammedanus) est.

٣١. مَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدَعُ زِينَةَ الدُّنْيَا

31. Qui honorem alterius mundi cupit, is ornamentum hujus mundi relinquit.

٣٢. مَنْ أَصْبَحَ مُعَافًى فِي بَدَنِهِ آمِنًا فِي سِرِّهِ عِنْدَهُ

قُوَّةٌ يَوْمِهِ فَكَأَنَّمَا حَبِطَتْ لَهُ الدُّنْيَا بِحَذَائِيرِهَا

32. Qui incolumis est in corpore suo, securus in animo suo, alimenta diei praesentis habens, ei mundus cum lateribus suis (totus mundus) collectus esse videtur (i. e. omnia hujus mundi bona necessaria possidet).

٣٣. رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ فَسَلِمَ

33. Misereatur Deus servi (Dei), qui bonum dicit, et tum re potitur, aut silet et tum salvus est!

٣٤. جَبَلَتِ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا وَبَغِضَ

مَنْ أَسَاءَ

34. Animi ita constituti sunt, ut ament eum, qui ipsis benefecit et odio habeant, qui ipsis malefecit.

٣٥ دَعِ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ

35. Omitte facere id, de quo dubium habes et aggredere id, de quo non dubitas!

In codice Lagd. verba *إلى ما لا يريبك* omissa sunt.

٣٦ اَلْتَمِزُوا الرِّزْقَ فِي خَبَايَا الْأَرْضِ

36. Quaerite res ad vitam necessarias in locis abditis terrae?

٣٧ اَطْلُبُوا الْفَضْلَ عِنْدَ الرَّحْمَاءِ مِنْ أُمَّتِي تَعِيشُوا

فِي أَكْنَافِهِمْ

37. Si praestantiam (beneficium) apud misericordes e populo meo quaeritis, in eorum tutela vivetis.

٣٨ لِيَأْخُذِ الْعَبْدُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ وَمَنْ دُنْيَاهُ

لَا خَيْرَ لَهُ وَمَنْ الشَّيْبَةُ قَبْلَ الْكِبَرِ وَمِنْ الْحَيَاةِ

قَبْلَ الْمَمَاتِ فَمَا بَعْدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ

أَوْ النَّارُ

38. Capiat servus Dei a se ipso pro se ipso et ab hoc mundo pro altero et ab adolescentia ante senectutem

et a vita ante mortem; nam post hanc mundum domus non est, nisi paradisus aut ignis infernus.

٣٩ اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا تُحْمَلُ عَلَى الْغَمَامِ

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ

بَعْدَ حِينٍ

39. Timete invocationem Dei, ab injuria adflicto proficiscentem; nam a nubibus tollitur. Dicit deus altissimus: Juro per potentiam et majestatem meam, profecto! opem tibi feram et si post aliquod tempus.

٤٠ لَا يَفْلَحُ قَوْمٌ تَمْلِكُهُمْ امْرَأَةٌ

40. Felix non est gens, quam mulier regit.

٤١ لَا يَبْلُغُ الْمَرْءُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا

أَضَاهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ

لِيُصِيبَهُ

41. Non pervenit vir ad veram in religione fidem, donec scit, res, quas assecutus sit, ipsum fugere non potuisse, et res quas assecutus non sit, ipsum attingere non potuisse.

٤٢ لَا يَشْبَعُ عَالِمٌ مِنْ عِلْمٍ حَتَّى يَكُونَ مِنْتَهَاهُ الْجَنَّةُ

42. Non satiatur doctus scientia, donec extremum
ejus paradisus sit.

٤٢ لَا يُعْجِبَنَّكُمْ إِسْلَامُ رَجُلٍ حَتَّى تَعْلَمُوا كُنْهَ عَقْلِهِ

43. Ne admiratione adficiat vos viri religio Moham-
medica, donec sciatis, quaenam ingenii ejus
ratio sit.

٤٣ إِنْ أَلَّهَ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ
تَرَى عَلَيْهِ

44. Deus, quum in servum (Dei) beneficium con-
fert, cupit, ut illud ex ejus habitu appareat.

٤٤ إِنْ أَلَّهَ بِحَبِّ الرِّفْقِ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ

45. Deus bonitatem (lenitatem) in tota re amat.

٤٥ إِنْ هَذِهِ الْقُلُوبُ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ قِيلَ

فَمَا جَلَّوْهَا قَالَ ذِكْرُ الْمَوْتِ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ

46. Corda haec rubigine inficiuntur, sicut ferrum
rubigine inficitur. Interrogabatur: Sed per
quamnam rem poliuntur? Respondit: Per mor-
tis recordationem, et Corani lectionem.

٤٦ لَيْسَ مِنَّا مَنْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَتَرَ عَلَى عِيَالِهِ

47. Is e nostrorum numero habendus non est, qui
a Deo opibus largis donatus, erga familiam
suam parcus est.

٤٨ لَيْسَ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَنْتَ

أَوْ لَيْسَتْ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ

48. Ex opibus tuis commodo tibi non est, nisi id quod edisti et tum perdidisti aut quo tanquam vestimento usus es, et tum consumsisti; aut pauperibus dedisti, et tum a te removisti.

٤٩ الْخَلْقَ كُلَّهُمْ عِيَالُ اللَّهِ فَاحْبِبْهُمْ إِلَيْهِ أَنْفَعَهُمْ

لِعِيَالِهِ

49. Homines omnes sunt Dei familia; omnium carissimus autem ei is est, qui familiae suae maximam utilitatem adfert.

٥٠ كَفَى بِالسَّلَامَةِ دَاءٌ

50. Integritas sufficit tanquam morbus.

٥١ رَبٌّ مُبَلِّغٌ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ

51. Saepe nuntium perferens melius memoria tenet quam is, qui audit.

٥٢ جَمَالُ الرَّجُلِ فَصَاحَةُ لِسَانِهِ

52. Pulchritudo viri in linguae facundia consistit.

٥٣ الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ

53. Jejunium hiemis tempore est bona praeda, quae sine molestia contingit.

٥٤ الْحَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِي الْخَيْلِ

54. Bonum adligatum est ad capronas equorum.

٥٥ التَّاجِرُ الْجَبَانُ مُحْرَمٌ

55. Mercator meticulosus nil lucratur.

٥٦ السَّلَامُ تَحِيَّةٌ لِمِلَّتِنَا وَأَمَانٌ لِدِمَّتِنَا

56. Salus, quam dicimus, est salutatio religioni nostrae et securitas clientelae nostrae.

٥٧ الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي خَيْرٍ

57. Sciens et discens sunt duo consortes in bono.

٥٨ مَنْ صَمِتَ نَجَّى

58. Qui silet, is salvus est.

٥٩ مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ

59. Qui Deo se submittit, eum Deus tollit.

2.

Abu - Becr.

٦. اِنَّ اِلٰهَ قَرْنٍ وَعِدَّةٌ بِوَعِيدِهِ لِيَكُونَ الْعَبْدُ

رَاجِيًا رَاجِيًا

60. Deus promissum suum cum minis suis conjunxit, ut servus (Dei) desiderans et simul timens sit.

٧. لَيْسَتْ مَعَ الْعَرَاءِ مُصِيبَةٌ

61. Non est cum pulchra patientia (solatio) afflictio.

٨. الْمَوْتُ أَهْوَنُ مَا بَعْدَهُ وَأَشَدُّ مَا قَبْلَهُ

62. Quae post mortem sunt, ea leviora sunt, quae ante mortem sunt, ea duriora sunt.

٩. ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كُنَّ عَلَيْهِ الْبَغْيُ وَالنَّكَثُ وَالْمَكْرُ

63. Tres res contra eum sunt, in quo sunt: injustitia, pacti violatio et dolus.

١٠. ذَلَّ قَوْمٌ أَسْنَدُوا أَمْرَهُمْ إِلَى امْرَأَةٍ

64. Gens vilis est, quae res suas mulieri tradidit.

١١. لَا يَكُونَنَّ قَوْلُكَ لَغْوًا فِي عَفْوٍ وَلَا عُقُوبَةً وَلَا تَجْعَلْ

وَعِيدَكَ ضَاجِحًا فِي كُلِّ شَيْءٍ

65. Ne sit ~~verbum~~ tuum ~~vani~~ in ~~condem~~ando et
in puniendo et in nulla re cum clamore mi-
neris!

٦٥ إِذَا فَانَكَ حَبْرٌ نَدِيدٌ وَأَنْتَ كَرِيمٌ شَرَفٌ سَبْقُهُ

66. Quod si bonum te iungit, id ~~assequere~~ et si ma-
lum te ~~assequitur~~, sine id praeterire!

٦٦ إِنْ جَاءَكَ خَيْرٌ مِمَّا تُحِبُّ فَاتَّبَعْهُ وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَارْتَدَّ

67. Super te a Leo oculi speculatores, ~~sunt~~, qui
te vident.

٦٧ كَيْفَ عَدَلَ تَمُوتُ نَوْعَبُكَ أَكْبِيَّةُ

68. Mortem avide cupi. ut vna tibi detur!

Verba haec Cuallio per Arwalia dixit, quum cum
contra eos misisset, qui a religione Mohammedis defe-
cissent. Conf. Abul. Am. T. I. p. 24.

٦٨ رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا أَعْلَى خَيْرَ بِنَفْسِهِ

69. Deus viri misereatur, qui fratrem anima sua
adjuvavit!

٦٩ يَا مُغْدِي الطَّرِيقِ جَرَتْ وَفَجَرَ الْبَحْرِ

70. O dux viae! deflexisti. Prima lux aurorae aut
~~mare~~. Conf. Meid. prov. C. 1, 345.

٧٠ أَطَاعَ النَّاسَ اللَّهَ أَشَدَّكُمْ بَغْضًا لِعَصِيَّتِهِ

71. Obedientissimus hominum erga Deum est, qui
inobedientiam erga eum maxime odit.

٧٢. إِنَّ اللَّهَ يَرَىٰ مِنْ بَاطِنِكَ مَا يَرَىٰ مِنْ ظَاهِرِكَ

72. Deus internam conditionem tuam non minus videt, quam externum statum tuum videt.

٧٣. إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ أَشَدُّهُمْ تَوَلِّيًّا لَهُ

73. Omnium hominum Deo dignissimus est is, qui eum sibi amicum eligere maxime cupit.

٧٤. إِيَّاكَ وَعَبِيَّةٌ الْجَاهِلِيَّةُ فَإِنَّ اللَّهَ أَبْغَضَهَا أَوْ
أَبْغَضَ أَهْلَهَا

74. Cave injustitiam temporis ante Mohammedem, nam Deus eam odit aut ejus fautores odit.

٧٥. كَثِيرُ الْقَوْلِ يَنْسِي بَعْضُهُ بَعْضًا وَإِنَّهَا لَكِ مَا
وَعَى عِنْدَكَ

75. Multa verba in causa sunt, cur unius ob alterum obliviscamur; tibi (sé. commodo) autem non nisi id est, quod memoriae mandatum est.

٧٦. لَا تَكْتُمِ الْمُسْتَشَارَ خَيْرًا فِتْنَتِي مِنْ قَبْلِ نَفْسِكَ

76. Ne celes eum, quem consilium rogasti, bonum (nuntium), nam a parte tua tibi periculum imminet!

Loco vocis خيرا bonum codex Berol. nuntium habet, quod praeferendum videtur.

٧٧ أَصْلَحْ نَفْسَكَ يَصْلَحْ لَكَ النَّاسُ

77. Quod si te ipsum recte instituis, homines tibi apti erunt.

٧٨ لَا تَجْعَلْ سِرَّكَ مَعَ عَلَانِيَتِكَ فَيَمْرَجَ أَمْرُكَ

78. Ne secretum tuum cum re tua publica ponas, res enim tua turbabitur!

٧٩ خَيْرُ الْخَصْلَتَيْنِ لَكَ أَبْغَضُهُمَا إِلَيْكَ

79. Optima duarum proprietatum ea est, quae tibi maxime exosa est.

٨٠ وَاللَّهِ مَا نِمْتُ فَحَلَمْتُ وَمَا شَبَّهْتُ فَتَوَهَّمْتُ

وَإِنِّي لَعَلِّي السَّبِيلُ مَا زَعَمْتُ وَلَكُمُ آلُ جَهْدٍ وَإِنِّي

أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَأَحْذَرِكُمْ يَا عَمْرُؤُا نَفْسَكَ

فَإِنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ شَهْوَةً إِذَا أُعْطِيَتْهَا تَمَادَّتْ فِيهَا

وَرَغَبَتْ إِلَيْهَا

80. Per Deum! non dormivi et tum somniavi et non incertam opinionem habui: et tum opinatus sum. Et ego profecto in via non declinavi a vero, et in diligentia studioque officio non defui. Ego tibi praecipio, ut Deum timeas et te ipsum cavere jubeo, o Ohmare! nam

cuilibet animae cupiditas est, cui si tu obedis, permanet in ea, eique dedita est.

Haec verba successori suo Ohmaro morte appropinquante dixit.

٨١ هَكَذَا كُنَّا حَتَّى قَسَتْ قُلُوبُنَا

81. Ita constituti eramus, donec animi nostri induruerunt.

Haec verba dixit, quam viri, quibus e regione Jemen venientibus Coranum praelegisset, plorarent.

٨٢ مَا حَبَوْنَاكَ بِهَا إِنَّهَا حَبَوْنَاهَا بِكَ

82. Non id (imperium) tibi dedimus; sed te ei dedimus.

Haec verba Ohmaro dixit roganti, ut aliam quam ipsum successorem in imperium constitueret.

٨٣ لَا تَمَاطْ جَارَكَ فَإِنَّهُ يَبْقَى وَيَذْهَبُ النَّاسُ

83. Ne adverseris vicino tuo, nam ille remanet et homines abeunt!

Haec verba filio suo Ahbd-Alrahmano dixit, quem vicino suo adversantem conspiceret.

٨٤ اسْتَمْسِكْ بِغُرْزِهِ فَإِنَّهُ عَلَى الْحَقِّ

84. Prehende ejus stapedem, nam in recta via est!

Haec verba Ohmaro dixit, quum contra Mohammedis sententiam pacem cum Meccae incolis faciendam esse negaret.

٨٥ إِنْ أَكَيْسَ الْكَيْسِ التَّقَى وَإِنْ أَعْجَرَ الْعَجَرِ
 الْفُجُورَ وَإِنْ أَقْوَاكُمْ عِنْدِي الضَّعِيفَ حَتَّى
 أُعْطِيَهُ وَإِنْ أَضْعَفَكُمْ عِنْدِي الْقَوَى حَتَّى
 أَخْضِدَ مِنْهُ الْحَقَّ إِنَّكُمْ فِي مَهَلٍ وَرَاءَهُ لَجَل
 فَبَادِرُوا فِي مَهَلٍ آجِلِكُمْ قَبْلَ أَنْ تَقَطَعَ أَمْالُكُمْ
 فَتَرُدُّكُمْ إِلَى سُوءِ أَعْمَالِكُمْ

85. Maxima prudentia est Dei timor et infir-
 missima debilitas est improbitas. Et vestrum
 robustissimus apud me debilis est, ut ei
 dem, et infirmissimus vestrum apud me ro-
 bustus est, ut ab eo veritatem capiam. Vos
 in lento progressu estis, postquam vitae finis
 est. Festinate igitur in lento progressu fato-
 rum vestrorum, antequam spes vestra abrum-
 pitur; nam (ea spes) ad prava facta vestra vos
 propellit.

Verba haec in oratione (خطبة) dixit.

٨٦ إِنْ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ نَافِلَةً حَتَّى يُؤَدَّى قَرِيبَةٌ

86. Deus sponte susceptam rem non adimit, do-
 nec lege praescriptae rei satisfactum est.

In codice Lugd. haec verba cum praecedentibus con-
 juncta sunt.

Quum virum vestem qui portaret, interrogasset
 اتبيع الثوب Num vestem vendis? et hic respondisset:
 لا عافاك الله Non, incolumem te Deus servet! ei dixit:

قد علمتم لو تعلمون قل لا وعافاك الله

Jam edocti estis, si discere velletis. Dic! non; et incolumem
 te Deus servet! Causa eür Abu-Becrus ista verba di-
 xerit, in eo posita est, quod omissa voce و negandi par-
 ticula لا cum verbo عافاك conjungi possit, ut vertatur:
 Ne incolumem te Deus servet!

٨٧ اربع من كن فيه كان من خيار عباد الله من
 فرح للتائب واستغفر للمذنب وقعا للمذنب
 واعان المحسن

87. Quod si quatuor res in homine sunt, optimis
 Dei servis accensendus est: qui ob poeniten-
 tem laetatur et peccatori veniam a Deo rogat
 et Deum rogat, ut infelici auxilium ferat et
 benefactori opem praestat.

٨٨ حَقَّ لِمِيزَانٍ اِنْ يُوَضَّعَ فِيهِ الْحَقُّ اَنْ يَكُونَ
 ثَقِيلاً وَحَقَّ لِمِيزَانٍ اِنْ يُوَضَّعَ فِيهِ الْبَاطِلُ اَنْ
 يَكُونَ خَفِيفًا

88. Convenit librae, si veritas in ea ponitur, ut
 gravis sit et convenit librae, si in ea vanum
 ponitur, ut levis sit.

3.

Ohmarus.

٨٩ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَ الْخِيَارُ فِي يَدِهِ

89. Qui secretum suum occultat, in ejus manu electio est.

٩٠ أَشَقَى الْوَلَاةِ مَنْ شَقِيَتْ بِهِ رِعِيَّتُهُ

90. Praefectorum miserrimus est, cujus subditi per ipsum miseri redduntur.

٩١ اتَّقُوا مَنْ تَبَغَضَهُ قُلُوبُكُمْ

91. Cavete eum, quem animi vestri odio habent.

٩٢ أَعْقَلُ النَّاسِ أَعْدَرُهُمُ لِلنَّاسِ

92. Hominum prudentissimus est, qui hominibus maxime excusatus est.

٩٣ لَا تُؤَخِّرْ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ

93. Ne differas opus hodierni diei in crastinum!

٩٤ اجْعَلِ الرَّأْسَ رَأْسَيْنِ

94. Fac caput esse duo capita!

٩٥ أَخِيفُوا أَهْوَامَ قَبْلِ أَنْ تُخِيفَكُمْ

95. Metum injicite reptilibus, priusquam vobis metum injiciunt !

٩٥ لِي عَلَى كُلِّ خَائِنٍ أَمِينَانِ الْمَاءُ وَالطِّينُ

96. Mihi contra omnem deceptorem sunt duae res fidae, aqua scilicet et lutum.

٩٦ أَكْثَرُوا مِنَ الْعِيَالِ فَإِنَّكُمْ لَا تَدَّبُرُونَ بِمَا تَرْزُقُونَ

97. Magnam vobis parate familiam, nam vos nescitis id, quod vos a Deo dono accipietis.

٩٧ لَوْ أَنَّ الشُّكْرَ وَالصَّبْرَ بَعِيرَانِ لَمَا بَالَيْتُ
أَيُّهُمَا رَكِبْتُ

98. Quod si gratia et patientia duo jumenta essent, non curarem, quoniam eorum veherer.

٩٨ مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الشَّرَّ كَانَ أَجْدَرَ أَنْ يَقَعَ فِيهِ

99. Qui malum non novit, is dignior est, ut in id incidat.

٩٩ مَا الْخَمْرُ صِرْفًا بِأَذْهَبَ لِلْعُقُولِ مِنَ الطَّمَعِ

100. Vinum purum non magis aufert mentem, quam cupido.

١٠٠ قَلَّ مَا أَدْبَرَ شَيْءٌ فَأَقْبَلَ

101. Raro res, quae retrocessit (infelix), tum processit (felix).

١٠٢ إِلَى اللَّهِ أَشْكُو ضَعْفَ الْأَمِينِ وَخِيَانَةَ الْقَوِيِّ

102. Cum Deo queror debilitatem fidi et perfidiam robusti.

١٠٣ مَرْدَوِي الْقَرَابَاتِ أَنْ يَتَرَلَوْرُوا وَلَا يَتَجَاوَرُوا

103. Impera propinquis, ut se invicem visitent, sed invicem vicini ne sint.

١٠٤ غِمِضْ عَنِ الدُّنْيَا عَيْنَكَ وَوَلِّهِ عَنْهَا قَلْبَكَ وَأَيَّاكَ

أَنْ تَهْلِكَ كَمَا أَهْلَكْتَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ فَقَدْ

رَأَيْتَ مَصَارِعَهَا وَعَايَنْتَ سُوءَ أَثَرِهَا عَلَى أَهْلِهَا

وَكَيْفَ عَرَى مَنْ كَسَتْ وَجَاعَ مَنْ أَطْعَمْتَ

وَمَاتَ مَنْ أَحْيَيْتَ

104. Contrahe palpebras tuas, ne mundum adspicias, et ab eo animum tuum remove et cave, ne te perdat, quemadmodum ante te viventes perdidit, nam tu loca ubi eos prostravit, jam vidisti et oculis tuis vestigia, quae ipsi deditis impressit, conspexisti, et quam nudus esset, quem vestivit et famelicus esset, quem cibavit, et mortuus esset is, cui vitam conservavit.

١٠٥ : أَيَاكُمْ وَالْقُحْمَ الَّتِي مِنْ هَوَى فِيهَا أَنْتَ

عَلَى نَفْسِهِ وَأَلَمْتَ بِهِ

105. Cave actiones temerarias, in quas si quis incidit, eum obraunt et occupant.

١٠٦ : لِحَتِيفُ مِنَ النِّعَمَةِ أَحْتِفَاظَكَ مِنَ الْمَعْصِيَةِ

قَوْلَ اللَّهِ هِيَ أَخَوْفُهَا عِنْدِي عَلَيْكَ أَنْ يَسْتَدْرِجَكَ

وَيَخْدَعَكَ

106. Cave commodam vitam, quemadmodum inobedientiam erga Deum caves, nam, per Deum! ea ex mea sententia tibi magis timenda est, ne te fallat et decipiat.

107. Filio suo Ahbd-Allah haec scripsit:

أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ مِنْ اتَّقَى اللَّهَ وَفَاهُ وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ

كَفَاهُ وَمَنْ اقْرَضَهُ جَزَاهُ وَمَنْ شَكَرَهُ زَادَهُ فَلْيَكُنِ التَّقْوَى

عِمَادَ بَصْرِكَ وَجَلَاءَ قَلْبِكَ وَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا عَمَلَ لِمَنْ لَا

نِيَّةَ لَهُ وَلَا أَجْرَ لِمَنْ لَا حِسْبَةَ لَهُ وَلَا مَالَ لِمَنْ لَا رِفْقَ

لَهُ وَلَا جَدِيدَ لَهُ لِمَنْ لَا خَلْقَ لَهُ وَالسَّلَامَ

Praemissa laude etc.: Qui Deum timet, eum

custodit (Deus) et qui in Deo fiduciam ponit, ei sufficit Deus et qui ei mutuo dat, ei retribuit, et qui gratias ei agit, ei auget (beneficia). Sit autem timor Dei columna visus tui et politio animi tui. Scias, non esse opus sine proposito et non esse mercedem ei, cui merces non sit, et non esse opes ei, cui adjumentum non sit, et non esse novum ei, cui tritum (vetustum) non sit. Salutem!

لَيْسَ لِأَحَدٍ عُدْرٌ فِي تَعَمُّدٍ ضَلَالَةٍ حَسِبَهَا
هُدًى وَلَا تَرَكِ حَقَّ حَسِبَهُ ضَلَالَةً

108. Nulli est excusatio in proposito erroris, quod rectum esse putavit et non in recto omisso, quod falsum esse putavit.

١٠٩ شِرَارُ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا

109. Pessimae res sunt novae.

١١٠ اقْتِصَادٌ فِي سُنَّةٍ خَيْرٌ مِنْ اجْتِهَادٍ فِي بِدْعَةٍ

110. Modum tenere in lege vetere melius est, quam summa diligentia in nova haeresi.

١١١ لَا يَنْفَعُ تَكَلُّمٌ بِحَقٍّ لَا نَفَازَ لَهُ

111. Inutile est sermonem proferre rectum, cui efficacia non est.

١١٢ لَا تُسْكِنُوا نِسَاءَكُمْ الْغُرَفَ وَلَا تَعْلَمُوهُنَّ الْكِتَابَةَ

وَأَسْتَعِينُوا عَلَيْهِنَ بِالْغَرَى وَعَوِّدُوهُنَّ لَا فَإِنْ نَعَمْ

يُحَرِّثُهُنَّ

112. Ne mulieribus vestrīs loca superiora habitanda date et ne artem scribendi eas docete, et in auxilium contra eas adhibete nuditatem, et verbo minime eas adsuefacite, nam vox sane eas audaces reddit.

113. Quum vir quidam, quem rem interrogasset, dixisset: Deus optime scit: **الله أعلم**: dixit:

قَدْ شَقِينَا إِنْ كُنَّا لَا نَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ إِذَا سُئِلَ

أَحَدُكُمْ عَنْ شَيْءٍ لَا يَعْلَمُهُ فَلْيَقُلْ لَا أَدْرِي

Jam miseri sumus, si nescimus, Deum optime scire. Quum vero unus vestrum de re interrogatur, quam nescit, dicat: Nescio.

Ipsa dicere solebat.

إِذَا لَمْ أَعْلَمْ مَا لَمْ أَرْ فَلَا عَلِمْتُ مَا رَأَيْتُ

Quam ego rem nescio, quam non vidi, tu quoque rem nescis, quam ego vidi.

١١٤ الدُّنْيَا أَمَلٌ مُخْتَمَرٌ وَأَجَلٌ مُنْتَقِصٌ وَبَلَغٌ إِلَى

دَارٍ غَيْرِهَا وَسَبِيلٌ إِلَى الْمَوْتِ لَيْسَ فِيهِ تَعْرِيجٌ

114. Mundus est spes morte nobis erepta et terminus deminutus, et perductio ad domum alteram

et iter ad mortem, in quo non est commo-
ratio.

١١٥ فَرَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا فَكَّرَ فِي أَمْرِهِ وَنَصَحَ لِنَفْسِهِ

وَرَأَى رَبَّهُ وَاسْتَقَالَ ذَنْبَهُ

115. Deus misereatur viri, qui de re sua cogitat et
se ipsum monet et dominum suum observat
(timet) et ut a peccato suo liberetur, rogat.

١١٦ إِذَا تَنَاجَى الْقَوْمُ فِي دِينِهِمْ دُونَ الْعَامَّةِ فَهُمْ فِي

تَأْسِيسٍ ضَلَالَةٍ

116. Quum homines inter se clanculum loquuntur
de religione sua caeteris non admissis, erroris
fundamentum jaciunt.

١١٧ أَيَّاكُمْ وَالْبِطْنَةَ فَإِنَّهَا مُكْسِلَةٌ عَنِ الصَّلَاةِ

مُفْسِدَةٌ لِلْحَيِّسِ مُوَدِّةٌ إِلَى السُّقْمِ

117. Cavete ventris impletionem, efficit enim, ut in
precibus segnes simus, sensus nostros corrup-
pit et ad aegritudinem ducit.

١١٨ مَنْ يَيْئَسَ عَنْ شَيْءٍ اسْتَغْنَى عَنْهُ

118. Qui de re desperat, ea carere potest.

١١٩ الدِّينُ مِيسَمُ الْكِرَامِ

119. Religio nota pulchritudinis generosorum est.

١٢٠ رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا أَهْدَى إِلَيَّ عِيُوبِي

120. Deus viro faveat, qui vitia mea ad me adducit (ut ea noscam).

١٢١ السَّيِّدُ هُوَ الْجَوَادُ حِينَ يُسْتَدُ الْحَلِيمُ حِينَ

يُسْتَجْهَدُ الْبَارُ بِمَنْ يَعْاشِرُهُ

121. Dominus est is, qui, beneficus est, quando rogatur, intelligit, quando alii ignorantem eum esse putant, pius (beneficus) erga eum est, qui cum eo consortium habet.

١٢٢ أَفْلَحَ مَنْ حَفِظَ مِنَ الطَّمَعِ وَالْغَضَبِ وَالْهَوَى نَفْسَهُ

122. Felix est, qui ab aviditate, ira et amore se ipsum custodit.

Ohtsman.

١٢٣ إِنْ لِكُلِّ شَيْءٍ آفَةٌ وَلِكُلِّ نِعْمَةٍ عَاقِبَةٌ وَإِنَّ آفَةَ
هَذَا الدِّينِ وَعَاقِبَةُ هَذِهِ النِّعْمَةِ عَيَّابُونَ طَعَّانُونَ
يُرُونَكُمْ مَا تُحِبُّونَ وَيُخْفُونَ مَا تَكْرَهُونَ

123. Cuilibet rei est corruptela et cuilibet pulchrae conditioni est noxa et corruptela hujus religionis et noxa hujus pulchrae conditionis sunt multum vituperantes, obtrectatores, qui vobis ostendunt id quod amatis et occultant id, a quo abhorretis.

١٢٤ طَعَامٌ مِثْلُ النَّعَامِ يَتَّبِعُونَ أَوَّلَ نَاعِقٍ

124. Viles similes sunt ovibus, quae primum increpantem sequuntur.
النعماء est pro النعام.

١٢٥ مَا يَزَعُ اللَّهُ بِالسُّلْطَانِ أَكْثَرُ مِمَّا يَزَعُ بِالْقُرْآنِ

125. Quod prohibet Deus per regem plus est, quam id, quod prohibet per Coranum.

١٢٦ الْهَدِيَّةُ مِنَ الْعَامِلِ إِذَا عُرِلَ مِثْلَهَا مِنْهُ إِذَا عَمِلَ

126. Donum a praefecto oblatum, quando remove-

١٣٥ مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ

135. Qui sibi ipsi honoratus est, ei cupiditas sua despecta est.

١٣٦ أَلَا حَرِيدَعُ هَذِهِ اللَّمَاطَةِ لِأَهْلِهَا

136. Nonne ingenuus has cibi reliquias iis relinquit, qui iis egent.

١٣٧ إِنَّهُ لَيْسَ لِنَفْسِهِمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا
إِلَّا بِهَا

137. Animis vestris pretium non est, nisi paradisos, et ne eas vendatis nisi isto pretio.

١٣٨ مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِكِبَارِهَا

138. Qui parvas calamitates magnas esse ducit, ei Deus magnas mittit.

١٣٩ الْوَلَايَاتُ مَضَامِيرُ الرِّجَالِ

139. Provinciae hippodromi virorum sunt.

١٤٠ لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ

130. Una regio te dignior non est, quam altera.

١٤١ خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَاكَ
Hæc dixit

homines contra eum castris, quæ te portat.

١٤٢ إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَابِعَةٌ فَتَنْتَظِرُ أَخَوَاتِهَا

142. Quum in viro indoles grata est, ejus sorores exspecta!

١٤٣ الْغَيْبَةُ جَهْدٌ أَلْعَاجِزُ

143. Sermo, quo absens vituperatur, est potentia debilis.

١٤٤ رَبِّ مَقْتُونٍ يَحْسُنُ الْقَوْلَ فِيهِ

144. De eo, qui in aerumnam conjectus est, interdum pulchre loquuntur.

١٤٥ مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ قَنَّ أَوَّلُهُ نَطْفَةٌ وَآخِرُهُ

جِيْفَةٌ لَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ

145. Quatenam homini est causa gloriandi, initium enim ejus est gutta et finis ejus est cadaver, se ipsum non sustentat et mortem suam non repellit.

١٤٦ الدُّنْيَا تَغُرُّ وَتَضُرُّ وَتَمُرُّ إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَرِ فِيهَا

ثَوَابًا لِأَوْلِيَائِهِ وَلَا عِقَابًا لِأَعْدَائِهِ وَإِنْ أَهْلَكَ

الدُّنْيَا كَرَّكِبٍ بَيْنَهُمْ حَلُّوا إِذْ صَاحَ سَابِقُهُمْ

فَارْتَحَلُوا

146. Mundus decipit, nocet et transit. Non voluit

Deus esse in eo aut praemium amicis suis aut poenam inimicis suis; incolae enim mundi similes sunt viam facientibus, quibus, dum descenderunt, propellens acclamat, et tum pergunt.

١٤٧ مَنْ صَارَعَ الْحَقَّ صَرَعَهُ

147. Qui contra rectum luctatur, prosternitur.

١٤٨ الْقَلْبُ مِصْحَفُ الْبَصَرِ

148. Animus codex intelligentiae est.

١٤٩ التَّقَى رَئِيسُ الْأَخْلَاقِ

149. Timor Dei princeps facultatum hominis est.

١٥٠ مَا أَحْسَنَ تَوَاضُعِ الْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ طَلَبًا لِمَا

عِنْدَ اللَّهِ وَأَحْسَنُ مِنْهُ تَيْدُ الْفُقَرَاءِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ

اتِّكَالًا عَلَى اللَّهِ

150. Quam pulchrum est, quod divites pauperibus se submittunt, dum Dei gratiam quaerunt; sed pulchrior etiam est superbia pauperum erga divites, quod in Deo fiduciam ponunt.

١٥١ كُلُّ مُقْتَصِرٍ عَلَيْهِ كَافٍ

151. Omne id, quo solo contenti sumus, aliud non petentes, nobis sufficit.

١٥٢ مَنْ لَمْ يُعْطَ قَاعِدًا لَمْ يُعْطَ قَائِمًا

152. Qui donum non accipit sedens, is donum non accipit stans.

١٥٣ الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ فَإِنْ كَانَ
لَكَ فَلَا تَبْطُرْ وَإِنْ كَانَ عَلَيْكَ فَلَا تَضْجُرْ

153. Tempus duobus diebus constat, quorum unus pro te est, alter contra te. Ne te insolenter geras, si contra te est; ne angore perturberis, sin contra te.

١٥٤ مَنْ طَلَبَ شَيْئًا نَالَهُ أَوْ بَعْضُهُ

154. Qui rem quaerit eam aut totam aut ejus partem accipiet.

١٥٥ الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ

155. Quod si quis mundo nititur, quamquam talem eam esse oculis videt, ignorantiae est.

١٥٦ التَّقْصِيرُ فِي حُسْنِ الْعَمَلِ إِذَا وَتَقَّتْ بِالثَّوَابِ
عَلَيْهِ غَبْنٌ

156. Officio non satisfacere in pulchre agendi ratione, si praemium expectas, erroris est.

١٥٧ الطَّمَانِينَةُ إِلَى كُلِّ لَحْدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ عَجْرٌ

157. In omniquoque acquiescere, quem experientia nondum probasti, debilitatis est.

١٥٨ . الْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِي الْأَخْلَاقِ

158. Avaritia omnes pravitates naturae in se continet.

١٥٩ مَنْ كَثُرَتْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُهُ

النَّاسِ إِلَيْهِ فَمَنْ قَامَ لِلَّهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ

عَرَضَهَا لِلدَّوَامِ وَالْبَقَاءِ وَمَنْ لَمْ يَقُمْ عَرَضَهَا

لِلزَّوَالِ وَالْفَنَاءِ

159. In quem Deus multa beneficia confert, eo hominibus multum opus est, et qui in iis, quemadmodum decet, Deo satisfacit, ei ista sempiterna esse sinit, et qui Deo non satisfacit, efficit Deus, ut cessent et intereant.

١٦٠ الرُّغْبَةُ مِفْتَاحُ النَّصَبِ وَالْحَسَدُ مَطِيَّةُ التَّعَبِ

160. Desiderium clavis lassitudinis et invidia est jumentum fatigationis.

١٦١ الْخَرْقُ مُعَالَجَةٌ قَبْلَ الْإِمْكَانِ وَالْإِنْفَاءُ بَعْدَ الْفُرْصَةِ

161. Imperitia est rem tractare, antequam possibilis est et segnitia est, eam tractare post occasionem elapsam.

١٦٢ مَنْ عَلِمَ أَنَّ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيهَا

يَعْنِيهِ

162. Qui scit, sermonem suum partem operis sui esse, ejus sermo paucus erit, nisi in rebus ad ipsum spectantibus.

١٦٣ مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ النَّاسِ فَأَنكَرَهَا ثُمَّ رَضِيَهَا
لِنَفْسِهِ فَذَلِكَ الْأَحْمَقُ بِعَيْنِهِ

163. Qui vitia hominum observans ea rejicit, tum vero eadem in se grata habet, is stultus re vera est.

١٦٤ صَوَابُ الرَّأْيِ بِالْحَدُولِ يَبْقَى بِبَقَائِهَا وَيَذْهَبُ
بِذَهَابِهَا

164. Rectitudo consilii in temporis vicissitudinibus remanet cum continuatione earum et abit cum abitu earum.

١٦٥ الْعَقْلُ زِينَةُ الْفَقْرِ وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى

165. Morum castitas est ornamentum paupertatis et gratiarum actio est ornamentum opulentiæ.

١٦٦ الْمُؤْمِنُ بَشْرَةٌ فِي وَجْهِهِ وَحُزْنَةٌ فِي قَلْبِهِ

166. Laetitia Mohammedani in facie est, et tristitia in animo.

١٦٧ الْجَاهِلُ الْمُتَعَلِّمُ شَبِيهُ الْعَالِمِ وَالْعَالِمِ الْمُتَعَسِّفِ
شَبِيهُ بِالْجَاهِلِ

167. Ignarus discens similis est gnaro et gnarus
non recte agens ignaro similis est.

١٦٨ يَنَامُ الرَّجُلُ عَلَى الشَّكْلِ وَلَا يَنَامُ عَلَى الْحَرْبِ

168. Vir dormit in statu orbitatis et non dormit in
statu irae.

١٦٩ النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا وَلَا يَلَامُ الرَّجُلُ عَلَى

حُبِّ أُمِّهِ

169. Homines filii mundi sunt et vir ob amorem
erga matrem non vituperatur.

١٧٠ . رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ وَكِتَابُكَ أَبْلَغُ مَا يَنْطِقُ بِهِ

170. Legatus tuus est interpretes prudentiae tuae
et epistola tua est facundissimum ejus quod
loquitur.

١٧١ . الْفَتْحُ يَأْتِي مَنْ لَا يَأْتِيهِ

171. Fortuna ad eum venit, qui ad eam non venit.

١٧٢ الطَّمَعُ ضَامِنٌ غَيْرُ وَفِيٍّ

172. Aviditas est sponsor haud integer.

١٧٣ الْأَمَانِيُّ تَعْمِي أَعْيُنَ الْبَصَائِرِ

173. Desideria obtenebrant oculos rationis.

١٧٤ لَا تِجَارَةٌ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَلَا رِيحٌ كَالثَّوَابِ وَلَا

قَائِدٌ كَالْتَوْفِيقِ وَلَا حَسَبٌ كَالْتَوَاضِعِ وَلَا شَرَفٌ

كَالْعِلْمِ وَلَا وَرَعٌ كَالْوُقُوفِ عِنْدَ الشُّبْهَةِ وَلَا قَرِيبٌ

تَحْسِنِ الْخُلُقِ وَلَا عِبَادَةٌ كَأَدَاءِ الْفَرَائِضِ وَلَا

عَقْلٌ كَالْتَحْدِيثِ وَلَا وَحْدَةٌ لَوْجَشٍ مِنَ الْعُجْبِ

174. Non est mercatura melior quam bonum opus et non est lucrum melius quam remuneratio, et non est dux melior quam Dei auxilium et non est nobilitas tam bona quam se humiliare et non generositas quam scientia et non probitas quam cunctatio in dubio et non societas quam pulchritudo indolis animi et non cultus dei quam officia peragere, et non prudentia quam rerum recta institutio et non solitudo ingrator quam amor sui.

١٧٥ مَنْ أَطَالَ الْأَمَلَ أَسَاءَ الْعَمَلَ

175. Qui diu sperat, opus non bene facit.

Audiens virum ad sectam Harurijjah pertinentem, qui e somno evigilans Coranum legeret, dixit:

١٧٦ نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ فِي شَكٍّ

176. Somnus cum certitudine melior est quam preces cum dubio.

١٧٧ إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ

177. Quum prudentia perfecta est, sermo diminuitur.

١٧٨ قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ

178. Tantum valet vir quantum intendit.

١٧٩ قِيَمَةُ كُلِّ أَمْرٍ مَا يَحْسِنُهُ

179. Tantum valet vir quantum bene agit.

١٨٠ الْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ

180. Opes sunt nutrimentum cupiditatum.

١٨١ النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا

181. Homines inimici ejus, quod ignorant, sunt.

١٨٢ نَفْسُ الْمَرْءِ خُطَاةٌ إِلَى لَجَلِهِ

182. Anhelitus viri sunt quasi passus, quibus ad mortem tendit.

6.

Ebn - Ahbbas.

١٨٣ صَاحِبُ الْمَعْرُوفِ لَا يَقَعُ فَإِنْ وَقَعَ وَجَدَ مُتَكًا

183. Qui virtutem exercet, non cadit et si cadit, fulcimentum invenit.

١٨٤ الْحَرَمَانُ خَيْرٌ مِنَ الْأَمْتِنَانِ

184. Frustratio melior est, quam exprobratio beneficii.

١٨٥ مَلَاكُ أُمُورِكُمُ الدِّينُ وَزِينَتُكُمُ الْعِلْمُ وَحُصُونُ

أَعْرَاضِكُمُ الْأَدَبُ وَعِزُّكُمُ الْحِلْمُ وَصِلَتُكُمُ الْوَفَاءُ

185. Id, quo res vestrae subsistunt, religio est, ornamentum vestrum scientia est, arces honoris vestri boni mores sunt, potentia (dignitas) vestra mansuetudo et donatio vestra fides.

١٨٦ الْقَرَابَةُ تَقْطَعُ وَالْمَعْرُوفُ يُكْفِرُ وَلَمْ تَرَ كَالْمَوْدَةِ

186. Propinquitas abrumpitur, beneficium abnegatur, et non vidisti (rem) ut amorem.

Quum vir apud eum loquens res turbaret. dixit :

١٨٧ بِكَلَامٍ مِثْلِكَ رُزِقَ الصَّمْتُ الْمَحَبَّةُ

187. Propter sermonem similem tuo silentium amatum est.

١٨٨ لَا تَمَارِ سَفِيهَا وَلَا حَلِيمًا فَإِنَّ السَّفِيهَ يُؤْذِيكَ

وَالْحَلِيمُ يَقْلِبُكَ

188. Ne cum ignorante et mansueto disputando contende, nam ignorans tibi nocebit et mansuetus te coquet.

١٨٩ اَعْمَلْ عَمَلًا مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مَجْرِيٌّ بِالْحَسَنَاتِ

مَأْخُودٌ بِالسَّيِّئَاتِ

189. Age modo ejus, qui scit, se praemio ornari ob bonas actiones et puniri ob pravas actiones.

Quum Ohmarus eum de viro, quem Emessae praeficeret, rogaret, dixit:

١٩٠ لَا يَصْلَحُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلًا مِنْكَ

190. Non convenit nisi quod sit vir a te missus

Et quum Ohmarus dixisset: **كُنْ** Sis ille vir! Dixit: „Non ex me utilitatem capies! et quam Ohmarus interrogasset: quamnam ob causam? respondit:

لِسُوءِ ظَنِّي فِي سُوءِ ظَنِّكَ بِي

„Quod ego malam opinionem de tua erga me mala opinionem concepi.“

Abbd-Allah ben-Masuhd.

(In codice meo haec Abbd-Allahi verba post Almaghirahi verba leguntur.)

١٩١ شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا

191. Pessimae res sunt recentiores.

١٩٢ حُبُّ الْكَفَايَةِ مِفْتَاحُ الْمَعْجَرَةِ

192. Amor sufficientiae est clavis infirmitatis.

١٩٣ مَا الدُّخَانُ عَلَى النَّارِ بِأَدْنَى مِنَ الصَّاحِبِ

عَلَى الصَّاحِبِ

193. Fumus non clarius indicat ignem, quam socius indicat, qualis socius sit.

١٩٤ مَنْ كَانَ كَلَامُهُ لَا يُوَافِقُ فِعْلَهُ قَانِمًا يُوَبِّحُ نَفْسَهُ

194. Cujus factum sermoni non consentaneum est, is se ipsum graviter perstringit.

١٩٥ كُونُوا يَتَابِعِ الْعِلْمِ مَصَابِيحَ اللَّيْلِ جَدَدَ

الْقُلُوبِ خُلُقَانِ الثِّيَابِ

195. Estote fontes scientiae, lucernae noctis, cordibus novis praediti et laceris vestibis induti!

١٩٦ الدُّنْيَا كُلُّهَا غُومٌ فَمَا كَانَ مِنْهَا فِي سُورٍ

فَهُوَ رَيْحٌ

196. Totus mundus est moeror, pars autem ejus, in qua gaudium est, lucrum est.

8

Almoghirah ben-Schohbah.

١٩٧ مَن أَخَّرَ حَاجَةً رَجُلٍ فَقَدْ ضَمَّنَهَا

197. Qui rem viri necessariam differt, is ejus rei sponsor factus est.

١٩٨ إِنَّ الْمَعْرِفَةَ لَتَنْفَعُ عِنْدَ الْكَلْبِ الْعَقُورَ وَالْجَمَلِ

الضَّوُولَ فَكَيْفَ بِالرَّجُلِ الْكَرِيمِ

198. Cognitio in mordace cane et camelo saeviente prodest et quomodo in viro generoso non prodesset.

Abu-Darda.

١٩٩. السُّودُّ اصْطِنَاعُ الْعَشِيرَةِ وَاحْتِمَالُ الْجَرِيرَةِ

وَالشَّرَفُ كَفُّ الْأَذَى وَبَذْلُ النَّدَى وَالْغِنَى

قَلَّةُ التَّمَنَّى وَالْفَقْرُ شَرُّ النَّفْسِ

199. Principatus est beneficium genti tribuere et peccatum in se sumere, et nobilitas est aliis noxam non inferre et liberalitatem exercere, et vera opulentia est parum optare et vera paupertas est animae aviditas.

Abu-Isarr.

٢٠٠. إِنْ لَكَ فِي مَالِكَ شَرِيكَيْنِ الْحَدَثُ وَالْوَارِثُ

فَإِنْ قَدَرْتَ أَنْ لَا تَكُونَ أَحْسَنَ الشُّرَكَاءِ حُظًّا

فَافْعَلْ

200. Tibi in opibus tuis duo socii sunt: casus for-

tunae et haeres. Si igitur efficere potes, ut inter socios vilissimam portionem non accipias, fac!

Dicere solebat:

٢٠١ اللَّهُمَّ مَتَّعْنَا بِخَيْرِنَا وَأَعِنَّا عَلَى شَرِّارِنَا

201. O Deus! Fac ut bonis nostris fruamur et auxilium praesta nobis contra prava nostra.

Ohmar ben-Ahbd-Alahsis.

٢٠٢ مَا أَجْزَعُ مِمَّا لَا بُدَّ مِنْهُ وَمَا أَلْطَمُعُ فِيمَا لَا

يَرْجَى وَمَا الْحِيلَةُ فِيمَا سَبَّوْلُ

202. Quatenus est tristitia ob rem, quam effugere non possumus et quodnam desiderium rei est, quae non speratur et quodnam remedium est in re, quae cessabit.

٢٠٣ مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصُدَ (غَبَطَةً)

وَمَنْ يَزْرَعُ شَرًّا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصُدَ (قَدَامَةً)

203. Qui bonum serit, fieri potest, ut (invidiam non

tat et qui malum serit, fieri potest ut) poenitentiam metat.

Verba uncinis inclusa nonnisi in codice B. leguntur.

Viro cuidam ipsi dicenti :

جَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ خَيْرًا

Praemio te ornet Deus ob religionem Mohammedicam!

Dixit:

۲۰۴. بَلَىٰ جَزَا آلَ اللَّهِ عَنِّي الْإِسْلَامَ خَيْرًا

204. Mimime; sed Deus religionem Mohammedicam ob beneficia in me collata praemiis ornet.

Quum vir, cui irasceretur, adductus esset, eum percuti jussit, tum dixit:

۲۰۵. لَوْلَا أَنِّي غَضَبَانُ عَلَيْكَ لَضَرَبْتُكَ

205. Nisi in te iratus essem, te percuterem.

Tum eum libere dimisit.

12.

Alhasan Albazri.

٢٠٧ مَا رَأَيْتُ يَقِينًا أَشْبَهَ بِالشَّكِّ مِنْ يَقِينِ النَّاسِ

بِالْمَوْتِ وَغَفَلْتَهُمْ عَنْهُ

207. Non vidi certitudinem similiorem dubio, quam certitudinem hominum de morte eorumque socordiam.

208. Quum interrogatus esset, quinam pessimus hominum esset, dixit:

الَّذِي يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ

Eum esse, qui se eorum optimum esse putet.

209. Quum rem retulisset et quidam interrogasset, quis ejus auctor esset, dixit:

مَا تَصْنَعُ بَعْمَنٍ أَمَا أَنْتَ فَقَدْ نَأَلْتِكَ عِظْتَهُ وَقَامَتْ
عَلَيْكَ حُجَّتُهُ

Quid est, quod, quis sit auctor, interrogas? Adhortatio enim ejus ad te attinet et argumentum contra te valet.

210. Quum ei dictum esset,

كَثُرَ الْوَبَاءُ

Multa est pestilentia.

Dixit:

أَنْفَقَ مِمِّسِكَ وَأَقْلَعَ مِنْبٍ وَلَمْ يُغْلَظْ بِأَحَدٍ

Avarus opibus erogatis pauper factus et peccator remotus est et in nullo erratum est.

211. Dixit vir quidam Ebn-Sirino :

أَنِّي وَتَعْتُ فِيكَ فَأَجْعَلْنِي فِي حِلٍّ

Ego tibi maledixi (te obtrectavi) ; fac autem, ut sim in licito (liber a culpa).

Respondit :

مَا أُحِبُّ أَنْ أُحِلَّكَ مِمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكَ

Mihi non placet, ut te liberum esse faciam in eo, quod Deus tibi interdixit.

212. Audivit Alschobbius virum ipsum vituperantem et se non commovit. Quum ille loqui cessasset, dixit :

إِنْ كُنْتُ صَادِقًا فَغْفِرَ اللَّهُ لِي وَإِنْ كُنْتُ كَاذِبًا
فَغْفِرَ اللَّهُ لَكَ

Si verax es, Deus mihi veniam det, et si mendax es, Deus tibi veniam det!

213. Ebn-Alsammacus dixit :

خَفَ اللَّهُ حَتَّى كَأَنَّكَ لَمْ تُطْعَمْ وَأَرْجُ اللَّهَ حَتَّى
كَأَنَّكَ لَمْ تُعْصِدْ

Time Deum, quasi ei obsequium non praestasses et spem in Deo pone, quasi tu ei inobsequens non fuisses!

214, Dixit Manzurus ben-Ahmmar:

مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ اشْتَغَلَ مِنْ عَيْبِ غَيْرِهِ وَمَنْ
تَعَرَّى مِنْ لِبَاسِ التَّقْوَى لَمْ يَسْتَتِرْ بِشَيْءٍ مِنْ
لِبَاسِ الدُّنْيَا

Qui vitium suum videt, aliorum vitia non videt, et qui nudus est vestimento timoris Dei carens, tectus non est aliquo vestimento hujusce mundi.

215. Interrogatus Chailus ben Ahmed, quis abstinens a rebus caducis mundi esset, respondit:

الْحَيُّ لَا يَطْلُبُ الْمَقْهُودَ حَتَّى يَفْقَدَ الْمَوْجُودَ

Qui non quaerit desideratum, donec desideratum inventum.

216. Dixit quidam eorum, qui majores (* السلف) appellantur:

الْأَيَادِي ثَلَاثٌ يَدٌ بَيْضَاءُ وَهِيَ الْإِبْتِدَاءُ وَيَدٌ خَضْرَاءُ

وَهِيَ الْخُلَافَةُ وَيَدٌ سَوْدَاءُ وَهِيَ الْمُنْ

Manus (beneficia) sunt tres: manus alba, quae

*) De hac voce conferas lexicon meum.

est initium beneficii et manus viridis, quae
est retributio et manus nigra, quae est expro-
bratio.

217. Quidam interrogatus, quomodo ingenium (العقل)
definiri posset, dixit:

الإِصَابَةُ بِالظُّنُونِ وَمَعْرِفَةُ مَا لَمْ يَكُنْ بِمَا قَدْ كَانَ

Attingere opinione et cognitio ejus, quod non
erat, per id, quod erat.

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

